

Pecyn Cyhoeddus

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron, Ceredigion SA46 0PA
ceredigion.gov.uk

05 Mawrth 2024

Dwynwen Jones

Annwyl Syr / Fadam

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y cynhelir Cyfarfod o Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach yn Hybrid - Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron /o bell trwy fideo-gynadledda, Dydd Llun, 11 Mawrth 2024 am 10.00 am i drafod y materion canlynol:

1. **Croeso ac Ymddiheuriadau**
2. **Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.**
3. **Y Strategaeth Dai Leol Cynllun Gweithredu (Tudalennau 3 - 68)**
4. **Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (Tudalennau 69 - 194)**
5. **Cynllun Ailgartrefi Cyflym Ceredigion (Tudalennau 195 - 292)**
6. **Adroddiad ar Ailddynodir Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ar gyfer Tai Amlfeddiannaeth yng Ngheredigion (Tudalennau 293 - 348)**
7. **Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol, Chwarter 2, 2023-2024 (Tudalennau 349 - 382)**
8. **Adroddiad Blynyddol Uned Gofalwyr Ceredigion 2022-2023 (Tudalennau 383 - 404)**
9. **Ystyried Rhaglen Waith y Dyfodol (Tudalennau 405 - 410)**
10. **Ystyried cofnodion y cyfarfod blaenorol ac unrhyw faterion yn codi ohonynt (Tudalennau 411 - 420)**

Atgoffir yr Aelodau y dylent lofnodi'r Gofrestr Bresenoldeb

Darperir Gwasanaeth Cyfieithu ar y Pryd yn y cyfarfod hwn ac mae croeso i'r sawl a fydd yn bresennol ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg yn y cyfarfod.

Yn gywir

Miss Lowri Edwards

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd

**At: Gadeirydd ac Aelodau Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
Weddill Aelodau'r Cyngor er gwybodaeth yn unig.**

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

<u>Adroddiad i'r:</u>	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
<u>Dyddiad y cyfarfod:</u>	11 Mawrth 2024
<u>Teitl:</u>	Y Strategaeth Dai Leol – Cynllun Gweithredu
<u>Pwrpas yr adroddiad:</u>	Er gwybodaeth ac er mwyn cyflwyno manylion ynghylch cyflawni'r Strategaeth Dai Leol

Y rheswm pam fod y Pwyllgor Craffu wedi gofyn am yr wybodaeth:

Er mwyn cael gwybodaeth ynghylch y Cynllun Gweithredu a ddatblygwyd ar gyfer y Strategaeth Dai Leol – Tai i Bawb (2023 – 2028)

Cefndir

Diben y Strategaeth Dai Leol yw amlinellu gweledigaeth glir ar gyfer tai yn y sir, ynghyd â'r blaenoriaethau allweddol sy'n nodi ac yn ymateb i'r heriau sy'n wynebu'r sir dros y pum mlynedd nesaf, 2023-2028.

Mae'r Strategaeth yn cydnabod y rhan hollbwysig y mae tai yn ei chwarae o ran dylanwadu ar iechyd a llesiant unigolion, teuluoedd, a'r gymuned ehangach ac mae'n parhau i ystyried yr iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig. Mae'n bwysig ein bod ni'n deall ac yn ystyried anghenion a dewisiadau cenedlaethau'r dyfodol, a sut y gallwn sicrhau ein bod yn darparu ar eu cyfer. Rydym angen tai y gellir eu haddasu, ac sy'n gallu cynnal pobl ar wahanol adegau yn ystod eu bywydau. Bydd hyn yn gymorth mawr i sicrhau poblogaeth iachach, ochr yn ochr â defnydd gwell o'r stoc tai bresennol, a safonau ac amodau byw gwell.

Mae angen i ni ddarparu tai o safon sydd wedi'u lleoli mewn mannau addas a fydd yn ei gwneud hi'n bosib i bobl fyw gartref am gyfnod hwy; gallai hyn greu cymunedau mwy cydnerth a chysylltiedig, a dylai gael ei gweld fel rhan allweddol o gyflawni'r weledigaeth a nodwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Yn ogystal mae'r Strategaeth yn parhau i ystyried strategaethau lleol, yn benodol Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion a'r Strategaeth Llesiant Gydol Oes.

Y Sefyllfa Bresennol

Er mwyn cyflawni ein Strategaeth Dai Leol, rydym wedi nodi y bydd y camau gweithredu a'r mesurau a nodwyd yn cael eu monitro drwy'r Bartneriaeth Tai Leol a, lle bo'n berthnasol, y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu. Bydd y gwaith monitro hwn yn seiliedig ar Gynllun Gweithredu.

Mae'r cynllun yn amlygu'r amcanion a nodwyd yn y Strategaeth Dai Leol, ynghyd â'r camau gweithredu a'r manylion ynghylch sut rydym yn rhagweld y byddai hyn yn cael ei gyflawni. Mae gan bob pwynt gweithredu fesur neu fesurau clir a fydd yn ein cynorthwyo i gyflawni'r canlyniadau a ddymunir. O ganlyniad, cyflwynir y Cynllun Gweithredu a ddatblygwyd i'r Pwyllgor Craffu. Rydym yn cydnabod nad oes modd i'r Tîm Tai gyflawni'r Strategaeth Dai a'r camau gweithredu ar ei ben ei hun ac felly mae gweithio mewn partneriaeth wedi'i nodi'n glir yn y Cynllun.

Tudalen 4

Rhagwelir y bydd y Cynllun Gweithredu'n cael ei adolygu, ei addasu a'i ddiweddarau'n flynyddol drwy gydol cyfnod y Strategaeth. Y bwriad yw cyflwyno'r adroddiad cynnydd cyntaf i'r Bartneriaeth Tai Strategol ym mis Ebrill 2024.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Ni ddatblygwyd Asesiad Effaith Integredig ar gyfer y Cynllun Gweithredu. Fodd bynnag, mae Asesiad Effaith Integredig yn ei le ar gyfer y Strategaeth Dai ei hun.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig: Gweler yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer y Strategaeth Dai Leol.

Hirdymor:

Cydweithio:

Cynnwys:

Atal:

Integreiddio:

Argymhelliad / Argymhellion:

Er gwybodaeth yn unig.

Rhesymau dros y penderfyniad:

Enw Cyswllt:

Llŷr Hughes / Cerys Purches-Phillips

Swydd:

Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Tai / Uwch Swyddog Tai – Strategaeth a Monitro

Dyddiad yr Adroddiad:

15/01/2024

Acronymau:

Amherthnasol

TAI I BAWB — Cynllun Gweithredu (2023 tan 2028)

CYNYDDU'R CYFLENWAD A GWELLA CYFLWR TAI

1.1 Darparu tai sy'n ateb anghenion ein cymunedau

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu llety i fynd i'r afael ag anghenion a thueddiadau newydd			
Sicrhau bod y Grant Tai Cymdeithasol yn cael ei wario i ddatblygu cynlluniau newydd drwy ddefnyddio'r Cynllun Datblygu Rhaglenni. Defnyddio'r Gofrestr Tai a chydweithio ag asiantaethau partner i gael y data cywir a datblygu atebion priodol er mwyn gwneud y defnydd gorau o'r stoc bresennol.	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none">Yr arian a wariwydNifer a math yr unedau a ddatblygwyd	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Nodi safleoedd a sicrhau bod modd eu datblygu, gan gynnwys tai fforddiadwy			
Sicrhau bod safleoedd newydd a ddatblygir yn cynnwys eiddo fforddiadwy drwy ddefnyddio cytundebau Adran 106.	Rheolwr Polisi Cynllunio	<ul style="list-style-type: none">Nifer yr unedau fforddiadwy sydd wedi'u hadeiladu	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Gwneud y mwyaf o'r ffrydiau ariannu sydd ar gael i adeiladu tai fforddiadwy			
Gwerthuso'r cynnyrch tai fforddiadwy sydd ar gael ar hyn o bryd er mwyn gwneud y mwyaf o'r opsiynau a'r mentrau newydd.	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> Yr amrywiaeth o ddeiliadaethau tai fforddiadwy sydd ar gael 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Cynyddu'r ystod o ddeiliadaethau opsiynau tai fforddiadwy, gan gynnwys perchentyaeth cost isel er mwyn i bobl allu aros yn y sir			
Cyflawni'r Cynllun Tai Cymunedol	Rheolwr Polisi Cynllunio	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y cartrefi a sicrhawyd drwy'r cynllun 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Parhau i ddarparu Tai Fforddiadwy Disgownt Wrth Werthu sy'n cynnig lles cynllunio	Rheolwr Polisi Cynllunio Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> 20% o'r holl unedau yn rhai fforddiadwy Yr amrywiaeth o ddeiliadaethau tai fforddiadwy sydd ar gael 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Defnyddio cyllid grant (Cronfa Datblygu Tir ac Adeiladau) i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr unedau a ddarparwyd drwy'r Gronfa Datblygu Tir ac Adeiladau 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD /	MESURAU	AMSERLEN
Cydweithio â phartneriaid a grwpiau cymunedol i ddarparu tai fforddiadwy trwy ddefnyddio asedau sydd mewn dwylo cyhoeddus			
Cydweithio â'n Hadran Ystadau i adolygu'r asedau sydd yn nwylo'r Cyngor	Rheolwr Corfforaethol–Tai	<ul style="list-style-type: none"> % yr adolygiadau a gwblhawyd ar asedau sydd yn nwylo'r Cyngor 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Cydweithio â'r Bwrdd Iechyd i adolygu'r asedau sydd yn nwylo'r Bwrdd Iechyd	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> % yr adolygiadau a gwblhawyd ar asedau sydd yn nwylo'r Bwrdd Iechyd 	Blwyddyn 2
<u>Cynnydd:</u>			
Ystyried sefydliadau cyhoeddus a grwpiau cymunedol eraill sydd ag asedau	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blynnyddoedd 3-5
<u>Cynnydd:</u>			
Cefnogi'r Hwylusydd Tai Gwledig a grwpiau cymunedol i fynd i'r afael â'r prinder tai fforddiadwy mewn cymunedau gwledig			
Parhau i ddatblygu a hyrwyddo Ymddiriedolaethau Tir Cymunedol yn y Sir	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro Hwylusydd Tai Gwledig	<ul style="list-style-type: none"> Cynnal cyfarfod â'r Hwylusydd Tai Gwledig Ymgysylltu â'r Gymuned 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Casglu data ychwanegol am gymunedau er mwyn bwydo i mewn i gynlluniau a strategaethau yn y dyfodol, gan ddadorchuddio anghenion tai cudd	Hwylusydd Tai Gwledig	<ul style="list-style-type: none"> Anghenion ychwanegol wedi'u nodi 	Blynnyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Ystyried y dystiolaeth o ddylanwad ail gartrefi yn y sir a chymryd camau			
Cyflwyno'r premiwm uwch ar ail gartrefi	Rheolwr Corfforaethol - Refeniw ac Aseidiadau Ariannol	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr ail gartrefi sydd wedi'u cofnodi 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Ystyried symiau gohiriedig a phremiymau treth y cyngor er mwyn hwyluso datblygiadau a chynlluniau cymunedol yn y dyfodol			
Defnyddio'r cyllid sydd ar gael i ddatblygu'r Cynllun Tai Cymunedol	Rheolwr Corfforaethol - Refeniw ac Aseidiadau Ariannol Rheolwr Polisi Cynllunio	<ul style="list-style-type: none"> Yr arian a wariwyd Nifer yr eiddo a brynwyd drwy'r Cynllun Tai Cymunedol 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Monitro incwm yn y dyfodol a datblygu cynlluniau ychwanegol	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> Y cynlluniau ychwanegol sydd wedi'u datblygu 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Ystyried adolygu lefelau'r premiwm ar dreth y cyngor yn achos eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi a hynny i gynorthwyo'r nod o ddod ag eiddo gwag hirdymor yn ôl i gael eu defnyddio unwaith eto ac i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwneud cymunedau lleol yn fwy cynaliadwy			
Cyflwyno'r premiymau uwch ar Dreth y Cyngor ar gyfer eiddo gwag	Rheolwr Corfforaethol - Refeniw ac Asesiadau Ariannol	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr eiddo gwag sy'n cael eu defnyddio eto 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Cyflwyno'r premiymau uwch ar Dreth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi	Rheolwr Corfforaethol - Refeniw ac Asesiadau Ariannol	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr ail gartrefi sydd wedi'u cofnodi 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Cefnogi'r economi leol a chontractwyr lleol trwy Bolisi Caffael y Cyngor			
Cynnal digwyddiad ymgysylltu blynyddol i gynyddu nifer y Contractwyr sydd ar Fframwaith y Cyngor ar gyfer Grantiau	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y Contractwyr ar Fframwaith y Cyngor 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Ystyried trefniadau caffael amgen ar gyfer grantiau ac addasiadau	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig	<ul style="list-style-type: none"> Gwella'r opsiynau sydd ar gael er mwyn gwneud gwaith addasu 	Blynyddoedd 1–2
<u>Cynnydd:</u>			

CYNYDDU'R CYFLENWAD A GWELLA CYFLWR TAI

1.2 Sicrhau bod trigolion yn byw mewn llety o ansawdd da, addas a chynaliadwy

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Ymgysylltu â phartneriaid i godi safonau trwy nodi safonau tai gwael			
Adolygu'r Cylch Gorchwyl ar gyfer y Grŵp Llywio Landlordiaid	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Cynnal Grwpiau Llywio Landlordiaid yn rheolaidd	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Cyfarfodydd chwarterol wedi'u cynnal 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Nodi partneriaid rheng-flaen addas a chyflwyno pecyn addysg	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd oddi wrth bartneriaid 	Blwyddyn 2
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Gweithio gyda landlordiaid a pherchnogion tai i nodi a dileu peryglon risg uchel (HHSRS Categori 1) i wella safonau tai			
Adolygu gwefan Cyngor Sir Ceredigion er mwyn sicrhau bod gwybodaeth gyfredol ar gael	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau Nifer y Peryglon Categori 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Hyrwyddo bod y Benthyciadau Gwella Cartrefi ar gael	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y Benthyciadau Gwella Cartrefi a roddwyd 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Cynnal y Fforwm Landlordiaid yn rheolaidd	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Cyfarfodydd wedi'u cynnal ddwywaith y flwyddyn 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Cynorthwyo cymunedau i gael cyllid a chyngor er mwyn gwella effeithlonrwydd ynni eu cartrefi a defnyddio llai o danwydd			
Hyrwyddo'r Cynllun ECO4 er mwyn sicrhau bod preswylwyr yn ymwybodol o'r cyfleoedd cyllid sydd ar gael	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y datganiadau a roddwyd 	Blynyddoedd 1–2
<u>Cynnydd:</u>			
Archwilio cyfleoedd a chynlluniau cyllido amgen i sicrhau bod cartrefi'n effeithlon o ran ynni	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr aelwydydd sydd wedi derbyn cyngor ynghylch gwneud y mwyaf o incwm a gwella effeithlonrwydd ynni 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Gweithio gyda phartneriaid i wella effeithlonrwydd thermol yn y stoc tai a lleihau tloidi tanwydd			
Gwella'r eiddo Tai Cymdeithasol presennol i Safon Ansawdd Tai Cymru	Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig	<ul style="list-style-type: none"> % yr eiddo y bernir eu bod yn cydymffurfio 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd cyllido a'r darpariaethau gorfodi i sicrhau bod anheddau gwag yn cael eu defnyddio eto			
Adolygu a diweddarau'r Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Archwilio'r posibilrwydd o ddefnyddio'r Gronfa Gorfodi Eiddo Gwag er mwyn cymryd camau gorfodi addas i sicrhau bod eiddo'n cael eu defnyddio eto	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Cyfanswm y cyllid a sicrhawyd Nifer yr eiddo gwag sy'n cael eu defnyddio eto 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Parhau i hyrwyddo'r Benthyciadau ar gyfer Eiddo Gwag	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y benthyciadau a roddwyd 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Parhau i hyrwyddo'r Cynllun Eiddo Gwag Cenedlaethol a datblygu unrhyw gynlluniau eraill sy'n addas	Uwch Swyddog Tai — Tai Fforddiadwy Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr unedau sy'n cael eu defnyddio eto Y cynlluniau newydd sydd wedi'u nodi a'u datblygu 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Gweithio gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a phartneriaid eraill i ddefnyddio'r stoc tai gwag trwy drefniadau prynu neu brydlesu			
Gweithio gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a phartneriaid eraill drwy'r Gweithgor Eiddo Gwag.	<p>Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai</p> <p>Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr eiddo gwag sy'n cael eu defnyddio eto 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Sicrhau bod landlordiaid yn bodloni gofynion deddfwriaethau trwy fesurau gorfodi cadarn			
Adolygu'r Polisi Gorfodi Tai	Rheolwr Tîm — Y Sector Rhentu Preifat a Thai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Cymryd camau gorfodi addas i fynd i'r afael â pheryglon	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr ymyriadau gorfodi a gwblhawyd Nifer y peryglon a ddilëwyd 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Sicrhau bod holl dai amlfeddiannaeth cymwys y sir wedi'u trwyddedu			
Adolygu'r Ffioedd a Chostau	Rheolwr Tîm - Y Sector Rhentu Preifat a Thai Fforddiadwy	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Nodi'r tai amlfeddiannaeth didrwydded a chymryd camau i'w rheoleiddio	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y trwyddedau a gyflwynwyd % y Trwyddedau Tai Amlfeddiannaeth a gyflwynwyd heb amodau Nifer y tai amlfeddiannaeth didrwydded a archwiliwyd 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Cynnal cynlluniau trwyddedu ychwanegol priodol ar gyfer tai amlfeddiannaeth a safleoedd carafanau preswyl			
Cwblhau'r adolygiad o'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau Gweithredu camau gweithredu'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Cydweithio â phartneriaid i barhau i drwyddedu safleoedd carafanau preswyl	Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> % y safleoedd sydd wedi'u trwyddedu 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Ehangu Cynllun Prydlesu Cymru i wella'r ddarpariaeth o lety rhent fforddiadwy			
Ystyried cyfleoedd i hyrwyddo Cynllun Prydlesu Cymru	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Hyrwyddo wedi'i wneud 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Sicrhau bod rhagor o eiddo'n rhan o Gynllun Prydlesu Cymru yn unol â thargedau Llywodraeth Cymru	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr eiddo sy'n rhan o'r cynllun 	Blynyddoedd 1 - 5
<u>Cynnydd:</u>			
Gweithio gyda phartneriaid i ddarparu ystod o addasiadau i gefnogi byw'n annibynnol a rhyddhau o'r ysbyty			
Adolygu a symleiddio gweithdrefnau drwy gydweithio â phartneriaid er mwyn darparu ystod o addasiadau a chynorthwyo i ryddhau cleifion o'r ysbyty	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Gweithio gyda phartneriaid, gan gynnwys contractwyr, er mwyn cwblhau addasiadau mewn modd amserol	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> % yr addasiadau a gwblhawyd o fewn y dyddiadau targed Nifer yr addasiadau a gwblhawyd 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Gwella'r Gofrestr Tai Hygyrch er mwyn gwneud y mwyaf o gyfleoedd	Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> Y nifer sydd wedi'u dyrannu o'r Gofrestr Tai Hygyrch 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			

2. CEFNOGI TRIGOLION YN EU CARTREFI A’U CYMUNEDAU EU HUNAIN

2.1 Sicrhau bod digartrefedd yn ddigwyddiad prin, byr, nad yw’n digwydd eto

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Gweithio i atal digartrefedd trwy amrywiaeth o ymyriadau			
Adolygu a gwneud y defnydd mwyaf posib o gyllid dros dro Llywodraeth Cymru er mwyn atal digartrefedd	Rheolwr Tîm - Opsiynau a Chymorth Tai Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai Uwch Swyddog Tai - Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> • Yr arian a wariwyd yn sgil cyllid Llywodraeth Cymru • Nifer yr aelwydydd sydd wedi’u hatal rhag wynebu digartrefedd • Nifer yr aelwydydd sydd wedi symud i lety addas • Yr aelwydydd digartref sydd wedi’u rhoi mewn tai cymdeithasol 	Blynyddoedd 1 – 5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Sicrhau bod llety dros dro yn addas			
Adolygu ac adnewyddu'r trefniadau rheoli a phrydlesu ar gyfer llety dros dro	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Cynnal safonau a chydymffurfiaeth yn y llety dros dro	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr adolygiadau a wnaed o ran addaswydd llety dros dro 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Ystyried darparu llety dros dro addas ar gyfer grwpiau dewisol	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad wedi'i gwblhau 	Blynyddoedd 2–3
<u>Cynnydd:</u>			
Datblygu gwasanaethau i reoli pontio cyflym i denantiaethau			
Parhau â'r broses llywodraethu fewnol er mwyn mabwysiadu'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym yn swyddogol	Rheolwr Tîm - Opsiynau a Chymorth Tai	<ul style="list-style-type: none"> Y Cynllun Ailgartrefu Cyflym wedi'i fabwysiadu'n llwyr 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			
Gweithredu'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym a mynd i'r afael â'r camau gweithredu sydd yn y cynllun	Rheolwr Tîm - Opsiynau a Chymorth Tai	<ul style="list-style-type: none"> Monitro canlyniadau'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Adolygu'r Polisi Dyraniadau Cyffredin yn sgil gofynion a deddfwriaeth sy'n newid			
Adolygu'r Polisi Dyraniadau Cyffredin a mynd i'r afael â'r newidiadau yn y galw a'r deddfwriaeth drwy ymgynghori a dilyn y broses llywodraethu	Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1400 304 1848 379">Adolygiad wedi'i gwblhau a'r polisi wedi'i weithredu 	Blynyddoedd 1–2
<u>Cynnydd:</u>			

2. CEFNOGI TRIGOLION YN EU CARTREFI A’U CYMUNEDAU EU HUNAIN

2.2 Darparu cymorth amserol a phriodol i gynnal byw’n annibynnol

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Hyrwyddo’r holl opsiynau ariannu sydd ar gael ar gyfer landlordiaid, tenantiaid a pherchen-feddianwyr i wella eu cartrefi			
Datblygu rhaglen dreigl o ddatganiadau i’r wasg, gan gydweithio â phartneriaid	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y grantiau / benthyciadau a roddwyd 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Sicrhau presenoldeb mewn digwyddiadau perthnasol er mwyn hyrwyddo’r cyfleoedd cyllido	Pob Swyddog	<ul style="list-style-type: none"> Presenoldeb mewn digwyddiadau 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Darparu cymorth, cyngor a chefnogaeth i denantiaid, landlordiaid a pherchen-feddianwyr i godi safonau ar draws pob deiliadaeth			
Sicrhau bod preswylwyr Ceredigion yn cael cyngor addas am eu hawliau	Pob Swyddog	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y tenantiaid a gefnogwyd i aros yn eu cartrefi a chynnal eu tenantiaethau 	Blynyddoedd 1-5
<u>Cynnydd:</u>			
Sicrhau bod gwefan Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf	Pob Swyddog	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y tenantiaid a gefnogwyd i aros yn eu cartrefi a chynnal eu tenantiaethau 	Blynyddoedd 1– 5
<u>Cynnydd:</u>			
Cyfeirio pobl at Safonau Tai a Rhentu Doeth Cymru, pan fo hynny'n briodol	Uwch Swyddog Tai - Digartrefedd Uwch Swyddog Tai - Safonau Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr atgyfeiriadau a wnaed / a dderbyniwyd Nifer y canlyniadau cadarnhaol 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Datblygu a hyrwyddo atebion cymorth ar gyfer tenantiaid gan alluogi mynediad i gymorth cynnar er mwyn cynnal tenantiaethau			
Ail-gomisiynu'r Gwasanaethau Cymorth yn unol â'r Rhaglen Cymorth Tai a gyhoeddwyd	Uwch Swyddog Tai - Cymorth Tai	<ul style="list-style-type: none"> Rhaglen wedi'i hail-gomisiynu yn unol â dyraniad Grant Cymorth Tai Llywodraeth Cymru i Geredigion 	Blwyddyn 1
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Galluogi pobl i symud i lety arall pan fydd yn briodol ac yn ymarferol i wneud hynny			
Gwneud y defnydd mwyaf o gyllid er mwyn annog pobl i symud ymlaen	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfanswm y cyllid a ddefnyddiwyd • Nifer y bobl a symudodd ymlaen yn llwyddiannus 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Gwneud y mwyaf o Gynllun Prydlesu Cymru er mwyn cymryd mantais lawn o'r cyllid	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr unedau a gofnodwyd ar Gynllun Prydlesu Cymru 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Meithrin cysylltiadau â'r sector rhentu preifat er mwyn sicrhau bod gymaint â phosib o gyfleoedd ar gael i breswylwyr symud i lety rhentu preifat	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer yr aelwydydd digartref a gynorthwywyd i gael llety preifat 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Hyrwyddo ac adolygu'r Cynllun Gwarantu Rhent	Uwch Swyddog Tai - Opsiynau Tai	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y gwarantau rhent a 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Datblygu'r Gofrestr Tai Hygyrch er mwyn sicrhau bod pobl yn cael eu paru â'r llety mwyaf addas posib	Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> • Y nifer sydd wedi'u dyrannu o'r Gofrestr Tai Hygyrch 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Parhau i ddefnyddio'r Gofrestr Tai a'r Polisi Dyraniadau Cyffredin i sicrhau bod pobl yn cael eu paru â'r llety mwyaf addas a'r cyfleoedd gorau i symud ymlaen, a hynny y tro cyntaf	Uwch Swyddog Tai — Strategaeth a Monitro	<ul style="list-style-type: none"> • Y nifer sydd wedi'u dyrannu o'r Gofrestr Tai Hygyrch 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			

Y CAM GWEITHREDU A DISGRIFIAD	Y SWYDD / SWYDDOG CYFRIFOL	MESURAU	AMSERLEN
Ceisio cefnogi cynlluniau sy'n galluogi pobl i barhau i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain			
Parhau i ariannu a chefnogi cynlluniau addas	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr ymyriadau a gwblhawyd 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd am grantiau er mwyn sicrhau bod pobl yn cael eu rhyddhau'n ddiogel o'r ysbyty	Uwch Swyddog Tai - Addasiadau ac Effeithlonrwydd Ynni Uwch Swyddog Tai — Safonau Tai Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig	<ul style="list-style-type: none"> Y cyllid a wariwyd ar addasiadau, gan gynnwys Grantiau Addasiadau Ffisegol / Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Hyrwyddo mynediad i wasanaethau cymorth trwy'r Porth Cymorth Tai mewnol			
Codi ymwybyddiaeth gyda gweithwyr proffesiynol ynghylch y llwybrau addas i gael cymorth tai	Uwch Swyddog Tai - Cymorth Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd gan amrywiaeth o 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			
Sicrhau bod y wybodaeth ar y wefan yn gyfredol	Uwch Swyddog Tai - Cymorth Tai	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y bobl a gefnogwyd drwy'r Porth Cymorth Tai 	Blynyddoedd 1–5
<u>Cynnydd:</u>			

TAI I BAWB

PARTNERIAID

Barcud
Uned 4
Parc Busnes Pont Steffan
Llanbedr Pont Steffan
SA48 7HH

Ffôn: 0345 606 7654
gwefan: www.barcud.cymru

Caredig Ltd
43 Walter Road
Abertawe
SA1 5PN

Ffôn: 01792 460192
gwefan: www.caredig.co.uk

Cyngor Sir Ceredigion
Penmorfa
Aberaeron
SA43 0PA

Ffôn: 01545 570881
gwefan: www.ceredigion.gov.uk
www.ceredigionhousingoptions.cymru

Tai Wales & West
Cwrt y Llan
Castell Newydd Emlyn
SA38 9AB

Ffôn: 01239 712000
gwe: www.wwha.co.uk

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os hoffech gael y ddogfen hon yn Saesneg neu mewn fformat arall, megis print bras neu gefndir lliw, cysylltwch â cerys.purches-phillips@ceredigion.gov.uk

CYNNWYS

Cyflwyniad	4
Ffeithiau Allweddol	6
Cyflawniadau Allweddol	8
Ein Nod	11
Cynyddu'r cyflenwad a gwella cyflwr tai	12
* Darparu tai sy'n ateb anghenion ein cymunedau	
Sicrhau bod trigolion yn byw mewn llety o ansawdd da, addas a chynaliadwy	14
* Cefnogi trigolion yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain	16
* Sicrhau bod digartrefedd yn ddigwyddiad prin, byr, nad yw'n digwydd eto	
* Darparu cymorth amserol a phriodol i gynnal byw'n annibynnol	18
Y Darlun Mawr	20
Rhoi Ein Strategaeth Ar Waith	26
Papurau Tystiolaeth	27
Rhestr Termau	42

CYFLWYNIAD

Croeso i'n Strategaeth Dai newydd sy'n amlinellu gweledigaeth a chynlluniau Ceredigion ar gyfer tai yn y sir dros y pum mlynedd nesaf, 2023-2028. Mae Tai i Bawb yn gosod sylfaen gadarn ar gyfer mynd i'r afael â'r blaenoriaethau sy'n wynebu gwasanaethau tai a gwasanaethau sy'n gysylltiedig â thai yng Ngheredigion.

Nod y Strategaeth yw mynd i'r afael â'r anghenion a'r blaenoriaethau sy'n wynebu'r sir ar gyfer y blynyddoedd 2023-2028 sydd hefyd yn cynnwys yr effaith ar yr iaith Gymraeg a'i diwylliant y cydnabyddwn y gellir eu cefnogi trwy ddatblygiadau tai priodol. Mae tai yn chwarae rhan hollbwysig o ran dylanwadu ar iechyd a llesiant trigolion Ceredigion. Mae'n bwysig ein bod yn ystyried galwadau cenedlaethau'r dyfodol, eu hanghenion a'u dewisiadau, a sut y gallwn sicrhau ein bod yn darparu ar eu cyfer wrth lunio'r Strategaeth hon.

Gyda phrisiau tai uchel ac incwm isel, mae Ceredigion yn anfforddiadwy i lawer, gan ei gwneud yn anoddach i brynwyr am y tro cyntaf a phobl leol aros yn eu cymunedau. Yn ogystal, mae gan lawer o'r stoc tai gyfraddau effeithlonrwydd ynni isel, ac mae hyn ynghyd ag incwm isel yn golygu bod llawer o aelwydydd yn wynebu tlodi tanwydd.

Gyda phoblogaeth sy'n heneiddio, mae arnom angen tai y gellir eu haddasu, a all gynnal pobl ar wahanol adegau yn ystod eu bywydau. Bydd hyn yn gymorth mawr i sicrhau poblogaeth iachach, ochr yn ochr â defnydd gwell o'r stoc tai presennol, safonau ac amodau byw gwell, a chefnogi pobl yn eu cartrefi eu hunain, sydd i gyd yn flaenoriaeth.

Gall gwella ansawdd tai sydd wedi'u lleoli'n addas ei gwneud hi'n bosibl i bobl fyw gartref am gyfnod hwy, gyda'r posibilrwydd o greu cymunedau mwy cydnerth a chysylltiedig.

Mae'r Strategaeth Dai yn cysylltu â strategaethau a pholisïau eraill, gan gynnwys Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion 2022-2027 a'r Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027.

Mae Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion yn cynnwys pedwar amcan llesiant, sef:

- Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
- Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach
- Darparu'r Dechrau Gorau Mewn Bywyd a Galluogi Pobl o Bob Oed i Ddysgu
- Creu Cymunedau Cynaliadwy a Gwyrdd sydd Wedi'u Cysylltu'n Dda

Nod y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant yw sicrhau'r canlynol:

- Dinasyddion o bob oed i gael ansawdd bywyd gwell.
- Gwell rhwydweithiau cymorth i deuluoedd a phobl mewn angen ledled y sir
- Gwell llesiant ac iechyd trwy ymyriadau effeithiol
- Cefnogi rhwydweithiau sefydledig o grwpiau cymunedol a gwirfoddol sy'n darparu cefnogaeth ataliol
- Gwell dewis o dai lleol ac ansawdd gwell iddynt

Mae'r Strategaeth Dai yn bwydo'n uniongyrchol i'r amcanion a gynhwysir yn y strategaethau, gan sicrhau synergeddau o ran ymagwedd a chyfeiriad.

Mae pandemig Covid-19 wedi gorfodi newid a heriau ar raddfa nas gwelwyd o'r blaen, ac mae materion pwysig wedi dod i'r amlwg. Mae'r heriau a wynebir yn cynnwys dirwasgiad economaidd, mynd i'r afael â'r argyfwng tai cenedlaethol ac ymateb i ddigartrefedd, gan barhau i ateb anghenion newydd Ceredigion yr un pryd. Mae tai yn chwarae rôl allweddol wrth sicrhau bod ein trigolion a'n cymunedau yn cael cyfleoedd i lwyddo yn wyneb yr heriau sydd o'n blaenau.

Mae'r Strategaeth hon yn parhau i fod yn ganolbwynt er mwyn i'r holl bartneriaid tai a gwasanaethau cysylltiedig allu nodi, cynllunio a chyflawni gwell darpariaeth gwasanaeth a gwella bywydau trigolion Ceredigion.

Y Cynghorydd Matthew Vaux - Partneriaethau, Gwasanaethau Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

FFEITHIAU ALLWEDDOL

33,557

Cyfanswm yr anheddau, gan gynnwys carafanau a chartrefi symudol

1715

Anheddau sy'n ail gartrefi

3400

Unedau tai cymdeithasol a fforddiadwy ar gael i'w rhentu

80

Unedau o lety dros dro

1750

Aelwydydd wedi'u cofrestru ar y Gofrestr Tai Cyffredin (Ionawr 2023)

120

Ceisiadau i'r Gofrestr Tai Cyffredin bob mis, ar gyfartaledd

280

Gosodiadau Tai Cymdeithasol bob blwyddyn, ar gyfartaledd

322

Tai fforddiadwy ychwanegol, ers 2018

74%

Eiddo perchen-feddianwyr, y math mwyaf niferus o ddeiliadaeth yn y sir

9.4%

Llety rhent cymdeithasol yng Ngheredigion (16% yw cyfartaledd Cymru)

17%

Mewn llety rhent preifat yng Ngheredigion (14% yw cyfartaledd Cymru)

833

Eiddo gwag

FFEITHIAU ALLWEDDOL

690

Tai Amlfeddiannaeth Trwyddedadwy

47

Lleoliadau byw â chymorth

404

Unedau o lety Cynllun Gwarchod yng Ngheredigion

104

Unedau Cynllun Gofal Ychwanegol

£31,162

Incwm canolrif aelwydydd Ceredigion (CACI Paycheck 2021)

£262,535

Pris eiddo cyfartalog yng Ngheredigion (Medi 2022)

82.4%

Eiddo heb gyflenwad nwy o'r prif gyflenwad

24.9%

Cartrefi mewn tloidi tanwydd

11,407

Eiddo ar olew

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

TAI I BAWB 2018—2023

£540,000

Wedi'i wario ar 10 benthyciad Troi Tai'n Gartrefi

£510,853

Wedi'i wario ar 35 benthyciad Gwella Tai

£3.5m

Cronfa Cartrefi Cynnes ar gyfer gwresogi ac inswleiddio/uwchraddio

£511,982

Wedi'i ennill trwy Gynllun Pwyslais ar yr Incwm y Ganolfan Cyngor ar Bopeth

£5.3m

Gwariant grantiau ar gyfer addasiadau (CSC)

£495,813

Gwariant grantiau ar gyfer addasu (LCC)

3500

Datganiadau ar gyfer Cynllun Flex ECO ALI

£2.5m

Cyllid refeniw wedi'i sicrhau trwy'r Gronfa Adfywio Cymunedol ar gyfer 2022/23

9

Gwobr wedi'i derbyn ar gyfer Prosiectau Effeithlonrwydd Ynni

25

Eiddo gwag wedi dod yn ôl i ddefnydd

210

Unedau Tai Cymdeithasol wedi'u datblygu

£21.3m

Grant Tai Cymdeithasol a wariwyd

56

Unedau o lety Gofal Ychwanegol ar y safle newydd Maes y Môr

Mae nifer y tai fforddiadwy a ddarperir yn cynyddu'n flynyddol, a rhagwelir y bydd y cynnydd sylweddol mewn cyllid yn cynnig modd i'r duedd hon gyflymu

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cartrefi Marchnad Cyffredinol net ychwanegol wedi'u caniatáu	1927	2080	2198	2112	2333	2413
Tai Fforddiadwy net ychwanegol wedi'u caniatáu	800 – 42%	838 – 40%	875 – 40%	829 – 39%	860 – 37%	901 – 37%
Cartrefi Marchnad cyffredinol net ychwanegol wedi'u cwblhau	1020	1104	1201	1753	1901	2048
Cartrefi Fforddiadwy net ychwanegol wedi'u cwblhau	432 – 42%	450 – 41%	494 – 41%	521 – 30%	640 – 34%	657 – 32%

Mae'r tabl uchod yn dangos y Data Monitro Tai Fforddiadwy

Fel Awdurdod Lleol, rydym wedi gweithio'n agos gyda datblygwyr a landlordiaid i ddarparu ystod o dai fforddiadwy yn y sir

Mae'r Awdurdod Lleol wedi defnyddio'r Grant Tai Cymdeithasol a'r Gronfa Gofal Canolraddol i gaffael llety o fewn y sir er mwyn datblygu eiddo arbenigol, gan weithio gyda phartneriaid lleol ac ar draws y Model Gydol Oed a Llesiant

Tudalen 32

Trwy ddefnyddio'r Polisi Dyraniadau Cyffredin a'r Polisiâu Gosodiadau Lleol ategol, mae'r holl ddyraniadau trwy'r Gofrestr Tai wedi sicrhau bod yr eiddo cywir wedi'i ddyrannu i'r teulu cywir, gan wneud y mwyaf o gyfleoedd i leihau maint a galluogi pobl i gadw eu hannibyniaeth

Dyraniadau Tai Cymdeithasol

2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
262	314	267	278	338

Ers 2018, mae tua 2,500 o bobl wedi cael cymorth trwy'r Grant Cymorth Tai bob blwyddyn

Mae'r Awdurdod Lleol wedi cefnogi 61 o aelwydydd ffoaduriaid dros y 5 mlynedd diwethaf

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl a roddwyd

Blwyddyn	Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl (DFG)	Mân addasiadau (SWS a C&R)	Cyfanswm	Cyfanswm gwariant
2017 - 18	120	125	245	
2018 - 19	143	149	292	
2019 - 20	136	135	271	
2020 - 21	67 (Covid)	61	128	
2021 - 22	127	128	255	
Cyfanswm	593	598	1191	£5,309,031.98

EIN NOD

EIN HER

"Bydd digon o lety addas a chynaliadwy ar gael i ateb anghenion trigolion nawr ac yn y dyfodol"

Mae'r heriau a wynebir gan y Gwasanaeth Tai yn parhau'n debyg i'r rhai a nodwyd yn y Strategaeth flaenorol ond wedi'u gwaethygu gan y dirwasgiad economaidd, newidiadau deddfwriaethol ac adfer yn dilyn pandemig Covid-19.

O ganlyniad, er gwaethaf llwyddiannau blaenorol, mae diffyg tai addas a fforddiadwy o ansawdd da yn parhau. Mae hyn, ynghyd â'r angen i fynd i'r afael â digartrefedd, a helpu'r rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymdeithas, yn golygu bod angen buddsoddiad a gwaith sylweddol er mwyn mynd i'r afael â'r sefyllfa hon.

Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn gweithio i sicrhau bod pobl leol a siaradwyr Cymraeg yn cael eu cefnogi er mwyn gallu parhau i fforddio byw yn eu cymunedau, gan gyfrannu at fywiogrwydd yr iaith Gymraeg a'i diwylliant.

Mae'r darlun cenedlaethol	ynghyd â materion lleol	yn creu heriau penodol i Geredigion	felly byddwn yn...
<p><u>Dirwasgiad Economaidd:</u></p> <p>Toriadau i'r gyllideb, llai o gyfleoedd ariannu, mwy o ddiweithdra, a chyflogau is</p> <p><u>Newid deddfwriaethol:</u></p> <p>Pwerau a dyletswyddau cyfreithiol newydd</p> <p><u>Adfer yn dilyn y pandemig:</u></p> <p>Cost deunyddiau, prinder sgiliau a llafur ac effaith fforddiadwyedd tai</p>	<p>Costau tai uchel a chyflogau isel</p> <p>Poblogaeth sy'n heneiddio</p> <p>Digartrefedd</p> <p>Natur wledig y sir</p> <p>Argaeledd trafndiaeth gwael</p> <p>Prinder sgiliau a llafur (Adeiladu)</p>	<p>Cyflenwad a galw</p> <p>Cyllid a fforddiadwyedd</p> <p>Ansawdd</p> <p>Y math o dai a pha mor addas ydynt</p> <p>Cymorth</p>	<p>Cynyddu argaeledd cartrefi fforddiadwy a diogel sy'n golygu y gall preswylwyr gael mynediad at y cymorth cywir i gynnal annibyniaeth.</p>

1. CYNHYDDU'R CYFLENWAD A GWELLA CYFLWR TAI

1.1. Darparu tai sy'n ateb anghenion ein cymunedau

Nid oes gan Geredigion ystod ddigon eang o dai i ateb anghenion newidiol trigolion y sir. Mae'r sector tai cymdeithasol yn gymharol fach ac nid yw'n bodloni'r angen a nodwyd am eiddo un ystafell wely. Arweiniodd newidiadau yn y gorffennol mewn deddfwriaeth budd-daliadau at yr angen am dai un ystafell wely fforddiadwy a llety a rennir ar gyfer y rhai o dan 35 oed. Mae hyn yn arbennig o wir am breswylwyr llety dros dro, gan bwysleisio'r angen sylweddol am eiddo llai a'r camau pellach y mae angen eu cymryd mewn perthynas â Chynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym.

Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn rhagweld ymhellach y bydd maint cyfartalog aelwydydd yn parhau i ostwng. Er y disgwylir i gyfanswm poblogaeth Ceredigion barhau â'r duedd ar i lawr, mae'r lleihad ym maint aelwydydd yn golygu ein bod yn disgwyl gweld nifer cynyddol o aelwydydd y mae angen darparu llety iddynt.

Mae anghenion yn cael eu dylanwadu gan y canlynol:

- Costau uchel tai yn y sir - mae pris eiddo cyfartalog wedi cynyddu gan 42% ers Ionawr 2020
- Diffyg argaeledd opsiynau tai fforddiadwy addas, gan roi mwy o bwysau ar lety dros dro
- Sector tai cymdeithasol bach
- Prinder y math addas o eiddo
- Natur wledig y sir a chysylltiadau trafniadaeth gwael
- Cyfran uchel o ail gartrefi
- Tlodi tanwydd

Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn adolygu ei ddarpariaeth sipsiwn-teithwyr yn unol â chanllawiau'r Llywodraeth, ac mae'n ofynnol iddo gytuno ar yr Asesiad Sipsiwn-Teithwyr gyda Llywodraeth Cymru.

Yn rhannol oherwydd pandemig Covid-19, mae galw uchel a chyflenwad cyfyngedig wedi gweld pwysau cynyddol yn cael eu rhoi ar dai yn y sir, gan achosi i brisiau tir a thai saethu i fyny. Roedd hyn yn ganlyniad uniongyrchol i'r cynnydd yn y galw ac, yn rhannol, i fwy o gyfleoedd i weithio o bell.

Mae nifer y bobl sy'n gweithio ym maes adeiladu yn y sir wedi gostwng dros y deng mlynedd diwethaf o 2,761 (8.6% o'r gweithlu) yn 2011 i 2,582 (8.5% o'r gweithlu) yn 2021. Yn gyffredinol, mae mentrau yn rhai bach neu ficro eu maint, sy'n golygu ei fod yn fwy anodd cystadlu am gontractau, yn enwedig contractau mawr. Gyda chyfyngiadau ar ddatblygu oherwydd materion yn ymwneud â ffosffadau a chostau ansefydlog deunyddiau, mae'r sector adeiladu a datblygu mewn sefyllfa wael ar hyn o bryd i allu darparu cartrefi ychwanegol yn y sir. Bydd y costau adeiladu uchel yn gwneud rhai cynlluniau tai yn anhyfyw, felly efallai y bydd angen ystyried dulliau adeiladu eraill.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Bydd pobl yn cael tai sy'n briodol ar gyfer eu hanghenion

Digon o dai fforddiadwy i ateb anghenion

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu llety i fynd i'r afael ag anghenion a thueddiadau newydd

Nodi safleoedd a sicrhau bod modd eu datblygu, gan gynnwys tai fforddiadwy

Gwneud y mwyaf o'r ffrydiau ariannu sydd ar gael i adeiladu tai fforddiadwy

Cynyddu'r ystod o ddeiliadaethau opsiynau tai fforddiadwy, gan gynnwys perchentyaeth cost isel er mwyn i bobl allu aros yn y sir

Cydweithio â phartneriaid a grwpiau cymunedol i ddarparu tai fforddiadwy trwy ddefnyddio asedau sydd mewn dwylo cyhoeddus

Cefnogi'r Hwylusydd Tai Gwledig a grwpiau cymunedol i fynd i'r afael â'r prinder tai fforddiadwy mewn cymunedau gwledig

Ystyried y dystiolaeth o ddylanwad ail gartrefi yn y sir a gweithredu lle bo'n briodol

Ystyried symiau gohiriedig a phremiymau treth y cyngor er mwyn hwyluso datblygiadau a chynlluniau cymunedol yn y dyfodol

Ystyried adolygu lefelau'r Premiwm ar Dreth y Cyngor yn achos eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi a hynny i gynorthwyo'r o ddod ag eiddo gwag hirdymor yn ôl i gael eu defnyddio unwaith eto ac i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwneud cymunedau lleol yn fwy cynaliadwy

Cefnogi'r economi leol a chontractwyr lleol trwy Bolisi Caffael y Cyngor

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Tystiolaeth o'r angen am dai

Nifer y cleientiaid o grwpiau penodol sydd wedi'u hailgartrefu mewn llety addas

Yr amrywiaeth o eiddo wedi'u datblygu ar safleoedd newydd

Nifer y tai fforddiadwy sydd wedi'u hadeiladu

Yr amrywiaeth o ddeiliadaethau opsiynau tai fforddiadwy sydd ar gael yn y sir

Nifer y safleoedd newydd a ddarparwyd

Nifer yr unedau tai fforddiadwy a gefnogir trwy gymhellion y Cyngor

1.2. Sicrhau bod trigolion yn byw mewn llety o ansawdd da, addas a chynaliadwy

Mae cyfran fawr o stoc tai Ceredigion yn hen, yn anodd eu gwresogi ac yn ddrud i'w gwella i fodloni'r safonau diogelwch ac effeithlonrwydd ynni cyfredol.

- Cyfran uchel o gartrefi cyn 1919 gydag effeithlonrwydd ynni gwael
- Pwysau ariannol cynyddol oherwydd stoc tai aneffeithlon o ran ynni/gwres ym mhob deiliadaeth sy'n arwain at fwy o broblem fforddiadwyedd ynghyd â phrisiau ynni sy'n codi
- Nifer uchel o eiddo gwag yn y sir
- Pwysau cynyddol ar y cymorth sy'n gysylltiedig â thai a'r ddarpariaeth gofal cymdeithasol oherwydd bod anghenion yn newid wrth i'r boblogaeth heneiddio
- Nifer uchel o dai amlfeddiannaeth

Ynghyd â'r argyfwng costau byw ac enillion is na'r cyfartaledd, mae Ceredigion yn lle rhy ddrud i fyw i lawer o bobl.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Pobl yn byw mewn tai o ansawdd da

Pobl yn byw mewn cartrefi ynni effeithlon a fforddiadwy

Pobl yn byw mewn cartrefi sy'n addas ar gyfer eu hanghenion

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Ymgysylltu â phartneriaid i godi safonau trwy nodi safonau tai gwael

Gweithio gyda landlordiaid a pherchnogion tai i nodi a dileu peryglon risg uchel (HHSRS Categori 1) i wella safonau tai

Cynorthwyo cymunedau i gael cyllid a chyngor er mwyn gwella effeithlonrwydd ynni eu cartrefi a defnyddio llai o danwydd

Gweithio gyda phartneriaid i wella effeithlonrwydd thermol yn y stoc tai a lleihau tloidi tanwydd

Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd cyllido a'r darpariaethau gorfodi i sicrhau bod anheddau gwag yn cael eu defnyddio eto

Gweithio gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a phartneriaid eraill i ddefnyddio'r stoc tai gwag trwy drefniadau prynu neu brydlesu

Sicrhau bod landlordiaid yn bodloni gofynion deddfwriaethol trwy fesurau gorfodi cadarn

Sicrhau bod holl dai amlfeddiannaeth cymwys y sir wedi'u trwyddedu

Cynnal cynlluniau trwyddedu ychwanegol priodol ar gyfer tai amlfeddiannaeth a safleoedd carafanau preswyl

Ehangu Cynllun Prydlesu Cymru i wella'r ddarpariaeth o lety rhent fforddiadwy

Gweithio gyda phartneriaid i ddarparu ystod o addasiadau i gefnogi byw'n annibynnol a rhyddhau o'r ysbyty

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Nifer yr atgyfeiriadau gan y sector iechyd a llesiant

Nifer y peryglon Categori 1 sydd wedi'u dileu

Nifer yr anheddau sydd wedi elwa o gael mesurau effeithlonrwydd thermol

Nifer yr aelwydydd sy'n derbyn yr incwm mwyaf posibl a chyngor ar effeithlonrwydd ynni

Nifer yr eiddo gwag sydd wedi dod yn ôl i ddefnydd

Nifer yr ymyriadau gorfodi a gyflawnwyd

Canran y trwyddedau tai amlfeddiannaeth a roddwyd heb amodau

Nifer y tai amlfeddiannaeth heb eu trwyddedu yr ymchwiliwyd iddynt

Nifer y trwyddedau a roddwyd

Nifer yr eiddo sydd wedi ymrwmo i Gynllun Prydlesu Cymru

Nifer y dyraniadau a wnaed o'r Gofrestr Pobl Hŷn

Nifer y dyraniadau a wnaed trwy'r Gofrestr Tai Hygyrch

Nifer yr eiddo hygyrch a ddarparwyd trwy ffrydiau ariannu Llywodraeth Cymru

Nifer yr addasiadau a gwblhawyd

2. CEFNOGI TRIGOLION YN EU CARTREFI A'U CYMUNEDAU EU HUNAIN

2.1. Sicrhau bod digartrefedd yn ddigwyddiad prin, byr, nad yw'n digwydd eto

Yn 2019 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru strategaeth yn amlinellu'r weledigaeth "Cymru lle mae gan bawb gartref diogel sy'n ateb eu hanghenion ac yn cefnogi bywyd iach, llwyddiannus a ffyniannus. Cymru lle rydym yn gweithio gyda'n gilydd i atal digartrefedd a, lle na ellir ei atal, sicrhau ei fod yn ddigwyddiad prin, byr nad yw'n digwydd eto." Mae'n ofynnol i bob Awdurdod Lleol ddatblygu Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym i gyflawni'r weledigaeth hon. Mae'r Cynllun yn rhan o'r Strategaeth Dai ac yn ffocws ar gyfer lleihau tai dros dro.

Bydd y Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Atal digartrefedd
- Osgoi ddigartrefedd rhag digwydd eto
- Gwella perthnasoedd â'r sector rhentu preifat
- Tyfu Cynllun Prydlesu Cymru

Mae'r galw ar y gwasanaethau digartrefedd wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf ac mae disgwyl iddo gynyddu ymhellach. Mae'r pandemig wedi cynnig modd i'r Awdurdod Lleol gael gwell dealltwriaeth o raddfa digartrefedd, ynghyd ag anghenion cymorth heb eu hateb. Cyfeiriad Llywodraeth Cymru yw lleihau digartrefedd, ac mae newidiadau mewn deddfwriaeth yn cael eu datblygu i gefnogi'r nodau.

Fel y nodwyd yn flaenorol, gydag enillion is na'r cyfartaledd, mae trigolion Ceredigion hefyd yn wynebu prisiau tai a rhenti uwch na'r cyfartaledd. Cafodd pandemig Covid-19 effaith fawr ar y farchnad dai a fforddiadwyedd tai yn lleol. Mae'r cynnydd yn y galw ynghyd â'r stoc cyfyngedig wedi achosi 'ffyniant' tai bach yn y sir, gan arwain at gynnydd mewn rhenti. Mae cyfraddau Lwfans Tai Lleol yn annigonol i fodlon rhenti'r farchnad yng Ngheredigion. Mae'r gwasanaeth digartrefedd hefyd wedi gweld cynnydd mewn achosion o droi allan trwy hysbysiadau. Awgrymir y gellir priodoli hyn, yn rhannol, i gyflwyno Deddf Rhentu Cartrefi Cymru 2016.

Mae'r galw am Daliadau Tai Dewisol wedi cynyddu'n ddiweddar. Rhaid aros i weld sut y bydd y dirwasgiad economaidd yn effeithio ar y gwasanaeth digartrefedd.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Digartrefedd yn cael ei atal, lle bo modd

Pobl mewn llety dros dro am gyfnod mor fyr â phosibl

Pobl yn cael eu cefnogi i symud i lety addas a diogel

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Gweithio i atal digartrefedd trwy amrywiaeth o ymyriadau

Sicrhau bod llety dros dro yn addas

Datblygu gwasanaethau i reoli pontio cyflym i denantiaethau

Adolygu'r Polisi Dyraniadau Cyffredin yn sgîl gofynion a deddfwriaeth sy'n newid

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Nifer yr aelwydydd lle mae digartrefedd yn cael ei atal

Nifer yr aelwydydd sy'n symud i lety addas

Nifer yr adolygiadau o addasrwydd llety dros dro

Symud ymlaen i'r model Ailgartrefu Cyflym

Nifer y diwrnodau a dreuliodd mewn llety dros dro

Datblygu gwasanaethau cymorth Ymyriad Amser Allweddol / Tai yn Gyntaf i reoli'r pontio cyflym i denantiaethau ar gyfer cleientiaid cymhleth

2.2. Darparu cymorth amserol a phriodol i gynnal byw'n annibynnol

Mae darparu cymorth i bobl o bob oed yn her sylweddol. Mae newid mewn demograffeg, poblogaeth sy'n heneiddio a disgwyliad oes hwy, ynghyd ag effaith camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl gwael a cham-drin domestig, wedi arwain at angen cynyddol am gymorth tai ar gyfer cleientiaid agored i niwed er mwyn atal argyfwng tai.

Yn ogystal â'r uchod, mae anghenion llety yn newid o ganlyniad i'r canlynol:

- Y tebygolrwydd o gael tai cymdeithasol, gyda chyfran sylweddol is o stoc tai cymdeithasol
- Y cynnydd yng nghostau rhedeg aelwydydd
- Mwy o awydd am annibyniaeth yn hwyrach mewn bywyd

Mae'r Grant Cynnal Tai yn elfen allweddol o gyflawni'r nod uchod. Gall ymyrraeth gynnar atal pobl rhag dod yn ddigartref, sefydlogi eu sefyllfa dai neu helpu pobl a allai fod yn ddigartref i ddod o hyd i lety. Mae hyn yn sicrhau, yn gyffredinol, bod pobl yn cael eu cefnogi i gael y cartrefi cywir, gyda'r cymorth cywir er mwyn gallu byw'n annibynnol, gan fodloni un o nodau allweddol y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant.

Unwaith eto, wrth i'r argyfwng costau byw barhau, mae'r effaith yn debygol o gael ei themlo yn yr ardal hon.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Gall pobl gael mynediad at y cymorth cywir i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau eu

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Hyrwyddo'r holl opsiynau ariannu sydd ar gael ar gyfer landlordiaid, tenantiaid a pherchen-feddianwyr i wella eu cartrefi

Darparu cymorth, cyngor a chymorth i denantiaid, landlordiaid a pherchen-feddianwyr i godi safonau ar draws pob tenantiaeth

Datblygu a hyrwyddo atebion cymorth ar gyfer tenantiaid gan alluogi mynediad i gymorth cynnar er mwyn cynnal tenantiaethau

Galluogi pobl i symud i lety arall pan fydd yn briodol ac yn ymarferol i wneud hynny

Ceisio cefnogi cynlluniau sy'n galluogi pobl i barhau i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain

Hyrwyddo mynediad i wasanaethau cymorth trwy'r Porth Cymorth Tai mewnol

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Nifer y grantiau a'r benthyciadau a roddwyd

Nifer y bobl sy'n cael cymorth i godi safonau tai yn eu cartrefi

Nifer y tenantiaid a gefnogir i aros yn eu cartrefi a chynnal tenantiaethau

Nifer y bobl sy'n cael eu hailgartrefu trwy'r Gofrestr Tai Cyffredin

Nifer y bobl sy'n cael cymorth i ddod o hyd i lety arall

Nifer y bobl sy'n cael grantiau i aros yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain

Nifer y bobl a gefnogir trwy'r Grant Cymorth Tai

Nifer yr atgyfeiriadau a dderbynnir gan amrywiaeth o wasanaethau

Y DARLUN MAWR

Bydd y tai cywir yn y lle cywir yn golygu y gall pobl barhau i fod yn annibynnol ac aros yn eu cymunedau am gyfnod hwy, gan gefnogi'r iaith Gymraeg a'i diwylliant. Bydd Strategaeth Dai 2023-2028 yn ceisio gwireddu hyn trwy ystyried y darlun ehangach, a sut mae gweithio gyda gwasanaethau eraill yn effeithio ar dai yn lleol ac yn genedlaethol.

Mae **Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027** wedi cael ei datblygu trwy ymgysylltu â thrigolion a dadansoddi tystiolaeth. Dangosodd yr ymgysylltu trylwyr hyn, ynghyd â'r Cynllun Llesiant Lleol, fod tai fforddiadwy yn bryder ac yn flaenoriaeth amlwg i'r cyhoedd. Mae'r weledigaeth a'r amcanion llesiant corfforaethol i'w gweld isod:

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwasanaethau cyhoeddus cynaliadwy a dwyieithog sy'n cynnig gwerth am arian er mwyn cynnal economi gref, amgylchedd iach a hyrwyddo llesiant ein pobl a'n cymunedau.

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Yn yr un modd â'r Strategaeth Dai, mae Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion 2022-2027 yn cydnabod bod fforddiadwyedd tai wedi bod, ac yn parhau i fod, yn her fawr i Geredigion.

Bu cynnydd sylweddol yn y galw am dai yn y sir, gan achosi i brisiau eiddo godi i'r lefelau uchaf erioed. Yn ystod y pandemig, gwelodd Ceredigion dwf sylweddol ym mhrisiau eiddo wrth i'r galw fynd y tu hwnt i'r cyflenwad. Dechreuodd prisiau gynyddu pan gyrhaeddodd y pandemig Gymru gyntaf ym mis Mawrth 2020, a thyfodd yn sylweddol drwy gydol 2021.

O ganlyniad, yn genedlaethol, mae gan Geredigion y bedwerydd gymhareb fforddiadwyedd tai uchaf ar ôl Sir Fynwy, Bro Morgannwg a Chaerdydd. Mae hyn yn ei gwneud yn anoddach i bobl leol a phrynwyr am y tro cyntaf brynu tai yn eu cymunedau o ddewis, yn enwedig gan fod enillion yng Ngheredigion yn is na'r cyfartaledd. Yr enillion blyneddol canolrifol, yn ôl man preswyllo, oedd £23,576 yn 2021 yng Ngheredigion.

At hynny, nododd astudiaeth gan Sefydliad Bevan na chafodd unrhyw eiddo o unrhyw faint eu hysbysebu ym mis Awst 2022 ar neu'n is na chyfraddau'r Lwfans Tai Lleol yng Ngheredigion. Yn rhyfeddol ddigon, ar draws Cymru dim ond tua 6% o eiddo oedd ar gael ar gyfradd Lwfans Tai Lleol, gydag amrywiadau rhanbarthol. Mae'r Lwfans Tai Lleol i fod i gwmpasu 30% o eiddo o fewn ardal. Gyda chyfraddau Lwfans Tai Lleol yn aros ar gyfradd 2020 ar gyfer 2023/2024, mae fforddiadwyedd rhentu preifat yn parhau i fod yn broblem.

Mae'r **Strategaeth Gydol Oed a Llesiant** yn chwarae rôl allweddol yn Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion. Nod y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant yw:

"Galluogi darparu gwasanaethau a fydd yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion"

O fewn y Strategaeth mae nifer o bwyntiau allweddol sydd â chysylltiadau uniongyrchol â'r Gwasanaeth Tai:

- Cynnydd yn y galw am wasanaethau gan leihau'r cyflenwad (disgwyliad oes uchel)
- Yr enillion cyfartalog isaf
- Lefelau uchel o yfed alcohol
- Cynnydd mewn camddefnyddio cyffuriau ac alcohol mewn cymunedau
- Costau llety yn codi
- Cyflwr tai o safon wael
- Llawer o bobl yn derbyn gofal a chymorth gan deuluoedd

Pris eiddo cyfartalog yng Ngheredigion ym mis Medi 2022 oedd £262,535.

Mae pandemig Covid-19 wedi achosi i'r galw ar wasanaethau gynyddu'n sylweddol, yn enwedig o ganlyniad i newid yn y dull o ddelio â digartrefedd. Sicrhaodd dechrau'r pandemig, ym mis Mawrth 2020, fod ymateb digartrefedd yn cael ei roi ar waith i gydnabod yr effaith bosibl y gallai Covid-19 ei chael ar bobl ddigartref, ac yn enwedig y rhai sy'n cysgu ar y stryd. Arweiniodd y dull "neb heb help" at ddod â nifer sylweddol o bobl i lety brys, gan roi darlun cliriach o raddfa digartrefedd ynghyd ag anghenion cymorth oedd heb eu hateb yn flaenorol. Mae Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i barhau â'r dull hwn.

Cafodd llawer o feysydd gwaith eu hatal dros dro yn ystod pandemig Covid-19 oherwydd bod ymweliadau wyneb yn wyneb wedi'u gohirio. Mae gwaith yn parhau i fynd i'r afael â'r ôl-groniad yn y meysydd hyn, ac mae'r effaith yn dal i gael ei theimlo. Parhaodd atal digartrefedd drwy gydol y cyfnod, wedi'i ddarparu o bell yn bennaf. Fodd bynnag, mae'r newidiadau a nodir uchod yn golygu bod gormod o geisiadau ar gyfer llety brys o hyd, ac mae opsiynau symud ymlaen yn gyfyngedig.

Yn ogystal ag effaith ac adferiad pandemig Covid-19, mae'r Gwasanaeth Tai hefyd wedi gweithio'n agos gydag adrannau a phartneriaid eraill i gefnogi Cynllun Ailsefydlu'r Swyddfa Gartref yn sgîl Rhyfel Wcráin.

Mae **Deddf Cydraddoldeb 2010** yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal a meithrin cysylltiadau da rhwng pobl sy'n rhannu nodweddion gwarchoddedig sef anabledd, oedran, ailbennu rhywedd, rhyw, hil, beichiogrwydd a mamolaeth, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd neu gred neu ddiffyg cred. Mae gofynion siaradwyr Cymraeg hefyd yn cael eu hamddiffyn.

Yr Iaith Gymraeg a'i Diwylliant

Mae Ceredigion yn parhau i fod yn un o gadarnleoedd y Gymraeg o fewn Cymru lle mae'r iaith yn rhan annatod o gymdeithas Ceredigion. Cymunedau Cymraeg a dwyieithog yw sylfaen diwylliant a bywyd bob dydd y sir. Fodd bynnag, mae cymunedau'n newid, ac mae hwn yn cael effaith ar iaith a diwylliant Cymru, yn enwedig wrth i bobl ifanc sydd wedi elwa o addysg Gymraeg yn y sir, symud i ffwrdd. Nod y Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg yw mynd i'r afael â'r heriau sy'n wynebu cymunedau Cymraeg eu hiaith lle mae crynodiad uchel o ail gartrefi ac, o ganlyniad, bydd y Strategaeth Dai yn parhau i fod yn ymwybodol o'r Cynllun hwn a hefyd yn cefnogi Strategaeth Iaith Ceredigion 2023-2028.

Yng Nghyfrifiad 2021 cofnodwyd bod 31,678 (45.3%) o drigolion Ceredigion dros 3 oed yn gallu siarad Cymraeg. Roedd hyn yn llai na'r nifer a'r ganran a adroddwyd yng Nghyfrifiad 2011, sef gostyngiad o 3,286 o bobl a 2 bwynt canran. Fodd bynnag, Ceredigion oedd yr Awdurdod Lleol gyda'r drydedd gyfran fwyaf o siaradwyr Cymraeg 3 oed a throsodd yn genedlaethol.

Yr egwyddor sylfaenol sy'n sail i'r Strategaeth 'Tai i Bawb', felly, yw mai'r ffordd orau o gynnal bywiogrwydd yr iaith Gymraeg yw trwy gynnal cymunedau. Gyda chymaint o'r boblogaeth bresennol yn byw mewn aneddiadau gwledig, mae strategaeth sy'n cefnogi cymunedau gwledig, yn ogystal â chymunedau trefol, yn hollbwysig ar gyfer iechyd yr iaith.

Er mwyn cynnal y diwylliant a gwella'r defnydd o'r iaith Gymraeg ymhob agwedd ar fywyd bob dydd y sir, un o brif amcanion y Strategaeth yw mynd i'r afael â thai fforddiadwy ar gyfer pobl leol. Nod y Strategaeth yw sicrhau digon o gyfleoedd i bobl leol gael mynediad at dai fforddiadwy neu dai cymdeithasol trwy gael cysylltiad lleol.

Nifer a chanran y siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion yn ôl grŵp oedran 2011 a 2021, yn ôl adroddiadau'r Cyfrifiad:

	3-15 oed	16-64 oed	65+ oed	Pawb dros 3 oed
2011	78.4% (7,175)	41.9% (20,503)	46.4% (7,286)	47.3% (34,964)
2021	71.8% (6,123)	42.4% (18,219)	39.9% (7,347)	45.3% (31,678)

Yn unol â **Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014**, mae'n ofynnol i'r Awdurdod Lleol Iunio ystod o strategaethau atal ac ymyrryd yn gynnar sy'n cynnwys trefniadau ar y cyd â chymunedau a'r sector gwirfoddol i gynorthwyo pobl i fyw'n annibynnol. Nod 'Tai i Bawb' yw bodloni'r gofyniad hwn trwy roi cymorth a chefnogaeth gynnar trwy ein Rhaglen Cymorth Tai sy'n ceisio sefydlogi a chynnal tai i bobl.

Mae lefelau diweithdra ynghyd â lefelau incwm isel yn golygu ei fod yn anoddach i bobl gael tai diogel a fforddiadwy. Yn aml, bydd pobl yn cwmpo ac yn baglu yn y cartref oherwydd bod ansawdd y cartref yn wael neu oherwydd nad yw'n hygyrch; gall hyn wneud i bobl deimlo'n unig ac yn ynysig a gall arwain at oedi wrth drosglwyddo gofal. Mae'r holl ffactorau hyn yn creu costau mawr i'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol, y Gwasanaethau Cymdeithasol a gwasanaethau cyhoeddus eraill. Felly, mae cael tai yn iawn yn gwneud synnwyr ariannol.

Mae rhaglen Llywodraeth Cymru "**Y Rhaglen Lywodraethu - 2021-2026**" yn nodi sut y bydd y Llywodraeth yn cyflawni 10 amcan llesiant sydd wedi'u cynllunio i adlewyrchu blaenoriaethau ar gyfer diogelu a datblygu'r economi, cymdeithas, yr amgylchedd a diwylliant. Mae hyn yn cynnwys datblygu gwasanaethau ar gyfer pobl agored i niwed, ffocws ar ddatgarboneiddio a diwygio'r gyfraith tai.

Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 yw'r newid mwyaf i'r gyfraith tai yng Nghymru ers degawdau. Newidiodd y ffordd y mae pob landlord yng Nghymru yn rhentu eu heiddo, gan wella sut mae pobl yn rhentu, yn rheoli ac yn byw mewn cartrefi rhent yng Nghymru. Mae'r Ddeddf yn gwneud rhentu'n haws ac yn rhoi mwy o sicrwydd i denantiaid a landlordiaid.

Fodd bynnag, mae hyn wedi creu heriau hefyd, wrth i landlordiaid sy'n ystyried y cyfrifoldebau ychwanegol bwyso a mesur manteision parhau yn y sector.

Nod **Deddf Tai (Cymru) 2014** yw gwella cyflenwad, ansawdd a safonau tai yng Nghymru. Prif elfennau'r Ddeddf yw:

- Cyflwyno cynllun cofrestru a thrwyddedu gorfodol ar gyfer landlordiaid yn y sector rhentu preifat ac asiantau gosod a rheoli
- Diwygio'r ddeddfwriaeth digartrefedd, gan gynnwys rhoi dyletswydd gryfach ar Awdurdodau Lleol i atal digartrefedd trwy roi cyngor a chymorth i bobl a'u galluogi i ddefnyddio llety addas yn y sector preifat
- Rhoi dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i ddarparu safleoedd ar gyfer sipsiwn a theithwyr, lle y nodwyd bod eu hangen
- Cyflwyno safonau ar gyfer Awdurdodau Lleol o ran rhenti, taliadau gwasanaeth ac ansawdd llety
- Diwygio'r system Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai
- Rhoi pŵer i Awdurdodau Lleol godi mwy na chyfradd safonol y Dreth Gyngor ar eiddo gwag hirdymor a mathau penodol o ail gartrefi
- Cynorthwyo'r ddarpariaeth o dai gan Gymdeithasau Tai Cydweithredol
- Diwygio Deddf Diwygio Cyfraith Lesddaliad, Tai a Datblygu Trefol 1993

Lefelau Ffosffadau

Yn dilyn tystiolaeth newydd gan y Cydbwyllgor Cadwraeth Natur am effeithiau niweidiol ffosffadau ar ecosystemau a rhywogaethau dŵr, cynhaliodd Cyfoeth Naturiol Cymru asesiad o'r naw ardal berthnasol yng Nghymru, gan gynnwys Afon Teifi yng Ngheredigion, ac ym mis Ionawr 2021 cafodd y canlyniadau eu cyhoeddi. Roedd dros 60% o gyrff dŵr Cymru heb gyrraedd y targedau, gan gynnwys Afon Teifi. Cynhyrchodd Cyfoeth Naturiol Cymru ddatganiad sefyllfa cynllunio interim yn nodi bod yn rhaid i unrhyw gynigion ar gyfer datblygiadau o fewn dalgylchoedd afonydd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, yn enwedig y rhai a fydd yn cynhyrchu maint neu grynodiad cynyddol o ddŵr gwastraff, brofi nawr na fydd y dyluniad yn cyfrannu at lefelau uwch o ffosffadau. O ganlyniad, mae datblygu tai mewn rhai ardaloedd wedi'i atal, a fydd wrth gwrs yn effeithio ar ddarparu tai fforddiadwy. Mae'r Cyngor yn gweithio gyda'r holl bartneriaid perthnasol i ddod o hyd i atebion tymor byr a hirdymor er mwyn i ddatblygiadau allu mynd yn eu blaenau ac adfer iechyd yr afonydd.

Mae'r **Asesiad o'r Farchnad Dai Leol**, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2020, yn ystyried y farchnad dai gyfan ac anghenion gwahanol cymunedau, gan gynnwys pobl hŷn, myfyrwyr a phobl ag anableddau. Yn ogystal, mae Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru hefyd wedi nodi meysydd allweddol i'w canolbwyntio arnynt yn eu Hasesiad o Anghenion Tai a Llety ar gyfer pobl ag anableddau dysgu a phobl ag anghenion iechyd meddwl yng ngorllewin Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2022. Mae Strategaeth Ranbarthol ar gyfer Tai a Gofal yn cael ei datblygu hefyd a fydd yn rhoi cyfeiriad mewn perthynas â chynlluniau tai arbenigol.

Defnyddir y ffynonellau tystiolaeth hyn hefyd wrth ddatblygu ein Prosbectws Tai, sy'n rhoi cyfeiriad ar gyfer ein Rhaglen Cyflenwi Tai Cymdeithasol, ac wrth ddatblygu cynlluniau newydd i ateb angen penodol.

RHOI EIN STRATEGAETH AR WAITH

Cytundebau partneriaeth

Wrth gyflawni ein blaenoriaethau tai bydd angen i Gyngor Sir Ceredigion gydweithio'n agos ag eraill, gan ddatblygu syniadau, galluogi cyfleoedd a chyflawni prosiectau. Mae ein partneriaid allweddol wrth wireddu'r strategaeth yn cynnwys:

- Landlordiaid cymdeithasol preswyl
- Datblygwyr lleol a'r diwydiant adeiladu
- Landlordiaid preifat
- Sefydliadau trydydd sector
- Bwrdd Iechyd Hywel Dda

Rydym ni i gyd yn gweithio tuag at yr un nod a bydd pawb ar eu hennill o ddarparu cartrefi yng Ngheredigion y gall pobl ffynnu ynddynt. Rydym hefyd yn deall y bydd gan bob un o'n partneriaid ei ystyriaethau hun ac na fyddwn o reidrwydd yn mynd ati i gyflawni ein nod yn yr un ffordd. O ystyried maint yr heriau yr ydym yn eu hwynebu, mae'n bwysicach nag erioed bod gennym bartneriaethau effeithiol a chadarn sy'n seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch.

Mae Strategaeth Gydol Oed a Llesiant y Cyngor yn nodi, "Mae rhoi cymorth a chefnogaeth i'r holl oedrannau ac anghenion gwahanol yn her sylweddol i'r Cyngor gydag adnoddau cyfyngedig. Mae proffil y gymdeithas a demograffeg wedi newid cryn dipyn dros y degawd diwethaf gyda chynnydd sylweddol yn nifer yr achosion o gamddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl gwael a chamdrin domestig ynghyd â chynnydd yn nifer y grwpiau oedran hŷn sy'n byw yng Ngheredigion. O ganlyniad, mae'r galw am rai gwasanaethau wedi cynyddu gan roi mwy o bwysau ariannol ar y meysydd gwasanaeth hynny. Yn ogystal, mae lefelau diweithdra ynghyd â lefelau incwm isel wedi esgor ar fwyfwy o anawsterau i bobl gael mynediad at dai diogel, fforddiadwy". Felly, byddwn yn parhau i weithio ar draws gwasanaethau a chymorth y Cyngor lle bynnag y bo modd i ateb yr anghenion tai a nodwyd a sicrhau bod blaenoriaethau yn gynhwysol, wedi'u cydgynhyrchu ac yn canolbwyntio ar y cleient.

Rydym yn deall y gall fod gan rai pobl sy'n byw yng Ngheredigion anghenion unigryw. Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth â'r holl grwpiau hyn ac yn ceisio ateb eu hanghenion penodol fesul achos.

Perfformiad a Llywodraethu

Byddwn yn monitro'r camau gweithredu a'r mesurau a nodir yn y Strategaeth yn chwarterol ac yn flynyddol trwy'r Bartneriaeth Tai Strategol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'n partneriaid allweddol. Yn ogystal, ar adegau priodol, bydd diweddariad ar gynnydd y Strategaeth yn cael ei roi i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu.

Cynllun Gweithredu

Byddwn yn paratoui Cynllun Gweithredu yn nodi ein targedau, prosiectau allweddol a gweithgareddau a sut byddwn yn mesur ein cynnydd. Bydd cyflawni yn erbyn y Cynllun yn cael ei adrodd i'r Aelodau a phartneriaid trwy'r Bartneriaeth Tai Strategol.

PAPURAU TYSTIOLAETH

Cyflwynir y dystiolaeth ehangach isod. Mae'r cyd-destun lleol a chenedlaethol, ynghyd â'r sylfaen dystiolaeth a ddangosir ar y tudalennau canlynol wedi ein harwain at sefydlu ein prif flaenoriaethau ac amcanion ar gyfer y Strategaeth hon.

Demograffeg

Mae canlyniadau Cyfrifiad diweddaraf 2021 yn dangos bod poblogaeth Ceredigion yn 71,500, rhyw 4,492 yn is na'r boblogaeth yn 2011. Rhwng canol 2011 a 2021, cynyddodd y boblogaeth o 75,400 i frig o 75,800 yn 2004. Cyrhaeddodd brig newydd o 76,000 yn 2012, ac mae wedi gostwng yn raddol ers hynny. Awgrymir y bydd niferoedd yn parhau i ostwng i 70,445 erbyn 2031.

71,500
Poblogaeth,
Cyfrifiad 2021

26%

o boblogaeth
Ceredigion yn 65
oed neu'n hŷn

Yn ôl yr amcanestyniadau poblogaeth diweddaraf (seiliedig ar 2018), bydd hyn yn codi i 30% o'r boblogaeth (21,000 o bobl) erbyn 2030, tra bydd nifer y bobl 85+ oed yn cynyddu o 2,400 i 3,200.

Data o Gyfrifiad 2021 ar gyfer Ceredigion

Grŵp Oedran	Poblogaeth	%
0-18	12,572	18
18-50	26,168	37
50+	32,728	46
Cyfanswm	71,468	100*

Mae cyfran uwch o boblogaeth Ceredigion (26%) o oedran ymddeol nag yng Nghymru yn gyffredinol (21%)

Nid yw'r ffigurau'n cyfateb i 100% yn union oherwydd talgrynnu cyfrifiadurol

Tai Cymdeithasol

9.4%

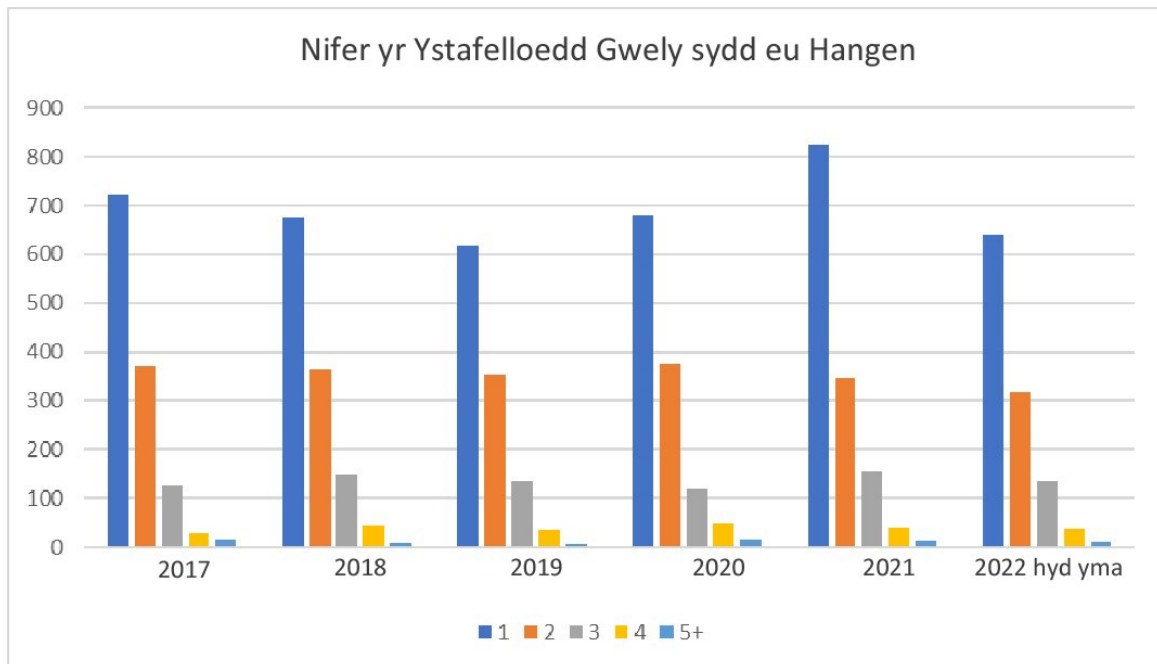
Stoc Tai
Cymdeithasol,
Ceredigion

Ar ddiwedd Ionawr 2023, roedd 1750 o geisiadau Cofrestr Tai yn ceisio Tai Cymdeithasol yng Ngheredigion, sef cynnydd o 1400 yn 2018. Ar gyfartaledd, mae 280 o ddyraniadau'n cael eu gwneud y flwyddyn, gan arwain at anghysondeb mawr rhwng galw a chyflenwad.

Mae'r stoc tai cymdeithasol yn cyfrif am 9.4% o dai Ceredigion o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 16% (Amcangyfrifon Stoc Anheddau 2020, Llywodraeth Cymru). Mae argaeledd Tai Cymdeithasol yn rhwystr i sicrhau tai fforddiadwy yn y sir.

Mae'r tabl canlynol yn dangos dadansoddiad o eiddo rhent cymdeithasol yn ôl nifer yr ystafelloedd gwely yng Ngheredigion (data stoc landlordiaid cymdeithasol cofrestredig) (Ceredigion 2021)

	Nifer	%
Fflatiau / Fflatiau 1 Ystafell Wely	469	16
2 ystafell wely	1348	46
3 ystafell wely	1029	35
4 ystafell wely	64	2
5 ystafell wely	6	0.5
6 ystafell wely	3	0.5
Is-gyfanswm:	2919	
Llety gwarchod	404	
Gofal ychwanegol	104	
Cyfanswm yr unedau:	3427	

Mae'r tabl uchod yn dangos y galw am nifer yr ystafelloedd gwely, yn ôl y Gofrestr Tai Cyffredin

Mae'r tabl uchod yn dangos galw sylweddol am eiddo 1 ystafell wely yn y sir, sydd wedi parhau trwy oes y Strategaeth flaenorol. Mae cynnydd hefyd yn y galw am eiddo 2 a 4 ystafell wely. Gallwn weld o'r tabl isod nad yw'r stoc presennol yn cyfateb i'r galw.

Mae'r galw am dai cymdeithasol yn ôl nifer yr ystafelloedd gwely wedi'i nodi yn y tabl isod. Mae diffyg cyfatebiaeth rhwng y galw am unedau llai ac argaeledd unedau llai o fewn y stoc tai cymdeithasol.

Nifer yr ystafelloedd gwely	Stoc presennol	Galw
1 ystafell wely	16%	60%
2 ystafell wely	46%	24%
3 ystafell wely	35%	11%
4 ystafell wely	2%	4%
5+ ystafell wely	1%	1%

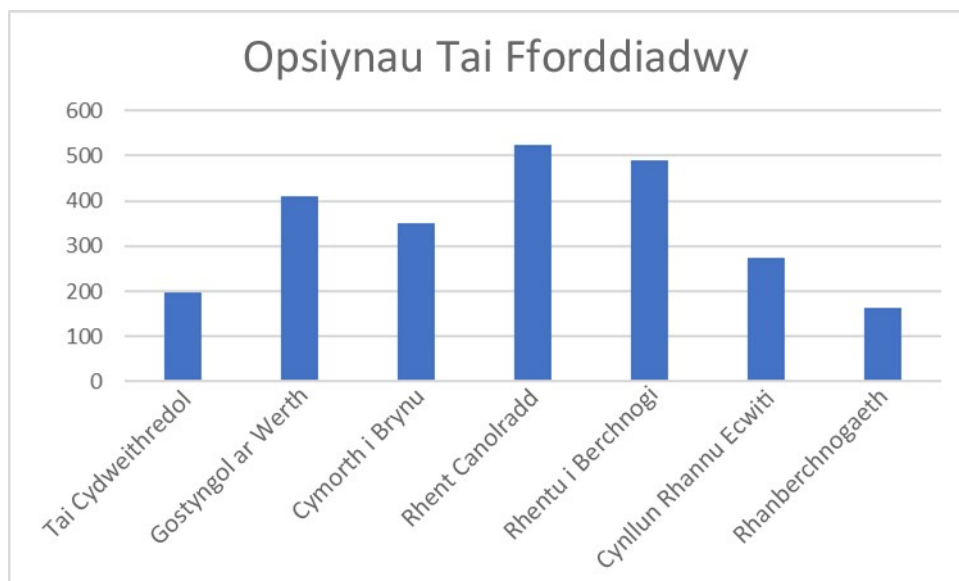
Galw am nifer yr ystafelloedd gwely o'i gymharu â'r stoc tai

Tai Fforddiadwy

Mae Prosbectws yr Awdurdod Lleol yn nodi'r angen i adolygu'r amrywiaeth o opsiynau tai fforddiadwy sydd ar gael ac ymchwilio i gyfleoedd i greu llwybrau fforddiadwy i berthentyaeth, gan gynnwys:

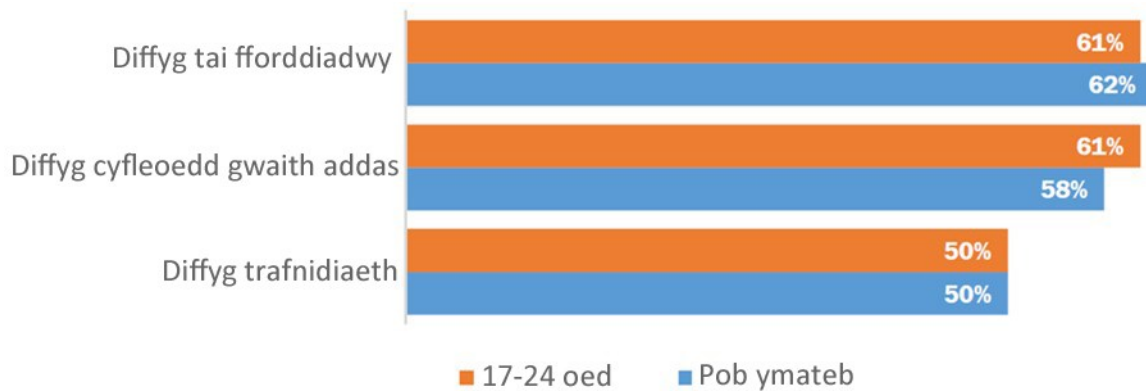
- Rhanberchnogaeth
- Rhannu Ecwiti
- Rhentu i Berchnogi
- Cynllun Cymorth Prynu
- Cynllun Rhannu Ecwiti LCC
- Cymorth i Brynu Cymru
- Gofal Ychwanegol

Galw am Opsiynau Tai Fforddiadwy, fel y nodir ar y Gofrestr Tai Cyffredin

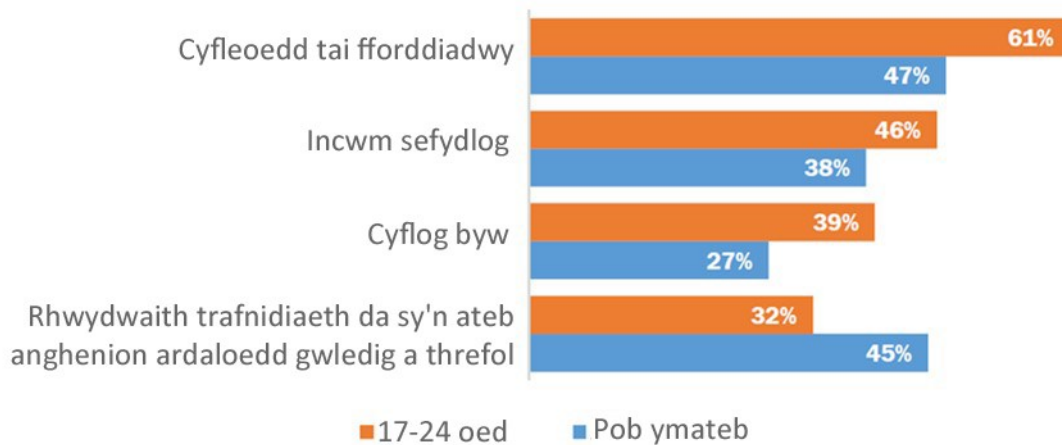
Cynhaliwyd yr Aseiad Llesiant Lleol yn 2022 a nododd fod trigolion Ceredigion yn pryderu am gyfleoedd tai fforddiadwy.

Wrth edrych i'r dyfodol, beth sy'n eich poeni fwyaf am ffyniant yn y sir?

Ffynhonnell: Arolwg Llesiant BGC Ceredigion

Pa dri pheth ydych chi'n eu gwerthfawrogi fwyaf mewn cymuned lewyrchus?

Ffynhonnell: Arolwg Llesiant BGC Ceredigion

Wrth feddwl am y dyfodol, diffyg tai fforddiadwy oedd y maes oedd yn peri'r pryder mwyaf i drigolion. Gyda phrisiau tai yn codi a chostau byw uwch, mae darparu cyfleoedd am dai fforddiadwy yn parhau i fod yn ffocws mawr

Safonau Tai

16.6%

Eiddo rhent preifat yng Ngheredigion

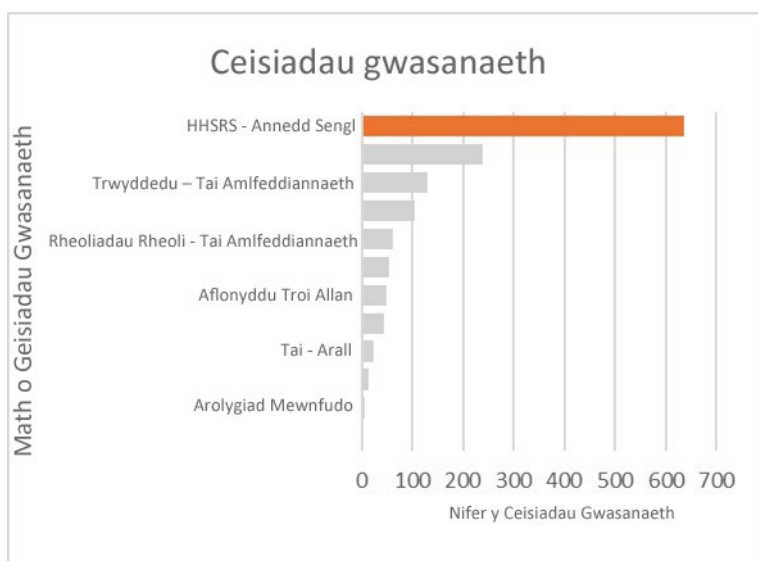
Yn gyffredinol, tybir bod tai rhent preifat mewn cyflwr gwaeth na mathau eraill o denantiaethau. Mae gan Geredigion gyfran uchel o eiddo rhent preifat, 16.6% o'i gymharu â chyfartaledd Cymru sef 14.2%.

Cofnododd yr Awdurdod Lleol 1383 o geisiadau gwasanaeth yn ymwneud â thai rhwng 2017 a 2022. Cafodd 178 o beryglon Categori 1 eu nodi o dan y System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS), ac roedd angen gwneud 62 o ymyriadau gorfodi.

1383

o geisiadau gwasanaeth sy'n gysylltiedig â thai

Mae'r tabl isod yn dangos y math o geisiadau gwasanaeth a dderbyniwyd gan y Gwasanaeth Tai

Mae'r pedwar prif berygl a nodwyd yn ystod Aseidiadau System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai fel a ganlyn:

- Lleithder a llwydni
- Oerfel gormodol
- Tân
- Peryglon trydanol

Mae llawer o'r stoc tai yng Ngheredigion, yn enwedig yn yr ardaloedd gwledig, yn anodd eu gwresogi oherwydd eu hoedran, eu saernïaeth a'r ffaith nad ydynt wedi'u cysylltu â'r prif gyflenwad nwy. Gall addasiadau tai fod o gymorth i rai sy'n byw mewn tai llai addas, ond ni allant ddatrys pob problem. Mae tai o ansawdd da yn cael dylanwad cryf ar iechyd pobl o bob oed. Amcangyfrifir bod tai o ansawdd gwael yn costio mwy na £95m y flwyddyn i'r GIG yng Nghymru (Nicol and Garrett, 2019), sy'n ffactor y tu ôl i faterion fel cwmpo a damweiniau yn y cartref a phroblemau iechyd sy'n cael eu hachosi neu eu gwaethygu trwy fyw mewn oerni a lleithder.

Y dull presennol o asesu 'tai gwael' yw'r System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS), sy'n dosbarthu diffygion mewn anheddau trwy asesu eu heffaith bosibl ar iechyd a diogelwch preswylwyr ac ymwelwyr. Mae'r system yn caniatáu i ddifrifoldeb unrhyw berygl gael ei raddio, gan wahaniaethu rhwng mân beryglon a'r rhai lle mae bygythiad uniongyrchol o niwed mawr. Lle mae perygl yn sgorio 1,000 neu fwy ar yr HHSRS ystyrir ei fod yn berygl Categori 1, ac ystyrir bod unrhyw annedd gyda pherygl o'r fath yn is na'r safon dderbyniol ofynnol ar gyfer tai, ac felly'n cael ei ddsbarthu fel tai 'gwael' neu 'ddrwg'.

Peryglon Categori 1

Blwyddyn	Cyfanswm Asesiadau HHSRS	Cyfanswm Peryglon Categori 1 wedi'u nodi	Hysbysiadau Gwella a Gyflwynwyd
2017/18	253	37	2
2018/19	100	52	4
2019/20	223	23	2
2020/21	30	17	0
2021/22	66	22	0

Mae'r galw am Fenthyciadau Gwella Cartrefi yn parhau. Mae'r Awdurdod Lleol yn rhoi blaenoriaeth i berchnogion tai a landlordiaid sy'n cynnig yr eiddo i'w osod ar lefelau rhent fforddiadwy/canolraddol, neu sy'n cynnig y tŷ ar gyfer tai cymdeithasol neu hawliau enwebu.

Tlodi Tanwydd

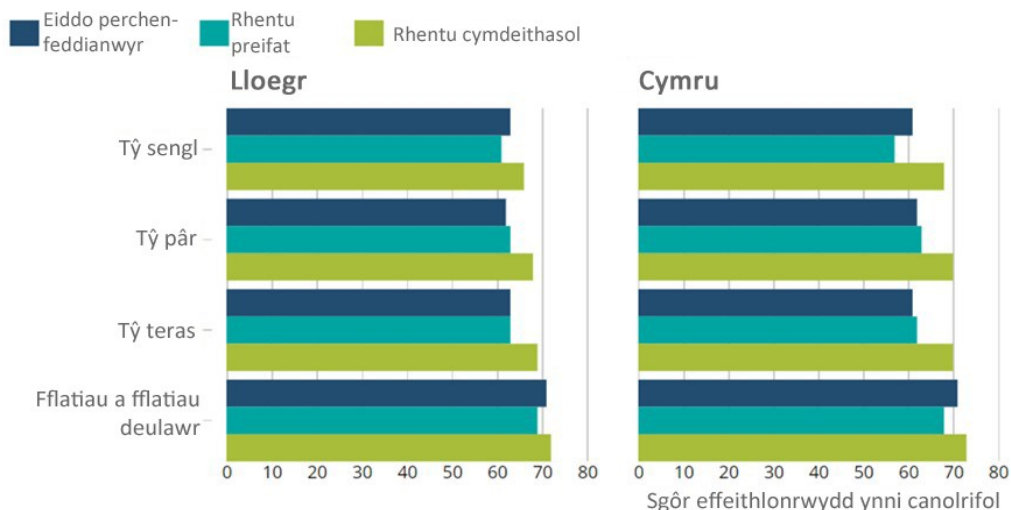

Mae amcangyfrifon tlodi tanwydd swyddogol newydd Llywodraeth Cymru yn nodi bod hyd at 45% o aelwydydd Cymru yn debygol o fod yn ei chael hi'n anodd cadw'n gynnes ac yn ddiogel yn y cartref ac wedi'u dal mewn tlodi tanwydd.

Effeithlonrwydd Ynni

Mae sawl ffactor yn effeithio ar effeithlonrwydd ynni tai, gan gynnwys y math o eiddo, deiliadaeth a phryd y cafodd ei adeiladu. Mae llawer o stoc tai Ceredigion, yn enwedig yn yr ardaloedd gwledig, yn anodd eu gwresogi oherwydd eu hoedran, eu saerniaeth a'r ffaith nad ydynt wedi'u cysylltu â'r prif gyflenwad nwy.

- Nid yw 82.4% o'r tai wedi'u cysylltu â'r prif gyflenwad nwy (29,693 eiddo)
- 6926 o'r tai gyda sgôr EPC o F neu G

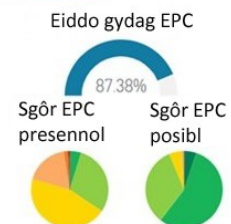
Mae'r tabl uchod yn dangos sgôr effeithlonrwydd ynni canolrifol yn ôl deiliadaeth a math o eiddo, Cymru a Lloegr, hyd at fis Mawrth 2022 (Ffynhonnell: Yr Adran Ffyniant Bro)

Mae data Rhentu Doeth Cymru yn dangos bod y sgôr EPC cyfartalog ar gyfer eiddo yn y sector rhentu preifat gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yng Ngheredigion yn 58, sef y pedwerydd isaf yng Nghymru.

Caerdydd	67
Casnewydd	66
Bro Morgannwg	65
Torfaen	64
Pen-y-bont ar Ogwr	64
Abertawe	64
Wrecsam	64
Caerffili	63
Merthyr Tudful	63
Sir Fynwy	63
Sir y Fflint	63
Rhondda Cynon Taf	62
Castell-nedd Port Talbot	62
Blaenau Gwent	62
Conwy	61
Sir Benfro	60
Sir Ddinbych	60
Sir Gaerfyrddin	60
Ceredigion	58
Powys	58
Gwynedd	57
Ynys Môn	55

Sgôr EPC	Eiddo	%
A (92+)	84	0.0%
B (81-91)	8262	4.7%
C (69-80)	51797	29.6%
D (55-68)	78801	45.1%
E (39-54)	31700	18.1%
F (21-38)	3029	1.7%
G (1-20)	1245	0.7%

Rheoleiddir eiddo domestig rhentu preifat yng Nghymru gan y Safonau Isafswm Effeithlonrwydd Ynni. Mae angen sgôr EPC o E neu uwch ar yr eiddo hyn er mwyn cydymffurfio â'r gyfraith. Mae cynlluniau effeithlonrwydd ynni yn cynorthwyo perchnogion tai a'r rheini yn y sector rhentu preifat i wella effeithlonrwydd ynni eu heiddo trwy osod amrywiaeth o fesurau effeithlonrwydd ynni.

Eiddo Gwag ac Ail Gartrefi

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022/23 ar 06.01.2023
Eiddo Gwag Hirdymor	226	260	255	189	154	210
Premiymau Gwag Hirdymor	736	665	684	720	680	646
Ail Gartrefi	90	85	91	82	72	87
Premiwm Ail Gartrefi	1622	1621	1637	1609	1727	1793

Mae'r ffigurau uchod, a nodwyd trwy gofnodion Treth y Cyngor, yn dangos nifer yr eiddo gwag yng Ngheredigion.

Mae eiddo gwag ac ail gartrefi yn gorfod talu Premiwm Treth y Cyngor o 25%.

Mae rhai amrywiadau rhwng eiddo gwag, ail gartrefi a chartrefi gwyliau ar osod yn fasnachol yn amodol ar ardrethi busnes.

Ym mis Ionawr 2023, nodwyd y canlynol ar gyfer eiddo gwag yng Ngheredigion:

Nifer yr eiddo gwag yng Ngheredigion: 833 (210 Gwag Hirdymor a 646 Premiwm Gwag Hirdymor)

Aberystwyth - 119 (27 hirdymor, 92 premiwm)

Aberteifi - 48 (21 hirdymor, 27 premiwm)

Llanbedr Pont Steffan - 29 (8 hirdymor, 21 premiwm)

Er bod nifer yr eiddo gwag wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf, bydd gweithredu'r Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag yn cynnig modd cymryd camau gweithredu wedi'u targedu i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd, gan gynyddu nifer y tai fforddiadwy sydd ar gael yn y sir.

Tai Amlfeddiannaeth

Gelwir anheddau sy'n cynnwys mwy nag un aelwyd yn dai amlfeddiannaeth ac maent yn cwmpasu ystod eang o fathau o dai yn y sector rhentu preifat yn bennaf. Maent yn aml yn cael eu meddiannu gan bobl iau a gallant gynnwys rhai grwpiau bregus a difreintiedig.

Mae dwy dref brifysgol yng Ngheredigion. O ganlyniad, mae gan y sir nifer uwch na'r cyfartaledd o dai amlfeddiannaeth yng Nghymru o ran maint ei phoblogaeth. Ym mis Rhagfyr 2022 roedd 558 o dai amlfeddiannaeth trwyddedig yn y sir. Mae Deddf Tai 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i drwyddedu rhai mathau o dai amlfeddiannaeth yn orfodol. Mae angen trwyddedu gorfodol pan fydd pump neu ragor o bobl yn byw mewn dwy neu fwy o aelwydydd ar wahân mewn tŷ amlfeddiannaeth. Mae Deddf Tai 2004 hefyd yn darparu ar gyfer estyn trwyddedu gan Awdurdod Lleol i gynnwys tai amlfeddiannaeth nad ydynt yn dod o dan drwyddedu gorfodol. Cyhoeddwyd Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ym mis Ebrill 2019 yng Ngheredigion. Mae'n rhaid i'r defnydd o drwyddedu ychwanegol fod yn gyson â Strategaeth Dai'r Awdurdod Lleol a dylid ei gydgyssylltu â dull yr awdurdod o ddelio â digartrefedd, eiddo gwag ac ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mae'r Cynllun yn para am gyfnod o 5 mlynedd a disgwylir iddo gael ei adolygu cyn Ebrill 2024.

Mae'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn berthnasol i dai amlfeddiannaeth a feddiannir gan dri neu ragor o bobl, sy'n ffurfio tair neu ragor o aelwydydd ar wahân, waeth beth fo nifer y lloiau, yn wardiau canlynol y sir:

- Aberystwyth—Gogledd
- Aberystwyth—Canol
- Aberystwyth—Penparcau
- Aberystwyth—Rheidol
- Aberystwyth—Bronglais
- Llanbadarn Fawr—Padarn
- Llanbadarn Fawr—Sulien
- Faenor

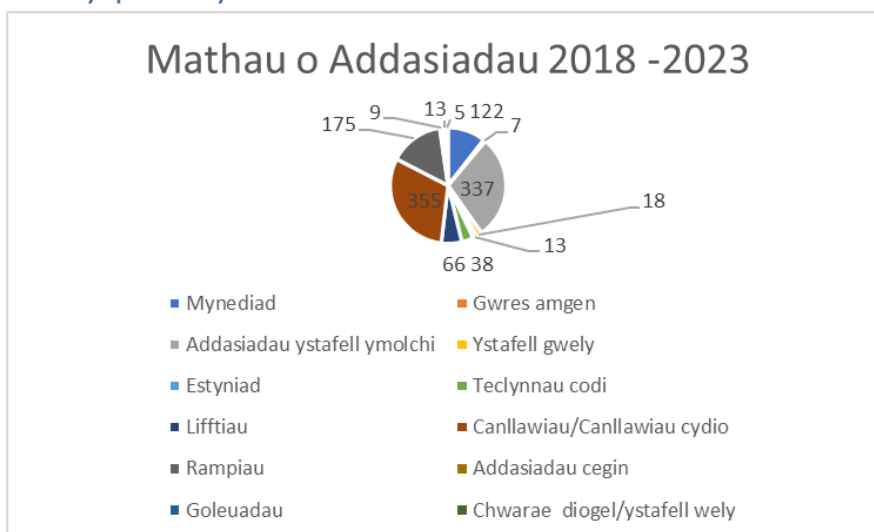
Cynllun Prydlesu Cymru

O ganlyniad i'r dull "neb heb help" bu cynnydd yn y buddsoddiad gan Lywodraeth Cymru mewn meysydd ariannu, ynghyd â lansio Cynllun Prydlesu Sector Rhentu Preifat Cymru. Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymuno â menter Cynllun Prydlesu Cymru Llywodraeth Cymru i wella mynediad i eiddo am rent fforddiadwy.

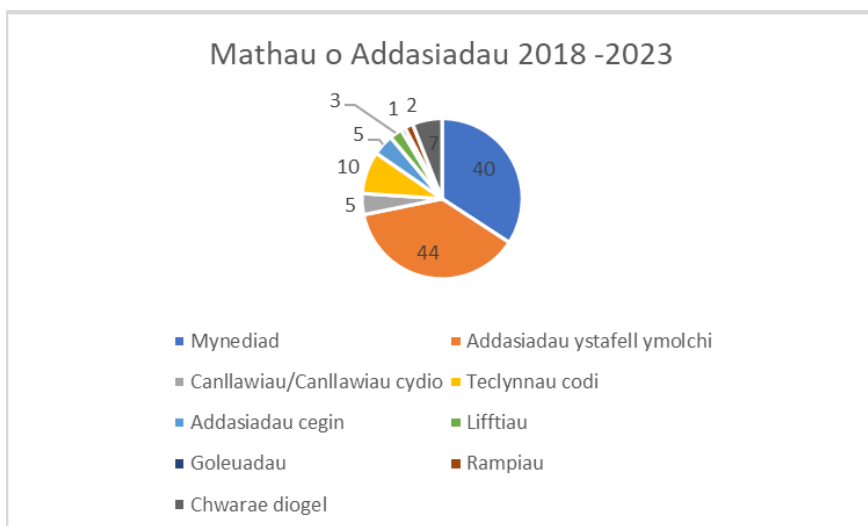
Addasiadau

Ar gyfartaledd mae 265 o addasiadau mawr, canolig a bach yn cael eu darparu'n flynyddol i gynorthwyo trigolion i barhau i fod yn annibynnol yn eu cartrefi eu hunain a hwyluso rhyddhau o'r ysbyty. Gwneir amrywiaeth o addasiadau gan gynnwys estyniadau, lifftiau trwy'r llawr, lifftiau grisiau, cyfleusterau cawod mynediad gwastad, teclynnau codi, rheiliau cydio, rampiau a mynediad i ofod allanol. Darperir addasiadau yn unol ag anghenion y cleient fel yr argymhellir gan y therapydd galwedigaethol.

- Mae 19% (cynnydd o 17%) o'r aelwydydd ar Gofrestr Tai Cyffredin Ceredigion wedi gofyn am eiddo wedi'i addasu (hunan-adrodd ar bob lefel)
- Mae 21% (cynnydd o 14%) o aelwydydd ar Gofrestr Tai Cyffredin Ceredigion wedi gofyn am lety pobl hŷn

Mae'r tabl uchod yn dangos y math o addasiadau a osodwyd rhwng 2018 a 2023 drwy gyllid Grant Cyfleusterau i'r Anabl

Mae'r tabl uchod yn dangos y math o Addasiadau a osodwyd gan Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig Ceredigion rhwng 2018 a 2023

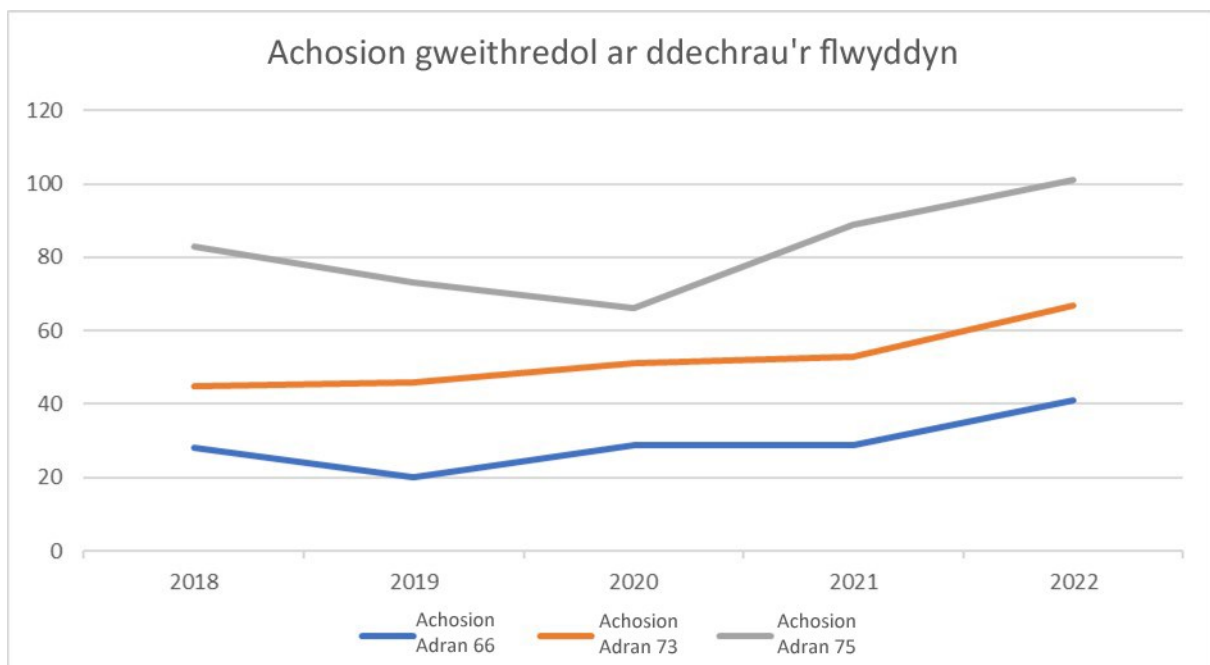
Digartrefedd

Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ac yn ystod y pandemig mae nifer y cyflwyniadau i'r gwasanaeth digartrefedd wedi aros yn weddol gyson. Fodd bynnag, yn ystod y pandemig mae dull 'Cynnwys Pawb' wedi'i ddilyn gan newidiadau mewn deddfwriaeth gan Lywodraeth Cymru yn golygu bod nifer yr achosion dyletswydd digartrefedd lawn (Adran 75) wedi cynyddu. Mae'r tîm Opsiynau Tai yn llai abl i gau achosion yn gynharach oherwydd diffyg opsiynau tai addas i bobl symud iddynt. Yn ogystal, mae'r newidiadau mewn deddfwriaeth yn golygu bod pobl nad oeddent yn gymwys i gael cymorth neu lety ar y cam hwn, oherwydd nad oes ganddynt angen â blaenoriaeth, bellach yn gymwys. Mae hyn yn golygu ein bod yn cefnogi pobl am gyfnod hwy.

Gellir cynrychioli hyn trwy edrych ar nifer yr achosion gweithredol dros y pum mlynedd diwethaf. Mae nifer yr achosion ym mhob cam dyletswydd digartrefedd yn tueddu ar i fyny, ac yn benodol mae'r achosion Adran 75 wedi cynyddu'n sylweddol.

Ceir rhagor o wybodaeth am y maes hwn yn y Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym.

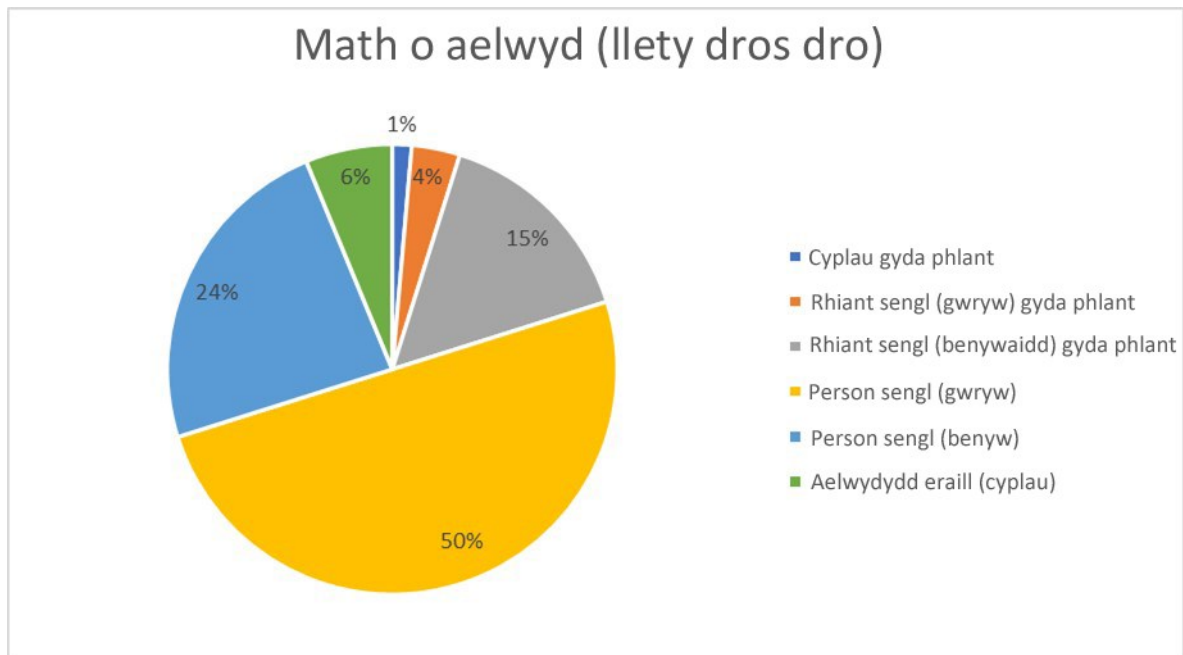
Mae'r tabl isod yn dangos nifer yr achosion gweithredol 2018-2022

Llety Dros Dro

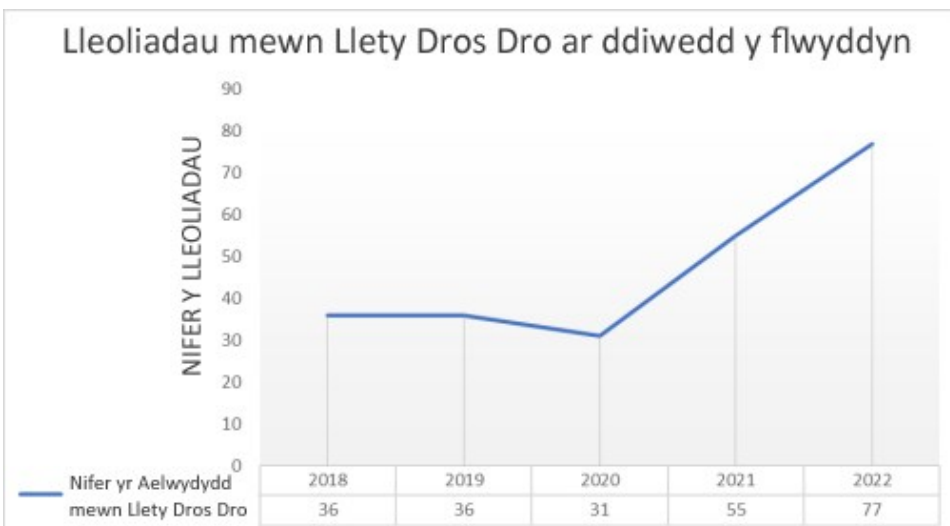
Mae'r data isod yn edrych ar gyfansoddiad yr aelwydydd a gafodd eu lleoli mewn llety dros dro yn ystod 2021/2022. Yn ystod y cyfnod hwn cafodd 189 o leoliadau eu gwneud, gyda lle i 144 o aelwydydd.

Math o aelwyd a leolir mewn llety dros dro

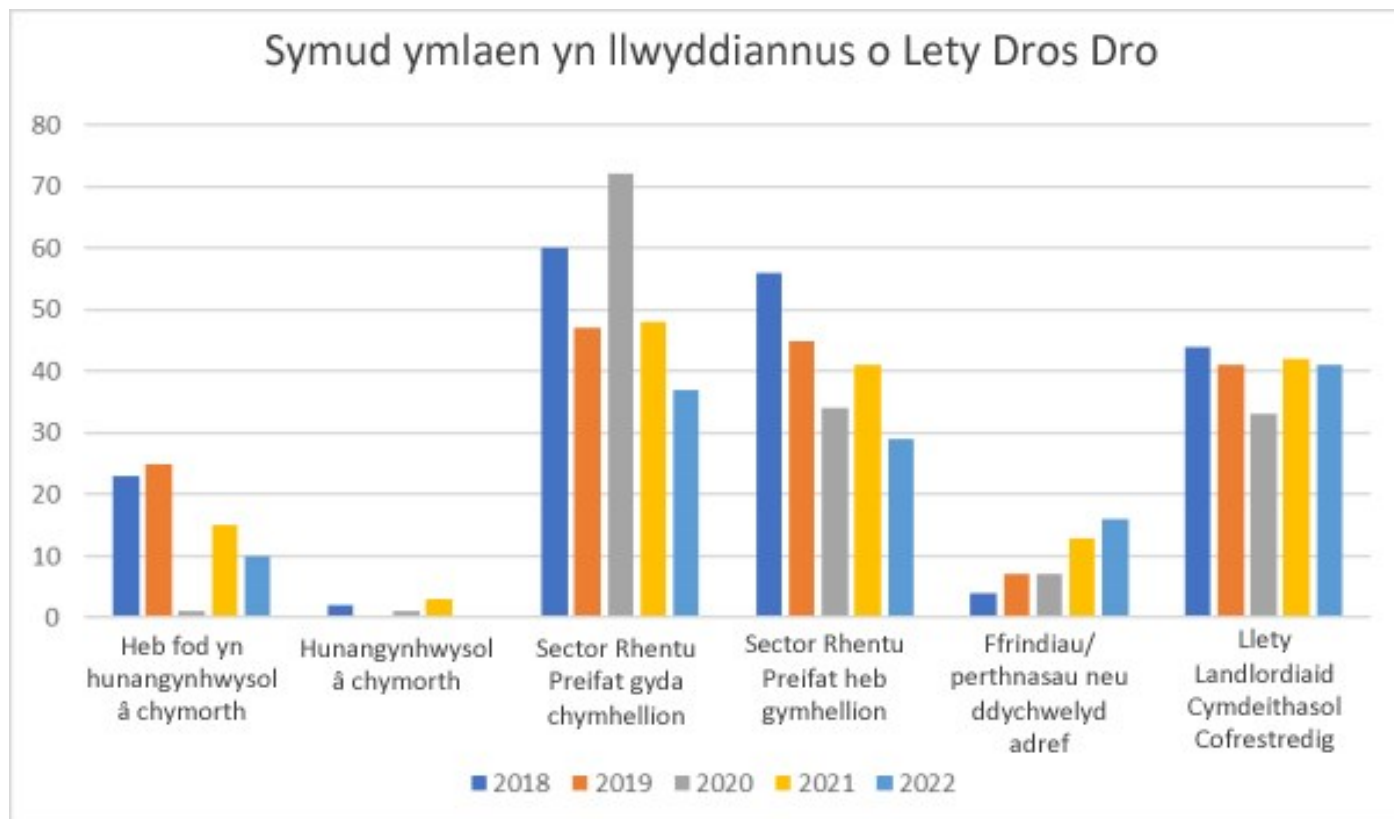
Mae 74% o'r holl leoliadau digartrefedd ar gyfer pobl sengl. Mae hyn yn cymharu â data Cyfrifiad 2011 sy'n dangos mai dim ond 33.1% o gyfanswm poblogaeth Ceredigion oedd mewn aelwyd un person.

Aelwydydd a leolir mewn llety dros dro

Mae galw cynyddol am lety dros dro oherwydd diffyg opsiynau tai i bobl.

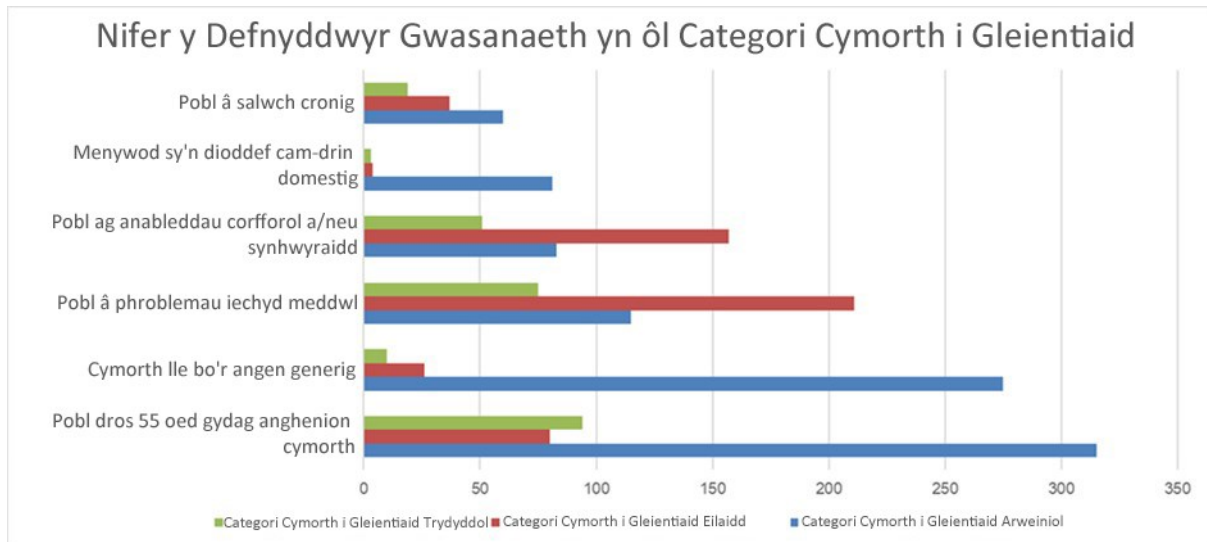
Symud ymlaen yn llwyddiannus o Lety Dros Dro 2018–2022 (canran)

Mae'r siart uchod yn dangos canlyniad llwyddiannus symud ymlaen o lety dros dro ar gyfer y cyfnod 2018-2022. Mae'n dod yn fwyfwy anodd symud teuluoedd digartref o lety dros dro i'r sector rhentu preifat. Effeithiwyd ar y gostyngiad mewn niferoedd yn 2020 gan atal symud cartref i raddau helaeth oherwydd y pandemig. Cafodd hyn effaith ganlyniadol ar y gallu i symud pobl i eiddo landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a lleoliadau â chymorth yn arbennig.

O ganlyniad i bandemig Covid, gweithiodd y Cyngor yn galed i ddarparu lle ar gyfer pawb oedd mewn perygl o dan yr ymbarél 'Cynnwys Pawb'. Dangosir hyn yn y nifer cynyddol o aelwydydd sy'n cael eu lleoli mewn llety dros dro. Mae hyn yn cyfateb â gostyngiad mewn rhyddhau llwyddiannus i'r sector rhentu preifat. Mae hyn wedi arwain at bwysau cynyddol ar y timau Opsiynau Tai a Chymorth, gan amlygu'r angen i ailystyried yr opsiynau symud ymlaen sydd ar gael, gan gynnwys adolygiad o'r Polisi Dyraniadau Cyffredin.

Cymorth Tai

Mae'r tabl uchod yn dangos anghenion defnyddwyr gwasanaeth (Aseiad o Anghenion Cymorth Tai)

Fel y dangosir yn yr Aseiad o Anghenion Cymorth Tai ac a nodwyd fel blaenoriaethau yng Nghynllun y Rhaglen Cymorth Tai, byddwn yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Cynnal y ddarpariaeth bresennol a gwella'r ystod o lety arbenigol sydd ar gael
- Darparu llety arbenigol i gartrefu unigolion sy'n anfodlon neu'n methu â rheoli hyd yn oed y llety mwyaf sylfaenol
- Mynd i'r afael â diffyg darpariaeth llety â chymorth ar gyfer cleientiaid sydd ag anghenion cymhleth a ffyrdd anhrefnus o fyw

RHESTR TERMAU

Asesiad o'r Farchnad Dai Leol	Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn rhoi cymorth i bennu lefel y galw am dai yng Ngheredigion.
Cofrestr Pobl Hŷn	Mae'r Gofrestr Pobl Hŷn yn gofrestr ar gyfer tai sy'n addas ar gyfer pobl dros 55 oed yn benodol.
Cofrestr Tai Cyffredin	Rheolir y Gofrestr Tai gan Gyngor Sir Ceredigion ar ran ei bartneriaid sy'n landlordiaid cymdeithasol cofrestredig er mwyn paru ymgeiswyr addas ag eiddo tai cymdeithasol.
Cofrestr Tai Fforddiadwy	Cofrestr ar gyfer ymgeiswyr nad ydynt yn gallu cael mynediad i dai marchnad agored sy'n addas ar gyfer eu hanghenion. Efallai y bydd ymgeiswyr yn gallu fforddio rhent canolradd neu rent fforddiadwy neu fel arall fod yn gymwys i brynu un o'r opsiynau Perchentyaeth Cost Isel. Mae'r Gofrestr yn cael ei chadw gan yr Awdurdod Lleol ac mae hefyd ar gael i landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yng Ngheredigion.
Cofrestr Tai Hygyrch	Cofrestr ar gyfer ymgeiswyr sydd naill ai â nam symudedd neu'n anabl ac angen eiddo wedi'i addasu'n briodol. Rheolir y Gofrestr gan yr Awdurdod Lleol ar ei ran.
Cyfraddau Lwfans Tai Lleol	Swyddogion Rhent Asiantaeth y Swyddfa Brisió sy'n pennu cyfraddau'r Lwfans Tai Lleol a ddefnyddir i gyfrifo budd-dal tai ar gyfer tenantiaid sy'n rhentu gan landlordiaid preifat. Mae cyfraddau'r Lwfans Tai Lleol yn seiliedig ar renti marchnad breifat sy'n cael eu talu gan denantiaid yn ardal eang y farchnad rentu). Dyma'r ardal y gellid yn rhesymol ddisgwyl i berson fyw ynddi.
Cymuned	Gellir diffinio'r 'gymuned' mewn sawl ffordd. Gellir ei defnyddio i ddiffinio grŵp o drigolion mewn lleoliad penodol. Gellir ei defnyddio hefyd i gyfeirio at grŵp o unigolion sy'n rhannu diddordeb neu safbwynt arbennig. Mae'r gymuned nid yn unig yn ymwneud â chyfleusterau ond hefyd rwydweithiau cymdeithasol, o ran cwrdd a chymdeithasu. Mae'r rhan a chwaraeir gan y Gymraeg yn hyn yn hynod bwysig er mwyn cynnal bywiogrwydd yr iaith Gymraeg a'i diwylliant yng Ngheredigion. Mae tystiolaeth yn awgrymu bod dwysedd uchel o siaradwyr yn angenrheidiol er mwyn i'r iaith Gymraeg gael ei defnyddio fel yr iaith gymunedol fywiog arferol. (Arolwg Cenedlaethol yr Iaith Gymraeg 2013-15)
Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag	Bydd y Cynllun hwn yn helpu i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd ac yn gwella cyflwr ffisegol yr amgylchedd presennol, gan dargedu'r eiddo hynny sy'n cael effaith niweidiol.
Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym	Mae Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym yn ddogfen gynllunio sy'n ceisio helpu awdurdodau lleol i drosglwyddo i fodel Ailgartrefu Cyflym o wasanaethau digartrefedd.
Grant Cymorth Tai	Diben y Grant Cymorth Tai, a ariennir gan Lywodraeth Cymru, yw atal digartrefedd a chefnogi pobl i gael y gallu, annibyniaeth, sgiliau a hyder i gael mynediad at a/neu gynnal cartref sefydlog ac addas.
Grant Tai Cymdeithasol	Mae'r Grant Tai Cymdeithasol yn grant a roddir i landlordiaid cymdeithasol cofrestredig gan Lywodraeth Cymru ac a reolir gan yr Awdurdod Lleol. Nod y grant yw darparu tai fforddiadwy newydd i'w rhentu a pherchentyaeth cost isel.

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	Gellir defnyddio'r Grant Cyfleusterau i'r Anabl ar gyfer addasiadau a chyfarpar sydd eu hangen er mwyn i rywun allu parhau i fod yn annibynnol yn ei gartref ei hun.
Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig	Mae Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn sefydliadau preifat dielw a elwir hefyd yn Gymdeithasau Tai sy'n darparu tai cymdeithasol cost isel.
Prosbectws Tai Cymdeithasol	Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol nodi eu blaenoriaethau strategol ar gyfer defnyddio'r Grant Tai Cymdeithasol ac mae'r Prosbectws yn rhoi crynodeb o flaenoriaethau tai Ceredigion.
Rhentu Doeth Cymru	Mae Rhentu Doeth Cymru yn prosesu cofrestradau landlordiaid ac yn rhoi trwyddedau i landlordiaid ac asiantau y mae angen iddynt gydymffurfio â Deddf Tai (Cymru) 2014.
Symiau Gohiriedig	Swm gohiriedig, yng nghyd-destun Cynllun Datblygu Lleol Ceredigion, yw taliad o swm cyfalaf gan ddatblygwr i'r Awdurdod Lleol yn lle darparu tai fforddiadwy ar y safle (lle mae'r awdurdod cynllunio lleol yn cytuno nad yw hyn yn bosibl) neu lle nad yw adeiladu unedau tai fforddiadwy cyfan ar y safle yn bodloni ymrwymiad llawn y datblygwr o dan y polisi tai fforddiadwy. Mae'r taliad yn gyfraniad at gronfa a weinyddir gan yr awdurdod ac a ddefnyddir i ategu datblygu tai fforddiadwy mewn mannau eraill yng Ngheredigion.
System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS)	Mae'r System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS) yn asesu 29 o beryglon tai a'r effaith y gallai pob un ei chael ar iechyd a diogelwch y rhai sy'n byw yn yr eiddo nawr ac yn y dyfodol. Os yw perygl yn risg difrifol ac uniongyrchol i iechyd a diogelwch person, gelwir hyn yn berygl Categori 1.
Tai Amlfeddiannaeth (HMO)	Mae tŷ amlfeddiannaeth yn eiddo sy'n cael ei rentu gan o leiaf dri pherson nad ydynt o'r un aelwyd ond sy'n rhannu cyfleusterau fel yr ystafell ymolchi a chegin.
Tai Cymdeithasol	Mae tai cymdeithasol yn dai sy'n cael eu gosod ar renti isel ac ar sail ddiogel i bobl sydd ag angen tai. Yn gyffredinol fe'u darperir gan Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai.
Tai Fforddiadwy	Yn gyffredinol, cyfeirir at dai fforddiadwy fel "perchentyaeth cost isel". Gall hefyd gynnwys tai ar rent am bris gostyngol neu ranberchenogaeth/rhannu ecwiti neu dai rhent canolradd/fforddiadwy.
Tlodi Tanwydd	Diffinnir aelwyd sy'n dlawd o ran tanwydd fel aelwyd sydd angen gwario mwy na 10% o'i hincwm ar danwydd er mwyn cynnal system wresogi foddhaol (fel arfer 21 gradd yn y brif le byw ac 18 gradd yn yr ystafelloedd eraill a ddefnyddir).
Tystysgrif Perfformiad Ynni (EPC)	Mae Tystysgrif Perfformiad Ynni (EPC) yn adroddiad sy'n asesu effeithlonrwydd ynni eiddo ac yn argymhell ffyrdd penodol o wella effeithlonrwydd eich eiddo.

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

Dyddiad y cyfarfod: 11^{eg} Mawrth 2024

Teitl: Asesiad o'r Farchnad Dai Leol

Pwrpas yr adroddiad: Hysbysu'r Pwyllgor o'r Asesiad Drafft o'r Farchnad Dai Leol cyn ei rannu gyda Throsolwg a Chraffu a'r Cabinet, gyda'r bwriad o'i fabwysiadu yn unol â gofynion Llywodraeth Cymru.

Rheswm y mae'r Pwyllgor Craffu wedi gofyn am y wybodaeth:
Ddim yn berthnasol

Cefndir

Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn ofyniad statudol ar bob awdurdod lleol, o dan Ddeddf Tai 1985, sy'n gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i asesu lefel yr angen am dai yn y Sir o dro i dro. Ystyrir Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol fel rhan o'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer paratoi Cynlluniau Datblygu Lleol, Cynlluniau Datblygu Strategol a Strategaethau Tai Lleol. Disgwylir i awdurdodau lleol ailysgrifennu Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol bob pum mlynedd ac adnewyddu'r Asesiad hwnnw o'r Farchnad Dai Leol unwaith yn ystod y cyfnod hwnnw o bum mlynedd (rhwng blynyddoedd dau a thri). Ar hyn o bryd mae Ceredigion yn y cyfnod adnewyddu. Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno yw 29^{ain} Mawrth 2024.

Y Sefyllfa ar hyn o bryd
Methodoleg

Ers ein Hasesiad diwethaf o'r Farchnad Dai Leol, a gyhoeddwyd yn 2020, mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu Teclyn i gynnal yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol i sicrhau bod pob awdurdod lleol yn defnyddio methodoleg gyson a ffynonellau data cenedlaethol ac i sicrhau bod Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol i gyd ar amserlen gyson, mae timau Ymchwil, Tai a Pholisi Chynllunio o fewn Cyngor Sir Ceredigion wedi defnyddio'r teclyn a roddwyd gan Lywodraeth Cymru i wneud y gwaith adnewyddu hwn. Fodd bynnag, i Geredigion, mae'r Teclyn wedi bod yn broblemus ac wedi achosi oedi sylweddol i ni wrth gynhyrchu'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol. Yn wyneb hyn, gwnaed cais am estyniad i'r dyddiad cau, er i'r cais hwn gael ei wrthod.

Nid oedd fersiynau o'r teclyn yn gweithio i Geredigion o ganlyniad i wallau technegol gyda'r teclyn a'r amcanestyniadau sy'n gostwng o ran aelwydydd ar gyfer Ceredigion. Mae hyn wedi gohirio ein gwaith o gynhyrchu'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol wedi hynny. Fodd bynnag, gwnaeth Llywodraeth Cymru ddiwygiadau i'r teclyn, ac rydym bellach yn gweithio gyda fersiwn 3.2, sydd wedi rhoi'r prif allbynnau canlynol:

Prif ganlyniadau'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol

- Mae'r teclyn yn amcangyfrif y bydd angen 278 o dai bob blwyddyn rhwng 2022 a 2027 (*angen gros*). O'r rhain, bydd 92% (256) yn dai fforddiadwy, a bydd 8% (22) yn dai'r farchnad.
- Mae'r allbynnau pum mlynedd gyntaf wedi'u gwyrddroi'n drwm tuag at dai fforddiadwy ac nid ydynt yn cyd-fynd â'n disgwyliadau. Mae data a dealltwriaeth leol, ochr yn ochr â thueddiadau'r gorffennol, yn amlygu bod yr angen am dai'r farchnad a amcangyfrifir gan y teclyn yn sylweddol is na'r disgwyl, tra bod yr angen am dai fforddiadwy yn uwch. Mae'r allbynnau 10 mlynedd sy'n weddill yn llawer is, fodd bynnag, mae'r rhaniad rhwng tai fforddiadwy a thai'r farchnad yn fwy credadwy.
- Mae'r teclyn yn amcangyfrif mai'r angen mwyaf o fewn y sector rhentu cymdeithasol yw eiddo 1 ystafell wely. Mae hyn yn unol â'n disgwyliadau ac fe'i cefnogir gan dystiolaeth.
- Ers yr Asesiad blaenorol o'r Farchnad Dai Leol (2019), mae'r angen *net* ychwanegol blyneddol am dai a amcangyfrifir ar gyfer Ceredigion wedi gostwng 35, o 202 yn 2019 i 167 yn 2022. Mae hyn yn gredadwy o ystyried y gostyngiad yn ein poblogaeth. Fodd bynnag, nid yw'r newid yn nosbarthiad yr angen ymhlith deiliadaethau yn ymddangos yn realistig. Yn 2019, roedd tai'r farchnad yn cynnwys 60% o'r gofyniad blyneddol, o'i gymharu â chyn lleied â 13% ar gyfer 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr Asesiad hwn o'r Farchnad Dai Leol.

O ran gofynion tai penodol, nodwyd:

- Byddai angen i tua 1,893 o aelwydydd symud i gartref hygyrch/wedi'i addasu erbyn 2037.
- Dylai nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth ddisgyn dros gyfnod yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, a allai leihau nifer yr aelwydydd gorlawn.
- Mae diffyg sylweddol mewn llety dros dro yng Ngheredigion y bydd angen ei fodloni.
- Mae poblogaeth Ceredigion yn parhau i heneiddio, sy'n golygu y bydd mwy o angen am lety arbenigol erbyn 2037, megis Gofal Ychwanegol (+75), Tai Gwarchod (+550), Preswyl (+71) a Chartrefi Gofal Nyrsio (+271).
- Rhagwelir y bydd nifer y myfyrwyr ym Mhrifysgol Aberystwyth a Champws Llanbedr Pont Steffan (Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant) yn cynyddu dros gyfnod yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol. Mae angen a nodwyd am fwy o lety rhentu preifat yn Asesiad Aberystwyth o'r Farchnad Dai.

Mae'n bwysig nodi: mae'r ffigurau uchod yn amcangyfrifon lefel uchel o ofynion y dyfodol, yn seiliedig ar gyfraddau a modelau cyffredinrwydd tybiedig, ac felly dim ond fel canllaw y dylid eu defnyddio.

Lgrynhoi

Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn nodi y dylem ddarparu 145 o unedau tai fforddiadwy a 22 o unedau tai'r farchnad, y flwyddyn am y 5 mlynedd gyntaf (*angen net*). Byddai hyn i bob pwrpas yn delio â'n holl ôl-groniad o angen am dai h.y. y rheini sy'n gymwys ar y gofrestr dai. A 22 o dai ychwanegol y farchnad ynghyd ag 11 o dai

Tudalen 71

fforddiadwy'r flwyddyn, am y 10 mlynedd ganlynol. Sy'n rheoli anghenion parhaus unwaith y bydd yr ôl-groniad wedi'i glirio.

Fodd bynnag, rhaid cydnabod y byddai hon yn her sylweddol ac mewn gwirionedd, mae cyfraddau adeiladu'r gorffennol yn dweud wrthym fod y ddarpariaeth i'r gwrthwyneb yn wir, lle mae llawer llai o eiddo fforddiadwy yn cael eu darparu a rhagor o dai'r farchnad. Bydd yn her i reoli sefyllfa o'r fath wrth symud ymlaen.

Mae'r amcangyfrif o'r angen blynyddol isel am dai'r farchnad i'w briodoli'n bennaf i dueddiadau amcanestynedig Ceredigion o ran demograffeg ac aelwydydd dros y cyfnod o 15 mlynedd, yn ogystal ag enillion is na'r cyfartaledd yn y Sir a phrisiau tai a rhenti uwch na'r cyfartaledd. Mae'n bwysig nodi mai'r prif amcanestyniad (yr amcanestyniad a ffefrir gan Lywodraeth Cymru) a ddefnyddiwyd i ddechrau. Mae'r prif amcanestyniad yn amcangyfrif y bydd poblogaeth Ceredigion a nifer yr aelwydydd yn gostwng rhwng 2022-2037 (gostyngiad o 1,607 o drigolion a 128 o aelwydydd), a arweiniodd at *ddim* angen am dai'r farchnad. Felly, gwnaethom benderfynu defnyddio amcanestyniad yr aelwydydd ar sail amrywiolyn uwch, sy'n seiliedig ar ragdybiaethau poblogaeth uchel. Er bod yr amrywiolyn hwn yn rhagdybio darlun mwy cadarnhaol, mae twf aelwydydd dros y cyfnod 15 mlynedd yn dal yn gymharol fach (+500 o aelwydydd).

Mae'r angen blynyddol uchel am dai fforddiadwy yn bennaf oherwydd y nifer fawr o ymgeiswyr ar y gofrestr dai (1,700), sy'n achosi ôl-groniad o ran angen. Yn ogystal, mae'r teclyn yn rhagdybio y bydd yr ôl-groniad hwn yn cael ei fodloni o fewn pum mlynedd gyntaf cyfnod yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, sy'n adlewyrchu'r angen uwch am dai fforddiadwy (145) rhwng 2022-2027 a'r angen is (11) am y 10 mlynedd sy'n weddill.

Fodd bynnag, mae'n werth nodi, oherwydd bod ein Cynllun Datblygu Lleol newydd wedi'i oedi, cyfyngedig fydd gwerth yr Asesiad hwn o'r Farchnad Dai Leol i dimau tai a pholisi cynllunio Ceredigion ar hyn o bryd. Bydd y Cynllun Datblygu Lleol neu'r Cynllun Datblygu Strategol newydd yn gofyn am fersiwn aillysgrifennu llawn o Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, a bydd angen ei aillysgrifennu'n llawn erbyn mis Mawrth 2025.

Ar gyfer yr Asesiad nesaf o'r Farchnad Dai Leol, ein bwriad yw comisiynu demograffydd/ymgyngorydd cynllunio i gynhyrchu amrywiaeth o senarios twf poblogaeth a thwf tai ar gyfer Ceredigion. Bydd hyn yn rhoi eglurder pellach o ran opsiynau'r twf tai sydd ar gael i ni, a all fwydo i declyn Llywodraeth Cymru o ran Asesiad o'r Farchnad Dai Leol. Y gobaith yw y bydd yr amcanestyniad a ddewiswyd yn arwain at ofyniad mwy cywir o ran tai ar draws cyfnod yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (h.y. mwy o angen am dai'r farchnad). Rhoddir ystyriaeth bellach i hyn a'r costiau dilynol maes o law a rhan o'r comisiynu fydd rhoi dull methodolegol o weithredu i'r Cyngor ei ddefnyddio'n fewnol yn y tymor hwy, ar gyfer cynnal yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn y blynyddoedd i ddod.

Cyflwynwyd yr Asesiad Drafft o'r Farchnad Dai Leol i'r Grŵp Arweiniol ar Ragfyr y 6^{ed} 2023. Cafwyd trafodaethau a oedd yn awgrymu y dylid cryfhau'r ddadl ynghylch yr angen annisgwyl o isel yn y farchnad yn yr Asesiad. Er enghraifft, er mwyn cefnogi hyn, dylid cynnwys ffigurau'r Fargen Twf (creu swyddi ac incwm) gan y gallai'r rhain o bosibl arwain at gynnydd yn yr angen am gartrefi'r farchnad.

Yn ogystal, gofynnwyd i lythyr gael ei anfon at Weinidog Cymru dros Dai, oddi wrth Arweinydd Cyngor Ceredigion, i dynnu sylw at ein pryderon am fethodoleg ac allbynnau'r Teclyn. Cafwyd ateb ysgrifenedig ffurfiol gan Weinidog Cymru dros Dai ddechrau Chwefror.

Ymgynghoriad

Yn dilyn cytundeb yn y Grŵp Arweiniol, dechreuodd ymgynghoriad ar yr Asesiad Drafft o'r Farchnad Dai Leol ar 14^{eg} Rhagfyr gyda chyflwyniad i'r Bartneriaeth Tai Strategol, rhedodd yr Ymgynghoriad tan 19^{eg} Ionawr 2024 (5 wythnos). Daeth nifer o ymatebion i'r Ymgynghoriad yn dilyn trafodaethau personol yn y Bartneriaeth Tai Strategol ac yn dilyn hynny cafwyd 2 ymateb ysgrifenedig ffurfiol. Ni ofynnwyd dim cwestiynau uniongyrchol i ymatebwyr, dim ond i roi adborth a sylwadau ar yr Asesiad ei hun. Mae'r ymatebion wedi eu rhannu gydag ymateb cyfatebol gan Weithgor Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, o fewn yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol. Mae gwallau teipio a gramadeg o fewn yr ymatebion ysgrifenedig wedi'u diwygio er hwylustod i'r darllenydd, fodd bynnag, mae'r cynnwys a'r cyd-destun yn aros fel y cawsant eu cyflwyno.

Canfyddiadau'r ymgynghoriad

Fel yn achos trafodaethau blaenorol yn y Grŵp Arweiniol, nodwyd yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad mai themâu allweddol yr ymgynghoriad oedd:

- Diffyg hyder ym methodoleg y Teclyn i gyfrifo'r angen am dai
- Diffyg hyder yn amcangyfrifon y Teclyn o ran yr angen am dai (yn enwedig yr angen am dai'r farchnad)
- Cyfyngiadau defnyddio'r amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 fel mewnbwn allweddol (mae'r rhain wedi dyddio ac nid ydynt yn ystyried cynlluniau economaidd ar gyfer y Sir)

Ychwanegiadau at yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol

O ganlyniad i'r ymgynghoriad, a'r adolygiad mewnol, mae'r ychwanegiadau canlynol wedi'u gwneud i'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol:

- Tudalen 5 (Crynodeb) – gwnaed dau ychwanegiad, i amlygu'r amcangyfrifon annisgwyl o isel o'r angen am dai'r farchnad ac i sicrhau bod y darllenydd yn ymwybodol o gyfyngiadau'r Teclyn.
- Tudalen 8-10 – Cryfhawyd y ddadl i dynnu sylw at anghywirdeb amcangyfrifon y teclyn ac amlinellu cyfyngiadau'r fethodoleg, gan gynnwys y ffigurau sy'n ymwneud â Bargen Twf Tyfu Canolbarth Cymru.

- Tudalen 32-34 – Map wedi'i ddiwygio i adlewyrchu'r data diweddaraf sydd ar gael (Prisiau Tai Canolrifol) a ffigwr newydd wedi'i gynnwys i amlinellu fforddiadwyedd aelwydydd yng Ngheredigion a Chymru. Gwnaed ychwanegiad o fewn y testun i dynnu sylw at y gwahanol ddata a ddefnyddiwyd o ran canolrif aelwydydd, sy'n arwain at gymarebau gwahanol o ran fforddiadwyedd aelwydydd.
- Tudalen 38-39 – Gwnaed ychwanegiad i amlinellu cyfyngiadau defnyddio amcanestyniadau yn seiliedig ar 2018.
- Tudalen 60 – Gwnaed ychwanegiad i amlinellu'r potensial ar gyfer dyblygu ar draws adran gofynion yr angen penodol am dai yn y dyfodol, oherwydd bod modelau gwahanol yn cael eu defnyddio.

Gyda'r ychwanegiadau hyn yn cryfhau'r Asesiad ystyrir, gyda chytundeb, mai hon fydd y ddogfen derfynol a gaiff ei mabwysiadu a'i chyhoeddi, gydag ailysgrifennu'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol i ddilyn maes o law.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

A oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam.

Nid yw Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau y tro hwn. Asesiad o'r angen am dai yw'r Asesiad, a bydd unrhyw bolisiâu neu gamau gweithredu angenrheidiol a all ddilyn yn rhan o'r Strategaeth Dai a/neu'r Cynllun Datblygu Lleol. Mae gan y ddau ohonynt eu Hasesiadau Effaith Integredig eu hunain ar waith. Bydd unrhyw bolisiâu neu gamau gweithredu yn y dyfodol yn cael Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau, fel y bo'n briodol.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor:

Cydweithio:

Cynnwys:

Atal:

Integreiddio:

Argymhelliad:

Cymeradwyo'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn dilyn diwedd y cyfnod ymgynghori a'i fabwysiadu.

Rhesymau dros y penderfyniad:

Bodloni'r gofyniad statudol a'r dyddiad cau a bennwyd.

Enw Cyswllt: Llŷr Hughes

Swydd: Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Tai

Dyddiad yr Adroddiad: 06/02/2024

Acronymau:

AFDL

Ceredigion

Asesiad o'r Farchnad
Dai Leol
2023 – Adnewyddu
(Drafft – Ionawr 2024)

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Tabl Cynnwys

Cynnwys

1. Cefndir.....	7
1.1. Amcangyfrifon o'r angen am dai ychwanegol.....	7
1.2. Yr amcangyfrifon diweddaraf o'r angen am dai ychwanegol.....	8
1.2.1. Amcanestyniadau Aelwydydd.....	8
1.2.2. Allbynnau amrywiad uwch.....	8
1.2.3. Allbynnau prif amcanestyniadau.....	15
1.3. Marchnad Dai a Thueddiadau Economaidd-gymdeithasol a Demograffig.....	18
1.3.1. Maint Daeryddol.....	18
1.3.2. Demograffeg.....	19
1.3.3. Ethnigrwydd.....	23
1.3.4. Anabledd.....	27
1.3.5. Cyflogaeth.....	28
1.3.6. Patrymau Cymudo.....	29
1.3.7. Enillion ac Incymau.....	31
1.3.8. Fforddiadwyedd Tai.....	33
1.3.9. Nifer yr Aelwydydd.....	37
1.3.10. Cyfansoddiad Aelwydydd.....	40
1.3.11. Gradd Deiliadaeth.....	42
1.3.12. Aelwydydd yn ôl deiliadaeth.....	43
1.3.13. Anheddau a gwblhawyd fesul daliadaeth.....	46
1.3.14. Y Sector Perchen-feddianwyr.....	47
1.3.15. Y Sector Rhentu Preifat.....	51
1.3.16. Y Sector Rhentu Cymdeithasol.....	55
1.3.17. Ail Gartrefi.....	57
1.3.18. Cartrefi Gwag.....	60
1.4. Gofynion o ran Anghenion Tai Penodol.....	62
1.4.1. Tai Hygyrch ac Wedi'u Haddasu.....	63
1.4.2. Aelwydydd Aml-genhedlaeth.....	72
1.4.3. Tai nad ydynt yn barhaol.....	74
1.4.4. Anghenion Tai, Gofal a Chymorth.....	77

1.4.5. Anghenion Lleoliadol ar gyfer Llety Myfyrwyr	81
2. Dadansoddiad o Newid.....	84
2.1. Gwahanol Methodoleg	85
2.2. Amcanestyniadau Amrywiad Uwch	87
3. Crynodeb.....	88
3.1. Amcangyfrifon cyffredinol o'r angen am dai ychwanegol	88
3.2. Amcangyfrifon o'r angen am dai marchnad ychwanegol	88
3.3. Amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol	89
4. Datganiad sicrwydd ansawdd.....	89
1. Atodiadau	90
Atodiad 1: Ardaloedd Marchnad Dai (AMD) Newidiadau i'r Ffiniau	90
Atodiad 2: Anghenion Tai Penodol – Ymgysylltu ac Ymgynghori â Rhanddeiliaid	93
Atodiad 3: Anghenion Tai Penodol – materion allweddol a nodwyd	95
Atodiad 4: Cynllun Ymgysylltu ac Ymgynghori - Adnewyddu Asesiad Marchnad Dai Leol 2023	97
Atodiad 5: Ymatebion i'r Ymgynghoriad.....	102
2. Rhestr o Ffigurau.....	113
3. Rhestr o Dablau.....	116
4. Rhestr o Gyfeirnodau.....	118

Prif Canlyniadau

167

Amcangyfrif o'r angen *net* am dai ychwanegol blynyddol ar gyfer Ceredigion.

35

Ers yr AFDL blaenorol (2019) mae'r amcangyfrif o'r angen am dai ychwanegol ar gyfer Ceredigion wedi gostwng gan 35 (-17%) *

145

Yr angen (*net*) am tai fforddiadwy yn flynyddol rhwng 2022 a 2027. (87% o'r angen tai cyffredinol)

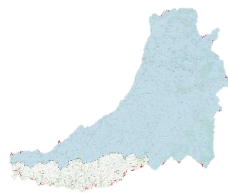
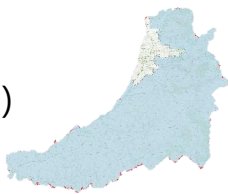

22

Tai farchnad sydd angen yn flynyddol rhwng 2022 a 2037. ** (13% o'r angen tai cyffredinol)

AMT Aberystwyth

Gyda'r angen blynyddol (*net*) mwyaf am dai fforddiadwy (65) rhwng 2022 a 2027. (45% o'r angen *net* cyffredinol am dai fforddiadwy ar draws y 4 HMA).

AMT Teifi Valley

Gyda'r angen blynyddol mwyaf (*net*) am dai marchnad (7) rhwng 2022 a 2037) (31% o'r angen tai farchnad cyffredinol ar draws y 4 HMA).

Llety Arbenigol

Rhagwelir y bydd angen cynyddol am Ofal Ychwanegol (+75), Tai Gwarchod (+550), Gofal Preswyl (+71) a Chartrefi Gofal Nyrsio (+271) erbyn 2037.

Diffyg llety dros dro

Mae yna ddiffyg sylweddol mewn llety dros dro yng Ngheredigion a bydd angen cwrdd â hyn.

Aelwydydd aml-ghenedlaeth

Dylai nifer yr aelwydydd aml-ghenedlaeth yng Ngheredigion ostwng dros gyfnod yr AFDL, a allai leihau nifer yr aelwydydd gorllawn.

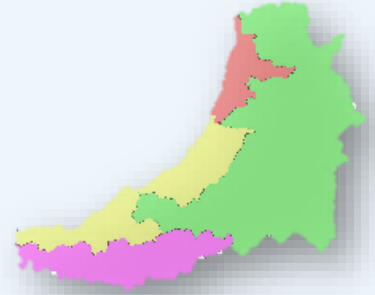

Tai Hygyrch ac Wedi'u Haddasu

Bydd angen rhwng 1,893 (min) a 5,179 (uchafswm) o aelwydydd, tai wedi'i haddasu rhwng 2022 a 2037.

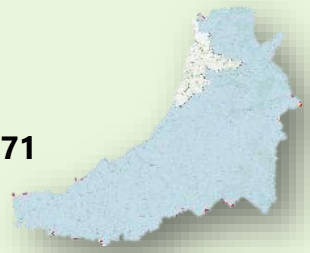
Ceredigion

- **Asesiad o'r Farchnad Dai Leol Ceredigion (adnewyddu)**, sy'n diweddarar'r AFDL blaenorol yn 2019, i roi darlun cyfoes o'r farchnad, anghenion tai fforddiadwy ac anghenion tai penodol ar draws y Sir.
- Mae **offeryn yr AFDL, a gynhyrchwyd gan Llywodraeth Cymru** wedi'i defnyddio i ddarganfod yr **anghenion tai** yng Ngheredigion yn ôl **Ardaloedd Marchnad Dai (AMD)** (2022-2037).
- O fewn offeryn yr AFDL roedd yn bosib i ddewis rhwng defnyddio prif amcanestyniadau aelwydydd, amcanestyniadau uwch neu amcanestyniadau is (yn seiliedig ar amcanestyniadau 2018) fel sail ar gyfer y cyfrifiadau. Yr amcanestyniad **amrywiad uwch** yw'r amcanestyniad a ffeirir, a gefnogir gan dystiolaeth leol.
- Mae data a mewnwelediad lleol yngyd a tueddiadau'r gorffennol, yn amlgu bod yr **angen am dai farchnad** sydd wedi'i rhagamcanu gan yr offeryn yn **sylweddol is na'r disgwyl**, tra bod yr **angen fforddiadwy yn uwch**. Dydy hyn ddim yn adlewyrchu'r sefyllfa yng Ngheredigion.
- **Dylid cymryd gofal** wrth ddefnyddio'r angen marchnad amcangyfrif, sydd yn anghywir oherwydd **cyfyngiad methodolegol yr offeryn** (sy'n tybio bydd yr angen presennol yn cael ei diwallu trwy dai fforddiadwy yn unig), ac mae defnydd yr **amcanestyniadau amrywiad uwch, ddim yn ystyried** unrhyw anghenion tai o gynlluniau **tyfiant economaidd**.
- Dros gyfnod 15 mlynedd yr AFDL (2022-2037) mae'r offeryn yn amcangyfrif angen am **1,164 annedd**, dylai **28% (330)** fod yn **dai marchnad** a dylai **72% (834)** fod yn **dai fforddiadwy**.
- Dros y pum mlynedd gyntaf (2022-2027), mae'r offeryn yn amcangyfrif *angen net* am **167 annedd** y flwyddyn. O'r anheddau sydd angen, dylai 13% (**22**) fod yn **dai farchnad** a Dyma dylai 87% (**145**) fod yn **dai fforddiadwy**.
- O rhan anghenion ystafelloedd, mae'r offeryn yn amcangyfrif yr angen mwyaf o rhan **tai fforddiadwy** ydy anneddau gydag **1 ystafell wely**, sy'n unol â'n disgwyliadau ac fe'i cefnogir gan dystiolaeth leol.
- O rhan anghenion tai penodol:
 - dylai nifer yr **aelwydydd aml-genhedlaeth** yng Ngheredigion **ostwng**.
 - mae **diffyg sylweddol mewn llety dros dro** yng Ngheredigion y bydd angen ei ddiwallu.
 - bydd mwy o angen am **Ofal Ychwanegol (+75), Tai Gwarchod (+550), Chartrefi Preswyl (+71)** a **Chartrefi Gofal Nyrsio (+271)** erbyn 2037.
 - disgwylir i nifer y **myfyrwyr** ym Mhrifysgol Aberystwyth a Champws Llambod (PCYDDS) **gynyddu**. Mae angen wedi'i nodi yn y dyfodol am fwy o lety rhent preifat yn AMD Aberystwyth.

AMD Aberystwyth

- AMD Aberystwyth ydy'r **AMD lleiaf (118km²)** ac mae'n cynnwys tref Aberystwyth a'i chymdogion agos.
- Am y pum mlynedd gyntaf yng nghyfnod yr AFDL, mae yna angen *net* am **71 annedd y flwyddyn** (43% o'r holl angen), hyn ydy'r amcangyfrif **uchaf** ar draws y pedwar AMD.
- Mae gan AMD Aberystwyth yr angen ail uchaf am **dai farchnad (6 neu 27%)** a'r angen net mwyaf am **dai fforddiadwy (65 neu 45%)** dros y pum mlynedd gyntaf yng nghyfnod yr AFDL.

AMD Arall

- Yr AMD Arall ydy'r **ardal fwyaf (1,063km²)** ond gyda'r nifer lleiaf o aelwydydd, Mae'n cynnwys gogledd ddwyrain Ceredigion.
- Am y pum mlynedd gyntaf yng nghyfnod yr AFDL, mae angen *net* am **12 annedd y flwyddyn**, sef yr angen isaf allan o'r pedwar AMD sy'n cyfateb i 7% o cyfanswm yr angen.
- Mae gan yr AMD Arall yr **angen amcangyfrif isaf** am **dai marchnad (4/18%)** a **thai fforddiadwy (8/6%)**.

AMD Arfordirol

- Yr AMD Arfordirol ydy'r **ail ardal fwyaf (332km²)** ac mae'n cynnwys arfordir de dwyrain Ceredigion.
- Am y pum mlynedd gyntaf yng nghyfnod yr AFDL, mae angen *net* am **33 annedd y flwyddyn**, sef yr ail angen isaf allan o'r pedwar AMD sy'n cyfateb i 20% o cyfanswm yr angen.
- Yr angen amcangyfrif am **dai farchnad ydy 5 (23%)** a'r angen am **dai fforddiadwy ydy 28 (19%)**.

AMD Dyffryn Teifi

- Yr AMD Dyffryn Teifi ydy'r ardal **ail leiaf (294km²)** ac yn cynnwys de ddwyrain Ceredigion.
- Am y pum mlynedd gyntaf yng nghyfnod yr AFDL, mae angen *net* am **50 annedd y flwyddyn**, sef yr ail angen uchaf allan o'r pedwar AMD sy'n cyfateb i 30% o cyfanswm yr angen.
- Mae gan AMD Dyffryn Teifi'r **angen uchaf am dai farchnad (7 neu 32%)**, a'r angen **ail uchaf am dai fforddiadwy (43 neu 30%)**.

1. Cefndir

O dan Ddeddf Tai 1985 mae awdurdodau lleol yn gyfrifol am gynnal adolygiad rheolaidd o'r angen am dai yn eu hardal. Mae'n hanfodol bod gan awdurdodau lleol ddealltwriaeth gynhwysfawr o'u marchnadoedd tai lleol ac yn darparu sylfaen dystiolaeth gadarn ar gyfer gwasanaethau tai strategol a chynllunio effeithiol. Er mwyn cyflawni'r gofyniad hwn, rhaid i awdurdodau lleol yng Nghymru ddatblygu Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol (AFDL).

1.1. Amcangyfrifon o'r angen am dai ychwanegol

Mae'r Asesiad hwn o'r Farchnad Dai Leol (AFDL) yn amcangyfrif yr angen am dai ychwanegol y mae'n debygol o fod yn ofynnol yng Ngheredigion wedi'i rannu yn ôl ardaloedd marchnad dai a deiliadaeth. Paratowyd yr ailwampiad o'r AFDL gan Opinion Research Services (ORS) ar ran Cyngor Sir Ceredigion yn 2019, a chafodd ei gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru yn 2020. Gan ddefnyddio Adran 87 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, disgwylir i awdurdodau lleol ailwampio eu AFDL bob pum mlynedd a diwygio'r AFDL hwnnw unwaith yn ystod y cyfnod hwnnw o bum mlynedd (rhwng blynyddoedd dau a thri). Felly mae'r AFDL hwn yn diwygio AFDL 2019 Ceredigion.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru yr offeryn AFDL a'r canllawiau cysylltiedig yn 2022. Mae'r offeryn i'w ddefnyddio gan bob awdurdod lleol yng Nghymru fel unig sail tystiolaeth ar gyfer cyfrifo'r angen am dai. Mae'r templed 'diweddarau' a nodir yng nghanllawiau Llywodraeth Cymru wedi cael ei ddefnyddio i strwythuro'r Asesiad. Yn ogystal, mae'r AFDL blaenorol wedi cael ei adolygu er mwyn darparu'r asesiad diweddaraf hwn o anghenion tai cyffredinol, fforddiadwy ac arbennig.

Mae'n bwysig nodi bod y fethodoleg (offeryn AFDL Llywodraeth Cymru) a ddefnyddir ar gyfer yr AFDL hwn yn wahanol i'r fethodoleg a fabwysiadwyd yn yr ailwampiad o AFDL 2019 (model ORS). Felly, dylid bod yn ofalus wrth gymharu'r ddau Asesiad a'r ffigyrau ar gyfer yr angen am dai. Mae Adran 2.1 yn dangos y gwahaniaeth rhwng y ddau ddull.

1.2. Yr amcangyfrifon diweddaraf o'r angen am dai ychwanegol

Mae'r adran hon yn edrych ar yr allbynnau o'r offeryn AFDL. Fel y gofynnwyd yng nghanllawiau AFDL Llywodraeth Cymru (Atodiad A), mae'r sgrîn luniau canlynol o'r offeryn wedi cael eu darparu. O fewn yr offeryn AFDL roedd yn bosibl dewis rhwng defnyddio prif amcanestyniadau aelwydydd, amcanestyniadau uwch neu amcanestyniadau is (yn seiliedig ar amcanestyniadau 2018) fel sail ar gyfer y cyfrifiadau.

1.2.1. Amcanestyniadau Aelwydydd

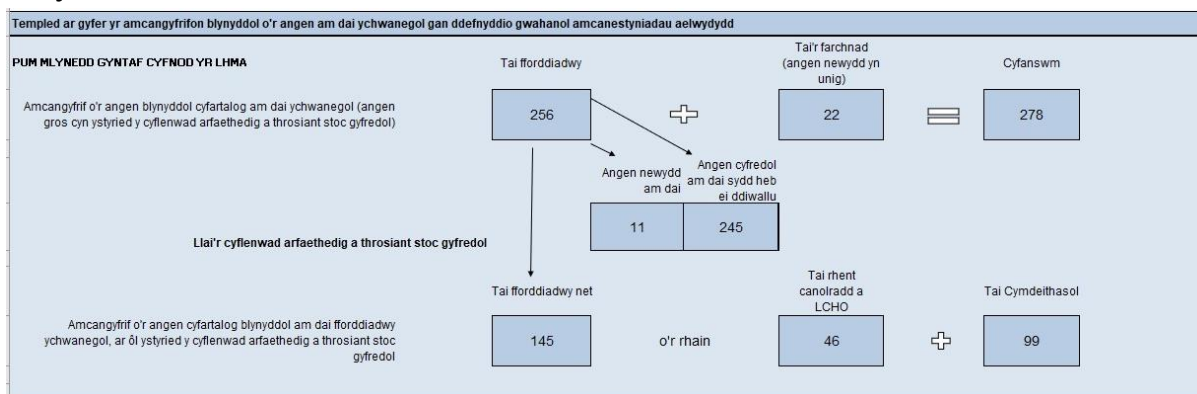
Mae amcanestyniadau aelwydydd yn fewnbwn data allweddol yr offeryn AFDL gan bennu'r angen newydd sy'n codi dros gyfnod yr AFDL. Mae Adran 1.3.9. yn amlinellu'r amcanestyniadau gwahanol yn ôl amcanestyniadau seiliedig ar 2018 Llywodraeth Cymru. O edrych ar gyfraddau adeiladu yn y gorffennol a ffynonellau eraill (e.e. Arolwg o Feddiannaeth Tai Lleol), mae'n amlwg bod angen am anheddau ychwanegol ar hyn o bryd, yn enwedig tai marchnad yng Ngheredigion, ac mae tueddiadau'r gorffennol yn dangos y bydd yr angen hwn yn parhau (cyfeiriwch at Adran 1.3.13. am fanylion pellach). Felly, cytunodd Cyngor Sir Ceredigion mai'r amcanestyniad amrywiad uwch yw'r amcanestyniad a ffafir. Er y cydnabyddir bod y nifer amcanestynedig o aelwydydd (gan ddefnyddio'r amrywiad uwch) yn gymharol isel, o'i gyfuno ag enillion is na'r cyfartaledd a phrisiau tai uwch na'r cyfartaledd, mae hyn yn arwain at angen is na'r disgwyl am dai marchnad dros gyfnod yr AFDL.

Mae'r prif amcanestyniadau ac amcanestyniadau amrywiad uwch wedi cael eu rhedeg ac mae'r adran isod yn rhoi dadansoddiad o'r allbynnau.

1.2.2. Allbynnau amrywiad uwch

Yn gyntaf, mae'r allbynnau o'r offeryn gan ddefnyddio'r *amrywiad uwch* yn cael eu hystyried. Fel yr adlewyrchir yn Ffigur 1 isod, amcangyfrifir mai 278 yw'r angen *gros* am dai ychwanegol blynyddol (cyn y cyflenwad arfaethedig a throsiant y stoc bresennol) ar gyfer pum mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL (2022-2027) ar gyfer Ceredigion. O'r rhain, mae'r offeryn yn amcangyfrif y byddai 256 (92%) yn dai fforddiadwy, a 22 (8%) yn dai marchnad.

Ffigur 1: Amcangyfrifon anghenion tai ychwanegol blynyddol gan ddefnyddio'r amcanestyniad amrywiad uwch.

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu o fewn yr offeryn (Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol F 3.2, 2023)*

Mae'r ffigurau angen ar gyfer y 5 mlynedd gyntaf yn gamarweiniol a ddim yn unol â'n disgwyliau, yn enwedig yr anghenion tai farchnad amcangyfrifedig. Mae data a mewnwleidiad lleol ynghyd a thuaddiadau'r gorffennol, yn amlygu bod yr angen am dai farchnad amcangyfrifedig gan yr offeryn yn arwyddocaol isel na'r disgwyl, tra bod yr angen fforddiadwy yn uwch.

Mae'r angen amcangyfrifedig am dai marchnad gan yr offeryn yn achos i bryderu. Mae'r offeryn yn amcangyfrif bod angen cyn lleied â 22 eiddo marchnad agored y flwyddyn rhwng 2022 a 2037, sydd cryn lawer yn is a ddim yn amcangyfrif cywir o anghenion tai marchnad ddyfodol Ceredigion.

Mae yna tri ffactor allweddol sydd yn awgrymu bod amcangyfrif tai marchnad yr offeryn yn anghywir, rhain ydy:

- Cyfyngiad methodolegol o offeryn yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AFDL) Llywodraeth Cymru
- Yr amcanestyniadau sydd wedi seilio ar 2018 a defnyddiwyd i darganfod yr angen newydd sy'n codi
- Tystiolaeth meintiol ac ansoddol lleol

Offeryn yr AFDL – Cyfyngiad methodolegol

Mae gan yr offeryn cyfyngiad methodolegol gwaelodol sydd yn amharu ar gywirdeb yr anghenion tai marchnad amcangyfrifedig i Geredigion. Mae'r offeryn yn cyfuno'r angen presennol heb ei ateb (ar gyfer tai fforddiadwy yn unig) gyda'r angen sy'n codi o'r newydd (sy'n cynnwys tai fforddiadwy a thai marchnad). O'r herwydd, mae'r ffigurau cyfanswm angen wedi'u hystumio'n sylweddol tuag at y sector fforddiadwy, yn enwedig o fewn pum mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL (gan mai dyma pryd mae'r offeryn yn rhagdybio y dylid ateb yr holl angen sy'n bodoli). Mae'r cyfyngiad yma yn gwaethygu mwy mewn awdurdodau lleol gwledig sydd efo poblogaeth sy'n lleihau (fel Ceredigion), gan fod yr angen am dai farchnad wedi'i seilio yn unig ar ragamcaniadau poblogaeth a thai.

Amcanestyniadau Tai – yr angen newydd sy'n codi

Yn ychwanegol, mae'r angen am dai farchnad wedi seilio yn unig ar amcanestyniadau aelwydydd Llywodraeth Cymru sydd wedi seilio ar 2018, yn amcangyfrif tyfiant is o aelwydydd na'r disgwyl. Rydym ni yn adnabod mae'r amcanestyniadau seiliedig ar 2018 ydy'r rhai mwyaf diweddaraf wrth ysgrifennu, cynhyrchwyd y rhain pum mlynedd yn ôl a gall

ystyried bod y rhain yn oroedol. Fel yr adlewyrchir yn Adran 1.3.8 Nifer yr Aelwydydd, mae'r amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 ddim yn ystyried y gostyngiad diweddar yn faint cyfartalog aelwydydd (fel y cofnodwyd gan Gyfrifiad 2021). Gall y newid yma golygu tyfiant yn y nifer o aelwydydd am amser, hyd yn oed ar ôl i'r boblogaeth cychwyn gostwng.

Mae'r amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 yn amcangyfrif bod y nifer o aelwydydd yng Ngheredigion, os bod y set yma o dybiaethau yn parhau yn y dyfodol, ond nid ydynt yn rhagfynegi'r effaith o bolisïau'r dyfodol neu amgylchiadau economaidd newidiol. Felly, mae'r mewnbwn yma ddim yn ystyried unrhyw angen sy'n codi o'r cyfeiriad corfforaethol, sydd i hybu'r economi lleol, hefyd, nid yw'n ystyried unrhyw angen sy'n codi o fuddsoddiadau cyfredol i mewn i'r ardal, megis, Tyfu Canolbarth Cymru, y Gronfa Codi'r Gwastad, neu'r Gronfa Ffyniant Cyffredin.

Rhagwelir bydd Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor a buddsoddiadau cyfredol economaidd yn yr ardal yn cynyddu'r nifer o swyddi ar draws y Sir, sydd efo'r potensial i drawsfudo mewn i dyfiant aelwydydd uwch. Er enghraifft, mae'r Fargen Dwf Tyfu Canolbarth Cymru yn cael ei ragamcanu i greu 500-600 swyddi net cyfwerth llawn amser yng Ngheredigion, sydd yn amcangyfrif gwerth ychwanegol crynswth (GVA) rhwng £215,000,000 a £262,500,000 erbyn 2032.¹ Mae hyn nid yn unig yn herio elfen daliadaeth fforddiadwy'r offeryn, ond hefyd y tyfiant aelwydydd amcangyfrifedig gan amcanestyniadau aelwydydd Llywodraeth Cymru.

Rydym yn cydnabod yr opsiwn i ddefnyddio 'amcanestyniadau defnyddiwr' ein hunan o fewn yr offeryn, ond, yn ystod yr AFDL roedd ein cwmpas i gynhyrchu amcanestyniadau amgen a cadarn yn brin iawn, a bydd angen cyfiawnhau unrhyw wyriad o'r amcanestyniadau rhagosodedig. Bydd ailysgrifennu'r AFDL llawn nesaf yn ceisio mynd i'r afael a'r problemau yma trwy ystyried amrediad o senarios tyfiant gwahanol e.e., Amcanestyniadau a arweinir gan gyflogaeth ac anheddau.

Tystiolaeth lleol – meintiol ac ansoddol

Ymhellach, wrth ddefnyddio tystiolaeth o gyfraddau adeiladu ynghyd ag ymatebion i'r Arolwg o Feddiannaeth Tai (cyfeiriwch at Adran 1.3.15), yn dweud wrthym fod y dosraniad cyferbyniol o ddaliadaeth a danfoniad yn wir. Mae'r dystiolaeth yn dangos bod mwy o angen am dai marchnad a llai o angen am dai fforddiadwy o'i gymharu ag amcangyfrifon yr offeryn. Dros y pum mlynedd diwethaf, ar gyfartaledd, mae 144 o dai marchnad wedi adeiladu'r flwyddyn, sy'n llawer uwch na'r angen amcangyfrifedig am 22 o dai marchnad bob blwyddyn. Fel y adlewyrchir yn ymatebion i'r Arolwg o Feddiannaeth Tai, mae nifer o rain wedi meddiannu gan breswylwyr. Er mwyn cefnogi'r anghysondeb yn bellach, roedd tystiolaeth ansoddol gynradd o'r ymgynghoriad ar ddrafft yr AFDL yn amlygu bod angen cryf am dai farchnad yng Ngheredigion (cyfeiriwch ar Atodiad 5).

Cydnabyddir bod gan y Cyngor poblogaeth sy'n gostwng, mae prisiau tai uwch na'r cyfartaledd yn y sir ac incwm is na'r cyfartaledd (cyfeiriwch at Adran 1.3.10) sy'n golygu bod cyfran is o'r aelwydydd ychwanegol hyn yn gallu fforddio prisiau marchnad agored. Serch hynny, byddwn ni ddim yn disgwyl i'r nodweddion yma golygu bod angen mor isel a 22 tai marchnad y flwyddyn. Yn enwedig wrth ystyried mae'r gyfradd adeiladau o dai farchnad y flwyddyn yw 144 ac mae tystiolaeth leol yn dweud wrthym fod y rhain wedi'i feddiannu.

O rhan yr angen am dai fforddiadwy, mae'r angen fforddiadwy *net* a'r angen fforddiadwy gros dros y pum mlynedd cyntaf,² yn uwch na'r disgwyl. Ar gyfartaledd, mae 43 tŷ

¹ Cyngor Sir Ceredigion (2023) – Gwasanaeth Datblygiad Economaidd a Cymdeithasol.

² Angen fforddiadwy net: yn ystyried y cyflenwad arfaethedig a'r stoc bresennol - casglwyd y data hwn gan ein Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a Chyngor Sir Ceredigion.

fforddiadwy yn cael ei adeiladu y flwyddyn (2018-2023), sydd llawer yn is na'r angen gros a'r angen net am dai fforddiadwy amcangyfrifedig (256 a 145 tŷ yn ôl ei trefn). Er hynny, pan mae'r angen fforddiadwy blynyddol yn cael ei cyfartaleddau dros y cyfnod 15 mlynedd (cyfeiriwch at Ffigur 5), mae'r angen fforddiadwy blynyddol yn lleihau i 56 y flwyddyn, sydd yn credadwy. Dylid nodi mai dim ond cynlluniau 3 blynedd o stoc fforddiadwy y mae'r offeryn yn eu hystyried, ac nid y 5 mlynedd a nodir yn y canllawiau (gan fod Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn gweithredu yn ôl cynlluniau 3 blynedd). Felly mae hyn wedi arwain at angen fforddiadwy *net* uwch. Cydnabyddir bod y cyllid ar gyfer y Grant Tai Cymdeithasol yn cynyddu, a allai wneud ateb yr angen am dai fforddiadwy net yn fwy tebygol.

Mae Ffigur 2 isod yn rhoi dadansoddiad manwl o'r amcangyfrif o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol blynyddol fesul AMD a deiliadaeth. Mae'r canlyniadau hyn yn rhoi'r angen *net* sy'n ystyried trosiant y stoc bresennol a'r cyflenwad arfaethedig.

Ffigur 2: Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o'r angen net am dai ychwanegol dros 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL.

Sail yr amcangyfrifon aelwydydd		Amwyolyn Uwch							
Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o'r angen am dai ychwanegol dros 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr LHMA									
Tabl 1 Adroddiad yr LHMA: Amcangyfrif o'r angen blynyddol am dai fforddiadwy ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth (angen net, ar ôl ystyried trosiant y stoc gyfredol a'r cyflenwad arfaethedig)									
Mae'r tabl cyntaf yn darparu'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol ar y sail ganlynol:									
*ar lefel HMA									
*yn ôl deiliadaeth (perchentaeth cost isel, tai rhent canolradd a thai rhent cymdeithasol)									
*amcangyfrif blynyddol ar gyfer 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr LHMA									
*mae'r amcangyfrifon wedi cael eu lleihau er mwyn ystyried trosiant y stoc fforddiadwy gyfredol a'r cyflenwad arfaethedig.									
HMA	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	
	un ystafell wely	dw ystafell wely	tair ystafell wely	pedair+ ystafell wely	Tai Cymdeithasol (a) + (b) + (c) + (d) = (e)	Rhent canolradd	Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy	(h) = (e) + (f) + (g)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	71	8	8	11	99	7	39		145
Aberystwyth	34	0	5	5	44	3	19		65
Arall	5	0	-	1	6	1	2		9
Arfordirol	12	5	3	2	23	1	4		28
Dyffryn Teifi	20	2	-	4	26	2	15		43

*Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu o fewn yr offeryn

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, F 3.2, 2023)

Mae'r ffigurau ystafelloedd gwely a'r dosbarthiad ar draws yr AMD yn unol â'n disgwyliadau. Mae'r canlyniadau'n dangos bod mwy o angen am eiddo 1 ystafell wely o'i gymharu ag eiddo 2, 3 a 4+ ystafell wely yng Ngheredigion. Mae'r angen mwyaf am dai fforddiadwy o fewn AMD Aberystwyth sy'n cael ei ddyrannu i 45% (65) o gyfanswm yr angen am dai fforddiadwy. Ategir y ffigurau hyn gan dystiolaeth yn y Strategaeth Dai,³ y Gofrestr Tai a'r Prosbectws⁴.

Mae Ffigur 3 isod yn nodi cyfanswm yr angen *gros* ychwanegol am dai fesul AMD ar gyfer 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL.⁵ Mae'r data hwn yn dangos bod y gofynion mwyaf am dai blynyddol (fforddiadwy a marchnad) yn AMD Aberystwyth (122), ac yna AMD Dyffryn Teifi (83), AMD Arfordirol (55) ac yn olaf AMD Arall (19).⁶

³Cyngor Sir Ceredigion (2023). Tai i Bawb 2023-2028. Ar gael yn: [Tai i Bawb \(ceredigion.gov.uk\)](https://www.ceredigion.gov.uk)

⁴Cyngor Sir Ceredigion (2022). Prosbectws ALI (PDP) – Ceredigion

⁵Mae'r amcangyfrifon anheddau hyn yn angen *gros* oherwydd nid yw'r cyfrifiadau'n ystyried y cyflenwad arfaethedig a'r trosiant stoc presennol.

⁶Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu yn yr offeryn.

Ffigur 3: Amcangyfrif o gyfanswm yr angen ychwanegol am dai fesul AMT a deiliadaeth (angen gros).

Tabl 2 Adroddiad yr LHMA: Amcangyfrifon blynyddol o gyfanswm yr angen dam dai ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth (cyn ystyried yr angen, cyn ystyried trosiant a chyflenwad)

Mae'r ail dabl yn darparu'r amcangyfrifon o gyfanswm yr angen am dai ychwanegol ar y sail ganlynol:
 *yn cynnwys tai'r farchnad a thai fforddiadwy
 *ar lefel HMA
 *yn ôl deiliadaeth (perchen-feddiannydd, sector rhentu preifat, perchentyaeth cost isel, tai rhent canolradd a thai rhent cymdeithasol)
 *amcangyfrif blynyddol ar gyfer 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr LHMA

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
HMA	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentyaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy (c) = (a) + (b)	Perchen-feddiannydd	Sector rhent preifat	Tai ar y Farchnad (f) = (d) + (e)	Angen am dai ychwanegol (g) = (c) + (f)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	189	67	256	9	14	22	278
Aberystwyth	88	27	115	3	4	6	122
Arall	10	5	15	1	2	4	19
Arfordirol	38	12	50	2	3	5	55
Dyffryn Teifi	53	22	75	3	5	7	83

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu o fewn yr offeryn
 (Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, F 3.2, 2023)*

O ran tai fforddiadwy, mae mwy o angen am eiddo rhent cymdeithasol y flwyddyn (189) o'i gymharu ag eiddo rhent canolradd neu berchentyaeth cost isel (67), gydag amcangyfrif o 74% a 26% o gyfanswm yr angen am dai fforddiadwy. O fewn y sector marchnad mae mwy o angen am dai yn y sector rhentu preifat, o'i gymharu â'r sector perchen-feddiannwyr.

Mae'r ffigurau angen ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill yn isel (gweler Ffigur 4 isod), fodd bynnag, mae'r rhaniad rhwng tai marchnad a thai fforddiadwy yn fwy realistig. Amcangyfrifir y bydd 67% o gyfanswm yr angen am dai yn dai marchnad (gofyniad o 22 annedd y flwyddyn) a bydd 33% yn dai fforddiadwy (gofyniad o 11 annedd y flwyddyn) rhwng 2027 a 2037. Mae'r dosbarthiad hwn ymhlith y deiliadaethau yn cyd-fynd yn agosach â data lleol a thueddiadau blaenorol. Disgwylir y newid yn y dosbarthiad oherwydd rhagdybiaeth yr offeryn bod yr holl angen presennol heb ei ateb yn cael ei ddiwallu o fewn y 5 mlynedd gyntaf.

Ffigur 4: Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o gyfanswm yr angen ychwanegol dros y 10 mlynedd sy'n weddill o'r cyfnod AFDL.

Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o gyfanswm yr angen am dai ychwanegol dros y 10 mlynedd sy'n weddill o gyfnod yr LHMA

Tabl 3 Adroddiad yr LHMA: Amcangyfrifon blynyddol o'r angen am dai ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill o gyfnod yr LHMA

Mae'r trydydd tabl yn darparu'r amcangyfrifon o'r angen am dai ychwanegol ar y sail ganlynol:
 *ar lefel HMA
 *yn ôl deiliadaeth (perchen-feddiannydd, sector rhentu preifat, perchentyaeth cost isel, tai rhent canolradd a thai rhent cymdeithasol)
 *amcangyfrif blynyddol ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill o gyfnod yr LHMA
 *mae'r amcangyfrifon yn seiliedig ar angen newydd yn unig (tybir y caiff unrhyw angen cyfredol nas diwallwyd ei ddiwallu yn ystod y 5 mlynedd gyntaf)
 *dylid cyfuno'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy â'r angen am dai fforddiadwy yn Nhabl 1 er mwyn cynhyrchu amcangyfrif 15 mlynedd o dai fforddiadwy.
 Ni roddwyd unrhyw ystyriaeth bellach i'r cyflenwad ar gyfer y cyfnod hwn gan nad oes modd rhagfynegi'r cyflenwad yr ymrwymwyd iddo na'r trosiant cystal ar ôl blwyddyn 5.

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
HMA	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentyaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy (c) = (a) + (b)	Perchen-feddiannydd	Sector rhent preifat	Tai ar y Farchnad (f) = (d) + (e)	Angen am dai ychwanegol (g) = (c) + (f)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	8	3	11	9	14	22	33
Aberystwyth	3	1	4	3	4	6	11
Arall	1	0	2	1	2	4	5
Arfordirol	1	1	2	2	3	5	7
Dyffryn Teifi	2	1	3	3	5	7	10

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu o fewn yr offeryn
 (Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, F 3.2, 2023)*

Mae'r offeryn hefyd yn darparu'r angen tai ychwanegol *net* cyffredinol fesul AMD a deiliadaeth dros 15 mlynedd lawn cyfnod yr AFDL (gweler Ffigur 5). Rhwng 2022 a 2037 mae'r offeryn yn awgrymu mai cyfanswm yr angen *net* am dai fforddiadwy fyddai 834 (56 y flwyddyn). O'r rhain, byddai angen i 68% (569) fod yn eiddo rhent cymdeithasol, a dylai 32% (265) gynnwys eiddo rhent canolradd ac eiddo perchentyaeth cost isel. Er nad yw wedi'i

Tudalen 86

gynnwys yn y tabl isod, amcangyfrifir mai'r gofyniad tai marchnad agored dros 15 mlynedd lawn cyfnod yr AFDL yw 330 o anheddau.

Ffigur 5: Amcangyfrif o'r angen cyffredinol blynyddol am dai fforddiadwy ychwanegol fesul AMT (angen net) dros 15 mlynedd yr AFDL.

Prif Amcangyfrif o'r Angen am Dai Fforddiadwy dros 15 mlynedd

Tabl 4: Amcangyfrif o'r angen cyffredinol blynyddol am dai fforddiadwy ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth (angen net) dros gyfnod 15 mlynedd yr LHMA

Mae Tabl 4 yn darparu'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol ar y sail ganlynol:
 *ar lefel HMA
 *yn ôl deiliadaeth (tai canolradd a tai rhent cymdeithasol)
 *amcangyfrif blynyddol ar gyfer cyfnod 15 mlynedd yr LHMA
 *mae'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy yn gyfuniad o'r amcangyfrifon ychwanegol o dabl 1 (amcangyfrifon net) a thabl 3.
 (ni roddwyd unrhyw ystyriaeth bellach i'r cyflenwad na throiant y stoc gyfredol gan nad oes modd rhagfynegi cystal ar ôl blwyddyn 5)

	Cyfartaledd amcangyfrifon blynyddol			amcangyfrifon 15 mlynedd		
	(a)	(b)	(c)			
HMA	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy (c) = (a) + (b)	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy (c) = (a) + (b)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	38	18	56	569	265	834
Aberystwyth	17	8	25	248	120	369
Arall	3	1	4	41	17	58
Arfordirol	8	2	11	126	32	159
Dyffryn Teifi	10	6	17	153	96	249

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu o fewn yr offeryn*

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, F 3.2, 2023)

Mae dadansoddiad o'r eitemau data a'r rhagdybiaethau allweddol a ddefnyddiwyd yn yr offeryn AFDL i'w weld yn Ffigur 6 isod.

Ffigur 6: Eitemau data, tybiaethau allweddol a thybiaethau AMT a ddefnyddir yn yr offeryn AFDL.

Eitemau data / Tybiaethau allweddol

	Basis	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27
Newid mewn twf incwm	Diofyn	2.33%	2.76%	2.84%	2.77%	3.58%
Newid mewn prisiau tai	Diofyn	-1.12%	-5.67%	1.14%	3.43%	3.59%
Newid mewn prisiau rhenti preifat	Diofyn	5.04%	1.77%	1.67%	1.86%	2.49%
Newid mewn twf dosbarthiad incwm	Mwy o Anghydrad	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%

Number of years to clear existing unmet need	5 mlynedd
Meini prawf fforddiadwyedd tai'r farchnad	30%
Meini prawf fforddiadwyedd tai rhent cymdeithasol	35%

Data item	Ffynonellau Data	Sail y data
Data incwm yn ôl HMA	Paycheck	2022
Data prisiau a dalwyd am dai yn ôl HMA	Data'r Gofrestrfa Tir	Blwyddyn galendr
Prisiau rhenti	Swyddogion Rhenti Cymru	Blwyddyn galendr
Sail yr amcanestyniadau aelwydydd	Amrywiolyn Uwch	
Canran yr aelwydydd a gaiff eu hystyried ar gyfer deiliadaeth perchen-feddiannydd sy'n mynd yn eu blaen i brynu	60%	

HMA assumptions

HMA	Prisiau eiddo prynwyr tro cyntaf	Cymhareb gwerth eiddo i incwm prynwyr tro cyntaf	Isafswm incwm ar gyfer tai rhent canolradd	Uchafswm incwm ar gyfer tai rhent canolradd
Aberystwyth	£ 180,956	4.5	£ 21,245	£ 24,159
Arall	£ 177,990	4.5	£ 18,051	£ 21,007
Arfordirol	£ 222,487	4.5	£ 18,035	£ 21,007
Dyffryn Teifi	£ 174,005	4.5	£ 16,922	£ 19,957

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, F3.2, 2023)

Fel yr adlewyrchir uchod, defnyddiwyd yr holl ragdybiaethau diofyn a ddarparwyd yn yr offeryn. Defnyddiwyd y gyfran uchaf o aelwydydd a gafodd ei hystyried ar gyfer deiliadaeth perchen-feddiannwyr sy'n mynd ymlaen i brynu (o'r amrediad a ystyrir yn briodol gan

Tudalen 87

Lywodraeth Cymru) (60%). Dewiswyd hwn gan fod cyfran gymharol uchel o berchen-feddianwyr yng Ngheredigion, yn ogystal â phobl sydd wedi ymddeol, ac mae ymchwil yn dangos bod pobl hŷn yn fwy tebygol o fod yn berchen ar eu cartref yn llwyr.⁷

Cydnabyddir bod y prisiau eiddo prynwyr am y tro cyntaf a nodir uchod yn isel iawn ar gyfer Ceredigion. Yn ôl yr offeryn, roedd y pris uchaf am eiddo prynwr am y tro cyntaf yn AMD Arfordirol (£222,487), tra bod yr isaf yn AMD Dyffryn Teifi (£174,005). Mae rhagor o wybodaeth am hyn i'w gweld yn Adran 1.3.8.

Mae'r tablau canlynol wedi'u cynnwys i grynhoi'r trosolwg uchod o'r allbynnau a rhoi mwy o fanylion am y materion a'r heriau sydd wedi codi trwy ddefnyddio'r offeryn. Cydnabyddir bod cynnwys y tabl hwn yn ofyniad ar gyfer ailwampio'r AFDL (ac nid ei ddiwygio), fodd bynnag, bydd y wybodaeth yn ychwanegu gwerth at yr asesiad, yn enwedig gan mai dyma'r tro cyntaf i'r offeryn gael ei ddefnyddio.

Mae Tabl 1 isod yn amlinellu'r materion allweddol a nodwyd gyda'r chyfrifiadau a'r allbynnau, sy'n grynodeb o'r adran uchod, ac mae Tabl 2 yn dangos y mewnbynnau data a ddefnyddiwyd ac unrhyw faterion sydd wedi codi.

Tabl 1: Materion a nodwyd gyda chyfrifiadau ac allbynnau o'r offeryn AFDL (amrywiad uwch).

Mewnbynnau data allweddol	Materion allweddol wedi'u nodi gyda chyfrifiadau / allbynnau
1. Yr angen tai marchnad sy'n cynnwys perchen-feddianwyr a'r sector rhentu preifat	1. Mae'r angen am dai marchnad yn sylweddol is na'r disgwyl. 2. Mae angen y sector rhentu preifat ychydig yn fwy na'r angen am dai perchen-feddianwyr, sy'n wahanol i'r disgwyl.
2. Yr angen tai fforddiadwy sy'n cynnwys rhent cymdeithasol a thai uniongyrchol	1. Mae'r angen am dai fforddiadwy yn uwch na'r disgwyl. 2. Mae'r dosbarthiad rhwng deiliadaethau rhent cymdeithasol a chanolradd yn rhesymegol, gyda mwy o angen am rent cymdeithasol o'i gymharu â pherchentaeth cost isel. 3. Mae'r gofyniad maint ystafelloedd gwely yn y sector rhent cymdeithasol yn cyd-fynd â'n disgwyliadau ac fe'i ategir gan dystiolaeth leol.
3. Tablau profi senario	1. Amh.
4. Allbynnau pum mlynedd / allbynnau deng mlynedd	1. Mae'r allbynnau pum mlynedd cyntaf yn gyfran rhy fawr; mae'n ymddangos yn afrealistig y bydd yr holl angen presennol heb ei ateb yn cael ei ddiwallu o fewn y 5 mlynedd gyntaf. 2. Mae allbynnau'r pum mlynedd cyntaf wedi'u hystumio'n sylweddol tuag at dai fforddiadwy ac nid ydynt yn cyd-fynd â'n disgwyliadau. Yn ogystal, nid yw'r dosbarthiad yn cyd-fynd â pholisi lleol. Mae polisi CDLI Ceredigion yn nodi bod 20% o'r holl anheddau o fewn datblygiad yn fforddiadwy ac yn seiliedig ar dystiolaeth hyfywedd fanwl. ⁸ 3. Mae'r ffigurau angen ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill yn isel iawn, fodd bynnag, mae'r rhaniad rhwng tai fforddiadwy a thai marchnad yn fwy rhesymegol.

⁷ SYG (2023). Living longer: changes in housing tenure over time. Available at: [Living longer – Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk)

⁸Cyngor Sir Ceredigion (2007). Cynllun Datblygu Lleol – Cyfrol 1 Strategaeth a Chynlluniau.

Tudalen 88

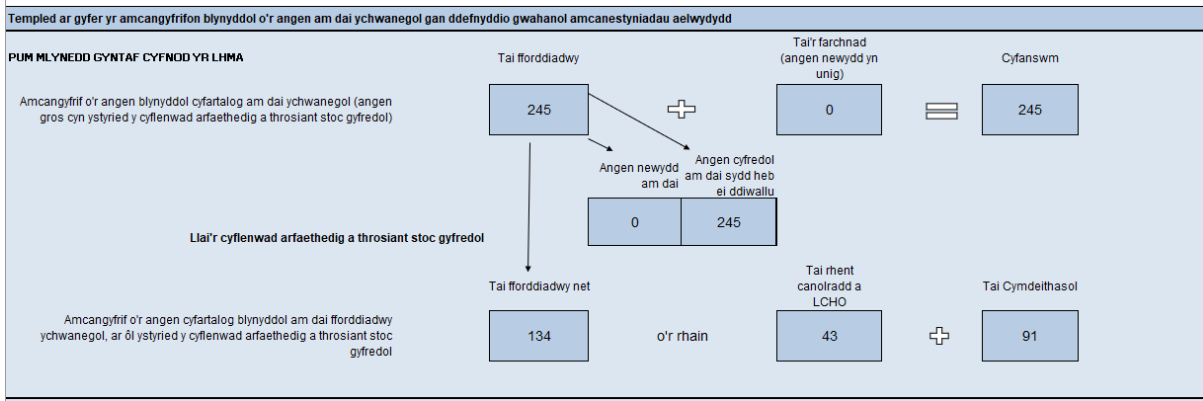
Tabl 2: Materion allweddol a nodwyd o fewn mewnbynnau data'r offeryn.

Mewnbynnau data allweddol	Materion allweddol a nodwyd gyda'r mewnbynnau data
1. Ardaloedd Marchnad Dai (AMD)	1. Mae gwahaniaeth rhwng yr AMD a ddefnyddir yn yr asesiad hwn ac AFDL 2019 gan eu bod yn seiliedig ar ffiniau wardiau gwahanol. Felly, dylid bod yn ofalus wrth gymharu AMD Dyffryn Teifi ac Arfordirol ar draws cyfnodau (gwybodaeth bellach yn Atodiad 1).
2. Data aelwydydd	1. Arweiniodd yr holl amcanestyniadau aelwydydd (prif, uwch ac is) a fewnbynnwyd yn yr offeryn at nifer is na'r disgwyl o anheddau marchnad dai dros gyfnod yr AFDL. Cydnabyddir bod yr amcanestyniadau seiliedig ar 2018 yn seiliedig ar dueddiadau 5 mlynedd blaenorol ac felly maent wedi dyddio a dylid eu defnyddio gyda gofal. Nid ydynt yn ystyried tueddiadau mwy diweddar, megis y gostyngiad ym maint aelwydydd Ceredigion a adlewyrchwyd yn y Cyfrifiad diweddaraf (2021).
3. Data rhent	1. Darparwyd y data rhent fesul blwyddyn galendr gan Swyddogion Rhenti Cymru. Dyma'r data rhent diodyn, felly mae hwn wedi'i ddefnyddio.
4. Data incwm	1. Defnyddiwyd data Incwm CACI Paycheck. Defnyddiwyd data 2023; fodd bynnag, nid yw'r offeryn yn caniatáu i ddefnyddwyr newid o 2022 (dyma pam mae'n ymddangos fel 2022 yn Ffigur 6).
5. Data pris tai a dalwyd	1. Defnyddiwyd data'r Gofrestrfa Tir – 2020, 2021 a 2022 (a gafodd ei awtomeiddio o fewn yr offeryn).
6. Angen presennol heb ei ateb	1. Defnyddiwyd data yn seiliedig ar Gofrestr Tai Gyffredin y Cyngor a'r Gofrestr Tai Fforddiadwy, yn ogystal â gwybodaeth am aelwydydd cudd ac aelwydydd digartref mewn llety dros dro (o Gyfrifiad 2021 ac Ystadegau Cymru). 2. Roedd neilltuo aelwydydd i'r deiliadaethau priodol (cymdeithasol, canolradd a pherchentyaeth cost isel) yn heriol gan fod gorgyffwrdd rhwng y trothwyon incwm yn ein polisi lleol, yn ogystal â maen prawf ehangach a ddefnyddir i neilltuo angen. 3. Un o gyfyngiadau allweddol yr offeryn yw bod yr holl angen presennol heb ei ateb yn cael ei neilltuo i dai fforddiadwy, sy'n gorddatgan yn sylweddol yr angen am dai fforddiadwy ac yn tanddatgan yr angen am dai marchnad yng Ngheredigion. Efallai bod aelwydydd o fewn yr angen hwnnw sydd heb ei ateb a all fforddio tai marchnad.
7. Stoc bresennol a chyflenwad arfaethedig	1. Mae'r offeryn yn gofyn am gynlluniau 5 mlynedd ar gyfer cyflenwad arfaethedig, fodd bynnag, mae Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig Ceredigion yn gweithredu yn ôl cynlluniau 3 blynedd. Felly, mae'n bosib bod hyn wedi chwyddo'r ffigurau angen blynyddol fforddiadwy net ychydig.

1.2.3. Allbynnau prif amcanestyniadau

Mae'r allbynnau o'r offeryn sy'n defnyddio'r prif amcanestyniadau aelwydydd wedi'u cynnwys yn y tablau drosodd. Rhoddir trosolwg o'r canlyniadau ar ddiwedd yr adran.

Tudalen 89

Sail yr amcanestyniadau aelwydydd

Prif Amcanestyniad

Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o'r angen am dai ychwanegol dros 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr LHMA

Tabl 1 Adroddiad yr LHMA: Amcangyfrif o'r angen blynyddol am dai fforddiadwy ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth (angen net, ar ôl ystyried trosiant y stoc gyfredol a'r cyflenwad arfaethedig)

Mae'r tabl cyntaf yn darparu'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol ar y sail ganlynol:

*ar lefel HMA

*yn ôl deiliadaeth (perchentaeth cost isel, tai rhent canolradd a thai rhent cymdeithasol)

*amcangyfrif blynyddol ar gyfer 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr LHMA

*mae'r amcangyfrifon wedi cael eu lleihau er mwyn ystyried trosiant y stoc fforddiadwy gyfredol a'r cyflenwad arfaethedig.

HMA	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
	un ystafell wely	dw ystafell wely	tair ystafell wely	pedair+ ystafell wely	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd	Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy
					(a) + (b) + (c) + (d) = (e)			(h) = (e) + (f) + (g)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	66	6	8	11	91	5	38	134
Aberystwyth	32	-	5	5	41	2	18	61
Arall	4	-	-	1	5	0	2	7
Arfordirol	11	5	3	2	21	1	4	26
Dyffryn Teifi	19	1	-	4	24	2	15	40

Tabl 2 Adroddiad yr LHMA: Amcangyfrifon blynyddol o gyfanswm yr angen dam dai ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth (cyn ystyried yr angen, cyn ystyried trosiant a chyflenwad)

Mae'r ail dabl yn darparu'r amcangyfrifon o gyfanswm yr angen am dai ychwanegol ar y sail ganlynol:

*yn cynnwys tai'r farchnad a thai fforddiadwy

*ar lefel HMA

*yn ôl deiliadaeth (perchen-feddiannydd, sector rhentu preifat, perchentaeth cost isel, tai rhent canolradd a thai rhent cymdeithasol)

*amcangyfrif blynyddol ar gyfer 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr LHMA

HMA	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy	Perchen-feddiannydd	Sector rhent preifat	Tai ar y Farchnad	Angen am dai ychwanegol
			(c) = (a) + (b)			(f) = (d) + (e)	(g) = (c) + (f)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	182	63	245	-	-	-	245
Aberystwyth	85	26	111	-	-	-	111
Arall	9	5	14	-	-	-	14
Arfordirol	37	12	48	-	-	-	48
Dyffryn Teifi	51	21	72	-	-	-	72

Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o gyfanswm yr angen am dai ychwanegol dros 10 mlynedd sy'n weddill o gyfnod yr LHMA

Tabl 3 Adroddiad yr LHMA: Amcangyfrifon blynyddol o'r angen am dai ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill o gyfnod yr LHMA

Mae'r trydydd tabl yn darparu'r amcangyfrifon o'r angen am dai ychwanegol ar y sail ganlynol:

*ar lefel HMA

*yn ôl deiliadaeth (perchen-feddiannydd, sector rhentu preifat, perchentaeth cost isel, tai rhent canolradd a thai rhent cymdeithasol)

*amcangyfrif blynyddol ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill o gyfnod yr LHMA

*mae'r amcangyfrifon yn seiliedig ar angen newydd yn unig (tybir y caiff unrhyw angen cyfredol nas diwallwyd ei ddiwallu yn ystod y 5 mlynedd gyntaf)

*dylid cyfuno'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy â'r angen am dai fforddiadwy yn Nhabl 1 er mwyn cynhyrchu amcangyfrif 15 mlynedd o dai fforddiadwy.

Ni roddwyd unrhyw ystyriaeth bellach i'r cyflenwad ar gyfer y cyfnod hwn gan nad oes modd rhagfynegi'r cyflenwad yr ymwybydd iddo na'r trosiant cystal ar ôl blwyddyn 5.

HMA	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy	Perchen-feddiannydd	Sector rhent preifat	Tai ar y Farchnad	Angen am dai ychwanegol
			(c) = (a) + (b)			(f) = (d) + (e)	(g) = (c) + (f)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	-	-	-	-	-	-	-
Aberystwyth	-	-	-	-	-	-	-
Arall	-	-	-	-	-	-	-
Arfordirol	-	-	-	-	-	-	-
Dyffryn Teifi	-	-	-	-	-	-	-

Tudalen 90

Prif Amcangyfrif o'r Angen am Dai Fforddiadwy dros 15 mlynedd

Tabl 4: Amcangyfrif o'r angen cyffredinol blynyddol am dai fforddiadwy ychwanegol yn ôl HMA a deiliadaeth (angen net) dros gyfnod 15 mlynedd yr LHMA

Mae Tabl 4 yn darparu'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol ar y sail ganlynol:

*ar lefel HMA

*yn ôl deiliadaeth (tai canolradd a tai rhent cymdeithasol)

*amcangyfrif blynyddol ar gyfer cyfnod 15 mlynedd yr LHMA

*mae'r amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy yn gyfuniad o'r amcangyfrifon ychwanegol o dabl 1 (amcangyfrifon net) a thabl 3.

(ni roddwyd unrhyw ystyriaeth bellach i'r cyflenwad na throsiant y stoc gyffredol gan nad oes modd rhagfynegi cystal ar ôl blwyddyn 5)

HMA	Cyfartaledd amcangyfrifon blynyddol amcangyfrifon 15 mlynedd					
	(a)		(b)		(c)	
	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy	Tai Cymdeithasol	Rhent canolradd and Perchentaeth Cost Isel (LCHO)	Tai Fforddiadwy
			(c) = (a) + (b)			(c) = (a) + (b)
Amcangyfrifon o'r angen ychwanegol am dai yn ôl deiliadaeth	30	14	45	456	215	671
Aberystwyth	14	7	20	206	100	306
Arall	2	1	2	25	10	35
Arfordirol	7	1	9	106	22	128
Dyffryn Teifi	8	6	13	119	83	202

Eitemau data / Tybiaethau allweddol

	Basis	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27
Newid mewn twf incwm	Diofyn	2.33%	2.76%	2.84%	2.77%	3.58%
Newid mewn prisiau tai	Diofyn	-1.12%	-5.67%	1.14%	3.43%	3.59%
Newid mewn prisiau rhenti preifat	Diofyn	5.04%	1.77%	1.67%	1.86%	2.49%
Newid mewn twf dosbarthiad incwm	Mwy o Anghydrad	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%

Number of years to clear existing unmet need	5 mlynedd
Meini prawf fforddiadwyedd tai'r farchnad	30%
Meini prawf fforddiadwyedd tai rhent cymdeithasol	35%

Data item	Ffynonellau Data	Sail y data
Data incwm yn ôl HMA	Paycheck	2022
Data prisiau a dalwyd am dai yn ôl HMA	Data'r Gofrestrfa Tir	Blwyddyn galendr
Prisiau rhenti	Swyddogion Rhenti Cymru	Blwyddyn galendr
Sail yr amcanestyniadau aelwydydd	Prif Amcanestyniad	

Canran yr aelwydydd a gaiff eu hystyried ar gyfer deiliadaeth perchen-feddiannydd sy'n mynd yn eu blaen i brynu	60%
--	-----

HMA assumptions

HMA	Prisiau eiddo prynwyr tro cyntaf	Cymhareb gwerth eiddo i incwm prynwyr tro cyntaf	Isafswm incwm ar gyfer tai rhent canolradd	Uchafswm incwm ar gyfer tai rhent canolradd
Aberystwyth	£ 180,956	4.5	£ 21,245	£ 24,159
Arall	£ 177,990	4.5	£ 18,051	£ 21,007
Arfordirol	£ 222,487	4.5	£ 18,035	£ 21,007
Dyffryn Teifi	£ 174,005	4.5	£ 16,922	£ 19,957

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Llywodraeth Cymru Offeryn Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, F3.2 2023)

Nid yw allbynnau'r offeryn sy'n defnyddio'r prif amcanestyniadau aelwydydd yn adlewyrchu'r sefyllfa bresennol yng Ngheredigion. Fel yr adlewyrchir yn Adran 1.3.9, mae'r prif amcanestyniadau aelwydydd yn amcangyfrif gostyngiad o 0.4% mewn aelwydydd dros gyfnod yr AFDL, sy'n cyfateb i 128 yn llai o aelwydydd yn 2037. Mae'r mewnbwn hwn yn cael effaith sylweddol ar yr angen am dai ychwanegol ar gyfer Ceredigion, yn enwedig ffigurau tai marchnad.

Yr amcangyfrifiad o'r angen blynyddol cyfartalog am dai ychwanegol (*angen gros*) ar gyfartaledd ar gyfer Ceredigion dros 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL yw 245. O'r rhain, neilltuir 100% i dai fforddiadwy a 0% i dai marchnad. O ystyried bod 144 o dai marchnad yn cael eu cwblhau'n flynyddol ar gyfartaledd, amcangyfrifwyd bod dim angen am y sir sy'n afrealistig ac yn groes i'n disgwyliadau (fel yr adlewyrchir yn yr adran uchod). Unwaith eto,

mae rhagdybiaeth yr offeryn bod yr holl angen presennol heb ei ateb yn cael ei neilltuo i dai fforddiadwy yn effeithio'n sylweddol ar y ffigurau amcangyfrifedig o'r angen am dai marchnad.

Ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill o'r cyfnod AFDL, mae'r offeryn yn amcangyfrif bod dim angen. Mae hyn oherwydd bod yr holl angen am dai ychwanegol yn deillio o'r angen presennol heb ei ateb, a chan fod yr offeryn yn rhagdybio bod hyn yn cael ei ateb o fewn y 5 mlynedd gyntaf nid oes unrhyw ofyniad ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill. Unwaith eto, nid yw hyn yn cyd-fynd â'n disgwyliadau ac mae'n cyfyngu ar ragdybiaethau'r offeryn.

1.3. Marchnad Dai a Thueddiadau Economaidd-gymdeithasol a Demograffig

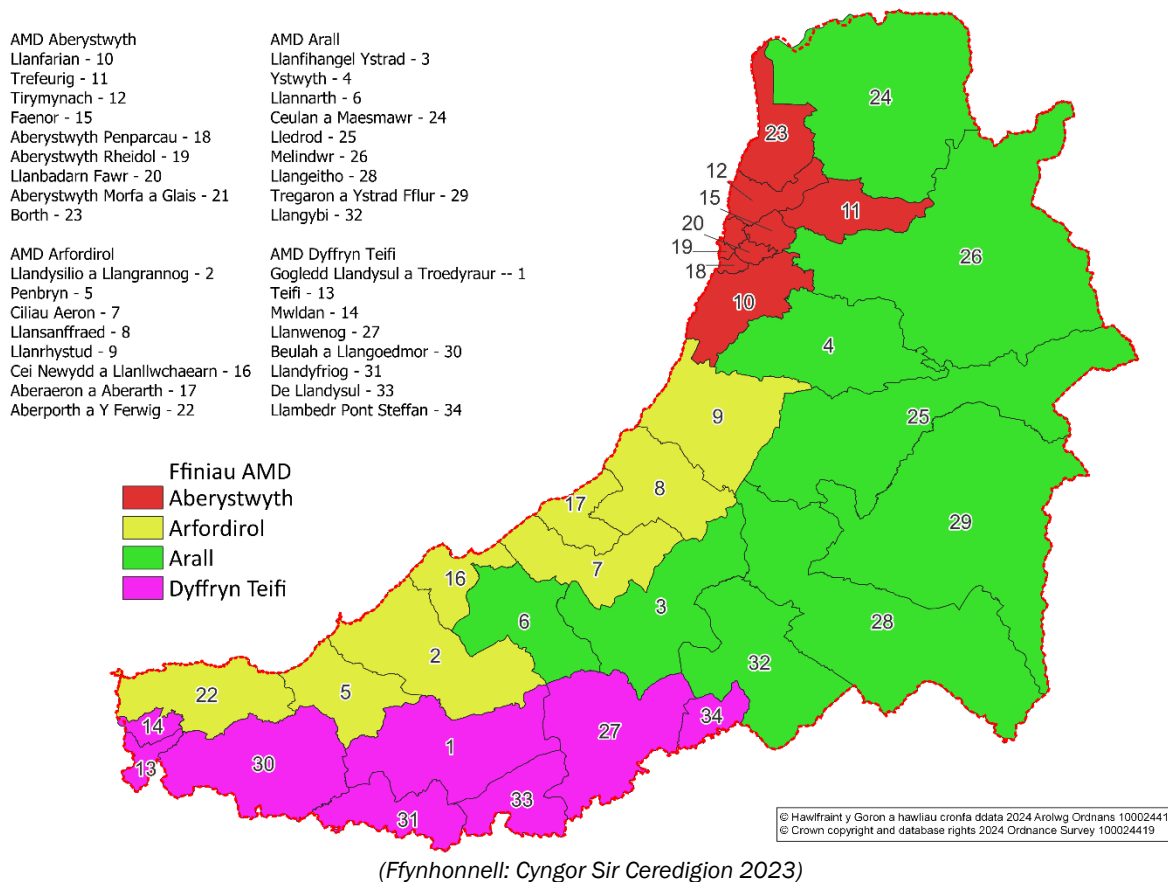
Bydd yr adran hon yn amlinellu unrhyw newidiadau yr ystyrir eu bod yn werth eu nodi yn y farchnad dai, gan gynnwys unrhyw newidiadau mewn tueddiadau economaidd-gymdeithasol a demograffig ers cynnal yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AFDL) blaenorol yn 2019. Mae cyhoeddi canlyniadau Cyfrifiad 2021 yn ddiweddar wedi cynnig modd i ni adolygu'r rhan fwyaf o setiau data ers i'r AFDL gael ei ailysgrifennu, gan arwain at broffil wedi'i ddiweddarau o Ardaloedd Marchnad Dai (AMD) Ceredigion. Gan fod ffiniau'r AMD wedi newid ers yr AFDL blaenorol (oherwydd newidiadau i ffiniau'r wardiau etholiadol, y mae'r AMD yn seiliedig arnynt), mae angen cymryd gofal wrth wneud cymariaethau rhwng yr AMD Arfordirol ac yr AMD Dyffryn Teifi.

1.3.1. Maint Daearyddol

Mae'r diweddariad hwn yn ystyried data ac anghenion tai ar draws pedair Ardal Marchnad Dai (AMD) yng Ngheredigion. Y pedair AMD yw: Aberystwyth (118 Km²), Arfordirol (332 Km²), Dyffryn Teifi (294 Km²) ac Arall (1,063 Km²), a ddiffiniwyd ar sail eu nodweddion economaidd-gymdeithasol a demograffig unigryw (gweler Ffigur 7). Mae'r AMD hyn yn cael eu ffurfio trwy agregu wardiau, ac felly maent yn seiliedig ar ffiniau wardiau.

Mae ychydig o wahaniaeth rhwng AMD Arfordirol a Dyffryn Teifi a ddefnyddiwyd yn yr asesiad hwn o'i gymharu ag AFDL 2019 oherwydd y newidiadau a wnaed i ffiniau wardiau etholiadol yn 2022. Mae AMD Arfordirol wedi ennill 29 Km² o AMD Dyffryn Teifi ac yn golygu bod AMD Arfordirol bellach yn cwmpasu holl arfordir de-orllewin Ceredigion. Cyfeiriwch at Atodiad 1 i gael rhagor o wybodaeth am y newidiadau i'r AMD.

Ffigur 7: Ardaloedd Marchnad Dai (AMD) yng Ngheredigion.

1.3.2. Demograffeg

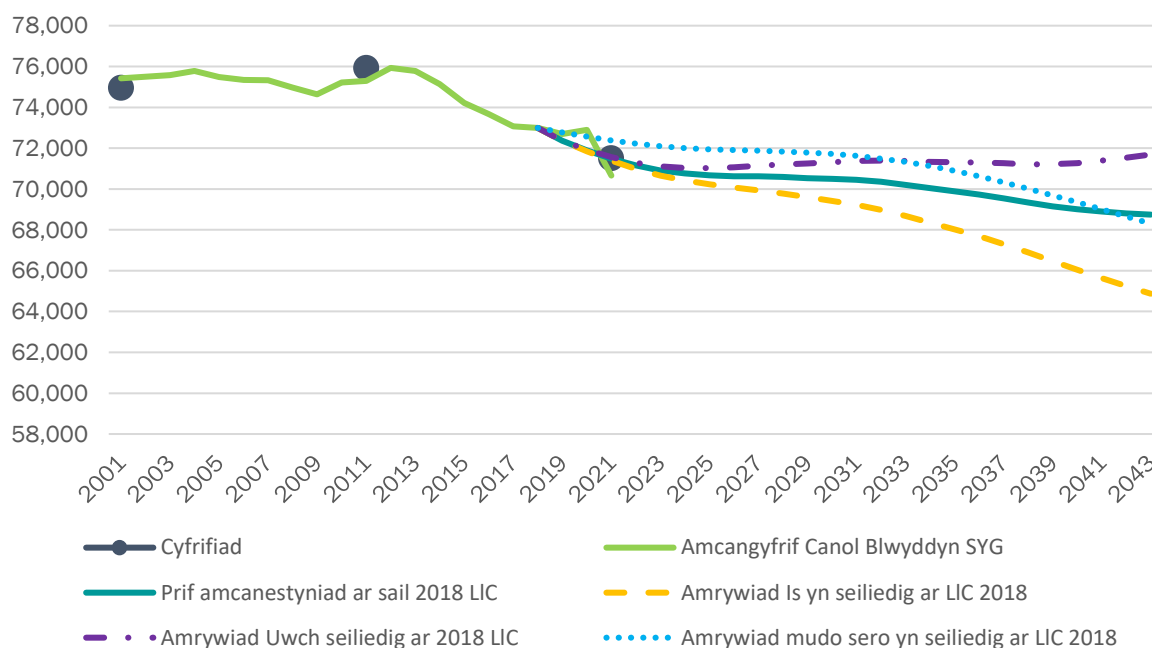
Bydd yr adran hon yn rhoi trosolwg o'r boblogaeth (gan gynnwys dadansoddiad o nodweddion y boblogaeth) fesul ardal marchnad dai, ac unrhyw dueddiadau demograffig pwysig sydd wedi digwydd yng Ngheredigion ers yr AFDL blaenorol.

Yn ôl Cyfrifiad 2021, mae poblogaeth Ceredigion yn 71,500, sy'n ostyngiad o 5.9% ers y cyfrifiad blaenorol yn 2011.⁹ Mae hyn yn sylweddol is na'r twf o 1.4% a gofnodwyd ar gyfer Cymru. Yn yr un modd, mae'r gyfres Amcangyfrifon Canol Blwyddyn (ACB) diweddaraf yn dangos gostyngiad cyffredinol yn y boblogaeth yng Ngheredigion o'i brig o 76,000 yn 2012 i 70,660 yn 2021.¹⁰

⁹StatsCymru (2022). Y boblogaeth breswyl arferol yn ôl oedran ac awdurdod lleol [Ar-lein]. Ar gael yn [Y boblogaeth breswyl arferol yn ôl oedran ac awdurdod lleol](#) (Cyrchwyd: 19.06.23).

¹⁰Mae'r gwahaniaeth amlwg rhwng amcangyfrifon poblogaeth Cyfrifiad 2021 ac amcangyfrifon poblogaeth canol blwyddyn 2021 (-810 o drigolion/1.1%) i raddau yn ddisgwyliedig. Mae hyn oherwydd natur anarferol y cyfnod dan sylw (rhwng Mawrth a Mehefin 2021). Cynyddodd natur dymhorol y patrymau mudo ac amgylchiadau unigryw'r pandemig ochr yn ochr â chyflwyno'r rhaglen frechu sensitifrwydd yr elfen fudo. Gallai'r hyn sy'n edrych fel newid mawr ym mhoblogaeth Ceredigion dros y cyfnod o dri mis gael ei ddehongli fel ychydig o dystiolaeth o fawr dim newid, neu ddim newid i bob pwrpas, yn y boblogaeth.

Ffigur 8: Ceredigion: Amcanestyniadau Poblogaeth Seiliedig ar 2018 gyda'r Chyfrifiad a'r ACB.

(Ffynhonnell: SYG, Cyfrifiad 2001, 2011 a 2021; Amcanestyniadau Poblogaeth Llywodraeth Cymru)

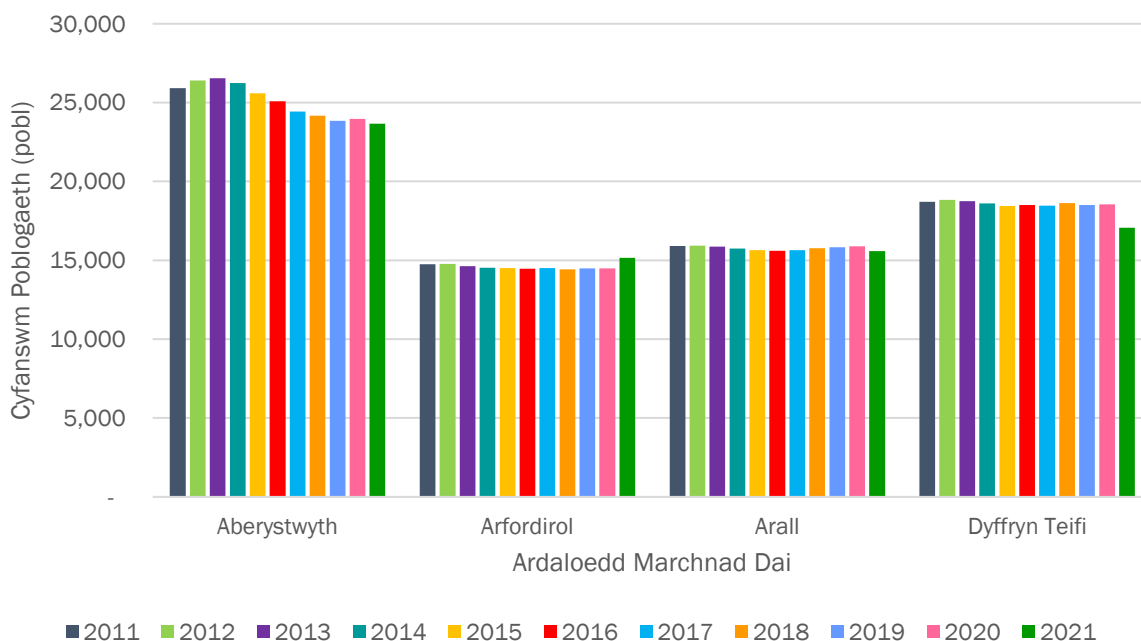
Yn ôl amcanestyniadau diweddaraf Llywodraeth Cymru (seiliedig ar 2018), mae'r tuedd yma o ddirywiad poblogaeth yn debygol o barhau (cyfeiriwch ar Ffigur 8), gostyngiad o 2.3% (1,610 o drigolion) dros gyfnod 15 mlynedd yr AFDL.

Mae'r senarios gwahanol yn Ffigur 8 yn dangos yn glir yr effaith y gall tybiaethau o ran mudo, ffrwythlondeb a marwolaethau amgen ei chael ar amcanestyniadau yn y dyfodol. Mae amcanestyniadau poblogaeth seiliedig ar 2018 yn awgrymu cynnydd bach o 27 o drigolion (amrywiad uwch) a gostyngiad o 3,674 o drigolion (amrywiad is) yng Ngheredigion dros yr un cyfnod (2022-2037). Mae amcanestyniadau amrywiadol yn dangos ansicrwydd cynhenid ymddygiad demograffig, yn enwedig ar gyfer amcanestyniadau hirdymor.

Mae Ffigur 9 isod yn dangos yr amcangyfrifon poblogaeth cyffredinol ar gyfer pob AMD o 2011-2021. O'r pedair AMD, Aberystwyth sydd â'r boblogaeth fwyaf (23,660) yn 2021, ac yna Dyffryn Teifi (17,060), Arall (15,590), ac Arfordirol (15,160).¹¹ Ar draws pob un o'r pedair AMD mae patrwm cyffredinol o ddirywiad graddol dros y ddegawd, sy'n dilyn tueddiad y sir gyfan (cyfeiriwch at Ffigur 9). Mae AMD Aberystwyth yn dangos y gostyngiad mwyaf arwyddocaol yn y boblogaeth, gyda gostyngiad o 8.7% (2,261) dros y ddegawd o 25,923 yn 2011 i 23,660 yn 2021. Gostyngiad bach yn unig oedd yn y boblogaeth ar draws y tair AMD arall (Arfordirol, Arall a Dyffryn Teifi) dros yr un cyfnod.

¹¹SYG (2022) – Cyfrifiad: TS007 – Oedran yn ôl blwyddyn sengl. [Ar-lein]. Ar gael yn: [TS007 – Age by single year – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk) (Cychwyd: 19.06.23).

Ffigur 9: Cyfanswm amcangyfrifon poblogaeth 2011-2021 fesul AMD.

(Ffynhonnell: SYG, Amcangyfrifon Canol Blwyddyn (2011-2020)¹²; SYG, Cyfrifiad 2021 Amcangyfrifon Poblogaeth.¹³)

* Dylid bod yn ofalus wrth ddehongli tuedd poblogaeth 2020-2021, gan fod data 2021 yn defnyddio'r ffiniau AMD diwygiedig sy'n seiliedig ar ffiniau wardiau etholiadol newydd (2022).

Yn ôl data diweddar (gweler Tabl 3 isod) mae poblogaeth Ceredigion yn hŷn na'r darlun cenedlaethol. Mae tua 47.0% o drigolion y sir yn 50 oed a throsodd, ac mae 11.8% ohonynt yn 75 oed a throsodd. Mae hyn yn sylweddol uwch na chyfartaledd Cymru o 41.8% a 9.8%. Mae cyfrannau poblogaeth y plant a'r grwpiau oedran gweithio yn llai yng Ngheredigion o'i gymharu â'r ffigurau cyfatebol cenedlaethol. Yn 2021 roedd 13.1% o blant y sir o dan 15 oed (o'i gymharu ag 16.6% yn genedlaethol), tra bod 61.0% rhwng 15-64 oed o'i gymharu â 62.2% yn genedlaethol.

Tabl 3: Proffil Oedran Ceredigion a Chymru yn ôl grwpiau oedran 5-mllynedd – Cyfrifiad 2021.

	Ceredigion		Cymru	
	nifer	%	nifer	%
Holl drigolion arferol	71,475	100.0	3,107,493	100.0
4 mlwydd oed ac is	2,709	3.8	155,086	5.0
5 i 9 mlwydd oed	3,288	4.6	175,925	5.7
10 i 14 mlwydd oed	3,424	4.8	182,702	5.9
15 i 19 mlwydd oed	4,792	6.7	175,770	5.7
20 i 24 mlwydd oed	6,366	8.9	187,675	6.0
25 i 29 mlwydd oed	3,652	5.1	186,460	6.0
30 i 34 mlwydd oed	3,455	4.8	196,215	6.3

¹² NOMIS (2011-2020). Amcangyfrifon poblogaeth – ardal fechan yn ôl blwyddyn sengl. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/) (Cyrchwyd: 19.06.23).

¹³ SYG (2022). Poblogaeth breswyl arferol yn ôl oedran ac awdurdod lleol. Ar gael yn: [Age by single year - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://www.ons.gov.uk/)

Tudalen 95

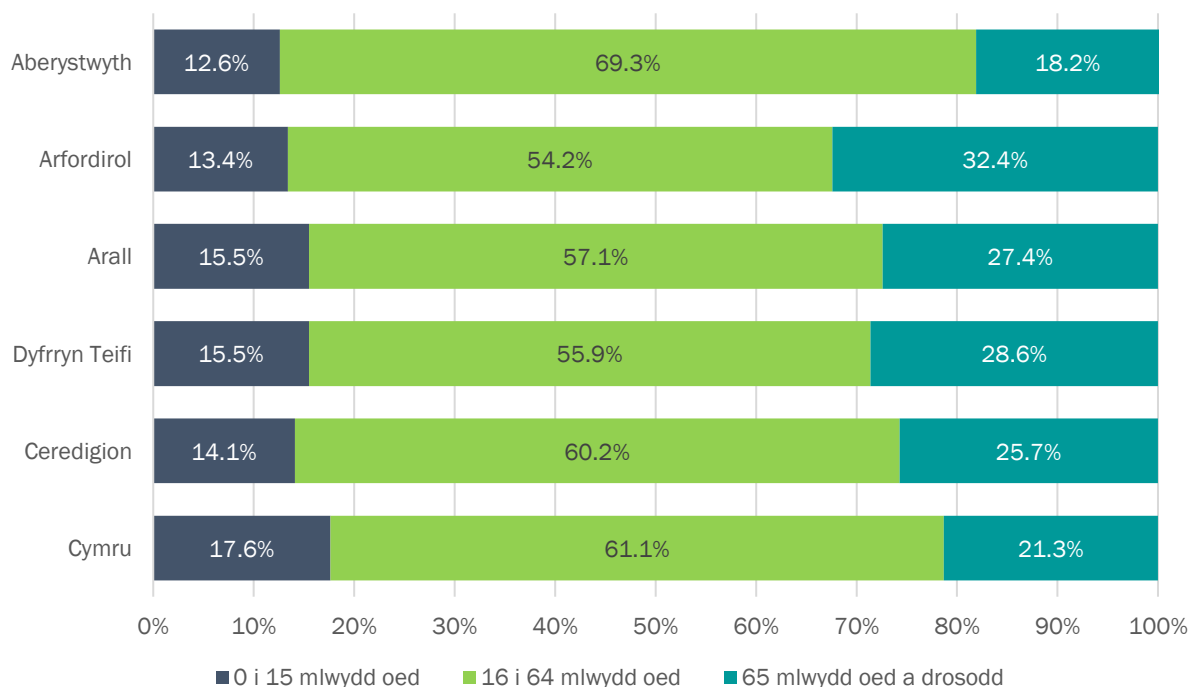
35 i 39 mlwydd oed	3,268	4.6	186,231	6.0
40 i 44 mlwydd oed	3,170	4.4	175,351	5.6
45 i 49 mlwydd oed	3,707	5.2	186,077	6.0
50 i 54 mlwydd oed	4,752	6.6	215,680	6.9
55 i 59 mlwydd oed	5,364	7.5	222,672	7.2
60 i 64 mlwydd oed	5,140	7.2	199,606	6.4
65 i 69 mlwydd oed	4,930	6.9	177,641	5.7
70 i 74 mlwydd oed	5,012	7.0	181,337	5.8
75 i 79 mlwydd oed	3,718	5.2	131,497	4.2
80 i 84 mlwydd oed	2,379	3.3	88,994	2.9
85 mlwydd oed a drosodd	2,349	3.3	82,574	2.7

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Mae Ffigur 10 yn dangos yr amrywiad mewn proffiliau oedran yng Ngheredigion. Yn AMD Aberystwyth ceir y gyfran uchaf o drigolion oedran gweithio (16-64 oed) a'r gyfran isaf o drigolion 65 oed a throsodd. AMD Arfordirol sydd â'r gyfran fwyaf o drigolion dros 65 oed a'r gyfran isaf o drigolion oedran gweithio. O ran cyfran y plant, mae AMD Arall a Dyffryn Teifi ychydig yn uwch na chyfartaledd y sir (14.1%), ond yn is na chyfartaledd Cymru (16.5%). Mae AMD Aberystwyth ac Arfordirol yn cynnwys canran is o blant o'i gymharu â chyfartaledd Ceredigion a chyfartaledd Cymru.

Nid yw'r cyfansoddiad oedran hwn yn syndod oherwydd bod Prifysgol Aberystwyth yn denu tua 7,845 i 8,000 o fyfyrwyr i'r ardal bob blwyddyn ac yn draddodiadol mae'r ardaloedd arfordirol wedi bod yn lleoedd poblogaidd iawn i bobl ymddeol iddynt.

Ffigur 10: Proffil Oedran Amcangyfrifedig - Ardal Marchnad Dai, Ceredigion a Chymru 2021.

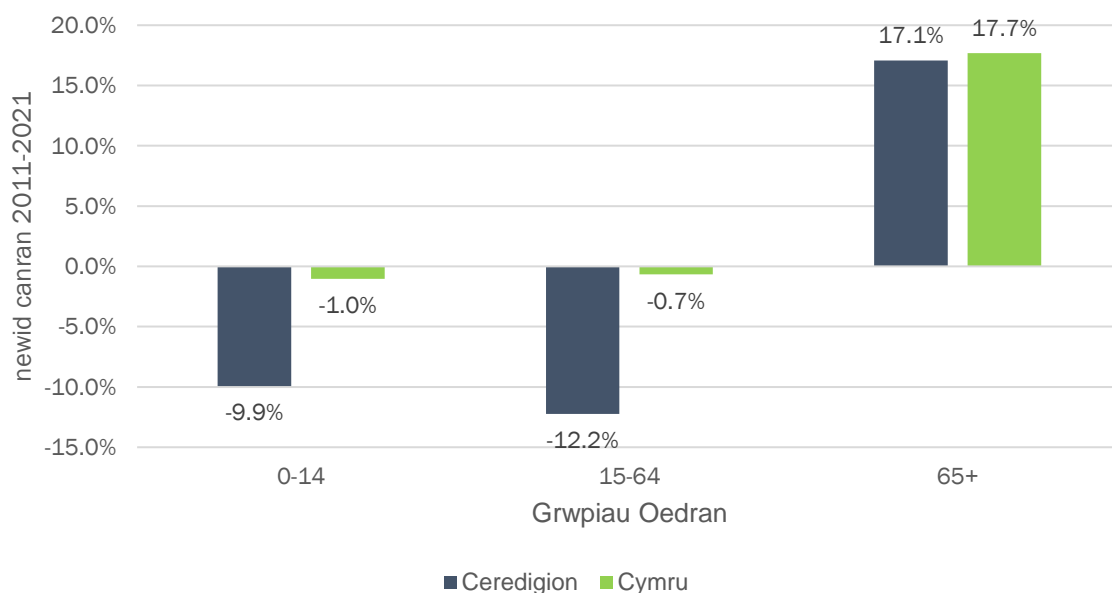
(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Mae poblogaeth Ceredigion yn heneiddio. Yn ystod y cyfnod rhwng Cyfrifiad 2011 a 2021, cynyddodd maint y grŵp oedran 65 a throsodd gan 17.1%, sy'n debyg i'r cynnydd cenedlaethol (17.7%). Mewn cyferbyniad, bu gostyngiad amlwg yn y boblogaeth o dan 64

Tudalen 96

oed, gostyngiad o 9.9% ar gyfer plant o dan 15 oed a gostyngiad o 12.2% ar gyfer oedolion 15-64 oed. Gellir priodoli'r tueddiadau demograffig hyn yn y Sir i'r gostyngiad mewn cyfraddau ffrwythlondeb, pobl iau yn allfudo, cynnydd mewn disgwyliad oes a 'chenhedlaeth y cynnydd' y 1960au yn cyrraedd oedran ymddeol. Mae'r duedd o heneiddio yn cael ei hailadrodd yn genedlaethol, fodd bynnag, nid yw'r patrymau yn y grwpiau oedran is ar draws Cymru mor amlwg. Mae Ffigur 11 isod yn dangos y newid yn y proffil oedran yng Ngheredigion ac ar draws Cymru rhwng 2011 a 2021 yn ôl y Cyfrifiad.

Ffigur 11: Newid i'r nifer o drigolion yn bob grŵp oedran rhwng 2011 a 2021.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

Yn ôl amcanestyniadau Llywodraeth Cymru seiliedig ar 2018, disgwylir i'r duedd hon o boblogaeth sy'n heneiddio barhau i'r dyfodol. Erbyn 2037 mae Llywodraeth Cymru yn rhagweld y bydd un o bob tri yng Ngheredigion yn 65 oed a throsodd, cynnydd o tua un o bob pedwar yn 2021.¹⁴ Ond erbyn 2037, disgwylir i nifer y plant (15 oed ac iau) a'r boblogaeth oedran gweithio (16 -64 oed) ostwng 6.2 pwynt canran a 0.7 pwynt canran yr un.

Fel yr adlewyrchir yn Strategaeth Tai i Bawb Cyngor Sir Ceredigion (2023-2028)¹⁵, bydd y boblogaeth sy'n heneiddio yn cael effaith ar y math o dai y bydd ei angen yn y dyfodol. Bydd angen cynyddol am dai y gellir eu haddasu, a all gefnogi pobl ar wahanol gyfnodau yn eu bywydau.

1.3.3. Ethnigrwydd

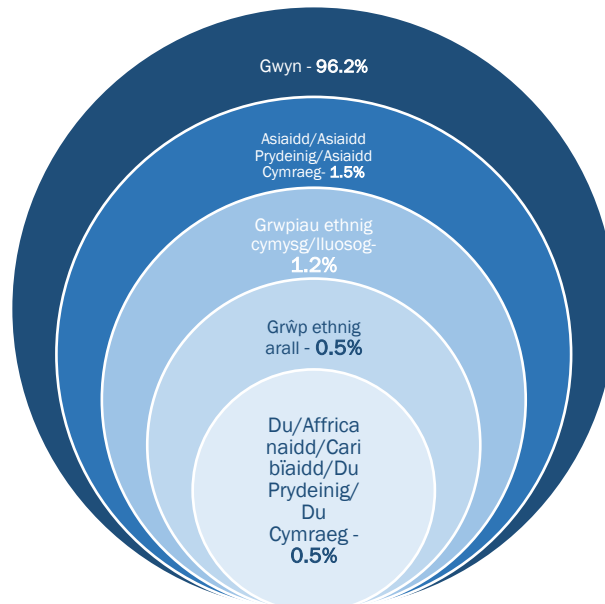
Yn ôl data Cyfrifiad 2021, mae poblogaeth Ceredigion wedi'i ffurfio'n bennaf o bobl sy'n nodi eu hethnigrwydd fel 'Gwyn' (96.2%). Mae gweddill y boblogaeth yn cynnwys y rhai sy'n nodi

¹⁴SYG (2022) – Cyfrifiad: TS007 – Oedran yn ôl blwyddyn sengl. [Ar-lein]. Ar gael yn: [TS007 – Age by single year – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk) (Cyrchwyd: 19.06.23).

¹⁵Cyngor Sir Ceredigion (2023). Tai i Bawb 2023-2028. [Ar-lein]. Ar gael yn: [20a9485dcf070e3d73006dcace32d11c_Housing_Strategy_2023-2028.pdf \(amazonaws.com\)](https://www.amazonaws.com) (Cyrchwyd: 20.06.2023).

eu bod yn Asiaidd/Asiaidd Prydeinig (1.5%), grwpiau ethnig cymysg/amlethnig(1.2%), grwpiau ethnig Arall (0.5%) a Du/Affricanaidd/Caribiaidd/Du Prydeinig (0.5%).¹⁶

Ffigur 12: Canran o grwpiau ethnig yng Ngheredigion (2021).

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

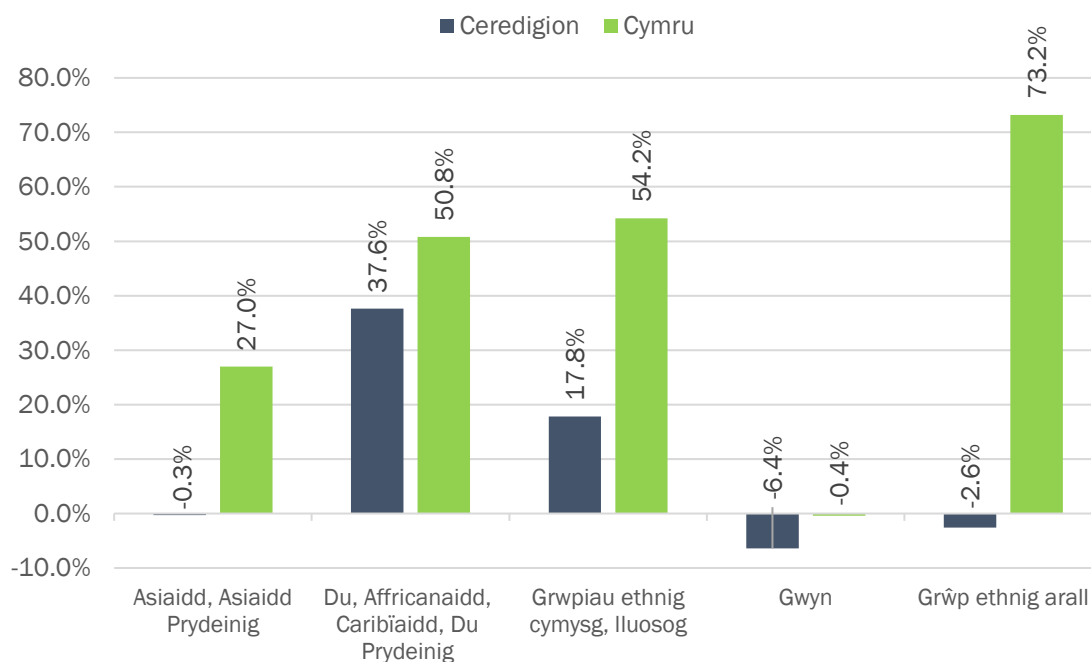
Mae Ffigur 13 isod yn dangos sut mae canran y grwpiau ethnig gwahanol wedi newid rhwng 2011 a 2021. Yng Ngheredigion, gwelwyd y cynnydd mwyaf yn y grŵp ethnig Du, Du Prydeinig, Du Cymreig, Caribiaidd neu Affricanaidd (+37.6%), a'r grŵp ethnig Gwyn welodd y gostyngiad mwyaf (-6.4%). Wrth gymharu data Ceredigion â'r data cenedlaethol, gallwn weld tueddiadau tebyg ar gyfer y rhan fwyaf o grwpiau ethnig, fodd bynnag, maent yn wahanol pan edrychwn ar y grŵp ethnig Asiaidd, Asiaidd Prydeinig neu Asiaidd Cymreig a'r grŵp ethnig Arall. Gwelodd Ceredigion ostyngiad o -0.3% o fewn y grŵp hwn, tra gwelodd Cymru gynnydd o 27.0%. Yn ogystal, gwelodd y grŵp ethnig Arall ostyngiad o -2.6% yng Ngheredigion, ond ar draws Cymru bu cynnydd sylweddol o 73.2%.^{17 18}

¹⁶ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS021 – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk)

¹⁷ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS021 – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk)

¹⁸ SYG S (2011) – Cyfrifiad: QS201EW – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk)

Ffigur 13: Canran o'r newid i grwpiau ethnig rhwng 2011 a 2021.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

Mae tabl 4 isod yn dangos canran y bobl sy'n nodi fesul grŵp ethnig ym mhob un o'r 4 AMD yng Ngheredigion.

Allan o'r pedair AMD, AMD Aberystwyth yw'r ardal fwyaf amrywiol o ran ethnigrwydd¹⁹. AMD Aberystwyth oedd â'r gyfran uchaf o drigolion oedd yn nodi grwpiau ethnig Asiaidd, Du neu Gymysg (5.5%), fodd bynnag, y ganran isaf o'r rhai a nododd eu bod yn Wyn (93.6%) neu grwpiau ethnig 'Arall' (0.0%). Mae ethnigrwydd y tair AMD arall (Arfordirol, Arall, Dyffryn Teifi) yn weddol debyg. AMD Arfordirol sydd â'r gyfran fwyaf o bobl yn nodi eu bod yn Wyn (98.5%).^{20 21}

¹⁹ Mae 'ethnig amrywiol' yma yn cyfeirio at y ganran o'r boblogaeth nad yw o'r grŵp ethnig gwyn.

²⁰ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS021 – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk/)

²¹ Ibid.

Tabl 4: Canran o'r newid i grwpiau ethnig yn ôl AMD (2021).

Grŵp Ethnig	Aberystwyth	Arfordirol	Arall	Dyffryn Teifi
Asiaidd, Asiaidd Prydeinig neu Asiaidd Cymraeg	2.8%	0.5%	0.3%	1.2%
Du, Du Prydeinig, Du Cymraeg, Caribïaidd neu Affricanaidd	1.0%	0.1%	0.3%	0.2%
Grwpiau ethnig cymysg, lluosog	1.7%	0.7%	0.8%	1.1%
Gwyn	93.6%	98.5%	98.4%	97.1%
Grŵp ethnig arall	0.0%	0.2%	0.1%	0.5%

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

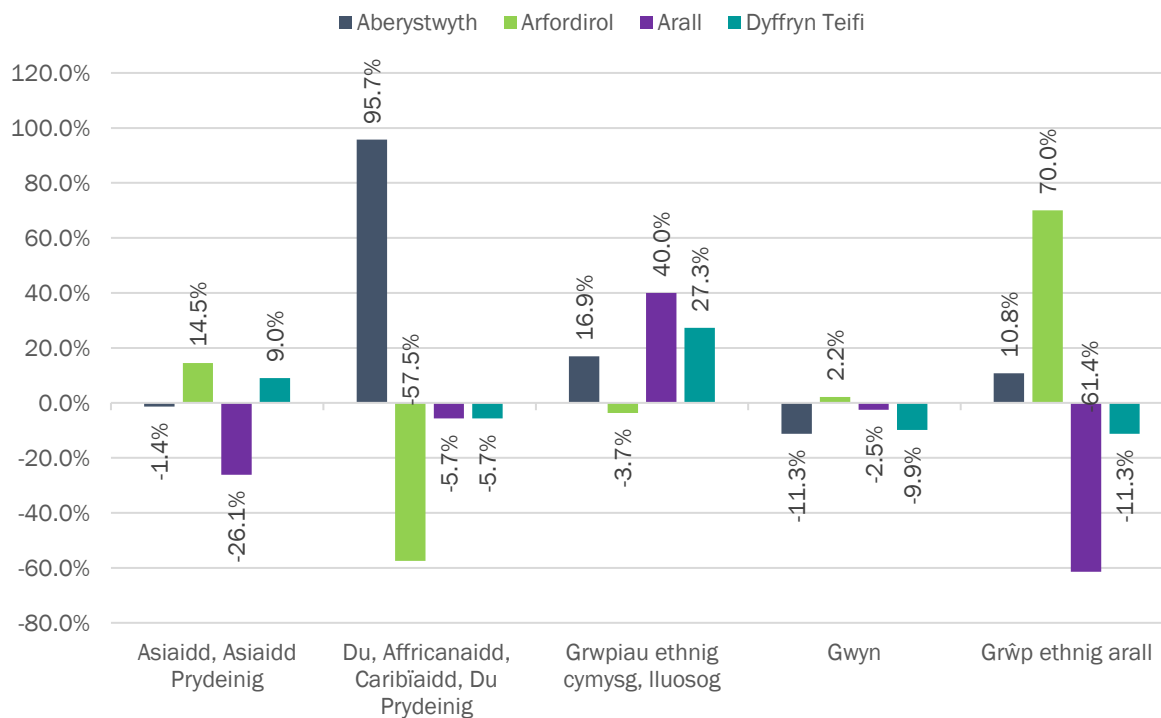
Gellir priodoli'r amrywiaeth ehangach yn HMA Aberystwyth i dref Aberystwyth ei hun, cyfeirir ati fel canolfan fusnes y sir, ac yn gartref i brifysgol ac i ysbyty rhanbarthol. Mae'r dref yn denu ystod amrywiol o bobl i'r ardal o bob rhan o'r DU a thramor i weithio, byw ac astudio.

Mae Ffigur 14 isod yn dangos y newid canrannol yn nifer y bobl sy'n nodi eu bod yn grwpiau ethnig gwahanol amrywiol fesul AMD yng Ngheredigion, rhwng Cyfrifiad 2011 a Chyfrifiad 2021. Ar yr olwg gyntaf, mae cynnydd nodedig ar gyfer rhai grwpiau ethnig yng Ngheredigion, fodd bynnag, roedd nifer y trigolion o fewn y grwpiau hyn yn isel iawn yn 2011 ac felly mae'r siart yn ystumio arwyddocâd y newid. Gwelwyd y cynnydd mwyaf yn AMD Aberystwyth lle bu cynnydd o 95.7% (+132) yn nifer y bobl a nododd eu bod yn Ddu, Du Prydeinig, Du Cymreig, Caribïaidd neu Affricanaidd a gwelwyd y gostyngiad mwyaf arwyddocaol yn AMD Arall, lle bu gostyngiad o -61.4% (-35) yn nifer y rhai a nododd eu bod yn y grŵp ethnig 'Arall'.^{22 23}

²² SYG (2022) – Cyfrifiad: TS021 – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

²³ SYG (2011) – Cyfrifiad: QS201EW – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

Ffigur 14: Canran y newid yn nifer y gwahanol grwpiau ethnig rhwng 2011 a 2021, fesul AMD.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

*Sylwch ar y newidiadau i ffiniau'r AMD. Mae AMD 2023 bellach yn cynnwys ffiniau wardiau mwyaf newydd 2022, tra bod AMD 2019 yn cynnwys ffiniau wardiau 2011. Mae newidiadau wedi'u gwneud i AMD Arfordirol a Dyffryn Teifi ac felly nid oes modd eu cymharu rhwng blynyddoedd.

1.3.4. Anabledd

Mae darparu tai priodol yn hynod bwysig i sicrhau bod y rhai sydd â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd yn cael y cyfle i fyw'n annibynnol ac yn ffurfio rhan allweddol o agenda atal y Cyngor. Os yw rhywun yn dioddef o broblem iechyd hirdymor neu anabledd, gallai olygu na fydd yn gallu defnyddio'n llawn y grisiau neu'r cyfleusterau cyffredin yn ei gartref. Yn ôl y Ddeddf Cydraddoldeb (2010), mae unigolyn yn anabl os oes ganddo nam corfforol neu feddyliol sy'n cael effaith negyddol sylweddol a hirdymor ar ei allu i gyflawni gweithgareddau arferol o ddydd i ddydd. *Dylid bod yn ofalus wrth gymharu data anabledd rhwng y ddau gyfrifiad, gan fod anabledd yn cael ei asesu mewn ffordd wahanol ac felly dim ond yn fras y gellir ei gymharu.*

Yn ôl data diweddaraf y Cyfrifiad (2021), mae 21.9% o boblogaeth Ceredigion yn cynnwys pobl sydd â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd, sy'n debyg iawn i'r cyfartaledd cenedlaethol (21.6%).²⁴ Ers Cyfrifiad 2011, gallwn weld bod canran y bobl â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd wedi cynyddu ychydig gan 0.3 pwynt canran.²⁵

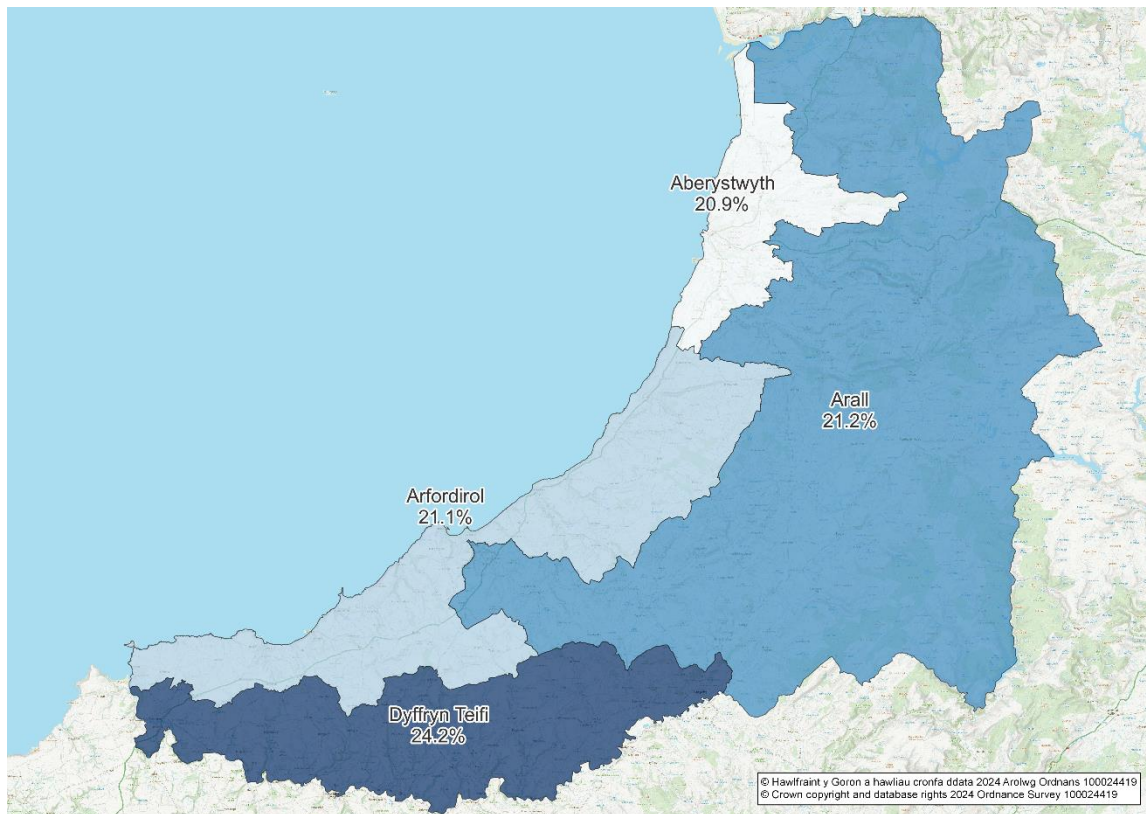
Yng Ngheredigion, mae cyfran y bobl sydd â phroblem iechyd neu anabledd yn amrywio. Fel yr adlewyrchir yn Ffigur 15, mae gan ychydig llai na chwarter AMD Dyffryn Teifi (AMD)

²⁴ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS038 – Anabledd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/).

²⁵ Ibid.

(24.2%) broblem iechyd hirdymor neu anabledd, y ganran uchaf o'r pedair AMD. AMD Aberystwyth sydd â'r ganran isaf o bobl â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd (20.9%). Gellid priodoli hyn i broffil oedran iau AMT Aberystwyth, a yrrir yn bennaf gan y gyfran uchel o fyfyrwyr sy'n byw yn yr ardal. Yn ogystal, efallai nad oes gan dref Aberystwyth y tai mwyaf priodol ar gyfer y rhai â phroblemau symudedd gan fod llawer o fflatiau â grisiau a thai teras a all fod yn anodd eu haddasu, gan olygu y byddai llai o bobl â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd yn penderfynu byw yma.

Ffigur 15: Canran y rhai â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd fesul AMD.

Mae disgwyl i'r nifer o bobl hŷn yng Ngheredigion gynyddu yn y dyfodol. Tueddir i weld lefelau uwch o anabledd, iechyd a phroblemau symudedd ymhlith pobl hŷn, sy'n golygu y bydd mwy o alw am opsiynau tai arbenigol.

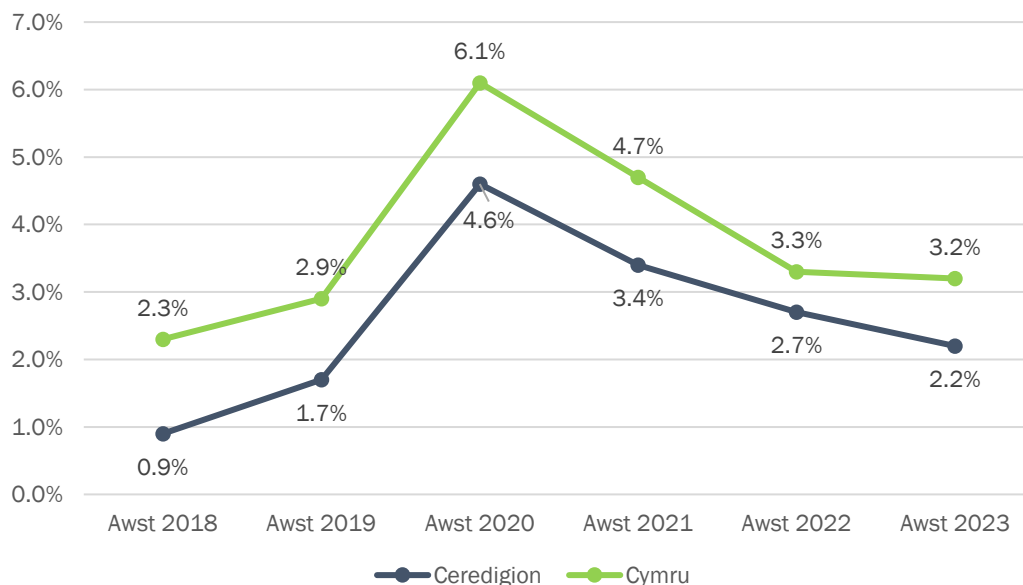
1.3.5. Cyflogaeth

Mae data nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn rhoi gwybodaeth i ni am y gyfran o'r boblogaeth oedran gweithio sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac yn y rhan fwyaf o achosion mae hawlio'r lwfans hwn yn golygu eu bod yn ddi-waith. Mae Ffigur 16 isod yn dangos cyfran y boblogaeth oedran gweithio (16-64 oed) oedd yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith rhwng 2018 a 2023 yng Nghymru ac yng Ngheredigion. Mae'r data yn dangos bod nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra wedi bod yn cynyddu ers 2018 cyn cyrraedd brig yn 2020. Gallwn briodoli'r cynnydd yn 2020 i bandemig COVID-19 pan gollodd llawer o bobl eu

swyddi o ganlyniad i'r cyfnodau clo a chyfyngiadau masnachu.²⁶ Ers hynny mae canran y bobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith wedi gostwng, fodd bynnag, mae'n parhau i fod yn uwch na lefelau 2019.

Mae nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yng Ngheredigion bob amser wedi bod ychydig yn is na cyfartaledd Cymru. Ym mis Awst 2023 roedd cyfran y bobl oedd yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith yng Ngheredigion yn 2.2%, ond roedd y cyfartaledd cenedlaethol 1 pwynt canran yn uwch (3.2%).²⁷ *Nid yw ystadegau nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra ar gael fesul ward ac felly ni ellir eu dadansoddi ar lefel AMD.*

Ffigur 16: Canran y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra (2018 – 2023).

(Ffynhonnell: SYG 2018-2023)

1.3.6. Patrymau Cymudo

Mae patrymau cymudo i'r gwaith yn cael ei ystyried fel ffactor allweddol wrth adnabod ardaloedd marchnad dai. Fel y adlewyrchir yn Ffigur 17 isod, mae o dan un traen o'r gweithlu yn gweithio o gartref yn bennaf (31.6%),²⁸ mae hyn wedi cynyddu o 20.9% ers y Cyfrifiad yn 2021.²⁹ Ar gyfartaledd, mae'r pellter a deithiwyd i'r gwaith wedi lleihau i drigolion Ceredigion. Gallwn briodoli'r newid yma yn bennaf i'r ymateb i pandemig COVID-19, sydd wedi gweld cynnydd yn y nifer o'r gweithlu sydd yn gweithio o gartref. Er hynny, mae'n cael ei gydnabod bod y boblogaeth yn parhau i newid ac felly ac erbyn hyn mae'r ffigwr yma yn debygol o fod yn is gan fod rhai wedi dychwelyd i'r swyddfa/man gwaith. Teithiodd cerbydau 467 miliwn o filltiroedd ar ffyrdd yng Ngheredigion yn 2022, sydd, er ei fod wedi cynyddu ers y Pandemig, yn dal yn is na'r uchafbwynt o 507 miliwn yn 2019, neu 92% o'r lefel cyn-bandemig.

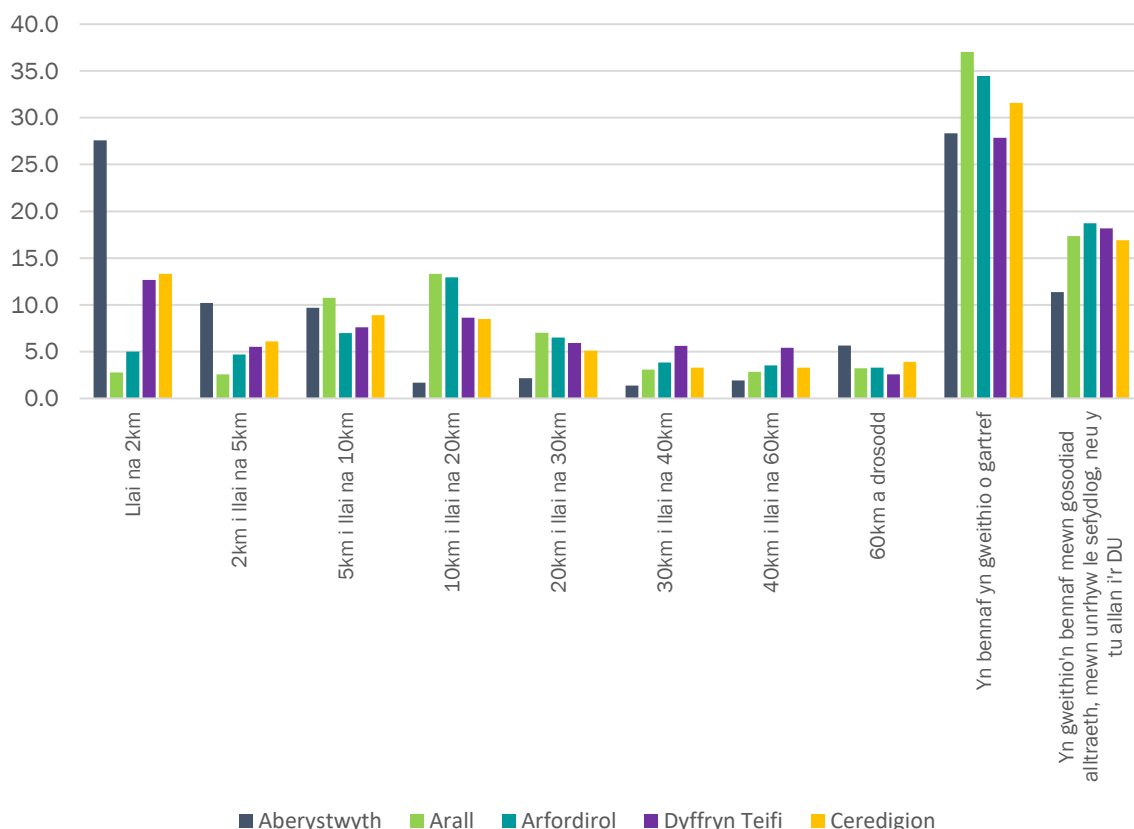
²⁶SYG – Nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra (2018, 2019, 2020, 2021, 2022 a 2023). [Ar-lein]. Ar gael yn: [Claimant Count – Data Sources – home – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/claimant-count-data-sources-home)

²⁷Ibid.

²⁸SYG (2022) Cyfrifiad – TS058 – Pellter Teithio i'r Gwaith. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/nomis-official-census-and-labour-market-statistics)

²⁹SYG (2011) Cyfrifiad – QS702EW – Pellter Teithio i'r Gwaith. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/nomis-official-census-and-labour-market-statistics)

Ffigur 17: Pellter a deithiwyd i'r gwaith.

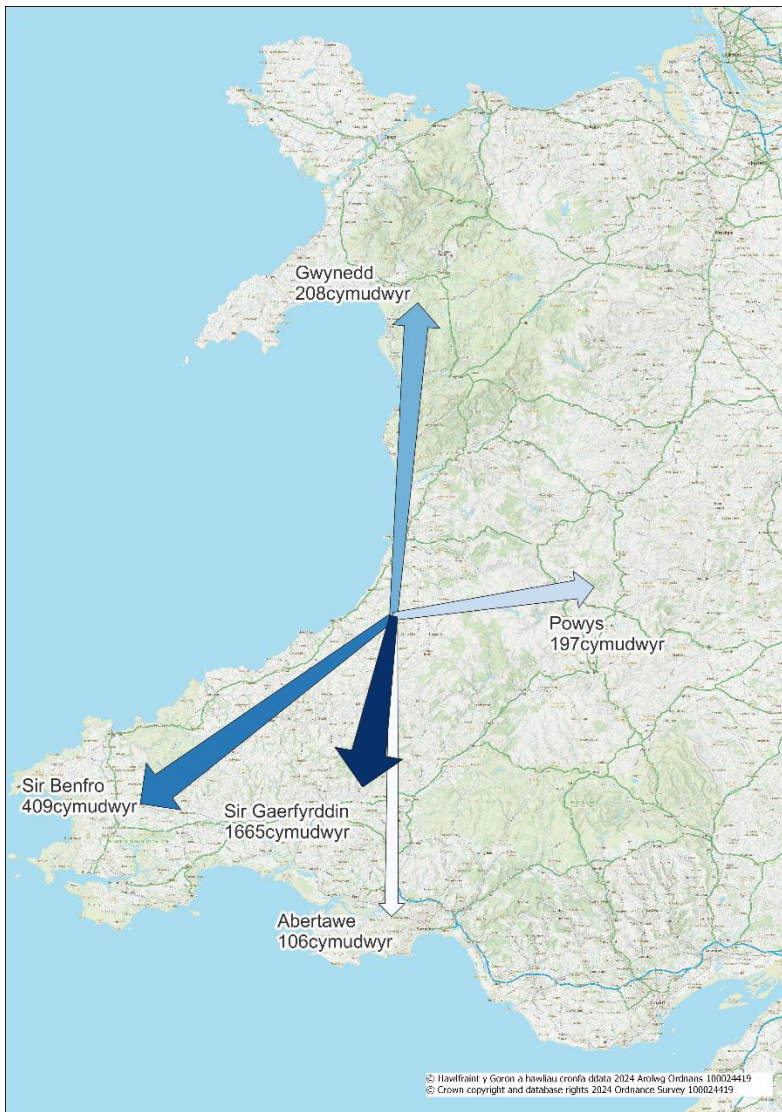
(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Ar draws yr AMD, mae patrymau cymudo yn weddol debyg. Yr eithriad ydy o fewn AMD Aberystwyth, sydd o bell ffordd efo'r cyfrannedd mwyaf o drigolion sydd yn teithio'r pellter byrraf (llai na 2km). Mae hyn yn ddisgwyliedig gan fod AMD Aberystwyth yn cynnwys y brif dref o Aberystwyth, sydd yn ganolfan cyflogaeth yng Ngheredigion.

Mae data llif gweithle cyrchfan tarddiad 2021 yn amlinellu patrymau lleoliadau cymudo i Geredigion. Mae mwyafrif y gweithlu yng Ngheredigion yn gweithio o fewn y Sir (88.5%). Y pum prif leoliad cymudo o Geredigion ydy Sir Caerfyrddin (5.5%/1,665), Sir Benfro (1.6%/409), Gwynedd (0.7%/208), Powys (0.6%/197) ac Abertawe (0.3%/106), mae'r mwyafrif o rain yn awdurdodau lleol cyfagos.³⁰ Mae'r patrymau cymudo yma ychydig yn wahanol i 2011, ble roedd llai o bobl wedi nodi bod ei gweithle yng Ngheredigion (eto, gall hyn fod oherwydd ymateb pandemig COVID-19). Fe ddangoswyd Ynys Môn fel un o'r pum prif leoliadau cymudo yn 2011, ond cafodd hyn yw amnewid gydag Abertawe yn 2021. Fodd bynnag, dylid bod yn ofalus wrth gymharu'r ddwy set ddata. Nid yw'n glir pa mor gynrychioliadol yw ystadegau'r cyfrifiad o batrymau teithio i'r gwaith ar Ddiwrnod y Cyfrifiad ei hun. Mae'r map isod yn dangos y pum prif leoliad cymudo o blith gweithlu Ceredigion.

³⁰ SYG (2023). ODWP01EW – Lleoliad preswylfa arferol a gweithle. Ar gael yn: [Origin-destination data, England and Wales: Census 2021 - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/census/2021)

Ffigur 18: Y 5 prif lleoliad gwaith yng Ngweithlu Ceredigion (2021).

(Ffynhonnell: SYG 2023)

1.3.7. Enillion ac Incymau

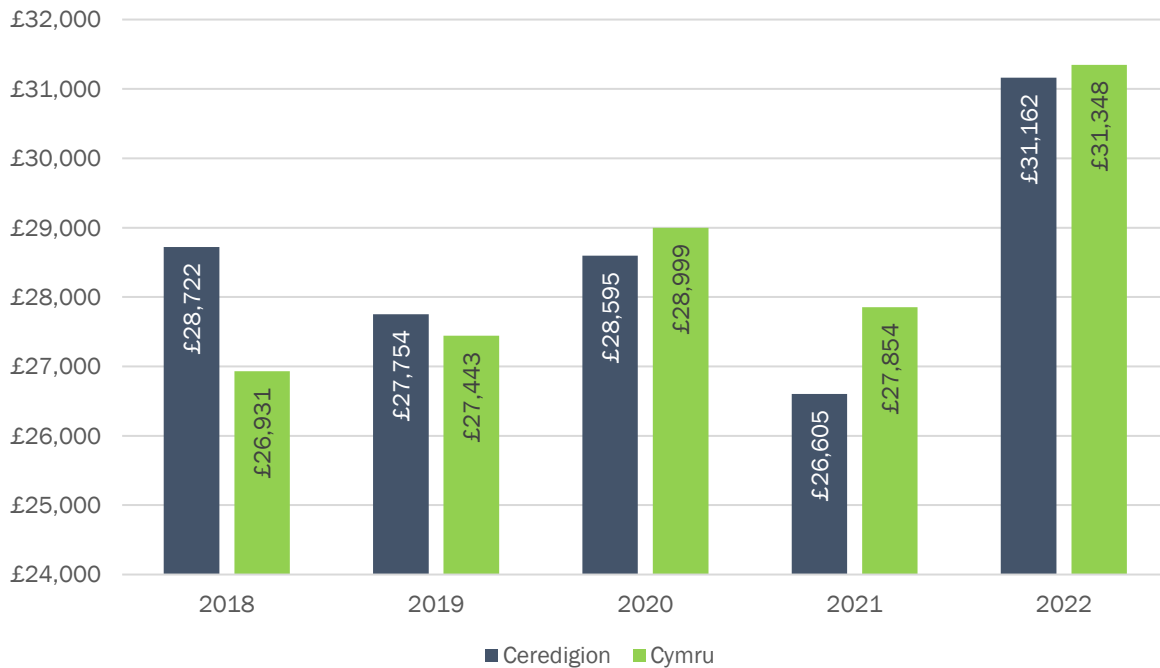
Mae lefelau incwm yn tueddu i effeithio ar y math o lety y mae aelwydydd yn byw ynddo. Mae ffynonellau lluosog o ddata incwm ar gael. (Mae incwm yn cynnwys pensiynau a buddsoddiadau eraill nid dim ond cyflogau).

Mae'r ffigurau canlynol o'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn asesu incwm unigol yn hytrach nag incwm aelwydydd. Yn ôl yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion Swyddfa Ystadegau Gwladol 2022, mae gan weithwyr amser llawn Ceredigion incwm gros canolrifol a enillir o £29,119, sy'n is na'r ffigur cenedlaethol o £30,846, ac yn is na ffigur y DU gyfan, sef £33,279.³¹

³¹SYG (2022). Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Annual Survey of Hours and Earnings \(ASHE\) – Office for National Statistics](#)

Trwy ddefnyddio data a ddarparwyd gan CACI Paycheck, mae modd edrych yn benodol ar incwm aelwydydd yng Ngheredigion. Mae Ffigur 19 isod yn dangos lefelau incwm canolrifol aelwydydd rhwng 2018 a 2022. Yn 2018 a 2019 roedd incwm canolrifol yng Ngheredigion yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ar draws Cymru. Ers 2020, mae incwm blynyddol canolrifol Ceredigion wedi bod yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol, gyda'r gwahaniaeth mwyaf yn 2021, lle'r oedd incwm canolrifol Ceredigion £1,249 yn llai na'r cyfartaledd cenedlaethol.

Ffigur 19: Incwm canolrif yng Nghymru a Ceredigion (2018 – 2022).

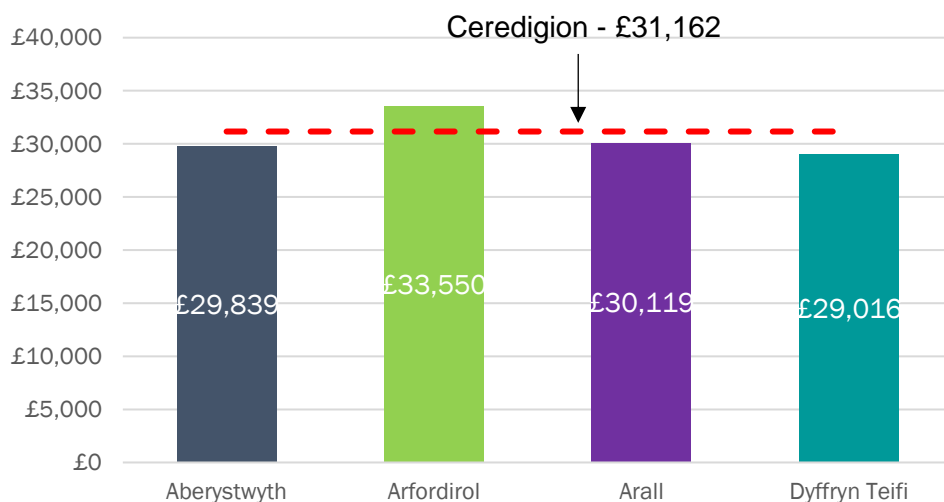

(Ffynhonnell: CACI Paycheck 2018 – 2022)

Mae data gan CACI Paycheck hefyd yn ein galluogi i edrych ar incwm aelwydydd fesul AMD (cyfeiriwch at ffigur 20). Mae incwm aelwydydd yn amrywio ychydig ar draws y pedair AMD. AMD Arfordirol (£33,550) sydd â'r incwm aelwyd canolrifol uchaf, ac mae roedd tua £2,388 yn uwch na chyfartaledd Ceredigion yn 2022. Yn Nyffryn Teifi (£29,016) roedd yr incwm canolrifol isaf yn 2022 – £2,146 yn is na chyfartaledd y sir,³² ac roedd incwm canolrifol aelwydydd Aberystwyth ac AMD Arall yn weddol debyg, sef £29,839 a £30,119 yr un.

³²CACI Paycheck (2022).

Ffigur 20: Incwm canolrif aelwydydd yng Ngheredigion ac yn ôl AMD (2022).

(Ffynhonnell: CACI Paycheck 2022)

Gyda phrisiau tai uchel ac incwm isel mae Ceredigion yn anfforddiadwy i lawer, sy'n ei gwneud yn heriol i brynwyr am y tro cyntaf gael eu troed ar yr ysgol eiddo, i bobl gael mynediad at dai diogel a fforddiadwy, ac i breswylwyr aros yn eu cymunedau. Mae Strategaeth Dai Cyngor Sir Ceredigion 2023-2028 yn amlinellu'r heriau hyn a'r camau gweithredu i'w cymryd er mwyn rhoi sylw i'r materion hyn.

1.3.8. Fforddiadwyedd Tai

Mae'r broblem o fforddiadwyedd tai yn parhau i fod yn un o'r heriau allweddol yn lleol ac yn genedlaethol. Mae Ceredigion yn adnabyddus am fod ag incwm is na'r cyfartaledd ond prisiau tai uwch na'r cyfartaledd. Un ffordd o ddeall arwyddocâd yr effaith hon ar aelwydydd yw trwy edrych ar y gymhareb fforddiadwyedd. Mae'r adran hon yn edrych yn benodol ar y gymhareb fforddiadwyedd yng Nghymru, Ceredigion ac yn ôl AMD ar hyn o bryd, ac a fu newid ers yr AFDL blaenorol.

Er mwyn cyfrifo fforddiadwyedd tai ar draws yr ardaloedd daearyddol gwahanol, mae gwahanol brisiau tai canolrifol wedi'i defnyddio.³³ I gyfrifo'r gymhareb fforddiadwyedd i Gymru a Ceredigion, mae rhyddhad Prisiau Tai Ystadegol i ardaloedd bach (HPSSAs) yr SYG wedi'i defnyddio,³⁴ tra bod dadansoddiad ar lefel AMD yn defnyddio data crai o'r Cofrestr Tir ar lefel ward, sydd wedi cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru (sy'n cael ei defnyddio o fewn yr offeryn).³⁵ ³⁶ Mae'r incwm canolrifol a defnyddiwyd i'r ddau gyfrifiad yn dod o CACI Paycheck. Felly, does dim modd cymharu'r data AMD fforddiadwyedd tai gyda'r ffigurau lefel Ceredigion neu Gymru yn uniongyrchol, gan fod ffynonellau gwahanol wedi'i defnyddio.

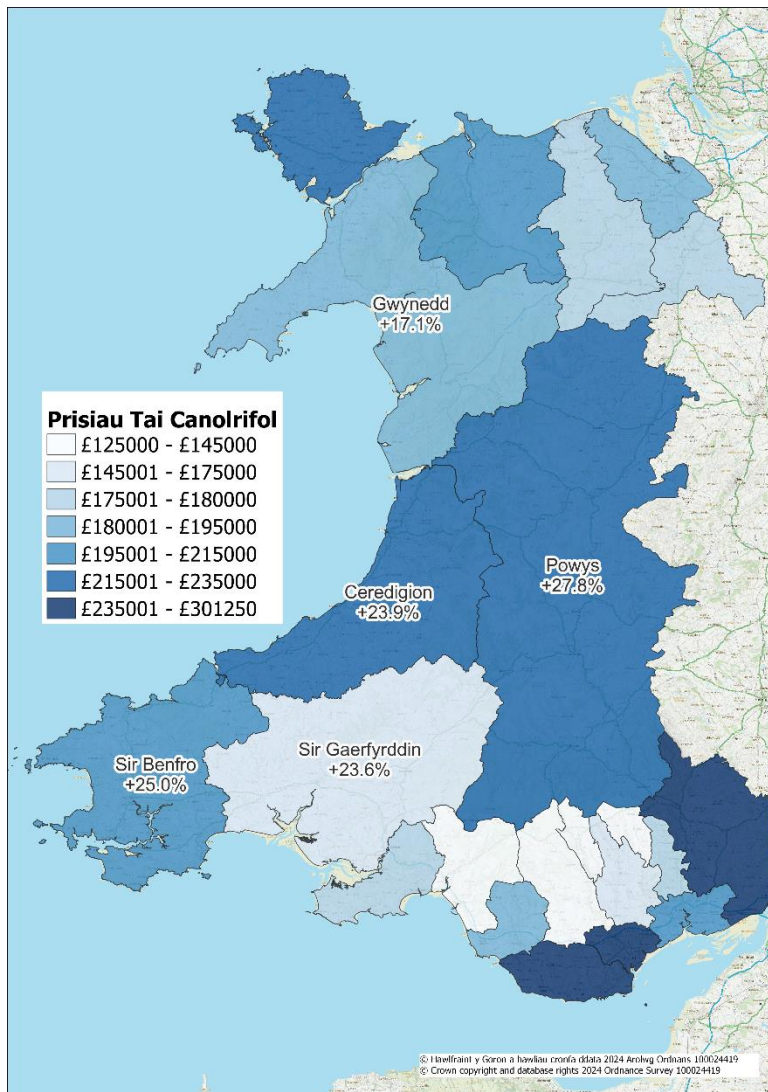
³³ Nodyn: mae hyn oherwydd nad oedd modd lawrlwytho'r ffeil ddata lawn ar gyfer data pris a dalwyd y Gofrestrfa Tir.

³⁴SYG (2023). Ystadegau prisiau tai ar gyfer ardaloedd bach yng Nghymru a Lloegr. Ar gael yn: [House price statistics for small areas in England and Wales - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/house-price-statistics-for-small-areas-in-england-and-wales)

³⁵ Llywodraeth Cymru (2023). AFDL: dogfennau – Data Cofrestrfa Tir Cymru 2022. Ar gael yn: [Asesiad o'r farchnad dai leol \(LHMA\): canllawiau ar gyfer awdurdodau lleol | LLYW.CYMRU](https://lhma.gov.wales/asesiad-o-r-farchnad-dai-leol)

Mae Ffigur 21 yn dangos y prisiau tai canolrifol a chyfraddau twf Ceredigion a'i awdurdodau lleol cyfagos ers y flwyddyn diwedd Medi 2019 i 2022. Yn ôl yr SYG, cynyddodd prisiau tai ar draws Cymru gan 18.8% i £190,000 rhwng mis Medi 2019 a mis Medi 2022. Perfformiodd y rhanbarth yn well na Lloegr a welodd y pris cartref canolrifol yn cynyddu gan 13.6% i £275,000. Ers 2019, mae prisiau tai wedi cynyddu ym mhob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru. Er gwaetha'r cyfraddau llog uwch diweddaraf, y codiad mawr mewn rhenti ynghyd â chyfraddau chwyddiant uwch, mae prisiau tai yn parhau i godi.

Ffigur 21: Prisiau Tai Canolrifol ar draws Cymru a'r newid % mewn prisiau yn Ganolbarth Cymru rhwng 2019 a 2022.

(Ffynhonnell: SYG, 2023)³⁷

Gwelodd Ceredigion yr wythfed cynnydd canolrifol mwyaf mewn prisiau tai o blith awdurdodau lleol Cymru ers 2019, gyda phrisiau tai yn codi 23.9% (+£45,000) o £190,000 ym mis Medi 2019 i £235,500 ym mis Medi 2022. Fodd bynnag, ar lefel ranbarthol, allan o'r awdurdodau lleol cyfagos, mae gan Ceredigion y prisiau tai canolrifol trydydd mwyaf ac mae'r sir wedi gweld y trydydd cynnydd canolrifol mwyaf mewn prisiau tai, tu ôl i Powys (27.8%) a Sir Benfro (25.0%). I ryw raddau gellir priodoli hyn i effeithiau sy'n gysylltiedig â'r

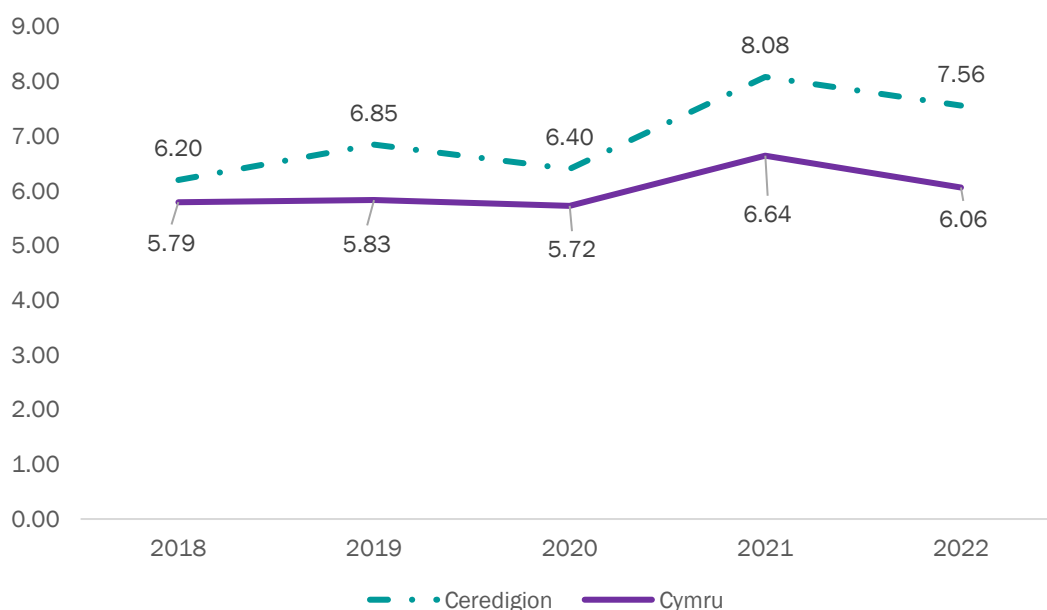
³⁷ SYG (2023). Pris tai i enillion yn y gweithle – prisiau tai canolrif yn ôl awdurdod lleol a chenedl. Ar gael yn: [House price to workplace-based earnings ratio - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/workplace-based-earnings-ratio)

pandemig, megis yr awydd i symud i leoliadau gwledig, y galw uwch am eiddo mwy, a'r galw cronedig gan brynwyr oherwydd y cyfnodau clo, yn ogystal ag ymestyn y gwyliau treth stamp.

Yn ogystal â phrisiau tai uwch na'r cyfartaledd, mae incwm trigolion Ceredigion yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol (fel yr adlewyrchir yn Adran 1.3.7 uchod). Er bod incwm canolrifol wedi gweld cynnydd yn y blynnyddoedd diwethaf o £27,750 yn 2019 i £31,160 yn 2020, mae'n parhau i fod ychydig yn is na chyfartaledd Cymru (£31,350).

Mae Ffigur 22 isod yn amlinellu'r newid yn y gymhareb o brisiau tai canolrifol gydag incymau aelwydydd canolrifol ers 2018. Yn 2022, roedd y prisiau tai canolrifol 7.56 yn uwch na'r enillion canolrifol yng Ngheredigion. Y cyfwerth i Gymru oedd 6.06. Mae'r siart yn amlygu bod y gymhareb wedi cynyddu ychydig dros y pum mlynedd diwethaf, ac yn parhau i fod yn uwch na'r canolrif cenedlaethol.

Ffigur 22: Fforddiadwyedd aelwydydd 2018-2022, Ceredigion a Chymru.

(Ffynhonnell: SYG (2023) a CACI Paycheck 2018-2022).

Mae Tabl 5 isod yn amlinellu'r gymhareb fforddiadwyedd aelwydydd yn ôl AMD.

Yn 2022, AMD Arfordirol oedd â'r gymhareb fforddiadwyedd uchaf o 8.4, sy'n golygu y byddai disgwyl i aelwydydd dalu 8.4 gwaith yn fwy na'u hincwm am eiddo. Aberystwyth oedd â'r gymhareb fforddiadwyedd isaf o 7.5, ac ydy'r ardal mwyaf fforddiadwy yng Ngheredigion i brynu cartref.^{38 39}

³⁸ CACI Paycheck (2022).

³⁹ Cofrestrfa Tir EF (2023). Data Agored. [Ar-lein]. Ar gael yn: [HM Land Registry Open Data](https://www.gov.uk/government/data-requests/hm-land-registry-open-data)

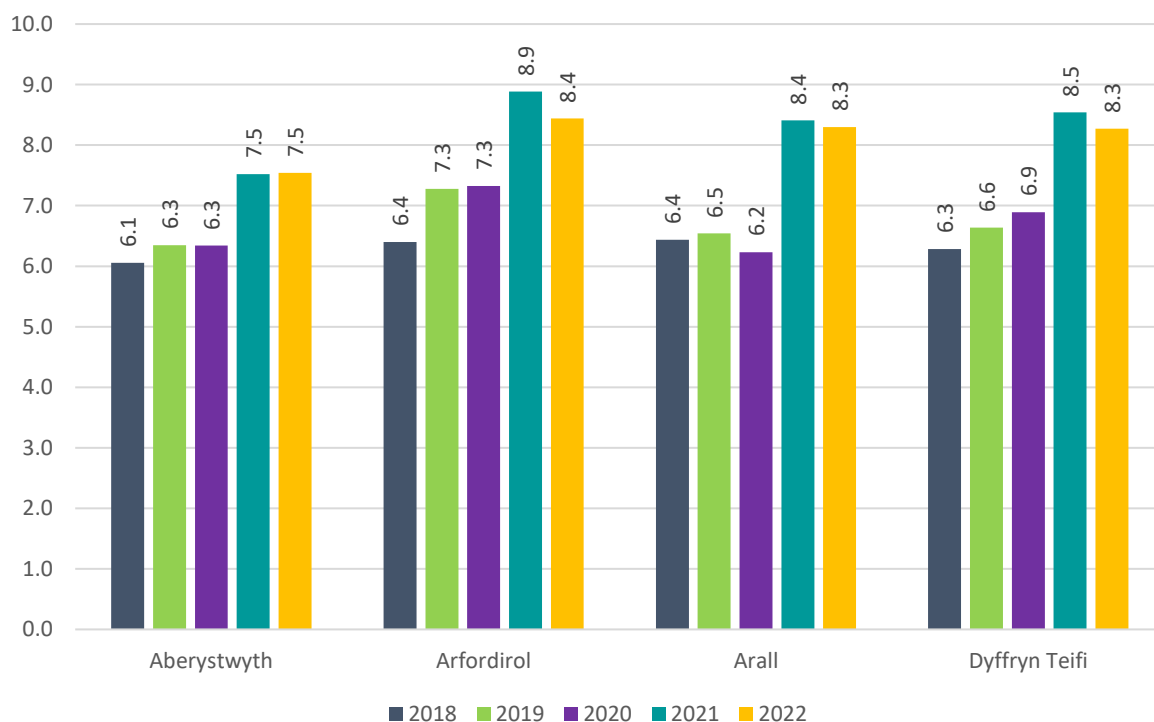
Tabl 5: Cymhareb Fforddiadwyedd Aelwydydd yn ôl AMD (2022).

AMD	Pris Tai Canolig (2022)	Incwm Cartref Canolig	Cymhareb Fforddiadwyedd
Aberystwyth	£225,000	£29,840	7.5
Arfordirol	£283,250	£33,550	8.4
Arall	£250,000	£30,120	8.3
Dyffryn Teifi	£240,000	£29,020	8.3

(Ffynhonnell: CACI Paycheck 2022 a Data'r Gofrestrfa Tir)⁴⁰⁴¹

Mae Ffigur 23 isod yn dangos y gymhareb fforddiadwyedd yn ôl AMD rhwng 2018 a 2022. Mae'r tueddiadau hyn yn dangos bod y gymhareb fforddiadwyedd wedi cynyddu ym mhob ardal ers 2018.

Ffigur 23: Cymhareb Fforddiadwyedd Aelwydydd yn ôl AMD rhwng 2018-2022.

* Sylwch ar y newidiadau i ffiniau'r AMD. Mae AMD 2023 bellach yn cynnwys ffiniau wardiau mwyaf newydd 2022, tra bod AMD 2019 yn cynnwys ffiniau wardiau 2011. Mae newidiadau wedi'u gwneud i AMD Arfordirol a Dyffryn Teifi ac felly nid oes modd eu cymharu rhwng blynnydoedd.

(Ffynhonnell: CACI Paycheck 2018,2019,2020,2021,2022 & Data'r Gofrestrfa Tir)

Cyrhaeddodd y gymhareb fforddiadwyedd ym mron pob maes ei chyfnod brig yn 2021, ond nid yw hyn yn syndod o ystyried y cynnydd sylweddol mewn prisiau tai yn ystod y cyfnod

⁴⁰ SYG (2023). Prisiau tai canolrifol fesul ward: HPSSA setdata 37. Ar gael yn: [Median house prices by ward: HPSSA dataset 37 - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://www.ons.gov.uk/housing/median-house-prices-by-ward)

⁴¹ SYG (2023). Canolrif prisiau tai ar gyfer daearyddiaeth weinyddol: HPSSA setdata 9. Ar gael yn: [Median house prices for administrative geographies: HPSSA dataset 9 - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://www.ons.gov.uk/housing/median-house-prices-for-administrative-geographies)

hwn. Gwelwyd y gymhareb fforddiadwyedd uchaf yn AMD Arfordirol yn 2021, lle roedd angen i aelwydydd dalu hyd at 8.9 gwaith yn fwy na'u cyflog am eiddo.^{42 43}

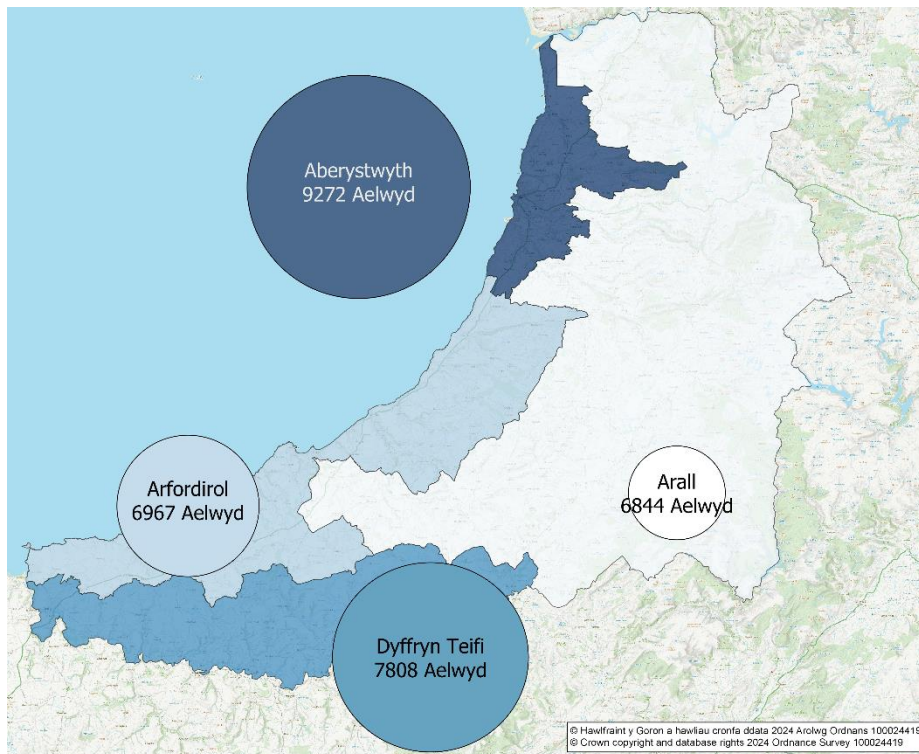
Mae'r dirywiad yn fforddiadwyedd y farchnad dai yng Ngheredigion wedi bod yn broblem sylweddol yn hanesyddol, a ddaeth hyd yn oed yn fwy cyffredin yn ystod yr argyfwng costau byw ar ôl y pandemig a'r argyfwng tai. Mae data o'n Cofrestr Tai yn dangos pa mor ddifrifol yw'r sefyllfa yng Ngheredigion; erbyn diwedd Ionawr 2023 roedd 1,750 o geisiadau ar y Gofrestr Tai am dai fforddiadwy yng Ngheredigion, i fyny o 1,400 yn 2018.

1.3.9. Nifer yr Aelwydydd

Yn ôl Cyfrifiad 2021, mae gan Geredigion tua 30,893 o aelwydydd. Pan edrychwn ar y ffigurau cenedlaethol, mae cyfanswm aelwydydd Ceredigion yn cyfateb i tua 2.3% o holl aelwydydd Cymru (1,347,114).⁴⁴

Fel yr adlewyrchir yn Ffigur 24, mae dosbarthiad aelwydydd ar draws pob HMA yn weddol gyfartal. Mae gan AMD Aberystwyth y nifer uchaf o aelwydydd ar draws y pedair AMD, gyda chyfanswm o 9,272 o aelwydydd. Mae hyn yn cyfateb i ychydig o dan draean (30.0%) o holl aelwydydd Ceredigion. Yr ardal gyda'r nifer isaf o aelwydydd yw AMD Arall, sy'n cynnwys 6,844 o aelwydydd, a thua 22.2% o holl aelwydydd Ceredigion.

Ffigur 24: Nifer o aelwydydd yn ôl Ardal Marchnad Dai (2021).

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

⁴² CACI Paycheck (2018, 2019, 2020, 2021, 2022).

⁴³ Cofrestrfa Tir EF (2023). Data Agored. [Ar-lein]. Ar gael yn: [HM Land Registry Open Data](#)

⁴⁴ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS041 – Nifer yr Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

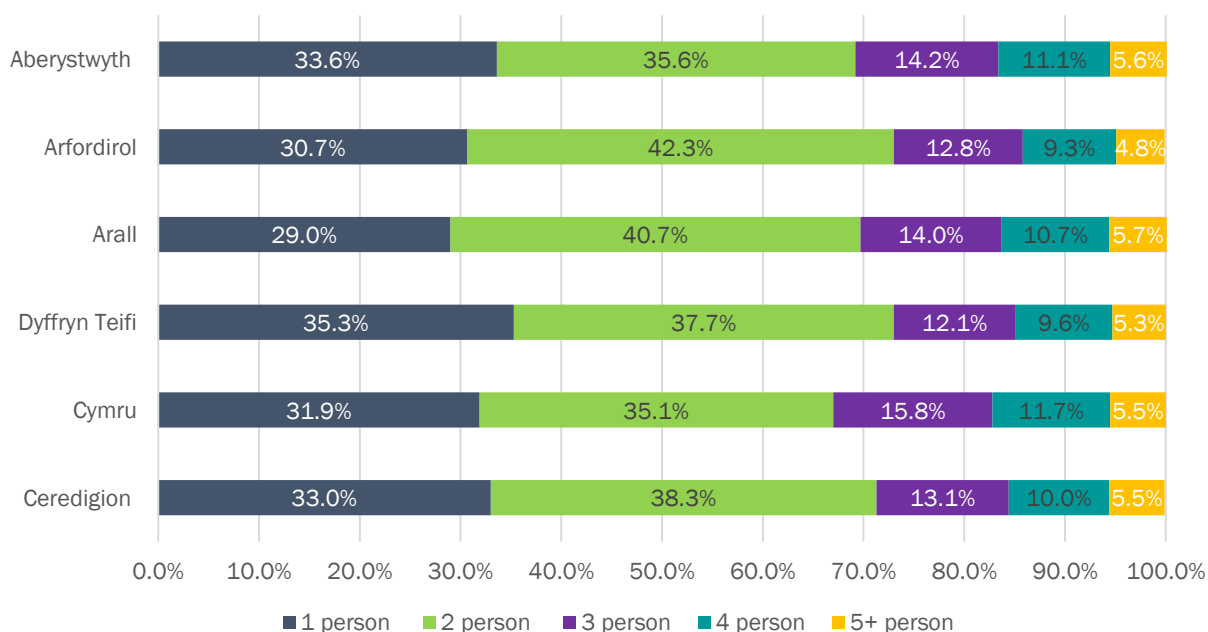
Dangosodd Cyfrifiad 2021 fod nifer yr aelwydydd yng Ngheredigion wedi gostwng 2.2% ers 2011 o tua 31,600 yn 2011 i 30,900 yn 2021. Mewn cymhariaeth, cynyddodd nifer yr aelwydydd yng Nghymru gan 3% yn yr un cyfnod.⁴⁵ Ar gyfartaledd, mae nifer yr aelwydydd wedi gostwng, ond ar gyfradd llawer arafach na'r gostyngiad yn y boblogaeth (5.9%)⁴⁶, mae hyn yn awgrymu bod maint cyfartalog aelwydydd⁴⁷ yn gostwng ychydig ar draws Ceredigion.

Ers 2011, fod maint cyfartalog aelwydydd yng Ngheredigion wedi gostwng o 2.3 yn 2011 i 2.2 yn 2021. Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd diweddar mewn aelwydydd un person yn y sir. Mewn cymhariaeth, nid yw maint cyfartalog aelwydydd yng Nghymru wedi newid ers 2011 (2.3 o breswylwyr fesul aelwydd).⁴⁸

Mae Ffigur 25 isod yn dangos maint aelwydydd yng Ngheredigion o'i gymharu â chyfartaledd y sir a'r cyfartaledd cenedlaethol. Yn 2021, roedd traean o gartrefi Ceredigion (33.0%) yn cynnwys un person yn unig, sy'n uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 31.9%.

Mae dadansoddi'r data fesul AMD yn dangos bod rhywfaint o amrywiaeth rhwng ardaloedd. Yn AMD Aberystwyth a AMD Dyffryn Teifi mae dros draean o aelwydydd yn cynnwys un person yn unig (33.6% a 35.3%), tra bod AMD Arfordirol a AMD Arall yn cynnwys cyfran is o aelwydydd 1 person (30.7% a 30.9%). AMD Aberystwyth sydd â'r gyfran uchaf o aelwydydd mwy (gyda 4+ o bobl), tua 16.7%. Mae hyn i'w ddisgwyl o ystyried y gyfran uchel o fyfyrwyr yn yr ardal sy'n byw mewn tai amlfeddiannaeth.

Ffigur 25: Maint y cartref - AMD, Ceredigion a Chymru (2021).

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Mae amcanestyniadau aelwydydd yn rhoi syniad o nifer yr aelwydydd yn y dyfodol a'u cyfansoddiad. Maent yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth a dybiaethau ynghylch

⁴⁵Ibid.

⁴⁶SYG (2022). Sut mae bywyd wedi newid yng Ngheredigion: Cyfrifiad 2021. [Ar-lein]. Ar gael yn: [How life has changed in Ceredigion: Census 2021 \(ons.gov.uk\)](https://www.ons.gov.uk/ceredigion/census2021).

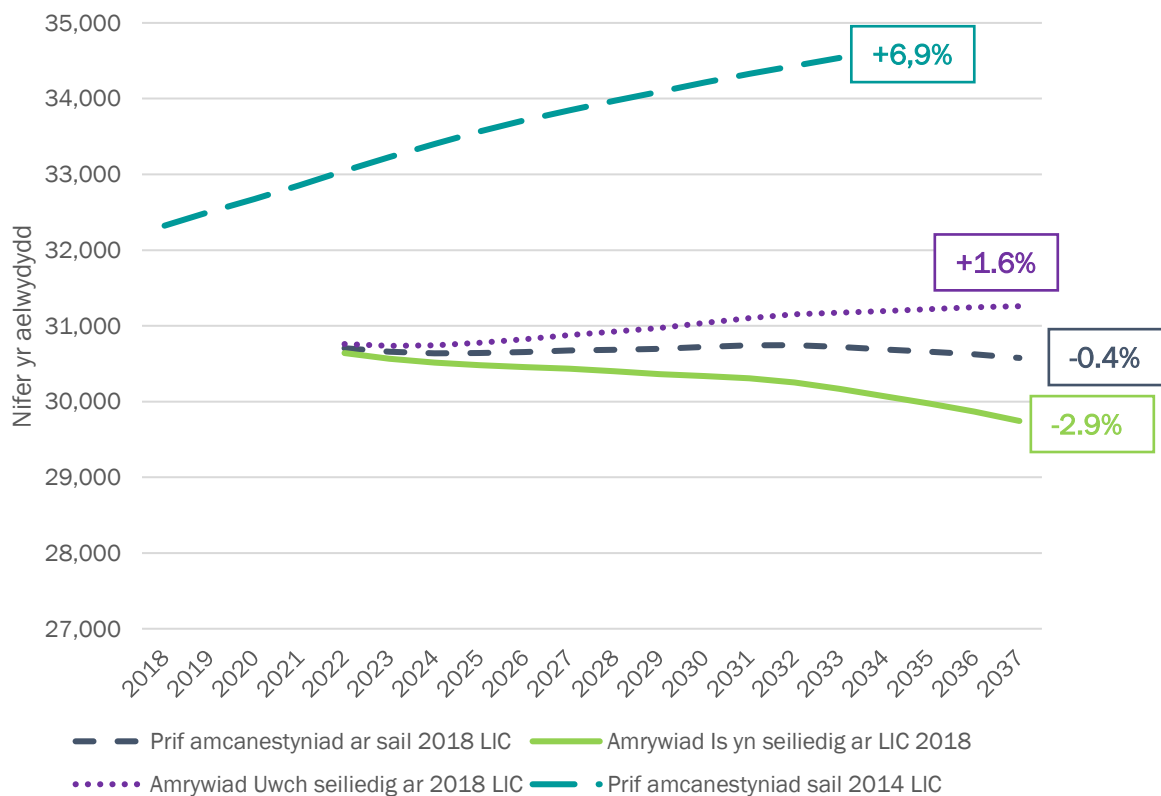
⁴⁷Maint cartref ar gyfartaledd yw nifer cyfartalog y bobl fesul cartref. Fe'i cyfrifir trwy rannu nifer cyffredinol y preswylwyr arferol mewn cartrefi â nifer cyffredinol yr aelwydydd.

⁴⁸SYG (2022). Sut mae bywyd wedi newid yng Ngheredigion: Cyfrifiad 2021. [Ar-lein]. Ar gael yn: [How life has changed in Ceredigion: Census 2021 \(ons.gov.uk\)](https://www.ons.gov.uk/ceredigion/census2021).

aelwydydd o Gyfrifiadau 2001 a 2011. Mae'r amcanestyniadau yn phrif fewnbwn data o'r offeryn AFDL ac maent yn cael ei defnyddio i gyfrifo'r angen newydd sy'n codi dros gyfnod yr AFDL.

Yn ôl y prif amcanestyniadau aelwydydd diweddaraf (seiliedig ar 2018), yng Ngheredigion amcangyfrifir y bydd nifer yr aelwydydd yn gostwng gan 0.4% (-129) o 30,704 i 30,575 dros gyfnod 15 mlynedd yr AFDL (gweler Ffigur 26 isod). Mewn cymhariaeth, rhagwelir y bydd cyfanswm yr aelwydydd ar lefel Cymru yn cynyddu gan 5.6% rhwng 2022 a 2037.⁴⁹

Ffigur 26: Amcanestyniadau aelwydydd Llywodraeth Cymru ar sail 2018 a 2014 – Ceredigion (2018 i 2037).

(Ffynhonnell: StatsCymru 2020)

Mae'r ddau amcanestyniad arall (amcanestyniadau amrywiad) yn seiliedig ar senarios amgen o ffrwythlondeb, marwoldeb a mudo o'i gymharu â'r prif amcanestyniad. Mae'r amrywiad uwch yn seiliedig ar ragdybiaethau ffrwythlondeb, disgwyliad oes a mudo uchel, tra bod yr amrywiad isel yn seiliedig ar ragdybiaethau ffrwythlondeb, disgwyliad oes a mudo isel.

Yr amrywiad uwch yw'r unig amcanestyniad sy'n amcangyfrif twf yn nifer yr aelwydydd yng Ngheredigion dros gyfnod y cynllun AFDL gan 1.6%, er ei fod yn gymharol isel (+500 o aelwydydd). Mae'r prif amcanestyniad a'r amcanestyniadau amrywiad is yn amcangyfrif gostyngiad mewn aelwydydd o 128 ac 897 (rhwng 2022-2037).

Er bod yr amrywiad uwch wedi'i defnyddio fel yr 'amcanestyniad gorau', mae'r amcanestyniadau aelwydydd seiliedig ar 2018 yn bellach wedi dyddio, ac felly dylent gael ei defnyddio gyda gofal. Mae amcanestyniadau aelwydydd fel arfer yn tueddu i ddod yn fwy

⁴⁹ StatsCymru(2020). Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl amrywiad a blwyddyn. Ar gael yn: [Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl amrywiad a blwyddyn](#)

ansicr y bellaf maent yn cael eu parhau. Dydy'r amcanestyniadau seiliedig ar 2018 ddim yn ystyried y gostyngiad mwyaf diweddar yn faint aelwyd ar gyfartaledd, gostyngiad o 2.3 yn 2011 i 2.2 yn 2021. Mae hyn yn adlewyrchu'r gostyngiad mewn graddau ffrwythlondeb a chynnydd yn y nifer o bobl sy'n byw ar ben eu hun. Bydd poblogaeth sy'n gostwng yn y diwedd yn arwain at alwad is am dai, ond, nid yw hyn yn wir yn awtomatig. Mae'r galw am dai yn cael i'w pennu gan nifer yr aelwydydd, a dim y nifer o bobl. Gall gostyngiad yn faint cyfartalog aelwydydd golygu bod nifer yr aelwydydd wedi bod yn tyfu am amser, hyd yn oed ar ôl i'r boblogaeth cychwyn gostwng.

Defnyddiodd yr AFDL blaenorol amcanestyniadau aelwydydd seiliedig ar 2014 a oedd yn amcangyfrif twf cyffredinol mewn aelwydydd gan 6.9% (+2,215 o aelwydydd) rhwng 2018 a 2033. Fel yr adlewyrchir uchod, mae hyn yn wahanol iawn i'r amcanestyniadau diweddaraf seiliedig ar 2018. Mae'r gwahaniaethau rhwng ffigurau seiliedig ar 2014 a 2018 yn adlewyrchu'r newid mewn tueddiadau demograffig a welwyd yn ystod y cyfnod hwn. Yn ogystal, mae'r gwahaniaethau'n adlewyrchu newid a wnaed i'r fethodoleg rhwng y ddwy set o amcanestyniadau a'r newid ym mlwyddyn sylfaen yr amcanestyniadau.⁵⁰ Felly, disgwylir i nifer amcangyfrifedig yr angen am dai marchnad, sy'n deillio o'r *angen newydd sy'n codi*, fod yn sylweddol is nag amcangyfrifon AFDL 2019.

1.3.10. Cyfansoddiad Aelwydydd

Mae'r mwyafrif o'r aelwydydd yng Ngheredigion yn aelwydydd un teulu (60.4%) sydd ychydig yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 63.1%. O fewn y cyfansoddiad aelwydydd un teulu yng Ngheredigion, mae 10.9% yn deuluoedd pâr sy'n cyd-fyw, 8.7% yn deuluoedd un rhiant, a 0.5% yn cael eu dosbarthu fel aelwyd un teulu arall.⁵¹

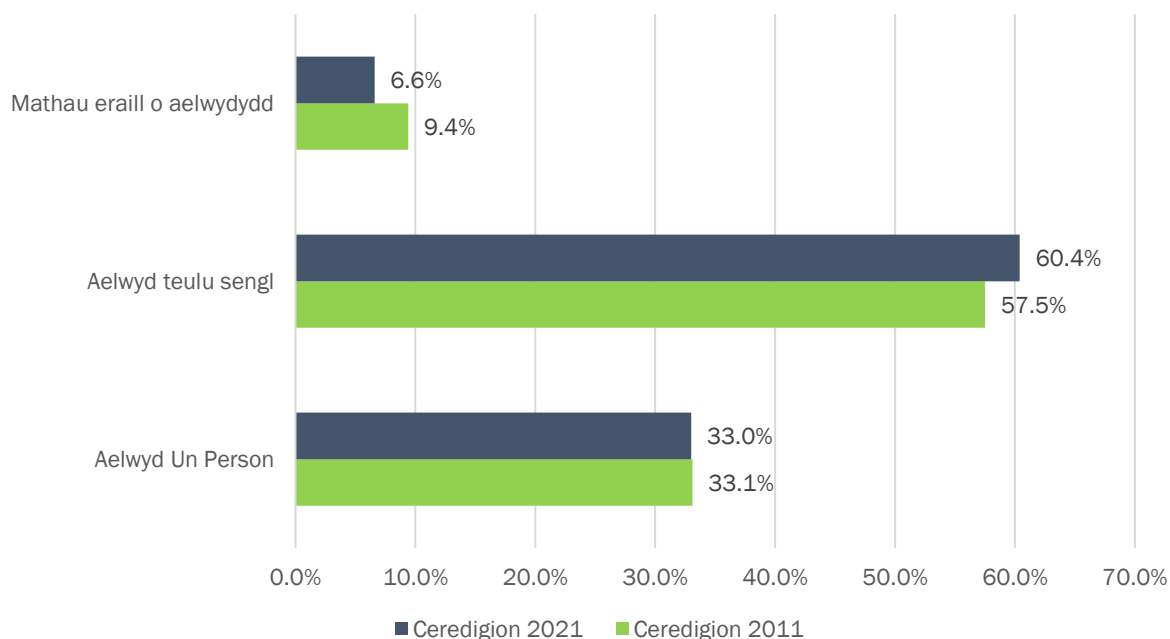
Mae gan Geredigion ganran ychydig yn uwch o aelwydydd un person (33.0%) o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 31.9%. Mae data cyfansoddiad aelwydydd wedi newid ychydig dros y 10 mlynedd diwethaf. Bu cynnydd o 2.9 pwynt canran mewn aelwydydd un teulu ers 2011 (57.5%). Bu gostyngiad o 2.8 pwynt canran yng nghanran y mathau eraill o aelwydydd yng Ngheredigion ers 2011 (9.4%), tra bod y ganran o aelwydydd un person ers 2011 yn parhau heb ei newid (gostyngiad o 0.1 pwynt canran).⁵²

⁵⁰ Llywodraeth Cymru (2020). Amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol Cymru: seiliedig ar 2018 (diwygiedig). Ar gael yn: Amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol Cymru: seiliedig ar 2018 (diwygiedig) (gov.wales)

⁵¹ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS003 – Cyfansoddiad Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁵² SYG (2011) – Cyfrifiad: KS105EW – Cyfansoddiad Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

Ffigur 27: Cyfansoddiad Aelwydydd Ceredigion (2011 & 2021).

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

Mae Tabl 6 isod yn dangos y ganran o gyfansoddiadau aelwydydd amrywiol yn ôl AMD, Ceredigion a Chymru. Yn AMD Arfordirol y mae'r ganran uchaf o aelwydydd pobl sengl dros 65 oed (18.3%); mae hyn yn uwch na chyfartaledd Ceredigion (16.5%) a'r cyfartaledd cenedlaethol (14.6%).⁵³ Mae gan AMD Arfordirol hefyd y ganran uchaf o gartrefi sy'n cynnwys cyplau dros 65 oed (16.5%), tra bod gan AMD Aberystwyth y ganran isaf (9.5%). Nid yw hyn yn syndod pan fyddwn yn ystyried y Brifysgol yn AMD Aberystwyth sy'n tueddu i ddenu pobl iau rhwng 18-25 oed.⁵⁴ Mae gan bob un o'r pedair AMD yng Ngheredigion ganran is o aelwydydd sy'n cynnwys cyplau â phlant o'i gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol, ac yn AMD Dyffryn Teifi y mae'r ganran isaf (19.1%).⁵⁵

⁵³ SYG (2022) – Cyfrifiad: TS003 – Cyfansoddiad Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

Tabl 6: Canran cyfansoddiad aelwydydd fesul Ardal Farchnad Dai.

AMT	Person Sengl dros 65	Person sengl arall	Cwplw dros 65	Cyplau arall heb blant	Cwplw gyda phlant	Rhiant sengl	Arall
Cymru	14.6%	17.3%	10.2%	16.5%	23.8%	12.0%	5.6%
Ceredigion	16.5%	16.5%	12.8%	18.2%	20.2%	8.7%	7.1%
Aberystwyth	14.7%	20.4%	9.5%	16.6%	19.2%	8.7%	10.9%
Arfordirol	18.3%	13.1%	16.5%	19.5%	19.4%	7.4%	5.7%
Arall	15.1%	13.8%	13.4%	20.8%	23.0%	8.2%	5.5%
Dyffryn Teifi	18.3%	17.3%	12.9%	16.9%	19.1%	10.0%	10.7%

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

1.3.11. Gradd Deiliadaeth

Mae'r Tabl isod yn dangos y sgôr gyfanheddu ar gyfer ystafelloedd gwely yn ôl Cyfrifiad 2021 yng Ngheredigion a Chymru. Yn ogystal, mae'r Tabl yn cynnwys y newid yn nifer y bobl yn y grwpiau gwahanol hyn ers y Cyfrifiad blaenorol yn 2011.

Yng Ngheredigion, mae'n fwy cyffredin i gael tŷ wedi'i danfeddiannu nag eiddo sy'n cael ei orfeddiannu. Yn 2021, roedd 80.3% o aelwydydd yng Ngheredigion wedi'i danfeddiannu, i gymharu a 76.4% yn genedlaethol. Roedd dim ond 1.4% o aelwydydd yng Ngheredigion yn orlawn (430 aelwyd), i gymharu a 2.2% yn genedlaethol.⁵⁶

Tabl 7: Gradd daliadaeth Ceredigion a Chymru – 2011 a 2021.

Gradd Daliadaeth	Ceredigion	Cymru	Newid yn y nifer yng Ngheredigion ers 2011	Newid yn y nifer yng Nghymru ers 2011
2 neu fwy o ystafelloedd gwely sbâr	47.3%	41.7%	3.1%	8.3%
1 ystafell wely sbâr	33.0%	34.7%	-1.6%	0.9%
Dim ystafelloedd gwely sbâr	18.3%	21.4%	-8.6%	2.0%
1 ystafell wely yn brin	1.2%	1.9%	-49.8%	-22.6%
2 neu fwy o ystafelloedd gwely yn brin	0.2%	0.3%	-43.5%	-18.5%
Cyfanswm	100.0%	100.0%	-	-

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

Mae nifer y tai sydd wedi'u gorfeddiannu yng Ngheredigion wedi gostwng rhwng 2011 a 2021, ac mae hyn yr un peth ar draws pob AMD. Mae gostyngiad amlwg o 392 yng nghyfran yr aelwydydd gorlawn dros y degawd (47.8%) o 820 yn 2011 i 428 yn 2021. Mae'r

⁵⁶ SYG (2022) – Cyfrifiad TS052 - Graddfa Deiliadaeth ar gyfer ystafelloedd gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

gwahaniaethau hyn yn llawer mwy na'r rhai a welwyd yn genedlaethol rhwng 2011 a 2021.⁵⁷

⁵⁸

Tabl 8: Gradd daliadaeth yn ôl AMD (2021).

	Aberystwyth	Arfordirol	Arall	Dyffryn Teifi
2 neu fwy o ystafelloedd gwely sbâr	40.5%	53.7%	51.6%	46.0%
1 ystafell wely sbâr	33.1%	31.8%	33.9%	33.3%
Dim ystafelloedd gwely sbâr	24.7%	13.4%	13.2%	19.5%
1 ystafell wely yn brin	1.5%	1.0%	1.1%	1.1%
2 neu fwy o ystafelloedd gwely yn brin	0.3%	0.1%	0.2%	0.2%

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Ymhlith yr AMD, mae cartrefi gorlawn yn fwy cyffredin yn AMD Aberystwyth (136/ 1.8% o bob cartref), a lleiaf cyffredin yn yr AMD Arfordirol (79/ 1.1% o bob cartref).

1.3.12. Aelwydydd yn ôl deiliadaeth

Mae Ffigur 28 isod yn cymharu deiliadaeth aelwydydd yng Ngheredigion yn 2021 â'r hyn a gofnodwyd ar gyfer Cymru. Roedd y mwyafrif o'r aelwydydd yng Ngheredigion yn berchen ar eu cartref yn llwyr neu gyda morgais neu fenthyciad (neu ranberchnogaeth) yn 2021 (68.9%), sy'n uwch na chyfartaledd Cymru (66.4%). O'r rheini, roedd 47.9% mewn perchnogaeth lwyr a 21.0% mewn perchnogaeth gyda morgais neu fenthyciad (neu ranberchnogaeth) o'i gymharu â 38.0% a 28.4% ar lefel genedlaethol. Roedd llai na chwarter o'r aelwydydd yn rhentu'n breifat neu'n byw yn ddi-rent (20.7%) yng Ngheredigion, sy'n uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 17.1%. Roedd canran yr aelwydydd yn y sector rhentu cymdeithasol yng Ngheredigion yn 2021 (10.5%) yn sylweddol is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 16.5%.⁵⁹

Ceredigion yw'r awdurdod lleol yng Nghymru sydd â'r sector tai cymdeithasol lleiaf (10.5%).⁶⁰ O ganlyniad, nid yw llawer o'r aelwydydd sy'n gymwys ar gyfer tai cymdeithasol yn gallu cael mynediad ato oherwydd cyflenwad cyfyngedig o fewn y sir, gan eu gwthio i'r sector preifat lle mae rhenti yn llawer uwch.⁶¹

⁵⁷ SYG (2022) – Cyfrifiad TS052 - Graddfa Deiliadaeth ar gyfer ystafelloedd gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

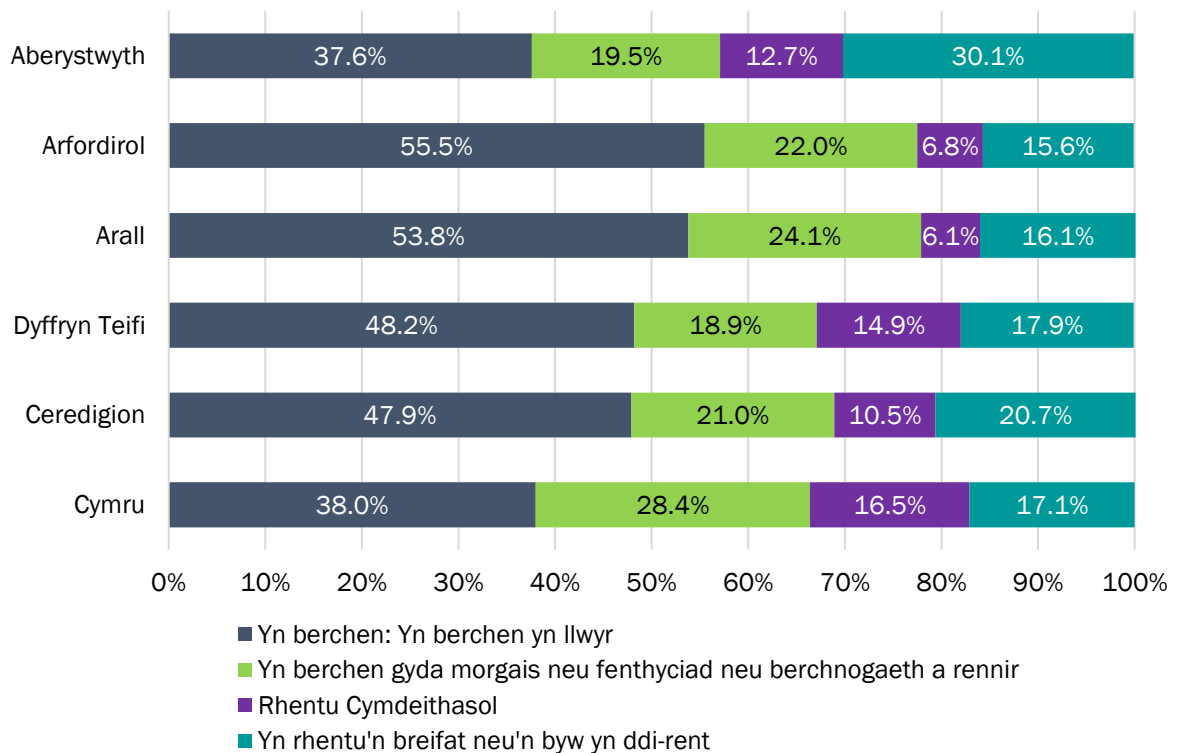
⁵⁸ SYG (2011) – Cyfrifiad QS412EW – Graddfa Deiliadaeth (ystafelloedd gwely). [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁵⁹ SYG (2022) – Cyfrifiad TS054 – Deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Cyngor Sir Ceredigion (2022) Cofrestr Tai Cymdeithasol.

Ffigur 28: Daliadaeth yng Ngheredigion a ledled Cymru – 2021.

(Ffynhonnell: SYG, Cyfrifiad 2021)

Mae dadansoddi hyn fesul AMD yn dangos bod amrywiad amlwg ym mhroffil deiliadaeth Ceredigion. Mae gan AMD Aberystwyth y gyfran fwyaf o bell ffordd o aelwydydd yn y sector rhentu preifat neu'n byw yn ddi-rent (30.2%). Mae gan y tair AMD arall (Dyffryn Teifi, Arall ac Arfordirol) gyfrannau gweddol debyg o aelwydydd sy'n byw yn y sector rhentu preifat neu'n byw yn ddi-rent.⁶² Mae dros dri chwarter o'r aelwydydd sy'n byw yn AMD Arfordirol a AMD Arall yn berchen ar eu tai, ac o'r rhain, mae dros hanner yn berchen ar eu tai yn llwyr. Ar y llaw arall, mae gan AMD Aberystwyth y gyfran isaf o aelwydydd yn y sector perchen-feddianwyr (57.1%), sy'n sylweddol is na'r cyfartaledd cenedlaethol (66.4%).⁶³

Mae'r gyfran fwyaf o aelwydydd sy'n byw yn y sector rhentu cymdeithasol yn byw yn AMD Dyffryn Teifi (14.9%), fodd bynnag, mae'r ganran hon yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol (16.5%). Mae'r sector rhentu cymdeithasol lleiaf yn AMD Arall (6.0%) sy'n sylweddol is na'r cyfartaledd ar draws Cymru (16.5%).⁶⁴

Ers 2001, mae newidiadau i gyfansoddiad deiliadaeth wedi digwydd yng Ngheredigion, yn enwedig o ran y cydbwysedd rhwng perchen-feddianwyr a'r rhai sy'n rhentu'n breifat (gweler Ffigur 28 a Thabl 9 isod).

⁶²SYG (2022) – Cyfrifiad TS054 – Deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk/)

⁶³Ibid.

⁶⁴Ibid.

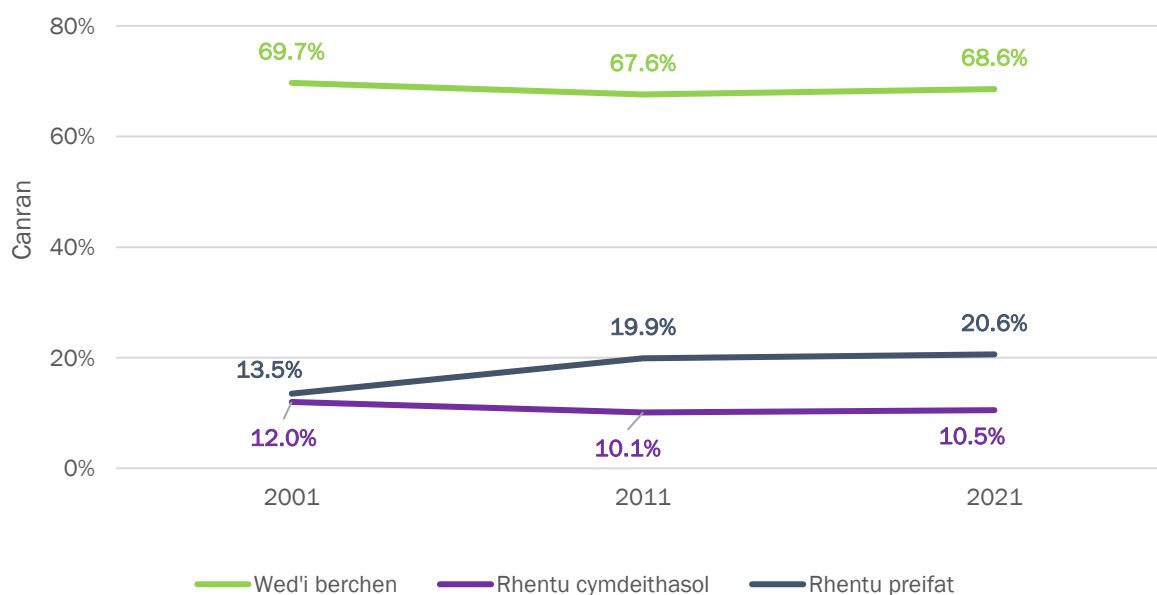
Tabl 9: Aelwydydd yn ôl daliadaeth: Ceredigion (2001-2011).

Daliadaeth Aelwydydd	Cyfanswm aelwydydd			Newid net	
	2001	2011	2021	2001-2011	2011-2021
Perchennog preswyl	21,590	21,320	21,180	-260	-150
Rhentu Cymdeithasol	3,720	3,200	3,240	-520	+40
Rhentu Preifat	4,170	6,280	6,370	+2,110	+100
Rhanberchenogaeth	90	110	100	+20	-10
Byw yn ddi-rent/arall	1,410	660	10	-760	-650
CYFANSWM	30,970	31,560	30,890	+590	-670
Perchennog preswyl	69.7%	67.6%	68.6%	-2.1%	+1.0%
Rhentu Cymdeithasol	12.0%	10.1%	10.5%	-1.9%	+0.4%
Rhentu Preifat	13.5%	19.9%	20.6%	+6.4%	+0.7%
Rhanberchenogaeth	0.3%	0.3%	0.3%	0.0%	0.0%
Byw yn ddi-rent/arall	4.6%	2.1%	0.0%	-2.5%	-2.1%

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2001, Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

*Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu

Ffigur 29: Canran yr aelwydydd yn ôl deiliadaeth yng Ngheredigion (2001-2021).

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2001, Cyfrifiad 2011 & Cyfrifiad 2021)

Mae'r newidiadau deiliadaeth a nodwyd yn Nhabl 10 a Ffigur 29 yn dangos:

- **O 2001-2011:** gostyngodd nifer a chanran y perchennog preswyl ychydig o 21,590 (69.7%) i 21,320 (67.6%) (gostyngiad o 260 o aelwydydd/ -2.1 pwynt canran), ond cynyddodd nifer yr aelwydydd rhentu preifat o 4,170 (13.5%) i 6,280 (19.9%), cynnydd o 2,110 o aelwydydd neu 6.4 pwynt canran. Bu gostyngiad o 520 yn nifer y

tenantiaid cymdeithasol, sef gostyngiad o 1.9 pwynt canran. Cafodd yr hawl i brynu ei ddiddymu trwy Gymru gyfan yn 2019, a gallai hyn arwain at gynnydd yn y sector rhentu cymdeithasol yn y dyfodol.^{65 66}

- **O 2011-2021:** cynyddodd canran y tai perchen-feddianwyr yng Ngheredigion ychydig o 67.6% (21,320) yn 2011 i 68.6% (21,180), fodd bynnag, mae'n parhau i fod yn is na lefel 2001 sef 69.7%. Er, yn gymharol, fod mwy o aelwydydd yn berchen ar eu cartrefi yn 2021, mae'r nifer wirioneddol 150 yn llai oherwydd gostyngiad yn y boblogaeth dros y cyfnod hwn. Mae amodau'r farchnad (e.e. prisiau eiddo yn codi, argyfwng costau byw, cyfraddau llog cynyddol) wedi rhwystro aelwydydd rhag symud i fyny'r ysgol yn y blynyddoedd diwethaf. Wedi dweud hynny, Ceredigion oedd yr unig awdurdod lleol yng Nghymru i weld cynnydd yng nghyfran y perchen-feddianwyr rhwng Cyfrifiad 2011 a 2021. Ar yr un pryd, cynyddodd cyfradd y cartrefi rhentu preifat a chymdeithasol ychydig hefyd (0.7 a 0.4 pwynt canran), ond gostyngodd aelwydydd di-rent o 660 yn 2011 i 10 yn 2021 (colled o 650 o aelwydydd/gostyngiad o 2.1 pwynt canran).^{67 68 69}

1.3.13. Anheddau a gwblhawyd fesul daliadaeth

Gellir defnyddio anheddau a gwblhawyd ynghyd â gwybodaeth arall (fel yr Arolygon Deiliadaeth Tai Lleol) i asesu lefelau cyflenwad tai a'r galw am dai yn y sir. Er nad oes angen cael adran ar anheddau a gwblhawyd o dan ganllawiau Llywodraeth Cymru, mae'r wybodaeth hon yn chwarae rôl allweddol wrth gefnogi'r dadansoddiad o'r anghenion tai ychwanegol a amcangyfrifwyd gan yr offeryn AFDL (gweler Adran 1.2) a'r cyfiawnhad dros ddefnyddio amrwydd uwch aelwydydd.

Fel yr adlewyrchir yn Ffigur 30 isod, mae nifer yr anheddau newydd a gwblhawyd dros y degawd wedi amrywio, fodd bynnag, bu ychydig o dwf yn nifer yr anheddau a gwblhawyd dros y tair blynedd diwethaf (2021-2023). Mae nifer y tai marchnad a gwblhawyd wedi parhau'n uwch na 100 y flwyddyn i raddau helaeth (ac eithrio 2020, sy'n bennaf oherwydd cyfyngiadau COVID-19) dros y degawd diwethaf. Dros y pum mlynedd diwethaf, mae 144 o dai marchnad y flwyddyn wedi cael eu hadeiladu ar gyfartaledd o'i gymharu â 64 o dai fforddiadwy.⁷⁰ Mae nifer y tai marchnad a gwblhawyd bob blwyddyn wedi bod yn sylweddol fwy na nifer y tai fforddiadwy a gwblhawyd.

⁶⁵SYG Cyfrifiad (2001) – Deiliadaeth KS018. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

⁶⁶SYG Cyfrifiad (2011) – Deiliadaeth WD403EW. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

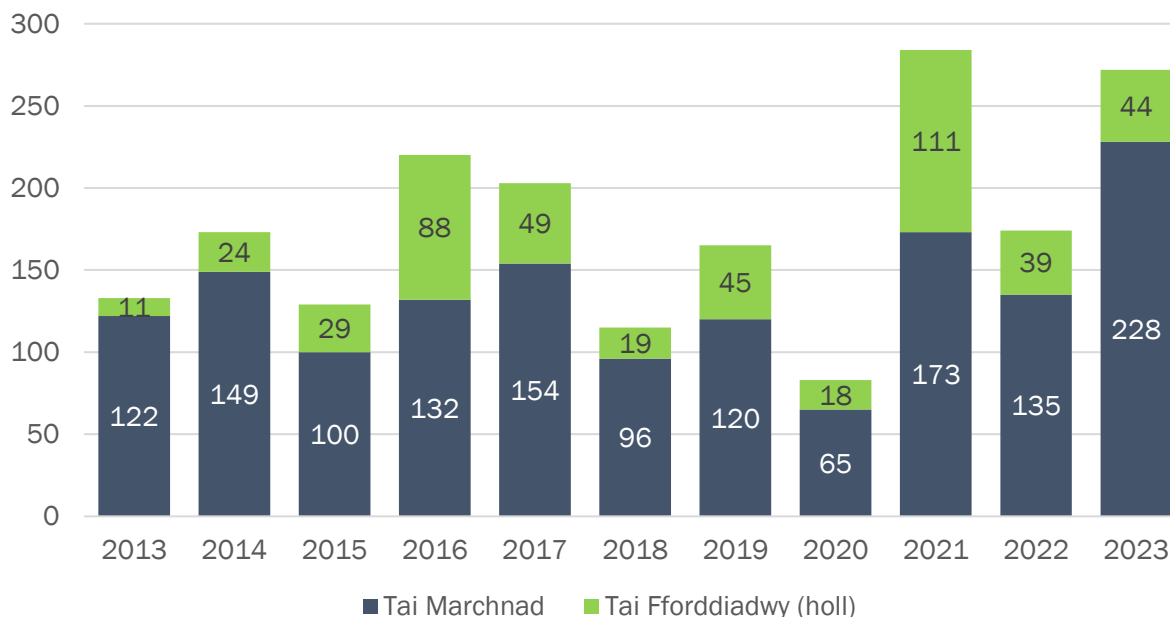
⁶⁷SYG Cyfrifiad (2001) – Deiliadaeth KS018. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

⁶⁸SYG Cyfrifiad (2011) – Deiliadaeth WD403EW. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

⁶⁹SYG (2022) – Cyfrifiad TS054 – Deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

⁷⁰ Mae cartrefi fforddiadwy yn cynnwys Rhent Cymdeithasol, Rhent Canolradd a Pherchentaeth Cost Isel (Gostyngedig ar Werth).

Ffigur 30: Cyfraddau adeiladu tai fforddiadwy a thai marchnad agored yn y gorffennol - Ceredigion (2013-2023).

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion 2023)

Ers yr AFDL blaenorol yn 2019, mae cyfanswm o 601 o dai marchnad a 212 o dai fforddiadwy wedi cael eu cwblhau. Cynyddodd nifer y tai marchnad a gwblhawyd gan 90% i 228 rhwng 2019-2023, ac roeddent yn cyfrif am bron i dri chwarter (74%) o'r holl anheddau a gwblhawyd. Mae nifer y tai fforddiadwy a gwblhawyd wedi parhau'n weddol debyg (ac eithrio yn ystod 2021 a welodd y lefel uchaf o anheddau a gwblhawyd dros y degawd) ac yn cyfrif am 26% o'r holl anheddau a gwblhawyd rhwng 2019 a 2023.

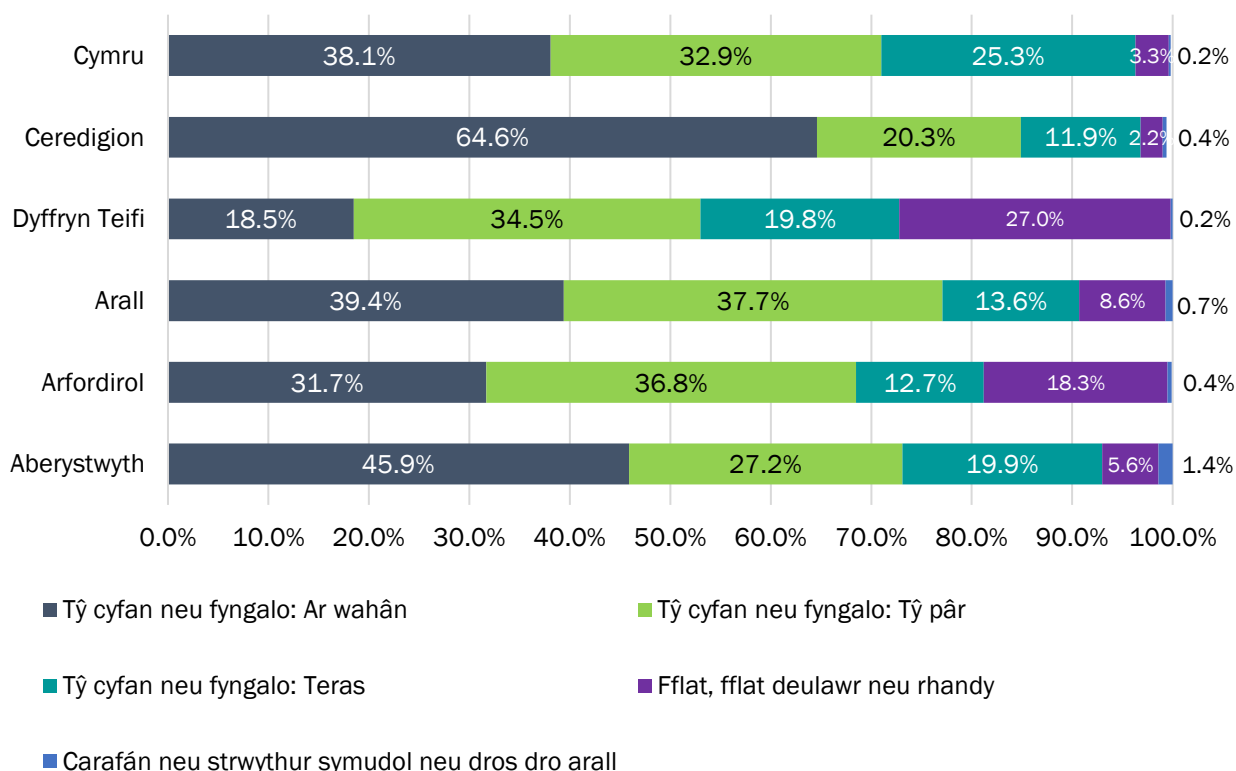
Mae ein Harolwg o Feddiannaeth Tai (2018, 2019 a 2020) yn dangos bod y mwyafrif helaeth o'r anheddau hyn a gwblhawyd yn cael eu meddiannu gan drigolion lleol, fodd bynnag, dylid cydnabod bod cyfradd ymateb yr arolwg yn y blynyddoedd diwethaf wedi bod yn eithaf gwael.

1.3.14. Y Sector Perchen-feddianwyr

Mae dros hanner (64.6%) o aelwydydd perchen-feddianwyr Ceredigion yn byw mewn tai sengl neu fyngalos. Mae hyn yn llawer uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru (38.1%). Dim ond 2.2% o aelwydydd sy'n byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy a dim ond 0.4% mewn carafán neu gartref symudol dros dro arall yng Ngheredigion.⁷¹ Mae Ffigur 31 isod yn dangos y canrannau o fathau o lety ar gyfer perchen-feddianwyr yng Nghymru, Ceredigion a fesul AMD yng Ngheredigion.

⁷¹SYG (2022) – Cyfrifiad RM0003 – Deiliadaeth yn ôl Math o Lety. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

Ffigur 31: Daliadaeth yn ôl Math o Lety – Sector perchen-feddianwyr.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)
 *Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu

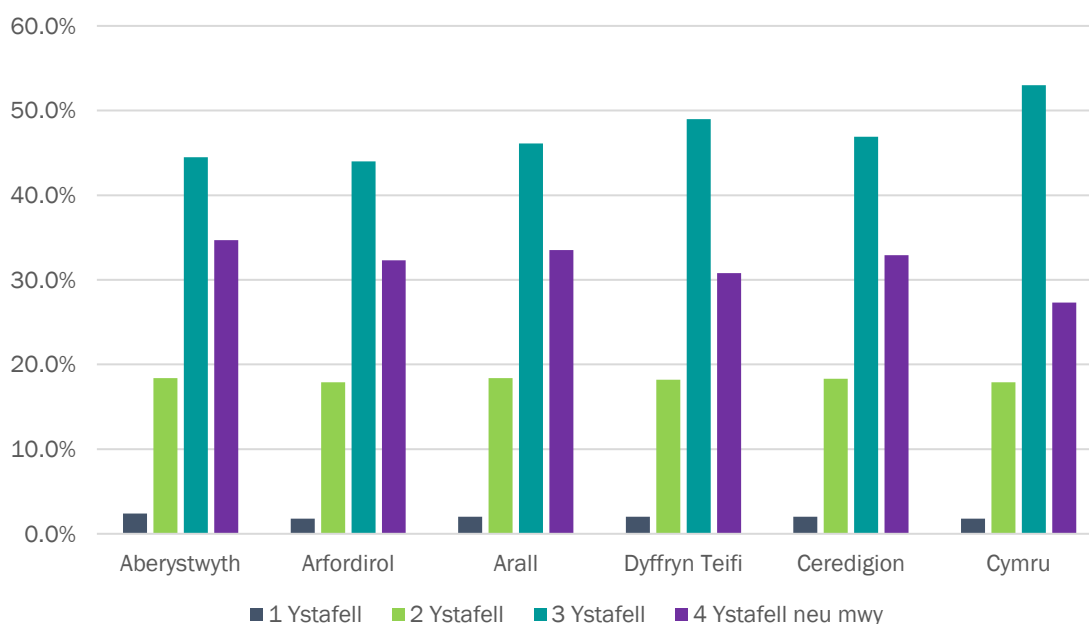
Yr unig AMD lle nad tŷ ar wahân yw'r math mwyaf cyffredin o lety ar gyfer perchen-feddianwyr yw AMD Dyffryn Teifi a thai pâr sydd fwyaf cyffredin yma (34.5%). Ardal Dyffryn Teifi hefyd yw'r AMD sydd â'r ganran uchaf o berchen-feddianwyr yn byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy (27.0%). AMD Arall ac Arfordirol yw'r ardaloedd sydd â'r ganran uchaf o berchen-feddianwyr yn byw mewn tŷ pâr neu fyngalo, sef 37.7% a 36.8%.⁷²

Mae ychydig llai na hanner (46.9%) o berchen-feddianwyr Ceredigion yn byw mewn cartref gyda 3 ystafell wely, gyda 32.9% yn byw mewn cartref gyda 4 neu fwy o ystafelloedd gwely. Mae 18.3% o berchen-feddianwyr yn byw mewn cartref 2 ystafell wely, ond dim ond 2.0% sy'n byw mewn cartref 1 ystafell wely, er y dylid nodi bod hyn ychydig yn uwch na chyfartaledd Cymru, sef 1.8%.⁷³ Mae Ffigur 32 isod yn cynrychioli maint y llety y mae aelwydydd perchen-feddianwyr yn byw ynddo yng Nghymru, Ceredigion a fesul AMD yng Ngheredigion.

⁷²SYG (2022) – Cyfrifiad RM0003 – Deiliadaeth yn ôl Math o Lety. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁷³SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

Ffigur 32: Nifer o Ystafelloedd yn ôl Math Llety – Sector perchen-feddianwyr.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Nid yw proffil maint perchen-feddianwyr yn amrywio'n fawr ar draws yr holl AMD yng Ngheredigion. Ym mhob un o'r pedair ardal, cartrefi 3 ystafell wely sydd fwyaf cyffredin, ac yna cartrefi 4 ystafell wely, 2 ystafell wely, ac yn olaf cartrefi 1 ystafell wely.⁷⁴

Mae Tabl 11 isod yn dangos pris eiddo cyfartalog yn ôl math o annedd yn 2022 yng Ngheredigion a Chymru, yn ôl y Gofrestrfa Tir. Yn gyffredinol, mae pris eiddo cyfartalog yng Ngheredigion 14.7% yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae tai ar wahân a thai pâr yng Ngheredigion yn is na'r pris cyfartalog cenedlaethol, ac mae tai teras 19.0% yn uwch na chyfartaledd Cymru, a fflatiau 3.5% yn uwch.⁷⁵

Tabl 10: Pris tai cyfartalog a nifer y gwerthiannau yn ôl math o annedd (2022).

Math o Annedd	Ceredigion		Math o Annedd	
	Pris Cyfartalog	Nifer y Gwerthiannau	Pris Cyfartalog	Nifer y Gwerthiannau
Ar Wahân	£339,765	441	£360,622	11,695
Tŷ Pâr	£214,969	195	£218,721	12,270
Tŷ Teras	£204,272	213	£171,572	14,721
Fflatiau	£158,565	45	£153,214	3,395
Cyfanswm	£271,142	894	£236,379	42,081

(Ffynhonnell: Cofrestr Tir)

Mae nifer y gwerthiannau fesul math o annedd yn amrywio yng Ngheredigion a Chymru. Er enghraifft, ar draws Cymru, tai teras welodd y nifer uchaf o werthiannau yn 2022 (14,721), ond yng Ngheredigion, tai sengl welodd y nifer fwyaf o werthiannau (441). Fflatiau oedd y lleiaf poblogaidd yng Ngheredigion (45) ac ar draws Cymru (3395) yn 2022, ac nid yw hyn yn syndod o ystyried bod fflatiau yn fwy cyffredin yn y sector rhentu.⁷⁶

⁷⁴SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

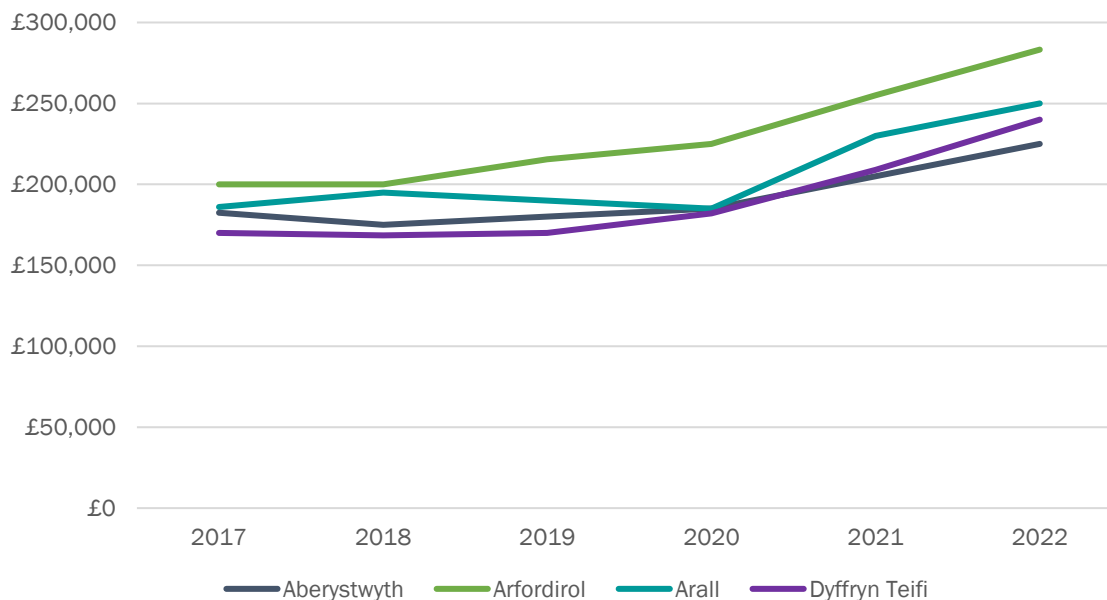
⁷⁵Cofrestrfa Tir EM (2023). Data Agored. [Ar-lein]. Ar gael yn: [HM Land Registry Open Data](https://www.hmlandregistry.gov.uk/)

⁷⁶Ibid.

Tudalen 123

Fel y dangosir yn Ffigurau 33 a Tabl 11 isod, AMD Arfordirol sydd â'r pris tai canolrifol uchaf yn barhaus o'i gymharu â'r holl AMD eraill, tra bod prisiau tai canolrifol yn AMD Dyffryn Teifi wedi parhau'r isaf dros y cyfnod hwn (2017-2022). O 2022, pris tai canolrifol AMD Arfordirol oedd £283,250, sydd ychydig dros £12,000 yn fwy na phris tŷ cyfartalog Ceredigion (£271,142) yn 2022, a bron i £44,000 yn uwch na phris tŷ canolrifol Dyffryn Teifi (£240,000).⁷⁷

Ffigur 33: Pris Tai Cyfartalog yn ôl AMD rhwng 2017 a 2022.

(Ffynhonnell: Cofrestr Tir)

Tabl 11: Gwahaniaeth yn y Pris Tai Cyfartalog rhwng 2017 a 2022.

AMD	Pris Cyfartalog Tai 2017	Pris Cyfartalog Tai 2022	Gwahaniaeth %
Aberystwyth	£182,500	£225,000	+23.3%
Arfordirol	£200,000	£283,250	+41.6%
Arall	£186,094	£250,000	+34.3%
Dyffryn Teifi	£170,000	£240,000	+41.2%

(Ffynhonnell: Cofrestr Tir)

Nid yw'n syndod mai'r ardal Arfordirol sydd â'r prisiau tai canolrifol uchaf yng Ngheredigion o ystyried bod yr ardal yn gartref i Aberporth, Ceinewydd ac Aberaeron, sy'n lleoedd hynod ddymunol i fyw oherwydd eu lleoliad ger yr arfordir. Yn ogystal, mae gan AMD Arfordirol y ganran uchaf o ail gartrefi 41.1% yng Ngheredigion, fel y nodir yn Adran 1.3.17 ar ail gartrefi, a cheir cysylltiad yn aml rhwng ail gartrefi a phrisiau tai uwch.

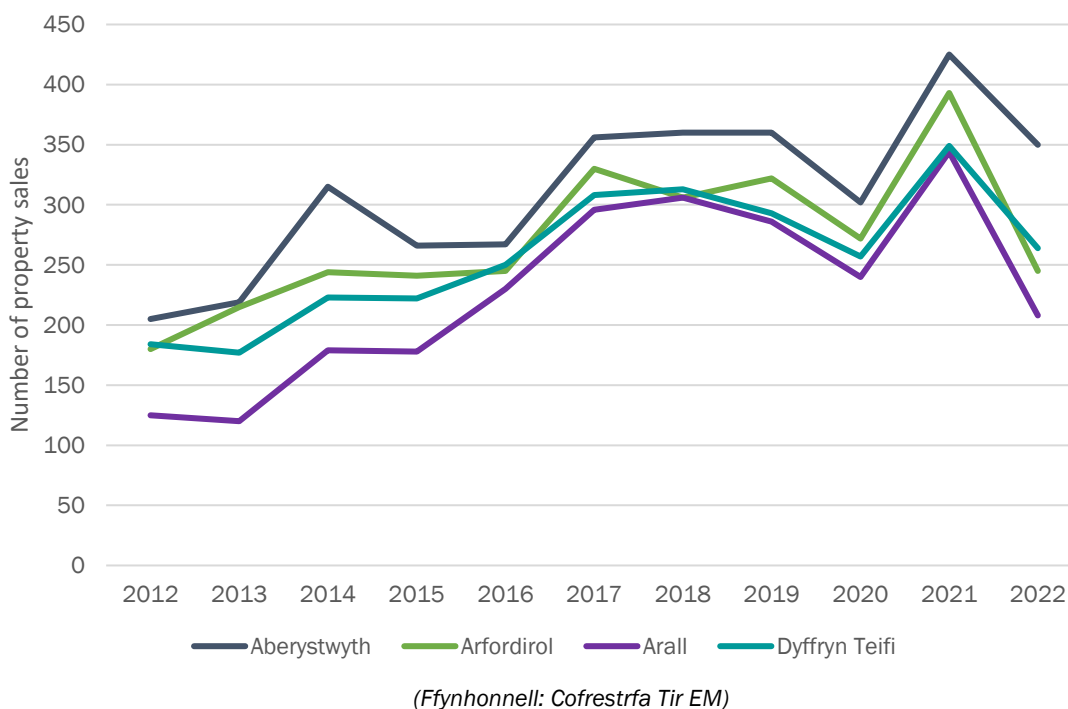
Yn ogystal, mae AMD Arfordirol wedi gweld y cynnydd canrannol uchaf mewn prisiau tai canolrifol ers 2017 (+41.6%), wedi'i dilyn yn agos gan ardal Dyffryn Teifi lle gwelwyd cynnydd o +41.2% rhwng 2017 a 2022. Mae AMD Arall ac Aberystwyth wedi gweld cynnydd canrannol is, +34.3% a +23.3%, ond mae'r rhain yn dal i fod yn gynnydd sylweddol.⁷⁸

⁷⁷Cofrestrfa Tir EM (2023). Data Agored. [Ar-lein]. Ar gael yn: [HM Land Registry Open Data](#)

⁷⁸Ibid.

Mae nifer y gwerthiannau eiddo ym mhob Ardal Marchnad Dai wedi dilyn yr un tueddiadau yn fras â Cheredigion, fel y dangosir yn Ffigur 34 isod.

Ffigur 34: Nifer y Gwerthiannau yn ôl Ardal Farchnad Tai 2012-2022.

Mae gan AMD Arall y nifer isaf o werthiannau eiddo yn barhaus o'i gymharu ag unrhyw AMD arall, ac eithrio yn 2018 lle gostyngodd nifer y gwerthiannau eiddo yn yr AMD Arfordirol o dan lefel AMD Arall. O'r holl AMD, mae'r nifer uchaf o werthiannau eiddo yng Ngheredigion bob amser yn AMD Aberystwyth. Yn yr un modd â thueddiadau cyffredinol Ceredigion, profodd pob AMD frig yn nifer y gwerthiannau eiddo yn 2021, yna gostyngiad mawr yn 2022.⁷⁹ Gellir priodoli'r brig hwn i ymestyn gwyliau Treth Dir y Dreth Stamp i fis Gorffennaf 2021 wrth i brynwyr ruthro i gwblhau eu trafodion prynu tŷ cyn y dyddiad cau.

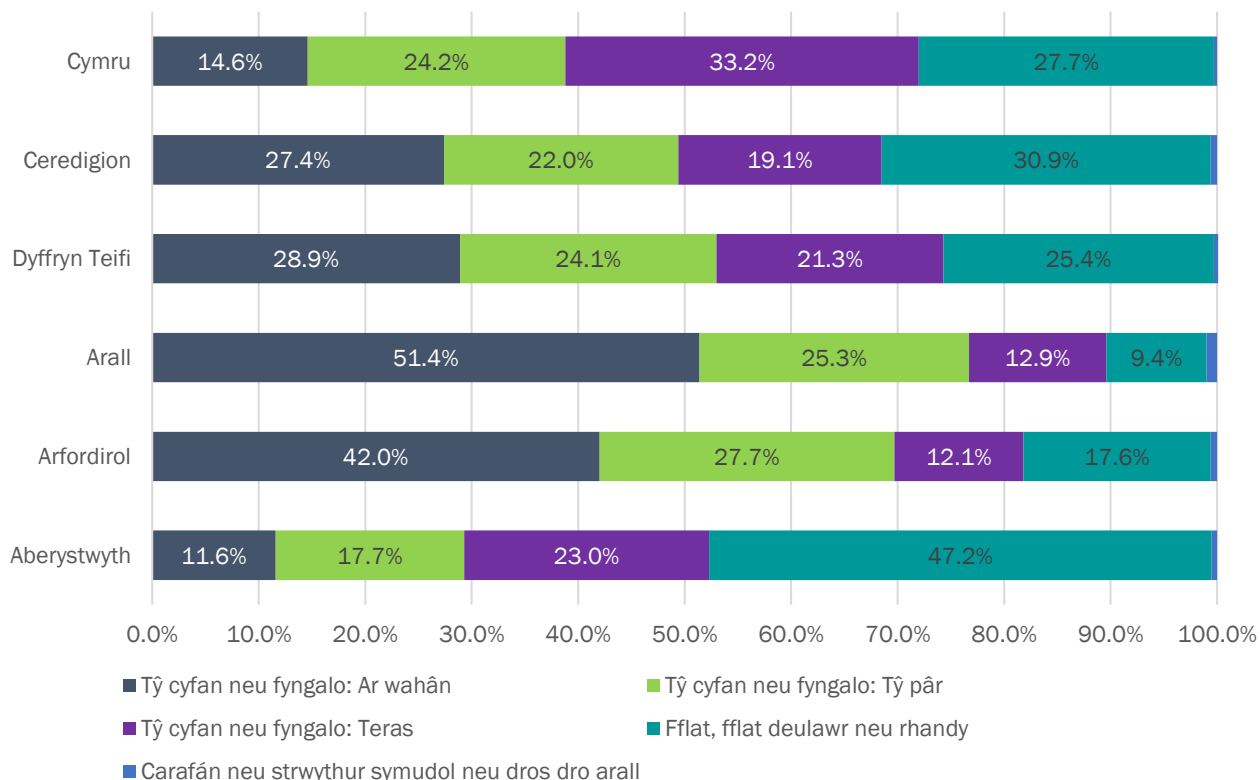
1.3.15. Y Sector Rhentu Preifat

Mae Ffigur 35 isod yn dangos y math o lety y mae aelwydydd rhentu preifat yn byw ynddo yng Nghymru, Ceredigion a fesul AMD. Yng Ngheredigion, mae rhaniad gweddol gyfartal o'r rhai sy'n byw mewn annedd ar wahân (27.4%), y rhai sy'n byw mewn tŷ pâr (22.0%), tŷ teras (19.1%) a'r rhai sy'n byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy (30.9%). Mae hyn yn wahanol ar gyfer y rhai sy'n byw mewn carafán neu gartref symudol neu dros dro arall, lle mae 0.6% o rentwyr preifat yn byw.⁸⁰

⁷⁹Ibid.

⁸⁰SYG (2022) – Cyfrifiad RM0003 – Deiliadaeth yn ôl Math o Lety. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/market-statistics)

Ffigur 35: Daliadaeth yn ôl math Llety – Sector Rhentu Preifat.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Mae nodweddion y math o lety yn y sector rhentu preifat ar draws yr AMD yn amrywio. Mae ardal Aberystwyth yn gweld canran isel iawn o rentwyr preifat yn byw mewn tŷ ar wahân neu dŷ pêr (11.6%) tra bod bron i hanner (47.2%) y rhentwyr preifat yn byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy. Mae gan yr AMD Arall gyfansoddiad gwahanol iawn gyda dros hanner 51.4% yn byw mewn annedd ar wahân, a dim ond 9.4% yn byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy. Nid yw hyn yn syndod o ystyried bod AMD Arall yn fwy gwledig ac yn llawer llai poblog na AMD Aberystwyth.

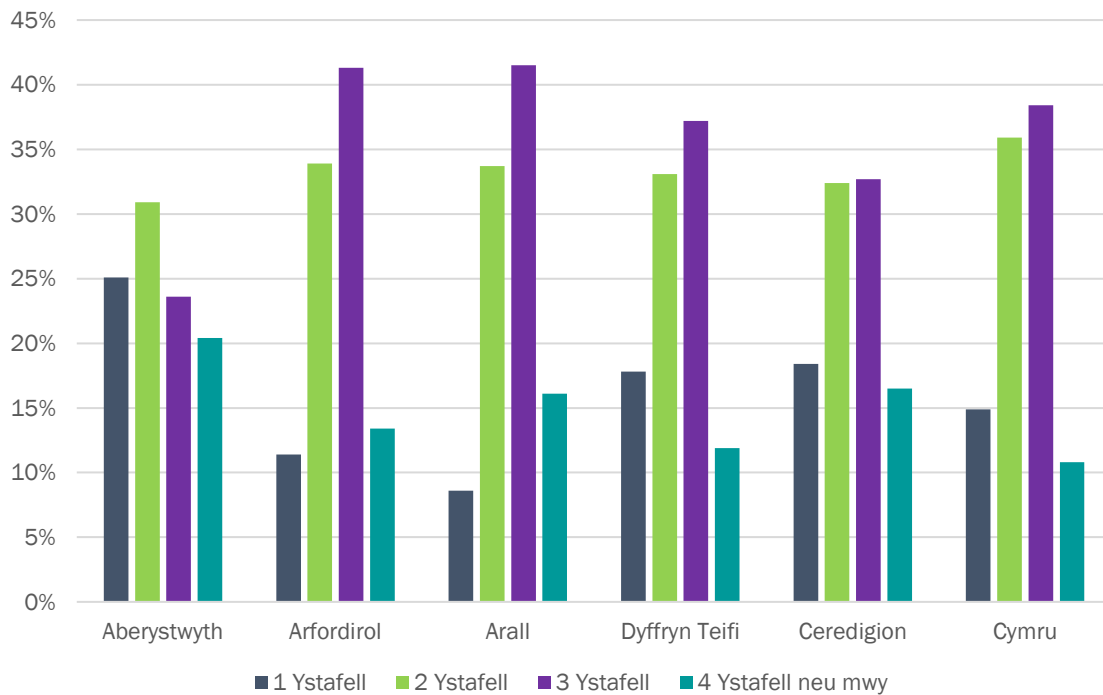
Yng Ngheredigion, mae'r mwyafrif o aelwydydd rhentu preifat yn byw mewn anheddau 2 neu 3 ystafell wely. Yn groes i aelwydydd perchen-feddianwyr (fel y dangosir uchod) mae mwy o aelwydydd yn byw mewn anheddau rhentu preifat 1 ystafell wely (18.4%) nag mewn aelwydydd gyda 4 neu fwy o ystafelloedd gwely (16.5%).⁸¹

Pan fyddwn yn treiddio i lawr i AMD, ar gyfer pob AMD ac eithrio Aberystwyth y maint mwyaf cyffredin ar gyfer aelwydydd sy'n cael eu rhentu'n breifat yw 3 ystafell wely. AMD Aberystwyth yw'r unig ardal lle mae'r mwyafrif o aelwydydd rhentu preifat yn byw mewn aelwydydd 2 ystafell wely (30.9%). Mae gan ardal Aberystwyth ganran sylweddol uchel o aelwydydd yn y sector rhentu preifat sy'n byw mewn anheddau 1 ystafell wely (25.1%). Mae'r ardal hon hefyd yn gweld y ganran uchaf o anheddau gyda 4 neu fwy o ystafelloedd gwely yn y sector rhentu preifat (20.4%) o bob un o'r pedair AMD. Nid yw'r nodwedd hon yn

⁸¹SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

syndod o ystyried bod cryn dipyn o'r rhai sy'n rhentu o fewn y sector preifat yn fyfyrwyr prifysgol sy'n tueddu i rentu eiddo mwy/ta'i amlfeddiannaeth.⁸²

Ffigur 36: Nifer o Ystafelloedd yn ôl Math Llety – Sector Rhentu Preifat.

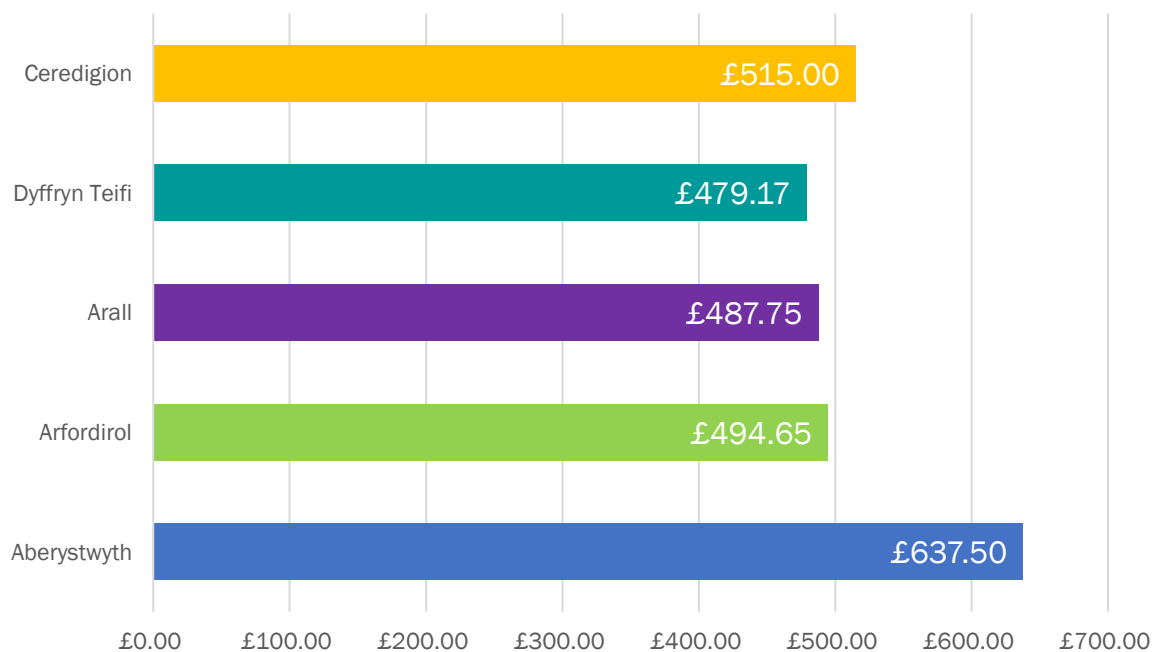
(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Darparwyd data rhentu AMD yn ôl maint ystafelloedd gwely gan Swyddog Rhenti Cymru at ddiben cynnal yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol. Defnyddir y data hwn yn yr offeryn AFDL ac mae'n defnyddio'r flwyddyn galendr ar gyfer 2022. Mae'r data'n dangos nifer y rhenti ar y 30^{ain} safle canradd. Ardal Aberystwyth sydd â'r costau rhentu misol uchaf, gyda rhent canolrifol o £637.50 y mis, ac mae hyn bron i £125 yn fwy na'r rhent canolrifol ar draws Ceredigion. Mae'r rhent canolrifol isaf i'w weld yn ardal Dyffryn Teifi (£479.17) sy'n is na'r rhent canolrifol cyfartalog ar gyfer Ceredigion.⁸³

⁸²SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁸³Llywodraeth Cymru (2023) Swyddogion Rhenti Cymru – Rhenti Preifat.

Ffigur 37: Cost canolrifol rhenti misol – Sector Rhentu Preifat.

(Ffynhonnell: Swyddogion Rhenti Cymru, Llywodraeth Cymru)

Darparodd Llywodraeth Cymru hefyd wybodaeth am nifer yr eiddo ar osod a gofnodwyd ym mhob AMD yn 2022, a defnyddir hyn hefyd yn yr offeryn AFDL. Fel yr adlewyrchir yn Nhabl 13 isod, mae'r nifer fwyaf o eiddo rhentu preifat yng Ngheredigion yn AMD Aberystwyth a Dyffryn Teifi gyda 479 a 429. Wedyn mae AMD Arfordirol gyda 227 o eiddo rhentu preifat, ac yn olaf yr AMD Arall (113 rhentu). Nid yw'r ffigurau hyn yn syndod o ystyried deiliadaeth gyffredinol pob AMD fel y dangosir uchod.⁸⁴

Tabl 12: Nifer y cyfanswm o Rhenti – Sector Rhentu Preifat (2022).

Ardal	Rhentu Cyfartalog
Aberystwyth	479
Arfordirol	227
Arall	113
Dyffryn Teifi	429
Ceredigion	1,248

(Ffynhonnell: Swyddogion Rhenti Cymru, Llywodraeth Cymru)

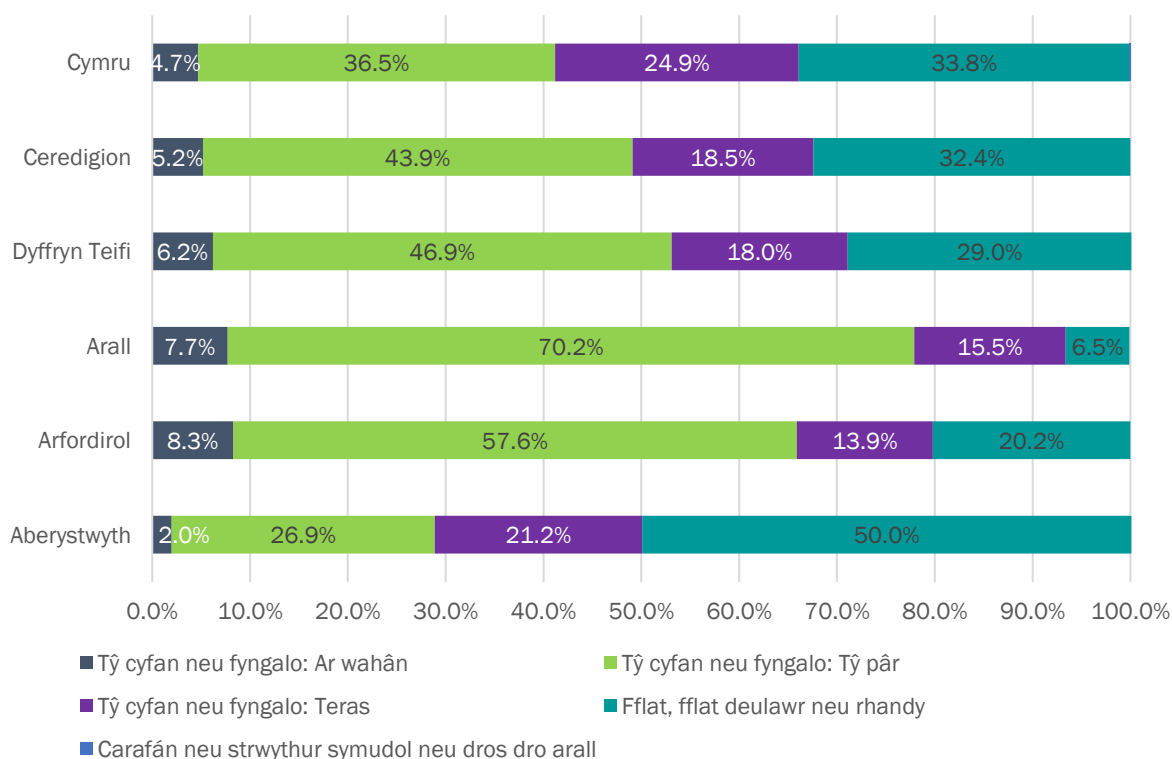
⁸⁴Llywodraeth Cymru (2023) Swyddogion Rhenti Cymru – Rhentu Preifat.

1.3.16. Y Sector Rhentu Cymdeithasol

Fel y dangosir yn Ffigur 38 isod, mae'r mwyafrif o aelwydydd sector rhentu cymdeithasol Ceredigion yn byw mewn anheddau pâr (43.9%), gyda'r lleiafrif yn byw mewn carafán, cartref symudol neu gartref dros dro arall (0.0%), ac yna anheddau ar wahân (0.0%). 5.2%).⁸⁵

Wrth edrych ar y math o lety ar gyfer aelwydydd rhentu cymdeithasol fesul AMD gallwn weld mai'r ardal Arall sydd â'r ganran uchaf o'r rhai sy'n byw mewn tŷ pâr (70.2%), a'r ardal hon hefyd sydd â'r ganran isaf o'r rhai sy'n byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy (6.5%). Mae cyfansoddiad ardal Aberystwyth yn wahanol iawn i hyn; mae hanner (50.0%) yr aelwydydd rhentu cymdeithasol yn ardal Aberystwyth yn byw mewn fflat, fflat deulawr neu randy.⁸⁶

Ffigur 38: Daliadaeth yn ôl math Llety – Sector Rhentu Cymdeithasol.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Mae Ffigur 39 isod yn dangos maint y llety ar gyfer aelwydydd yn y sector rhentu cymdeithasol yng Nghymru, Ceredigion a fesul AMD. Mae'r mwyafrif o aelwydydd yn y sector rhentu cymdeithasol yng Ngheredigion yn byw mewn anheddau 2 ystafell wely (41.7%) ac yna anheddau 3 ystafell wely (32.9%), yna anheddau 1 ystafell wely (21.4%), ac yn olaf anheddau 4 ystafell wely neu fwy (3.8%).⁸⁷

Yn yr un modd, mae'r mwyafrif o aelwydydd yn y sector rhentu cymdeithasol ar draws y pedair AMD yn byw mewn cartrefi 2 neu 3 ystafell wely, fodd bynnag, mae canran uwch o

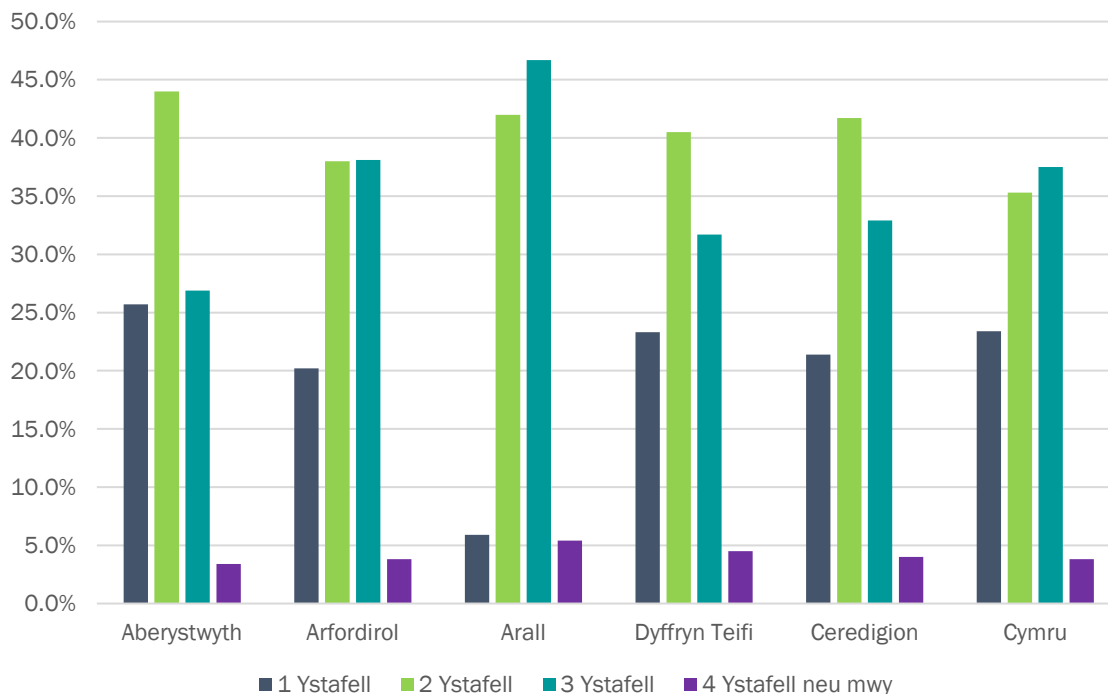
⁸⁵SYG (2022) – Cyfrifiad RM0003 – Deiliadaeth yn ôl Math o Lety. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

⁸⁶ibid.

⁸⁷SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

aelwydydd yn byw mewn anheddau 1 ystafell wely yn AMD Aberystwyth, Arfordirol a Dyffryn Teifi o'i gymharu â'r ardal Arall.⁸⁸

Ffigur 39: Nifer o Ystafelloedd yn ôl Math Llety – Sector Rhentu Cymdeithasol.

(Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021)

Mae Tabl 13 isod yn dangos yr eiddo rhentu cymdeithasol wythnosol yn ôl maint ystafelloedd gwely yng Ngheredigion mewn fflatiau a thai.

Tabl 13: Rhenti Cymdeithasol Wythnosol yn ôl maint ystafelloedd gwely yng Ngheredigion (2023).

Maint yr Eiddo	Ffigwr Rhentu - Fflat	Ffigwr Rhentu - Tŷ
1 ystafell	£86.80	£90.25
2 ystafell	£113.40	£119.25
3 ystafell	£138.50	£148.00
4 ystafell	N/A	£174.50

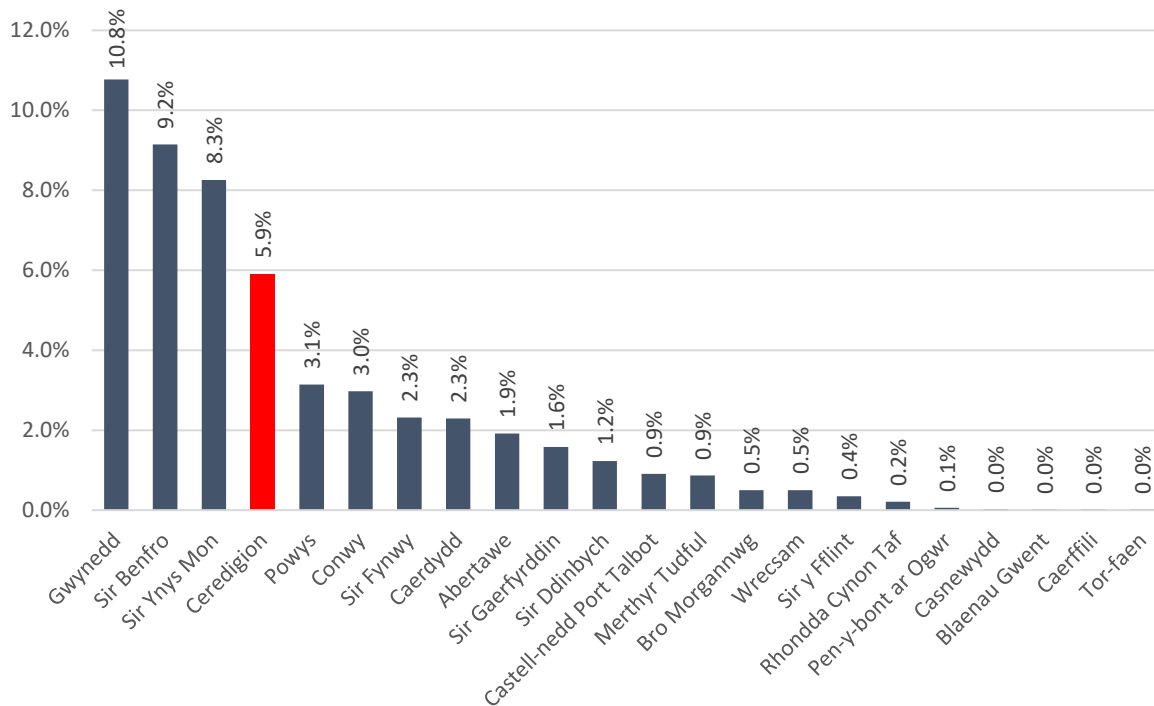
(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion 2023)

⁸⁸SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

1.3.17. Ail Gartrefi

Ceredigion sydd â'r bedwaredd gyfradd uchaf o berchnogaeth llety gwyliau ac ail gartrefi (5.9%) o'r holl awdurdodau lleol yng Nghymru.⁸⁹ Mae gan y sir gyfraddau is o berchnogaeth ail gartrefi a llety gwyliau na'r awdurdodau arfordirol cyfagos Gwynedd (10.8%) a Sir Benfro (9.2%), ond cyfraddau uwch o'i gymharu ag awdurdodau nad ydynt yn rhai arfordirol.

Ffigur 40: Canran o Ail Dai yn ôl Awdurdod Lleol.

(Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru)

Mae'r tabl isod yn dangos cyfanswm yr ail gartrefi y gwyddys amdanynt yng Ngheredigion ers 2018. Yn gyffredinol, mae nifer yr ail gartrefi wedi aros yn weddol gyson ers 2018, gan gyrraedd brig yn ystod 2022 ar 1,846, gan ostwng yn ôl i 1,750 yn 2023.⁹⁰

Tabl 14: Nifer yr Ail Gartrefi yng Ngheredigion yn ôl Ardal Farchnad Dai 2018-2023.

AMD	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aberystwyth	368	385	382	370	453	447
Arall	456	427	322	392	394	332
Arfordirol	696	723	717	683	734	719
Dyffryn Teifi	225	224	233	216	265	252
Ceredigion	1,745	1,759	1,654	1,661	1,846	1,750

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Adran Treth Cyngor)

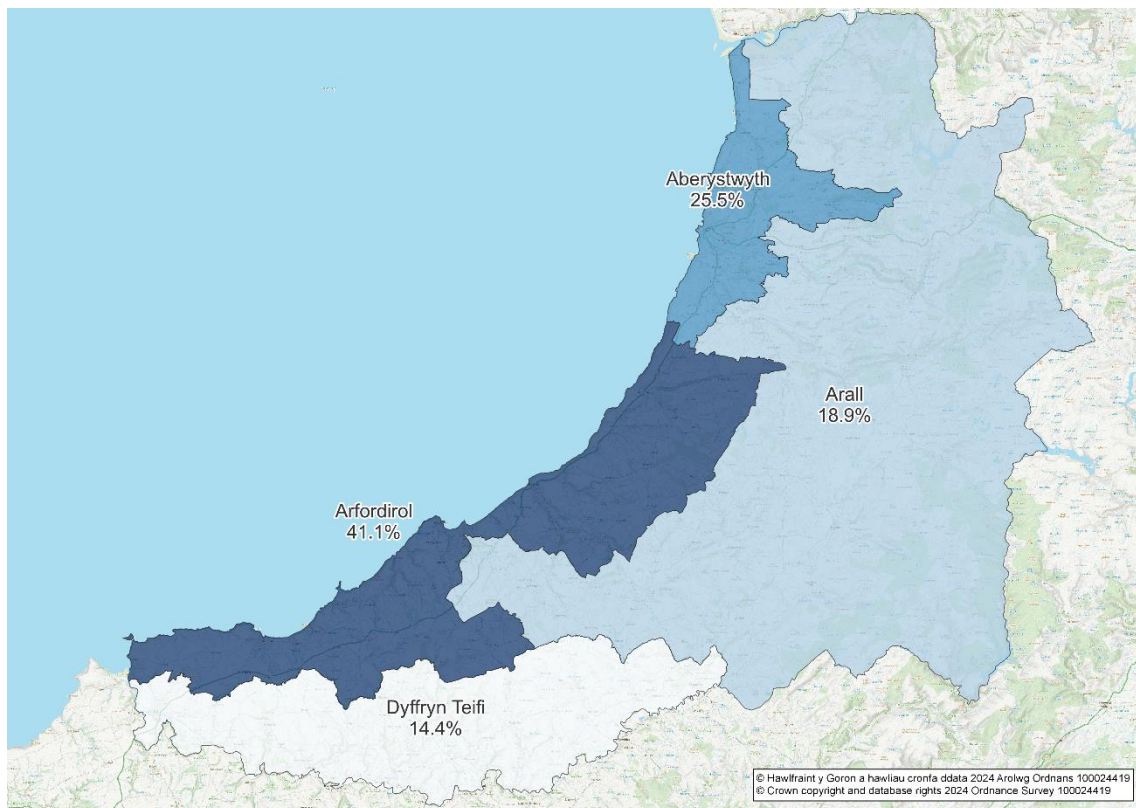
Mae'r map a ganlyn yn dangos canran yr ail gartrefi fesul Ardal Farchnad Dai yn 2023. Mae'r data hwn yn dangos mai AMD Arfordirol sydd â'r ganran uchaf o ail gartrefi (41.1%) a Dyffryn Teifi sydd â'r ganran isaf (14.4%).⁹¹

⁸⁹ Cyngor Sir Ceredigion (2021) *Data am Ail Gartrefi a Llety Gwyliau Ceredigion*. [C. Data am ail gartrefi a llety gwyliau Ceredigion.pdf](#)

⁹⁰ Cyngor Sir Ceredigion (2018-2023) *Data Treth y Cyngor*.

⁹¹ Ibid.

Ffigur 41: Canran yr Ail Gartrefi yn ôl Ardal Farchnad Dai 2023.

Mae AMD Arfordirol wedi gweld y nifer uchaf o ail gartrefi yn gyson, ac nid yw hynny'n syndod o ystyried y ffaith bod pobl yn cael eu denu mwy i'r lleoliadau arfordirol dymunol (fel Aberaeron, Ceinewydd a Gwbert, sydd wedi'u lleoli o fewn AMD Arfordirol). Mae ail gartrefi yn dueddol o fod mewn ardaloedd sy'n dibynnu ar dwristiaeth yn draddodiadol, sydd wrth gwrs â gwerth tai uwch o ystyried eu lleoliad.⁹²

Mae ail gartrefi yn dod â nifer o fanteision i Geredigion; fodd bynnag, maent hefyd yn gysylltiedig ag anfanteision. Maent yn rhan o'r farchnad llety di-wasanaeth sydd bob blwyddyn rhwng 2007 a 2018 wedi cyfrif am rhwng 70% a 73% o'r effaith economaidd twristiaeth yng Ngheredigion (£233.83 miliwn yn ôl STEAM 2018).⁹³ Ar y llaw arall, mae ail gartrefi yn gysylltiedig â rhai problemau, megis diffyg cyflenwad tai i gwrdd â galw lleol, llai o dai preswyl ar gael gydag effeithiau negyddol posibl ar fforddiadwyedd, effeithiau ar wasanaethau ac amwynderau cymunedau lleol, diffyg poblogaeth barhaol i gefnogi cyfleusterau lleol, cyfleoedd cyflogaeth tymhorol yn unig, ac effeithiau lleol ar gyfraddau'r iaith Gymraeg.⁹⁴ Po fwyaf o ail gartrefi sydd yn y sir, y mwyaf yw'r effeithiau hyn.

Nid oedd Adroddiad Llywodraeth Cymru – Ail Gartrefi a Chartrefi Gwyliau a'r System Cynllunio Defnydd Tir,⁹⁵ wedi canfod unrhyw gydberthynas rhwng lleoliad cartrefi gwyliau a phrisiau tai. Yn lle hynny, awgryma'r casgliadau mai'r mudo trefol-gwledig ar sail barhaol yw'r sbardun allweddol o ran y galw am dai, ac o ganlyniad prisiau tai anfforddiadwy. Fodd

⁹² Cyngor Sir Ceredigion (2021) *Data am Ail Gartrefi a Llety Gwyliau Ceredigion*. [C. Data am ail gartrefi a llety gwyliau Ceredigion.pdf](#)

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Llywodraeth Cymru (2021) Gwaith ymchwil ar ail gartrefi: crynodeb o'r adolygiad o'r dystiolaeth. [Gwaith ymchwil ar ail gartrefi: crynodeb o'r adolygiad o'r dystiolaeth | LLYW.CYMRU](#)

⁹⁵ Ibid.

bynag, mae dadansoddi'r cymarebau fforddiadwyedd aelwydydd fesul AMD yn dangos y gallai fod cysylltiad.

Tabl 15: Cymhareb Fforddiadwyedd ar gyfer Ceredigion a phob AMD (2022).

AMD	Pris Tai Canolig (2022)	Incwm Cartref Canolig	Cymhareb Fforddiadwyedd
Aberystwyth	£225,000	£29,839	7.5
Arfordirol	£283,250	£33,550	8.4
Arall	£250,000	£30,119	8.3
Dyffryn Teifi	£240,000	£29,016	8.2
Ceredigion	£235,000	£31,162	7.5

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu.
(Ffynhonnell: Cofrestr Tai, SYG & CACI Paycheck)*

Mae Tabl 15 uchod yn amlinellu'r gymhareb fforddiadwyedd ar gyfer Ceredigion a phob AMD. Gall fod cydberthynas rhwng lleoliad cartrefi gwyliau a phrisiau tai yn yr AMD Arfordirol, fodd bynnag, mae'n anodd bod yn sicr (gan fod newidynnau eraill megis incwm aelwydydd hefyd yn chwarae rôl allweddol).

Yr AMD Arfordirol sydd â'r gymhareb fforddiadwyedd uchaf, sy'n golygu y byddai angen i drigolion lleol dalu 8.4 gwaith yn fwy o'u hincwm blyneddol am dŷ a'r AMD Arfordirol. Mae gan AMD Arfordirol hefyd y ganran uchaf o ail gartrefi (41.1%). Wedi dweud hyn, wrth edrych ar AMD Aberystwyth, yr ardal hon sydd â'r gymhareb fforddiadwyedd isaf o 7.5, ond yr ail ganran uchaf o ail gartrefi yn y sir (25.5%).

Gyda niferoedd cynyddol o ail gartrefi / cartrefi gwyliau a phobl yn symud i Geredigion, gallai'r Gymraeg fod mewn perygl. Yn ogystal, gan fod ail gartrefi yn effeithio ar fforddiadwyedd tai, gallai hyn olygu bod yn rhaid i drigolion Cymraeg eu hiaith symud allan o'r sir i ddod o hyd i gartref. Mae Ceredigion yn un o gadarnleoedd yr iaith Gymraeg ac mae ganddi'r drydedd gyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru (yn ôl Cyfrifiad 2021)⁹⁶, felly mae'r rhagolygon ar gyfer niferoedd cynyddol o ail gartrefi yn creu pryderon am y Gymraeg a'i dyfodol yn y sir.

Mae mynd i'r afael â materion ail gartrefi, perchnogaeth cartrefi gwyliau a throi eiddo preswyl yn llety gwyliau, yn ogystal â chynyddu'r cyflenwad a'r ystod o dai fforddiadwy yn flaenoriaethau yn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor 2022-2027. O ganlyniad i Adroddiad Ail Gartrefi a Llety Gwyliau Ceredigion,⁹⁷ ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn ymgynghori â'r cyhoedd ar gynnydd posibl ym mhremiymau Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag. Mae'r ymgynghoriad yn gofyn i drigolion am eu barn ar lefelau premiymau treth y cyngor yn y dyfodol, gan gynnwys pa effeithiau y gallai unrhyw newid ei gael ar gymunedau lleol, yr iaith Gymraeg, twristiaeth, a'r economi.

⁹⁶ SYG (2022) – Cyfrifiad TS033 – Sgiliau Cymraeg (siarad). [Ar-lein] Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/).

⁹⁷ Cyngor Sir Ceredigion (2021) *Data Ail Gartrefi a Gosodiadau Gwyliau Ceredigion*. [C. Data am ail gartrefi a llety gwyliau Ceredigion.pdf](#)

1.3.18. Cartrefi Gwag

Mae Cartref Gwag yn anedd sydd wedi bod yn wag am gyfnod o 6 mis neu fwy ac sy'n rhaid talu Treth y Cyngor⁹⁸, ac mae Eiddo Gwag Hirdymor yn anedd sy'n wag ac heb ei ddodrefnu'n sylweddol am gyfnod parhaus o 1 flwyddyn o leiaf. Codir Premiwm Treth y Cyngor o 25% yn ychwanegol ar gyfer yr eiddo hyn.

Mewn rhai achosion mae eiddo gwag yn dychwelyd i feddiannaeth ar ôl cyfnod byr. Gall yr eiddo sy'n cael ei adael yn wag am gyfnodau hir gael effaith andwyol ar drigolion a chymunedau lleol. Maent yn denu ymddygiad gwrthgymdeithasol, yn achosi problemau iechyd yr amgylchedd, ac yn cyfrannu at ddirywiad cyffredinol mewn cymunedau. Yn bwysicaf oll, maent yn ased cymunedol sy'n cael ei danddefnyddio pan mae prinder tai ar draws y sir a gallent gael eu meddiannu gan rywun sydd mewn angen.⁹⁹ Mae Cyngor Sir Ceredigion yn cydnabod bod dod ag eiddo gwag yn ôl i'r gymuned yn chwarae rôl allweddol wrth helpu i gynyddu'r tai fforddiadwy y mae mawr eu hangen ar drigolion ar draws y sir.

Mae data Treth y Cyngor yn dangos bod 2.7% o gyfanswm yr anheddau trethadwy (33,856) yng Ngheredigion yn wag ym mis Awst 2023, sy'n cyfateb i 905 o anheddau. O'r rhain, codwyd y Premiwm Gwag Hirdymor ar dros hanner yr aelwydydd (68.7% neu 622), sy'n golygu eu bod wedi bod yn wag am fwy na chwe mis. Mae'r gyfran o gartrefi gwag sydd yn y Sir ychydig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Yn 2023 roedd 1.6% o gyfanswm yr anheddau trethadwy (1,411,082)¹⁰⁰ ar draws Cymru yn wag, sef cyfanswm o 22,457 anedd.¹⁰¹

Ers yr AFDL diwethaf (2019), bu cynnydd graddol yn nifer y cartrefi gwag (gan gynnwys Premiwm Eiddo Gwag Hirdymor, Eiddo Gwag Hirdymor Dosbarth C ac Eiddo Gwag Safonol 50%). Fel mae Ffigur 42 isod yn dangos, roedd nifer y cartrefi gwag yn gostwng ac wedi cyrraedd isafbwynt yn 2021 (781), fodd bynnag, ers hynny maent wedi cynyddu, yn enwedig dros y flwyddyn ddiwethaf. Rhwng 2022 a 2023 bu cynnydd o 108 o gartrefi gwag, sef cynnydd o 13.6%.¹⁰²

⁹⁸CLILC a CLILC (2020). Mesur perfformiad awdurdodau lleol 2019-2020. Ar gael yn: [Mesur perfformiad awdurdodau lleol 2019-20 – Data Cymru](#)

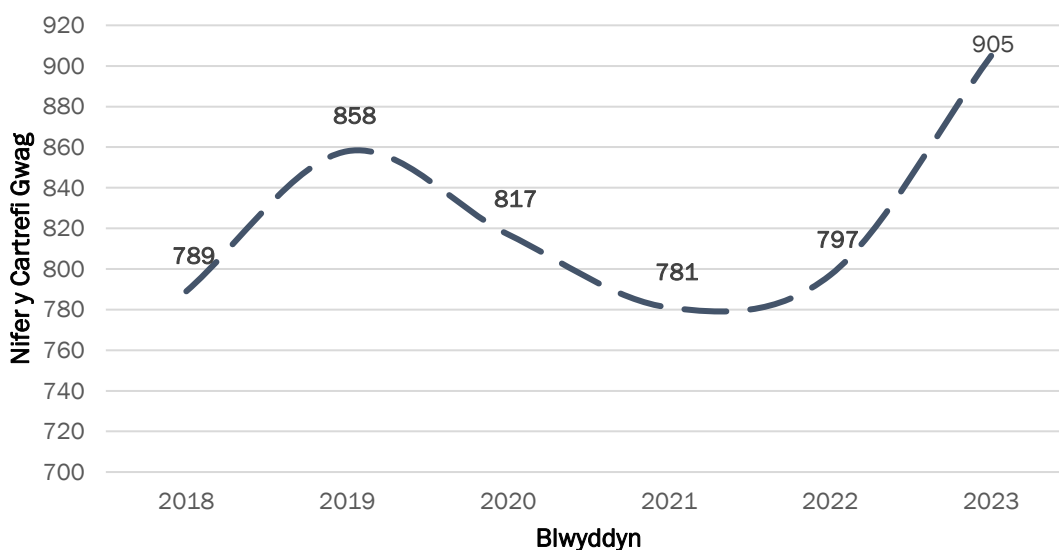
⁹⁹Llywodraeth Cynulliad Cymru (2010) *Canllaw Arferion Da Ar Gartrefi Gwag*. [canllaw-arferion-da-ar-gartrefi-gwag_0.pdf \(llyw.cymru\)](#)

¹⁰⁰Stats Cymru (2023). Anheddau sy'n destun treth gyngor, yn ôl awdurdod lleol (nifer yr anheddau). Ar gael yn: [Anheddau sy'n destun treth gyngor, yn ôl awdurdod lleol \(nifer yr anheddau\) \(llyw.cymru\)](#)

¹⁰¹Stats Cymru (2023). Cartrefi gwag ac ail gartrefi sy'n daladwy, yn ôl awdurdod lleol (nifer yr anheddau) Ar gael yn: [Cartrefi gwag ac ail gartrefi sy'n daladwy, yn ôl awdurdod lleol, yn ôl blwyddyn \(nifer yr anheddau\) \(llyw.cymru\)](#)

¹⁰²Cyngor Sir Ceredigion (2018-2023). Data Treth y Cyngor.

Ffigur 42: Nifer y Tai Gwag yng Ngheredigion 2018-2023.

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion (2018-2023) – Adran Treth Cyngor)

Fel yr adlewyrchir yn Nhabl 16 isod, mae'r cynnydd mewn eiddo gwag rhwng 2022 a 2023 i'w briodoli'n bennaf i gynnydd yn Eiddo Gwag Hirdymor Dosbarth C (h.y. eiddo sy'n wag a heb ei ddodrefnu'n sylweddol am gyfnod o lai na 6 mis ac sydd wedi'i eithrio o dalu Treth y Cyngor) sy'n cyfateb i 87% (+94) o gyfanswm y cynnydd.

Tabl 16: Newid yn Nifer y Tai Gwag 2022 a 2023.

Math	2022	2023	Gwahaniaeth (nifer)	Cynnydd cymesur (%)
Dosbarth C Gwag Hirdymor	132	226	+94	87%
Premiwm Gwag Hirdymor	619	622	+3	3%
Safon 50% Gwag	46	57	+11	10%
Cyfanswm	797	905	+108	100%

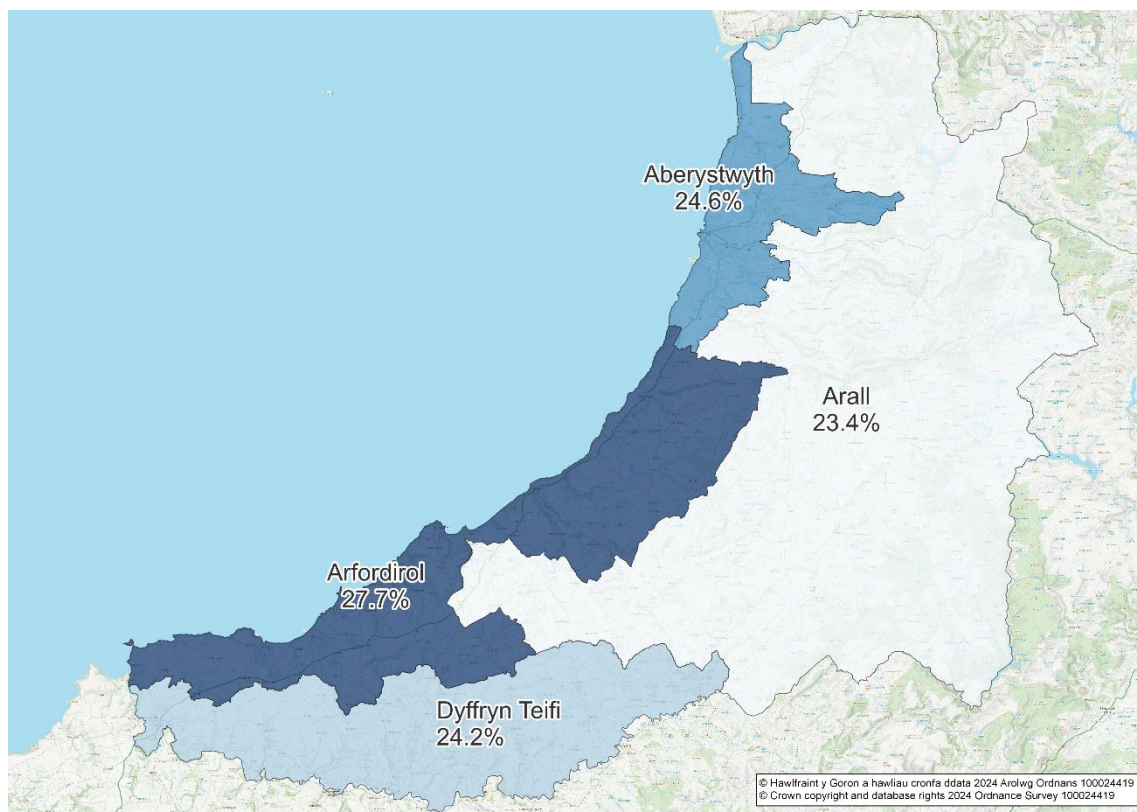
(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Adran Treth Cyngor (2023))

Mae eiddo preswyl yn dod yn wag am amrywiaeth eang o resymau, fodd bynnag, mae'r rhesymau mwyaf cyffredin yn cynnwys perchnogaeth heb ei datrys, eiddo gadawedig, dadfeiliad, etifeddiaeth, daliad eiddo, daliad gofal a/neu ddiffyg gwybodaeth/opsiynau.¹⁰³

Mae'r Ffigur isod yn dangos lledaeniad eiddo gwag ar draws AMD Ceredigion. Mae eiddo gwag wedi'u gwasgaru'n weddol gyfartal ar draws AMD y sir, fodd bynnag, maent wedi'u lleoli'n fwy cyffredin yn AMD Arfordirol (251 neu 27.7%).

¹⁰³Cynulliad Cenedlaethol Cymru (2019). Eiddo gwag. Ar gael yn: [Empty properties \(senedd.cymru\)](https://www.senedd.cymru)

Ffigur 43: Canran yr Eiddo Gwag fesul AMD (2023).

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion (2023) – Adran Treth Cyngor)

Mae cartrefi gwag yn parhau i fod yn broblem heriol yng Ngheredigion. Mae nifer o gynlluniau a mentrau sy'n mynd i'r afael â'r broblem, megis cymorth ariannol (er enghraifft, Cynllun Grantiau Cartrefi Gwag Cenedlaethol Llywodraeth Cymru, Troi Tai'n Gartrefi, Cynllun Prydlesu Cymru, a TAW is/cyfradd sero) a Phremiymau Treth y Cyngor (pan fo'r eiddo wedi bod yn wag am 12 mis mae tâl ychwanegol o 25% yn ychwanegol at y lefel arferol o Dreth y Cyngor). Mae Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag ar waith i ymdrin ag eiddo gwag â blaenoriaeth.

Yn debyg i nifer o awdurdodau lleol ar draws Cymru, mae Ceredigion wrthi'n ymgynghori â'r cyhoedd ar lefel y Premiymau Treth Cyngor hyn yn y dyfodol, gan gynnwys pa effaith y gallai unrhyw newid ei chael ar y cymunedau lleol, yr iaith Gymraeg, twristiaeth a'r economi. Mae hyn o ganlyniad i newid mewn deddfwriaeth¹⁰⁴ i fynd i'r afael a'r materion cenedlaethol, sydd yn golygu o Ebrill 2023, gall awdurdodau lleol osod premiymau treth gyngor hyd at 300% (cyn hyn roedd hyd at 100%).

1.4. Gofynion o ran Anghenion Tai Penodol

Mae offeryn yr AFDL yn darparu amcanestyniad o'r angen am dai cyffredinol. Er mwyn deall yr anghenion tai penodol o fewn y amcanestyniadau cyffredinol, cafodd ymarfer arall i'w wneud tu allan i'r offeryn.

¹⁰⁴ Llywodraeth Cymru (2023). Treth y Cyngor a chartrefi gwag ac ail gartrefi: Canllawiau. Ar gael yn: [Treth Gyngor ar dai gwag ac ail gartrefi \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru ar yr AFDL, mae nifer o wahanol ffynonellau data wedi'i defnyddio (data cynradd ac eilaidd). Cafodd yr ymarfer yma i'w wneud trwy ddull cydweithredol gyda rhanddeiliaid allweddol a staff y Cyngor, gyda set amrywiol o arbenigedd mewn tai, cynllunio, cydraddoldeb, gofal cymdeithasol, yr economi ac ystadegau.

Casglwyd data cynradd yn gyntaf trwy ymgysylltu â rhanddeiliaid (Partneriaeth Tai Strategol) a Gwasanaethau'r Cyngor i gasglu data a gwybodaeth ar anghenion tai penodol ac yna ymgynghori ar y darganfyddiadau er mwyn llenwi unrhyw fylchau data neu wybodaeth. Ymgysylltwyd a rhanddeiliaid trwy gydol cynhyrchiad yr AFDL ac roedd ei mewnbwn i mewn i'r adran yma yn allweddol. Yn ogystal, defnyddiwyd data eilaidd, roedd hyn yn cynnwys data ffynhonnell agored leol a chenedlaethol oddi wrth StatsCymru, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), yr Adran i Waith a Phensiynau (DWP) a Data Porth Gofal Cymdeithasol Cenedlaethol Gymru.

Mae'r adran isod yn darparu trosolwg o'r anghenion tai penodol canlynol:

- Darpariaeth Tai Hygyrch ac Wedi'i Haddasu
- Teuluoedd Aml-genhedlaeth a/neu mawr sydd angen aelwydydd mwy mewn maint
- Tai nad ydynt yn barhaol
- Anghenion Tai, Gofal a Chymorth
- Anghenion Lleoliadol ar gyfer Llety Myfyrwyr

Dydy'r anghenion lleoliadol i bobl gydag anghenion ffisegol neu ddiwylliannol heb ei asesu gan nad oes unrhyw ddata ar y testunau yma. Ond, yn nodedig, mae'r anghenion yma wedi ystyried fel rhan o'r proses gwneud penderfyniadau ehangach pan yn gartrefi tenantiaid rhenti cymdeithasol.

Ystyriwyd bod setiau data yn brin mewn rhai mannau, oherwydd anghyfiawnder neu oherwydd nad ydynt yn bodoli. Bydd y bylchau data yma yn cael i'w adrodd yn ôl i gydweithwyr, ein rhanddeiliaid allweddol ac i Lywodraeth Cymru i'w ystyried yn y dyfodol. Mae hefyd y potensial am ddyblygiad o anghenion tai penodol y dyfodol oherwydd bod gwahanol fodolau wedi'i defnyddio.

Mae'r bennod yn darparu ciplun meintiol ac ansoddol o'r farchnad dai cyfredol a marchnad dai'r dyfodol, mae'n adnabod anghenion tai preswylwyr ac yn rhoi syniad o anghenion y dyfodol i ddarparu orau i'r boblogaeth. Mae'r allbynnau wedi'i darparu ar lefel AMD ble yn bosib, ond, mewn mannau ble mae yna fylchau yn y data neu ble nad oedd yn synhwyrol i ddarparu data ar y lefel daearyddol yma, mae'r allbynnau wedi'i darparu ar lefel awdurdod lleol.

1.4.1. Tai Hygyrch ac Wedi'u Haddasu

Bydd yr adran hon yn nodi eiddo sy'n ateb anghenion pobl â symudedd a/neu ddeheurwydd cyfyngedig sydd angen gofal lefel isel, a defnyddwyr cadeiriau olwyn. Gall y math hygyrch ac wedi'i addasu gynnwys:

- offer lefel isel
- hygyrch i gadeiriau olwyn yn llwyr (eiddo wedi'i addasu'n llwyr)
- hygyrch i gadeiriau olwyn yn rhannol (bodloni rhai safonau cadeiriau olwyn)
- cartrefi gydol oes
- dim grisiau

- uchafswm o dri gris

Mae Polisi Cynllunio Cymru yn datgan:

'Dylai awdurdodau cynllunio hyrwyddo cymunedau deiliadaeth gymysg preswyl cynaliadwy gyda thai 'dirwyst', er enghraifft, tai sydd wedi'u hadeiladu'n unol â safonau Cartrefi Gydol Oes i alluogi pobl i fyw'n annibynnol ac yn ddiogel yn eu cartref eu hunain am hirach.'

(Llywodraeth Cymru, Polisi Cynllunio Cymru, 2021, td. 56).¹⁰⁵

Nod Amcan 1.2 yn Strategaeth Dai Cyngor Sir Ceredigion 2023-2028¹⁰⁶ yw: 'sichrau bod trigolion yn byw mewn llety o ansawdd da, addas a chynaliadwy' (t.15). Mae rhai o'r camau gweithredu sy'n ofynnol er mwyn gwireddu'r amcan hwn yn cynnwys y Cyngor yn gweithio gyda'i bartneriaid i gyflwyno ystod o addasiadau i gefnogi byw'n annibynnol a rhyddhau cleifion o'r ysbyty, ac ehangu Cynllun Prydlesu Cymru i wella'r ddarpariaeth o lety rhent fforddiadwy.

Mae'r Cynllun Datblygu Lleol Mabwysiedig ar gyfer Ceredigion (2013) hefyd yn cynnwys polisi LU02 sy'n ei gwneud yn ofynnol i bob datblygiad preswyl gael ei adeiladu yn unol â safonau Cartrefi Gydol Oes cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol. Mae hyn er mwyn sichrau bod eiddo a adeiladwyd ers 2013 yn gallu cael eu haddasu yn ôl gofynion heneiddio ac anabledd.

Pobl ag anableddau

Yn ôl Cyfrifiad 2021 mae 21.9% o drigolion Ceredigion wedi'u dosbarthu'n anabl o dan y Ddeddf Cydraddoldeb (yn amrywio o gyfyngu ychydig ar weithgareddau bob dydd i gyfyngu llawer arnynt), sef tua 15,637 o bobl yn y sir (cyfeiriwch at Adran 1.3.4 am fwy o fanylion). Cofnododd Ceredigion gyfran ychydig yn uwch o drigolion anabl na chyfartaledd cenedlaethol Cymru (21.6%). Dylid cydnabod na fydd angen cartrefi hygyrch neu gartrefi wedi'u haddasu ar bawb yn y grŵp hwn. Mae'n debygol y bydd y 6,686 o drigolion (9%) a ddywedodd fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd wedi'u cyfyngu llawer yn cynnwys y mwyafrif o unigolion sydd angen darpariaeth hygyrch ac wedi'i haddasu.

Math a lefel bresennol o anghenion a darpariaeth

Gall fod gan bobl sy'n byw gydag anableddau gwahanol anghenion tai gwahanol iawn. Mae llawer o bobl yn byw yn y sector preifat a pherchen-feddianwyr; fodd bynnag, mae gwybodaeth am yr angen am dai o fewn y deiliadaethau hyn yn gyfyngedig.

Mae Cofrestr Tai Hygyrch y Cyngor yn rhoi gwybodaeth am nifer y trigolion sydd angen eiddo hygyrch o fewn y sector fforddiadwy. Cafwyd y wybodaeth ganlynol o ddadansoddiad o'r Gofrestr Tai Hygyrch ym mis Gorffennaf 2023, gan amlinellu lefel yr angen presennol fesul AMD ar draws y sector hwn.

¹⁰⁵ Llywodraeth Cymru (2021). Polisi Cynllunio Cymru: Rhifyn 11. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Polisi Cynllunio Cymru – Rhifyn 11 \(llyw.cymru\)](#).

¹⁰⁶ Cyngor Sir Ceredigion (2023). Tai i Bawb 2023-2028. [Ar-lein]. Ar gael yn: [20a9485dcf070e3d73006dcace32d11c_Housing_Strategy_2023-2028.pdf \(amazonaws.com\)](#).

Tabl 17: Aelwydydd sydd angen eiddo hygyrch fesul AMD a nifer yr ystafelloedd gwely, yn ôl y Gofrestr Tai Hygyrch.

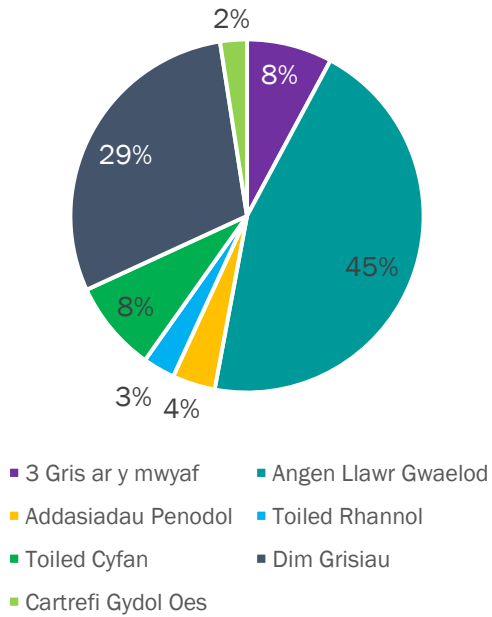
AMD	Nifer yr ystafelloedd				Cyfanswm
	1	2	3	4	
Aberystwyth	127	39	14	7	187
Arall	10	3	1	0	14
Arfordirol	30	17	5	2	54
Dyffryn Teifi	86	29	13	6	134
Cyfanswm	253	88	33	15	389

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Cofrestr Tai Hygyrch 2023)

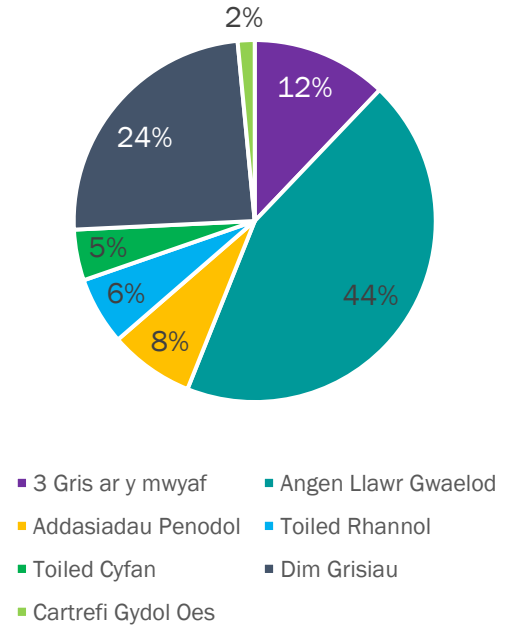
Fel y dangosir yn Nhabl 17, mae 389 o bobl angen cartrefi hygyrch yn y sector rhentu cymdeithasol sy'n cyfateb i 2% o'r boblogaeth anabl (yn ôl data Cyfrifiad 2021). Mae'r angen mwyaf yn AMD Aberystwyth (187 o bobl/48%), ac yna AMD Dyffryn Teifi (134 o bobl/34%), AMD Arfordirol (54 o bobl/14%), ac yn olaf yr AMD Arall (14 o bobl/4%). Yr angen mwyaf ar draws pob un o'r pedair AMD yw am eiddo hygyrch/wedi'i addasu 1 ystafell wely, sy'n cyfrif am tua 65% o'r angen cyffredinol.

Mae dadansoddi'r Gofrestr Tai Hygyrch yn dangos ymhellach y mathau o angen (h.y., gofynion hygyrchedd) o fewn y sector rhentu cymdeithasol fesul Ardal Marchnad Dai (AMD).

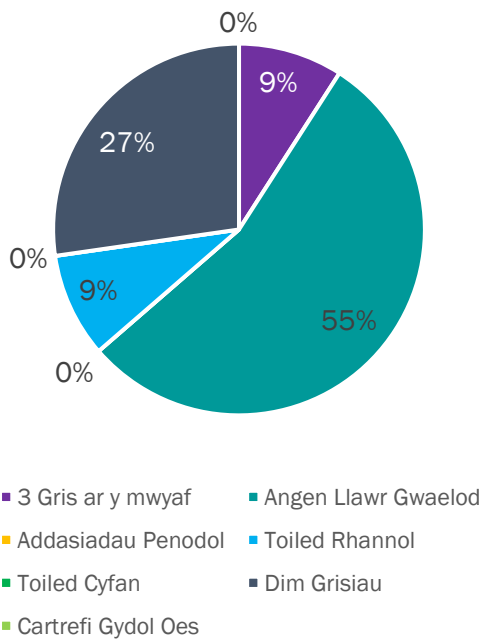
Ffigur 44: Anghenion Hygyrchedd – AMD Aberystwyth

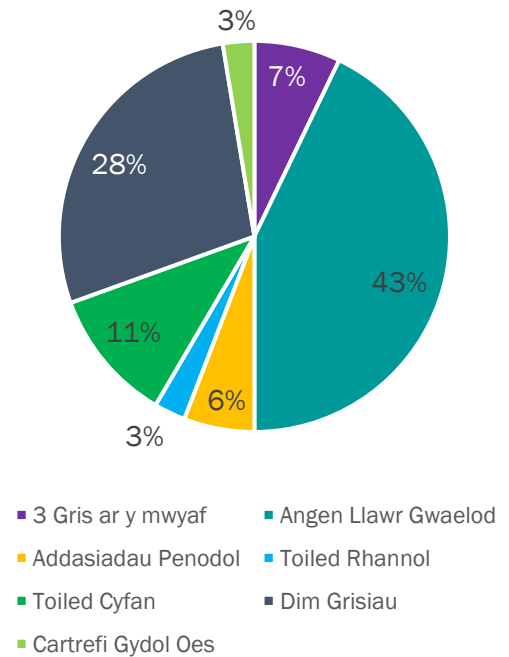
Ffigur 45: Anghenion Hygyrchedd – AMD Arfordirol

Ffigur 46: Anghenion Hygyrchedd – AMD Arall

Ffigur 47: Anghenion Hygyrchedd – AMD Dyffryn Teifi

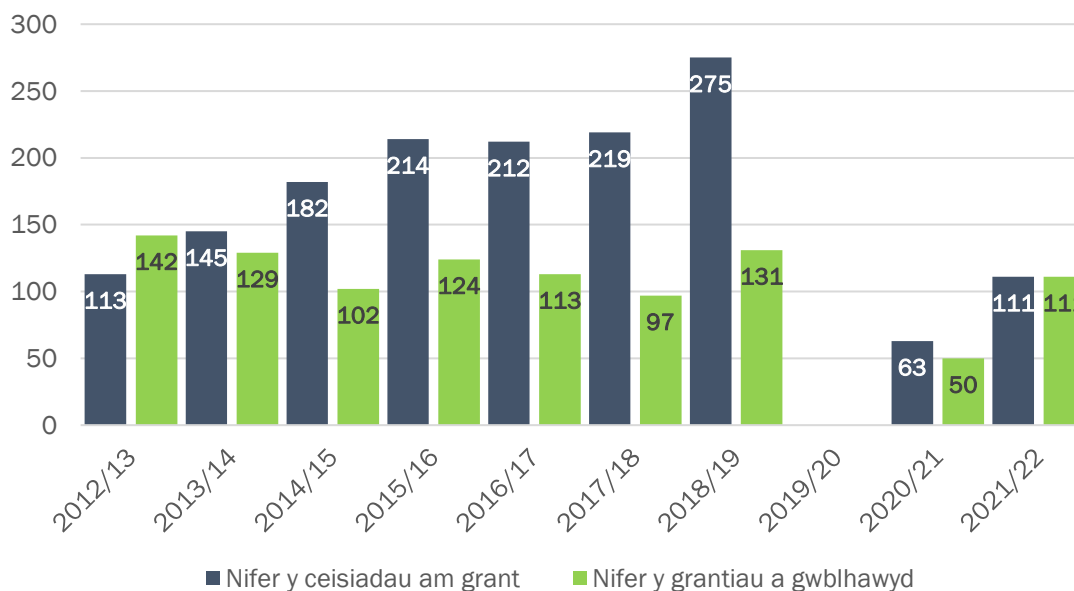
(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion – Cofrestr Tai Hygyrch 2023)

Ar draws y pedair AMD mae'r math o angen hygyrchedd yn debyg. Mae'r angen mwyaf am eiddo llawr gwaelod (sy'n cyfrif am 46% o gyfanswm yr angen), ac yna eiddo dim grisiau (27%). Mae'r angen lleiaf am uchafswm grisiau (9%) a chartrefi gydol oes (2%). Mae'r uchod yn dangos bod diffyg cyflenwad o gartrefi hygyrch ar hyn o bryd (yn enwedig eiddo llawr gwaelod) ar draws sector tai cymdeithasol Ceredigion.

Mae Grantiau Addasiadau Ffisegol yn grantiau a ddarperir gan yr awdurdod lleol i denantiaid cymdeithasau tai ag anabledd i helpu gyda chostau addasu eiddo. Rhwng 2018 a 2023 cwblhawyd 117 o addasiadau ac roedd y mwyafrif yn cynnwys addasiadau i ystafelloedd ymolchi (44 o addasiadau/38%), yna addasiadau mynediad (40 o addasiadau/34%).¹⁰⁷ Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi bod nifer y Grantiau Addasiadau Ffisegol yn dibynnu ar gyllid, ac felly ni fyddai'n brocsi addas er mwyn pennu angen.

Er bod data o'r Gofrestr Tai Hygyrch a Grantiau Addasiadau Ffisegol yn helpu i amcangyfrif yr angen presennol am gartrefi hygyrch ac wedi'u haddasu ar draws y sector tai cymdeithasol, mae data Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl yn nodi'r angen presennol a fynegwyd am dai wedi'u haddasu ar draws pob deiliadaeth. Mae Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl yn grantiau ar gyfer perchen-feddianwyr a thenantiaid (preifat neu gymdeithasol) sy'n anabl i helpu tuag at y gost o wneud eu cartref yn hygyrch. Maent yn tueddu i amrywio o waith adeiladu mawr i fân addasiadau i'r eiddo. Mae'r Ffigur isod yn dangos nifer y ceisiadau Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl a dderbyniwyd gan y Cyngor dros y deng mlynedd diwethaf ochr yn ochr â'r rhai sydd wedi'u cwblhau.

Ffigur 48: Ceisiadau Grant Cyfleusterau i'r Anabl a'r rhai a gwblhawyd yng Ngheredigion (2017/18-2021/22).

*Sylwch na chafodd y data ei gasglu yn 2019/20 oherwydd y pandemig COVID-19 (Ffynhonnell: Stats Cymru, 2023)¹⁰⁸

¹⁰⁷ Data a dderbyniwyd gan Gymdeithasau Tai (Barcud, Cymdeithas Tai Wales and West a Ceredig), 2023.

¹⁰⁸ Stats Cymru (2023). Grantiau ar gyfer cyfleusterau i bobl anabl yn ôl ardal awdurdod lleol a'r math o grant. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Grantiau ar gyfer cyfleusterau i bobl anabl yn ôl ardal awdurdod lleol a'r math o grant \(llyw.cymru\)](#)

Tudalen 141

Mae Ffigur 48 yn dangos, cyn pandemig COVID-19 yn 2020, fod y bwlch rhwng nifer y ceisiadau a lefel cwblhau wedi cynyddu'n raddol. Ers hynny mae'r bwlch wedi lleihau ac mae nifer y ceisiadau a'r anheddau a gwblhawyd wedi lleihau'n sylweddol. Fodd bynnag, nid yw'r gostyngiad yn nifer yr anheddau a gwblhawyd yn trosi'n uniongyrchol i lai o angen am addasiadau. Ym mis Medi 2023 mae 360 o drigolion ar restr aros yr awdurdod lleol am addasiadau¹⁰⁹. Yn rhannol mae hwn yn groniad o'r gwaith addasu roedd angen ei wneud yn ystod y blynyddoedd cyn 2021/22 pan na chyrhaeddwyd y targed cwblhau.

Er y gall fod aelwydydd ychwanegol nad ydynt wedi gwneud cais am Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl ond a fyddai am neu byddai angen iddynt gael eu haddasu, mae'r ffigurau hyn yn rhoi syniad o'r angen a fynegwyd. Byddai darparu cartrefi hygyrch yn helpu i leihau'r angen am yr addasiadau hyn, ac yn helpu i ddiogelu cartrefi newydd ar gyfer cenedlaethau olynol yn y dyfodol.

Gan ddefnyddio model Opinion Research Services (ORS), gellir modelu nifer yr aelwydydd presennol (yn 2022) â salwch hirdymor neu anabledd sy'n effeithio ar eu hanghenion tai (Tabl 21). Mae'r model yn defnyddio data nifer yr achosion o'r cyfrifiad ochr yn ochr â'r wybodaeth ddiweddaraf gan yr Adran Gwaith a Phensiynau.¹¹⁰ Defnyddir yr amcanestyniad aelwydydd a ffafrir, sef yr amrywiad uwch seiliedig ar 2018. Mae'n bwysig deall cafeatau a chyfyngiadau'r model hwn a chydabod y dylid trin y ffigurau ar gyfer Ceredigion fel *canllaw*. Lle bo'n berthnasol, lluniwyd cymariaethau rhwng allbynnau'r model a'n data mewnol i dynnu sylw at rai gwahaniaethau yn y ffigurau. Mae Adran 2.1 yn rhoi rhagor o wybodaeth am y model Excel a ddefnyddiwyd ar gyfer yr adran hon.

Tabl 18: Aelwydydd â salwch hirdymor neu anabledd sy'n effeithio ar eu hanghenion tai (2022).

Pob Aelwyd 2022	30,759	-
Aelwydydd ag un neu fwy o bobl â salwch neu anabledd cyfyngu hirdymor	11,535	38%
Nid yw'n effeithio ar eu hangen am dai	7,896	26%
Cartref presennol sy'n addas ar gyfer anghenion	3,048	10%
Mae angen addasu'r cartref presennol	306	1%
Angen symud i gartref mwy addas	285	1%
Cyfanswm yr aelwydydd lle mae salwch neu anabledd cyfyngu hirdymor yn effeithio ar eu hanghenion tai yn 2022:	3,639	12%

* Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu (Ffynhonnell: Model Tai ORS, Cyfrifiad 2021, AGP).

¹⁰⁹ Cyngor Sir Ceredigion (2023) – Adran Gofal Cymdeithasol.

¹¹⁰ Yr Adran Gwaith a Phensiynau (2023). Ar gael yn:

<https://stat-xplore.dwp.gov.uk/webapi/jsf/dataCatalogueExplorer.xhtml> data sets: Attendance Allowance (AA), Disability Living Allowance (DLA) and Personal Independence Payments (PIP).

Tudalen 142

Mae Tabl 18 yn nodi bod tua 11,535 o aelwydydd yn byw yng Ngheredigion lle roedd un neu ragor o bobl â salwch neu anabledd cyfyngu hirdymor. Roedd hyn yn cynnwys tua 3,693 o aelwydydd â phroblemau iechyd oedd yn effeithio ar eu hanghenion tai¹¹¹, fodd bynnag, roedd y mwyafrif o'r aelwydydd hyn (83.7%/ 3,048) eisoes yn byw mewn cartref addas. Nododd y model fod angen addasiadau ar tua 306 o aelwydydd ar ddechrau'r cyfnod yn 2022.¹¹² Mae angen i tua 285 symud i gartref mwy addas oherwydd anabledd neu broblem iechyd hirdymor arall. Felly, byddai'r grŵp hwn o aelwydydd yn cynrychioli *angen sy'n bodoli* am dai safonol Cartrefi Gydol Oes, a byddai angen tai wedi'u haddasu'n llwyr ar gyfer cadeiriau olwyn ar rai ohonynt.

O ran y ddarpariaeth bresennol, nid oes asesiad lleol o gyfanswm y stoc tai ar draws yr *holl* ddeiliadaethau sydd wedi'u haddasu neu sy'n hygyrch, nac o'r gwaith hygyrchedd sydd wedi cael ei wneud fel rhan o ddatblygu anheddau newydd. Fodd bynnag, mae data ar gael sy'n rhoi syniad o'r ddarpariaeth o stoc tai cymdeithasol hygyrch ac wedi'u haddasu.¹¹³ (*Sylwer: cydnabyddir mai amcangyfrif bras yw hwn oherwydd anghyflawnder y data, ac mae'r ffigurau a ddarparwyd yn debygol o danamcangyfrif cyfanswm y stoc hygyrch ac wedi'i addasu*).¹¹⁴

Fel y dangosir yn Nhabl 19 isod, mae tua 192 o unedau hygyrch a 1,137 o unedau wedi'u haddasu o fewn y sector rhentu cymdeithasol yng Ngheredigion. Gan ddefnyddio'r amcangyfrifon stoc anheddau diweddaraf (2022)¹¹⁵, amcangyfrifir bod tua 5.5% o'r stoc rhentu cymdeithasol yn anheddau wedi'u haddasu a bod 32.5% o'r stoc rhentu cymdeithasol wedi'i haddasu (er ei bod yn debygol bod y gyfran yn uwch). Mae nifer yr eiddo gwag yn weddol isel sy'n dangos y galw presennol am y math hwn o lety, yn enwedig tai hygyrch. Mae'n anodd meincnodi'r ffigurau hyn gan nad yw'r data hwn ar gael ar lefel genedlaethol.

Tabl 19: Cyfanswm stoc hygyrch LCC yng Ngheredigion yn ôl statws eiddo.

Stoc Rhentu Cymdeithasol	Wedi'i feddiannu	Gwag	Cyfanswm
Hygyrch	191	1	192
Wedi'i Addasu	1,119	18	1,137

(Fynhonnell: Grŵp Tai Wales and West (WWH) a Barcud 2023)

¹¹¹ Sylwer: mae cyfanswm nifer yr aelwydydd lle mae salwch neu anabledd cyfyngus hirdymor yn effeithio ar eu hangen am dai a bennir gan fodel ORS yn debyg iawn i nifer yr aelwydydd sy'n derbyn Taliad Annibyniaeth Personol a Lwfans Gweini yng Ngheredigion (3,583) yn ystod 2023.

¹¹² Sylwer: mae'r ffigur hwn ychydig yn is na nifer yr ymgeiswyr sydd ar y rhestr aros am addasiadau Gofal Cymdeithasol ar hyn o bryd (360).

¹¹³ Dadansoddiad stoc wedi'i wneud gan Gymdeithas Tai Wales & West a Barcud (2023).

¹¹⁴ Mae unedau hygyrch wedi cael eu hadnabod fel eiddo heb risiau at y drws ffrynt, eiddo ar y llawr gwaelod neu sydd â mynediad i lifft. Mae unedau wedi'u haddasu yn cynnwys eiddo lle mae atgyweiriad wedi'i gofnodi yn y system fel un sydd wedi'i gwblhau neu wedi'i labelu fel un sydd wedi'i addasu (e.e. drysau wedi'u lledu).

¹¹⁵ StatsCymru(2023). Amcangyfrifon o'r stoc anheddau yn ôl awdurdod lleol a deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Amcangyfrifon o'r stoc anheddau yn ôl awdurdod lleol a deiliadaeth](#)

Math a lefel yr anghenion a'r ddarpariaeth yn y dyfodol

Mae'r data uchod sy'n deillio o fodel ORS yn dangos yr angen a nodwyd am tua 285 o gartrefi wedi'u haddasu ar ddechrau'r cyfnod (2022) sy'n seiliedig ar anghenion presennol aelwydydd. Fodd bynnag, rhaid hefyd ystyried anghenion newidiol aelwydydd dros amser. Bydd nifer yr aelwydydd gydag un neu ragor o bobl sydd â salwch neu anabledd cyfyngu hirdymor yn cynyddu wrth i bobl heneiddio.

Mae Tabl 20 isod yn dangos y gellir disgwyl i 1,543 o aelwydydd ychwanegol gynnwys trigolion sy'n datblygu problemau iechyd sy'n effeithio ar eu hangen am dai o fewn 10 mlynedd. Byddai'r aelwydydd hyn hefyd angen addasiadau i'w cartref presennol neu symud i gartref hygyrch addas.

Tabl 20: Aelwydydd â salwch hirdymor neu anabledd gydag amcanestyniadau 2022 i 2037.

Cyfanswm yr aelwydydd lle mae salwch neu anabledd cyfyngu hirdymor yn effeithio ar eu hangen am dai yn 2022	3,639
Aelwydydd presennol yn 2018 yn debygol o ddatblygu problemau iechyd sy'n effeithio ar eu hangen am dai o fewn 10 mlynedd	1,543
Rhagwelir y bydd aelwydydd ychwanegol yn 2033 yn profi problemau neu'n debygol o ddatblygu problemau o fewn 10 mlynedd	3,351
Cyfanswm yr aelwydydd yn 2033 lle mae salwch neu anabledd yn effeithio ar eu hangen am dai neu a fydd yn datblygu o fewn 10 mlynedd	4,894

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu.
(Ffynhonnell: Model Tai ORS, Cyfrifiad 2021, AGP).*

Mae model ORS yn awgrymu, erbyn 2033, y bydd 4,894 o aelwydydd ychwanegol naill ai eisoes yn profi problemau iechyd neu'n debygol o ddatblygu problemau iechyd o fewn 10 mlynedd. Bydd y rhan fwyaf o'r rhain yn aelwydydd sy'n bodoli yn 2022 ac yn cynnwys aelodau y mae eu hiechyd wedi gwaethygu dros y cyfnod hyd at 2037.

O ystyried anghenion aelwydydd yn 2022 ynghyd â'r twf a ragwelir mewn aelwydydd a demograffeg newidiol (yn enwedig y boblogaeth sy'n heneiddio), mae model ORS yn rhagweld y bydd angen gwneud addasiadau i'w cartrefi presennol ar tua 4,894 o aelwydydd neu bydd angen iddynt symud i eiddo hygyrch. Mae hyn yn ychwanegol at y 285 o aelwydydd sy'n bodoli sydd angen symud, a'r 306 sydd angen addasiadau yn seiliedig ar eu hiechyd presennol yn 2022.

Tabl 21: Aelwydydd â salwch neu anabledd hirdymor gydag amcanestyniad 2022-2037 a chartrefi y gellir eu haddasu.

	Ceredigion
Angen presennol yn 2022	
Aelwydydd lle mae salwch neu anabledd presennol yn effeithio ar eu hangen am dai ac angen symud yn 2022	285
Amcanestyniad o angen y dyfodol 2022-37	
Aelwydydd ychwanegol yn 2033 lle mae salwch neu anabledd yn effeithio ar eu hangen am dai neu a fydd yn datblygu o fewn 10 mlynedd	4,894
Yr Angen Mwyaf am dai wedi'u haddasu 2022-37 (aelwydydd)	5,179
Llai o aelwydydd mewn anheddau y gellir eu haddasu i safon y gellir ymweld â hwy mewn cadeiriau olwyn	3,286
Isafswm Angen am Dai wedi'u Haddasu 2022-37 (aelwydydd)	1,893

**Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu.
(Ffynhonnell: Model Tai ORS, Cyfrifiad 2021, AGP).*

Ni fydd pob aelwyd am symud i dai newydd; bydd rhai yn addasu eu cartrefi presennol a bydd eraill yn symud i eiddo arall yn y stoc sy'n bodoli. Trwy beidio â chynnwys aelwydydd sy'n addas i'w haddasu (gan ddefnyddio aelwydydd sy'n byw mewn cartrefi y gellir eu haddasu i safonau y gellir ymweld â nhw mewn cadair olwyn fel procsi) bydd angen i tua 1,893 o aelwydydd symud i eiddo arall.

Yn ddealladwy, mae ansicrwydd ynghylch faint o aelwydydd fydd yn gallu ateb eu hanghenion tai heb symud a faint fydd yn symud i gartrefi sy'n bodoli yn hytrach na chartrefi newydd, felly, mae'r ffigurau a adlewyrchir yn Nhabl 21 uchod (1,893 i 5,179) yn cael eu hystyried yn amrediad. Mae amrediad yr angen am dai hygyrch ac wedi'u haddasu ychydig yn llai na'r hyn a nodwyd yn AFDL 2019 (2,072 i 5,969). Gellir priodoli'r gwahaniaeth hwn i'r amcanestyniadau aelwydydd a ddefnyddiwyd yn yr AFDL blaenorol (seiliedig ar 2014) a ragwelodd dwf aelwydydd llawer mwy o'i gymharu â'r amrywiad uwch seiliedig ar 2018 a ddefnyddiwyd yma.

Mae Grŵp Tai Wales & West (WWH) yn bwriadu adeiladu 72 o unedau hygyrch dros y tair blynedd nesaf a fydd yn bodloni rhywfaint o'r angen hwn, ond nid y cyfan. Dangosodd ymgysylltiad â'r landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yr her o gartrefu tenantiaid tai yn eu heiddo wedi'u haddasu i'r anabl oherwydd yn aml bydd tenantiaid am i'w cartref presennol gael ei addasu yn hytrach na symud i eiddo newydd. Mae hyn yn awgrymu y dylai darpariaeth yn y dyfodol ganolbwyntio ar addasu eiddo sy'n bodoli (lle bo modd) yn y lle cyntaf.

Ar y llaw arall, nid yw llawer o eiddo sy'n bodoli yn addas ar gyfer eu haddasu neu byddai angen gwneud tipyn o waith iddynt. Felly, mae canolbwyntio'n unig ar addasu'r stoc sy'n bodoli yng Ngheredigion yn annhebygol o ateb anghenion poblogaeth sy'n heneiddio ac sydd ag anghenion symudedd uwch. Bydd sicrhau bod adeiladau newydd yn cyrraedd safon Cartrefi Gydol Oes felly yn ffactor arwyddocaol wrth geisio bodloni gofynion tai pobl ag anabledd yn y sir yn y dyfodol, ac mae polisi wedi bod yn ei le ar gyfer hyn ers 2013.

1.4.2. Aelwydydd Aml-genhedlaeth

Mae canllawiau'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn nodi bod angen ystyried anghenion eiddo aelwydydd aml-genhedlaeth a/neu deuluoedd mwy er mwyn darparu ar gyfer yr anghenion diwylliannol sy'n gysylltiedig â rhai achosion o fyw aml-genhedlaeth.

At ddiben yr asesiad hwn, diffinnir teulu mwy fel aelwyd sy'n cynnwys pedwar neu fwy o bobl (neu 4+ ystafell wely). O ran aelwydydd aml-genhedlaeth, defnyddir diffiniad y Swyddfa Ystadegau Gwladol:

"Ile mae pobl ar draws mwy na dwy genhedlaeth o'r un teulu yn byw gyda'i gilydd. Mae hyn yn cynnwys aelwydydd gyda neiniau a theidiau ac wyrion a wyresau p'un a oedd y genhedlaeth rhyngddynt hefyd yn byw yn yr aelwyd neu beidio."¹¹⁶

Mae'n bwysig nodi nad yw 'teuluoedd cudd' yr un peth ag aelwydydd aml-genhedlaeth. Mae teuluoedd cudd yn cynnwys aelwydydd lle mae teuluoedd nad ydynt yn perthyn â'i gilydd yn byw gyda'i gilydd, ond nad ydynt byth yn cyfrif person sengl fel teulu.

Math a lefel bresennol o anghenion a darpariaeth

Yn 2021 roedd 15.5% o aelwydydd Ceredigion yn cynnwys 4 neu fwy o bobl, sy'n is na'r ffigur ar gyfer Cymru (17.2%). Mae hyn yn cyfateb i tua 4,800 o aelwydydd gyda phedwar neu fwy o bobl yn y sir.

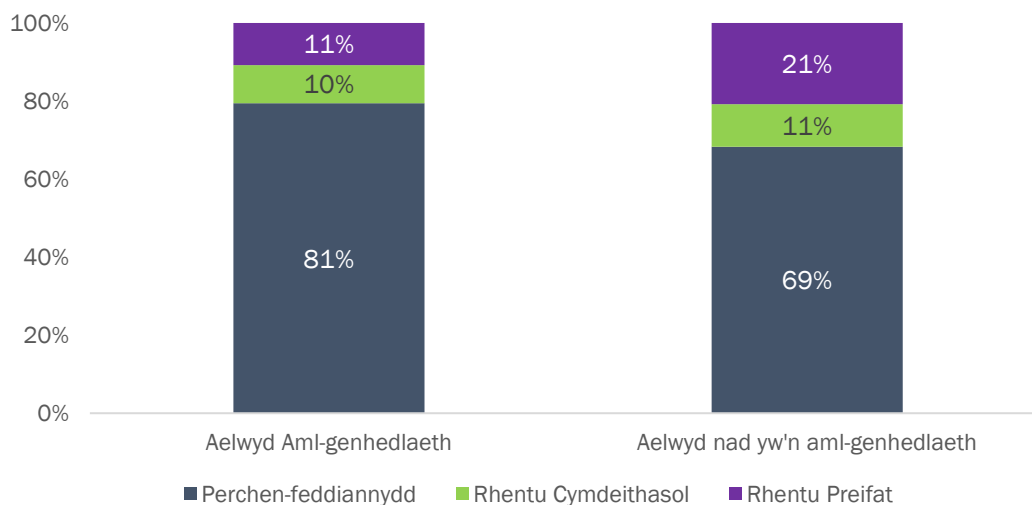
Yn ôl Cyfrifiad 2021 mae 1.6% o aelwydydd Ceredigion yn rhai aml-genhedlaeth sy'n cyfateb i 500 o aelwydydd.¹¹⁷ Mae hyn ychydig yn is na chyfartaledd Cymru o 2.0%. Mae Ffigur 49 a 50 isod yn rhoi trosolwg o gyfradd deiliadaeth a meddiannaeth aelwydydd aml-genhedlaeth o'i gymharu ag aelwydydd nad ydynt yn rhai aml-genhedlaeth yng Ngheredigion.

Mae Ffigur 49 isod yn dangos bod ychydig o wahaniaeth yn y proffil deiliadaeth rhwng aelwydydd aml-genhedlaeth ac aelwydydd nad ydynt yn aml-genhedlaeth (aelwydydd eraill). Mae aelwydydd aml-genhedlaeth yn fwy tebygol o fod yn berchen-feddianwyr (81%) tra bod cyfran uwch o aelwydydd nad ydynt yn rhai aml-genhedlaeth yn rhentu eu cartrefi (rhentu preifat neu gymdeithasol) (32%).

¹¹⁶ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023). Amrywiad aml-genedlaethau yn yr aelwyd: Cyfrifiad 2021. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Amrywiad aml-genedlaethau yn yr aelwyd: Cyfrifiad 2021](#).

¹¹⁷ SYG (2023). Cyfrifiad 2021: Tabl RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth aelwydydd

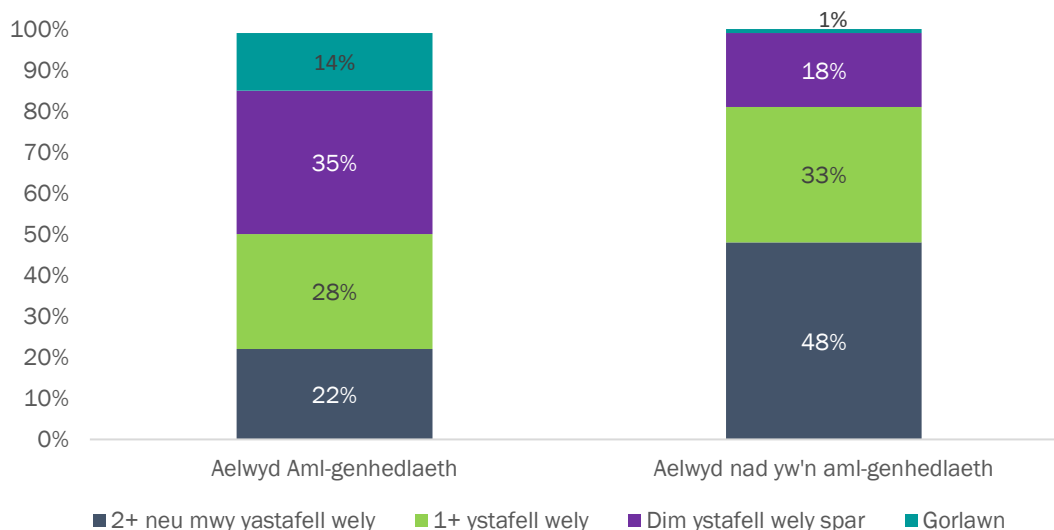
Ffigur 49: Aelwydydd Aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth yng Ngheredigion (2021).

(Ffynhonnell: SYG (2023). RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth.)¹¹⁸

O ran lefel meddiannaeth (cyfeiriwch at Ffigur 50 drosodd), mae aelwydydd aml-genhedlaeth yn fwy tebygol o fod yn orlawn (14% o aelwydydd aml-genhedlaeth o'i gymharu ag 1% o'r aelwydydd eraill). Mae hyn yn cyfateb i 72 o aelwydydd aml-genhedlaeth yng Ngheredigion yn 2021 oedd yn orlawn, sydd ychydig yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol (19%). Mae gan Geredigion gyfran fawr o eiddo gyda phedair ystafell wely neu fwy (75% o'r holl stoc). At hynny, roedd 40% o aelwydydd aml-genhedlaeth yn 2021 wedi'u tanfeddiannu. Felly, mae'n annhebygol mai diffyg stoc i ateb anghenion yr aelwydydd hyn sy'n gyfrifol am y gorlenwi, ond yn hytrach diffyg cyfatebiaeth rhwng yr aelwydydd hyn a lle maent yn byw ar hyn o bryd.

Ffigur 50: Aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl graddfa deiliadaeth ystafell wely yng Ngheredigion (2021).

(Ffynhonnell: SYG (2023). RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth.)¹¹⁹

¹¹⁸ SYG (2023). RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

¹¹⁹ SYG (2023). RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://www.nomisweb.co.uk/)

Math a lefel o anghenion a darpariaeth yn y dyfodol

Cyfrifiad 2021 yw'r cyfrifiad cyntaf i gasglu gwybodaeth am aelwydydd aml-genhedlaeth, felly mae'n anodd rhagweld tueddiadau yn y dyfodol. Fodd bynnag, gellir defnyddio amrywiad uwch amcanestyniad aelwydydd seiliedig ar 2018 (sef yr amcanestyniad a ffafrir a ddefnyddir yn yr offeryn AFDL i amcangyfrif yr angen am dai yn y dyfodol) i roi syniad o dwf aelwydydd aml-genhedlaeth yng Ngheredigion yn y dyfodol.

Mae'r amcanestyniadau aelwydydd yn rhoi dadansoddiad yn ôl math o aelwyd. O dan y diffiniad o aelwydydd aml-genhedlaeth, gellid cynnwys dau fath o aelwyd yn y categori hwn, sef:

- aelwydydd pedwar person yn cynnwys dau oedolyn neu fwy ac un plentyn neu fwy.
- aelwydydd pum person yn cynnwys dau oedolyn neu fwy ac un plentyn neu fwy.

Gan nad oes unrhyw ddata tueddiadau blaenorol ar aelwydydd aml-genhedlaeth, rhagdybir bod cyfradd nifer yr achosion aelwydydd aml-genhedlaeth yr un fath o fewn y mathau hyn o aelwydydd â'r hyn a gofnodwyd gan Gyfrifiad 2021 (13.7%).^{120 121} Gan ddefnyddio'r rhagdybiaeth hon, mae'n bosibl rhagamcan nifer yr aelwydydd hyn a fydd yn bodoli yng Ngheredigion ar ddiwedd cyfnod y cynllun AFDL (2037).

Yn ôl y dull hwn, rhagwelir y bydd nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yng Ngheredigion yn gostwng i 462 erbyn 2037 (lleihad o 38 o aelwydydd aml-genhedlaeth). Mae hyn yn adlewyrchu'r gostyngiad amcanestynedig mewn aelwydydd mwy yng Ngheredigion erbyn 2037 (yn ôl yr amcanestyniadau aelwydydd amrywiad uwch seiliedig ar 2018).¹²² Mae hyn yn wahanol i'r duedd genedlaethol, lle ceir awgrymiadau bod tai aml-genhedlaeth ar gynydd, wedi'i ysgogi gan y nifer uwch o blant sy'n oedolion (25 oed neu hŷn) sy'n dal i fyw gartref gyda'u rhieni.

1.4.3. Tai nad ydynt yn barhaol

Mae canllawiau'r AFDL yn nodi bod angen dadansoddiad o anghenion llety dros dro ac mewn argyfwng, a'r ddarpariaeth. Yn ôl y canllawiau, mae'r math hwn o lety yn addas ar gyfer ceiswyr lloches, ffoaduriaid, aelwydydd digartref (gan gynnwys pobl sy'n cysgu ar y stryd a syrffwyr sofffa) a myfyrwyr. Cydnabyddir mai tai parhaol yw'r dewis a ffafrir, fodd bynnag, mae llety dros dro/argyfwng yn cael ei ystyried lle nad oes digon o dai parhaol ar hyn o bryd i ateb anghenion.

Math a lefel bresennol o anghenion a darpariaeth

Mae cyfanswm o 50 eiddo llety dros dro (a rennir a hunangynhwysol) yng Ngheredigion ac mae pob un ohonynt wedi'i feddiannu ar hyn o bryd. O'r rhain, mae 45 yn eiddo llety

¹²⁰ StatsCymru (2021). Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, math o aelwyd a blwyddyn – amrywiad uwch. Ar gael yn: [Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, math o aelwyd a blwyddyn \(gov.wales\)](https://gov.wales)

¹²¹ NOMIS (2023). Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth aelwydydd. Ar gael yn: [RM197 – Number of multi-generational households by household tenure – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk)

¹²² StatsCymru(2021). Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl math o aelwyd a'r flwyddyn. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl math o aelwyd a'r flwyddyn.](https://gov.wales)

Tudalen 148

hunangynhwysol dros dro (72 ystafell wely/uned) ac wedi'u lleoli ar draws y pedair AMD. Mae'r 5 sy'n weddill yn eiddo a rennir (34 ystafell wely/uned), ac maent i gyd wedi'u lleoli yn AMD Aberystwyth.

Mae'r 45 eiddo llety brys hunangynhwysol (cyfanswm o 72 gwely) wedi'u lleoli ar draws y pedair AMD ac yn amrywio o eiddo 1 ystafell wely, 2 ystafell wely a 3 ystafell wely. Mae'r rhain wedi'u lleoli fel a ganlyn:

Tabl 22: Llety brys/dros dro (hunangynhwysol) gan AMD a nifer yr ystafelloedd gwely yng Ngheredigion.

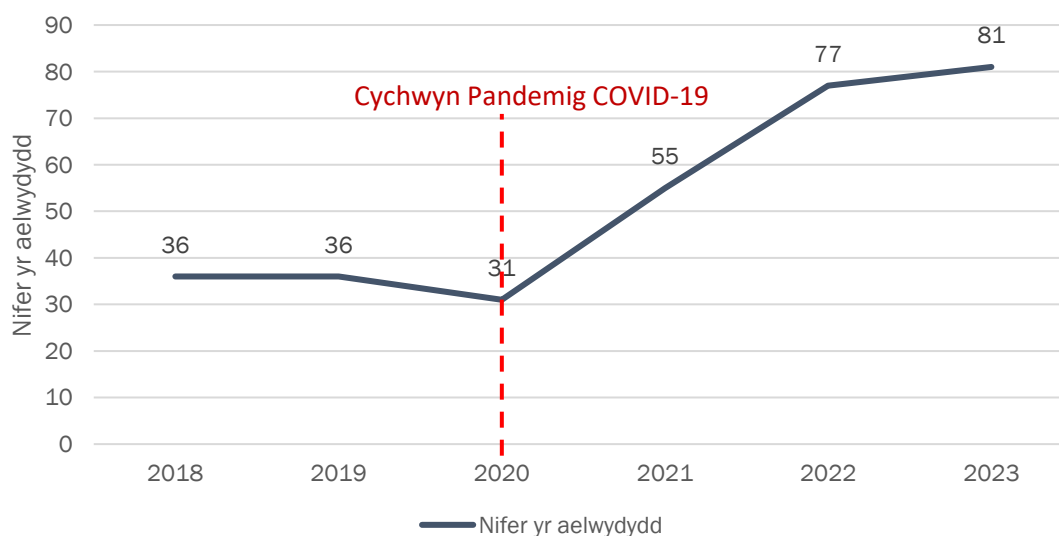
AMD	1-ystafell	2- ystafell	3- ystafell	Cyfanswm
Aberystwyth	19	10	5	33
Arfordirol	1	0	0	1
Arall	0	1	0	1
Dyffryn Teifi	4	4	1	10
Cyfanswm	24	15	6	45

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Digartrefedd 2023).

Fel yr adlewyrchir yn y Tabl uchod, mae'r mwyafrif o'r llety brys wedi'i leoli yn AMD Aberystwyth (33 eiddo), ac yna AMD Dyffryn Teifi (10 eiddo), ac yna AMD Arfordirol a'r AMD Arall gydag 1 eiddo ym mhob un. Mae pob un o'r 5 eiddo llety brys a rennir (34 uned) wedi'u lleoli yn AMD Aberystwyth. Maent yn amrywio o eiddo 4 ystafell wely i 8 ystafell wely, ac fe'i defnyddir ar gyfer pobl sydd wedi cyflwyno eu hunain yn ddigartref am wahanol resymau, gan gynnwys pobl sy'n cysgu allan neu'n syrffwyr sofffa.

Fel yr amlinellir yn Ffigur 51, roedd 81 o aelwydydd (140 o bobl) mewn llety dros dro ar ddiwedd mis Mai 2023. Roedd hyn yn gynydd o 5% o'i gymharu â'r nifer y flwyddyn ynghynt, ac mae'n rhan o duedd gynyddol o aelwydydd mewn llety dros dro ers 2020.

Ffigur 51: Aelwydydd mewn Llety Dros Dro yng Ngheredigion (2018-2023).

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Digartrefedd 2023).

Ers dechrau pandemig COVID-19 mae nifer yr aelwydydd mewn llety dros dro wedi cynyddu'n fawr gyda'r nifer ym Mehefin 2021 77% yn uwch na'r flwyddyn flaenorol. Mae'r cynnydd mawr yn nifer yr aelwydydd i'w briodoli'n bennaf i Lywodraeth Cymru yn cyflwyno'r cynllun 'Neb Heb Help'. Roedd hyn yn golygu bod dyletswydd ar awdurdodau lleol i ddarparu llety dros dro i unrhyw un a oedd yn ddigartref, ni waeth beth oedd ei statws angen blaenoriaethol o dan y ddeddfwriaeth ddigartrefedd. Ffactor ychwanegol yw'r opsiynau tai annigonol ar gyfer pobl yn y sir. Arweiniodd newidiadau yn y ddeddfwriaeth budd-daliadau yn y gorffennol at angen a nodwyd am un ystafell wely fforddiadwy a llety a rennir ar gyfer y rhai o dan 35 oed. Mae hyn yn arbennig o wir am drigolion mewn llety dros dro, gan bwysleisio'r angen sylweddol am eiddo llai.

Mae tystiolaeth yn dangos bod diffyg sylweddol yn y ddarpariaeth bresennol o lety dros dro/brys yng Ngheredigion:

- Mae Gwasanaeth Tai'r Awdurdod Lleol yn rhoi defnyddwyr gwasanaeth mewn gwely a brecwast/gwestai a lleoliadau lloches. Mae lleoliadau gwely a brecwast wedi bod yn cynyddu'n raddol ers dechrau'r pandemig. Cydnabyddir bod y defnydd o lety gwely a brecwast yn ddrud, yn annigonol ac yn cael effeithiau negyddol hirdymor ar bobl ddigartref.
- Mae stoc arall yn cael ei ddefnyddio fel llety dros dro oherwydd y galw uchel. Mae 10 uned o dan Brosiect Troseddwy'r a Lleihau Niwed Awdurdodau Lleol (llety a rennir â chymorth) yn cael eu defnyddio fel llety dros dro, ond nid ydynt wedi'u neilltuo at y diben hwn. Ymhellach, bwriedir i eiddo 6 ystafell wely yn AMD Aberystwyth fod yn llety cam-i-lawr/symud ymlaen, fodd bynnag, mae'n cael ei ddefnyddio fel llety dros dro.
- Mae'r Gwasanaeth Tai wedi bod yn cynnal rhestr aros ar gyfer llety dros dro ers pandemig COVID-19 gan nad yw'n gallu darparu ar gyfer pawb.

Math a lefel o anghenion a darpariaeth yn y dyfodol

Mae'n anodd modelu'r gofynion ar gyfer y math hwn o lety yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'n annhebygol y bydd yr angen yn lleihau yn y dyfodol. Ar hyn o bryd, mae diffyg sylweddol mewn llety dros dro yng Ngheredigion y bydd angen ei ateb. At hynny, efallai y bydd yr adolygiad o'r ddeddfwriaeth ddigartrefedd gan Lywodraeth Cymru yn cael effaith ar angen yn y dyfodol oherwydd gallai hyn olygu cael gwared ar angen blaenoriaethol/bwriadoldeb a fyddai'n gwreiddio 'Neb Heb Help' yn y ddeddfwriaeth.

Yn ogystal â'r uchod, bydd angen a darpariaeth yn y dyfodol hefyd yn cael ei bennu gan y ddarpariaeth o stoc tai addas a nifer y ffoaduriaid sy'n symud i'r ardal. Er bod y rhan fwyaf o deuluoedd ffoaduriaid yn cael eu cartrefu yn y sector rhentu preifat a chymdeithasol neu'n byw gyda theuluoedd lletyol, efallai y bydd angen llety dros dro arnynt yn y dyfodol, yn enwedig os yw'r stoc tai yn anaddas/anfforddiadwy.

Ar ddiwedd mis Mehefin 2023 roedd 15 o deuluoedd ffoaduriaid yn byw mewn llety rhent preifat ac roedd 24 o deuluoedd yn byw gyda lletywyr yn y cynllun Cartrefi i Wcráin.¹²³ Ar hyn o bryd, mae 2 o'r teuluoedd sydd mewn llety rhent preifat yn wynebu digartrefedd oherwydd bod eu landlord yn gwerthu'r eiddo (mae angen tai 3-4 ystafell wely ar y ddau deulu hyn). At hynny, bydd angen i deuluoedd sy'n byw gyda lletywyr ddod o hyd i lety arall neu symud i rywle arall yn y dyfodol. Gan fod yr awdurdod lleol wedi ymrwymo i dderbyn nifer o deuluoedd ffoaduriaid o fewn cyfnod yr AFDL, gallai'r broblem hon waethygu yn y dyfodol.

¹²³ Tim Cydraddoldeb a Chynhwysiant Cyngor Sir Ceredigion (2023).

Fel rhan o'r Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym, mae Ceredigion yn gweithio tuag at weithredu'r dull 'Ailgartrefu Cyflym', a bydd y portffolio o lety dros dro yn cael ei adolygu'n barhaus ac yn cael ei addasu yn ôl yr angen. Ar hyn o bryd mae opsiynau ar gyfer unedau llety a rennir ar gyfer pobl sengl yn Aberteifi, sydd o fewn AMD Dyffryn Teifi, yn cael eu harchwilio.

1.4.4. Anghenion Tai, Gofal a Chymorth

Mae canllawiau'r AFDL yn nodi y dylai'r asesiad ystyried anghenion gofal a chymorth trigolion. Mae hyn yn cynnwys gofal ychwanegol, byw â chymorth i bobl ag anabledd dysgu a/neu anhwylder ar y sbectrwm awtistiaeth, llety gwarchod, gofal nyrsio a gofal preswyl. Un o'r uchelgeisiau a nodir yn Strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer Pobl Hŷn yng Nghymru yw "*mae pobl hŷn yn cael gafael ar dai a gwasanaethau sy'n cefnogi eu hanghenion ac yn hyrwyddo annibyniaeth*".¹²⁴

Math a lefel bresennol o anghenion a darpariaeth

Mae Tabl 23 isod yn dangos y ddarpariaeth bresennol o stoc byw â chymorth, llety gwarchod a gofal ychwanegol ar draws y sir yn 2023. Ar hyn o bryd mae 406 o unedau tai gwarchod ar gyfer pobl hŷn, 18 o unedau byw â chymorth i breswylwyr ag anableddau dysgu, a 104 o unedau gofal ychwanegol yng Ngheredigion.

Tabl 23: Llety arbenigol ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth yn ôl Ardaloedd Marchnad Dai Ceredigion (2023).

Ardal Marchnad Dai	Math o Lety		
	Tai gwarchod	Byw â chymorth	Cynlluniau Gofal Ychwanegol
Aberystwyth	172	11	48
Arall	0	4	0
Arfordirol	56	0	0
Dyffryn Teifi	178	3	56
Ceredigion	406	18	104

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion, Gwasanaeth Tai a Gwasanaeth Oedolion (2023); Cymdeithas Tai Wales and West (2023); Caredig (2023))

Fel yr adlewyrchir yn Nhabl 23 uchod, mae'r mwyafrif o'r llety arbenigol wedi'i leoli o fewn AMD Aberystwyth a Dyffryn Teifi. Mae 406 o dai gwarchod ar draws y sir (303 yn 1 ystafell wely a 102 yn 2+ ystafell wely). Yn ogystal, mae dau Gynllun Gofal Ychwanegol gyda chyfanswm o 104 o unedau. Mae hyn yn cynnwys Maes Mwldan yn AMD Dyffryn Teifi (mae hyn yn cynnwys 48 o fflatiau 1 a 2 ystafell wely), a Maes y Môr yn AMD Aberystwyth (mae hyn yn cynnwys 56 o fflatiau 1 a 2 ystafell wely). Mae 18 eiddo yn cael eu defnyddio ar gyfer

¹²⁴ Llywodraeth Cymru (2013) Y Strategaeth ar gyfer Pobl Hŷn yng Nghymru. Ar gael yn: [the-strategy-for-older-people-in-wales-2013-2023.pdf](https://gov.wales/the-strategy-for-older-people-in-wales-2013-2023.pdf) (gov.wales)

Tudalen 151

byw â chymorth ar gyfer pobl ag anableddau dysgu yng Ngheredigion a all ddarparu lle ar gyfer hyd at 47 o bobl.

Ar hyn o bryd, mae angen heb ei ateb ar gyfer pob un o'r tri math o lety arbenigol ar draws Ceredigion (tai gwarchod, gofal ychwanegol a byw â chymorth). Mae pob un o'r unedau llety gwarchod a gofal ychwanegol yn cael eu meddiannu, tra bod chwech o'r unedau byw â chymorth yn wag. Fodd bynnag, mae trafodaeth â'r Adran Gofal Cymdeithasol yn dangos nad yw'r unedau gwag yn adlewyrchiad cywir o'r diffyg angen am y math hwn o lety. Er enghraifft, efallai y bydd preswlydd angen llety byw â chymorth ond efallai na fydd yn addas ar gyfer y bobl eraill sy'n byw yn y llety. Yn gyffredinol, mae'r angen mwyaf am lety gwarchod, ac yna gofal ychwanegol a byw â chymorth.

Fel yr adlewyrchir yn Nhabl 24 isod, ym mis Mehefin 2023 roedd angen llety gwarchod ar 144 o bobl ar y Gofrestr Tai Cyffredin. Mae'r data hwn yn dangos bod yr angen mwyaf am lety gwarchod yn AMD Aberystwyth, sef dros hanner cyfanswm yr angen (57%/82 o ymgeiswyr). O ran gofal ychwanegol, mae 82 o bobl ar Gofrestr Tai Cyffredin Ceredigion (Mehefin 2023) yn aros am eiddo gofal ychwanegol yng Ngheredigion. Eto, mae'r mwyafrif helaeth o'r angen hwn o fewn AMD Aberystwyth, sef ychydig o dan dri chwarter (73%) o gyfanswm yr angen.

Tabl 24: Nifer yr ymgeiswyr ar y Gofrestr Tai Cyffredin sy'n aros am lety Tai Gwarchod a Gofal Ychwanegol (Mehefin 2023).

Ardal Marchnad Dai	Math o Lety			
	Tai gwarchod (ymgeiswyr yn aros)		Gofal Ychwanegol (ymgeiswyr yn aros)	
	Nifer.	% *	Nifer.	% *
Aberystwyth	82	57%	60	73%
Arall	5	3%	2	2%
Arfordirol	14	10%	1	1%
Dyffryn Teifi	43	30%	19	23%
Ceredigion	144	100%	82	100%

*Efallai na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu.
(Flynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion, Gwasanaeth Tai 2023).

O ran eiddo byw â chymorth ar gyfer pobl ag anableddau dysgu, mae trafodaeth â'r Adran Gofal Cymdeithasol yn dangos bod angen mwy o ddarpariaeth, yn enwedig o fewn AMD Dyffryn Teifi. Ategir hyn ymhellach gan yr asesiad o anghenion tai a llety ar gyfer pobl ag anableddau dysgu yng Ngorllewin Cymru hyd at 2037.¹²⁵

Mae dewisiadau tai ar gyfer pobl 18+ oed ag anabledd dysgu yn gyfyngedig yng Ngheredigion, ac mae'r mwyafrif yn byw gyda'u teulu neu ofalwyr anffurfiol. Yr opsiynau sydd ar gael i oedolion 18+ oed ag anabledd dysgu yw naill ai cartref preswyl neu fyw â chymorth ar ffurf ystafell mewn tŷ a rennir. Mae tua 129 o'r 395 o oedolion 18+ oed ag anableddau dysgu yn cael eu cartrefu mewn eiddo byw â chymorth sy'n gyfwerth â 33%.

¹²⁵ LIN Tai (2018) Asesiad o anghenion tai a llety ar gyfer pobl ag anableddau dysgu yng Ngorllewin Cymru. Ar gael yn: [Need and demand assessment: supported and specialised housing – Our services – Consultancy – Housing LIN](#)

(Mae rhai trigolion yn cael eu cefnogi gan Gyngor Sir Ceredigion ond yn byw y tu allan i'r sir).

Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw leoliadau ar gyfer pobl agored i niwed sy'n dioddef o gyflwr iechyd meddwl yng Ngheredigion. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn ystyried sut i lenwi'r bwlch hwn yn y ddarpariaeth. Ymhellach, nodwyd bod angen adnewyddu rhai eiddo byw â chymorth i'w wneud yn fwy addas i drigolion sy'n byw yno.

Math a lefel o anghenion a darpariaeth yn y dyfodol

Mae poblogaeth Ceredigion yn heneiddio. Yn ôl yr amcanestyniad poblogaeth a ffafrir a ddefnyddir yn yr offeryn AFDL (amrywiad uwch), rhagwelir y bydd poblogaeth 65+ Ceredigion yn tyfu i 22,858 erbyn 2037, ac o 19,031 i 22,858 erbyn 2037 ar gyfer y rhai 75+ oed.¹²⁶

Un mater strategol allweddol i'w ystyried yw sut mae'r nifer amcanestynedig o bobl hŷn yn trosi i'r angen am dai/llety arbenigol, megis gofal ychwanegol, llety gwarchod, gofal preswyl a chartrefi gofal nyrsio, a beth allai effaith goblygiadau unrhyw gyflenwad newydd ei chael ar y ddarpariaeth bresennol.

Er mwyn deall y mathau a lefel yr anghenion a'r ddarpariaeth sydd eu hangen yn y dyfodol ar gyfer llety arbenigol, defnyddir model nifer yr achosion Tai Strategol i Bobl Hŷn y Rhwydwaith Tai, Dysgu a Gwella (LIN). Mae'r dull hwn yn nodi'r angen tebygol am gynhyrchion arbenigol fesul 1,000 o'r boblogaeth a ragwelir yn y dyfodol ac mae'n fethodoleg a dderbynnir ac a gymeradwyir gan Lywodraeth Cymru. Roedd hyn yn pennu cyfraddau nifer yr achosion lleol ar gyfer gwahanol fathau o dai arbenigol yng Ngheredigion (i'w weld yn Nhabl 25 isod). Mae'r rhain wedi'u diweddarau trwy ddefnyddio Amcanestyniadau Canol Blwyddyn 2021 a phroffil stoc i adlewyrchu'r sefyllfa bresennol yng Ngheredigion.

Tabl 25: Ffigurau meincnod ar gyfer Tai Arbenigol Pobl Hŷn ar gyfer Ceredigion – model LIN/SHOP Tai. (Cyffredinolrwydd fesul 1,000).

Math o Lety Arbenigol	Unedau/gwelyau presennol	Cyfradd mynychder presennol (fesul 1,000 o bobl 75+ oed)	Cyfradd mynychder Cymru	Cyfradd mynychder amcangyfrifedig 2037
Tai i bobl hŷn ¹²⁷	406	48	106	80
Tai â Gofal ¹²⁸	104	7	10	15
Gofal Preswyl ¹²⁹	288	34	38	30
Gofal Nyrsio ¹³⁰	207	24	36	40

¹²⁶ StatsCymru (2020) Amcanestyniadau o'r boblogaeth yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn. Ar gael yn: [Amcanestyniadau o'r boblogaeth yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn \(llyw.cymru\)](#)

¹²⁷ **Tai i bobl hŷn:** tai gwarchod cyfoes a thai wedi'u dynodi yn ôl oedran ar gyfer rhent cymdeithasol a thai ymdeol ar werth. Bydd hyn yn cynnwys cynlluniau gyda chymorth staff ar y safle, y rhai â gwasanaethau cymorth lleol a chynlluniau heb unrhyw wasanaethau cymorth cysylltiedig.

¹²⁸ **Tai â Gofal:** yn cynnwys tai gofal ychwanegol ar gyfer rhent cymdeithasol a thai gofal ychwanegol ar werth (a elwir yn aml yn byw gyda chymorth yn y sector preifat), gyda gofal 24/7 ar gael ar y safle.

¹²⁹ **Gofal Preswyl:** llety preswyl ynghyd â gofal personol.

¹³⁰ **Gofal Nyrsio:** llety preswyl ynghyd â gofal nyrsio.

*Cytunwyd ar y cyfraddau mynychder amcangyfrifedig gyda Chyngor Sir Ceredigion gan y LIN Tai yn 2018.¹³¹ (Ffynhonnell: LIN Tai (2020).¹³², SYG – 2021 Amcangyfrifon Canol Blwyddyn¹³³, Arolygiaeth Gofal Cymru (2023)¹³⁴ Cyngor Sir Ceredigion 2023).

Cytunwyd ar y cyfraddau nifer yr achosion amcangyfrifedig (gweler uchod) gyda Chyngor Sir Ceredigion gan Housing LIN yn 2018, ac felly maent wedi dyddio ychydig.¹³⁵ Gan ddefnyddio'r cyfraddau nifer yr achosion awgrymedig hyn (cyfeiriwch at Dabl 25 uchod), cynhyrchir amcangyfrifon o'r galw yn y dyfodol am dai a llety arbenigol yn seiliedig ar nifer yr achosion tebygol ar gyfer pob math o dai/llety wedi'i luosi â'r newid yn y boblogaeth 75+ a ragwelir hyd at 2037 (gan ddefnyddio'r amcanestyniadau amrywiad uwch seiliedig ar 2018). Yna caiff y galw sy'n deillio ohono ei gymharu â'r stoc bresennol er mwyn sefydlu'r gofyniad amcanestynedig (cyfeiriwch at Dabl 26 drosodd).

Tabl 26: Rhagamcan o'r gofyniad am lety arbenigol ar gyfer aelwydydd pobl hŷn yng Ngheredigion dros gyfnod yr AFDL.

	Proffil Sylfaen (2021)	Proffil Rhagamcan (2037)	Unedau ychwanegol sydd eu hangen erbyn 2037
Tai Gwarchod / Tai i bobl hŷn	406	956	+550
Gofal Ychwanegol	104	179	+75
Gofal Preswyl	288	359	+71
Gofal Nyrsio	207	478	+271

I grynhoi, mae hyn yn dangos mai'r gofynion net amcangyfrifedig ar gyfer Ceredigion dros gyfnod y cynllun AFDL (2022-2037) yw 550 o unedau gwarchod ychwanegol, 75 o unedau gofal ychwanegol, 71 o welyau gofal preswyl a 271 o welyau gofal nyrsio. Bydd rhywfaint o'r gofyniad ychwanegol am ofal ychwanegol yn cael ei ddarparu ar ei gyfer gan Gynllun Adnoddau a Gofal Ychwanegol Integredig Cylch Caron sy'n cynnwys 34 o fflatiau hunangynhwysol a 6 Uned Iechyd gysylltiedig y cynllunnir ar eu cyfer ar hyn o bryd.

Mae'n bwysig nodi mai amcangyfrifon lefel uchel yw'r rhain o'r gofynion yn y dyfodol am dai a llety arbenigol i bobl hŷn yn seiliedig ar gyfraddau nifer yr achosion tybiedig ac amcanestyniadau poblogaeth. Felly, dim ond fel *canllaw* y dylid eu defnyddio. Mae'n bosibl bydd y rhaniad yn y dyfodol rhwng llety gwarchod a gofal ychwanegol yn wahanol i'r hyn a adlewyrchir uchod, gyda mwy o angen am unedau gofal ychwanegol a llai o angen am lety gwarchod, oherwydd twf disgwylidiedig mewn comisiynu ar gyfer gofal ychwanegol a'r diddordeb diweddar yn y math hwn o lety (fel yr adlewyrchir yn y Gofrestr Tai Cyffredin). Mae'r gofyniad am 550 o dai i bobl hŷn (gwarchod) yn anomaledd ac yn llawer uwch na'r disgwyl, a chaiff hyn ei ail-ymchwilio wrth ailysgrifennu'r AFDL.

¹³¹ LIN Tai (2018). Asesiad o'r Galw Arbenigol am Dai a Llety ar gyfer Pobl Hŷn yng Ngorllewin Cymru ar gyfer Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru.

¹³² LIN Tai (2020). Asesiad o'r galw am dai a llety arbenigol i bobl hŷn yng Nghymru. Ar gael yn: [Independent report on accommodation for older people \(gov.wales\)](#)

¹³³ StatsCymru (2022). Amcangyfrifon o'r boblogaeth yn ôl awdurdod lleol ac oedran. Ar gael yn: [Population estimates by local authority and age \(gov.wales\)](#).

¹³⁴ Arolygiaeth Gofal Cymru (2023). Gwasanaethau Cartref Gofal. Ar gael yn: [Microsoft Power BI](#).

¹³⁵ LIN Tai (2018). Asesiad o'r Galw Arbenigol am Dai a Llety ar gyfer Pobl Hŷn yng Ngorllewin Cymru ar gyfer Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru.

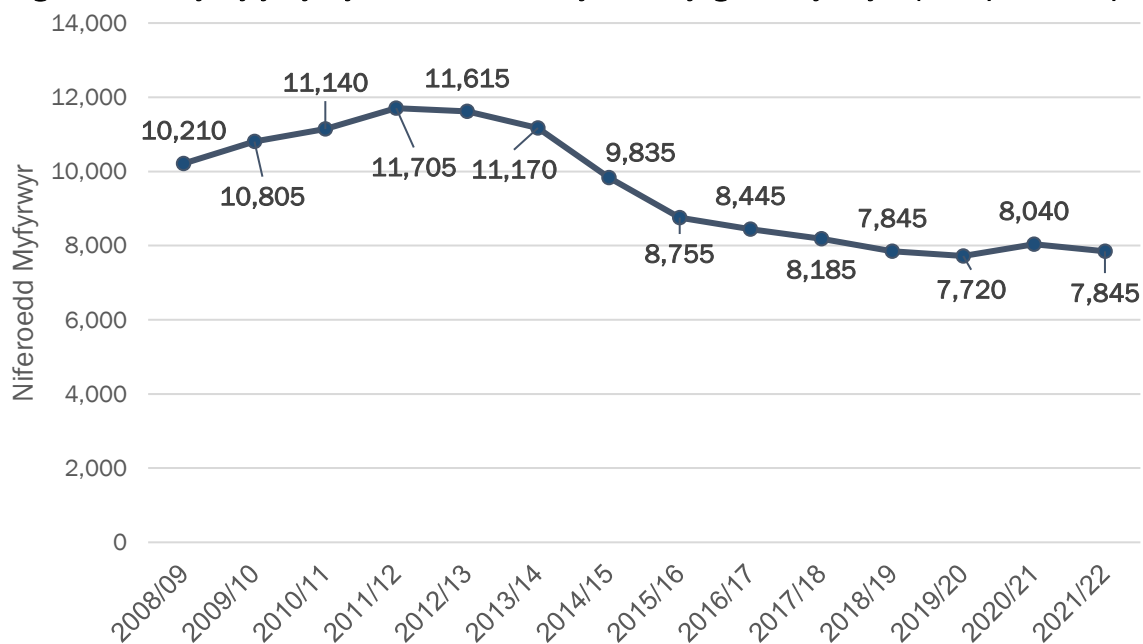
1.4.5. Anghenion Lleoliadol ar gyfer Llety Myfyrwyr

Fel yr adlewyrchir yng nghanllawiau AFDL Llywodraeth Cymru, rhaid ystyried anghenion lleoliadol trigolion, megis lleoliadau ar gyfer llety myfyrwyr yn agos at y brifysgol. Mae gan Geredigion ddwy brifysgol, sef Prifysgol Aberystwyth sydd wedi'i lleoli o fewn AMD Aberystwyth a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant (Campws Llanbedr Pont Steffan) sydd wedi'i lleoli o fewn AMD Dyffryn Teifi. Er mwyn deall yn llawn yr anghenion lleoliadol ar gyfer llety myfyrwyr ar draws y sir, ymgysylltwyd â'r ddwy brifysgol, a chafwyd gwybodaeth werthfawr am anghenion a darpariaeth nawr ac yn y dyfodol.

Prifysgol Aberystwyth

Yn ôl yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA), mae nifer y myfyrwyr sydd wedi cofrestru ym Mhrifysgol Aberystwyth wedi bod yn gostwng yn raddol ers cyrraedd cyfnod brig yn 2011/12. Ers y flwyddyn academaidd 2011/12, mae nifer y myfyrwyr wedi gostwng 33% (3,860 o fyfyrwyr). Fodd bynnag, ers yr AFDL blaenorol yn 2019, mae'r boblogaeth myfyrwyr wedi parhau'n weddol sefydlog, gyda thua 7,000-8,000 o gofrestrïadau bob blwyddyn (gweler Ffigur 52 isod).

Ffigur 52: Nifer y myfyrwyr sydd wedi cofrestru ym Mhrifysgol Aberystwyth (2008/09-2021/22).

(Ffynhonnell: HESA 2023)

Mae HESA hefyd yn darparu data ar lety yn ystod y tymor i fyfyrwyr sydd wedi cofrestru yn y brifysgol. Mae data o Brifysgol Aberystwyth yn dangos bod 2,055 o fyfyrwyr yn cael eu cartrefu mewn eiddo a gynhelir gan ddarparwyr tra bod 1,190 mewn neuaddau sector preifat a 1,665 mewn llety rhent 'arall'. Mae'r gweddill yn cael eu cartrefu gartref gyda

rhieni/gwarcheidwaid (145), yn eu cartref eu hunain (430), ddim yn mynychu gyda'r darparwr (130), arall, neu ddim yn hysbys (330).¹³⁶

Er y bu gostyngiad bach yn nifer y myfyrwyr ers blwyddyn academiaidd 2017/18 (-340 o fyfyrwyr), yn 2021/22 gwelwyd y nifer uchaf o'r rhai a gartrefwyd mewn eiddo a gynhelir gan ddarparwyr yn y 5 mlynedd diwethaf sy'n awgrymu bod yr angen yn cynyddu am y math hwn o lety.

Twf amcanestynedig

Rhagwelir y bydd nifer y myfyrwyr sy'n astudio ym Mhrifysgol Aberystwyth yn cynyddu yn y dyfodol. Yn ôl y Rhagolygon Cynllunio Myfyrwyr (a gynhyrchwyd gan Brifysgol Aberystwyth), mae disgwyl i nifer y myfyrwyr gynyddu gan oddeutu 1,000 o fyfyrwyr dros y pum mlynedd nesaf.¹³⁷ Mae'n debygol bod hyn i'w briodoli i'r cynnydd diweddar yn nifer y myfyrwyr sy'n cofrestru a ffactorau ychwanegol megis ehangu'r amrywiaeth o bynciau a gynigir gan y Brifysgol (e.e. Ysgol Gwyddor Filfeddygol ac Arloesi Aber), a chynnal safle cryf ar gyfer boddhad myfyrwyr prifysgolion (safle 1^{af} yng Nghymru a Lloegr am y 6 blynedd diwethaf).¹³⁸

Bydd y twf amcanestynedig hwn yn nifer y myfyrwyr yn debygol o arwain at fwy o angen am lety myfyrwyr o fewn AMD Aberystwyth. Mae'r Brifysgol yn disgwyl i hanner y cynnydd a ragwelir (tua 500 o fyfyrwyr) gael ei gartrefu yn y sector rhentu preifat. Fodd bynnag, mae prinder dirifol o lety myfyrwyr addas yn y sector rhentu preifat. Yn ôl y Brifysgol, mae llawer o landlordiaid preifat yn gwerthu eu heiddo ac yn rhoi'r gorau i rentu i fyfyrwyr, ac mae hyn yn arwain at ddiffyg llety preifat yng Ngheredigion. Eglurir hyn yn rhannol gan y newidiadau deddfwriaethol diweddar a gafodd ei chyflwyno gan Lywodraeth y DU¹³⁹ sy'n gorfodi llawer o landlordiaid preifat i werthu ac felly'n lleihau'r cyflenwad o gartrefi yn y sector rhentu preifat.

Yn wyneb yr uchod, gall y twf amcanestynedig yn nifer y myfyrwyr greu heriau llety, yn enwedig os disgwylir y bydd 500 o fyfyrwyr angen llety o fewn y sector rhentu preifat erbyn 2027.

Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant – Campws Llanbedr Pont Steffan

Mae campws Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant, Llanbedr Pont Steffan hefyd wedi gweld gostyngiad yn ei boblogaeth myfyrwyr. Er nad yw data HESA ar gyfer campws Llanbedr ar gael yn uniongyrchol, mae tystiolaeth yn awgrymu bod y niferoedd wedi gostwng o dros 2,000 yn 2009/10 (cyn sefydlu Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant) i ddim ond 154 yn 2022/23.¹⁴⁰

Mae'r holl lety ar gyfer Campws Llanbedr Pont Steffan Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant yn cael ei ddarparu ar y campws ac felly wedi'i leoli yn nhref Llanbedr Pont Steffan ei hun (o fewn AMD Dyffryn Teifi). Mae cyfanswm o 236 o ystafelloedd ar gael, sy'n cynnwys 156 o

¹³⁶ HESA (2023). Full-time and sandwich HE student enrolments by HE provider and term-time accommodation. Ar gael yn: [Where do HE students study? | HESA](#)

¹³⁷ Prifysgol Aberystwyth – Rhagolygon Cynllunio Myfyrwyr.

¹³⁸ Prifysgol Aberystwyth (2023) – Gwobrau a Safleoedd. Ar gael yn: [Gwobrau ac Acolâdau: Amdanom Ni, Prifysgol Aberystwyth](#)

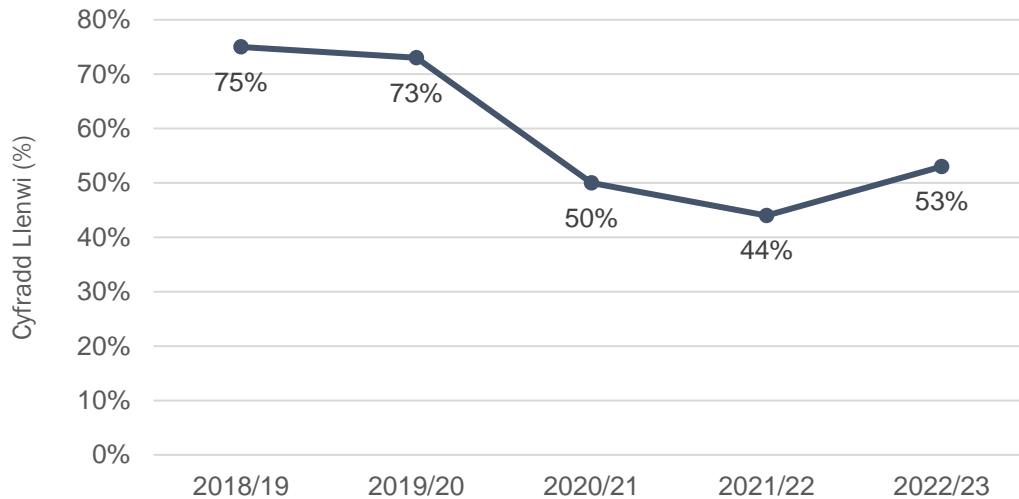
¹³⁹ UK Gov (2023). Tenancy reform: Renters (Reform) Bill. Ar gael yn: [Tenancy reform: Renters \(Reform\) Bill – GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

¹⁴⁰ Prifysgol Cymru, Y Drindod Dewi Sant (2023) – Data cyfrif pennau'r Swyddfa Llety.

ystafelloedd ensuite ac 84 o ystafelloedd safonol gyda chyfleusterau a rennir. Yn ôl y Brifysgol, mae galw uwch am yr ystafelloedd ensuite o'i gymharu â'r ystafelloedd safonol.

Mae Ffigur 53 isod yn dangos canran y llety ar y campws a feddiannwyd rhwng y blynyddoedd academiaidd 2018/19 a 2022/23. Yn y flwyddyn academiaidd 2021/22 gwelwyd y ganran isaf o feddiannaeth gyda dim ond 44% o'r llety myfyrwyr yn cael ei feddiannu. Cynyddodd hyn yn 2022/23 i 53%, ond ni chyrrhaeddodd y ffigurau hyn lefelau meddiannaeth 2018/19 a 2019/20, sef 75% a 73%.

Ffigur 53: Canran y llety ar Gampws Llambod a feddiannwyd rhwng blynyddoedd academiaidd (2018/19 i 2022/23).

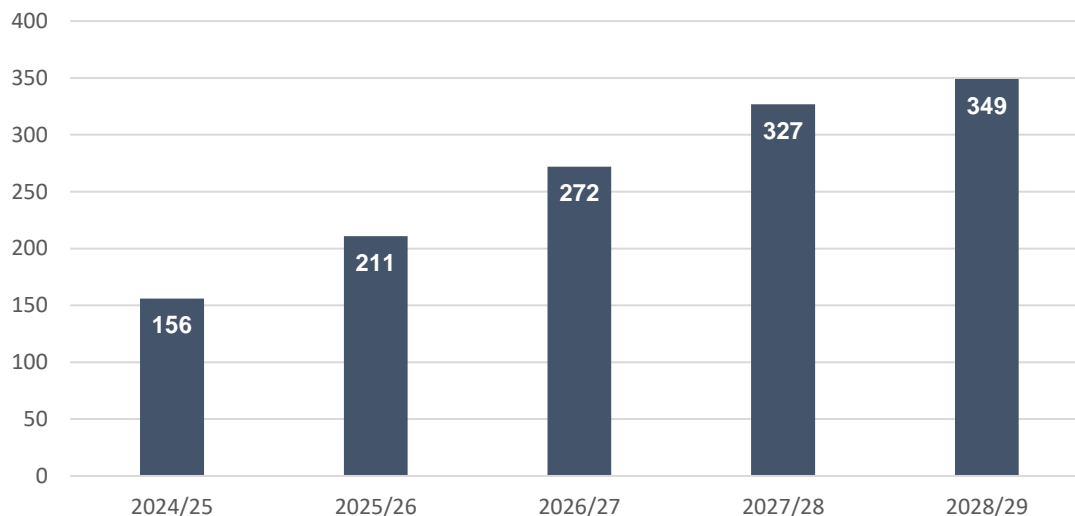
(Ffynhonnell: Swyddfa Llety Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant 2023)

Nododd y Swyddfa Llety fod digon o ystafelloedd ar gyfer yr holl fyfyrwyr sydd wedi gwneud cais am y flwyddyn academiaidd 2023/24.

Twf amcanestynedig

Yn ôl amcanestyniadau Myfyrwyr Llanbedr Pont Steffan Tir Glas, mae disgwyl i nifer y myfyrwyr sy'n astudio ar Gampws Llanbedr Pont Steffan gynyddu dros y pum mlynedd nesaf, cyn cyrraedd brig o 349 o fyfyrwyr yn y flwyddyn academiaidd 2028/29. Mae Ffigur 54 isod yn dangos nifer amcanestynedig y myfyrwyr rhwng 2024/25 a 2028/29. Mae'r ffigurau hyn yn cynnwys myfyrwyr israddedig, ôl-raddedig a'r rhai sy'n astudio dramor.

Ffigur 54: Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant – amcanestyniadau myfyrwyr Campws Llamed (2024/25 i 2028/29).

(Ffynhonnell: Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant – Amcanestyniadau Myfyrwyr Tir Glas 2023).

Er bod cynnydd amcanestynedig yn nifer y myfyrwyr dros y blynyddoedd academaidd nesaf, rhagdybir y bydd y llety presennol yn ateb yr angen ychwanegol yn ddigonol. Tynnodd y Brifysgol sylw at y ffaith y gellid adnewyddu'r llety diangen pe bai angen.

Amcangyfrifir y bydd cynnydd yn nifer y bobl broffesiynol sy'n dilyn cyrsiau. Yn y pen draw, gallai hyn olygu y gallai fod cynnydd yn y llety dros dro sydd ar gael i fyfyrwyr aros yn rhan-amser yn ystod yr wythnos, tra eu bod nhw'n byw yn eu cartrefi eu hunain am weddill yr wythnos. Mae'r Brifysgol yn nodi bod ganddi ddigon o leoedd i addasu eiddo ar gyfer y rhai a fyddai am fyw ar y campws yn rhan-amser.

I gychwyn, nododd y rhagolygon bod angen llety i deuluoedd ar Gampws Llanbedr Pont Steffan. Fodd bynnag, mae'n annhebygol y bydd hyn yn ofynnol oherwydd newid Llywodraeth y DU i ddeddfwriaeth fisa yn 2023 sy'n golygu na all myfyrwyr rhyngwladol ddod ag aelodau o'u teuluoedd gyda nhw ar fisas dibynyddion.

2. Dadansoddiad o Newid

Mae'r adran hon yn nodi'r allbynnau ar gyfer yr angen am dai o'r offeryn AFDL gan ddefnyddio'r amrywiad amcanestyniad a ffafir gennym (amrywiad uwch) ac yn ei gymharu â'r allbynnau o'r AFDL blaenorol yn 2019. Gan mai dyma'r tro cyntaf i'r AFDL gael ei baratoi trwy ddefnyddio'r offeryn AFDL newydd, bu'n anodd cymharu ag amcangyfrifon blaenorol yr AFDL o'r angen am dai ychwanegol, ac roedd ffynonellau data a thybiaethau yn anodd mewn rhai ardaloedd. Yn gyntaf, bydd y gwahaniaeth rhwng y ddwy fethodoleg yn cael ei amlygu, cyn symud ymlaen i ddadansoddi'r newidiadau rhwng y ddwy set o allbynnau.

2.1. Gwahanol Methodoleg

Yn ystod yr AFDL blaenorol, roedd canllawiau 2014 yn berthnasol,¹⁴¹ ers hynny mae'r canllawiau,¹⁴² y fethodoleg a'r offeryn AFDL diweddaraf wedi cael eu cyhoeddi sy'n disodli'r holl ganllawiau blaenorol. Roedd hyn yn golygu bod y dull blaenorol o nodi'r angen am dai ledled Ceredigion yn wahanol. Cafodd AFDL 2019 ei gynnal gan Opinion Research Services (ORS) ac fe'i comisiynwyd fel rhan o gydweithrediad rhanbarthol i baratoi sylfaen dystiolaeth gyson ar anghenion tai wyth awdurdod lleol yn rhanbarth Canolbarth a De-orllewin Cymru. Defnyddiwyd model ORS i bennu gofynion tai dros gyfnod yr AFDL (2018-2033).

Mae model ORS yn wahanol i'r offeryn AFDL gan ei fod yn defnyddio data ffynhonnell agored eilaidd yn unig, tra bod yr offeryn AFDL yn defnyddio tystiolaeth leol (e.e. ymgeiswyr Cofrestr Tai a chynlluniau ar gyfer y dyfodol ar gyfer stoc tai fforddiadwy gan Gymdeithasau Tai) yn ogystal â data eilaidd. Roedd y mewnbwn data a'r opsiynau tybiaeth hefyd yn amrywio, ac mae crynodeb o'r hyn a ddefnyddiwyd yn yr AFDL blaenorol wedi'i gynnwys isod.

Mae'r mewnbwn data a'r ffynonellau a ddefnyddiwyd o fewn y model ORS fel a ganlyn:

- Amcanestyniadau aelwydydd seiliedig ar 2014 (Llywodraeth Cymru).
- AMD yn seiliedig ar ffiniau wardiau 2011.
- Y ganran o aelwydydd yn y sector rhentu preifat sy'n derbyn budd-dal tai yn ôl maint aelwydydd (yr Adran Gwaith a Phensiynau).
- Neilltuo aelwydydd sy'n derbyn budd-daliadau tai yn y sector rhentu preifat yn ôl maint ystafelloedd gwely a maint y cartref (yr Adran Gwaith a Phensiynau).
- Newid net ôl-groniad yn ôl deiliadaeth ac is-ardal – aelwydydd cudd a digartref (Ystadegau Cymru a Chyfrifiad 2011) a gorlenwi mewn tai marchnad (Cyfrifiad 2011).

Mae'r tybiaethau a ddefnyddiwyd fel a ganlyn:

- Cyfradd tai gwag – (9.0%)
- Cyfnod ôl-groniad – (5 mlynedd)
- Rhent canolradd:
 - Canran a berchnogir gan drydydd parti – (30%)
 - Rhent a dalwyd ar ranberchnogaeth – (1.75%)
 - Blaendal – (5%)
 - Tymor y morgais – (30 mlynedd)
 - Cyfradd llog y morgais (4.0%)

Un gwahaniaeth allweddol rhwng model ORS a'r offeryn AFDL yw bod model ORS yn ystyried y gall aelwydydd ddringo allan o angen fforddiadwy yn ogystal â disgyn i mewn iddo¹⁴³ tra bod yr offeryn AFDL yn rhagdybio bod angen llety fforddiadwy ar *bob* aelwyd yn ôl yr angen presennol heb ei ateb (sy'n deillio o'r gofrestr dai). Dyma un o'r rhesymau pam fod yr angen am dai fforddiadwy yn ystod pum mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL yn sylweddol uwch yn yr AFDL presennol o'i gymharu â'r AFDL blaenorol (2019).

¹⁴¹Llywodraeth Cymru (2014). Cychwyn llunio eich asesiadau marchnad dai leol – Canllaw cam wrth gam. Ar gael yn: [Asesiad o'r farchnad dai leol: canllawiau i awdurdodau lleol \(llyw.cymru\)](#)

¹⁴²Llywodraeth Cymru (2022). Cynnal Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol. Ar gael yn: [WG43846 \(llyw.cymru\)](#)

¹⁴³ *Gwneir hyn trwy archwilio data yr Adran Gwaith a Phensiynau (hawlwyr budd-dal tai) yn ôl oedran a chymhwyso'r cyfraddau hyn i'r amcanestyniadau poblogaeth.*

Gwahaniaeth ychwanegol rhwng y ddau yw bod model ORS yn darparu allbynnau tai fforddiadwy ar lefel gros, ond mae offeryn AFDL yn darparu gofynion gros a net. Mae hyn oherwydd nad yw model ORS yn ystyried yr ailosodiadau tebygol yn y sector fforddiadwy presennol a'r cyflenwad yr ymrwymwyd iddo, rhywbeth roedd yr offeryn AFDL wedi'i wneud yn ystod y cyfnod stoc presennol a chyflenwad arfaethedig.

Defnyddiwyd amcanestyniadau aelwydydd gwahanol hefyd i gyfrifo angen newydd. Defnyddiodd yr AFDL blaenorol y prif amcanestyniadau aelwydydd seiliedig ar 2014, tra bod yr Aseiad hwn yn defnyddio amrywiad uwch aelwydydd seiliedig ar 2018. Mae'r gwahaniaethau mewn tueddiadau twf aelwydydd disgwyliedig yn yr amcanestyniadau yn sbardun pwysig ar gyfer y gwahaniaethau rhwng gofynion tai marchnad rhwng y ddau Aseiad gan fod y prif amcanestyniad seiliedig ar 2014 yn disgwyl twf sylweddol uwch na'r amrywiad uwch seiliedig ar 2018 (fel yr adlewyrchir yn adran 1.3.9.).

2.2. Amcanestyniadau Amrywiad Uwch

Mae Tabl 27 isod yn cymharu'r amcangyfrifon blynyddol ar gyfer yr angen am dai ychwanegol ar gyfer pum mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL yn yr AFDL blaenorol a'r AFDL presennol.

Tabl 27: Amcangyfrifon blynyddol o'r angen am dai ychwanegol ar gyfer pum mlynedd gyntaf y cyfnod AFDL, net o gyflenwad cynlluniedig a throsiant y stoc bresennol.

Math o Ddeiliadaeth		Ceredigion	AMD Aberystwyth	AMD Arall	AMD Arfordirol	AMD Dyffryn Teifi
Cyfanswm yr angen amcangyfrifedig blynyddol am dai ychwanegol	Yr Asesiad Cyfredol	167	71	12	33	50
	Yr Asesiad Blaenorol	202	39	32	43	87
Yr angen amcangyfrifedig blynyddol am dai ychwanegol ar y farchnad	Yr Asesiad Cyfredol	22	6	4	5	7
	Yr Asesiad Blaenorol	122	14	21	32	56
Yr angen amcangyfrifedig blynyddol cyfartalog am dai fforddiadwy ychwanegol	Yr Asesiad Cyfredol	145	65	8	28	43
	Yr Asesiad Blaenorol	80	26	12	12	31
Yr angen amcangyfrifedig blynyddol am dai canolradd ychwanegol	Yr Asesiad Cyfredol	46	22	3	5	17
	Yr Asesiad Blaenorol	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Yr angen amcangyfrifedig blynyddol am dai rhent cymdeithasol ychwanegol	Yr Asesiad Cyfredol	98	44	6	23	26
	Yr Asesiad Blaenorol	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Mae Tabl 27 uchod yn cymharu'r amcangyfrifon blynyddol ar gyfer yr angen am dai ychwanegol ar gyfer pum mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL yn yr AFDL blaenorol a'r AFDL presennol. Mae angen ystyried y gwahaniaeth methodolegol a adlewyrchir uchod wrth gymharu'r allbynnau. Yn ogystal, mae'r gofynion tai fforddiadwy sy'n defnyddio model ORS ar *lefel gros* ac nid *lefel net* sy'n wahanol i'r hyn a nodir yn y tabl.

Cyfanswm y gofyniad tai ar gyfer Ceredigion yn 2019 oedd 202 o'i gymharu â 167 yn 2023. Ar yr olwg gyntaf mae'r gostyngiad hwn (-35 o anheddau) i'w weld yn gredadwy gan fod y twf aelwydydd amcanestynedig a ddefnyddir yn yr offeryn AFDL (amrywiad uwch seiliedig ar 2018) yn sylweddol is na'r prif amcanestyniadau seiliedig ar 2014 a ddefnyddiwyd yn yr AFDL blaenorol. Fodd bynnag, mae'r rhaniad rhwng yr amcangyfrifon tai fforddiadwy a thai marchnad yn wahanol iawn rhwng y ddau. Yn 2019, y gofyniad am dai marchnad dros bum mlynedd gyntaf y cyfnod AFDL oedd 122, a'r gofyniad am dai fforddiadwy oedd 80, gan arwain at raniad o 60/40 ar gyfer tai marchnad a thai fforddiadwy. Mae'r AFDL presennol yn amcangyfrif y gwrthwyneb, gyda gofyniad net ar gyfer 87% (145) o gartrefi fforddiadwy a 13% (22) o dai marchnad o fewn y pum mlynedd gyntaf. Gellir priodoli rhywfaint o hyn i'r gwahaniaeth yn y dull o gyfrifo'r angen am dai.

O ran cyfanswm yr angen am dai ar draws yr AMD, mae rhai gwahaniaethau rhwng cyfanswm y gofynion cyffredinol, dosbarthiad yr angen cyffredinol, a dosbarthiad yr angen yn ôl deiliadaeth. Ym mhob AMD, ac eithrio Aberystwyth, mae cyfanswm yr angen am dai yn llai yn yr AFDL presennol na'r AFDL blaenorol. At hynny, mae trefn yr angen ar draws yr AMD wedi newid ychydig. AMD Dyffryn Teifi oedd â'r angen mwyaf am dai yn 2019 o'i gymharu ag AMD Aberystwyth yn yr AFDL presennol.

Yn ôl y disgwyl, mae'r gymhareb rhwng yr angen am dai fforddiadwy a thai marchnad yn wahanol. Ar draws yr holl AMD mae'r angen amcangyfrifedig am dai marchnad yn is yn yr AFDL presennol o'i gymharu â'r AFDL blaenorol, rhywbeth sydd i'w ddisgwyl o ystyried bod yr angen amcangyfrifedig cyffredinol am dai marchnad Ceredigion yn isel iawn (22). Mae'r gwahaniaeth mwyaf i'w weld yn AMT Dyffryn Teifi lle mae'r angen amcangyfrifedig am dai marchnad yn 7 o'i gymharu â 56 yn yr AFDL blaenorol (2019).

3. Crynodeb

3.1. Amcangyfrifon cyffredinol o'r angen am dai ychwanegol

Bydd y Cyngor yn parhau i weithio ar draws pob adran i fynd i'r afael â'r angen cyffredinol am dai yn unol â chynlluniau a strategaethau'r Cyngor yn ogystal â'r Strategaeth Dai a gyhoeddwyd yn ddiweddar (2023-2028).

3.2. Amcangyfrifon o'r angen am dai marchnad ychwanegol

Mae'n siomedig nodi'r lefel isel o ofynion tai marchnad, yn enwedig yn sgil ein monitro a'n tystiolaeth ein hunain. Bydd y Cyngor yn ystyried hyn mewn unrhyw adolygiad o'i Gynllun Datblygu Lleol (CDLI) newydd. Ar hyn o bryd, mae'n

annhebygol o effeithio ar unrhyw benderfyniadau cynllunio unigol y gellir eu cyfiawnhau.

3.3. Amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy ychwanegol

O ystyried yr amcangyfrifon o'r angen am dai fforddiadwy, byddwn yn defnyddio'r cynnydd yng nghyllideb grant tai cymdeithasol ac yn gweithio ochr yn ochr â'n partneriaid Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig i ddatblygu tai cymdeithasol gan ddefnyddio'r data i ganolbwyntio ar ardaloedd penodol ac anghenion tai. Bydd y Cyngor yn parhau i weithio ar draws pob adran i gael y nifer mwyaf o dai fforddiadwy.

4. Datganiad sicrwydd ansawdd

Gellir cadarnhau'r canlynol:

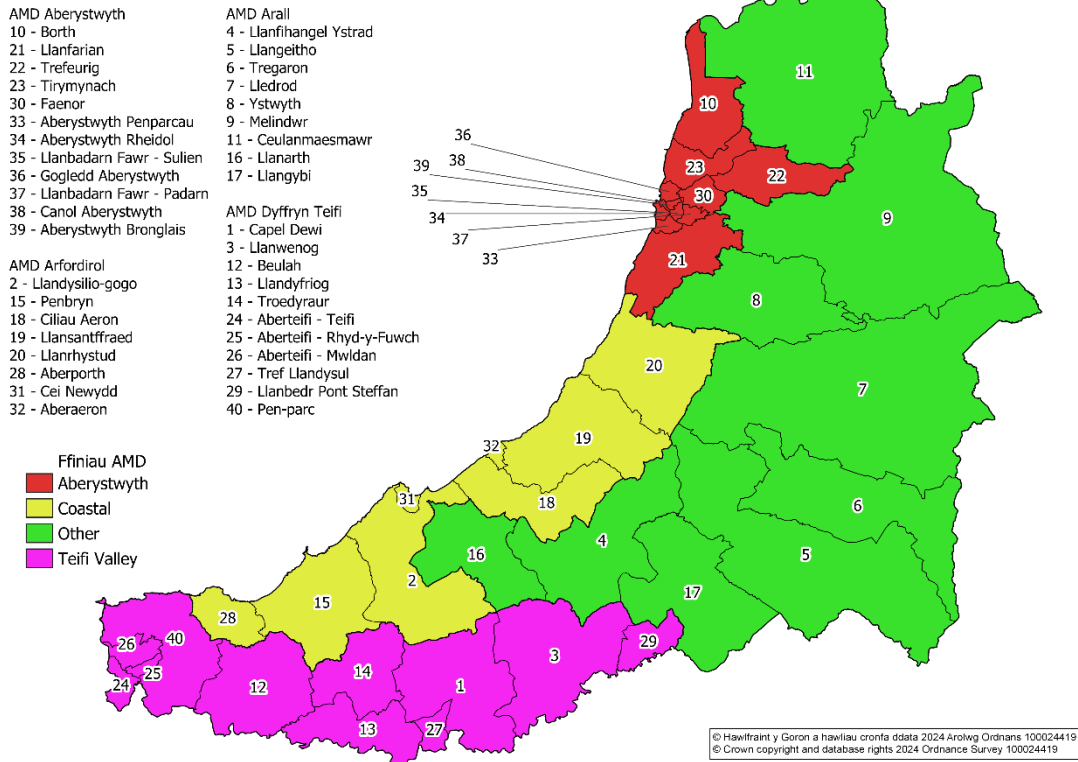
- Mae'r ffigurau yn y naratif yn cyfateb â'r rhai yn y tablau.
- Mae'r holl ffigurau yn gywir yn rhifyddol.
- Mae'r ffigurau wedi cael eu talgrynnu'n gyson.
- Mae'r data wedi'i gyrchu'n llawn gyda chyfeiriadau â throednodiadau, ac mae'r holl ffigurau/tablau yn cynnwys enw ffynhonnell isod; mae rhestr o gyfeiriadau i'w gweld ar dudalennau 95-98.
- Mae'r holl ffigurau/tablau wedi'u labelu ac mae rhestr lawn o'r rhain i'w gweld ar dudalennau 92-95.
- Mae'r holl gafeatau wedi cael eu nodi trwy gydol y ddogfen ac mae'r rhain yn cynnwys:
 - Lle gwnaed cymariaethau rhwng data 2019 a 2023 defnyddiwyd ffiniau AMD gwahanol. Ceir esboniad llawn am hyn yn Atodiad 1.
 - Lle gwnaed cymariaethau rhwng yr angen am dai yn 2019 a 2023, defnyddiwyd methodoleg gwahanol. Cyfeiriwch at Adran XX am fanylion pellach.
 - Wrth ddefnyddio'r model Housing LIN, defnyddiwyd data cyfradd nifer yr achosion disgwylidig y cytunwyd arno gan Gyngor Sir Ceredigion, er y gellid ei ystyried bellach fel data sydd wedi dyddio. Fodd bynnag, nid yw'n effeithio ar gadernid y fethodoleg.
 - Lle defnyddiwyd model ORS yn Adran 1.4.4, ceir dadansoddiad llawn yn Adran 2.1. Defnyddiwyd data'r Adran Gwaith a Phensiynau o 2020, ac er y gellid ystyried bod hwn wedi dyddio bellach, nid yw'n effeithio ar gadernid y fethodoleg.
 - Lle mae'n bosibl na fydd y ffigurau'n adio oherwydd talgrynnu; mae hyn yn cynnwys dadansoddiad ar allbynnau'r offeryn AFDL.
 - Lle mae data ar goll (e.e. data heb ei gasglu yn ystod pandemig COVID-19).

1. Atodiadau

Atodiad 1: Ardaloedd Marchnad Dai (AMD) Newidiadau i'r Ffiniau

Defnyddiodd yr AFDL blaenorol, a gynhyrchwyd yn 2019, ffiniau wardiau etholiadol 2011 i agregu AMD. Yr AMD oedd Aberystwyth, Arall, Arfordirol a Dyffryn Teifi. Roedd Ceredigion yn cynnwys 40 o wardiau a gellir gweld y rhaniad rhwng AMD isod:

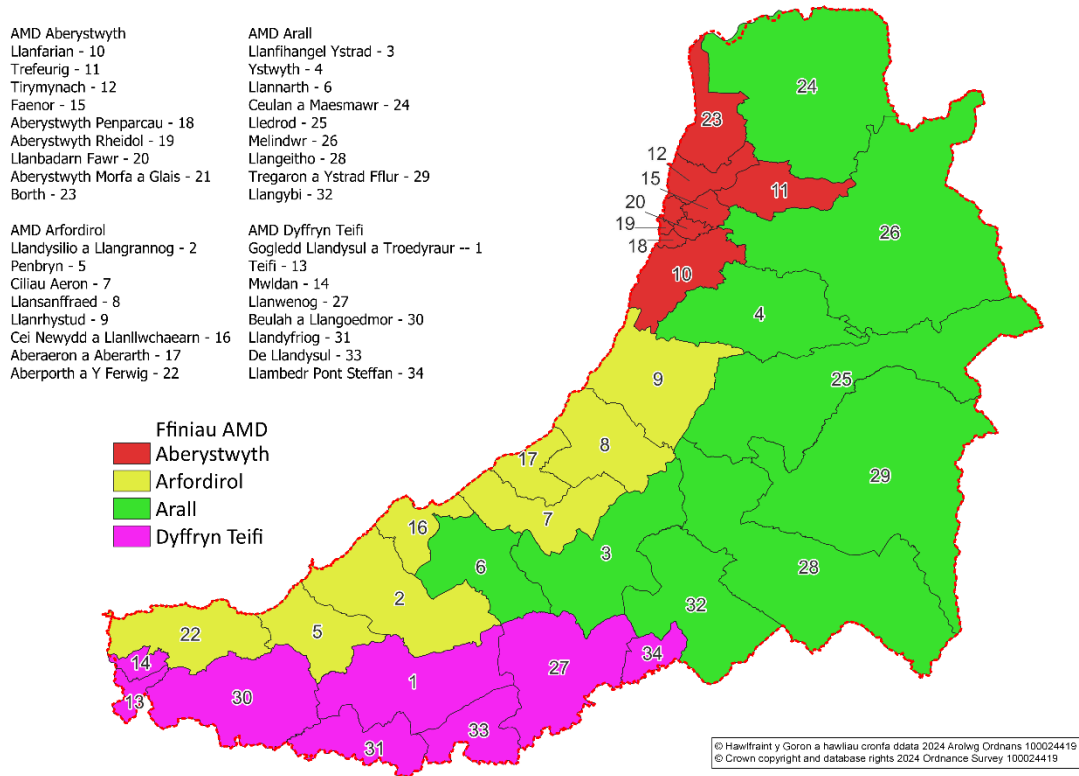
Ffigur 1: Ffiniau AMD 2019 a'r 40 Ffiniau Etholiadol.

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion 2023)

Ar ôl i Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru gyhoeddi nifer o newidiadau i ffiniau wardiau etholiadol, rhoddwyd set newydd o 34 o wardiau etholiadol i Geredigion yn 2021. Roedd y newid i'r Wardiau Etholiadol yn golygu bod angen diwygio'r AMD i adlewyrchu'r newid, gan fod un ardal lle nad oedd y ffiniau yn alinio bellach. Mae Ffigur 2 isod yn dangos ffiniau AMD newydd ynghyd â wardiau etholiadol 2022. Dylid nodi bod AMD Aberystwyth ac Arall wedi parhau'r un fath ers yr AFDL blaenorol (2019). Mae AMD Arfordirol wedi ennill 29 Km² o AMD Dyffryn Teifi.

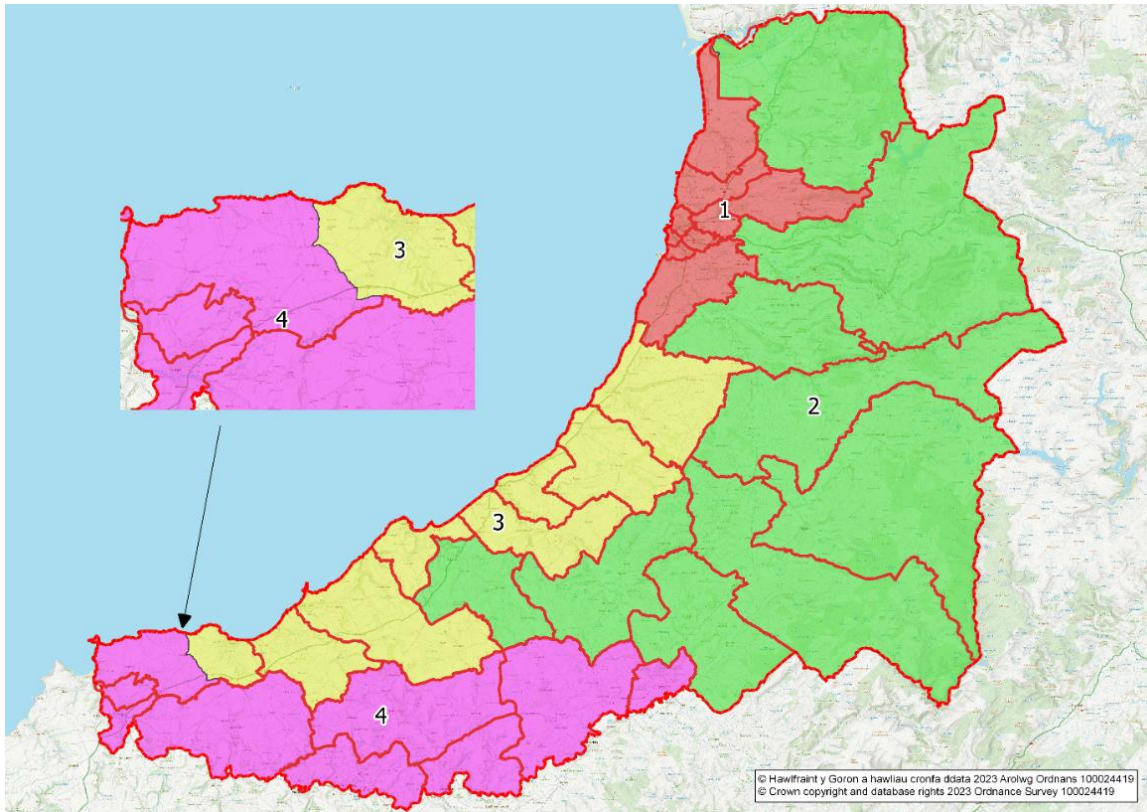
Ffigur 2: Ffiniau AMD 2023 a'r 34 Ffiniau Etholiadol.

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion 2023)

Mae Ffigur 3 isod yn dangos lle roedd rhan o ward Pen-parc (ward flaenorol) wedi cyfuno â ward Aber-porth (ward flaenorol) ac wedi creu ward newydd o'r enw Aber-porth a'r Ferwig (mae ffiniau'r hen wardiau wedi'u cynrychioli gan y llinellau du a'r ward newydd gan y llinellau coch). Penderfynodd gweithgor AFDL Cyngor Sir Ceredigion mai ward newydd Aber-porth a'r Ferwig oedd yn y lle gorau o fewn AMD Arfordirol. Mae hyn oherwydd bod gan yr ardal oedd i'r de-orllewin nodweddion tebyg i'r AMD Arfordirol e.e., mae Aber-porth yn lleoliad poblogaidd i dwristiaid arfordirol, mae Ceinewydd ac Aberaeron (y ddau wedi'u lleoli o fewn AMD Arfordirol) hefyd yn lleoliadau poblogaidd i dwristiaid arfordirol.

Ffigur 3: Map yn amlygu'r newid yn ffiniau'r wardiau etholiadol sydd wedi newid ffiniau AMD Dyffryn Teifi a ffiniau AMD Arfordirol.

(Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion 2023)

Atodiad 2: Anghenion Tai Penodol – Ymgysylltu ac Ymgynghori â Rhanddeiliaid

Ymgwymerwyd ag ymgysylltiad cychwynnol i gasglu data yn rhithwir (e-bost, galwad ffôn a galwad fideo) gyda rhanddeiliaid allweddol (Partneriaeth Tai Strategol a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig) a gwasanaethau'r Cyngor rhwng mis Mai a mis Medi 2023. Datblygwyd arolwg a'i rannu â'r sefydliadau perthnasol i gipio'r gofynion data.

Cafodd y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig eu diweddarau'n rheolaidd ar y broses o gasglu data a'r cynnydd o ran ysgrifennu'r AFDL. Rhoddwyd cyflwyniad i'r Bartneriaeth Tai Strategol ar 2 Hydref 2023 yn diweddarau rhanddeiliaid ar ein cynnydd ac yn amlinellu'r offeryn a'r fethodoleg AFDL newydd a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru. *Mae rhestr lawn o aelodau a sefydliadau'r Bartneriaeth Tai Strategol wedi'i chynnwys isod.*

Mae'r ymgynghoriad ar yr AFDL Drafft wedi'i drefnu ar gyfer 14 Rhagfyr gyda'r Bartneriaeth Tai Strategol sy'n cynnwys cyflwyniad ar prif gasgliadau'r asesiad, ac yn gofyn am adborth i'w ystyried. Mae'r tabl canlynol yn nodi gyda phwy yr ymgysylltwyd ac yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfer pob adran yn ymwneud ag anghenion tai penodol.

a) Darpariaeth tai hygyrch ac addasedig

Ymgysylltwyd â'r rhanddeiliaid a ganlyn:

- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Comisiynau
- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Tai
- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Cynhwysiant a Chydraddoldeb
- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Adrodd Gofal Cymdeithasol
- Cyngor Sir Ceredigion, Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol
- LCC (Barcud, Cymdeithas Tai Wales and West, Caredig)
- Partneriaeth Tai Strategol:
 - Barcud
 - Cymdeithas Gofal
 - Caredig
 - Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion (CAVO)
 - Cyngor Sir Ceredigion, yr Economi ac Adfywio (gan gynnwys y Tîm Cynllunio)
 - Cyngor Sir Ceredigion, Porth Cymorth Cynnar (gan gynnwys y Tîm Tai)
 - Aelodau Etholedig
 - Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
 - Cynrychiolydd Datblygwyr Preifat
 - Grŵp Tai Wales and West (WWH)
 - Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru (WWDAS)

Ymgwymerwyd ag ymgysylltiad cychwynnol trwy e-bost, galwadau ffôn a galwadau fideo i gasglu data. Ar ôl i'r data gael ei goladu, fe wnaethom ymgynghori â rhanddeiliaid ar y drafft i gael adborth ac i lenwi unrhyw bylchau.

b) Teuluoedd aml-genhedlaeth a/neu deuluoedd mwy sydd angen eiddo mwy

Ymgysylltwyd â'r rhanddeiliaid a ganlyn:

- LCC (Barcud, Cymdeithas Tai Wales and West)
- Partneriaeth Tai Strategol

Tudalen 167

Ymgwymerwyd ag ymgysylltiad cychwynnol trwy e-bost, galwadau ffôn a galwadau fideo i gasglu data. Ar ôl i'r data gael ei goladu, fe wnaethom ymgynghori â rhanddeiliaid ar y drafft i gael adborth ac i lenwi unrhyw bylchau.

c) Tai nad ydynt yn barhaol

- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Cynhwysiant a Chydraddoldeb
- Cyngor Sir Ceredigion, Tai, Porth Cymorth Cynnar
- LCC (Barcud, Cymdeithas Tai Wales and West, Caredig)
- Partneriaeth Tai Strategol

Ymgwymerwyd ag ymgysylltiad cychwynnol trwy e-bost, galwadau ffôn a galwadau fideo i gasglu data. Ar ôl i'r data gael ei goladu, fe wnaethom ymgynghori â rhanddeiliaid ar y drafft i gael adborth ac i lenwi unrhyw bylchau.

d) Anghenion tai, gofal a chymorth

- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Comisiynau
- Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Tai
- Cyngor Sir Ceredigion, Porth Ceredigion
- LCC (Barcud, Cymdeithas Tai Wales and West, Caredig)
- Partneriaeth Tai Strategol

e) Anghenion Lleoliadol ar gyfer Llety Myfyrwyr

- Prifysgol Aberystwyth
- Partneriaeth Tai Strategol
- Prifysgol y Drindod Dewi Sant (Campws Llanbedr Pont Steffan) – Swyddfa Llety

Atodiad 3: Anghenion Tai Penodol – materion allweddol a nodwyd

Mae'r tabl canlynol yn amlinellu'r materion allweddol a nodwyd ym mhob un o'r adrannau sy'n ymwneud ag anghenion tai penodol.

a) Darpariaeth tai hygyrch ac wedi'u haddasu

Mae'r data sydd ar gael ar gartrefi hygyrch ac wedi'u haddasu yng Ngheredigion yn amrywio. Er bod y data a gadwir ar hygyrchedd tai fforddiadwy (rhent cymdeithasol a rhent canolradd) yn bendant, mae diffyg data ar hygyrchedd tai marchnad yng Ngheredigion (h.y. tai perchen-feddianwyr neu dai rhent). Mae'r grantiau cyfleusterau i bobl anabl, grantiau addasiadau ffisegol a'r Rhaglen Addasiadau Brys yn rhoi rhyw syniad o'r hygyrchedd a'r gwaith addasu sy'n cael ei wneud, fodd bynnag, nid ydynt yn darparu ffigurau ar gyfer y ddarpariaeth bresennol o gartrefi wedi'u haddasu/hygyrch ar draws pob deiliadaeth.

Mae'r model ORS a ddefnyddiwyd wedi cynnig modd amcangyfrif yr angen presennol am gartrefi hygyrch ac wedi'u haddasu, fodd bynnag, cydnabyddir mai dim ond fel canllaw y dylid ei ddefnyddio gan fod y data ar y ddarpariaeth bresennol ar draws *pob deiliadaeth* yn amhendant.

Ar hyn o bryd, mae'r awdurdod lleol yn dibynnu ar sylfaen dystiolaeth wan wrth asesu'r ddarpariaeth o dai yng Ngheredigion sydd ar gael i ateb anghenion pobl anabl. Dylai Aseadau o'r Farchnad Dai Leol yn y dyfodol ystyried cynnal arolwg tai manwl er mwyn nodi nifer y cartrefi hygyrch ac wedi'u haddasu yng Ngheredigion.

b) Teuluoedd aml-genhedlaeth a/neu deuluoedd mwy sydd angen eiddo mwy

Mae diffyg data hirdymor ar aelwydydd aml-genhedlaeth, felly roedd pennu tueddiadau yn y dyfodol a deall y math a lefel posibl o anghenion yn y dyfodol yn heriol. Defnyddiwyd y gyfradd nifer yr achosion a gofnodwyd yn y cyfrifiad diweddaraf (2021) ochr yn ochr ag amcanestyniadau seiliedig ar 2018 i roi amcangyfrif. Fodd bynnag, cydnabyddir nad yw hyn yn ystyried y posibilrwydd ar gyfer newidiadau i'r gyfradd nifer yr achosion.

c) Tai nad ydynt yn barhaol

Mae data ar lety dros dro a digartrefedd yn newid yn gyflym, felly mae'n bosibl y bydd y ffigurau yn yr Asesiad yn dyddio yn fuan. Penderfynwyd nad oedd modelu anghenion a darpariaethau'r dyfodol ar gyfer y llety penodol hwn yn briodol oherwydd y niferoedd cymharol fach ac effaith bosibl y newidiadau deddfwriaethol sydd i gyd yn gwneud y ffigurau'n anwadal iawn.

ch) Anghenion tai, gofal a chymorth

Mae data ar y ddarpariaeth bresennol o lety ac angen arbenigol yn weddol bendant. Roedd data a gwybodaeth gan wasanaethau'r Cyngor a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig wedi cynnig modd cael dadansoddiad ar gyfer y rhan fwyaf o fathau o lety fesul AMD, ac eithrio gofal preswyl a gofal nyrsio.

Er bod methodoleg Housing LIN yn fodel sydd wedi'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru, cytunwyd ar y cyfraddau nifer yr achosion disgwylidig rhwng Housing LIN a Chyngor Sir Ceredigion yn 2018, ac felly maent wedi dyddio ychydig. Bydd y rhain yn cael eu hadolygu yn ystod ailwampiad llawn yr AFDL. At hynny, nid yw'r model yn ystyried y ddarpariaeth o lety arbenigol yn y dyfodol (megis Adnodd Integredig Cylch Caron). Mae angen ystyried hyn, a dim ond fel canllaw y dylid defnyddio'r ffigurau a ddarperir.

d) Anghenion lleoliadol ar gyfer llety myfyrwyr

Dim materion data na materion methodolegol wedi'u nodi.

Atodiad 4: Cynllun Ymgysylltu ac Ymgynghori - Adnewyddu Asesiad Marchnad Dai Leol 2023

1. Cyflwyniad

Mae'r Cynllun ymgysylltu ac ymgynghori yma yn fwradau darparu dull o gynnal gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori ar gyfer adfywio Asesiad o Farchnad Dai Lleol 2023. Mae AFDL 2023 Ceredigion (adfywiad) yn diweddarau AFDL 2019 Ceredigion, a chafodd ei gynhyrchu gan Opinion Research Services (ORS), ar ran Cyngor Sir Ceredigion. Bydd cynhyrchiant yr AFDL yn cael ei ymgymryd trwy ddull cydweithredol gyda chydweithwyr addas a rhanddeiliaid allweddol. Yn benodol, rhoddwyd ystyriaeth ofalus i gynnwys yr holl rhanddeiliaid ag anghenion tai penodol neu'r sefydliadau hynny sy'n cynrychioli'r anghenion yng Ngheredigion, er mwyn sicrhau bod gwybodaeth ystyrion yn cael ei chasglu, a bod unrhyw bylchau yn y dystiolaeth yn cael sylw.

2. Cefndir

Mae'n rhaid i awdurdodau lleol ymgymryd ag Asesiad o Farchnad Dai Lleol (AFDL) er mwyn darganfod lefel yr angen a'r galw am dai yn ein marchnadoedd tai lleol, a chyflawni dyletswyddau statudol y Cyngor, fel y nodwyd o dan Adran 8 o'r Ddeddf Tai 1985.

Mae'r AFDL yn rhan hanfodol o'r sail dystiolaeth o baratoi ar gyfer Cynlluniau Datblygu Lleol a Strategaethau Tai Lleol awdurdodau lleol. Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu offeryn AFDL i gefnogi awdurdodau lleol gyda'r AFDL i leihau costau a sicrhau cysondeb.

Mae offeryn yr AFDL yn cyfrifo'r angen ychwanegol am dai ar gyfer tai marchnad (yn y sector perchen feddianwyr a'r sector rhentu breifat), ac am dai fforddiadwy yn ôl AMD (sydd yn cynnwys rhent cymdeithasol, rhentu canolog, a pherchentaeth cost isel) yn ôl Ardaloedd Marchnad Dai (AMD). Mae'r data a defnyddiwyd o fewn yr offeryn yn gyfuniad o ddata ffynhonnell agored a data caeedig (ffynonellau mewnol ac allanol). Bydd yn ymgysylltu â rhanddeiliaid, megis ein Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig er mwyn poblogi'r offeryn, megis yr adran stoc bresennol a'r cyflenwad arfaethedig.

Mae'r darpariaeth anghenion tai penodol, sydd yn cyfarwyddo'r darpariaeth a'r defnydd o tai hygyrch, tai addas a gwasanaethau yn ymwneud â thai, ddim yn cael ei cyfrifo o fewn yr offeryn oherwydd natur y data. Bydd amcangyfrif anghenion tai penodol yn cael ei ymgymryd â thu allan i'r offeryn a fydd yn cynnwys dulliau ansoddol a meintiol, yn ymdrin â thri chategori allweddol o angen tai, gyda chwe math o ddarpariaeth yn ymwneud â thai (am fwy o fanylion ewch i Adran 3, Tabl 1).

Bydd yn angenrheidiol i ymgysylltu ac ymgynghori gyda rhanddeiliaid allweddol er mwyn deall y ddarpariaeth o anghenion tai penodol orau ar gyfer y Sir a'i chymunedau ac ymdrin ag unrhyw bylchau yn y dystiolaeth neu ddiffygion.

Cafodd nifer o wallau ei adnabod o fewn yr offeryn a gwnaed adolygiadau annisgwyl dilynol (Fersiwn 3 a 3.1). Roedd yn rhaid i bob awdurdod lleol ailboblogi fersiynau newydd yr offeryn. Roedd hyn a'r gwallau yn dechlyn Ceredigion wedi oedi'r proses gan 1-2 mis. Mae'r

amserlen a darparwyd isod felly yn cynnwys yr amserlenni cynlluniedig cychwynnol, ond nid yr amserlenni terfynol a ddefnyddiwyd.

3. Y Dull i Ymgysylltu ac Ymgynghori

Mae ymgysylltu ac ymgynghori yn gyrrwr allweddol yn ystod yr asesiad yma a fydd yn cael ei chynnal mewn dau cam:

1. **Ymgysylltu Cychwynnol** - i gasglu data i'r offeryn (e.e., stoc bresennol a'r cyflenwad arfaethedig) a data ar ddarpariaeth anghenion tai penodol.
2. **Ymgynghoriad** – gyda rhanddeiliaid allweddol ar Asesiad o Lesiant Lleol drafft Ceredigion 2023 (adfywiad).

Bydd ymgysylltu cychwynnol gyda chydweithwyr a rhanddeiliaid yn cael ei wneud rhwng Hydref 2022 - Ebrill 2023, tra bod data ar gyfer y ddarpariaeth o anghenion tai penodol yn cael ei wneud rhwng Mai-Gorffennaf 2023. Ar ôl hynny, bydd angen dadansoddi darganfyddiadau'r anghenion tai penodol, gyda'r bwriad o gwblhau drafft cyntaf adfywiad AFDL Ceredigion 2023 erbyn mis Medi 2023.

Mar Ffigur 1 yn arddangos y gweithgareddau a'r amserlen i ymwneud a'r ymgysylltu ac ymgynghori ar gyfer yr AFDL. Mae amserlen fwy manwl sydd yn amlinellu prif nodau'r Asesiad i fyny at gymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru yn Chwefror 2024 wedi'i chynnwys yn Atodiad 1.

Ffigur 1: Amserlen ymgysylltu ac ymgynghori ar gyfer AFDL Ceredigion 2023 (adfywiad)

Amserlen	Gweithgaredd
Hydref 2022- Ebrill 2023	Ymgysylltu gyda rhanddeiliaid allweddol (RSLs) a gwasanaethau'r Cyngor ar yr adrannau'r angen presennol, y stoc bresennol a'r cyflenwad arfaethedig o'r offeryn AFDL.
Mai-Gorffennaf 2023	Ymgysylltu gyda rhanddeiliaid a chyd-weithwyr mewnol i gasglu data ar y ddarpariaeth o anghenion tai penodol.
Hydref 2023	Ymgynghoriad gyda rhanddeiliaid allweddol ar yr Asesiad drafft o'r Farchnad Dai.

Bydd swm arwyddocaol o ymgysylltu'r Asesiad yn cysylltu i'r anghenion tai penodol. Mae'r tabl isod yn amlinellu'r 3 chategori o angen tai a'r mathau cysylltiedig o ddata darpariaeth sy'n ymwneud â thai sydd eu hangen.

Tabl 1: Gofynion Data Anghenion Tai Penodol ar gyfer yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AFDL)

Angen Tai	Darpariaethau cysylltiedig â thai
Anghenion anheddau	<ul style="list-style-type: none"> - Darpariaeth tai hygyrch a thai sydd wedi addasu - Aelwydydd Amlgenhedlaeth a/neu aelwydydd teuluoedd mwy sydd angen anheddau mawr - Tai dros dro, e.e. llety myfyrwyr
Anghenion tai, gofal a chymorth	<ul style="list-style-type: none"> - Llety â chymorth - Gofal ychwanegol, tai gwarchod cyfoes, byw â chymorth i bobl ag anabledd dysgu a/neu ADS, tai â chymorth dros dro (e.e., tai i bobl ifanc sydd yn dod allan o ofal, pobl gydag anableddau dysgu sydd yn dysgu byw yn annibynnol), ffoaduriaid a.y.b.
Anghenion Lleoliadol	<ul style="list-style-type: none"> - Lleoliadau ar gyfer llety myfyrwyr yn agos at brifysgol - Annedd sydd yn gyfagos at siopau, mannau addoli a gwasanaethau, a.y.b. i gwrdd ag anghenion ffisegol neu ddiwylliannol

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru (2022) – Cyfarwyddyd yr AFDL

Mae Llywodraeth Cymru yn argymhell cymryd y dull dilynol i boblogi'r templed anghenion tai penodol o fewn Templed Adroddiad yr AFDL:

- Cam 1 - Deall y dystiolaeth (ystadegau, ymchwil, polisi cenedlaethol a lleol ac ymgynghoriad gyda rhanddeiliaid) a pa ddaearyddiaeth sydd angen.
- Cam 2 - Casglu'r dystiolaeth i boblogi'r templedi safonol.
- Cam 3 - Ymgynghori gyda rhanddeiliaid allweddol neu gael data pwrpasol i fynd i'r afael ag unrhyw bylchau yn y dystiolaeth yn yr anghenion penodol am dai.
- Cam 4 – Dadansoddi'r data a'r allbynnau o'r ymgynghoriad i boblogi'r templedi.
- Cam 5 – Adlewyrchu unrhyw adborth o rhanddeiliaid yn y templedi.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru (2022) – Cyfarwyddyd yr AFDL

4. Safonau

Mae cynnal Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol i bennu'r angen am dai yn cyfrannu at hyrwyddo datblygu cynaliadwy a chyflawni saith nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (WBFGA 2015). Bydd angen cynnal yr AFDL mewn ffordd sy'n mabwysiadu'r pum ffordd o weithio. Ymhellach, ystyriaethau i ddarpariaethau'r Ddeddf Cydraddoldeb (2010) a'r rhai sydd â nodweddion gwarchodedig yn y Ddeddf, a Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, gan gynnwys yr angen i gynnwys pobl, casglu data, a chynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (EIA).

5. Ymgysylltu ac Ymgynghori â Rhanddeiliaid

Mae modd casglu peth gwybodaeth wrth ddefnyddio polisiâu presennol sydd ar gael neu ddata gweinyddol, megis anghenion penodol pobl hŷn, neu bobl gyda phroblemau symudedd, gan fod y rhain yn grwpiau mawr o fewn y gymdeithas. Serch hynny, bydd ymgysylltu a chydweithwyr a rhanddeiliaid yn angenrheidiol er mwyn casglu gwybodaeth bwrpasol, megis y stoc bresennol, y cyflenwad arfaethedig a data anghenion penodol (megis, tai hygyrch, tai wedi'i addasu ac anghenion lleoliadol i fyfyrwyr). Yn benodol, bydd

angen gwneud ymdrech i sicrhau bod aelwydydd sydd yn cael ei ystyried fel rhai na chlywir yn aml (e.e. aelwydydd mewn llety sydd wedi rhannu, megis neuaddau preswyl myfyrwyr a.y.b.) ac asesu anghenion grwpiau lleiafrif.

Unwaith mae'r AFDL drafft wedi'i chynhyrchu, bydd angen ymgynghori â rhanddeiliaid allweddol er mwyn darparu'r cyfle am adborth ar yr AFDL a mynd i'r afael ac unrhyw bylchau yn y dystiolaeth. Ar ôl hynny, bydd yr asesiad yn cael ei ddiwygio yn ôl yr adborth, a fydd hyn yn cael ei adlewyrchu yn yr AFDL terfynol.

Mae dadansoddiad rhanddeiliaid cynhwysfawr wedi'i gynnal i nodi'r set gyffredin o grwpiau i ymgysylltu ac ymgynghori â, gan gynnwys y canlynol:

Ymgysylltwyd ac ymgynghorwyd â'r sefydliadau / thimau canlynol:
Prifysgol Aberystwyth
Fforwm Cyn-filwyr y Lluoedd Arfog
Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
Barcud
Cymdeithas Gofal
Caredig
Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion (CAVO)
Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Comisiynau
Cyngor Sir Ceredigion, yr Economi ac Adfywiad (gan gynnwys y Tîm Cynllunio)
Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Cynhwysiant a Chydraddoldeb
Cyngor Sir Ceredigion, Porth Cymorth Cynnar (gan gynnwys y Tîm Tai)
Cyngor Sir Ceredigion, Tîm Adroddi Gofal Cymdeithasol
Cyngor Sir Ceredigion, Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol
Aelodau Etholedig
Fforwm Digartrefedd
Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Cyngor Sir Powys
Datblygwr Preifat
Partneriaeth Tai Strategol
Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant (Campws Llanbedr Pont Steffan)
Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru
Grŵp Tai West Wales (WWH)

6. Polisiâu, dogfennau ac ymgynghoriadau perthnasol

Mae ffynonellau allweddol ar gael i hysbysu'r AFDL, a dangosir rhestr sampl ar gyfer Ceredigion isod:

- Housing LIN (2022), Asesiad o anghenion tai a llety ar gyfer pobl ag anableddau dysgu a phobl ag anghenion iechyd meddwl yng Ngorllewin Cymru
- Cyngor Sir Ceredigion (2023), Strategaeth Tai 2023- 2028 – Tai i Bawb
- Cyngor Sir Ceredigion (2013), Cynllun Datblygu Lleol Ceredigion (LDP 1) 2007-2022
- Cyngor Sir Ceredigion (2022), Rhaglen Cymorth Tai 2022-2026
- Cyngor Sir Ceredigion (2021), Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion
- Cyngor Sir Ceredigion (2022), Rhaglen Cymorth Tai: Datganiad o Angen
- Cyngor Sir Ceredigion (2022), Asesiad Anghenion Grant Cynnal Tai
- Cyngor Sir Ceredigion (2020), Cynllun Cydraddoldeb Strategol
- Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru (2022), Asesiad Anghenion Poblogaeth

- Llywodraeth Cymru (2019) Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru
- SYG (2021), data Cyfrifiad
- Anabledd Cymru
- Stats Cymru – Myfyrwyr yng Nghymru
- HESA – cofrestriad myfyrwyr
- Adborth o Rhanddeiliaid
- Ystadegau digartrefedd
- Cofrestr Tai (Cofrestr Tai Cymdeithasol a Chofrestr Tai Fforddiadwy)

7. Opsiynau Ymgysylltu ac Ymgynghori

Techneg	Disgrifiad	Ystyriaethau	Amserlen
Arolwg (gan defnyddio Excel)	<p>Casglu data meintiol (stoc bresennol a'r cyflenwad arfaethedig) o RSLs (WWH a Barcud) trwy arolwg sydd wedi'i chreu ar Excel.</p> <p>Cyfarfodydd dilynol gyda RSLs i esbonio'r arolwg a'r anghenion data.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amser - i bob RSL i gasglu data a phoblogi'r arolwg. ▪ Sicrhau bod diffiniadau yn cael i'w cynnwys a bod RSLs yn deall y fformat i ddychwelyd data. 	<p>i) Gwaith paratoi (dylunio'r arolwg ac ymgysylltu â RSLs) - Medi 2022</p> <p>ii) Trosglwyddo (amser ymateb a mewnbwn data) - Hydref 22 - Ebrill 2023</p> <p>iii) Gwirio data a phoblogi'r offeryn - Ebrill 2023.</p>
Cyfarfodydd / grwpiau ffocws gyda rhanddeiliaid allweddol/cydw eithwyr	<p>Casglu data ansoddol a meintiol ar ddarpariaeth anghenion tai penodol oddi wrth rhanddeiliaid allweddol. E-bostio gyda thablau gofynion data a chyfarfod dilynol i gasglu gwybodaeth a ffynonellau data.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amser - i bob rhanddeiliaid i gasglu data a threfnu cyfarfodydd. ▪ Sicrhau bod diffiniadau yn cael i'w cynnwys a bod y rhanddeiliaid yn deall y fformat i ddychwelyd data. 	<p>i) Gwaith paratoi (ymgysylltu â rhanddeiliaid i drefnu cyfarfod) - Mai i Fehefin 2023.</p> <p>ii) Trosglwyddo (amser ymateb ac ymgymryd â chyfarfod i gasglu data/ymateb i unrhyw bylchau) Mehefin - Gorffennaf 2023</p> <p>iii) Dadansoddi data a chynnwys y tablau o fewn yr Asesiad - Gorffennaf - Awst 2023</p>
Digwyddiadau Rhanddeiliaid	<p>Gwahodd rhanddeiliaid allweddol (Partneriaeth Tai Strategol) i gyflwyniadau gwyned i wyneb - i gyflwyno ac ymgysylltu ar yr AFDL drafft. Defnyddio cyflwyniadau, pleidleisiau cyflym a chwestiynau allweddol y drafodaeth.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cynulleidfa targed ▪ Presenoldeb ▪ Mynedfa i'r rhai heb fynediad digidol 	<p>i) Amser paratoi o 4 wythnos (cyhoeddusrwydd , gosod agenda)</p> <p>ii) Ymgynghoriad i redeg rhwng Hydref a Tachwedd 2023</p>

Atodiad 5: Ymatebion i'r Ymgynghoriad

Cychwynnodd yr Ymgynghoriad ar ddrafft Asesiad o Farchnad Dai Lleol Ceredigion 2023 ar y 14eg o Ragfyr 2023 gyda chyflwyniad i'r Bartneriaeth Tai Strategol, rhedodd yr ymgynghoriad nes 19eg Ionawr 2024 (5 wythnos). Mae detholiad perthnasol o gofnodion y cyfarfod i gael ar gais. Daeth nifer o ymatebion i'r ymgynghoriad yn dilyn trafodaeth mewn person yn y Bartneriaeth Tai Strategol ac ar ôl hynny 2 ymateb ffurfiol ysgrifenedig.

Doedd dim cwestiynau uniongyrchol wedi'i ofyn o'r atebwyr, ond yn syml gofynnwyd i roi adborth ac unrhyw sylwadau am yr Asesiad ei hunan. Mae'r ymatebion wedi'i chynnwys isod gyda'r ymatebion cyfatebol o Grŵp Gweithiol yr AFDL. Mae unrhyw wallau gramadeg neu deipio wedi'i gwirio er hwylustod i'r darllenydd, ond mae'r cynnwys ar gyd-destun wedi aros fel y cyflwynwyd.

Ymateb oddi wrth	Sylwad	Ymateb o CSC
Partneriaeth Tai Strategol – ymateb i'r cyflwyniad ar ddrafft yr AFDL	Mae anghenion tai amcangyfrif y teclyn yn "arisel" - mae'r galw am eiddo yn uchel, ac oes nad oedd angen am dai, bydd datblygwyr yn stopio adeiladu. Yn lle, roedd y prinder contractwyr lleol yng Ngheredigion i adeiladu eiddo a chwrdd â'r galw am dai marchnad wedi'i amlygu fel problem.	Rydym yn rhannu eich pryderon gydag amcangyfrif anghenion tai marchnad isel y teclyn, sydd ddim yn adlewyrchu'r sefyllfa yng Ngheredigion. Tynnir sylw at hyn drwy'r AFDL ac mae ein pryderon gyda'r allbynnau a'r teclyn wedi'i chodi gyda Llywodraeth Cymru.
	Holwyd ynghylch amcangyfrif o angen uchel y teclyn am eiddo 1 ystafell wely yn y sector rhentu cymdeithasol. Ni ellir cymryd yn ganiataol na fyddai gan bawb sydd â chartref 1 ystafell wely byth unrhyw un i aros. Mae eiddo 2 ystafell wely dal yn bwysig iawn ac yn angenrheidiol yng Ngheredigion. Mae angen ffordd o symud y rhai sy'n byw mewn cartrefi teuluol mwy, sydd ddim angen nhw nawr, i symud i gartrefi llai	Mae'r tystiolaeth am eiddo 1 ystafell wely yn y sector cymdeithasol wedi'i dogfennu'n dda. Mae'r dystiolaeth o'r gofrestr tai, ynghyd â'n defnydd o ddigartrefedd a llety dros dro wedi llywio cyfeiriad ein Strategaeth Dai, ein Prosbectws presennol, a'n Cynllun Ailgartrefu Cyflym. Er ein bod yn cydnabod mai'r awydd i lawer fyddai eiddo gyda 2 ystafell wely, nid yw hyn yn ystyriaeth wrth edrych ar ddatblygiad, sy'n cael ei yrru gan angen ac nid eisiau. Dylid nodi hefyd na fyddai'r system budd-daliadau yn cynnal ystafelloedd gwely ychwanegol ar y sail honno. Cydnabyddir bod eiddo 2 ystafell wely yn dal i fod â lle o fewn ein galw a datblygiadau yn y dyfodol, lle bo'n briodol, ond yn seiliedig ar angen yn unig.

	<p>Roedd y gostyngiad yn faint cyfartalog tai a sut fydd hyn yn effeithio ar yr angen am dai, waeth beth fo'r boblogaeth yn lleihau, wedi codi.</p>	<p>Sylw wedi ei nodi. Rydym yn cydnabod nad yw'r data diweddaraf ar faint cyfartalog aelwydydd wedi'i adlewyrchu yn rhagamcanion aelwydydd 2018 (y mae'r offeryn AFDL yn eu defnyddio), fodd bynnag, yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 yw'r rhagamcanion mwyaf diweddar sydd ar gael i'w defnyddio ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Mae cyfyngiadau defnyddio rhagamcanion seiliedig ar 2018 i gyfrifo'r angen am dai wedi'u hadlewyrchu yn yr AFDL.</p>
	<p>Heriwyd fforddiadwyedd tai sy'n gyrru allfudo – mae pobl ifanc yn symud o Geredigion i ardaloedd â chymarebau fforddiadwyedd tai gwaeth, e.e., Caerdydd. Ymhelaethodd trafodaeth bellach fod ymadawiad pobl ifanc o Geredigion yn broses naturiol ac yn rhywbeth a fydd yn digwydd bob amser. Dylid canolbwyntio ar wneud Ceredigion yn lle mwy deniadol a dymunol i bobl ddychwelyd iddo. Nodwyd bod angen i'r AFDL ddal y bobl hynny sy'n symud yn ôl i'r ardal i ddechrau teulu neu ymddeol iddi, fodd bynnag, cydnabuwyd y gallai hyn fod yn anodd ei fesur.</p>	<p>Nodwyd y sylwadau. Mae nifer o resymau pam y mae pobl yn symud allan o Geredigion, ac mae'r AFDL yn tynnu sylw at fforddiadwyedd tai fel un ohonynt o bosibl, sydd wedi'i nodi fel mater gan drigolion mewn nifer o'n hymgyngoriadau cyhoeddus. Er enghraifft, Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion, a gyhoeddir ar wefan Cyngor Sir Ceredigion.</p> <p>Rydym yn nodi'r ffocws yr ydych yn ei awgrymu, ac adlewyrchir hyn yn ein Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027, a'r flaenoriaeth allweddol yw buddsoddi yng Ngheredigion drwy hybu'r economi, cefnogi busnesau, a galluogi cyflogaeth.</p> <p>Mewn perthynas â chasglu'r trigolion sy'n dychwelyd i Geredigion, yn anffodus nid oes data meintiol ar gael i ddangos bod pobl yn dychwelyd i Geredigion i ddechrau teulu neu ymddeol, dim ond tystiolaeth anecdotaidd.</p>

	<p>Amlygwyd cyfyngiad ar yr offeryn sef nad yw'n ystyried yr ôl-groniad o anheddau marchnad.</p> <p>Mae'r ffigurau'n anghywir, a bydd yn anodd ymgynghori ar ffigurau nad ydynt yn adlewyrchu sefyllfa Ceredigion. Bydd yr adborth ffurfiol gan Grŵp Tai Wales and West (WWH) ar yr AFDL Drafft 2023 yn adlewyrchu hyn.</p>	<p>Rydym yn rhannu eich pryderon gyda'r offeryn a'i amcangyfrifon. Adlewyrchir y cyfyngiad methodolegol hwn yn yr AFDL, a chodwyd ein pryderon cyffredinol gyda Llywodraeth Cymru.</p>
	<p>Holwyd a oedd unrhyw ddyblygu o fewn y gofynion tai penodol. Ymatebwyd bod yna ddyblygu, fodd bynnag, mae hyn yn anodd ei fesur gan fod methodoleg gwahanol yn cael eu defnyddio.</p>	<p>Fel yr amlygwyd yn ystod y cyflwyniad, mae potensial ar gyfer dyblygu o fewn y ffigurau anghenion tai penodol oherwydd y gwahanol fethodoleg a ddefnyddiwyd. Byddwn yn archwilio methodoleg amgen yn ystod yr ailysgrifennu i geisio datrys y mater a cheisio cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru ar hyn.</p>
	<p>Nid yw'r offeryn yn ystyried y cyfeiriad corfforaethol y mae Cyngor Sir Ceredigion (CSC) yn ei gymryd, i hybu'r economi. Mae sawl buddsoddiad nad ydynt yn cael eu hystyried, megis Tyfu Canolbarth Cymru, a fydd yn creu swyddi ac yn ôl eu natur a fydd yn cael eu talu'n well. Mae hyn yn herio'r rhagamcanion poblogaeth ac elfen fforddiadwyedd yr offeryn.</p>	<p>Rydym yn cytuno â'r pwynt a wnaed; nid yw'r amcanestyniad ar sail amrywiad 2018-uwch a ddefnyddir gan yr offeryn AFDL yn ystyried y ffactorau hyn. Mae effaith bosibl y Strategaeth Gorfforaethol a chynlluniau economaidd ar yr angen am dai yn y dyfodol bellach wedi'u hadlewyrchu yn yr AFDL. Bydd ail ysgrifeniad yr AFDL nesaf yn ceisio mynd i'r afael â'r mater hwn drwy gynhyrchu gwahanol senarios twf (e.e., rhagamcanion a arweinir gan swyddi a chyflogaeth).</p>
<p>Datblygwr Tai o Geredigion – ymateb i'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol</p>	<p>1. Rydych chi wedi gofyn am sylwadau ar drafft yr AFDL uchod. Yr AFDL yma ydy'r diweddaraf mewn llinell hir o AFDL rydw i wedi gweld neu gwneud sylwadau ar, yr un cyntaf oedd yr Arolwg o Anghenion Tai Lleol 2004 a cynhyrchwyd gan yr ORS. Mae pob un o'r AFDL wedi bod yn hollol anghywir yn ei rhagfynegiadau ac wedi bod yn gwastraff amser ac arian. Mae drafft diweddaraf yr AFDL sydd wedi seilio ac yn defnyddio 'teclyn' Llywodraeth Cymru i'w cwblhau yn afresymol. Dylai'r 'teclyn' wedi'i adael yn y bocs.</p>	<p>Diolch i chi am gymryd yr amser i ddarllen yr adroddiad yn fanwl ac am ddarparu adborth mor fanwl. Mae eich sylwadau wedi nodi. Isod, mae ymatebion Cyngor Sir Ceredigion i'ch sylwadau.</p>

	<p>2. Maint cyfartalog tai yng Ngheredigion ydy 2.3 person. Maint cyfartalog tai yng Ngogledd ddwyrain Lloegr ydy 2.23. Yn yr Alban maint cyfartalog tai ydy 2.13. Yn 2021, poblogaeth Ceredigion oedd 71,500. Os oedd poblogaeth Ceredigion yn statig a maint cyfartalog tai yn lleihau i 2.13 bydd angen am 2675 mwy o dai (Nodyn: Os bydd cyfradd y gostyngiad yn y boblogaeth 1-64 oed rhwng 2011 a 2021 yn parhau, yna mae maint cyfartalog aelwydydd yn debygol o ostwng yn sylweddol)</p>	<p>Rydym yn cydnabod eich pwynt, ac mae hyn wedi'i adlewyrchu yn yr Asesiad. Maint cyfartalog aelwydydd Ceredigion yn ôl Cyfrifiad 2011 oedd 2.3. Y ffigur diweddaraf a gyfrifwyd gan ddefnyddio data Cyfrifiad 2021 yw 2.2. Gwneir hyn drwy rannu nifer cyffredinol y preswylwyr arferol mewn cartrefi (67,845) â nifer cyffredinol yr aelwydydd (30,900).</p> <p>Rydym yn cydnabod nad yw'r data diweddaraf ar faint cyfartalog aelwydydd wedi'i adlewyrchu yn rhagamcanion aelwydydd 2018 (y mae teclyn yr AFDL yn eu defnyddio), fodd bynnag, mae'r rhagamcanion seiliedig ar 2018 wedi'u defnyddio yn yr teclyn LHMA, yn unol ag arfer gorau ac oherwydd dyma'r rhagamcanion mwyaf diweddar ar adeg ysgrifennu. Mae cyfyngiadau defnyddio rhagamcanion seiliedig ar 2018 i gyfrifo'r angen am dai wedi'u hadlewyrchu yn yr AFDL.</p>
	<p>3. Mae'n werth nodi rhagfynegwyd yr ORS yn ei AFDL a hysbysodd y CDLI presennol y byddai poblogaeth Ceredigion yn cynyddu dros gyfnod y CDLI, fel yr oedd wedi bod yn ei wneud hyd at gyflwyno'r CDLI. Ai cyd-ddigwyddiad yw bod y boblogaeth wedi lleihau ers cyflwyno'r CDLI yn 2013? (Gweler ffigur 8, tudalen 19).</p>	<p>Sylw wedi ei nodi. Rydym yn ddiolchgar am bob cyfraniad i ymgynghoriadau a bydd y CDLI Newydd yn ystyried yr holl dystiolaeth sydd ar gael ar adeg ysgrifennu hwn.</p>

	<p>Cyn cyflwyno'r CDLI, gofynnodd Ceredigion i Brisiwr Dosbarth archwilio hyfywedd economaidd adeiladwyr lleol sy'n darparu tai fforddiadwy. Daeth i'r casgliad nad oedd yn ymarferol. Er hyn mae'r awdurdod lleol wedi mynnu darpariaeth o 20%. Mewn egwyddor, gellir herio'r ddarpariaeth hon, ond mae'r amserlenni hir a gymerwyd i ddatrys y mater hyfywedd, ynghyd â chostau darparu asesiadau hyfywedd wedi golygu bod llawer o adeiladwyr bach wedi gorfod rhoi'r gorau i adeiladu, gyda cholli swyddi yn y fasnach yn gysylltiedig â hynny.</p> <p>Tynnais sylw yn ystod ymgynghoriadau'r CDLI fod y polisiau'n mynd i achosi colled mawr mewn masnach (ynghyd â swyddi cysylltiedig eraill) pobl a'u teuluoedd ac y byddai hyn yn effeithio ar ddemograffeg y boblogaeth. Mae Ffig 11, tudalen 22 yn tueddu i gefnogi fy rhagfynegiadau.</p>	
	<p>4. Dylai'r tai Fforddiadwy (yn hytrach na fforddiadwy) gael eu darparu gan y Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig gyda chyllid gan y llywodraeth.</p>	<p>Sylw wedi nodi.</p>
	<p>5. Mae'r teclyn yn amcangyfrif bod angen marchnad agored Ceredigion o 22 uned y flwyddyn. Mae hyn yn cymharu â chyfartaledd y ddarpariaeth flynyddol dros y pum mlynedd diwethaf o 144 o unedau (gweler Ffigur 29, Tudalen 45). Pam y byddai cymaint o ostyngiad yn y galw? Nid yw'r offeryn yn addas at y diben.</p> <p>Mae dros 95% o'r cartrefi marchnad agored y mae ein cwmni wedi'u gwerthu yn y blynyddoedd diwethaf wedi bod i bobl leol sy'n symud llai na deng milltir. Felly, yn ôl union ddiffiniad y gair fforddiadwy, mae'r cartrefi hyn wedi bod yn fforddiadwy i bobl leol.</p>	<p>Mae CSC yn ymwneud ag amcangyfrif o angen isel yr offeryn am dai marchnad yng Ngheredigion ac adlewyrchir hyn drwy'r Asesiad. Nodir cyfyngiadau'r offeryn gan nad yw'n dal y gofyniad tai marchnad yn gywir, yn enwedig gan nad oes darpariaeth ar gyfer ôl-groniad/angen presennol heb ei ddiwallu o gartrefi'r farchnad agored. Cefnogir hyn yn wleidyddol, ac rydym wedi codi ein pryderon gyda gweinidogion Llywodraeth Cymru.</p>

	<p>Ni allaf ond cymryd yn ganiataol nad yw'r 'teclyn' yn gallu ystyried y galw am gartrefi marchnad agored, felly oni bai yr ymgynghorir â datblygwyr lleol a gwerthwyr tai, nid oes unrhyw ffordd y gellir cyfrifo'r galw hwn.</p> <p>Yn olaf, hoffwn nodi pan na fydd angen tai marchnad agored, bydd y datblygwyr/adeiladwyr lleol yn rhoi'r gorau i adeiladu oni bai eu bod am gollu arian/mynd yn fethdalwr/colli eu cartrefi ac ati.</p>	
	6. Cyflogaeth - Nid yw'r data cyflogaeth yn ystyried y lefel uchel o hunangyflogaeth yng Ngheredigion.	Nid yw'n ofynnol o dan ganllawiau AFDL LIC i ddarparu adran ar gyflogaeth, fodd bynnag, rydym wedi edrych ar y nifer o hawl wyr oherwydd ei fod yn brocsi defnyddiol o dueddiadau diweithdra.
	7. Enillion ac incwm - Mae lefel uchel hunangyflogaeth yn ystumio'r ffigurau hyn	Cydnabyddir y pwynt, fodd bynnag, nid oes tystiolaeth feintiol ar gael i gefnogi hyn. Mae data CACI Paycheck yn darparu data dibynadwy a chynhwysfawr ar incwm aelwydydd crynswth fesul ardaloedd daearyddol bach, ac mae hyn wedi cael ei ddefnyddio o fewn yr offeryn. Nid yw data CACI Paycheck yn darparu dadansoddiad o incwm y cartref yn ôl math o gyflogaeth.
	8. Fforddiadwyedd - Tabl 5, Tudalen 34 ddim yn cytuno gyda'r tabl a chyflwynwyd yn cyfarfod y Bartneriaeth Tai Strategol ar 15fed Rhagfyr 2023. Yn y cyfarfod y prisiadau tai cyfartalog yng Nghymru yn 2023 ydy £237,025.00 ond y drafft yr AFDL y ffigwr a defnyddiwyd ydy £187,750.00. Os ydy'r ffigurau a defnyddiwyd yn y cyflwyniad yn gywir, yna mae'r fforddiadwyedd yng Ngheredigion yn debyg iawn i ffigwr Cymru. Mae'r ffigurau a defnyddiwyd gyda defnydd cyfyngedig. Mae marchnad Aberystwyth yn hollol wahanol i'r marchnadoedd arall, yn benodol y farchnad arfordirol.	Sylwadau wedi nodi. Mae'r gwahaniaethau rhwng y prisiau tai o fewn y cyflwyniad a'r prisiau tai yn yr AFDL oherwydd setiau data gwahanol yn cael ei defnyddio. Mae'r cyflwyniad yn defnyddio Data Pris a Dalwyd y Gofrestrfa Tir, ble mae'r AFDL yn defnyddio set data HSPSSA yr SYG, sydd wedi seilio ar y Data Pris a Dalwyd. Mae'r gwahaniaethau rhwng y ddau set data oherwydd bod gwahanol gyfnodau amser yn cael ei defnyddio ac oherwydd y posibilrwydd o oedi cofrestru. Eglurir hyn yn llawn yn ystadegau prisiau tai SYG (2019) ar gyfer ardaloedd bach QMI.

		<p>Gan fod gwahanol ffynonellau o brisiau tai cyfartalog wedi defnyddio i gyfrifo'r fforddiadwyedd tai ar draws y tair ardal ddaearyddol (AMD, Awdurdod Lleol a Cenedlaethol), does dim modd i ni gymharu fforddiadwyedd yr AMD gyda ffigurau Ceredigion a ffigurau Cymru yn uniongyrchol.</p> <p>Er mwyn osgoi unrhyw ddryswch, rydym nawr wedi adlewyrchu'r gwahaniaeth o fewn yr Asesiad ac wedi nodi bod defnyddio gwahanol ddata ar gyfartaledd prisiau tai yn arwain at gymarebau fforddiadwyedd gwahanol.</p>
	<p>9. Nifer yr aelwydydd - Ffigur 25, Tudalen 38 yn dangos anghysondeb mawr rhwng prif amcanestyniad LLC sy'n seiliedig ar 2014 a prif amcanestyniad LLC sy'n seiliedig ar 2018. Mae'r rhain dim ond pedwar blynedd ar wahân felly sut maent yn gallu fod mor wahanol? Rydw i'n amau bod y ddau yn hollol anghywir.</p>	<p>Sylwadau wedi nodi. Mae'r amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd sydd wedi cyflwyno i Geredigion ddim yn cael i'w cynhyrchu gan y Cyngor, maen nhw yn dod o Lywodraeth Cymru. Mae'r gwahaniaeth rhwng yr amcanestyniadau sydd yn seiliedig ar 2014 a'r rhai sydd yn seiliedig ar 2018 oherwydd tueddiadau demograffeg a welwyd yn ystod y cyfnod amser yma ond hefyd y newid i'r fethodoleg rhwng y ddau set o amcanestyniadau, yn ogystal â'r newid i flwyddyn sylfaen yr amcanestyniadau.</p> <p>Bu rhai newidiadau demograffig sylfaenol i'w nodi yn y pedair blynedd ers hynny. Yng Ngheredigion, mae'r gyfradd genedigaethau wedi parhau i ostwng (gyda chyfanswm y gyfradd ffrwythlondeb yn disgyn o 1.59 yn 2014 i 1.48 yn 2018), ac mae gwelliannau mewn disgwyliad oes wedi arafu, tra bod patrymau mudo wedi bod yn amrywio.</p> <p>Yn anffodus, mae'n anodd deall gwir effaith y tueddiadau demograffig ar y rhagamcanion oherwydd y newidiadau methodolegol rhwng y ddau amcanestyniad. Rydym yn cydnabod bod y rhagamcanion sy'n seiliedig ar 2018 ychydig yn hen ffaswn erbyn hyn, fodd bynnag, dyma'r rhagamcanion diweddaraf sydd ar gael ar adeg ysgrifennu'r</p>

		adroddiad hwn. Rydym wedi codi ein pryderon ynghylch y twf isel mewn aelwydydd a adlewyrchir yn rhagamcanion Llywodraeth Cymru ar sail 2018, gweler adran 1.3.9 Nifer yr aelwydydd.
	<p>10. Ail gartrefi - Nid oes unrhyw brawf bod ail gartrefi yn achosi i bobl leol gael eu prisio allan o'r farchnad dai. Tystiolaeth anecdotaidd yn unig sydd. Mae perchnogion 2il gartrefi yn darparu llawer o waith i fasnachwyr lleol a hefyd yn cyfrannu at y diwydiant lletygarwch. Mae'r syniad y dylid eu gyrru allan o'r farchnad dai leol yn seiliedig ar honiadau sydd heb eu profi.</p> <p>Bydd y polisi o godi premiwm treth gyngor sylweddol ar 2il gartrefi ond yn arwain at lai o gyflogaeth i bobl leol ac yn cynyddu symudiad pobl ifanc i ardaloedd lle mae cyflogaeth.</p> <p>Nid yw'r honiad bod pobl ifanc yn gadael oherwydd na allant fforddio tŷ yn lleol yn destun craffu. Mae gan yr ardaloedd y maent yn symud i fod â chymarebau prisiau tai i enillion hyd yn oed yn uwch. Er enghraifft, Caerdydd a Bro Morgannwg, Llundain a De-ddwyrain Lloegr, Bryste, Cheltenham ac ati. Maent yn symud i'r lleoedd hyn oherwydd dyna lle gallent gael y gwaith y maent yn gymwys i'w wneud.</p> <p>Bydd premiwm y dreth gyngor ond yn niweidio'r economi leol hyd yn oed ymhellach. Ateb gwell fyddai i'r ALI fynnu bod cyfran sylweddol o unrhyw ddatblygiad newydd ar gael i brynwyr lleol yn unig. Dylid cael dyraniad mawr o dir at y diben hwn fel bod prisiau tir yn cael eu cadw'n isel at y diben hwn.</p>	<p>Nodwyd y sylwadau. Mae effaith ail gartrefi yn amlochrog. Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn nodi'r manteision a ddaw yn sgil ail gartrefi i Geredigion, megis y diwydiant twristiaeth a'r manteision i'r economi leol, ond hefyd yr anfanteision, gyda fforddiadwyedd tai yn un ohonynt o bosibl. Nid yw'r AFDL yn datgan bod ail gartrefi yn prisio pobl leol yn uniongyrchol allan o'r farchnad dai, fodd bynnag, mae'n awgrymu cydberthynas bosibl rhwng ardaloedd â niferoedd uchel o ail gartrefi a chymarebau fforddiadwyedd aelwydydd uchel (e.e., yr AMD Arfordirol). Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn amlygu bod ail gartrefi yn tueddu i fod mewn ardaloedd mwy prydferth sydd â gwerth tai uwch yn ôl eu natur.</p> <p>Nid yw'r sylw sy'n ymwneud â phremiwm y dreth gyngor o fewn cylch gorchwyl yr ymgynghoriad AFDL. Ymgynghorodd CSC â phreswylwyr a rhanddeiliaid ar breimymau treth gyngor eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi yn 2023. Cyfeiriwch at Ymgynghoriad Cyhoeddus CSC ar Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag Hirdymor - Adroddiad Adborth Ymgynghori, am ragor o wybodaeth am hyn.</p>
	11. Eiddo Gwag Hirdymor - Mae llawer o'r tai gwag hir dymor yn wag oherwydd nad oes neb eisiau eu prynu na byw	Nodwyd y sylwadau. Mae yna fentrau i fynd i'r afael â'r mater yn y Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag Hirdymor. Nid yw

	<p>ynddynt. Mae cartrefi gwag ledled y DU ac Ewrop. Maent yn wag oherwydd nad ydynt yn agos at gyflogaeth a/neu amwynderau. Mae'n debyg bod y perchnogion yn talu Treth y Cyngor a hoffent beidio â gwneud hynny.</p>	<p>sylw'r dreth gyngor o fewn cylch gwaith yr AFDL. Ymgynghorodd CSC â phreswylwyr a rhanddeiliaid ar ba lefel o breimymau treth y cyngor y dylid ei godi ar Eiddo Gwag Hirdymor ac Ail Gartrefi yn 2023. Cyfeiriwch at Ymgynghoriad Cyhoeddus CSC ar Breimymau Treth y Cyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag Hirdymor - Adroddiad Adborth ar gyfer mwy o wybodaeth am hyn.</p>
	<p>12. Tai Amherthnasol - Dylai'r ALI ystyried prynu a gosod llety parod fel dewis amgen i'r ddarpariaeth ddrud bresennol o lety brys.</p> <p>Mae cost cabanau a charafanau 2il law yn llai na chost 100 diwrnod mewn gwesty/llety Gwely a Brechwast. Mae canran yr adenillon ar gyfalaf pe bai'r buddsoddiad hwn yn cael ei wneud yn enfawr a gallai ansawdd y llety fod yn well.</p>	<p>Nodwyd y sylwadau. Mae'r Strategaeth Dai yn cymryd llety dros dro i ystyriaeth a bydd yn cael ei hadolygu yn unol â hynny.</p>
	<p>13. Llety Myfyrwyr - Mae'r Brifysgol yn Aberystwyth yn rhagweld cynnydd o 1000 o fyfyrwyr. Maent yn disgwyl cael lle i 500 o'r myfyrwyr hyn. Mae'n debyg y bydd y 500 arall yn cael eu cynnal gan y sector preifat? Pa fath o dai y mae'r AFDL yn rhagdybio y bydd eu hangen?</p> <p>Os yw maint y cartref yn 2 yna mae angen 250 dau wely. Os yw'r cartref yn 4, yna mae angen 125 o unedau pedwar gwely.</p>	<p>Rydym yn cydnabod anghysondeb rhwng ffigurau'r offeryn a rhagamcanion y Brifysgol. Felly, mae angen dealltwriaeth bellach o hyn a cheisir gwybodaeth.</p>
	<p>14. Amcanestyniadau amrywiad uwch - Nid yw'r amcanestyniadau amrywiad uwch yn ddigon uchel. Gweler fy sylwadau blaenorol.</p>	<p>Nid yw'r amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd a gyflwynir ar gyfer Ceredigion yn cael eu cynhyrchu gan y Cyngor, gan Lywodraeth Cymru y maent. Yn unol ag arfer gorau, yr amcanestyniad sy'n seiliedig ar 2018 yw'r mwyaf diweddar ar adeg ysgrifennu hwn ac fe'i defnyddiwyd yn yr AFDL cyfredol.</p> <p>Rydym yn cytuno â'ch pwynt nad yw'r amcanestyniadau ar sail amrywiad uwch ar gyfer aelwydydd ar sail 2018 yn</p>

		<p>ddigon uchel. Fodd bynnag, yr amrywiad uwch yw ein 'rhagamcaniad a ffafrir', oherwydd yn seiliedig ar yr opsiynau (is, uwch a diofyn yn seiliedig ar 2018), darparodd yr allbwn mwyaf priodol ar gyfer Ceredigion. Adlewyrchir hyn yn yr AFDL o dan Adran '1.3.9 Nifer yr Aelwydydd'.</p> <p>Mae'r Asesiad yn amlygu ansicrwydd cynyddol y rhagamcanion y pellaf oddi wrth Gyfrifiad a chymerodd air o rybudd ynghylch eu defnydd. Bydd y Cyngor yn ceisio mynd i'r afael â'r mater hwn o fewn y broses AFDL nesaf (ailysgrifennu), drwy edrych ar senarios twf amgen ar gyfer Ceredigion.</p>
	<p>15. Rhannaf siom y Cyngor gyda chanlyniadau defnyddio'r 'offeryn' AFDL. Nid yw'r offeryn yn addas i'w ddefnyddio yng nghyd-destun sir fel Ceredigion. Gallwn roi sylwadau mwy manwl, ond mae cyfyngiadau amser yn golygu y bydd yn rhaid i'r uchod wneud. Pan ddeuthum yn ôl i Aberystwyth ym 1985 nid oedd contract adeiladu na ellid ei gyflawni gan adeiladwr lleol gan ddefnyddio ymgynghorwyr pensaernïol, sifil, strwythurol, mesur meintiau lleol. Ers hynny bu gostyngiad enfawr yn yr holl alluoedd hyn. Mae'r gostyngiad hwn i'w briodoli'n llwyr i fethiant llywodraeth genedlaethol a lleol i fynd i'r afael â'r materion sy'n wynebu Ceredigion (a llawer o siroedd gwledig/arfordirol eraill).</p> <p>Mae'r systemau caffael a chynllunio a fabwysiadwyd wedi dinistrio busnesau lleol ac felly cyflogaeth ar raddfa enfawr. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad yn y boblogaeth oedran gweithio leol ac wedi niweidio pob rhan o'r economi. Mae hefyd wedi niweidio'r Gymraeg.</p> <p>Nid wyf yn ymwybodol o unrhyw un yn y sector preifat, ac eithrio fi fy hun, yr ymgynghorwyd â hwy ar yr AFDL hwn. Does bosib nad oes yna adeiladwyr eraill, yn ogystal â</p>	<p>Nodir eich sylwadau, a byddwn yn eu hystyried yn ystod y broses o lunio'r Asesiad nesaf o'r Farchnad Dai Leol. Gwerthfawrognw yr amser yr ydych wedi ei gymryd i ddarllen yr adroddiad a darparu adborth manwl.</p> <p>Nid yw'r sylw hwn o fewn cylch gwaith yr AFDL.</p> <p>Penderfynwyd ei fod yn cael ei rannu gyda'r Bartneriaeth Tai Strategol yn unig. Mae'r Tîm bob amser yn croesawu</p>

	<p>phenseiri, peirianwyr, syrfewyr meintiau a gwerthwyr tai y dylid bod wedi ymgynghori â nhw.</p> <p>Mae'r AFDL hwn yn rhagdybio y bydd methiannau blaenorol y llywodraeth a arweiniodd at ostyngiad yn y boblogaeth yn parhau. Derbyniad o fethiant yw'r dybiaeth hon a dylid ei thrin â'r dirmyg y mae'n ei haeddu.</p>	<p>trafodaeth ar gynyddu aelodaeth, a byddwn yn archwilio hyn eto yn ystod cynhyrchu'r LHMA nesaf.</p>
Grŵp Tai Wales and West (WWH)	<p>Mae'n amlwg bod defnyddio templed LIC wedi sicrhau rhai canlyniadau annisgwyl nad ydynt yn adlewyrchu'r realiti a brofw. Ar y sail honno felly mae'n anodd darparu unrhyw adborth ystyrion. Os oes cyfle i adolygu'r fethodoleg byddwn yn hapus i gynorthwyo gyda hynny.</p>	<p>Diolch am eich adborth, mae eich sylw wedi'i nodi a byddwn mewn cysylltiad os bydd cyfle i adolygu'r fethodoleg.</p>

2. Rhestr o Ffigurau

- Ffigur 1: Amcangyfrifon anghenion tai ychwanegol blynyddol gan ddefnyddio'r amcanestyniad amrywiad uwch.
- Ffigur 2: Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o'r angen net am dai ychwanegol dros 5 mlynedd gyntaf cyfnod yr AFDL.
- Ffigur 3: Amcangyfrif o gyfanswm yr angen ychwanegol am dai fesul AMT a deiliadaeth (angen gros).
- Ffigur 4: Dadansoddiad manwl o'r amcangyfrifon o gyfanswm yr angen ychwanegol dros y 10 mlynedd sy'n weddill o'r cyfnod AFDL.
- Ffigur 5: Amcangyfrif o'r angen cyffredinol blynyddol am dai fforddiadwy ychwanegol fesul AMT (angen net) dros 15 mlynedd yr AFDL.
- Ffigur 6: Eitemau data, tybiaethau allweddol a thybiaethau AMT a ddefnyddir yn yr offeryn AFDL.
- Ffigur 7: Ardaloedd Marchnad Dai (AMD) yng Ngheredigion.
- Ffigur 8: Ceredigion: Amcanestyniadau Poblogaeth Seiliedig ar 2018 gyda'r Chyfrifiad a'r ACB.
- Ffigur 9: Cyfanswm amcangyfrifon poblogaeth 2011-2021 fesul AMD.
- Ffigur 10: Proffil Oedran Amcangyfrifedig - Ardal Marchnad Dai, Ceredigion a Chymru 2021.
- Ffigur 11: Newid i'r nifer o drigolion yn bob grŵp oedran rhwng 2011 a 2021.
- Ffigur 12: Canran o grwpiau ethnig yng Ngheredigion (2021).
- Ffigur 13: Canran o'r newid i grwpiau ethnig rhwng 2011 a 2021.
- Ffigur 14: Canran y newid yn nifer y gwahanol grwpiau ethnig rhwng 2011 a 2021, fesul AMD.
- Ffigur 15: Canran y rhai â phroblem iechyd hirdymor neu anabledd fesul AMD.
- Ffigur 16: Canran y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra (2018 – 2023).
- Ffigur 17: Pellter a deithiwyd i'r gwaith.
- Ffigur 18: Y 5 prif lleoliad gwaith yng Ngweithlu Ceredigion (2021).
- Ffigur 19: Incwm canolrif yng Nghymru a Ceredigion (2018 – 2022).
- Ffigur 20: Incwm canolrif aelwydydd yng Ngheredigion ac yn ôl AMD (2022).
- Ffigur 21: Prisiau Tai Canolrifol ar draws Cymru a'r newid % mewn prisiau yn Ganolbarth Cymru rhwng 2019 a 2022.
- Ffigur 22: Fforddiadwyedd aelwydydd 2018-2022, Ceredigion a Chymru.
- Ffigur 23: Cymhareb Fforddiadwyedd Aelwydydd yn ôl AMD rhwng 2018-2022.
- Ffigur 24: Nifer o aelwydydd yn ôl Ardal Marchnad Dai (2021).

Tudalen 187

- Ffigur 25: Maint y cartref - AMD, Ceredigion a Chymru (2021).
- Ffigur 26: Amcanestyniadau aelwydydd Llywodraeth Cymru ar sail 2018 a 2014 – Ceredigion (2018 i 2037).
- Ffigur 27: Cyfansoddiad Aelwydydd Ceredigion (2011 & 2021).
- Ffigur 28: Daliadaeth yng Ngheredigion a ledled Cymru – 2021.
- Ffigur 29: Canran yr aelwydydd yn ôl deiliadaeth yng Ngheredigion (2001-2021).
- Ffigur 30: Cyfraddau adeiladu tai fforddiadwy a thai marchnad agored yn y gorffennol - Ceredigion (2013-2023).
- Ffigur 31: Daliadaeth yn ôl Math o Lety – Sector perchen-feddianwyr.
- Ffigur 32: Nifer o Ystafelloedd yn ôl Math Llety – Sector perchen-feddianwyr.
- Ffigur 33: Pris Tai Cyfartalog yn ôl AMD rhwng 2017 a 2022.
- Ffigur 34: Nifer y Gwerthiannau yn ôl Ardal Farchnad Tai 2012-2022.
- Ffigur 35: Daliadaeth yn ôl math Llety – Sector Rhentu Preifat.
- Ffigur 36: Nifer o Ystafelloedd yn ôl Math Llety – Sector Rhentu Preifat.
- Ffigur 37: Cost canolrifol rhenti misol– Sector Rhentu Preifat.
- Ffigur 38: Daliadaeth yn ôl math Llety – Sector Rhentu Cymdeithasol.
- Ffigur 39: Nifer o Ystafelloedd yn ôl Math Llety – Sector Rhentu Cymdeithasol.
- Ffigur 40: Canran o Ail Dai yn ôl Awdurdod Lleol.
- Ffigur 41: Canran yr Ail Gartrefi yn ôl Ardal Farchnad Dai 2023.
- Ffigur 42: Nifer y Tai Gwag yng Ngheredigion 2018-2023.
- Ffigur 43: Canran yr Eiddo Gwag fesul AMD (2023).
- Ffigur 44: Anghenion Hygyrchedd – AMD Aberystwyth
- Ffigur 45: Anghenion Hygyrchedd – AMD Arfordirol
- Ffigur 46: Anghenion Hygyrchedd – AMD Arall
- Ffigur 47: Anghenion Hygyrchedd – AMD Dyffryn Teifi
- Ffigur 48: Ceisiadau Grant Cyfleusterau i'r Anabl a'r rhai a gwblhawyd yng Ngheredigion (2017/18-2021/22).
- Ffigur 49: Aelwydydd Aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth yng Ngheredigion (2021).
- Ffigur 50: Aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl graddfa deiliadaeth ystafell wely yng Ngheredigion (2021).
- Ffigur 51: Aelwydydd mewn Llety Dros Dro yng Ngheredigion (2018-2023).
- Ffigur 52: Nifer y myfyrwyr sydd wedi cofrestru ym Mhrifysgol Aberystwyth (2008/09-2021/22).

Ffigur 53: Canran y llety ar Gampws Llambed a feddiannwyd rhwng blynyddoedd academaidd (2018/19 i 2022/23).

Ffigur 54: Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant – amcanestyniadau myfyrwyr Campws Llambed (2024/25 i 2028/29).

3. Rhestr o Dablau

Tabl 1: Materion a nodwyd gyda chyfrifiadau ac allbynnau o'r offeryn AFDL (amrywiad uwch).

Tabl 2: Materion allweddol a nodwyd o fewn mewnbynnau data'r offeryn.

Tabl 3: Proffil Oedran Ceredigion a Chymru yn ôl grwpiau oedran 5-mllynedd – Cyfrifiad 2021.

Tabl 4: Canran o'r newid i grwpiau ethnig yn ôl AMD (2021).

Tabl 5: Cymhareb Fforddiadwyedd Aelwydydd yn ôl AMD (2022).

Tabl 6: Canran cyfansoddiad aelwydydd fesul Ardal Farchnad Dai.

Tabl 7: Gradd daliadaeth Ceredigion a Chymru – 2011 a 2021.

Tabl 8: Gradd daliadaeth yn ôl AMD (2021).

Tabl 9: Aelwydydd yn ôl daliadaeth: Ceredigion (2001-2011).

Tabl 10: Pris tai cyfartalog a nifer y gwerthiannau yn ôl math o annedd (2022).

Tabl 11: Gwahaniaeth yn y Pris Tai Cyfartalog rhwng 2017 a 2022.

Tabl 12: Nifer y cyfanswm o Rhenti – Sector Rhentu Preifat (2022).

Tabl 13: Rhenti Cymdeithasol Wythnosol yn ôl maint ystafelloedd gwely yng Ngheredigion (2023).

Tabl 14: Nifer yr Ail Gartrefi yng Ngheredigion yn ôl Ardal Farchnad Dai 2018-2023.

Tabl 15: Cymhareb Fforddiadwyedd ar gyfer Ceredigion a phob AMD (2022).

Tabl 16: Newid yn Nifer y Tai Gwag 2022 a 2023.

Tabl 17: Aelwydydd sydd angen eiddo hygyrch fesul AMD a nifer yr ystafelloedd gwely, yn ôl y Gofrestr Tai Hygyrch.

Tabl 18: Aelwydydd â salwch hirdymor neu anabledd sy'n effeithio ar eu hanghenion tai (2022).

Tabl 19: Cyfanswm stoc hygyrch LCC yng Ngheredigion yn ôl statws eiddo.

Tabl 20: Aelwydydd â salwch hirdymor neu anabledd gydag amcanestyniadau 2022 i 2037.

Tabl 21: Aelwydydd â salwch neu anabledd hirdymor gydag amcanestyniad 2022-2037 a chartrefi y gellir eu haddasu.

Tabl 22: Llety brys/dros dro (hunangynhwysol) gan AMD a nifer yr ystafelloedd gwely yng Ngheredigion.

Tabl 23: Llety arbenigol ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth yn ôl Ardaloedd Marchnad Dai Ceredigion (2023).

Tabl 24: Nifer yr ymgeiswyr ar y Gofrestr Tai Cyffredin sy'n aros am lety Tai Gwarchod a Gofal Ychwanegol (Mehafin 2023).

Tudalen 190

Tabl 25: Ffigurau meincnod ar gyfer Tai Arbenigol Pobl Hŷn ar gyfer Ceredigion – model LIN/SHOP Tai. (Cyffredinolrwydd fesul 1,000).

Tabl 26: Rhagamcan o'r gofyniad am lety arbenigol ar gyfer aelwydydd pobl hŷn yng Ngheredigion dros gyfnod yr AFDL.

Tabl 27: Amcangyfrifon blynyddol o'r angen am dai ychwanegol ar gyfer pum mlynedd gyntaf y cyfnod AFDL, net o gyflenwad cynlluniedig a throsiant y stoc bresennol.

4. Rhestr o Gyfeirnodau

Arolygiaeth Gofal Cymru (2023). Gwasanaethau Cartref Gofal. Ar gael yn: [Microsoft Power BI](#).

CACI Paycheck (2018, 2019, 2020, 2021, 2022).

CACI Paycheck (2022).

CLILC a CLILC (2020). Mesur perfformiad awdurdodau lleol 2019-2020. Ar gael yn: [Mesur perfformiad awdurdodau lleol 2019-20 – Data Cymru](#)

Cofrestrfa Tir EF (2023). Data Agored. [Ar-lein]. Ar gael yn: [HM Land Registry Open Data](#)

Cyngor Sir Ceredigion (2007). Cynllun Datblygu Lleol – Cyfrol 1 Strategaeth a Chynlluniau.

Cyngor Sir Ceredigion (2018-2023) Data Treth y Cyngor.

Cyngor Sir Ceredigion (2021) *Data Ail Gartrefi a Gosodiadau Gwyliau Ceredigion*. [C. Ceredigion second homes and holiday lets data.pdf](#)

Cyngor Sir Ceredigion (2021) *Data am Ail Gartrefi a Llety Gwyliau Ceredigion*. [C. Data am ail gartrefi a llety gwyliau Ceredigion.pdf](#)

Cyngor Sir Ceredigion (2022) Cofrestr Tai Cymdeithasol.

Cyngor Sir Ceredigion (2022). Prosbectws ALI (PDP) – Ceredigion

Cyngor Sir Ceredigion (2023) – Adran Gofal Cymdeithasol.

Cyngor Sir Ceredigion (2023). Tai i Bawb 2023-2028. [Ar-lein]. Ar gael yn: [20a9485dcf070e3d73006dcace32d11c_Housing_Strategy_2023-2028.pdf \(amazonaws.com\)](#) (Cyrchwyd: 20.06.2023).

Cynulliad Cenedlaethol Cymru (2019). Eiddo gwag. Ar gael yn: [Empty properties \(senedd.cymru\)](#)

HESA (2023). Full-time and sandwich HE student enrolments by HE provider and term-time accommodation. Ar gael yn: [Where do HE students study? | HESA](#)

LIN Tai (2018) Asesiad o anghenion tai a llety ar gyfer pobl ag anableddau dysgu yng Ngorllewin Cymru. Ar gael yn: [Need and demand assessment: supported and specialised housing – Our services – Consultancy – Housing LIN](#)

LIN Tai (2018). Asesiad o'r Galw Arbenigol am Dai a Llety ar gyfer Pobl Hŷn yng Ngorllewin Cymru ar gyfer Partneriaeth Gofal Gorrlewin Cymru.

LIN Tai (2020). Asesiad o'r galw am dai a llety arbenigol i bobl hŷn yng Nghymru. Ar gael yn: [Independent report on accommodation for older people \(gov.wales\)](#)

Llywodraeth Cymru (2013) Y Strategaeth ar gyfer Pobl Hŷn yng Nghymru. Ar gael yn: [the-strategy-for-older-people-in-wales-2013-2023.pdf \(gov.wales\)](#)

Llywodraeth Cymru (2014). Cychwyn llunio eich asesiadau marchnad dai leol – Canllaw cam wrth gam. Ar gael yn: [Asesiad o'r farchnad dai leol: canllawiau i awdurdodau lleol \(llyw.cymru\)](#)

Llywodraeth Cymru (2020). Amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol Cymru: seiliedig ar 2018 (diwygiedig). Ar gael yn: Amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol Cymru: seiliedig ar 2018 (diwygiedig) [\(gov.wales\)](#)

Llywodraeth Cymru (2021) Gwaith ymchwil ar ail gartrefi: crynodeb o'r adolygiad o'r dystiolaeth. [Gwaith ymchwil ar ail gartrefi: crynodeb o'r adolygiad o'r dystiolaeth | LLYW.CYMRU](#)

Llywodraeth Cymru (2021). Polisi Cynllunio Cymru: Rhifyn 11. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Polisi Cynllunio Cymru – Rhifyn 11 \(llyw.cymru\)](#).

Llywodraeth Cymru (2022). Cynnal Asesiadau o'r Farchnad Dai Leol. Ar gael yn: [WG43846 \(llyw.cymru\)](#)

Llywodraeth Cymru (2023) Swyddogion Rhenti Cymru – Rhenti Preifat.

Llywodraeth Cymru (2023). Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015 – The Future Generations Commissioner for Wales](#) (Cyrchwyd: 31.05.23).

Llywodraeth Cymru (2023). Treth Gyngor ar dai gwag ac ail gartrefi. Ar gael yn: [Treth Gyngor ar dai gwag ac ail gartrefi \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2010) *Canllaw Arferion Da Ar Gartrefi Gwag*. [canllaw-arferion-da-ar-gartrefi-gwag_0.pdf \(llyw.cymru\)](#)

NOMIS (2011-2020). Amcangyfrifon poblogaeth – ardal fechan yn ôl blwyddyn sengl. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#) (Cyrchwyd: 19.06.23).

NOMIS (2023). Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth aelwydydd. Ar gael yn: [RM197 – Number of multi-generational households by household tenure – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

Prifysgol Aberystwyth – Rhagolygon Cynllunio Myfyrwyr.

Prifysgol Aberystwyth (2023) – Gwobrau a Safleoedd. Ar gael yn: [Gwobrau ac Acolâdau: Amdanom Ni, Prifysgol Aberystwyth](#)

Prifysgol Cymru, Y Drindod Dewi Sant (2023) – Data cyfrif pennau'r Swyddfa Llety.

Stats Cymru (2023). Cartrefi gwag ac ail gartrefi sy'n daladwy, yn ôl awdurdod lleol, yn ôl blwyddyn (nifer yr anheddau). Ar gael yn: [Cartrefi gwag ac ail gartrefi sy'n daladwy, yn ôl awdurdod lleol, yn ôl blwyddyn \(nifer yr anheddau\) \(llyw.cymru\)](#)

Stats Cymru (2023). Grantiau ar gyfer cyfleusterau i bobl anabl yn ôl ardal awdurdod lleol a'r math o grant. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Grantiau ar gyfer cyfleusterau i bobl anabl yn ôl ardal awdurdod lleol a'r math o grant \(llyw.cymru\)](#)

Stats Cymru (2023). Anheddau sy'n destun treth gyngor, yn ôl awdurdod lleol (nifer yr anheddau). Ar gael yn: [Anheddau sy'n destun treth gyngor, yn ôl awdurdod lleol \(nifer yr anheddau\) \(llyw.cymru\)](#)

StatsCymru (2020) Amcanestyniadau o'r boblogaeth yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn. Ar gael yn: [Amcanestyniadau o'r boblogaeth yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn \(llyw.cymru\)](#)

StatsCymru (2021). Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, math o aelwyd a blwyddyn– amrywiad uwch. Ar gael yn: [Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, math o aelwyd a blwyddyn \(gov.wales\)](#)

StatsCymru (2022). Amcangyfrifon o'r boblogaeth yn ôl awdurdod lleol ac oedran. Ar gael yn: [Population estimates by local authority and age \(gov.wales\)](#).

StatsCymru (2022). Y boblogaeth breswyl arferol yn ôl oedran ac awdurdod lleol [Ar-lein]. Ar gael yn [Y boblogaeth breswyl arferol yn ôl oedran ac awdurdod lleol](#)(Cyrchwyd: 19.06.23).

StatsCymru(2020). Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl amrywiad a blwyddyn. Ar gael yn: [Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl amrywiad a blwyddyn](#)

StatsCymru(2021). Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl math o aelwyd a'r flwyddyn. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Amcanestyniadau aelwydydd yn ôl math o aelwyd a'r flwyddyn](#).

StatsCymru(2023). Amcangyfrifon o'r stoc anheddau yn ôl awdurdod lleol a deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Amcangyfrifon o'r stoc anheddau yn ôl awdurdod lleol a deiliadaeth](#)

SYG – Nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra (2018, 2019, 2020, 2021, 2022 a 2023). [Ar-lein]. Ar gael yn: [Claimant Count – Data Sources – home – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2011) – Cyfrifiad QS412EW – Graddfa Deiliadaeth (ystafelloedd gwely). [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2011) – Cyfrifiad: KS105EW – Cyfansoddiad Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2011) – Cyfrifiad: QS201EW – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2011) – Cyfrifiad: QS201EW – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2011) Cyfrifiad – QS702EW – Pellter Teithio i'r Gwaith. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2020). Asesiad Tai Canolbarth a De-orllewin Cymru: Crynodeb o'r Farchnad Dai Leol ar gyfer Ceredigion 2019.

SYG (2022) – Cyfrifiad RM0003 – Deiliadaeth yn ôl Math o Lety. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad RM136 – Deiliadaeth yn ôl Nifer yr Ystafelloedd Gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad TS033 – Sgiliau Cymraeg (siarad). [Ar-lein] Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#).

SYG (2022) – Cyfrifiad TS052 - Graddfa Deiliadaeth (ystafelloedd gwely). [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad TS052 - Graddfa Deiliadaeth ar gyfer ystafelloedd gwely. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad TS054 – Deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad TS054 – Deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad: TS003 – Cyfansoddiad Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad: TS007 – Oedran yn ôl blwyddyn sengl. [Ar-lein]. Ar gael yn: [TS007 – Age by single year – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#) (Cyrchwyd: 19.06.23).

SYG (2022) – Cyfrifiad: TS021 – Grŵp Ethnig. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) – Cyfrifiad: TS038 – Anabledd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#).

SYG (2022) – Cyfrifiad: TS041 – Nifer yr Aelwydydd. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022) Cyfrifiad – TS058 – Pellter Teithio i'r Gwaith. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2022). Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Annual Survey of Hours and Earnings \(ASHE\) – Office for National Statistics](#)

SYG (2022). Poblogaeth breswyl arferol yn ôl oedran ac awdurdod lleol. Ar gael yn: [Age by single year - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](#)

SYG (2022). Sut mae bywyd wedi newid yng Ngheredigion: Cyfrifiad 2021. [Ar-lein]. Ar gael yn: [How life has changed in Ceredigion: Census 2021 \(ons.gov.uk\)](#).

SYG (2023). Amrywiad aml-genedlaethau yn yr aelwyd: Cyfrifiad 2021. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Amrywiad aml-genedlaethau yn yr aelwyd: Cyfrifiad 2021.](#)

SYG (2023). Canolrif prisiau tai ar gyfer daearyddiaeth weinyddol: HPSSA setdata 9. Ar gael yn: [Median house prices for administrative geographies: HPSSA dataset 9 - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](#)

SYG (2023). Cyfrifiad 2021: Tabl RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth aelwydydd

SYG (2023). Living longer: changes in housing tenure over time. Ar gael yn: [Living longer – Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](#)

SYG (2023). ODWP01EW – Lleoliad preswylfa arferol a gweithle. Ar gael yn: [Origin-destination data, England and Wales: Census 2021 - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG (2023). Prisiau tai canolrifol fesul ward: HPSAA setdata 37. Ar gael yn: [Median house prices by ward: HPSSA dataset 37 - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](#)

SYG (2023). RM197 – Nifer yr aelwydydd aml-genhedlaeth yn ôl deiliadaeth. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis - Official Census and Labour Market Statistics - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG Cyfrifiad (2001) – Deiliadaeth KS018. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

SYG Cyfrifiad (2011) – Deiliadaeth WD403EW. [Ar-lein]. Ar gael yn: [Nomis – Official Census and Labour Market Statistics – Nomis – Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](#)

Tîm Cydraddoldeb a Chynhwysiant Cyngor Sir Ceredigion (2023).

UK Gov (2023). Tenancy reform: Renters (Reform) Bill. Ar gael yn: [Tenancy reform: Renters \(Reform\) Bill – GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

Yr Adran Gwaith a Phensiynau (2023). Ar gael yn: <https://stat-xplore.dwp.gov.uk/webapi/jsf/dataCatalogueExplorer.xhtml> data sets: Attendance Allowance (AA), Disability Living Allowance (DLA) and Personal Independence Payments (PIP).

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

Dyddiad y cyfarfod: 11^{eg} Mawrth 2024

Teitl: Cynllun Ailgartrefu Cyflym Ceredigion

Pwrpas yr adroddiad: Er gwybodaeth a phenderfyniad

Rheswm y mae'r Pwyllgor Craffu wedi gofyn am y wybodaeth:

Er gwybodaeth

Cefndir

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru'r Cynllun Gweithredu 'Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd' yn ôl ym mis Tachwedd 2021, sy'n ymrwmo i wneud digartrefedd yn rhywbeth 'prin, byrhoedlog ac na fydd yn cael ei ailadrodd'.

- **Prin:** Mae pobl yn cael eu hatal rhag dod yn ddigartref yn y lle cyntaf
- **Byrhoedlog:** Mae pobl yn cael ymateb cyflym ac effeithiol os ydyn nhw'n dod yn ddigartref
- **Ni fydd yn cael ei ailadrodd:** Nid yw pobl yn profi sawl cyfnod o ddigartrefedd

Mae hyn yn dilyn egwyddorion model Llesiant Gydol Oes i raddau helaeth, ac felly dyfeisiwyd cynllun ailgartrefu cyflym y Gwasanaethau Tai gyda hyn mewn golwg.

Mae Ailgartrefu Cyflym yn ddull o weithredu a gydnabyddir yn rhyngwladol sy'n sicrhau y gall unrhyw un sy'n profi digartrefedd symud i gartref sefydlog cyn gynted â phosibl, yn hytrach nag aros mewn llety dros dro am gyfnodau hir.

Y prif elfennau yw:

- Tybir bod pawb yn 'barod i gael cartref' gyda'r gefnogaeth gywir
- Mae pobl yn treulio cyn lleied o amser â phosibl mewn llety dros dro
- Pan fydd angen llety dros dro ar bobl, mae o safon uchel
- Mae pobl yn gallu cael gafael ar y cartref cywir yn y lle cywir iddyn nhw
- I'r rhan fwyaf o bobl, cartref annibynnol, prif ffrwd fydd y dull diodyn o weithredu, ond mae'n bosibl y bydd eraill yn dewis llety â chymorth
- Mae pobl yn gallu cael gafael ar gymorth amlasiantaethol o ansawdd uchel, wedi'i deilwra i anghenion unigol, lle bo angen hyn

Y Sefyllfa ar hyn o bryd

Wrth adolygu data'r presennol a'r gorffennol fe wnaethom nodi rhai meysydd ffocws allweddol penodol a fydd yn ein galluogi i drosglwyddo i ddull ailgartrefu cyflym o weithredu.

Ffocws Allweddol

- Datblygu atebion i'r rheini dan 35 oed.
- Canolbwyntio ar atal digartrefedd.
- Deall ac osgoi cyflwyniadau ailadroddus.
- Gwella perthnasoedd â'r Sector Rhentu Preifat.
- Parhau i ddarparu llety dros dro a rennir.
- Datblygu ymhellach unedau llety dros dro a gefnogir yn briodol ac opsiynau symud ymlaen ar gyfer y rheini ag anghenion uwch.
- Rhagor o opsiynau llety 1 gwely.
- Tyfu Cynllun Lesio Cymru.
- Datblygu atebion cyfryngu ymhellach.
- Adolygu polisi dyraniadau cyffredin.

Mae amcanion y Cyngor yn ystod y cyfnod pontio yn cynnwys deall tirwedd y presennol a'r dyfodol ymhellach, adeiladu ar y model presennol a gweithio gyda phartneriaid i sicrhau bod llwybrau i osgoi neu leihau digartrefedd yn gadarn. Gellir crynhoi ein cyfeiriad cyffredinol fel a ganlyn:

- Deall tueddiadau mewn digartrefedd a data anghenion cymorth
- Gweithio gyda phartneriaid i sefydlu llwybrau ar gyfer llwyddiant.
- Sefydlu llwybrau clir ar gyfer pobl sydd mewn perygl o ddigartrefedd neu sy'n profi digartrefedd.
- Gweithio gyda phartneriaid ariannu i sefydlu cynlluniau a llety newydd.

Mae'r Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym yn bwydo i Strategaeth Dai Cyngor Sir Ceredigion, sef y ddogfen tai strategol gyffredinol ar gyfer y Cyngor. Mae'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym yn eistedd ochr yn ochr â dogfennau allweddol eraill o dan y Strategaeth hon;

1. Rhaglen Cymorth Tai
2. Prosbectws Awdurdod Lleol
3. Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag
4. Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym

Mae pum blaenoriaeth wedi'u nodi o fewn y Cynllun gyda Chamau Gweithredu wedi'u rhestru i helpu a monitro eu heffeithiolrwydd.

Blaenoriaeth 1: Ymyrrir ac atelir yn gynnar er mwyn osgoi'r angen am lety dros dro lle bynnag y bo modd.

Blaenoriaeth 2: Bod lleoliadau llety dros dro mor fyr â phosibl a bod llwybrau clir allan o lety dros dro.

Blaenoriaeth 3: Bod digon o gymorth ar gael i bobl mewn llety dros dro i ddatrys eu sefyllfa.

Blaenoriaeth 4: Bod mathau penodol o lety dros dro ar gael i ddiwallu anghenion.

Blaenoriaeth 5: Bod defnyddio Gwely a Brecwast a Gwesty yn eithriad yn unig.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

A oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam. Oes

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor: Cyfnod y Cynllun yw 5 mlynedd. Ar ôl hynny bydd yn cael ei adolygu i sicrhau ei fod yn dal i ddiwallu anghenion trigolion a chaiff ei ddiwygio yn unol â hynny. Eir i'r afael ag anghenion tymor byr trwy ddarpariaeth ar unwaith o ran ymateb a chymorth.

Cydweithio: Mae'r Cynllun yn ei gwneud yn ofynnol i gymorth gwasanaethau mewnol ac asiantaethau allanol eraill gael ei wireddu'n llawn. Mae perthnasoedd mewn llawer o feysydd wedi'u datblygu'n ddigonol i gyflawni.

Cynnwys: Mae darparwyr cymorth yn cael cyfle i gael adborth a datblygu gwasanaethau. Llywodraethu i'w wneud drwy Bartneriaeth Tai Strategol.

Atal: Mae'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym yn ymgorffori'r nod o atal er mwyn cynnal cartrefi cynaliadwy, gan atal digartrefedd lle bo hynny'n bosibl.

Integreiddio: Mae'r Gwasanaeth Tai wedi'i wreiddio'n llawn yn y model Llesiant Gydol Oes, gan weithio'n gyfannol gyda gwasanaethau eraill i sicrhau canlyniad sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Mae'r cynllun hwn yn annog cydweithio a gweithio mewn partneriaeth i sicrhau y caiff ei flaenoriaethau allweddol eu cyflawni.

Argymhelliad:

Cymeradwyo'r cynllun a'r blaenoriaethau a nodwyd

Rhesymau dros y penderfyniad:

Galluogi'r Cyngor i symud tuag at Roi Diwedd ar Ddigartrefedd a'i ymrwymiad bod Digartrefedd yn rhywbeth 'Prin, Byrhoedlog ac na fydd yn cael ei ailadrodd'

Enw Cyswllt: Llyr Hughes

Swydd: Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Tai

Dyddiad yr Adroddiad: 16/2/2024

Acronymau:

Rapid Rehousing Transition Plan

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

2023 – 2028

Contents

Introduction – Section 1.....	5
1.1 Introduction	5
National Picture	6
Local Picture	7
1.2 Vision	8
Rapid Rehousing Model	8
Key Focus.....	9
Our vision	9
1.3 Governance	10
Strategic Housing Partnership	11
1.4 Engagement.....	11
Homeless Data and Analysing Need – Section 2.....	13
2.1 Context.....	13
Population.....	13
Affordability	14
Housing Need and Supply	15
2.2 Presentations	17
Demographic information.....	17
Household type.....	19
Household size	19
Numbers of presentations.....	20
Reasons for presentation.....	22
Repeat applications	23
Temporary accommodation data	23
Length of tenancy	26
Rough sleeper data	27
Outcome data	29
Workload/ cases	33
Fig x. Active case numbers 2018 - 2022.....	34
Allocations data	34
2.3 Local Housing Market Assessment.....	36
2.4 Conclusion	38
Key Focus.....	39
Assessing Support Needs – Section 3	40

3.1 Context.....	40
Key findings – support needs.....	40
3.2 Volumes	41
Further analysis	42
3.3 Support requirements.....	43
Commissioning	44
3.4 Accommodation requirements	44
3.5 Continual assessment/ mainstreaming	45
Understanding local temporary accommodation supply – Section 4	47
4.1 Baseline	47
4.2 Usage.....	47
Triage centres.....	47
Temporary Accommodation – shared.....	48
Temporary Accommodation – self contained.....	49
Supported accommodation Harm reduction project.....	50
B&B/ Hotel	51
Waiting list	51
4.3 Inclusivity	52
Plan the Temporary Accommodation transformation – Section 5	54
5.1 Vision	54
5.2 Key challenges.....	55
5.3 Transformation plan	56
Pathways	56
Development of the Plan – Section 6	58
6.1 Vision	58
Priority 1: There is early intervention and prevention to avoid the need for temporary accommodation wherever possible	58
6.2 Homelessness prevention.....	60
Targeted prevention groups.....	61
6.3 Rapid Rehousing transformation.....	63
6.4 Accommodation model.....	65
6.5 Pandemic response	66
6.6 Initial socio-economic/ equalities impact assessment.....	66
Resource planning – Section 7	67
7.1 Existing resource	67

7.2 Staffing.....	70
7.3 Priorities.....	71
7.4 Resource plan.....	72

Introduction – Section 1

1.1 Introduction

Ceredigion County Council is committed to making homelessness rare, brief and unrepeated.

The benefits of secure, settled and self-contained housing for people who have experienced or been at risk of homelessness are well documented. People experiencing homelessness should be supported to a stable home as quickly as possible. This will help avoid the destabilising and marginalising effects of prolonged homelessness or prolonged stays in emergency or temporary settings while remaining homeless.

During 2020 – 2022 as a result of the Covid pandemic, the Council worked hard to accommodate all those at risk, under an ‘Everybody In’ umbrella. Whilst this has led to increased pressures on the Housing Options and Support teams, we recognise the positive outcomes this has had for people experiencing homelessness and aim to continue the approach, in line with Welsh Government expectations and changes in legislation.

Our Rapid Rehousing Transition Plan is a response to the increased focus on preventing and minimising homelessness. During 2022 the Council has undertaken a review of homelessness data, temporary accommodation and support needs and worked with partners to develop and plan a transition to a landscape where we can confidently state that in Ceredigion, homelessness is rare, brief and unrepeated.

Ceredigion’s Corporate Strategy 2022 - 27 identifies four key well-being objectives:

- Boosting the economy, supporting businesses and enabling employment
- Creating caring and healthy communities
- Providing the best start in life and enabling learning at all ages
- Creating sustainable, green and well-connected communities

The wellbeing objectives have been identified through public engagement and the assessment of local well-being. One of the key areas of concern highlighted by the public was that of housing affordability. A low average wage, coupled with high cost of housing means many people struggle to find appropriate housing for their needs. In addition, an ageing population and an increased number of smaller households are drivers behind our strategic objectives. These wider issues are addressed in the Council’s Housing Strategy.

The Rapid Rehousing Transition Plan feeds into Ceredigion County Council’s Housing Strategy, which is the overarching strategic housing document for the Council. The Rapid Rehousing Plan and sits alongside other key documents under this Strategy;

1. Housing Support Programme
2. Local Authority Prospectus
3. Empty Property Action Plan

4. Rapid Rehousing Transition Plan

National Picture

Across Wales changes are happening which increase the need to develop a plan. Welsh Government remains committed to making homelessness rare, brief and unrepeated. Along with the temporary pandemic changes they have taken steps to bring in new legislation, temporary changes and policy direction. The following national legislation and policies are relevant when considering the implementation of Rapid Rehousing:

- **Housing (Wales) Act 2014.** The Act is the primary legislation underpinning homelessness prevention.
- **Additional priority need category.** An 11th category of priority need has been introduced aiming to ensure more people can be assisted.
- **Renting Homes (Wales) Act 2016.** Implemented in December 2022, this Act changes tenancy law and strengthens rights for tenants.
- **Welsh Government Programme for Government.** The Government committed to fundamentally reform homelessness services, focussing on prevention and a rapid rehousing approach. In addition, there is a commitment to supporting innovative housing development to meet care needs, improve joint working across housing and social services, and explore reform of current services for looked after children and care leavers.
- **Labour/ Plaid Co-operation Agreement.** Additional commitments were brought forward to address second homes and improve the supply of social housing.
- **Commitment to 20,000 social homes.** Welsh Government are committed to increasing the number of social housing homes through the course of the term.
- **Homelessness Action Group.** Recommendations were proposed by the group including better partnership working, increasing supply and choice, maximising support opportunities and a no-wrong door approach.
- **Preventing Youth Homelessness.** Key commitments to legislate in relation to homelessness for young people.

In addition to the above, which focus on homelessness issues, there are a number of legislative and policy interventions which help provide a framework around how services across Wales should be delivered.

- Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015
- Social Service and Well-being (Wales) Act 2014
- Violence Against Women, Domestic Abuse and Sexual Violence (Wales) Act 2015
- Substance Misuse Delivery Plan 2019 – 2022

In reflection of the above on moving to a rapid rehousing approach, there are several **key principles** which need to be incorporated in any plans. These are as follows;

- The earliest preventions are most effective and most cost effective and should always be the interventions of first choice.
- Tackling and preventing homelessness is a public services matter – rather than a ‘housing matter’.
- All services should place the individual at the centre and work together in a trauma informed way.
- The duties in Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014 should be the last line of defence – not the first.
- Solutions should be sustainable and long-term.

All the above legislations, policy and plans set the landscape against which the Rapid Rehousing Transition Plan is drawn up.

Local Picture

Ceredigion County Council has its own background of policy and plans which need to be realised. It is equally important that these local plans and strategies are considered in the development of Rapid Rehousing. The local landscape and data is explored further in section 2, however our corporate direction is captured in the following documents:

- **Corporate Strategy 2022-2027.** Ceredigion County Council has four overarching goals which cover a range of priorities for the organisation. Key to Rapid Rehousing is the focus on delivering the TAW programme, supporting community facilities, increasing social housing stock, discouraging second homes, and enabling more young people into housing.
- **Local Wellbeing Plan 2022-2028.** Well-being objectives developed as a result of a well-being assessment include tackling hardship and poverty, enabling communities to feel safe and connected, supporting and welcoming asylum seekers and refugees.
- **Through Age Wellbeing Strategy 2021-2027.** Key aims of the strategy are in early help and prevention, and early intervention to prevent escalation of crisis.
- **Housing Strategy 2023-2028.** The housing strategy has recently been reviewed. Key aims are to increase supply and improve housing conditions and to support residents in their homes and communities.
- **Housing Support Programme Plan 2022-2026.** The vision is set around ensuring partners work effectively to ensure access to suitable housing with timely and appropriate support. The Action Plan includes maximising support in temporary accommodation enabling rapid move-on and strengthening access to the private rented sector.
- **Economic Strategy 2020-2035.** The strategy sets out how we will achieve a strong, sustainable and more resilient Ceredigion. Included is the aim to maximise opportunities for affordable homes.

Our Rapid Rehousing Transitional Plan will dovetail into the Housing Strategy, working in close alignment with the Housing Support Programme Plan, to drive forward change which minimises time spent in temporary solutions to housing issues and maximises prevention and support opportunities.

1.2 Vision

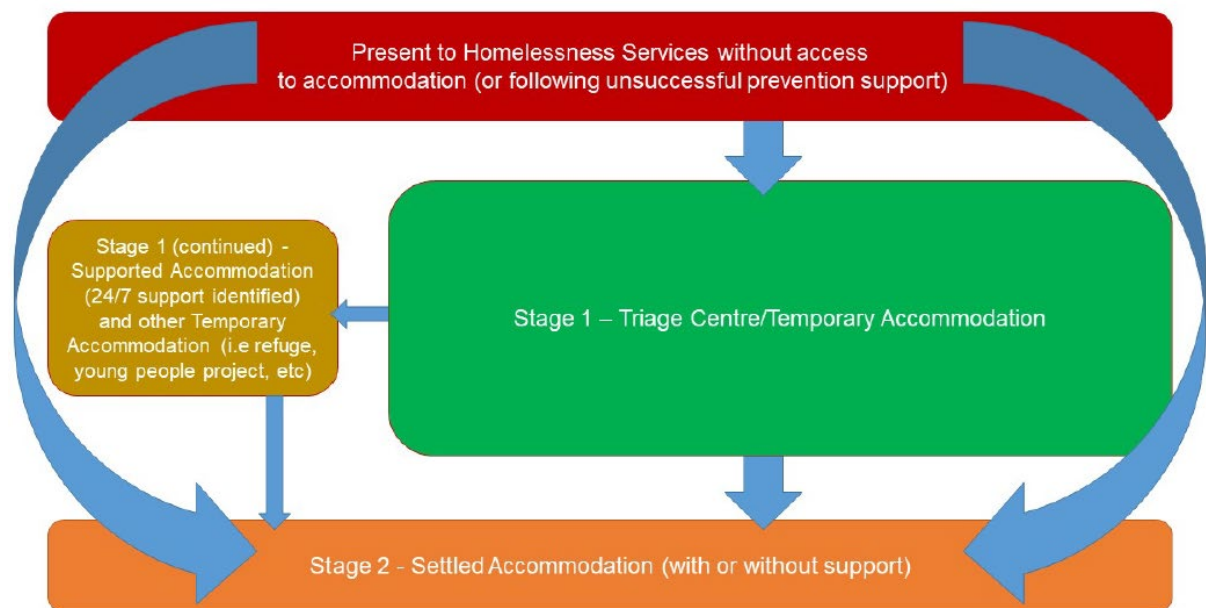
By working with partners, we can prevent and relieve homelessness as quickly as possible, providing timely and appropriate support and suitable pathways enabling people to be independent in their homes and communities, ensuring homelessness is brief, rare and unrepeated.

By focussing on a prevention approach where possible, we aim to ensure that people remain in safe and secure homes, where they can be supported to live in their community. Whilst the importance of the person having a settled home is paramount, this nevertheless requires a partnership approach with statutory and non-statutory partners, ensuring the person who is homeless, or at risk of homelessness can access additional support according to need, whether this be low level, and in the community, through to high level statutory or commissioned support.

Rapid Rehousing Model

Rapid Rehousing is based on the principles of moving people to settled accommodation quickly, with temporary accommodation although key, ideally being a limited part of the model. The Council is committed to a model which does not assess a person’s readiness for accommodation but provides settled accommodation with the right support to allow someone to live without fear of homelessness.

Fig 1. Welsh Government Rapid Rehousing Model

The objectives of the Council during the transition phase include further understanding the current and future landscape, building on the current model and working with partners to ensure pathways to avoiding or minimising homelessness are robust. Our general direction can be summed up as follows:

- Understand trends in homelessness and support needs data.
- Work with partners to establish pathways for success.
- Establish clear pathways for people at threat of or experiencing homelessness.
- Work with funding partners to establish new schemes and accommodation.

In reviewing the current and past data we have identified some specific key areas of focus which will enable our transition to a rapid rehousing approach.

Key Focus of Rapid Rehousing Plan

- Developing solutions for those under 35 years.
- Focus on prevention of homelessness.
- Understanding and avoiding repeat presentations.
- Improving relationships with the Private Rented Sector.
- Continued provision of shared temporary accommodation.
- Further development of appropriately supported units of temporary accommodation and move on options for those with higher needs.
- More 1 bed accommodation options.
- Grow Leasing Scheme Wales.
- Further exploration of mediation solutions.
- Review common allocations policy.

Our vision

By working with partners, we can prevent and relieve homelessness as quickly as possible, providing timely and appropriate support and suitable pathways enabling people to be independent in their homes and communities, ensuring homelessness is brief, rare and unrepeated.

1.3 Governance

The Rapid Rehousing Transition Plan will be led by the Council, with support from partner agencies including Registered Social Landlords and the Housing Support sector.

Sitting under the Housing Strategy 2023 – 2028, the RRTP will be one of four documents which enable us to deliver our objectives.

1. Housing Support Programme
2. Local Authority Prospectus
3. Empty Property Action Plan
4. Rapid Rehousing Transition Plan

In turn these sit within the hierarchy of the Council's strategic direction as identified below.

It is recognised that tackling homelessness is a public service matter and cannot be realised by housing departments alone. The Housing Service works with other departments in achieving aims and objectives set out in the Housing Strategy and subsequent plans, notably Porth Gofal, Porth Cynnal, Porth Cymorth Cynnar and Economy and Regeneration.

By adopting a wider view of tackling homelessness this enables us to work with others in addressing some of the root causes, for example in increasing availability of suitable and appropriate housing, and addressing support needs appropriately.

The Housing Support Programme Plan addresses our objectives for supporting people, and the corresponding needs assessment reviewed the needs in the County.

The Local Authority Prospectus is the mechanism for delivery of additional social housing in the County, via Social Housing Grant. Ceredigion County Council also makes use of other funding sources to increase supply.

The Empty Property Action Plan identifies key empty properties that through funding and enforcement can be brought back into use, thus increasing the number of homes available for use.

The Rapid Rehousing Transition Plan aims to identify other sources of funding and partner working opportunities which could assist with preventing and relieving homelessness and improve pathways for service users.

Strategic Housing Partnership

Our Strategic Housing Partnership meets quarterly. The membership of this group includes the Cabinet Members for Housing and for Through Age Wellbeing, Registered Social Landlords, Private Sector representation, Ceredigion Association of Voluntary Organisations, Housing Service, Planning Services, Economy and Regeneration and Finance representatives, including Corporate Lead Officers. Through this existing governance we will aim to report regularly on progress with the Rapid Rehousing Transition Plan.

Internal oversight of the Rapid Rehousing Transition Plan will also take place through the following groups:

1. TAW project board
2. Leadership Group

Quarterly reports will be presented to the Strategic Housing Partnership to ensure that our partners are engaged and on-board with the direction of progress.

1.4 Engagement

Initial engagement regarding the plan was through the monthly Homeless Cell meetings, which were set up during the Covid-19 pandemic. A series of internal meetings were held with relevant staff in the collection of data and development of ideas.

In January 2023, engagement events were held with RSL and other housing and support providers, statutory services and with staff as part of our Housing Strategy renewal. The data collected was presented at these engagement events, and feedback was gathered. This has helped to shape the plans.

The draft Rapid Rehousing Plan will be shared with the following stakeholders for further input and feedback.

Tudalen 210

Strategic Housing Partnership
Housing Support Steering Group
Housing Support providers
Registered Social Landlords

Corporate Managers
Probation service
Health Board

Throughout the life of the Rapid Rehousing Plan, The Housing Service will work closely and collaboratively with internal and external partners to progress and develop the outcomes. In this manner we will build on the foundation of the plan, shaping priorities as we progress through the years.

Homeless Data and Analysing Need – Section 2

2.1 Context

Ceredigion covers an area of 1,900km² and is mostly made up of agricultural land, moorland and forestry, with the upland areas to the east forming a significant portion of the Cambrian Mountains.

There are six main towns in Ceredigion that are located on the coast or in river valley locations. The towns are Aberaeron, Aberystwyth, Cardigan, Lampeter, Llandysul and Tregaron.

Population

The latest census figures indicate Ceredigion's population to be 71,500 (2021). The population has been decreasing since 2012. The latest Welsh Government projections suggest that it will continue to decline over the next 25 years, with a projected 6% decrease and an estimated reduction of approximately 4,300 people.

Against this overall projected decline, Ceredigion's older population (65+) is expected to grow significantly over the next 20 years (by 23.7% or +4,305 people), whilst the working age population (16-64) and children (0-15) are expected to decrease. The largest projected increase within the 65+ age group will be those aged 75-84.

In contrast, Stats Wales predictions indicate that there will be a decrease in size of household. Extrapolating the predicted population numbers against the household size indicates there will be a **rise in the number of households** requiring accommodating. The trend will be for **smaller household sizes**.

Further data collected via homelessness and housing register services below supports the need for more 1 bed accommodation to enable rapid rehousing.

Looking at the age demographics of applicants to the housing register and homelessness households in comparison to the population of the County we see the following information:

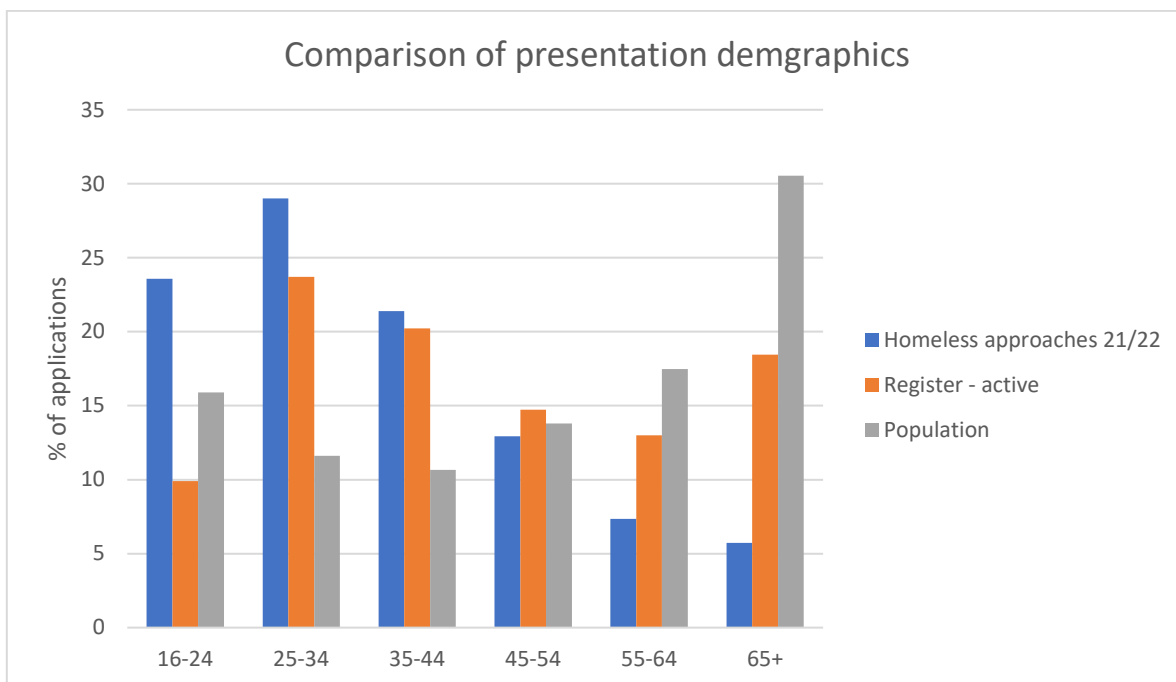
Fig 2. Age distribution of housing register and homelessness compared to general population (over 16y)

Age of lead applicant	Whole register 2022		Homeless households (all presentations) 2022		Ceredigion population (% of 16+ in 2021)
16 – 25	218	13.0%	42	27.5%	17.2%
25 – 64	1155	68.9%	105	68.7%	52.9 %
Over 65	304	18.1%	6	3.9%	29.9%

The table indicates that homelessness presentations **are overrepresented in the 16 to 25 age group** by a significant margin. 27.5% of homeless applicants in temporary accommodation are in this group yet only 17.2% of the general population is in this age bracket.

Fig 3 below provides further detail on the age group 26 - 64 years. There are proportionately more households approaching the housing options service in the under 35's age group. (53% compared to 28% general population). Over 65's are generally less likely to present to the housing options service and more likely to be aided without the need for temporary accommodation.

Fig 3. Comparison of age demographics with homeless presentations, register applications and general population.

Affordability

Average (median) annual earnings are over £1,637 lower in Ceredigion (£22,028) than the national average (£23,665). Along with lower-than-average earnings, Ceredigion residents are also faced with higher-than-average house prices and rents. In September 2022 the average property price was £262,535 in Ceredigion which is 17.3% higher than the Wales average of £223,798.

A lower than average wage coupled with a higher than average house price contributes to the unaffordability of housing for many.

The COVID-19 pandemic has had a major impact on the housing market and housing affordability locally. The increase in demand combined with the limited stock has caused a mini housing ‘boom’ in the County which has subsequently been felt across most of Wales. The increased opportunities for homeworking are one of the drivers behind the increase in demand, along with the pull of Ceredigion’s unique natural environment.

In addition to the above, a recent study by the Bevan Foundation highlighted that there were no properties advertised in August 2022 at or below Local Housing Allowance (LHA) rates in Ceredigion of any size. Remarkably across Wales there were approximately 6% of properties available at LHA rates, with regional variations. LHA is supposed to cover 30% of properties within an area. With the rates of LHA

staying at the 2020 rate for 2023/2024 affordability of private rentals continues to be an issue.

Housing Need and Supply

Private Rented Sector levels in Ceredigion are comparatively high, the Stats Wales 2022 stock estimate suggesting a figure of 6,200 out of 36,900 households or 16.8%, against a Wales average of 13.2%.

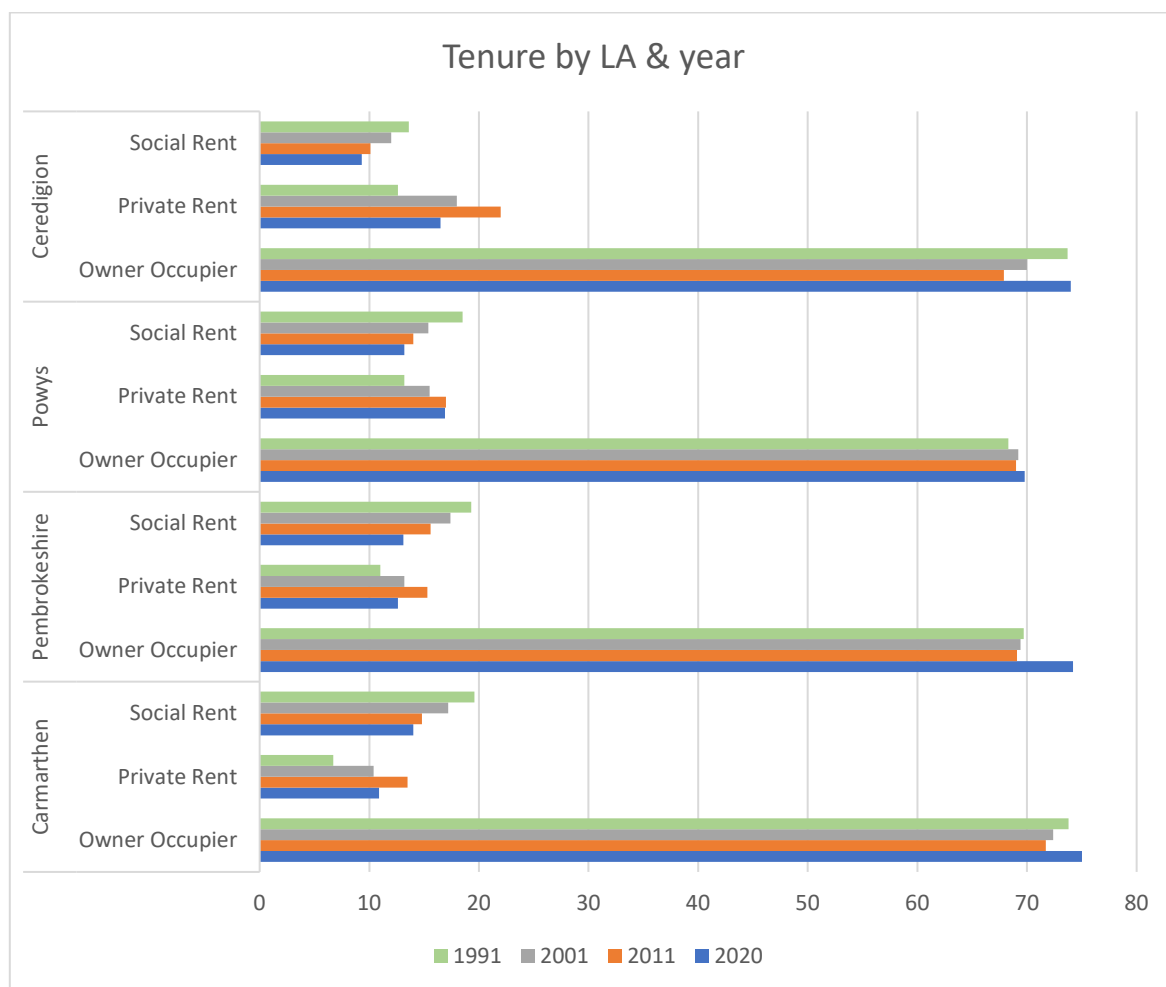
By contrast the amount of general needs Social Housing in the County is around 9.5% of the housing stock, against a Wales average of 15.9%.

The availability of rented housing overall in Ceredigion is therefore 26.3% in comparison with an average Wales wide figure of 29.1%.

Taking into consideration that the cost of private rented housing is generally higher than social rent, with the skew towards a private rent availability, and a lower-than-average income, Ceredigion remains one of the **most unaffordable** County's to live.

Fig 4. Ceredigion and Neighbouring Local Authorities: Tenure by Local Authority

(Source: Census 1991, 2001, 2011, Sept 2020 Stock estimate. Note: figures may not sum due to rounding.)

As a non-stock holding Local Authority, Ceredigion has **less flexibility** than others in developing internal solutions to help address homelessness however is quite successful in discharging homelessness into the private rented sector.

Social Housing need

Although having a lower-than-average social housing stock, the demands for social housing, as recorded on the common housing register, nevertheless give us a good picture of need in the County. This is particularly relevant for homelessness cases and rapid rehousing approach. There are currently around 1700 active applications on the housing register. Of these, in May 2022, 126 applications held a homeless duty.

Examining data **by area**, we can see the demand by Town, for the whole register, and those who are homeless, in comparison to the availability of stock.

Fig 5. Stock data by area compared with housing register demand

Town	Whole register		Homeless		Available stock	
Aberaeron	179	10.7%	14	11.1%	293	8.5%
Aberystwyth	930	55.5%	76	60.3%	1558	45.4%
Cardigan	317	18.9%	25	19.8%	718	20.9%
Lampeter	116	6.9%	5	4.0%	374	10.9%
Llandysul	105	6.3%	6	4.8%	411	12.0%
Tregaron	30	1.8%	0	0%	80	2.3%

The table indicates a **significant unmet demand for social accommodation in Aberystwyth** with some unmet demand in Aberaeron.

Another key area to consider is the household size, or housing need that is most prevalent in homelessness and temporary accommodation.

Looking at the size of property needed we see the following information.

Fig 6. Stock data by size compared with housing register demand

No of beds	Whole Register	Homeless	Available social stock	Total Ceredigion stock (all tenures)
1 bed	60%	62.7%	16%	7%
2 bed	24%	24.6%	46%	24%
3 bed	11%	9.5%	35%	42%
4 bed	4%	4.0%	2%	26%
5+ bed	1%	1%	1%	1%

There is a significant demand for 1 bed social housing both in those presenting as homeless, and in applications to the housing register, and this is not matched by the availability of stock.

Ceredigion has an increasing number of smaller households with an increased need for 1 & 2 bed properties.

The population of Ceredigion is set to age significantly over the next 20 years.

The County has lower than average earnings and higher than average house prices and rents.

Ceredigion has higher than average private rented properties (16.8%) and lower than average social housing (9.5%).

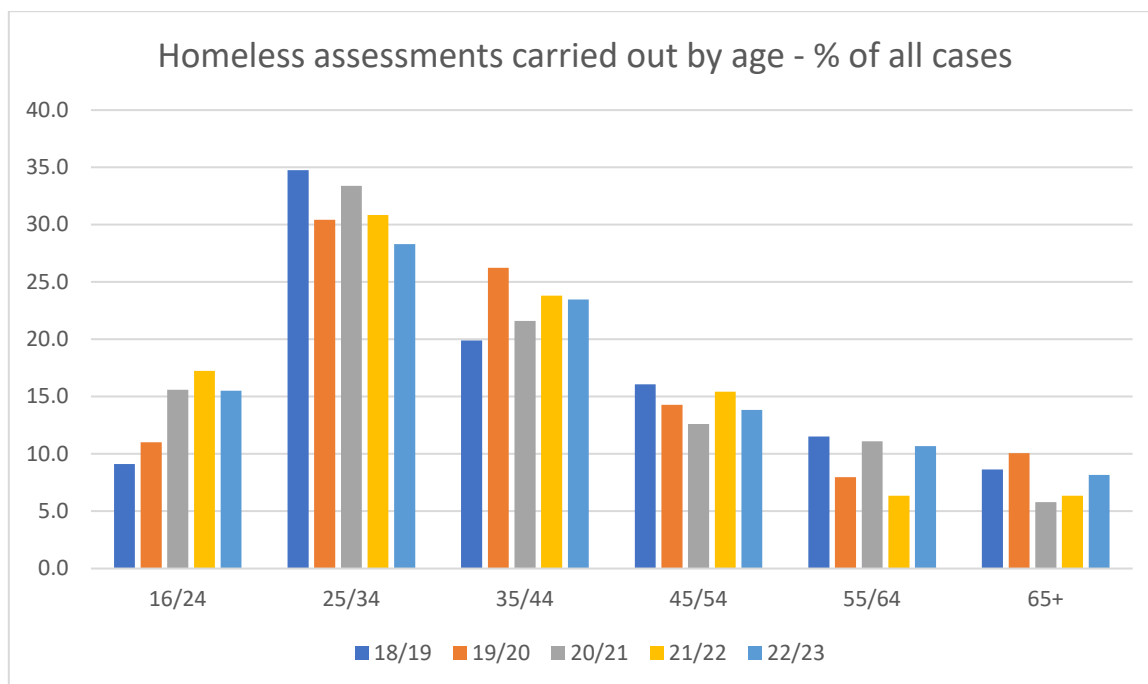
2.2 Homeless Presentations

In interrogating the data for homeless presentations data has been collected for both a snapshot in time and over a fixed time period. Explanations regarding this will be detailed in each section. Data around homelessness is continually changing and therefore exact figures should not be relied upon, rather trends and patterns observed.

Demographic information

The below graphs demonstrate some key demographics, for those approaching homelessness, and for those applying for social housing.

Fig 7. Age of primary applicant in homelessness assessment

The spread of age demographics of homeless assessments carried out is laid out above. There is a greater prevalence of presentations at the lower end of the age spread with less older persons requiring homeless assistance. The graph also illustrates the increased proportion of younger persons approaching the housing options service over time.

Within this there are a number of 16 and 17 year olds who end up in the homeless system. With the Renting Homes (Wales) Act 2014 not allowing them to hold a standard contract due to their age, inherent vulnerabilities and minimal opportunities for income this cohort can be particularly difficult to support.

The graph below shows the comparison in different age brackets of persons applying for social housing compared to those accommodated in temporary accommodation in the year 2021 – 2022.

Fig 8. Age of primary applicant in social housing register applications and temporary accommodation

Age (lead applicant)	Number on social housing register	% of total	Age of household who had a TA tenancy (lead applicant)	% of total
16-18 (included also in below)	16	0.9%	16	10.5%
16-24	173	9.9%	42	27.5%
25-34	414	23.7%	41	26.8%
35-44	353	20.2%	27	17.6%
45-54	257	14.7%	26	17.0%
55-64	227	13.0%	11	7.2%
65 +	322	18.4%	6	3.9%

Looking at the comparison between households who are applying for social housing, against those who are in temporary accommodation solutions we can see that most households being accommodated in emergency accommodation are under 35. Applicants to social housing under 18 are very few (and likely to be those in temporary accommodation). Whilst there are larger numbers of applicants for social housing by comparison at the later end of the age groups, the need for temporary accommodation in these groups tends to be lower. Experience indicates that this is generally due to the success in achieving alternate solutions for those persons, including the ability for them to obtain social housing in sheltered schemes, which younger age groups would not be eligible for.

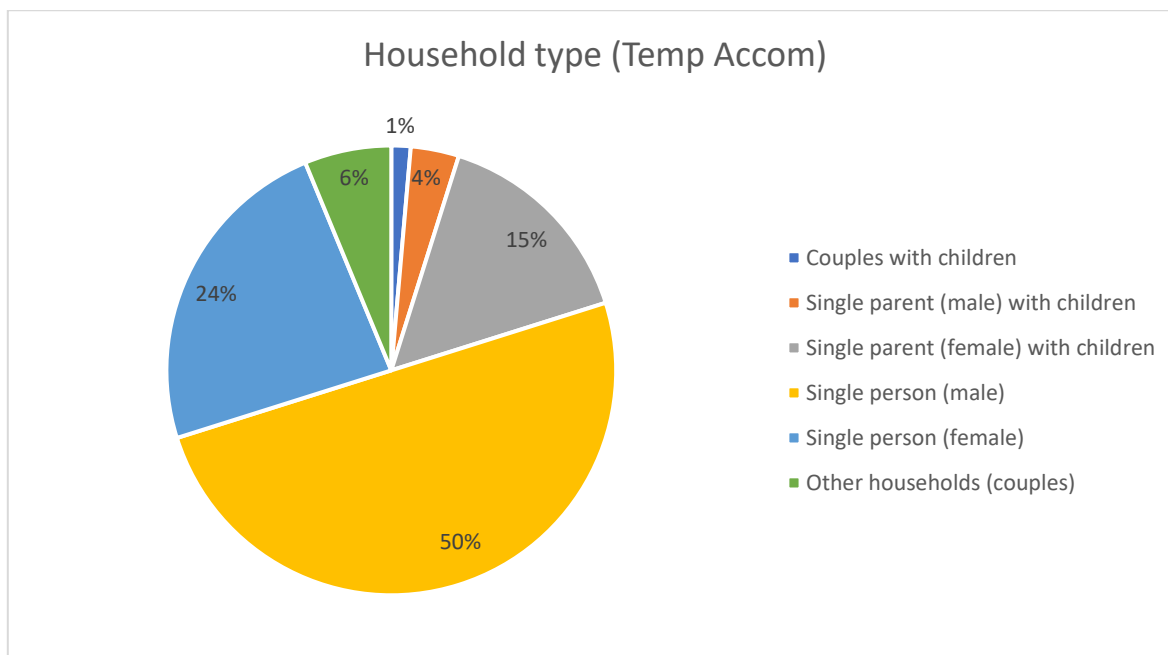
The data indicates that accommodation solutions are required for under 35's in particular. This can be adversely impacted by their eligibility for Local Housing

Allowance, and the unaffordability of housing solutions available. Included in this would be the lack of 1 bed homes, that would not be subject to 'bedroom tax'.

Household type

The below data looks at the make-up of households accommodated in temporary accommodation over 2021 – 2022. During this time 189 placements were made accommodating 144 households.

Fig 9. Household type placed in temporary accommodation 2021/22

74% of all homeless placements are for single persons. This is in comparison to the census 2021 data which indicates just 33% of the total population of Ceredigion is in a single person household.

The majority of single person households who require temporary accommodation are placed in shared units. There are subsequent difficulties in moving many of these on due to the lack of 1 bed opportunities and affordability issues.

Household size

As presented below, the overriding need for accommodation of those presenting as homeless is 1 bedroomed. With a significant proportion also needing 2 bed accommodation. In preparing for the future and a Rapid Rehousing approach, we need to look also at the Housing Market Assessment of need and projections. In consideration of the projected need, which spans 2018 – 2033, consideration has been to those who require an affordable need, which includes both social housing and intermediate rents.

Fig 10. Size of accommodation needed.

No of beds	Whole Register	Homeless	Available social stock	Total in County (ONS)	Projected affordable need (County)
1 bed	60%	62.7%	16%	7%	72%
2 bed	24%	24.6%	46%	24%	7%
3 bed	11%	9.5%	35%	42%	8%
4 bed +	5%	5%	3%	26%	12%

As can be seen from the table above, household need in terms of bedroom size is largely similar between homeless households and those applying for social housing.

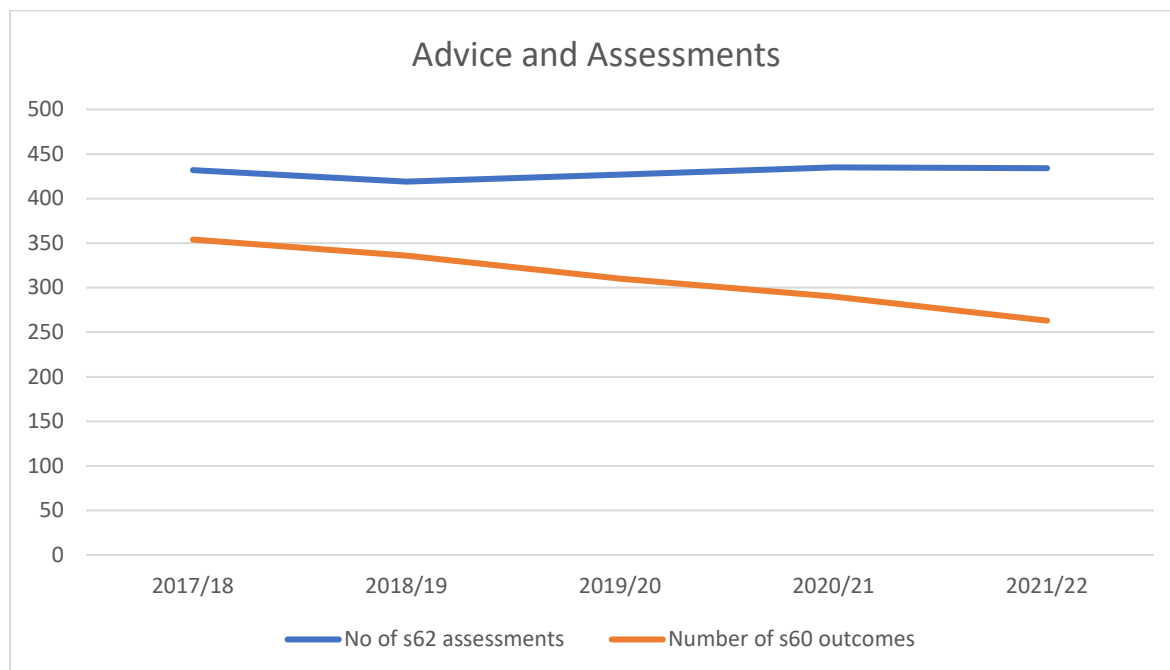
The need is not matched with the stock profile of either social housing or the housing stock in the County. Projected affordable need is identified through the Local Housing Market Assessment which has recently been updated.

This leads us to conclude that smaller households are not appropriately catered for in the housing market which adds to pressures on homelessness where single persons and smaller households are more prevalent.

Numbers of presentations

Over the last few years and during the pandemic the number of presentations to the homelessness service have remained broadly consistent although the number of approaches closed as advice and assistance continues to drop.

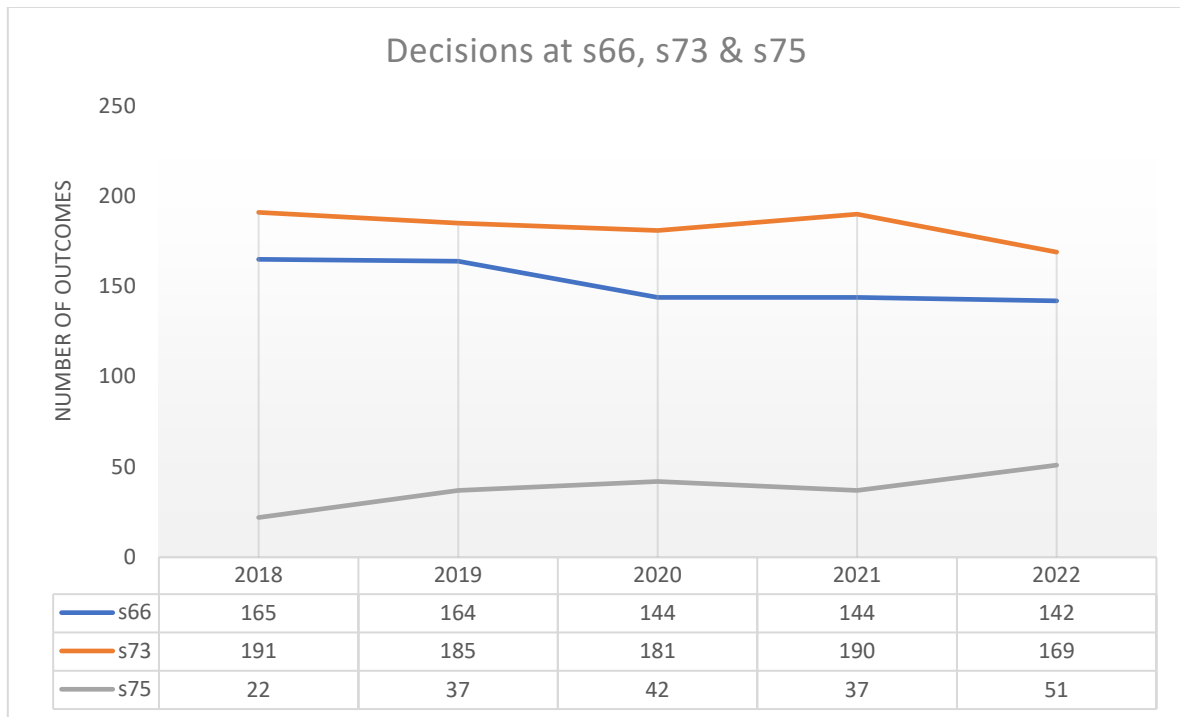
Fig 11. Number of approaches closed as s60 (advice and assistance) and receiving a s62 assessment.

However it is evident that due to changes in approach during the pandemic the case numbers at full duty (s75) have increased. This is because the Housing Options

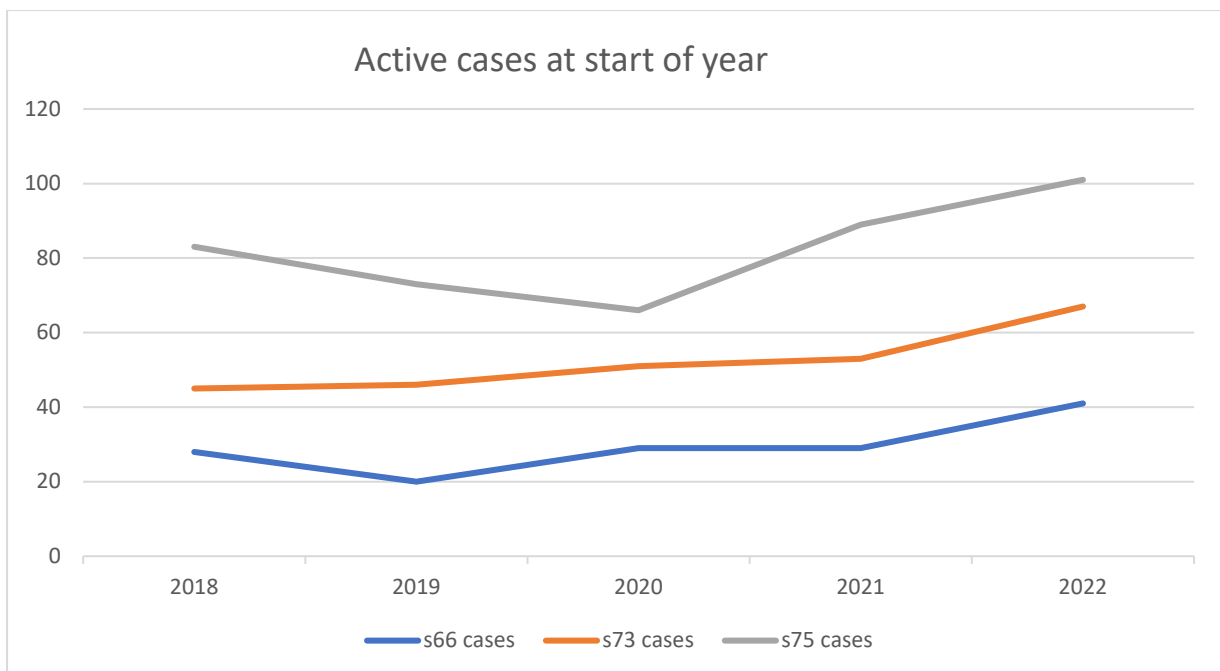
team are less able to close cases at an earlier stage, due to lack of suitable options and changes in legislation.

Fig 12. Number of outcomes (decisions) at homeless duty stages

This can be further represented by looking at the active case numbers over the last five years. The number of cases at all duty stages are trending upwards, and in particular the s75 cases have markedly increased, due to changes in priority need.

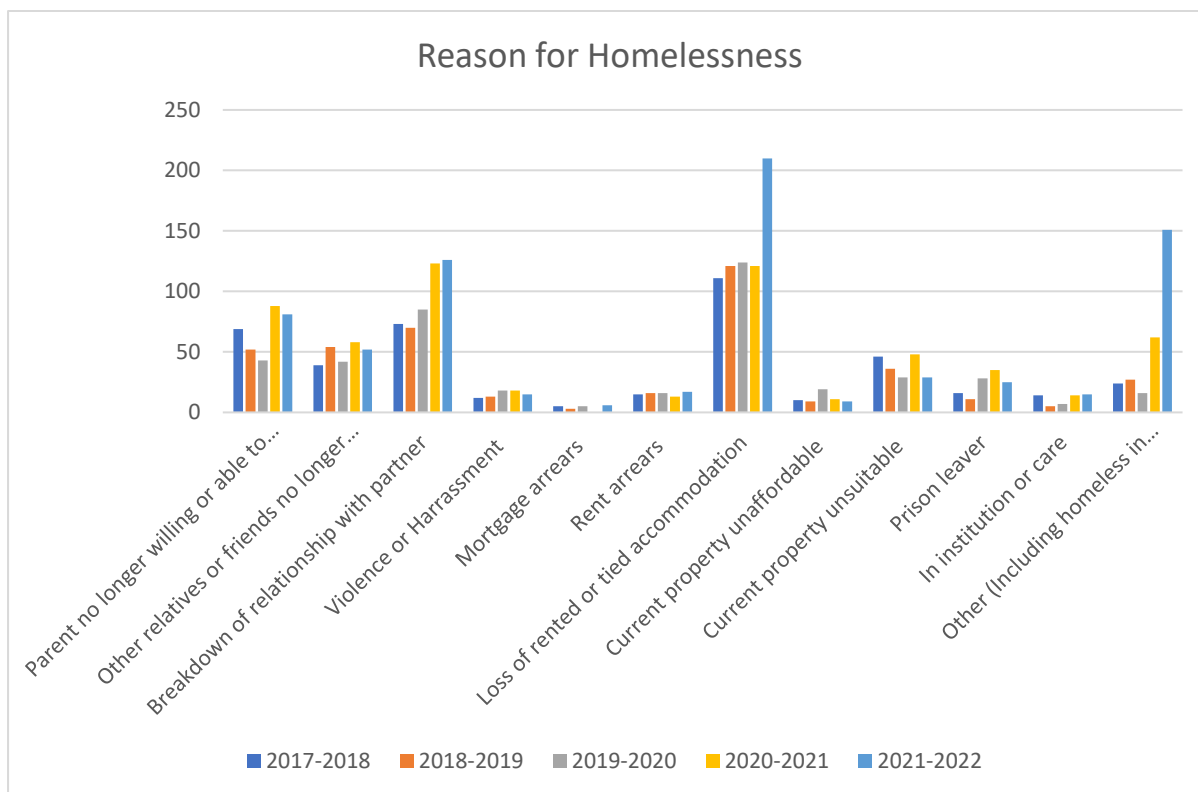
Fig 13. Active case numbers 2018 - 2022

Reasons for presentation

The reasons for presentation to the housing options service are indicated below.

Fig 14. Reasons for homeless approach

The primary reason for presentation is consistently ‘Loss of accommodation’. This is largely made up of tenants who have had notice of possession served, though can also include for example loss of tied accommodation. This has significantly increased in 2021-22 and remains consistently high in 2022-23. Anecdotally this is attributed to landlords moving full time rental properties into the holiday market or leaving the sector altogether. There may also have been a delay in Notices during 2020 due to pandemic restrictions which was later reflected in a spike. We do not collect any data behind the ‘loss of accommodation’ reason.

The Rapid Rehousing Transition Plan aims to take steps to decrease homelessness in this area through appropriate advice and guidance to tenants and landlords, through provision of support to struggling tenants and through prevention activities which aim to sustain tenancies. Ceredigion County Council is also part of Leasing Scheme Wales, which aims to improve the availability of housing for rent at Local Housing Allowance rates through entering into leases with private sector landlords.

The 2021-2022 spike in recordings for ‘other’ reason is largely due to mis-recording.

Other high figures include that of relationship breakdown both between partners and parent/ child/ other relative relationships. This is mirrored in reasons for social housing application.

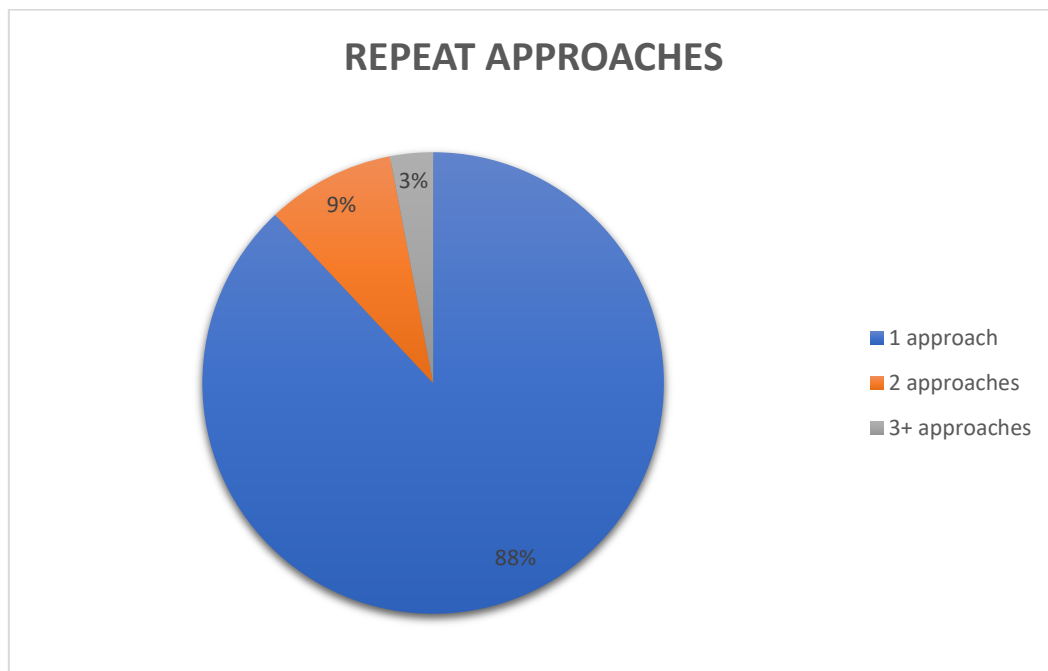
Family breakdowns in particular could be avoided with additional early intervention, including that which can be provided by Ceredigion’s Porth Cymorth Cynnar services such as Youth Work and Parenting and Family Support. Improving co-ordination and referral pathways between the Housing Service and Porth Cymorth Cynnar will enable planned and appropriate move on in such circumstances, avoiding the need for homeless presentation and temporary accommodation.

Repeat applications

Consideration has been given to repeat approaches to the housing options service. Cases were looked at which resulted in a s62 assessment in 2020/2021 and in 2021/2022.

A total of 758 households were assessed for homelessness in this period. Of these 90 households were assessed (approached) more than once. 20 of these cases included presentations more than twice.

Fig 15. Number of households who have approached 1, 2 or 3+ times

This shows that there are a fair number of cases which are either unable to be resolved the first time, or are unable to sustain their accommodation such that they need to present again within a two year period. Some of these will be though no fault of the applicant (eg landlord deciding to sell) however this is an area of focus for the Rapid Rehousing plan.

Temporary accommodation data

It can be seen from the tables below that over the last few years both the number of temporary accommodation units in operations by the service and the number of placements into temporary accommodation have increased.

Fig 16. No of temporary accommodation units operated pre and post pandemic.

	Single room (shared)	Self-contained unit (flat or house)
Pre-pandemic	25	36
Current	44	45

Fig 17. No of Temporary accommodation placements at 31st March by year

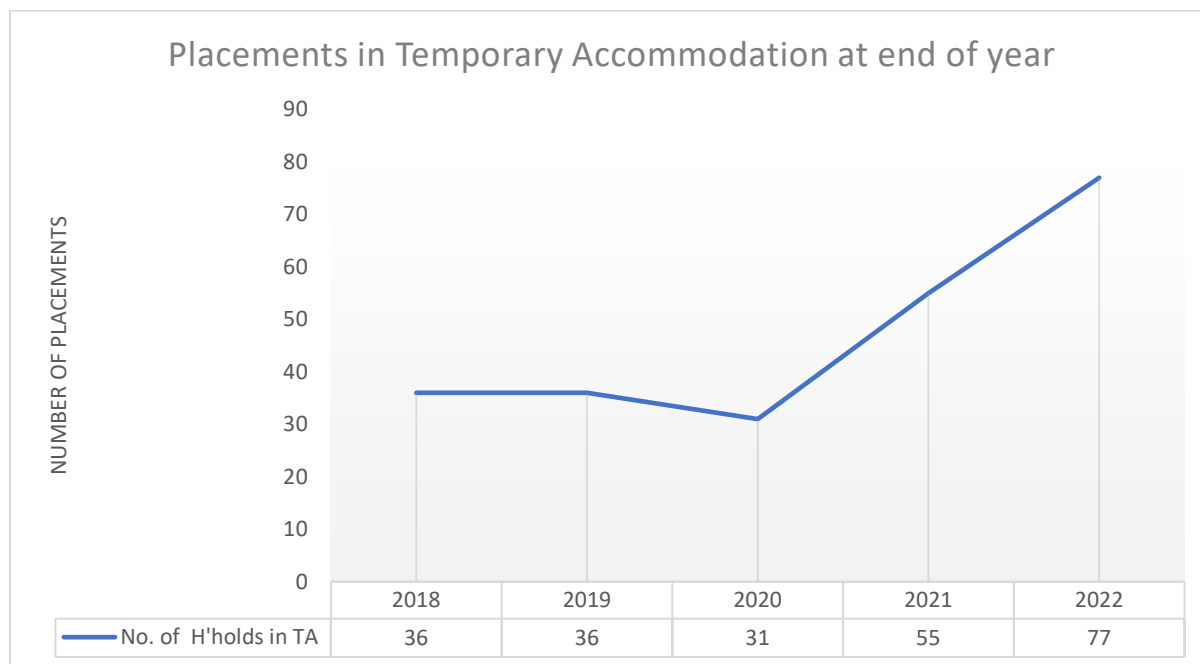

Fig 18. Number of placement starts in temporary accommodation under s68/ s73 duty by year

	2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022
Number of placements	78	80	153	159

The marked jump in temporary accommodation placements in 2020-2021 can be explained by the changes brought in by Welsh Government during the pandemic, where further efforts were made to accommodate everybody. The temporary guidance issued at this time has since been translated into changes in legislation which will continue to see higher figures requiring temporary accommodation.

Clearly this increasing trend is not sustainable. The Rapid Rehousing Transition Plan is aiming to reverse this recent trend, enabling people to settle into new homes as soon as possible.

All of the self-contained units of accommodation utilised by Ceredigion County Council are offered by partner Registered Social Landlords from their general needs stock. This therefore impacts the availability of social housing available through the housing register.

Single persons are largely accommodated in shared accommodation. Additional units of shared accommodation were leased by the Council during the pandemic, which reflected the ‘Everyone In’ approach. Recent changes in priority need introduced by the Welsh Government, combined with their forward intentions indicate that there will be a continued need for accommodation for single people.

Our experiences of managing these shared units shows that they require additional management, often with staff on site, in order to maintain the welfare and safety of those being accommodated. This presents challenges in the cost of maintaining such units.

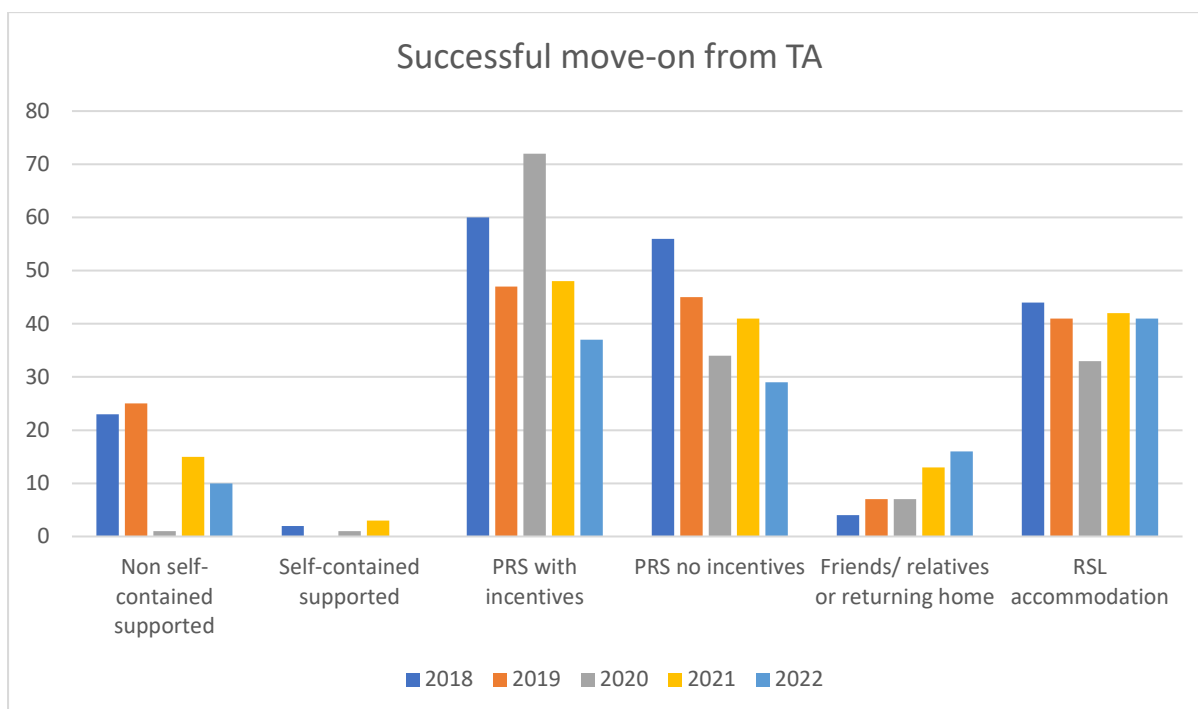
Although the ideal would be for every household to have their own self-contained accommodation to settle into, there is recognition that this is not affordable for all persons, in particular those reliant on benefits and under 35 years. Shared accommodation therefore has a role to play in both temporary solutions and in the ability to move on to more settled solutions.

Whilst the majority of move on solutions from Temporary Accommodation are positive, with households moving into both private rented accommodation and social rented accommodation in the main, there are nevertheless a cohort of households who are leaving unsuccessfully.

Fig 19. Successful outcome from s73 (relief duty) 2018 – 2022 numbers

	2018	2019	2020	2021	2022
Non self-contained supported	23	25	1	15	10
Self-contained supported	2	0	1	3	0
PRS with incentives	60	47	72	48	37
PRS no incentives	56	45	34	41	29
Friends/ relatives or returning home	4	7	7	13	16
RSL accommodation	44	41	33	42	41

Fig 20. Successful outcomes from s73 (relief duty) 2018 – 2022 percentage

The table and chart above show the successful result of ending the s73 relief duty from National Statistics, which includes a large amount of move on from temporary accommodation for the period 2018 – 2022. It is becoming increasingly more difficult to end homelessness to the private rented sector. The increases in persons moving back with friends or relatives or returning home is reflective of the pressures in relationships and the use of temporary accommodation as a respite. This includes those accommodated due to Domestic Violence Protection Orders which subsequently end, with perpetrators returning home.

The drop in numbers in 2020 is explained moving home being prevented for the large part due to pandemic. This had a knock-on effect on the ability to move persons into particularly RSL properties and supported placements.

The chart provides further substance behind continued support for private rented sector incentive schemes to enable positive discharge, such as providing rent in advance, bonds or guarantees.

In addition however, a change to the Social Housing Allocations Policy could provide an increased opportunity to end homelessness into social housing.

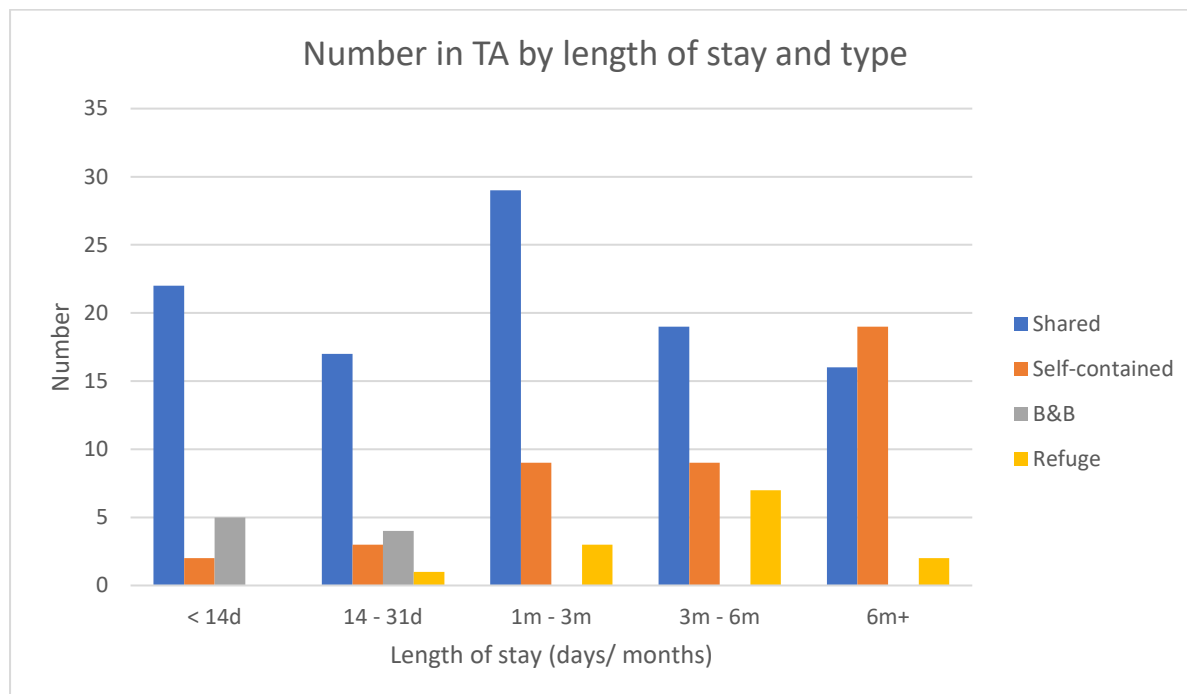
Length of tenancy

Data was examined for a set of temporary accommodation tenancies to establish a picture of the length of time spent in the accommodation. To begin with a total of 167 placements were looked at which had ended since April 2021. This included some stays in bed and breakfast accommodation.

Of these placements, the average length of time in a temporary accommodation placement was 114 days, or **just over 16 weeks**.

The average figure can hide some extremes therefore the table below shows a better interpretation of the data.

Fig 21. Time in temporary accommodation by time window and type of accommodation placement.

The chart indicates that self-contained accommodation, where provided, tends to ensure additional stability for households, allowing longer stays.

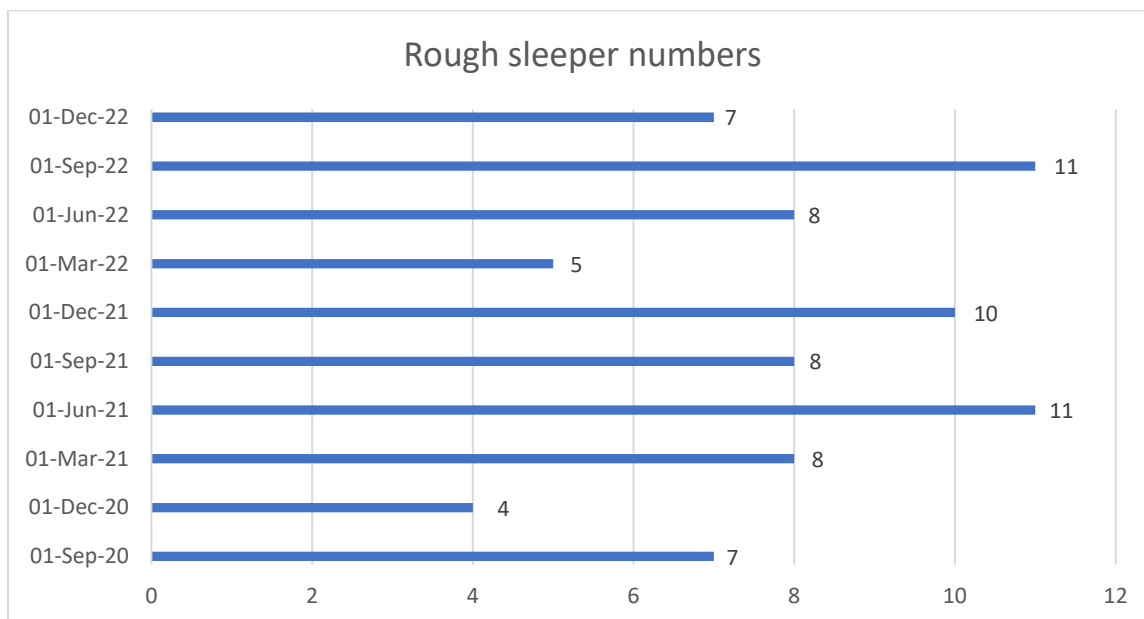
In reflecting on new placements starting in the period 2021/2022, we can further see that the average stay in temporary accommodation is now **over 22 weeks** (includes ongoing placements). **The length of time spent in temporary housing is therefore increasing.**

Rough sleeper data

Ceredigion’s rough sleeper numbers can be seen in the chart below. This chart shows the total number of rough sleepers identified in the month stated that have been sleeping rough for at least 1 night. The absolute number remains generally consistent, fluctuating between 4 and 11.

By population, the average number of rough sleepers per 100,000 persons in Ceredigion over this period is 9.6 each month (including all months, any amount of days). This compares unfavourably to the Wales average of 2.9 persons over the same period, although the data cannot wholly be relied upon, with two Local Authorities not reporting at all. Nevertheless rough sleepers, whilst in absolute terms are low, are an area of focus moving forward.

Fig 22. Number of rough sleepers in stated month at quarterly intervals

All of these persons have been engaged by outreach services and may have been assisted to approach the housing options service for accommodation or offered assistance back to locations where they have a local connection. Many of them will have moved into temporary accommodation or other arrangements. Most of them will have been sleeping rough for only short periods.

We have a contingent of entrenched rough sleepers who are supported by outreach services funded through Housing Support Grant and largely content to remain on the street. During periods of severe weather, this cohort sometimes comes in for a few days.

Further detail regarding a snapshot of the age group of rough sleepers can be identified below.

Fig 23. Age of rough sleepers identified in Dec 22 (where known)

Age group	Number in December 2022
16-24	1
25-34	1
35-44	2
45-54	0
55-64	1
65+	1

In general our rough sleepers are adequately supported and catered for via outreach services, although expanding our Housing First approach may provide additional successes particularly for the few who are not accessing our current temporary accommodation.

Outcome data

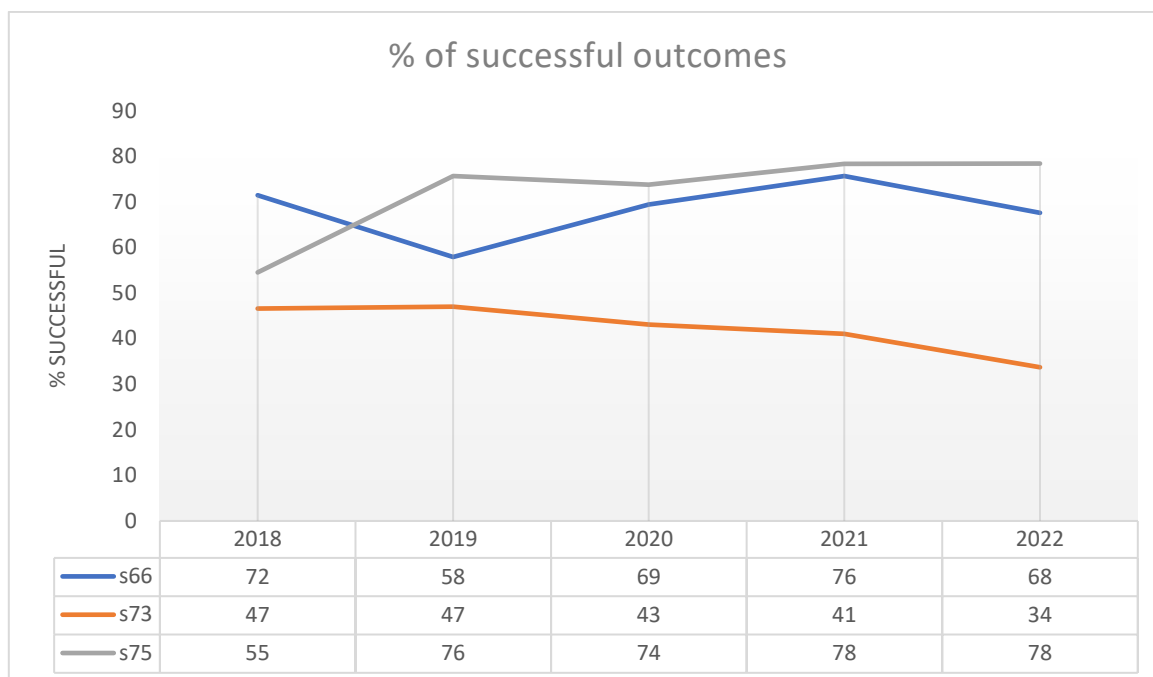
Rapid Rehousing is as much about prevention of homelessness as it is about relief. Ceredigion have historically been successful with prevention figures (s66) and better than both Regional and Wales averages. Our relative successful resolution at relief (s73) and full duty (s75) is also evident.

Fig 24. Proportion of successful outcomes by duty 2020-21: Ceredigion, Region & Wales

Area	Section 66	Section 73	Section 75
Ceredigion	75%	41%	83%
Mid and West Wales	62%	33%	73%
Wales	65%	39%	75%

Although we achieve better than average success rates, the table below shows a mixed picture, with declining successes in 2021 – 2022 for both prevention and relief.

Fig 25. Percentage of successful outcomes at duty stages.

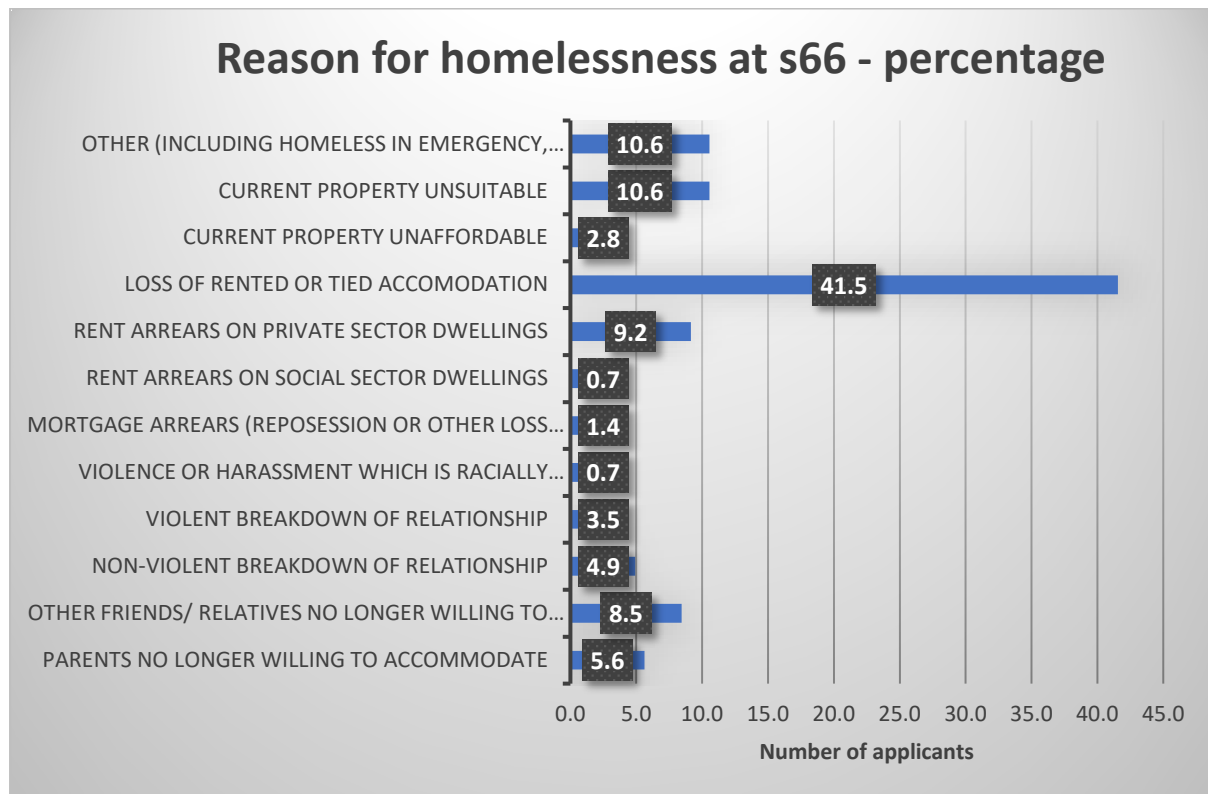

Recent years have seen more difficulties in accessing alternative accommodation to move on to, resulting in a greater number of households proceeding through to a full duty stage. The majority of resolutions at full duty (s75) are as a result of allocations into social housing.

The graph below indicates the main reason given for potential homelessness at the prevention stage (s66).

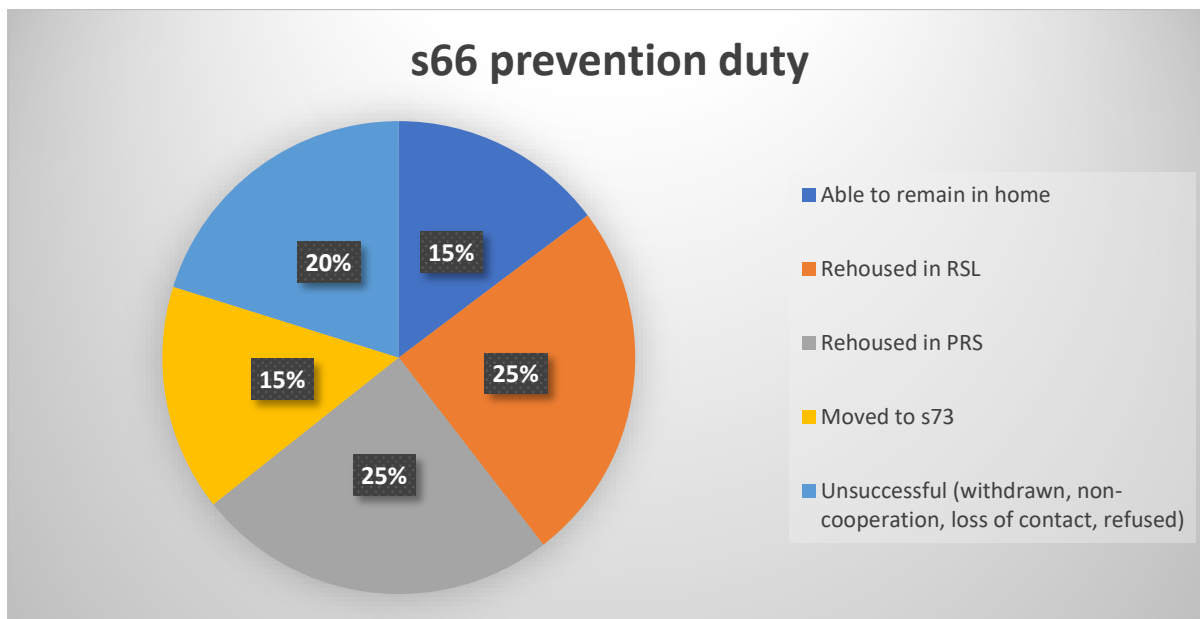
It can be seen that the main reason for approach where a prevention duty is awarded is due to loss of accommodation. Predominately this is a notice of possession being issued.

Fig 26. Reasons for homelessness at s66 2020-2021

A large proportion of the prevention of homelessness is as a result of assisting the household to move to alternative accommodation without the need for temporary measures. We believe that it is important to continue to facilitate move-on as well as stay put. The recent introduction of the Renting Homes (Wales) Act 2016 and the 6 month notice periods will provide additional opportunity to resolve matters at the prevention stage, which should in turn alleviate pressures on temporary accommodation.

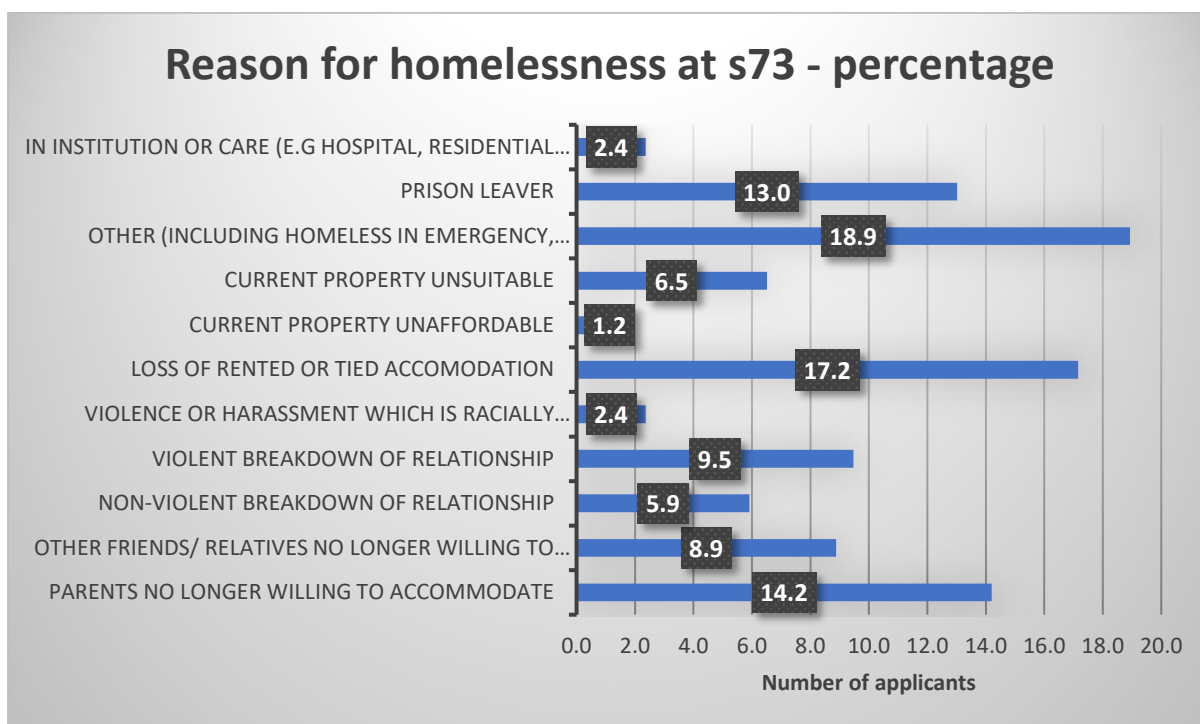
Fig 27. 2020 – 2021 s66 prevention outcomes

Whilst the service consistently meets a target of 65% prevention rate, of concern in this data is the 20% of cases which are closed unsuccessfully.

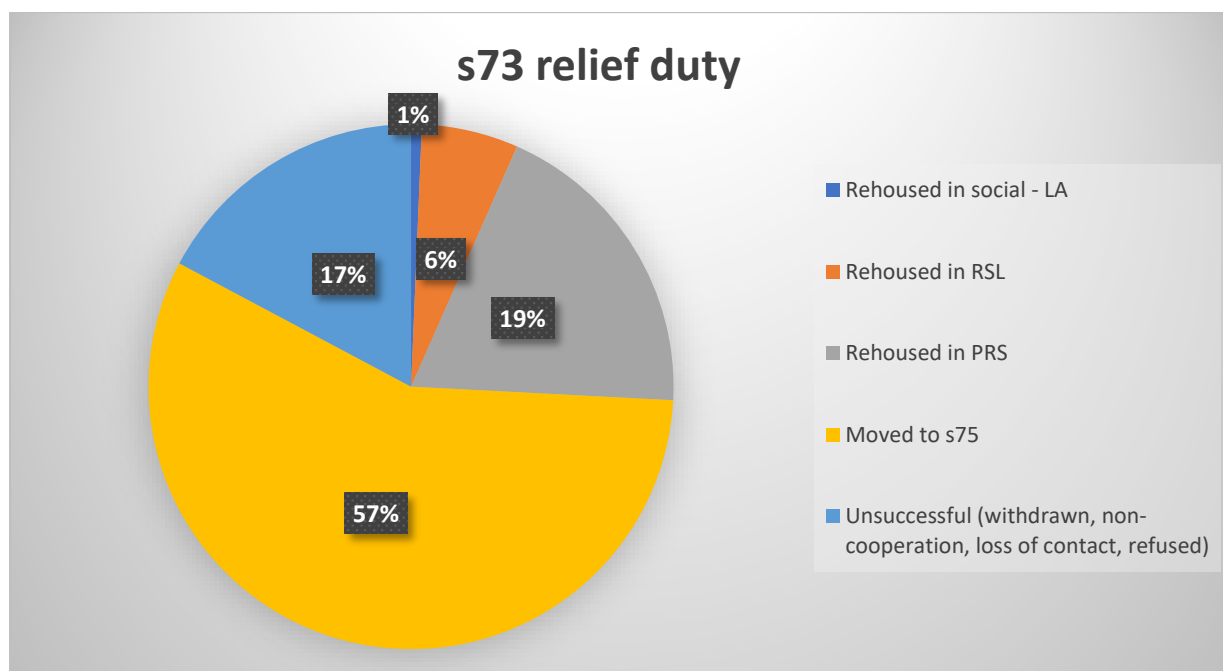
Many homeless approaches to Ceredigion County Council are accepted directly with a s73 duty. It is useful to note the different reasons for approach in these cases. Loss of accommodation is still a significant factor, however also high up on reasons are prison leavers, emergencies, and parental evictions.

Fig 28. 2020-2021 reason for homelessness as s73

Currently the majority of those with a s73 relief duty are housed in Temporary Accommodation. A significant proportion of these cases are unable to be resolved at this stage. This is largely attributed to the lack of move on solutions for households. Nevertheless, the private rented sector still accounts for nearly 1 in 5 resolutions. Therefore, continued ability to support this means of resolution is required.

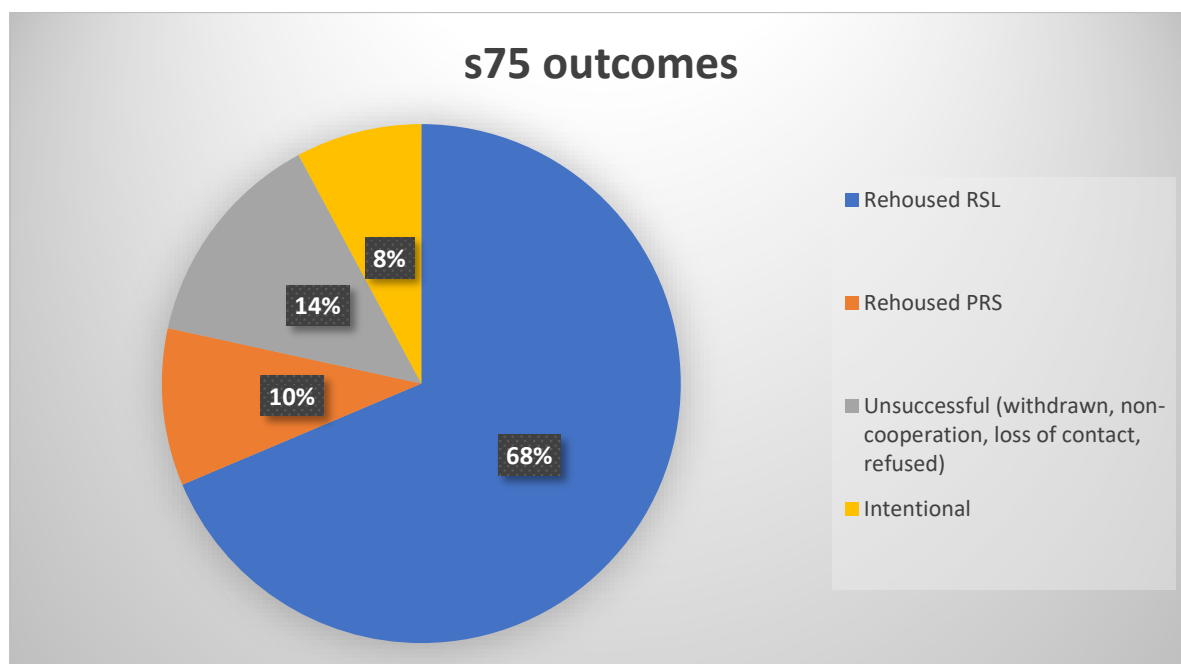
Fig 29. 2020 – 2021 s73 relief outcomes

Once again there is a significant cohort of households that ‘drop out’ of the system at this stage. Whether successful or unsuccessful is not adequately captured, although there can be a range of reasons both positive and negative, such as resolving family issues and returning, loss of contact after making own arrangements or being evicted and duty ended for poor behaviour.

Once a household is awarded a full duty (s75) then the likelihood of achieving social housing as a successful outcome increases. Since 2020, following Welsh Government guidance initially, and latterly the changes in priority need legislation, most households are categorised as in priority need and receive the corresponding support and accommodation measures.

Fig 30. 2020 – 2021 s75 outcomes

Once cases receive a full duty (s75) the majority are resolved through rehousing with Registered Social Landlords. There is a general acceptance that if a case reaches this point it has been because of difficulties in preventing or finding an alternative solution, which are not resolved easily in the private rented sector. This can include the un-affordability of private rents.

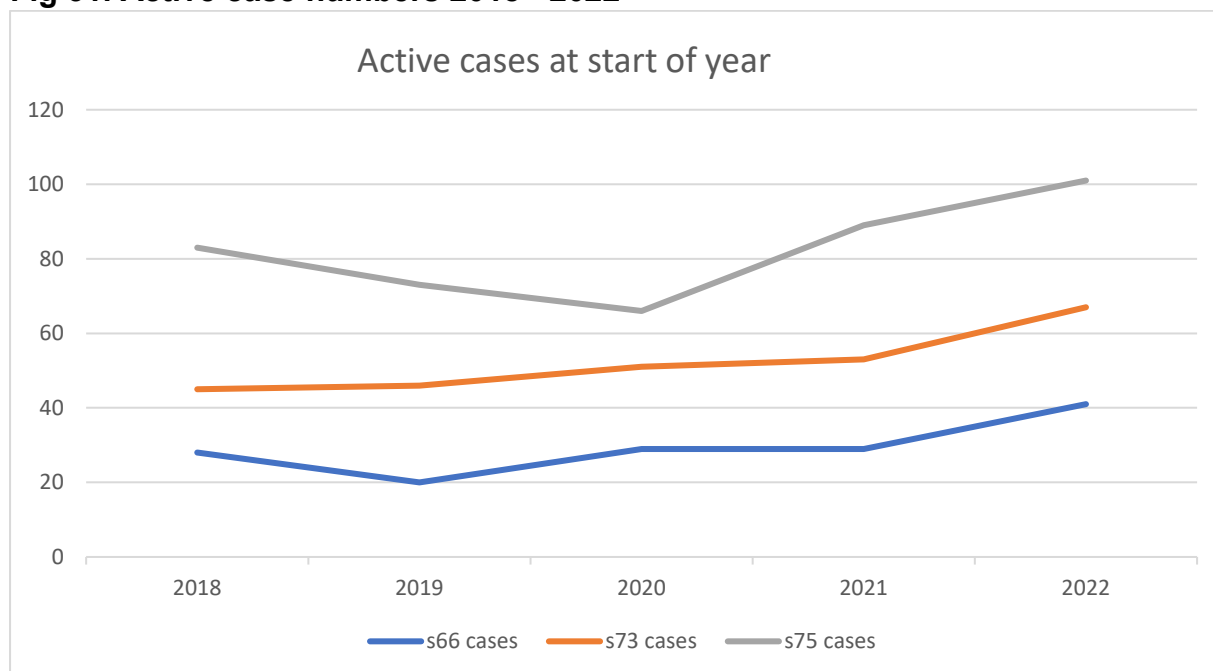
Workload/ cases

Throughout the pandemic period the housing options service had an increasing workload with more complex cases. Limited ability to move on cases particularly in the early period, coupled with changes to guidance and legislation meant that cases were not discharged as quickly as previously.

Some of the reasons for cases being kept open for longer include;

- All persons being in priority need
- Pandemic legislation preventing moving
- Holidaying in the UK causing landlords to switch to holiday lets
- Lack of affordable move on accommodation
- High case loads meaning decisions are delayed
- Evictions for arrears not taking place due to the approach of keeping everyone in
- 6 month notices meaning households were not moved on and discharged as quickly

Case numbers in the team reached highs of around 60 cases per officer. This level of case load was unproductive and unsustainable. Officers were in a position of constantly reacting to crisis situations, and unable to spend any beneficial time in prevention work. This added to the cycle of cases being unable to be resolved at early stages and cases being held open for longer.

Fig 31. Active case numbers 2018 - 2022

In reaction to this, and to bring the service to a position where prevention work can once again take place, a restructure has taken place and new staff members added. Numbers are at a more manageable 35-40 at present, with aims to bring this down through further development of the private rented sector offer and proactive prevention work, both through housing options and housing support services.

Allocations data

Ceredigion County Council, in partnership with its Registered Social Landlords (Caredig, Barcud and Wales and West Housing Association), have agreed a Common Allocations Policy which reflects the demand on social housing coupled with the need to maintain and strengthen communities.

The high level aims of the policy are;

- Strengthen the role that social housing has in sustainment of both the community and Welsh language.
- To work to deliver housing to people most in need, whose housing options cannot be met outside of the Social Housing sector.
- Streamline the Housing Register application process for customers and partner agencies.

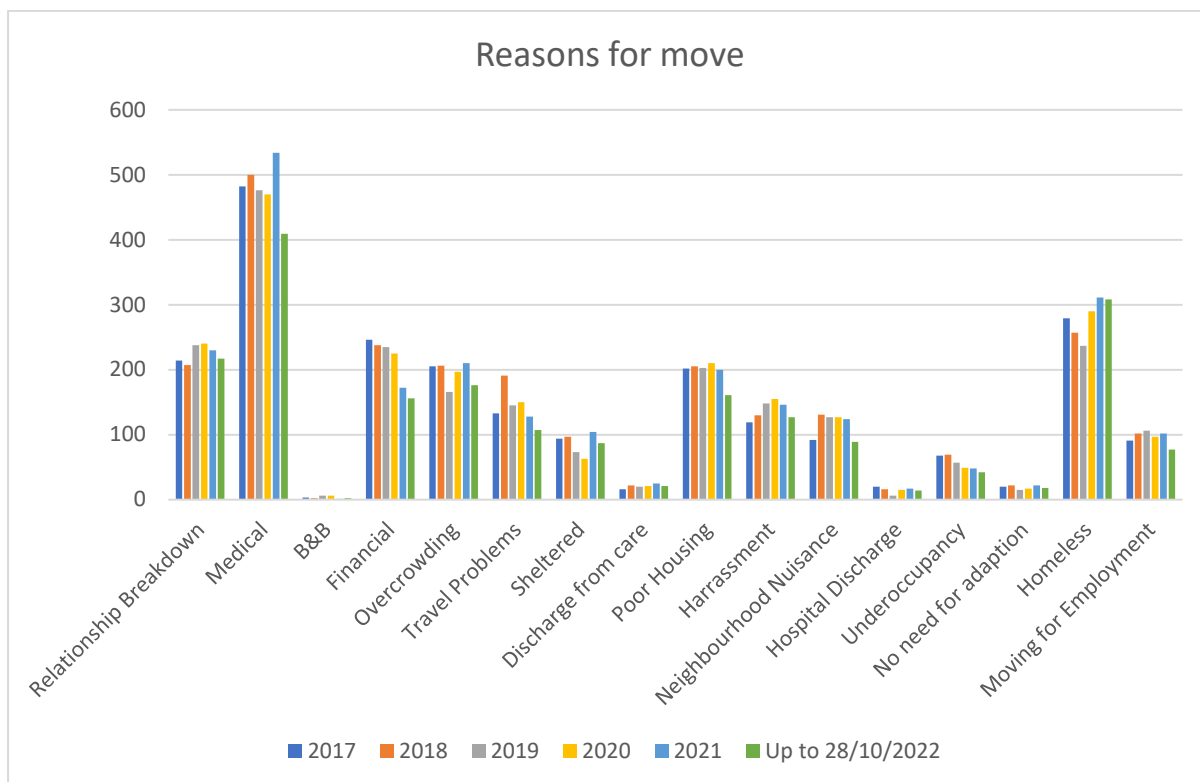
Of 1732 active applications in May 2022 on the Housing Register, 126 had a homeless duty. This amounts to 7% of active applications.

By contrast, when we look at allocations of social housing for the period April 2021 to March 2022, 22% of all social housing allocations have been offered to persons who have a homeless duty. This figure has remained broadly consistent over the last few years.

Households who are homeless therefore do broadly better in achieving social housing than other groups on the housing register. Our current Common Allocations Policy contains provisions for households who are homeless with full duty to be eligible for social housing where they otherwise would not be, for example because of insufficient local connection.

The table below shows the stated reason for making an application to the housing register.

Fig 32. Reason for applying for social housing 2017 - 2022

The largest reason for requiring social housing is medical. However, after this, homelessness and relationship breakdowns feature heavily. Homelessness has been increasing since 2019. Financial reasons have been decreasing through the last few years. Reasons given are self-reported and there may be multiple reasons for approach which are captured in the table. A drop in financial reasons could be explained by a rise in homeless and be a result of the timeliness of the approach to the housing register. Financial reasons on their own are not sufficient to obtain social housing.

Despite homeless households doing proportionately well in being offered social housing (22% of all allocations are with homeless duty), with increased pressure on temporary accommodation and active case numbers on the increase discussions have taken place over the current Common Allocation Policy. Changes in homelessness law and added pressures through the Ukrainian Resettlement Scheme gave rise to an opportunity to temporarily re-prioritise our allocations of social housing, and with the support of our Registered Social Landlords we

undertook for a fixed period increasing the allocations of social housing to those with homeless duties.

During this time there have been 68 offers of social housing. Of these 41 offers were made to homeless households, representing 60% of all offers. This has been a successful pilot for resolving homelessness and rapid rehousing.

Reviewing successful Rapid Rehousing Plans in Scotland, it is clear that rapid rehousing has proved a success where a greater focus has been given to allocating social housing to households experiencing homelessness. In view of this, and taking into account the positive results of the temporary re-focus, we aim to review our common allocations policy in 2022 - 2023.

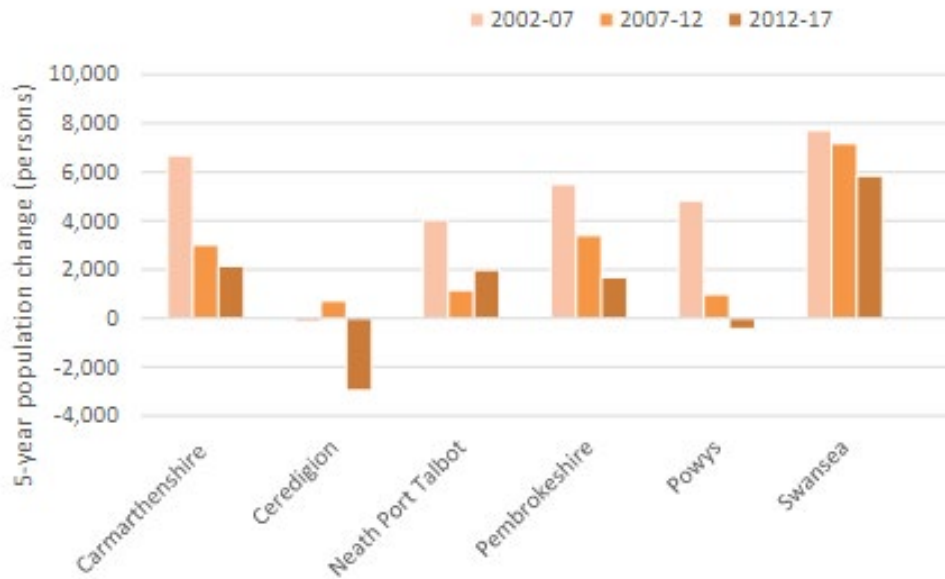
2.3 Local Housing Market Assessment

The Local Housing Market Assessment for Ceredigion County Council is undertaken as part of a Regional grouping including the following local planning authorities;

- Brecon Beacons National Park Authority
- Carmarthenshire County Council
- Ceredigion County Council
- Neath Port Talbot Council
- Pembrokeshire Coast National Park Authority
- Pembrokeshire County Council
- Powys County Council
- The City and County of Swansea

The Mid and South West Wales Regional Housing Market Assessment was carried out in 2019. As a result of it's combined nature the data contained therein is often not granular enough for our purposes. However along with additional data collated within this document, we can identify the following information pertinent to our Rapid Rehousing plans.

Fig 33. 5 year population change by comparison with other areas, 2002 – 2017

The total population in Ceredigion had decreased and is predicted to continue to decrease. This is not reflected in other areas. However due to the predicted household size reducing (below), this will still mean more homes are needed, especially smaller 1 bed homes.

Fig 34. Mid and South West Wales average household size.

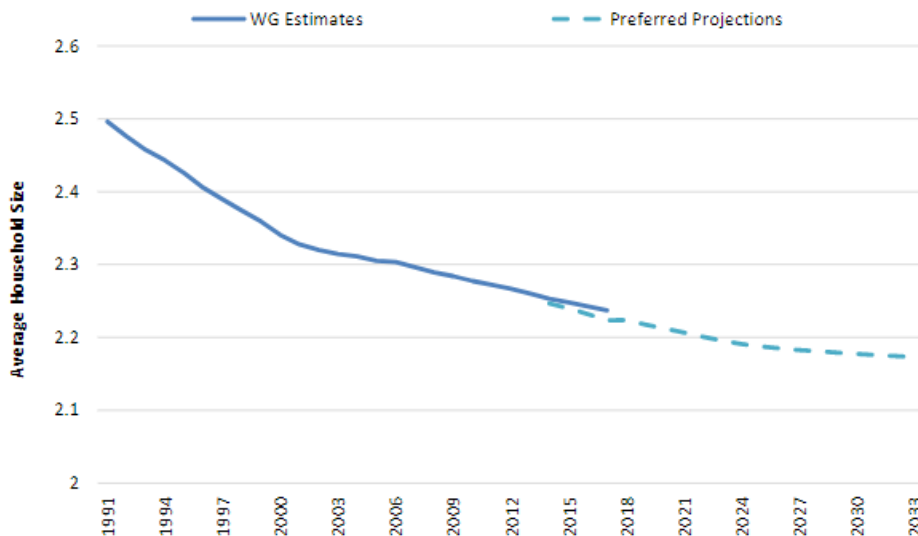

Fig 35. Mid and South West Wales projected household change 2018 – 2033

	Total Households				Total change 2018-33
	2018	2023	2028	2033	
Carmarthenshire	81,649	85,249	88,466	91,204	+9,555
Ceredigion	32,322	33,229	33,972	34,538	+2,216
Neath Port Talbot	61,753	62,868	63,809	64,395	+2,641

Pembrokeshire	55,697	57,869	60,041	62,213	+6,516
Powys	59,532	60,003	59,905	59,128	-404
Swansea	109,659	115,107	120,022	124,730	+15,071

The table above shows that despite reducing overall numbers, the corresponding reduction in household size means that there will be an increasing number of households in Ceredigion by 2033. This adds pressures to the demand for 1 and 2 bed housing.

2.4 Conclusion

In examining the data for presentations, outcomes and the local housing market a number of points stand out, from which we can begin to shape our direction, focus and plans for transitioning to a Rapid Rehousing approach.

- There is a rise in smaller household size and more smaller homes are needed (despite a generally decreasing total population).
- Ceredigion has lower than average earnings and higher than average house prices and rents.
- Ceredigion has a higher rate of private rented accommodation compared to Wales average (16.8% vs 13.2%) but a lower rate of Social Housing (9.5% vs 15.9%)
- This contributes to affordability issues.
- Most approaches to homelessness services are single persons.
- There is a significant unmet demand for 1 bed homes in social housing.
- There is a significant unmet demand for social accommodation in Aberystwyth and some unmet demand in Aberaeron.
- The private rented sector plays an important part in prevention and relief from homelessness.
- There is an increasing number of active cases and an increasing number of temporary accommodation placements.
- There are far more under 35 year olds in homelessness than the general population.
- The length of time spend in temporary accommodation is increasing.
- Ceredigion has proportionately high rate of rough sleeping, although absolute numbers are low.
- Affordability issues and the number of single person households means shared accommodation has a continued role in both temporary accommodation solutions and move-on options.
- 9% of cases in the last two years have been assessed more than once.

In moving forward with our Rapid Rehousing Transition Plan we have identified a number of key areas of focus. These have been identified through the data interrogation and provide Ceredigion County Council with a direction of focus when developing our future plans.

Key Focus

- Developing solutions for those under 35 years
- Focus on prevention of homelessness
- Understanding and avoiding repeat presentations
- Improving relationships with the Private Rented Sector
- Continued provision of shared temporary accommodation
- Further development of appropriately supported units of temporary accommodation and move on options for those with higher needs
- More 1 bed accommodation options
- Grow Leasing Scheme Wales
- Further development of mediation solutions
- Review common allocations policy

Assessing Support Needs – Section 3

3.1 Context

A full assessment of needs in relation to homelessness was carried out in 2021/2022 through development of the Housing Support Programme Plan. This programme set out the strategic priorities of Ceredigion County Council and partner agencies for homelessness prevention and housing related support services over the period 2022 – 2026.

The priorities identified in the Housing Support Programme Plan are reflected in the Rapid Rehousing Transition Plan, as the two documents will run alongside each other under our overarching Housing Strategy.

Key findings in the assessment of housing support needs include the following.

Key findings – support needs

- The greatest identified need for support is in homeless prevention (floating).
- Primary and secondary needs identified as significant include;
 - Mental Health needs
 - Substance Misuse issues
 - Physical or Sensory Disabilities
 - Chronic Health needs
 - Over 55's
- Unplanned leaving of service accounts for 26% of closures. Non-engagement with support is the largest reason at 46%.
- Of those accessing drug treatment services, 65% male, 35% female.
- One in four people will require support with respect to their mental health throughout their lives.
- There has been an increase in referrals for mental health services and in Mental Health Act assessments.
- Number of persons with learning difficulties set to rise over next 10 years. 70% of service users supported to live in the community.
- More work is needed for those experiencing domestic abuse alongside substance misuse and/or poor mental health.
- Risks around accommodating ex-offenders in shared settings means temporary accommodation cannot always be offered.

The key findings of support as a whole were developed into four strategic priorities.

1. Enhance access to HSG support services and strengthen links with generic advice services to address problems early and reduce the risk of escalation.
2. Provide appropriate interventions for all groups ensuring high level support is provided where needed.

3. Maximise support for people in temporary accommodation, enabling people to move on swiftly to settled accommodation with appropriate ongoing support, in line with a Rapid Rehousing approach.
4. Strengthen access to Private Rented Sector.

3.2 Volumes

Whilst the needs assessment generates a picture of housing support needs across the whole County, the Housing Support Programme Plan is the focus and mechanism for addressing these needs moving forward.

The Rapid Rehousing Transition Plan is focussed on the needs of persons in our temporary accommodation, with a view of enabling them to move on and out of temporary accommodation as soon as possible.

The needs assessment for occupiers of temporary accommodation was carried out in January 2023, giving the most up to date picture. A total of 86 households were accommodated at this time. This included households accommodated in our housing support projects.

In Ceredigion we operate a Housing Support Gateway, which enables us to capture and monitor support needs as households approach, enabling us to allocate the appropriate support. Utilising the Gateway, we can complete the table below.

Fig 36. Support needs of TA placements in January 2023

Support group	Recommended housing	Recommended support	Current case volumes (inc %)
Low/ none	Mainstream housing	Individualised support	44 (50%)
Medium	Mainstream housing	Individualised, likely to include multi-agency support	28 (33%)
High	Mainstream housing	Housing First/ Intensive floating support, including multi-agency support	12 (15%)
Intensive needs (24/7)	Supported housing	Residential support	2 (2%)

83% of persons in temporary accommodation were deemed at this point to have low or medium support needs. These persons will have a low amount of difficulty in moving to alternative accommodation and will be able to keep any housing support they need with them in the new address.

15% of persons were deemed to have high support needs. There may be difficulties in finding suitable alternative accommodation for this contingent of people. This is due to the level of support they require and their current ability to maintain independent accommodation.

In response to the difficulties encountered with this group, Ceredigion County Council are piloting a Time Critical Intervention project. This operates through a specific support provider working intensively with the person, making links with other agencies both statutory and non-statutory to enable the person to become stable and correctly supported. The TCI team are engaged at an early stage, whilst persons are in temporary accommodation or before then. Once a period of intense and focussed support is delivered and some stability achieved, the service can do a transitional handover to a more mainstream support agency.

As a further response, Ceredigion County Council are developing a more robust Housing First programme. This will incorporate both TCI and Housing First and enable the commitment to dedicated staffing. The pilot will also better enable properties to be identified for Housing First candidates, as this has been an area of difficulty. These services will be categorised as our ‘Complex Case’ service.

2% of persons are deemed to have intensive support needs. These persons are receiving s117 aftercare after previously being detained under the Mental Health Act. They do not meet eligibility criteria for Social Services Supported Placements. However, their support needs are so great that they are not able to move to independence in their own accommodation. Thus, they are stuck in temporary accommodation.

The Housing service has been having conversations regarding this cohort of persons with our colleagues in Mental Wellbeing & Substance Misuse Service. A recently commissioned report ‘Mental Health Supported Accommodation for People living in Ceredigion’ has recommended the development of a core and cluster model which the Services will be further developing. The Housing service will engage with this process to develop alternative solutions to support persons with Intensive support needs.

The snapshot of support in January 2023 is reflective of a full year. Whilst there needs to be dedicated pathways for those with higher end support needs, we are still finding difficulties in moving people on from temporary accommodation at the lower end, due to limited housing options.

Further analysis

To better understand the support needs, further interrogation of the snapshot data is explored below.

Fig 37. Support needs by household type

	Low/ none	Medium	High	Intensive
Single male	18	15	6	2
Single female	8	11	4	0

Family	4	0	1	0
Couple	1	0	1	0
Male single parent	2	0	0	0
Female single parent	11	2	0	0

Medium, High and intensive support needs are generally single persons. Most family units (including single parents) have low housing support needs.

Fig 38. Support needs by age group

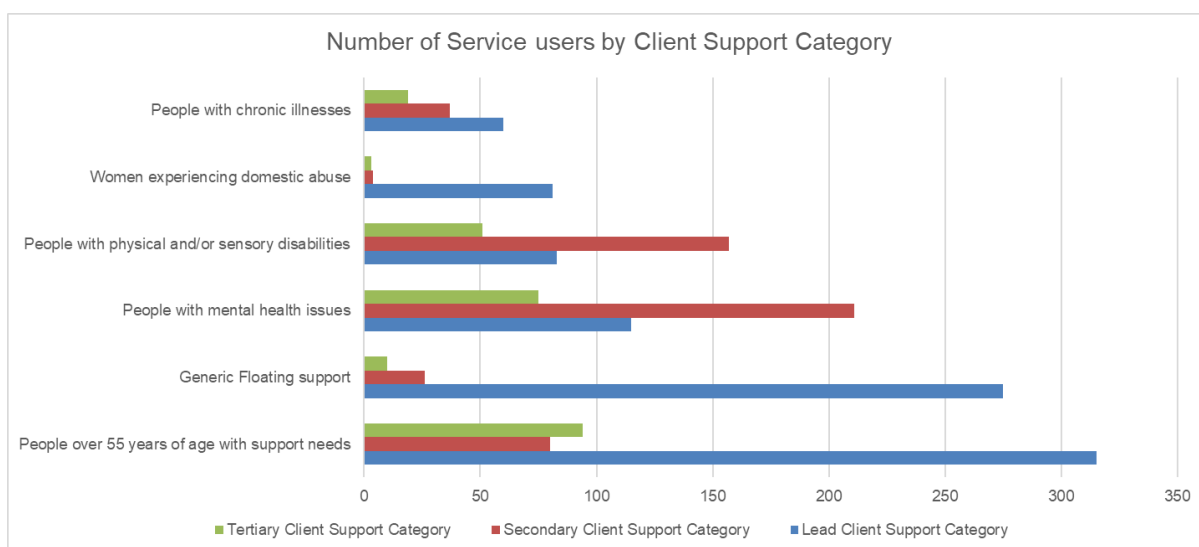
	Low/ none	Medium	High	Intensive
16-24	5	7	3	0
25-34	14	10	1	1
35-44	14	4	2	0
45-54	7	6	3	1
55-64	3	0	2	0
65+	2	1	1	0

The spread of support needs by age group again indicates that most groups have low or medium support needs. There is no trend or correlation with the high and intensive support needs to any particular age group.

3.3 Support requirements

Our Housing Support Needs Assessment published in 2022 looked at the support needs of the population of Ceredigion and identified key groupings, current needs and areas of focus. More detail can be seen in the needs assessment but the figure below identifies the five most common needs.

Fig 39. Number of service users across the five most common lead client support categories

People over 55 (primary need) is largely made up of persons assisted in Sheltered Accommodation schemes and therefore can be ignored for the comparisons with needs in temporary accommodation.

The tables above largely reflect the needs of our temporary accommodation cohort in that most clients need generic floating support to relieve their homeless situation.

In reflection of this need our Housing Support Programme, through the new outcomes framework, ensures that the focus for all housing support providers is on the mandatory outcomes relating to homelessness and accommodation. Our HSG spend plans reflect specific cohorts and aim to include some specialist areas of support. Providers are allocated according to need and can work with those in temporary accommodation as well as in the community.

Commissioning

2023 will see the service looking at recommissioning the Housing Support providers. During this time, we will be engaging with all partners to ensure service delivery which meets the needs of the community as well as Ceredigion County Council's Through Age and Wellbeing Strategy.

Broad groupings for recommissioning are laid out below, with further detail to be scoped out in the coming months.

- Complex case & outreach
- Temporary accommodation support
- Mental Health
- Substance misuse
- Generic support
- Physical disabilities
- Learning disabilities
- Supported living
- Older adults
- Young persons
- VAWDASV
- Offenders

3.4 Accommodation requirements

The accommodation requirements of homeless presentations and those in temporary accommodation need to be considered when developing solutions. Section 2 - Homeless Data and Analysing Need, explores this in more detail.

The overriding need for accommodation of those presenting as homeless is for 1 bedroomed, with a significant need for 2 bedroomed properties. Comparison with the available social housing stock and all stock can be seen in section 2.

With such a shortage of 1 bed properties in social housing stock, this places considerable pressure on the private housing market to accommodate single persons, and this is similarly felt in the provision of temporary accommodation.

The Social Housing Grant programme is aware of the accommodation needs and programme delivery considers household type and areas of demand.

In reflecting whether there is sufficient accommodation with support, Fig 36 shows that just 2% of persons in temporary accommodation need supported accommodation to move on. Ceredigion County Council currently has none of this type of accommodation, leaving people in need stuck in temporary accommodation or moved on to mainstream accommodation which may not be the most appropriate solution. **This is therefore an area to consider in forward plans.**

15% of persons require a high level of support, with multi agency approaches, which can be delivered in mainstream housing. Our **expansion of the Complex Case service**, in conjunction with other projects such as Area Planning Board Complex Case project and Blue Light project will look to provide in this area. However in terms of accommodation need, this can be delivered alongside lower level support needs.

Shared accommodation continues to be needed to facilitate demand, particularly in the under 35 years age group. Consideration will need to be given to how the Council can support this type of accommodation, considering this alongside support needs of the occupiers.

3.5 Continual assessment/ mainstreaming

Ceredigion County Council have recently introduced a central Gateway for all housing support referrals. This system enables us to monitor needs, outcomes and performance of our housing support providers and has provided us with key data in establishing where our greatest support needs lie. Through this central system we can maintain a level of control over demand, matching to the most appropriate provider or increasing services as necessary.

Applications for support can be made by partners including third sector, health services and social care, as well as by housing options team. The Gateway team then make a formal referral and monitor support delivery thereafter.

In order to more fully integrate the housing support service and raise awareness there will be a communications plan rolled out in 2023. Additionally, through commissioning plans this will enable us to engage with all relevant services to raise awareness of the support available and the route for access.

Some clients will require closer working between early intervention and support teams, social care, health teams and housing. The Through Age and Wellbeing model supports a multi-agency approach and early help and prevention, and the Council is already well set up for joint working.

Through the Signs of Safety model, agencies can work together to build on the strengths of individuals to encourage independence, ultimately moving to community and peer to peer support models for the majority of the lower level support.

Understanding local temporary accommodation supply – Section 4

4.1 Baseline

Fig 40. Units in use as TA, March 23

Temporary accommodation type	Baseline capacity (Units as at 31/03/23)	Groups accepted – any exclusions	On-site services available	Service charges	Notes
Triage centres	14	4 units are exclusively for young people 16-25 (generally 16-19) Single persons only	Housing management Support staff Staffed 24/7	£29	Shared kitchens and bathrooms
Temporary accommodation – shared	20	No children, single persons, some couples	Housing management and support staff. Mix of hours.	£29	Some en-suite, others shared bathroom. Shared kitchens. 8 units have a kitchenette.
Temporary accommodation – self contained	45	All groups accepted	none	£0	All self-contained flats/houses.
Supported accommodation	10	5 for harm reduction (wet-house) 5 for ex-offenders	Housing management Support staff Staffed 24/7	£29	Projects Harm Reduction & Ex-Offenders. Shared kitchens and bathrooms.
Other (inc B&B/hotel)	No retained units	n/a	n/a	n/a	

4.2 Usage

Triage centres

Currently the Local Authority have two triage centers.

Aberglasney, Aberystwyth

This property comprises of 10 units in a shared environment with 3 kitchens and 4 bathrooms. There is an office on site, a further support room and laundry facilities.

One of the bedrooms in the property is suitable for wheelchair user, with the ground floor bathroom containing level access shower, and the bedroom containing suitable kitchenette.

This property is fully staffed with a mix of property management and support staff.

All single households can be accommodated in the rooms, however due to the nature of the 24/7 staffing, persons with some support needs tend to be accommodated here.

Whilst the intention is for this to be a triage and assessment unit, due to the lack of capacity to move persons to other accommodation after assessment, the pathway is not progressive.

The property is leased from an RSL and condition is good.

Average length of stay during 2021/22 is 63 days.

49 Portland Road, Aberystwyth

This property is comprised of 4 bedrooms with a shared kitchen and bathroom. There is an office on site.

This property is identified as young persons temporary accommodation and assessment unit. Young persons from age 16 to 25 who require a more nurturing environment are placed here. Most placements are between 16 and 19 years.

The property is staffed for 6 hours a day, 7 days a week. The staffing is provided by Housing Support Grant.

Whilst the intention is for this to be a triage and assessment unit, due to the lack of capacity to move persons to other accommodation after assessment, the pathway is not progressive.

Average length of stay during 2021/22 is 88 days.

The property is offered by an RSL and condition is fair.

Temporary Accommodation – shared

Jasper House

This property is comprised of 8 bedrooms, each containing a small kitchenette. 3 bedrooms on the ground floor are en-suite. 2 further bedrooms have a wc. There are shared bathrooms on first and second floor. There is a shared kitchen on the ground floor. There is an office on site.

There is capacity to house a couple in one of the rooms with the remainder housing single persons. There are 3 ground floor rooms, although there are a few steps to the property. Those with some mobility needs are matched to the ground floor rooms.

This property is fully staffed with a mix of property management, support staff and security.

The property was leased as an additional unit during the pandemic and demand remains high.

The property is offered by an RSL with lease proposed. It's condition is fair, but could benefit from a reconfiguration to fully en-suite.

Average length of stay during 2021/22 is 113 days.

26 Cambrian Street

This property is comprised of 6 bedrooms with shared kitchen and bathroom facilities. One room is a double room that can cater for couples. There is an office on site, but in infrequent use. It caters for single persons with limited support needs.

The property is not staffed.

The property is on rolling lease with social letting agency. It's condition is fair.

Average length of stay during 2021/22 is 96 days.

13 Corporation Street

A 6 bedroom property with shared bathrooms and kitchen. One room is a double. There is no office on site.

The property benefits from increased support presence via neighbouring property 9 Corporation Street, with staff providing support at both locations, funded by HSG.

The property is intended to be a step down from 9 Corporation Street, however is largely in use as temporary accommodation with direct access due to demands.

The property is leased from private landlord. It's condition is poor, and the landlord has indicated that he is looking to sell the dwelling.

Average length of stay during 2021/22 is 76 days.

Temporary Accommodation – self contained

Flat 1 – 3, Afallen Deg, Bow Street

3 no self-contained one bedroomed flats in a sheltered scheme complex. These are ground floor units in an over 55 complex, with low level showering. Efforts are made to allocate these to persons who have mobility issues or are over 55. Support is floating.

The properties are offered by an RSL and in good condition.

Flat 1 – 3, Llwynon, Cardigan

3 no self-contained flats in Cardigan. Two are 1 bedroom and one is a 2 bedroom. Support is floating.

The properties are offered by an RSL and in good condition.

Flat 1 – 3, 5 Llanbadarn Road, Aberystwyth

3 no self-contained one bedroom flats in block. These flats are located within close proximity to the Community Mental Health and Crisis teams. As such, in the absence of dedicated supported housing for people experiencing poor mental health, these flats are generally allocated to this cohort.

Support is floating, and due to the occupiers often being Mental Health Act discharges eligible for s117 aftercare, support is provided by both commissioned services (social care and health) as well as Housing Support Grant.

The properties are offered by the social letting agency and in fair condition.

Flat 1 – 5, 61 Marine Terrace, Aberystwyth

2 no ground floor flats, 1 bedroom. One of these is an accessible flat. 2 no first floor flats, 1 bedroom and 1 no second floor 2 bed flat. These self-contained flats are all in the same block. Floating support.

The properties are offered by an RSL and in good condition.

Flat 1 – 9, Yr Hafan, Aberystwyth

6 no self-contained 1 bedroom flats and 3 no self-contained 2 bedroom flats. These self-contained flats are all in the same block. Floating support.

The properties are offered by an RSL and in good condition.

North – dispersed

3 no 3 bed family homes

1 no 3 bed flat

2 no 2 bed house

6 no 2 bed flat

1 no 1 bed flat

Mid – dispersed

1 no 2 bed house

1 no 2 bed bungalow

South – dispersed

1 no 3 bed house

1 no 2 bed house

1 no 1 bed flat

2 no 1 bed bungalow

All dispersed units are let through the social landlord or social letting agency partner and are offered under cooperation partnerships. Support at these locations is floating support.

Average length of stay in self-contained accommodation during 2021/22 is 129 days.

Supported accommodation

Harm reduction project

6 bedrooms in a shared unit with shared bathrooms and kitchen. There is an office on site and this property is staffed 24/7 funded by HSG.

The property is leased from a private landlord and in fair condition.

Average length of stay during 2021/22 is 129 days.

Ex-Offenders project

5 bedrooms in a shared unit with shared bathrooms and kitchen. There is an office on site and this property is staffed 24/7 funded by HSG.

The property is leased from a private landlord. It's condition is poor and the landlord has indicated that he is looking to sell the dwelling.

Average length of stay during 2021/22 is 43 days.

B&B/ Hotel

Whilst Ceredigion County Council are not in contract with any B&B or hotel provider, we nevertheless need to make occasional use of this type of accommodation. Placements are made for as short a time as possible, often as a stop gap until temporary accommodation becomes available.

In recent months however our usage of this type of placement has increased such that spend in this area has increased significantly.

Fig 41. Persons accommodated in B&B/ hotel

	No of persons	Cost to LA
2020-2021	2 (1 child)	£2295
2021-2022	21 (4 children)	£8462.40
2022-2023	73 (21 children)	£32,063.75

Average length of stay during 2021/22 is 10 days.

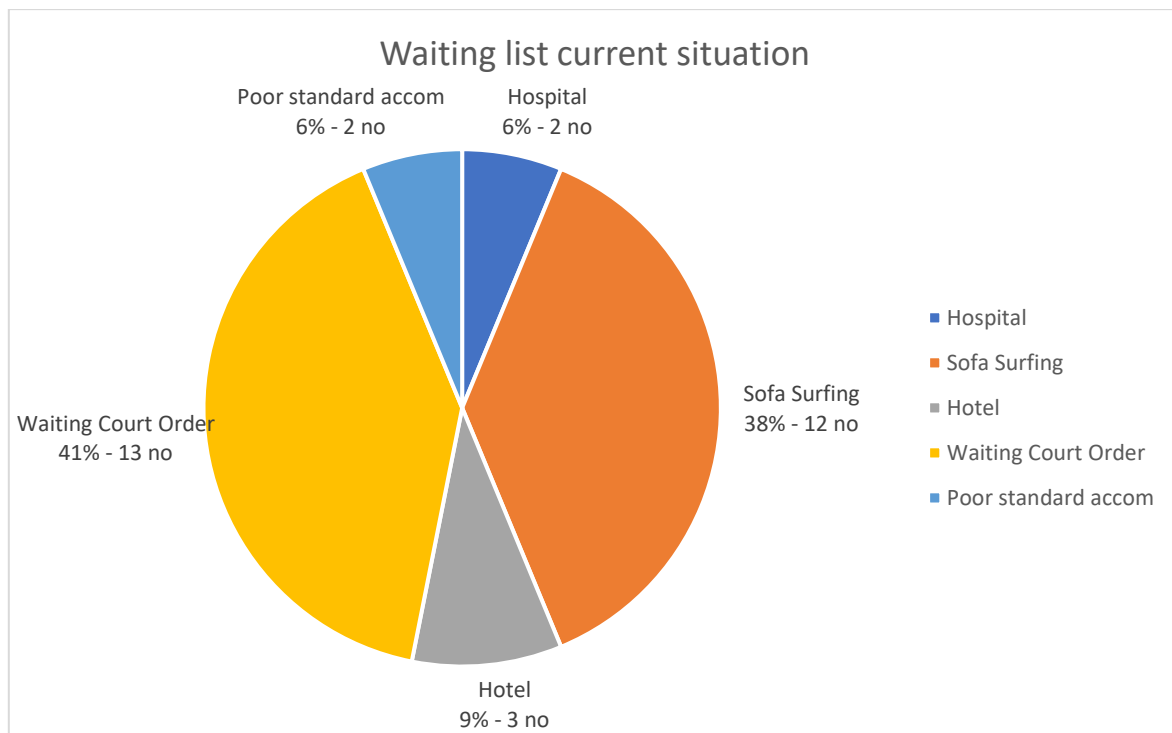
Waiting list

In order to minimise inappropriate stays in B&B/ hotel, and to best manage limited temporary accommodation stock we hold a waiting list of homeless persons who are waiting for temporary accommodation. This fluctuates however in order to get a picture of the demand for temporary accommodation a snapshot of the list is included.

On 16th May 2023 there are 32 households on the waiting list for temporary accommodation. This includes 29 children in total. Persons are added to the waiting list when it is no longer possible to extend their current accommodation beyond more than a short period. The current circumstances of these persons are shown below.

In times past the Housing Options team would have placed anyone who was at the end of the Notice of Eviction period in temporary accommodation, however such is current demand we now routinely wait for a Court ordered possession date.

Fig 42. Current circumstances of households on waiting list.

4.3 Inclusivity

The Housing Options service seeks to accommodate wherever possible according to needs. This is subject to the local connection assessment.

There are certain accommodations which are set aside for particular groups in order to make sure needs are met.

Refuge – West Wales Domestic Abuse manages domestic violence refuge provision in the County. This is restricted to those who have experienced abuse, though there is some provision for families, males and trans community as well as females.

Projects – Ex-Offenders unit is provided for those leaving secure estate and, in some instances, (space allowing) those who are at risk of entering secure estate. This unit can be difficult to manage owing to it being a shared environment and the heightened risks of the persons placed there. Further, at times the unit is full and ex-offenders cannot always be provided for in this specific environment which leads to this cohort having to be placed in general needs temporary accommodation.

Projects – Harm Reduction unit is provided for those who are struggling with substance misuse issues. These are often linked with poor mental health. The environment is set up to provide care and support to encourage a less abusive relationship with substances. Substance use is not tolerated on site; however an open attitude is encouraged aiming to enable residents to acknowledge usage as a first step to addressing addiction.

Family accommodation – All of our accommodation for families with children is self-contained. We do not place families in shared accommodation.

Unmet needs/ gaps in provision

We recognise however that there can be a limit to the suitability of temporary accommodation for certain groups and there are areas where we struggle to cater for need including the below:

High risk & violent offenders – Due to most of our single person accommodation, and our ex-offender project being shared environments this can lead to difficulties in provision of accommodation for those who have very high risks, or who cannot easily get on with others in a shared environment. This can make it difficult to place some persons, or for placements to be short lived for others.

Mental health issues – There are a cohort of individuals who struggle to live independently due to poor mental health. Often these are leaving hospital having had some time under Mental Health Act placements. Whilst not meeting the threshold for commissioned supported living placements, we struggle to find suitable accommodation with adequate support, and they can end up staying in temporary accommodation for too long.

Detox placement/ Rehab recovery – Where a person is ready for a residential rehabilitation placement for substance misuse problems, there can be difficulties in supporting this pathway. We do not have a specialist set-up where a person can go to dry out before placement or can be supported after their rehabilitation prior to full independence in their own home. Placements can be delayed until a person has secured a permanent home.

Pets – The majority of our temporary accommodation does not allow pets. This can prove difficult when trying to aid a household with a pet, particularly where they indicate that the pet is an emotional support animal.

Plan the Temporary Accommodation transformation – Section 5

5.1 Vision

By working with partners, we can prevent and relieve homelessness as quickly as possible, providing timely and appropriate support and suitable pathways enabling people to be independent in their homes and communities, ensuring homelessness is brief, rare and unrepeated.

To achieve this we will need to ensure that:

1. There is early intervention and prevention to avoid the need for temporary accommodation wherever possible.
2. Temporary accommodation placements are as short as possible and there are clear pathways out of temporary accommodation.
3. That there is sufficient support available for people in temporary accommodation to resolve their situation.
4. That there are specific types of accommodation available to meet needs.
5. That B&B/ hotel use is by exception only.

Reflecting on success in Scotland and our recent temporary changes to the allocation of social housing in Ceredigion (as short-term measure to address need) it's clear that a revision of our Common Allocations Policy will be needed as a key measure to address the pathway out of temporary accommodation and this has been reflected also in our Housing Strategy 2023 – 2028.

Within the vision above, areas of key focus are identified below.

- Developing solutions for those under 35 years
- Focus on prevention of homelessness
- Understanding and avoiding repeat presentations
- Improving relationships with the Private Rented Sector
- Continued provision of shared temporary accommodation
- Further development of appropriately supported units of temporary accommodation and move on options for those with higher needs
- More 1 bed accommodation options
- Grow Leasing Scheme Wales
- Further development of mediation solutions
- Review common allocations policy

5.2 Key challenges

The primary challenges to our Rapid Rehousing Plan can be set out as follows;

1. Lack of affordable move-on accommodation. As a non-stock holding Council there are limitations in what we can directly provide to homeless households.

We aim to address this in the following ways.

- Social Housing Grant delivery plan
- Leasing Scheme Wales
- Improved relationships with PRS landlords
- Enhanced bond guarantee
- Use of own stock in partnership with others to provide affordable lettings

2. Future changes in legislation following Welsh Government review of homelessness and pending white paper.

We aim to address this in the following ways.

- Delay review of Allocation Policy until white paper is published
- Continue to engage with Welsh Government and partners to provide experiences and learn from good practice
- Be flexible about the future direction

3. Exiting leased shared temporary accommodation stock is old and unsuitable.

We aim to address this in the following ways.

- Seek to move shared temporary accommodation to new premises.
- Consider the provision of office/ shared space from which partner support services can appropriately engage.
- Look to move away from shared accommodation for high-risk individuals.
- Look at new solutions to meet gaps in provision.

4. Ukraine & end of hosting and changes

We aim to address this in the following ways.

- Work closely with refugee resettlement team and dedicated support to explore alternative hosting options
- Provide appropriate advice to dedicated support teams to help them aid Ukrainian families, including Renting Homes Act and Housing Act advice.

5.3 Transformation plan

The target for accommodation transformation is a reduced stock more suited to needs. The aim of rapidly rehousing homeless households should reduce temporary accommodation requirements. We recognise that there will be a continued need for shared accommodation.

Alongside this we recognise that our supported units need to be developed further, with new locations providing an enhanced support environment for those with higher needs.

Fig 43. Planned changes to provision with estimated costs

Type of accomm	Current capacity	Target capacity by 2028	Brief description of work required	Approx costs current	Approx operating costs future	Funding source
Triage centre	14	14	N/A	Operating £375,000	Operating £375,000	HSG, Rental income, LA core.
Shared TA	20	14	Improvements to ensure all suites have kitchenette with en-suite where possible.	Capital to improve £210,000 Operating £346,500	Operating £246,300	Rental income, LA core.
Self-contained TA	45	25	N/A	Operating £70,000	Operating £65,000	Core, HSG
Supported accomm	10	18	New site/s required for increased capacity and appropriate support	Capital – for purchase/build Operating £342,000	Operating £597,500	HSG, Rental income, LA core.
B&B/hotel	0	0	N/A	£33,500	None	WG homeless funds

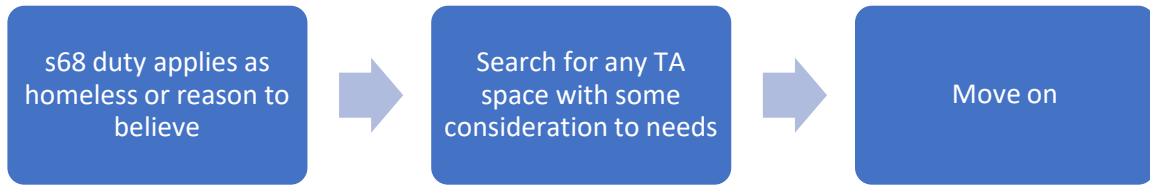
Housing support alongside these units will be developed further through commissioning and ongoing service development.

Pathways

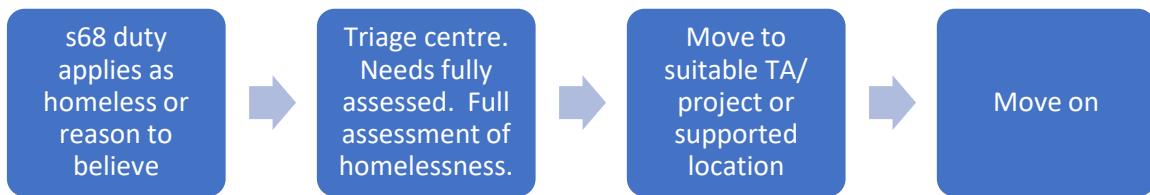
Current operating practices for allocation, in particular to shared temporary accommodation do not allow for proper focus on triage and early targeted support. Our triage centre gets blocked by people not moving to suited need accommodation. Similarly, we find that homeless single persons are accessing alternative accommodation directly, without having been through the triage centre to appropriately assess their needs and suitability. This can lead to incorrect placement.

Thus we aim to change allocation process for shared units as follows;

Current

Proposed

Families moving into self-contained accommodation are likely to continue to be housed in the same way as current. Their support needs will be met with floating support.

Development of the Plan – Section 6

6.1 Vision

The vision for Rapid Rehousing in Ceredigion is that:

By working with partners, we can prevent and relieve homelessness as quickly as possible, providing timely and appropriate support and suitable pathways enabling people to be independent in their homes and communities, ensuring homelessness is brief, rare and unrepeated.

This vision sits neatly alongside our Housing Strategy aims.

“There will be sufficient, suitable and sustainable accommodation to meet residents’ needs now and in the future.”

And our Housing Support Programme Plan.

“Statutory, third and private sector partners work effectively together to ensure that people in Ceredigion have access to suitable housing with timely and appropriate support within their local communities.”

To achieve this, we will work towards delivering on the following priorities:

Priority 1: There is early intervention and prevention to avoid the need for temporary accommodation wherever possible.

A key component of avoiding and minimising homelessness is the opportunity to engage early with services to find solutions to housing issues which are arising. Providing good quality Information, Advice and Assistance is a key aim of the Council’s Through Age and Wellbeing action plan and the Housing Service will aim to improve current offerings.

Good partnership working between Housing Options and Housing Support teams and appropriate use of commissioned services will ensure that the right support is available to prevent the need for households to access temporary accommodation altogether.

Priority 2: Temporary accommodation placements are as short as possible and there are clear pathways out of temporary accommodation.

By making better use of our Triage centre to establish needs we can make the most

appropriate temporary accommodation placement to best support people to move on to settled accommodation.

Through our Housing Support commissioning we will address the availability of appropriate support at temporary accommodation and supported projects.

Through a review of pathways, we will ensure that there are clear and appropriate through flow from homelessness to temporary solutions to settled homes. This will ultimately include a review of our Housing Allocations policy to ensure those with greatest need are able to access social housing.

Through working with partners such as Registered Social Landlords we will develop housing schemes in line with needs to enhance affordable housing options.

In addition, we will grow our own leased accommodation, through Leasing Scheme Wales, to improve the availability of affordable accommodation as move-on.

Priority 3: That there is sufficient support available for people in temporary accommodation to resolve their situation.

We have already introduced a central 'Gateway' for access to housing support which better ensures needs are addressed appropriately and support is monitored.

Through our Housing Support commissioning we will address the availability of appropriate support at temporary accommodation and supported projects. This will include a more assertive approach to the provision of support to aid those in temporary accommodation to address their personal housing plans and find long term solutions.

Priority 4: That there are specific types of temporary accommodation available to meet needs.

We have identified above some specific needs which are currently not appropriately addressed with current temporary accommodation solutions. We will work with partners to explore these areas in more detail and develop solutions that not only meet temporary accommodation needs but satisfy wider Through Age and Wellbeing aims.

Priority 5: That B&B and Hotel use is by exception only.

We do not have any agreements with B&B or Hotel's in the County that enable us to exclusively utilise accommodation or hold it vacant for use. Instead, when our temporary accommodation is full, and we have a duty to provide accommodation we will book rooms or units through booking platforms or in direct contact with the organisations as need arises. This type of placement is costly.

We will continue with this practice as we intend that the stay will be for a minimal period until alternative temporary accommodation is found. Hotel accommodation is not suitable for extended periods due to there being a lack of facilities such as cooking and laundry, minimal storage, and the proximity of holidaymakers. We are unable to provide any security to occupiers who sometimes have to move placement due to prior bookings.

Whilst we will look to B&B and Hotel use being for exceptions only, recent data suggest that it is still an option that we need to maintain.

6.2 Homelessness prevention

Whilst the introduction of Renting Homes (Wales) Act 2016 has in most cases provided a longer window of opportunity to address potential homelessness, the duty assessments under Housing (Wales) Act 2014 have not caught up.

Nevertheless, our current approach is to accept cases from those who have been served a notice of eviction, in order to provide advice and assistance regarding the legal process, assess support needs, resolve particular matters such as arrears, and support them to find their own solutions in the interim.

We recognise that homelessness cannot always be prevented. We therefore work with households to find alternative accommodation both in social and private sector before the need for temporary accommodation.

The key challenges to homeless prevention can be identified as:

1. Affordability of accommodation

We aim to address this in the following ways.

- Continued development through Social Housing Grant
- Expansion of Leasing Scheme Wales
- Use of Discretionary Housing Payments where appropriate
- Use of discretionary homeless prevention funds to provide deposits
- Direct households to additional financial support opportunities including Citizens Advice and Advice Link Cymru for income maximisation and benefit guidance and DAF for white goods or furniture.

2. Complex support needs

We aim to address this in the following ways.

- Use of housing support Gateway to provide appropriate support provision
- Work with partners in social care and health in a multi-agency approach
- Expansion of Complex Case team, incorporating time critical intervention and housing first

3. Poor quality housing and housing management

We aim to address this in the following ways.

- Provide advice and support to landlords to educate and upskill, including through direct contact and referring to Rent Smart Wales.
- Referring to Housing Standards team to address disrepair or management issues.

4. Lack of guarantor or reference

We aim to address this in the following ways.

- Provide appropriate references from our temporary accommodation placements.
- A landlord guarantee scheme.

Targeted prevention groups

There are some specific cohorts which data shows present in higher proportion to the housing options service or in need of a more tailored approach to homeless prevention (and relief).

Young persons (under 25)

To tackle the growing issue of young people approaching the service for assistance with homelessness we need to work more closely with our colleagues in the Support and Prevention and Planned Care services, particularly with youth work teams and leaving care advisors. Through a joined-up approach we will be able to provide appropriate early advice and information to young people still in school about housing options. There will be further opportunities here to expand the links between housing support providers and youth services to improve provision.

The Care Leavers Accommodation and Support Framework identifies five stages reflecting the journey of a young person as they leave care, and these steps are not exclusive to care leavers.

1. Preparing for the reality of housing options

Young people are given the opportunity to consider their housing options through looking at local housing markets, getting skills in finance and budgeting and managing a home.

2. Planning young people's accommodation and support options with them

They are supported in choosing accommodation which will suit them, given constraints on local markets. They are given information on their tenant responsibilities and rights and assisted to move on in a planned way.

3. Reducing housing crisis

Ensuring there are safe and appropriate short-term options for young people and specifically avoid bed and breakfast for 16 and 17 year olds.

4. Accessing housing and support as needed

Making sure that young people who need high levels of support to transition to independence are supported to remain with family or make sure they have

enough support where they live, including supported housing or lodging options.

5. Accessing and successfully managing longer-term move-on and support options

Support to independence and knowing where to get additional help when needed.

Through the commissioning and continued development of housing support services for young people we can make particular provision for those more vulnerable young people, including care leavers, to enable them to transition to full independence.

Housing support grant currently supports 18 young person beds in both shared and self-contained accommodation provided by partners. Pathways through these schemes need to be further developed through commissioning of HSG.

Breakdown in relationships is a common theme for young people presenting as homeless. We have identified that family mediation could provide a solution and will be working more closely with the early intervention service and parenting and family support to ensure appropriate solutions are developed.

Whilst we have an identified temporary accommodation triage unit for young homeless persons, this is just 4 bed spaces and has limited pathways for move-on. Currently funded with Youth Innovation grant funding, this model needs to be further explored to ensure provision is best meeting needs.

Additionally, there is a youth housing first provision with 5 self-contained flats which has historically been funded through mixture of Welsh Government and HSG funds. Such schemes are currently under review by Welsh Government and this may impact provision in the County.

Single persons particularly those under 35

Our largest share of homeless presentations is single people many of whom find it difficult to obtain affordable settled accommodation. Where this intersects with those under 35 years old this is a particular need.

To tackle homelessness in this area we will be proactive in offering housing support services. We will look to provide appropriate and realistic advice and information about the cost of housing and the available benefits.

We will continue to provide shared temporary accommodation solutions for single people as this allows us to use our resources more efficiently.

We will work closely with the Registered Social Landlords particularly in relation to new build developments through Social Housing Grant, to ensure that new developments match need. Similarly needs will be fed into the Local Housing Market Assessment.

We will support single people (and other cohorts) financially with up-front costs to get set up in an appropriate and affordable tenancy, putting them in a good starting point for sustaining the tenancy, and ensure they know where to drop in for advice.

Complex needs

A group which continually provide us with more challenges around rapid rehousing are those with complex needs. Combinations of poor physical health, mental health, substance misuse, trauma or criminal history means this small but significant cohort can find it difficult to move on.

A trauma informed approach is needed, working closely with the third sector and other statutory services to actively engage with this group, working in a strengths-based way to help them to find solutions.

Through our Housing Support Grant re-commissioning we will be securing a provider that is able to demonstrate experience with complex needs, non-judgemental and able to establish relationships with the cohort and a perseverance to effect change.

High risk, including ex-offenders

The number of prison leavers with accommodation needs remains steady and we commission an ex-offenders project through Housing Support Grant to provide dedicated accommodation and support to transition back to the community. This comprises of a 5 bed shared unit.

At times this unit is full leading to ex-offenders having to be placed in regular temporary accommodation units, risks allowing.

Risk management is the greatest issue with ex-offenders. Good working relationships with HMPPS enable appropriate sharing of information, and the accommodation unit is staffed 24/7. However, on occasion we are unable to accommodate higher risk or repeat offenders. In part this is due to increased difficulties in managing risk in a shared environment. Whilst a shared unit can be seen as cost effective, future consideration will be given to a more self-contained model.

In addition to the unit, within Ceredigion we work with the Police and partners in providing a self-contained flat for IOM nominals. The intention of this is to provide a space for the nominal to work with wrap around services, including Police, probation, drug and alcohol and mental health services and housing support, to maximise the chance of change. This partnership approach works reasonably well. For a short while, due to the success of the first flat (mid County) a second flat was introduced to the scheme. However due to the location of the flat in the main town of Aberystwyth, it proved less effective and was ended.

6.3 Rapid Rehousing transformation

Throughout the document we have highlighted specific needs and challenges. Prevention of homelessness is at the forefront of our Rapid Rehousing transformation, aiming to prevent or relieve homelessness in a timely manner. Use of temporary accommodation should be limited and for as short a time as possible. Where temporary accommodation solutions are required, these should be appropriate to the needs of the household.

To avoid or limit time spent in temporary accommodation, we need also to consider solutions for relief of homelessness, including move-on options and social housing. These are detailed more widely in the Housing Strategy 2023 – 2028.

In considering our approach we can group actions under the following headings.

Universal prevention

This can be characterised as preventing or minimising the risk of problems arising through provision of universal services which are available to all. Some of the reasons for homelessness such as poverty or trauma cannot be resolved through the Rapid Rehousing Plan alone but require continued partnership working with other agencies to share responsibilities and develop solutions.

- Use of Housing Support Gateway to provide housing related support.
- Referral to other Council services such as Youth Intervention teams or Community Connectors.
- Through Housing Strategy, aim to provide appropriate housing choices.
- Work with partner agencies such as Health Board, Criminal Justice etc. to improve pathways and opportunities.
- Improve relationships with Private Rented Sector landlords.
- Growing Leasing Scheme Wales portfolio.
- Reviewing current Common Allocations policy (social housing).
- Provision of increased number of 1 bed units through Social Housing Grant.
- Direct households to additional financial support opportunities including Citizens Advice and Advice Link Cymru for income maximisation and benefit guidance and DAF for white goods or furniture.
- Improved access to drop-in services.

Targeted prevention

Targeting individual groups who are identified as being at a high risk of homelessness for a preventative approach.

- Commissioning of specific support through Housing Support Grant.
- Improved access to drop-in services.
- Carry out work to better understand and address repeat presentations.
- Housing Options intervention when at risk of homelessness.
- Use of benefits, DHP or discretionary funding to resolve arrears or aid with moving costs.
- Referral to other Council services such as Youth Intervention teams and Team Around the Family for mediation.
- Work with Housing Standards service to intervene for poor housing conditions.

Crisis intervention

Managing the impact of homelessness once it has occurred including the provision of temporary accommodation.

- Provision of temporary accommodation appropriate to needs.
- Continue to offer shared temporary accommodation.
- Maximise housing related support for those in temporary accommodation, to support move-on.
- Use of a landlord guarantee scheme.

Work is underway in support of many of the identified solutions and the Rapid Rehousing Plan, alongside the Housing Strategy and the Housing Support Programme Plan, will continue to provide focus and direction.

6.4 Accommodation model

Key to the transformation is the provision of appropriate accommodation for crisis intervention. We have already identified above our current provision and identified gaps which we need to overcome. Our proposed future model is laid out below, showing changes in orange and new provision required in green.

Fig 44. Planned changes to accommodation.

Low support needs	Medium support needs	High support needs	Intensive support needs
Shared TA 14 units	Triage centre 14 units	Ex-offender 6 units	Need to be fulfilled by social care
Self-contained TA 25 units		Harm reduction 6 units	
		Detox placement/ rehab recovery 2 units	
		Mental health supported 4 units	

The table shows a reduction in units for low support needs. The reduction is from 20 to 14 shared units and 45 to 25 self-contained. The aim is that through better prevention and faster relief the overall number of units required will drop over time.

Though the Triage centres have been identified as medium needs, this is largely a reflection in the staffing required at the property to correctly undertake assessments and not necessarily needs of occupiers who will pass through. This may include those undergoing social care assessments for intensive supported accommodation.

We have gaps in provision of placements with support for those with higher needs, including appropriate ex-offender accommodation, increased harm reduction capacity, specific dry house for detox placement or rehab recovery, and those with

poor mental health (as identified in 'Mental Health Supported Accommodation for People living in Ceredigion' report).

Due to Ceredigion County Council not holding social housing stock, the temporary accommodation provision will be sourced through partnership working with RSL's, leased accommodation from private landlords and where possible Council owned buildings.

All persons in emergency/ temporary accommodation will be allocated a housing support worker through the central Gateway to support move on to settled homes. Support can continue once settled if required.

Settled accommodation will continue to be sourced through private rented sector as well as social rented sector and the common allocations policy will be reviewed, exploring whether changes are needed to better support homeless households.

6.5 Pandemic response

The Covid-19 pandemic and the Welsh Government response to homelessness as a result (Everyone-in) was a leading cause of our temporary accommodation stock increasing. We are not yet seeing any decrease in pressure on the system, partly due to subsequent legislative changes increasing priority need groups, and partly due to the cost of living crisis.

The service adapted during the pandemic and has settled into an increased stock of accommodation, a new structure and processes which at present does not require any further changes.

The enactment of the Renting Homes (Wales) Act 2016 brought opportunities to intervene at an earlier stage, with the introduction of 6 month notices which puts a greater emphasis on prevention and time to find alternative solutions so that temporary accommodation is not required. It is clear also that there are further changes on the horizon regarding homelessness including intentionality decisions, prevention duties and priority need among others.

The aims of Rapid Rehousing may in part be helped by such changes which may bring further opportunities, but in any case, the vision and aims will still be relevant. Once further announcements are made later this year, we will look to evaluate our common allocation policy and the impact on current direction and practice.

6.6 Initial socio-economic/ equalities impact assessment

A full impact assessment will be carried out prior to the publication of the plan and appended to the document.

Resource planning – Section 7

7.1 Existing resource

Since the pandemic and increased financial support from Welsh Government the financial landscape has changed. The information below sets out the current sources of funding and impact of change.

Rental income

All placements in temporary accommodation are liable for rent. Most placements are able to claim housing benefit to cover their rent costs. Where properties are offered for use by partner Registered Social Landlords, rental income is collected by the RSL directly.

Rent is set by comparison to the Local Housing Allowance (at 90%) and in Ceredigion is represented by the following levels weekly.

1 room (including shared)	- £83.08
2 rooms (1 bed)	- £83.08
3 rooms (2 bed)	- £103.84
4 rooms (3 bed)	- £112.50
greater than 4 rooms	- £145.39

(rooms includes bedroom and living room)

Rents have remained static for several years and whilst costs may have increased, we are not able to react to the market by adjusting rents, hence the Council is increasingly subsidising temporary accommodation.

Service charge

Shared temporary accommodation has an additional liability for occupiers of a service charge weekly. The service charge covers utility bills at the premises and repairs. The service charge income liability in all shared accommodation is £29/week. *(Self-contained accommodations are liable for their own bills.)*

Through the pandemic when the Council was working hard to keep everyone in accommodation some large debts were incurred through the non-payment of service charges by occupiers. This is now under control and the service is better able to maintain costs associated with temporary accommodation and minimise subsidy.

Service charge can be adjusted in line with expenditure levels for relevant costs but may not be used to subsidise other areas.

No One Left Out Grant

2022-23 saw additional funding provided by Welsh Government to maintain the increased level of temporary accommodation taken on during the pandemic. Currently three properties are subsidised through this funding source, with claims offset for 2022-23 by half yearly rent and service charge income. Through 2023-24 claims will be fully offset (as required) by income from rent and service charges at these properties.

This funding was also used to pay for B&B/ hotel accommodation required.

This grant is currently funding all B&B/ hotel placements and is contributing to the operation of 24 units of temporary accommodation. A grant cut would have a significant impact on core budget, or service delivery.

Discretionary Homeless Prevention Grant

To mitigate increasing costs associated with prevention and move-on, and considering updated HSG guidance preventing use of the funds for such things as rent in advance and security deposits, Welsh Government offered additional funding through a discretionary fund.

In Ceredigion this fund was utilised largely for the following measures.

- Top up to Discretionary Housing Payment benefit budget.
- Rent in advance and security deposit to secure move-on accommodation.
- Rent arrears to secure tenancy (where not eligible for DHP)
- Incidental costs to maintain tenancy.

Through this additional funding from Welsh Government, we have been able to maintain a level of service to the public which the Council would find difficult to provide otherwise, particularly as HSG guidance had changed to prevent its use for such causes. In addition, this fund has increased the Discretionary Housing Benefit pot.

Youth Innovation Fund

Youth innovation funding is a grant which we have used successfully for the last few years to provide a 4 bedroomed triage unit for young people. Through this provision we can provide more vulnerable people with safe accommodation away from the general cohort.

The grant is offset with rental income received through the unit, which in 2022/23 was more favourable than expected due to the facility being largely fully occupied through the year.

It is expected that Youth Innovation funding will be transferred to HSG pot, and services can be commissioned to maintain this project.

Housing Support Grant

An element of Housing Support Grant funding is utilised to run support at temporary accommodation locations of varying degrees. Our ex-offender and harm reduction projects are sufficiently funded by HSG currently to enable 24hour staffing.

Our triage unit (10 beds) and our staffed transitional temporary accommodation (8 units) also benefit from partial funding through HSG through the provision of support at the unit, which makes up enough shortfall to ensure the units are staffed 24/7.

During the transition through Rapid Rehousing, and in coordination with our Housing Support Grant recommissioning currently taking place, our expectations regarding the funding delivered to temporary accommodation units through support is that this will change, and alongside this, levels of staffing will need to change.

We are currently in the process of establishing the hours of support and management required at various locations in advance of recommissioning.

Council Core funding

Management of temporary accommodation is delivered through our partners and funded through core budget.

Currently management of shared accommodation is provided by two key partners who are also able to deliver support and by the RSL's in relation to self-contained accommodation.

Core funding is also allocated towards maintenance and repair and bills related to temporary accommodation.

Due to the inability to alter rental incomes in temporary accommodation the Council will have an increasing liability, subsidising temporary accommodation.

Homeless prevention grant - s180

A considerable sum of grant is currently delivered to a key partner through HSG to maintain a 24hr staffed triage centre with 10 beds of accommodation.

This grant will be reducing by £195,000 in 2024 and this will have a considerable impact on the overall budget and ability to continue delivery. This will have an impact on core and HSG funding.

The table below identifies cost of service delivery in 2022/23 via various sources for provision of temporary accommodation units including harm reduction and ex-offenders, noting expected changes without adjusting future provision.

Fig 45. Cost of homeless service delivery

Funding source	2022/23 income	note
Rent/ service charge	£205,848	Expected £217,379 for 2024
No One Left Out	£319,529	Funding guaranteed for 23/24 only
Discretionary Homeless Prevention	£81,448	Funding guaranteed for 23/24 only
Youth Innovation Fund	£22,402	Funding guaranteed for 23/24 only
Core funding	£20,364	Budget of £158,170 for 2024/25
Homeless prevention fund	£162,048	Reduction to £53,659 for 2024/25.
Housing Support Grant	£414,169	Limited to support staffing costs at projects.
TOTAL	£1,205,444	

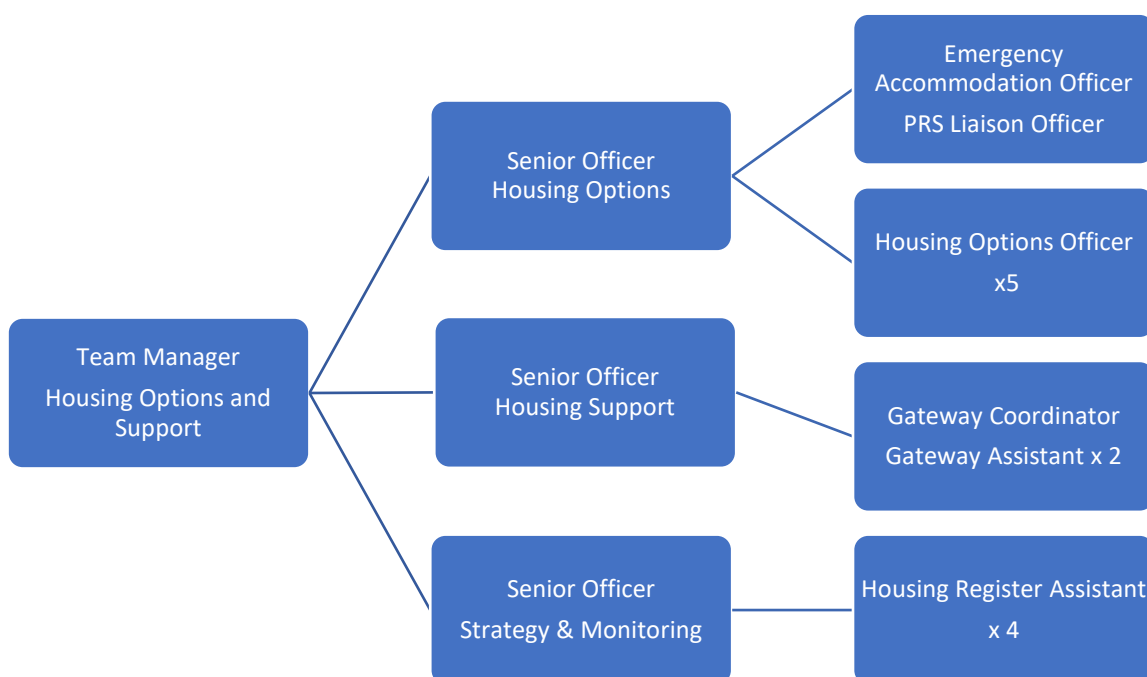
As can be seen from the table the cost of homelessness prevention and relief relating to temporary accommodation, including projects with support is significant. Not included in these costs are the wider prevention activity delivered largely through Housing Support Grant providers, or internal staffing costs for the service.

Potential reductions in Welsh Government grant would have a significant impact on both Core Budget and Housing Support Grant. We will continue to work through potential impacts as grant funding announcements are delivered later this year. Significant for Ceredigion is the reduction of the Homeless Prevention Fund, which covers prevention and outreach activity as well as the Triage centre, by £195,223.

7.2 Staffing

The Housing Options and Support Service is the primary team for preventing and addressing homelessness. Restructuring of services took place during 2021/22 as part of a wider Through Age and Wellbeing plan incorporating Council prevention and social care services.

The new structure currently exists as follows.

Housing Options

The service is focused on homeless prevention and relief through Housing (Wales) Act statutory duties. Housing Options officers assess homeless household presentations, refer for additional support if required and aid the person through support, negotiations and alternative options.

The Emergency Accommodation officer is primarily focussed on the management and allocation of temporary emergency accommodation where needed. The PRS liaison officers primary role is in delivery of Leasing Scheme Wales, and in improving relationships with the private rented sector.

Housing Support

The service manages the Gateway to housing support, filtering referrals to appropriate third sector providers and monitoring the services. Responsible for the

Housing Support Programme Plan, the service is currently looking to recommission HSG services across the board.

Housing Register, Strategy & Monitoring

The service is responsible for developing and monitoring the Housing Strategy and the common housing register. The team is responsible for assessing applications to the social housing register and ensuring effective use of the stock (as owned by RSL's).

Through this service provision, the primary teams focussed on homeless prevention and relief can work together to ensure appropriate support and options are delivered. Teams work well with other colleagues such as in the other three housing teams, Housing Standards, Affordable Housing and the Adaptations and Energy Efficiency and wider Through Age Model. There are no proposed changes to the structures at this time.

7.3 Priorities

Our five priorities are outlined in more detail above and actions to be taken are identified below.

Priority 1: There is early intervention and prevention to avoid the need for temporary accommodation wherever possible.

Actions:

- Improve website information.
- Undertake timely assessments and actions.
- Offer third sector support.
- Engage with internal early intervention and prevention services.
- Improve information and delivery of information for young persons.

Priority 2: Temporary accommodation placements are as short as possible and there are clear pathways out of temporary accommodation.

Actions:

- Increased development of Social Housing through SHG, according to needs identified.
- Growth of the Leasing Scheme Wales portfolio.
- Develop relationships with private sector landlords and letting agents.
- Offer of landlord guarantee scheme.
- Improved referral pathways to young persons and supported schemes.

Priority 3: That there is sufficient support available for people in temporary accommodation to resolve their situation.

Actions:

- Dedicated housing support is provided for temporary accommodation placements.
- All placements are allocated a support worker with a primary focus to settled accommodation.

Priority 4: That there are specific types of temporary accommodation available to meet needs.

Actions:

- Development/ improvement of accommodation with support for target groups.
 - High risk & ex-offenders
 - Poor mental health
 - Harm reduction, detox and post rehab
- Pet friendly temporary accommodation is sourced.

Priority 5: That B&B and Hotel use is by exception only.

Actions:

- All avenues are exhausted before placement, including friends and family, or extending current placement.
- Households placed in B&B and Hotels remain priority for alternative temporary accommodation.

7.4 Resource plan

The table below provides the estimate of the financial impact of proposed changes to temporary accommodation units and prevention activity over a five-year transition period.

Assumptions:

- HSG floating support not included.
- Capital costs assume purchase and renovation of new units.
- Lease and repair costs included in operational costs.
- No adjustment for inflation.
- Staffing reductions in low need shared accommodation.
- Capital costs indicate purchase of new buildings.

Fig 46. 5 year resource expectations

Type	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5
Low needs – shared	C - £0 O - £210,500	C - £0 O - £210,500	C - £0 O - £210,500	C - £0 O - £180,800	C - £0 O - £180,800

Tudalen 271

	S - £136,000	S - £84,500	S - £84,500	S - £65,500	S - £65,500
Low needs – self-contained	C - £0 O - £70,000 S - £0	C - £0 O - £62,500 S - £45,000	C - £0 O - £55,000 S - £38,334	C - £0 O - £47,500 S - £31,668	C - £0 O - £40,000 S - £25,000
Medium needs - Triage	C - £0 O - £275,000 S - £100,000	C - £0 O - £275,000 S - £100,000	C - £0 O - £275,000 S - £100,000	C - £0 O - £275,000 S - £100,000	C - £0 O - £275,000 S - £100,000
High needs – Ex-offender	C - £400,000 O - £34,000 S - £100,000	C - £0 O - £25,000 S - £120,000	C - £0 O - £25,000 S - £120,000	C - £0 O - £25,000 S - £120,000	C - £0 O - £25,000 S - £120,000
High needs – Substance misuse recovery	C - £0 O - £38,000 S - £170,000	C - £450,000 O - £28,000 S - £271,500	C - £0 O - £28,000 S - £271,500	C - £0 O - £28,000 S - £271,500	C - £0 O - £28,000 S - £271,500
High needs – Mental health	C - £0 O - £0 S - £0	C - £0 O - £0 S - £0	C - £450,000 O - £28,000 S - £125,000	C - £0 O - £28,000 S - £125,000	C - £0 O - £28,000 S - £125,000
B&B costs	C - £0 O - £33,500 S - £0	C - £0 O - £33,500 S - £0	C - £0 O - £20,000 S - £0	C - £0 O - £10,000 S - £0	C - £0 O - £0 S - £0
Prevention & relief*	C - £0 O - £35,000 S - £0	C - £0 O - £37,000 S - £0	C - £0 O - £39,000 S - £0	C - £0 O - £41,000 S - £0	C - £0 O - £43,000 S - £0
Total	£1,602,000	£1,742,500	£1,869,834	£1,348,968	£1,326,800
(less capital)	£1,202,000	£1,292,500	£1,419,834	£1,348,968	£1,326,800

C = Capital; O = Operational (including lease); S = Support

*= rent & bond, moving, storage etc.

At the end of the five year transition provision of service is likely to be in the same region as current provision, despite that there is an intention of a smaller number of low need temporary accommodation units. There is some scope to reduce staffing levels in shared accommodation units further.

However, the introduction of additional capacity for high needs, including ex-offenders, substance misuse and mental health needs introduces additional cost pressures. Through joint working with social care and health partners opportunities for joint funding operational costs at these locations will be explored. Through partnership working and addressing the root cause of homelessness for those with high level needs, we hope to reduce repeat presentations into homelessness.

Glossary

HSG – Housing Support Grant

HMPPS – Her Majesties Prisons and Probation Service

IOM – Integrated Offender Management

TA – Temporary Accommodation

LHA – Local Housing Allowance

PRS – Private Rented Sector

RSL – registered Social Landlord

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

This **Integrated Impact Assessment tool** incorporates the principles of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 and the Sustainable Development Principles, the Equality Act 2010 and the Welsh Language Measure 2011 (Welsh Language Standards requirements) and Risk Management in order to inform effective decision making and ensuring compliance with respective legislation.

1. PROPOSAL DETAILS: (Policy/Change Objective/Budget saving)

Proposal Title	Rapid Rehousing Plan 2023 - 2028				
Service Area	Housing	Corporate Lead Officer	Greg Jones	Strategic Director	James Starbuck
Name of Officer completing the IIA	Sarah Williams	E-mail	Sarah.lwilliams@ceredigion.gov.uk	Phone no	4138

Please give a brief description of the purpose of the proposal

The Local Authority is committed to making homelessness rare, brief and unrepeated. This is a key element of our Housing Strategy 2023 – 2028. The Rapid Rehousing Plan has been requested by Welsh Government to detail our priorities in this area, to achieve the National Aims of Rare, Brief and Unrepeated, which we share.

Who will be directly affected by this proposal? (e.g. The general public, specific sections of the public such as youth groups, carers, road users, people using country parks, people on benefits, staff members or those who fall under the protected characteristics groups as defined by the Equality Act and for whom the authority must have due regard).

Those who are homeless, threatened with homelessness or struggling with sustaining their home.

VERSION CONTROL: The IIA should be used at the earliest stages of decision making, and then honed and refined throughout the decision making process. It is important to keep a record of this process so that we can demonstrate how we have considered and built in sustainable development, Welsh language and equality considerations wherever possible.

Author	Decision making stage	Version number	Date considered	Brief description of any amendments made following consideration
Sarah Williams	Scrutiny	1	11/3/24	First version
				<i>This will demonstrate how we have considered and built in sustainable development throughout the evolution of a</i>

Tudalen 273

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

				<i>proposal. Have you considered and applied the sustainable development principle and Well-being Goals?</i>

COUNCIL STRATEGIC OBJECTIVES: Which of the Council's Strategic Objectives does the proposal address and how?

Boosting the Economy, supporting Business and enabling employment.	
Creating caring and healthy communities	The Rapid Rehousing Plan aims to provide early assistance and support for peoples' housing needs, sustaining their accommodation or enabling them to move on where appropriate. The right level and type of support will be provided at the right time, to prevent escalation. When homelessness cannot be avoided we seek to provide appropriate temporary solutions for as short a time as possible, resettling the household into sustainable, long term solutions that meet their needs.
Providing the best start in life and enabling learning at all ages	By working with other services we aim to develop housing solutions for young people transitioning into adulthood and independence.
Creatin sustainble, greener and well-connected communities	

NOTE: As you complete this tool you will be asked for **evidence to support your views**. These need to include your baseline position, measures and studies that have informed your thinking and the judgement you are making. It should allow you to identify whether any changes resulting from the implementation of the recommendation will have a positive or negative effect. Data sources include for example:

- *Quantitative data - data that provides numerical information, e.g. population figures, number of users/non-users*
- *Qualitative data – data that furnishes evidence of people's perception/views of the service/policy, e.g. analysis of complaints, outcomes of focus groups, surveys*
- *Local population data from the census figures (such as Ceredigion Welsh language Profile and Ceredigion Demographic Equality data)*
- *National Household survey data*
- *Service User data*
- *Feedback from consultation and engagement campaigns*
- *Recommendations from Scrutiny*
- *Comparisons with similar policies in other authorities*
- *Academic publications, research reports, consultants' reports, and reports on any consultation with e.g. trade unions or the voluntary and community sectors, 'Is Wales Fairer' document.*
- *Welsh Language skills data for Council staff*

Tudalen 274

2. SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES: How has your proposal embedded and prioritised the five sustainable development principles, as outlined in the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, in its development?			
Sustainable Development Principle	Does the proposal demonstrate you have met this principle? If yes, describe how. If not, explain why.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the principle?
Long Term Balancing short term need with long term and planning for the future.	<ul style="list-style-type: none"> The term for the Plan is 5 years. After which it will be reviewed to ensure it is still meeting residents needs and amended accordingly. Short term needs are addressed through immediate response and support provision. Some solutions require a more long term approach, working with Porth Cynnal to develop accommodation that has the right support. 	The availability of immediate support. The plans for longer term changes.	Ensure any business case put forward for schemes appropriately reflects the need to be addressed, and the savings in annual costs (spend to save).
Collaboration Working together with other partners to deliver.	<ul style="list-style-type: none"> The Plan requires the support of other internal services and external agencies to be fully realised. Relationships in many areas are sufficiently developed to deliver. 	Regular partner working through commissioned services and contracts. Discussion with relevant internal services in the recommissioning or development of initiatives.	Requires closer working with Porth Cynnal services in developing new supported housing opportunities.
Involvement Involving those with an interest and seeking their views.	<ul style="list-style-type: none"> Support providers have opportunity for feedback and service development. Governance to be undertaken through Strategic Housing Partnership Corporate Managers will contribute to service development of new initiatives. 	Quarterly reviews with housing support providers. RRH shared within Strategic Housing Partnership meeting for development of RRH and continued Governance.	N/A

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	<ul style="list-style-type: none"> The Rapid Rehousing Plan will be shared with partners 		
Prevention Putting resources into preventing problems occurring or getting worse.	<ul style="list-style-type: none"> The Rapid Rehousing Plan embodies the aim of prevention in order to maintain sustainable homes, preventing homelessness where possible. 	Housing Support services are aimed at prevention of homelessness and sustaining suitable accommodation.	N/A
Integration Positively impacting on people, economy, environment and culture and trying to benefit all three.	The Plan aims to ensure people can live in communities that support their needs and provide the right support for them to maintain their housing.	Housing Support services are aimed at prevention of homelessness and sustaining suitable accommodation.	Consider specific national strategies developed for protected groups, e.g. Armed Forces, Anti-Racism, Gypsy and Traveller.

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

3. WELL-BEING GOALS: Does your proposal deliver any of the seven National Well-being Goals for Wales as outlined on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015? Please explain the impact (positive and negative) you expect, together with suggestions of how to mitigate negative impacts or better contribute to the goal. We need to ensure that the steps we take to meet one of the goals aren't detrimental to meeting another.			
Well-being Goal	Does the proposal contribute to this goal? Describe the positive or negative impacts-	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the goal?
3.1. A prosperous Wales Efficient use of resources, skilled, educated people, generates wealth, provides jobs.	Housing support contracts and any future development of accommodation based schemes provide the opportunity to support this area.	Opportunities for local procurement are pursued through the Councils procurement systems. Housing support grant is approx. £4m/ annum.	Community benefits can be realised through procurement avenues.
3.2. A resilient Wales Maintain and enhance biodiversity and ecosystems that support resilience and can adapt to change (e.g. climate change).	There is limited scope for this goal within the Plan.	N/A	No negative impacts.
3.3. A healthier Wales People's physical and mental wellbeing is maximised and health impacts are understood.	Through delivery of housing support, peoples physical and mental wellbeing will be addressed, in the context of their housing need. Temporary accommodation solutions will seek to take account of physical and mental wellbeing where possible.	Legislation and guidance documents support this approach.	Close working with other Pyrths through the Through Age Wellbeing model.
3.4. A Wales of cohesive communities Communities are attractive, viable, safe and well connected.	The Plan aims to support people to remain in their communities through homeless prevention. Where homelessness cannot be prevented, a lack of affordable housing options limits choice about where to live.	Enabling local people to remain in their communities will contribute to their wellbeing.	Supporting affordable housing options across the County will assist choice.

Tudalen 277

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

3.5. A globally responsible Wales Taking account of impact on global well-being when considering local social, economic and environmental well-being.	There is limited scope for this goal within the Plan.	N/A	Maintaining communities through housing choice will limit impacts on resources.
---	---	-----	---

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

<p>3.6. A more equal Wales People can fulfil their potential no matter what their background or circumstances.</p> <p><i>In this section you need to consider the impact on equality groups, the evidence and any action you are taking for improvement.</i> <i>You need to consider how might the proposal impact on equality protected groups in accordance with the Equality Act 2010?</i> <i>These include the protected characteristics of age, disability, gender reassignment, marriage or civil partnership, pregnancy or maternity, race, religion or beliefs, gender, sexual orientation.</i> Please also consider the following guide:: Equality Human Rights - Assessing Impact & Equality Duty</p>	<p>Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.</p> <p><i>Using your evidence consider the impact for each of the protected groups. You will need to consider do these groups have equal access to the service, or do they need to receive the service in a different way from other people because of their protected characteristics. It is not acceptable to state simply that a proposal will universally benefit/disadvantage everyone. You should demonstrate that you have considered all the available evidence and address any gaps or disparities revealed.</i></p>	<p>What evidence do you have to support this view?</p> <p><i>Gathering Equality data and evidence is vital for an IIA. You should consider who uses or is likely to use the service. Failure to use <u>data</u> or <u>engage</u> where change is planned can leave decisions open to legal challenge. Please link to involvement box within this template. Please also consider the general guidance.</i></p>	<p>What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?</p> <p><i>These actions can include a range of positive actions which allows the organisation to treat individuals according to their needs, even when that might mean treating some more favourably than others, in order for them to have a good outcome. You may also have actions to identify any gaps in data or an action to engage with those who will/likely to be effected by the proposal. These actions need to link to Section 4 of this template.</i></p>														
<p>Age Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their age? (Please tick ✓)</p>	<p>There is a positive impact for all age groups in preventing or minimising homelessness.</p>	<p>Homeless presentations are overrepresented in the 16 – 25y age group (27.5% of homeless households compared to 17.2% of general population) and underrepresented in the older age groups (3.9% of homeless households compared to 29.9% of general population)</p>	<p>There are specific Housing Support commissioned services to address the needs of younger and older age groups.</p>														
<table border="1"> <tr> <td rowspan="2">Children and Young People up to 18</td> <td>Positive</td> <td>Negative</td> <td>None/ Negligible</td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Children and Young People up to 18	Positive	Negative	None/ Negligible	✓			<table border="1"> <tr> <td rowspan="2">People 18-50</td> <td>Positive</td> <td>Negative</td> <td>None/ Negligible</td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	People 18-50	Positive	Negative	None/ Negligible	✓			<p>The Plan identifies particular challenges with under 35's due to benefit allowances, and lack of affordable one bed homes.</p>	<p>Closer working with the Porth Cymorth Cynnar, Family and Youth support teams and with Porth Cynnal, Planned Care will enable better prevention.</p>
Children and Young People up to 18		Positive	Negative	None/ Negligible													
	✓																
People 18-50	Positive	Negative	None/ Negligible														
	✓																
<table border="1"> <tr> <td rowspan="2">Older People 50+</td> <td>Positive</td> <td>Negative</td> <td>None/ Negligible</td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Older People 50+	Positive	Negative	None/ Negligible	✓			<table border="1"> <tr> <td rowspan="2">Older People 50+</td> <td>Positive</td> <td>Negative</td> <td>None/ Negligible</td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Older People 50+	Positive	Negative	None/ Negligible	✓			<p>The Plan will work alongside the wider Housing Strategy to address needs.</p>	<p>54% of homeless households in temporary accommodation have a primary applicant between the ages of 16 – 34.</p>
Older People 50+		Positive	Negative	None/ Negligible													
	✓																
Older People 50+	Positive	Negative	None/ Negligible														
	✓																

Tudalen 279

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

					Over 55 years only make up 10% of homeless households in temporary accommodation. Key statistics are contained in the Rapid Rehousing Plan.	
--	--	--	--	--	--	--

Disability Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their disability? (Please tick ✓)				<p>The Plan recognises that there is limited appropriate temporary and long term solutions for some areas of disability. The wider Housing Strategy seeks to address this through development.</p> <p>It is important to provide a range of housing services that enable people to maintain their independence and wellbeing and there are specific housing support providers that meet areas of need identified.</p> <p>Future plans include addressing a specific need for people with acute mental health needs as this area is lacking.</p>	<p>Though a need to move on medical grounds is high for social housing applications, the number of people with disability who are homeless is low.</p> <p>The ability to offer ground floor/ no steps accommodation is limited.</p> <p>The 2021 Census identifies 22% of the population as having a long term health problem or disability which limits their day to day activities.</p>	<p>There are specific Housing Support commissioned services to address the needs of disabled people.</p>
Hearing Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Physical Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Visual Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Learning Disability	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Long Standing Illness	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Mental Health	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 280

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Transgender Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on transgender people? (Please tick ✓)				There will be no differential impact on transgender persons.	Figures on gender reassignment are difficult to establish since most people experiencing gender dysmorphia are likely to wish to remain undetected.	Individual needs are identified and a person centered approach taken to support.
Transgender	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓	Individual needs are identified through application and addressed accordingly.	<p>One in eight people in Ceredigion aged under 35 years old identify with an LGBTQA+ sexual orientation, new census figures show.</p> <p>The Census data shows 1,660 people aged between 16 and 24 years old in Ceredigion said they identified with a sexuality other than heterosexual when the Census took place in March 2021, alongside 500 aged 25 to 34.</p> <p>In addition, the latest Census figures show that 1 in 8 people in Ceredigion, aged under 35 years old identify with an LGBTQA+ orientation.</p> <p>Despite the census data, actual numbers are very low and difficult to quantify.</p>	

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Marriage or Civil Partnership Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on marriage or Civil partnership? (Please tick ✓)				The Plan aims to provide housing to suit the individuals need irrespective of marital status.	The majority of homeless presentations are single people – 74%. This is compared to census data which indicated 33% of the total population are single.	Individual needs are identified and a person centered approach taken to housing and support.
Marriage	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Civil partnership	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Pregnancy or Maternity Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on pregnancy or maternity? (Please tick ✓)				The Plan aims to provide homeless solutions to suit the household need.	Households with children are not placed in shared housing.	Individual needs are identified and a person centered approach taken to support.
Pregnancy	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Maternity	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Race Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on race? (Please tick ✓)				Customs, beliefs and traditions within diverse communities will be respected. Limited temporary accommodation options may mean compromises need to be made.	The majority of Ceredigion's residents (96.2%) are white, with the majority of those being White Welsh, Scottish, Northern Irish, English, or British. The next largest ethnic group in Ceredigion is Asian, Asian British or Asian Welsh with 1,096 people or 1.5% of the County's population. A further 867 or 1.2% of the population are from Mixed or	The use of interpretation services might be required for service users who are migrants and have limited or no Welsh/English language skills. Consider Anti-Racist Wales Action Plan.
White	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Mixed/Multiple Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Asian / Asian British	Positive	Negative	None/ Negligible			

Tudalen 282

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

			✓		Multiple ethnic groups, and 366 or 0.5% are Black, Black British, Black Welsh, Caribbean or African.	
Black / African / Caribbean / Black British	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Other Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Religion or non-beliefs Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different religions, beliefs or non-beliefs? (Please tick ✓)				Customs, beliefs and traditions within diverse communities will be respected.	The largest proportion of the population in Wales describe themselves in the 2021 Census as having no religion (47%), followed by Christian (44%). Muslim is the next largest group in Wales with 66,947 members representing 2.2% of the population. In Ceredigion, the largest proportion of the population state their religion as Christian (47%), followed by no religion (43%). Other religions, which includes Pagan, Spiritualism and Spiritualist are the next largest group at 0.9% of the population.	Individual needs are identified and a person centered approach taken to support.
Christian	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Buddhist	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Hindu	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Humanist	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Jewish	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Muslim	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Sikh	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Non-belief	Positive	Negative	None/			

Tudalen 283

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

			Negligible			
			✓			
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Sex Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on men and/or women? (Please tick ✓)				The Plan aims to provide homeless solutions to suit the individuals need.	According to the 2021 Census, females (51%) account for slightly more of the population in Ceredigion than males (49%). The majority of our single person presentations are male (2:1)	Individual needs are identified and a person centered approach taken to support.
Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Women	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Sexual Orientation Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different sexual orientation? (Please tick ✓)				The Plan aims to provide homeless solutions to suit the individuals need. Where discrimination has been a factor in homelessness, sensitivity will be applied in placements.	For the first time in 2021, information on sexual orientation was recorded in a Census. In Ceredigion, 85% identified as Straight or Heterosexual, with 10% choosing not to answer this question. A further 3% or 1,617 are bisexual, and 2% or 941 are gay or lesbian. Prior to the Census in 2021, it had been estimated that 5-7% of the population were lesbian, gay or bisexual.	Individual needs are identified and a person centered approach taken to support.
Bisexual	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Women / Lesbian	Positive	Negative	None/ Negligible	Individual needs are identified through application and addressed accordingly.		
	✓					
Heterosexual / Straight	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 284

In further regard of a more equal Wales, we have considered also the following specific groups.

Armed Forces Personnel Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on Armed Forces Personnel? (Please tick ✓)				Specific homelessness solutions are offered to ex-forces through specialist schemes, although these are not based in Ceredigion.	The Census 2021 tell us that 2525 people in Ceredigion (4.1%) have previously served in the Armed Forces, compared with 4.5% across Wales.	Work with specialist charity with regard a more local solution.
AF Personnel	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Carers Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on Carers? (Please tick ✓)				The Plan aims to provide homeless solutions to suit the individuals need. The household make up will be taken into account when developing solutions to homelessness.	According the Census 2021, there are 7,421 unpaid carers in Ceredigion. There are 2,338 providing 50 hours per week or more which is slightly higher than the 2,225 in 2011.	Individual needs are identified and a person centered approach taken to support.
Carers	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 285

Having due regards in relation to the three aims of the Equality Duty - determine whether the proposal will assist or inhibit your ability to eliminate discrimination; advance equality and foster good relations.

3.6.2. How could/does the proposal help advance/promote equality of opportunity?

You should consider whether the proposal will help you to: ● Remove or minimise disadvantage ● To meet the needs of people with certain characteristics ● Encourage increased participation of people with particular characteristics

The Rapid Rehousing Plan will help promote equality of opportunity for all homeless households to be provided with safe, quality, affordable living accommodation suitable to their individual needs.

3.6.3. How could/does the proposal/decision help to eliminate unlawful discrimination, harassment, or victimisation?

You should consider whether there is evidence to indicate that: ● *The proposal may result in less favourable treatment for people with certain characteristics* ● *The proposal may give rise to indirect discrimination* ● *The proposal is more likely to assist or impeded you in making reasonable adjustments*

The Plan helps to eliminate harassment and victimisation by providing support for those who's housing situation is affected by this.

3.6.4. How could/does the proposal impact on advancing/promoting good relations and wider community cohesion?

You should consider whether the proposal with help you to: ● *Tackle prejudice* ● *Promote understanding*

The Rapid Rehousing Plan is firstly focussed on prevention, enabling households to remain within the communities that they reside. Joint solutions with other statutory agencies such as Police, Probation, Health and Social Care are explored and developed. Peer support within communities is encouraged through the Housing Support Programme.

Having due regard of the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010.
Socio-Economic Disadvantage is living in less favourable social and economic circumstances than others in the same society.
As a listed public body, Ceredigion County Council is required to have due regard to the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010. Effectively this means carrying out a poverty impact assessment. The duty covers all people who suffer socio-economic disadvantage, including people with protected characteristics.

3.6.5 What evidence do you have about socio-economic disadvantage and inequalities of outcome in relation to the proposal?

Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.

Evidence points to those with low incomes having restricted housing choices which can impact their opportunities within their local community, for housing, support, employment and education. Disproportionately, those with low incomes are more likely to be found homeless. This group is less able to find housing solutions which are affordable.
 The Housing Strategy contains measures to improve the availability of affordable housing.
 The Homeless Service and Rapid Rehousing Plan look to take advantage of financial support opportunities such as grant funding, discretionary housing payments and benefits to support those with socio-economic disadvantages.

What evidence do you have to support this view?

Each homeless household's financial situation is explored in order to develop a personal housing plan to aid them in finding suitable and sustainable accommodation to relieve homelessness.

What action(s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?

Housing Options Service will explore socio-economic factors with households and signpost to Specialist Advice Services where appropriate. Housing Support provides assistance and advice around money management, income maximisation, budgeting, healthy lifestyles and managing accommodation. The Housing Strategy aims to maximise delivery of affordable housing and affordable housing options.

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

3.7. A Wales of vibrant culture and thriving Welsh language Culture, heritage and Welsh Language are promoted and protected. <i>In this section you need to consider the impact, the evidence and any action you are taking for improvement. This in order to ensure that the opportunities for people who choose to live their lives and access services through the medium of Welsh are not inferior to what is afforded to those choosing to do so in English, in accordance with the requirement of the Welsh Language Measure 2011.</i>				Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?
Will the proposal be delivered bilingually (Welsh & English)?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Plan will be available in both Welsh and English.	Bilingual copies of the final Plan will be available on the corporate website in accordance with full compliance with the Council Welsh Language Standards.	N/A
	✓					
Will the proposal have an effect on opportunities for persons to use the Welsh language?	Positive	Negative	None/ Negligible	Service provision will be available in Welsh and English. Homeless prevention will enable communities to stay together.	Ceredigion Welsh Language Profile: 45.3% (31,678) of the population over 3 years old are Welsh speakers according to Census 2021 returns. We record applicants language of choice on application.	N/A
	✓					
Will the proposal increase or reduce the opportunity for persons to	Positive	Negative	None/ Negligible	Service users may access their housing service in Welsh or English in accordance	Applicants can approach in either Welsh or English and receive a full service.	N/A
	✓					

Tudalen 288

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

access services through the medium of Welsh?				with the Council's language policy.		
How will the proposal treat the Welsh language no less favourably than the English language?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Rapid Rehousing Plan will be available in both languages.	Through the recommissioning of housing Support Services, providers will need to agree to adhere to the Council's Welsh Language Standards.	N/A
	✓					
Will it preserve promote and enhance local culture and heritage?	Positive	Negative	None/ Negligible	The prevention of homelessness seeks to keep people within their communities.	Keeping people within their communities supports cultural heritage.	N/A
	✓					

Tudalen 289

4. STRENGTHENING THE PROPOSAL: If the proposal is likely to have a negative impact on any of the above (including any of the protected characteristics), what practical changes/actions could help reduce or remove any negative impacts as identified in sections 2 and 3?

4.1 Actions.

What are you going to do?	When are you going to do it?	Who is responsible?	Progress

4.2. If no action is to be taken to remove or mitigate negative impacts please justify why.
(Please remember that if you have identified unlawful discrimination, immediate and potential, as a result of this proposal, the proposal must be changed or revised).

No negative impacts identified.

4.3. Monitoring, evaluating and reviewing.

How will you monitor the impact and effectiveness of the proposal?

The impact and the effectiveness of the Plan will be monitored through Strategic Housing Partnership which meets quarterly and continuous conversations with our partners.

Tudalen 290

5. RISK: What is the risk associated with this proposal?

Impact Criteria	1 - Very low	2 - Low	3 - Medium	4 - High	5 - Very High
Likelihood Criteria	1 - Unlikely to occur	2 - Lower than average chance of occurrence	3 - Even chance of occurrence	4 - Higher than average chance of occurrence	5 - Expected to occur
Risk Description	Impact (severity)		Probability (deliverability)		Risk Score

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Prevention not achieved and demand for temporary accommodation increases	4 Increased demand on TA brings increased cost of service delivery TA is provided by partner agencies and reliant on good relationships	3 Established systems are in place for prevention	12 Medium risk, increased demands will have a financial impact and may be limited ability to source more TA.
Lack of move-on options causes long stays in temporary accommodation	3 Main impact is the blocking of TA for new cases	3 Housing Strategy looking to increase options	9 Low/ Med risk. Safe for those in TA, but causes increased need for more.
Support in temporary accommodation is lacking	2 Support needs are low in most cases, except for particular groups of specialist need (see below)	1 Recommissioning of support services will include dedicated support team for TA	2 Low risk
Inability to develop specialist supported temporary accommodation solutions	4 Needs are identified, lack of this type causes pressure on regular TA and does not meet needs.	4 High chance of not being developed due to need for additional resources and joint working	16 Med/high risk which is hampered by increased resource need
Use of B&B for homeless households increases	5 High cost solution, not suitable for households due to lack of amenities	4 This has already increased substantially recently, and is currently funded through Welsh Government grant with no certainty of future funding.	20 High risk Continued need with potential reduction in grant would provide increased pressure on Council
Does your proposal have a potential impact on another Service area?			
The Rapid Rehousing Plan looks to work with Porth Cymorth Cynnar and Porth Cynnal teams to provide prevention services and solutions for homelessness which impacts the service users they are working with.			

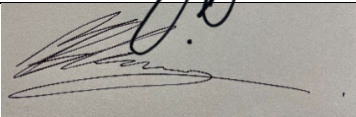
Tudalen 291

6. SIGN OFF			
Position	Name	Signature	Date
Service Manager	Llyr Hughes		27/02/2024
Corporate Lead Officer	Greg Jones		28/02/2024

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Corporate Director	James Starbuck		27 February 2024
Portfolio Holder	Cllr Matthew Vaux		28/02/2024

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL**Adroddiad i:** Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach**Dyddiad y cyfarfod:** 11 Mawrth 2024**Teitl:** Adroddiad ar Ail-ddynodi'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ar gyfer Tai Amlfeddiannaeth yng Ngheredigion**Pwrpas yr adroddiad:** I Aelodau Etholedig ystyried a chadarnhau ail-ddynodi'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ar gyfer Tai Amlfeddiannaeth yng Ngheredigion (2024 -2029).**Cyflwyniad**

Mae Deddf Tai 2004 Rhan 2 yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i drwyddedu Tai Amlfeddiannaeth (TA) o dri llawr neu fwy, pump neu fwy o bobl, sy'n ffurfio dau neu fwy o aelwydydd.

- Nod y ddeddfwriaeth yw sicrhau bod y canlynol yn ddigonol:
 - Safonau rheoli, amwynder a diogelwch
 - Rheoli ymddygiad gwrthgymdeithasol, sŵn a rheoli gwastraff mewn TA
 - Cyfleusterau cegin ac ystafell ymolchi
 - Sicrhau eu bod yn cael eu rheoli gan 'bobl addas a phriodol'
 - Dynodi uchafswm bobl gan osgoi gorlenwi.
 - 'Amodau'r drwydded' gorfodol a dewisol sy'n ymwneud â:
 - Gwres: dulliau digonol o wresogi ystafelloedd
 - Cyfleusterau ymolchi / cegin - dŵr poeth ac oer, cyfleusterau coginio, storio a pharatoi bwyd addas, cyfleusterau gwaredu sbwriel addas
 - Tystysgrif foddhaol o:
 - Cyfleusterau rhag tân, offer a gosod offer
 - Offer nwy a gosod offer;
 - Datganiadau o ran diogelwch cyfarpar trydanol a dodrefn;

Yn ogystal â Thrwyddedu Tai Amlfeddiannaeth Gorfodol, gall yr ALI hefyd ddynodi trwyddedu ychwanegol, yn ardal gyfan neu ran o ardal yr Awdurdod, yn seiliedig ar nifer y meddianwyr/cartrefi a lloriau).

- Mae'n rhaid i'r ALI ystyried:
 - Fod cyfran sylweddol o TA a reolir yn wael yn gallu arwain at broblemau sy'n effeithio ar y tenantiaid neu aelodau'r cyhoedd a'r gymuned yn ehangach.
 - a oes unrhyw gamau gweithredu eraill iddynt ystyried
 - A fydd gwneud yr ail-ddynodi yn eu cynorthwyo'n sylweddol i ddelio â'r problemau

Y sefyllfa bresennol

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi gweithredu cynllun Trwyddedu Ychwanegol ers 2009. Daeth y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol cyntaf sy'n cwmpasu Ceredigion gyfan i rym ao1 Ebrill 2009 hyd at 31 Mawrth 2014.

Daeth yr ail ail-ddynodi Cynllun Trwyddedu Ychwanegol i rym ar 14 Ebrill 2014 ac roedd yn weithredol hyd at 13 Ebrill 2019, ac roedd yn berthnasol i:

- Tai Amlfeddiannaeth a feddiannwyd gan dri neu fwy o bobl, gan ffurfio dwy aelwyd neu fwy: Aberystwyth, Llanbadarn Fawr, Borth, Llanfarian, Llanbedr Pont Steffan.
- Adran 257 TA (Deddf Tai 2004)

Daeth y trydydd ail-dynodiad Cynllun Trwyddedu Ychwanegol i rym ar 14 Ebrill 2019 ac mae'n weithredol hyd at 14 Ebrill 2024, ac mae'n berthnasol i:

- Tai Amlfeddiannaeth a feddiannir gan dri neu fwy o bobl, gan ffurfio tri neu fwy o aelwydydd unigol, waeth beth yw nifer y lloriau yn y wardiau penodedig canlynol yn unig:
 - i. Aberystwyth Bronglais
 - ii. Aberystwyth Canolog
 - iii. Gogledd Aberystwyth
 - iv. Aberystwyth Penparcau
 - v. Rheidol Aberystwyth
 - vi. Faenor
 - vii. Padarn Llanbadarn Fawr
 - viii. Llanbadarn Fawr Sulien
- Sir Ceredigion gyfan ar gyfer:
 - Tai Amlfeddiannaeth a feddiannir gan 5 neu fwy o bobl, gan ffurfio dwy aelwyd neu fwy ar wahân, waeth beth yw nifer y lloriau, a
 - Adran 257 TA (Deddf Tai 2004)

Adolygiad o'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol

Mae adran 60 o Ddeddf Tai 2004 yn datgan bod yn rhaid adolygu'r dynodiad o bryd i'w gilydd ac os am barhau rhaid ailddatgan ar ddiwedd cyfnod o 5 mlynedd (ym mis Ebrill 2024). Cynhaliwyd adolygiad a gwerthusiad trylwyr o'r cynllun trwyddedu ychwanegol i bennu effeithiolrwydd y cynllun presennol ac i ystyried yr opsiynau ynghylch â ddylai Cynllun Trwyddedu Ychwanegol barhau am 5 mlynedd arall o 2024-2029. Fel rhan o'r adolygiad a'r gwerthusiad hwn, cynhaliwyd Ymgynghoriad Cyhoeddus 10 wythnos rhwng 15 Rhagfyr 2023 a 23 Chwefror 2024.

Y Broses Ddeddfwriaethol

Mae'n ofynnol dilyn gweithdrefn ddeddfwriaethol wrth ddatgan Cynllun Trwyddedu Ychwanegol, fel sydd wedi'i chynnwys yn adrannau 56-60 Deddf Tai 2004. Ym mis Ebrill 2007, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gymeradwyaeth i awdurdodau lleol (Cymeradwyaeth Gyffredinol Deddf Tai 2004 (Trwyddedu Ychwanegol) (Cymru) 2007) yn datgan y gall cynghorau gyflwyno Cynllun Trwyddedu Ychwanegol heb gael cymeradwyaeth y Cynulliad, ar yr amod bod gofynion penodol yn cael eu bodloni. Yn benodol, mae'n rhaid i'r Cyngor:

- i. ystyried bod cyfran sylweddol o'r TA o'r disgrifiad hwnnw yn cael eu rheoli'n aneffeithiol gan achosi, neu'n debygol o achosi, i un neu fwy o broblemau penodol naill ai i'r rhai sy'n meddiannu'r Tŷ Amlfeddiannaeth neu i aelodau'r cyhoedd;
- ii. ystyried a oes unrhyw gamau gweithredu eraill ar gael iddynt a allai ddarparu dull effeithiol o ddelio â'r broblem neu'r problemau dan sylw;
- iii. ystyried a fydd gwneud y dynodiad yn eu cynorthwyo yn sylweddol i ddelio â'r problemau,
- iv. Ymgynghori â phobl sy'n debygol o gael eu heffeithio gan y dynodiad.
- v. Sicrhau ei bod yn defnyddio'r pŵer yn gyson â strategaeth dai gyffredinol yr awdurdod.
- vi. Ceisio mabwysiadu dull cyd-gysylltiedig mewn perthynas â delio â digartrefedd, eiddo gwag ac ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n effeithio ar y sector rhentu preifat:
 - (a) o ran cyfuno trwyddedu o dan y Rhan hon â chmau gweithredu eraill sydd ar gael iddynt, ac
 - (b) o ran cyfuno trwyddedu o'r fath â mesurau a gymerir gan bersonau eraill.

Os bernir, ar ôl ymgynghori, y dylid ail-ddynodi Cynllun Trwyddedu Ychwanegol, gall yr ALI gymeradwyo'r cynllun yn unol a'r drefn gydsynio gyffredinol, fel y nodir yn y canllawiau a ddarperir gan LACORS, a darparu Hysbysiad Dynodiad Cyhoeddus o leiaf **3 mis** cyn i'r Cynllun ddod yn weithredol.

Nod yr adroddiad hwn a'r atodiadau cysylltiedig yw dangos cydymffurfiaeth â'r adrannau hyn o'r Ddeddf Tai drwy ddarparu'r dystiolaeth sydd ei hangen i gefnogi'r cynnig, gan gynnwys manylion llawn yr ymarfer ymgynghori a wnaed.

Ymgynghoriad Cyhoeddus

Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus rhwng 15 Rhagfyr 2023 a 23 Chwefror 2024. Dosbarthwyd holiaduron â llaw yn nhref Aberystwyth a Llanbedr Pont Steffan i gymysgedd o eiddo sy'n berchen i'r sawl sy'n byw yno, Tai Amlfeddiannaeth ac eiddo eraill ar rhent. Roedd yr holiadur hefyd ar gael ar-lein ac yn llyfrgelloedd y sir.

Ymgynghorwyd hefyd â Chynghorwyr Sir, aelodau Grŵp Llywio Landlordiaid, Y Brifysgol, Heddlu Dyfed-Powys, Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth Cymru a phob adran berthnasol arall o'r Cyngor sydd â diddordeb.

Gosodwyd y dogfennau ymgynghori ar wefan gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion, gan ddefnyddio'r cyfleuster Ymgysylltu ac Ymgynghori. Yn yr un modd, defnyddiwyd amryw o gyfryngau cymdeithasol fel Facebook, X / Trydar.

Crynodeb o'r Canfyddiadau

Dim ond 17 ymateb a dderbyniwyd i'r ymgynghoriad. Mae manylion llawn yr holiadur a'r atebion i'w gweld yn Atodiad 2. O'r rhai a ymatebodd roedd 65% o blaid ail-ddynodi'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol.

Er bod yr ymateb i'r ymgynghoriad yn isel, gallai hyn fod yn arwydd o effeithiolrwydd y cynllun dros y 15 mlynedd diwethaf a'r gostyngiad dilynol mewn ymddygiad gwrthgymdeithasol, sŵn a rheoli gwastraff sy'n gysylltiedig â'r math hwn o eiddo.

Mae dadansoddiad o ddata sy'n ymwneud â thrwyddedu'r safleoedd hyn yn ystod y pum mlynedd diwethaf wedi'i gynnwys yn Atodiad 1.

Yn ystod y pandemig dychwelodd myfyrwyr i'w cartrefi gan astudio ar-lein. Yn ogystal, ataliwyd pob archwiliad ffisegol o eiddo preswyl gan gynnwys TA am gyfnodau hir. Roedd hyn yn cynnwys arolygiadau trwyddedu wedi'u cynllunio a gwiriadau cais am drwydded. Cafodd atal arolygiadau yn ystod y cyfnod hwn y sgil-ffaith o ohirio trwyddedau ac amharu ar raglen arolygu arferol y drwydded gan greu ôl-gwaith mawr o eiddo yr oedd angen eu harchwilio. Mae hyn yn ei dro wedi effeithio ar y safonau atgyweirio a welwyd mewn eiddo TA sydd wedi'u harchwilio yn ystod y 18 mis diwethaf wrth i ni ddod allan o'r Pandemig. Adlewyrchir hyn yn y data a gofnodwyd mewn perthynas â nifer y Trwyddedau a gyhoeddwyd yn 22/23 gydag amodau ynghlwm fel y gwelir yn y tabl isod.

Blwyddyn	Nifer y trwyddedau llawn a roddwyd	Nifer y trwyddedau amodol a roddwyd
2019/20	89 %	11%
2020/21	92 %	8 %
2021/22	84 %	16 %
2022/23	78 %	22 %
2023/24	68% (Ebrill – Tachwedd)	32% (Ebrill i Dachwedd)

Mae'r gymhareb o drwyddedau a gyhoeddwyd gydag amodau wedi cynyddu ar ôl Covid-19 gan awgrymu fod safonau wedi llithro yn gcyffredinol yn ystod y cyfnod hwn.

Manteision ail-ddynodi Cynllun Trwyddedu Ychwanegol

Mae'r cynllun Trwyddedu Ychwanegol TA wedi bod yn ei le ers bron i 15 mlynedd ac mae gan y Cyngor brofiad sylweddol o'r maes rheoleiddio hwn a chredir y bydd parhad y cynllun yng Ngheredigion yn sicrhau'r buddion canlynol:

- Gall Tai Amfeddiannaeth newydd wneud cyfraniad gwerthfawr i stoc tai. Mae TA yn darparu llety ar gyfer ystod eang o grwpiau, gan gynnwys gweithwyr proffesiynol ifanc, myfyrwyr, ffoaduriaid a phobl ar incwm isel. Fodd bynnag, rhaid cwblhau addasiadau o'r fath yn briodol, ac mae trwyddedu'n darparu mecanwaith i reoleiddio eiddo o'r fath.
- Mae trwyddedu yn sicrhau bod eiddo'n cael ei gynnal i safon briodol i ddiogelu iechyd a diogelwch tenantiaid a'u bod yn cael eu rheoli'n briodol.
- Sicrhau bod safonau llety yn darparu amgylchedd diogel ac iach drwy archwilio peryglon megis lleithder, oerfel, gwres, peryglon o gwmpo, tân, diogelwch trydanol, diogelwch nwy, maint ystafelloedd addas, ceginau / ystafelloedd ymolchi digonol ar gyfer nifer y tenantiaid, diogelwch bwyd, bioladdiadau, plwm, asbestos ac ati.
- Yn lleihau lefelau ymddygiad gwrthgymdeithasol a throsteddu. Mae amodau'r drwydded yn ei gwneud yn ofynnol i'r landlord ddelio â hyn o fewn ffiniau'r eiddo trwyddedig. Byddem yn disgwyl i'r landlord hysbysu tenantiaid bod eu hymddygiad yn annerbyniol yn y lle cyntaf ac os bydd yr ymddygiad yn parhau, i geisio meddiant o'r eiddo.
- Amgylchedd byw mwy diogel a sefydlog i denantiaid a chymdogion. Lleihau cwynion am amodau tai gwael, sŵn, sbwriel, gerddi'n gordyfu, cnofilod a phlâu.
- Ardal fwy deniadol i fusnesau a phreswylwyr. Parhau â'r gwaith gyda thîm Rheoli Gwastraff y Cyngor drwy gynnwys gofynion storio gwastraff fel amodau'r drwydded i wella cydymffurfiaeth gwastraff ac ailgylchu.
- Mae manteision uniongyrchol i denantiaid yn cynnwys archwiliadau rheolaidd o eiddo gan Swyddogion y Cyngor sy'n arwain at lesiant a hyder yn y landlord oherwydd cydymffurfiaeth â'r safonau a osodir gan drwyddedu.
- Buddion i'r gymuned gyfan, gan gynnwys llai o broblemau amgylcheddol, amddiffyn pobl fregus a allai fel arall fyw mewn eiddo cyflwr gwael a chynnwys yr eiddo ar y Gofrestr Gyhoeddus.

Ers cyflwyno 3ydd cynllun Trwyddedu Ychwanegol y Cyngor yn 2019, mae nifer sylweddol o eiddo wedi'u gwella, y byddai llawer ohonynt wedi bod y tu hwnt i gwmpas trwyddedu gorfodol ac felly mae'n debygol, heb gynllun trwyddedu Ychwanegol y Cyngor, y byddai llawer llai wedi cael eu gwella.

Mae tystiolaeth yn dangos bod problemau yn ymwneud a chyflwr tai ac i'r gymuned yn gyffredinol i'w gweld mewn tai amlfeddiannaeth bach yn ogystal â mawr.

Heb ddynodi cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn y sir, ni fydd gan y Cyngor fecanwaith rhagweithiol effeithiol, i sicrhau bod yr eiddo llai hyn yn cael eu rheoleiddio a'u gwella i safon foddhaol ac yn cael eu cynnal a'u cynnal yn briodol ar y safon honno.

Er gwaethaf y gwaith da a wnaed i wella eiddo drwy'r cynllun Trwyddedu Ychwanegol presennol, mae'n amlwg bod angen gwella llawer o eiddo o hyd, ac nad yw rhai tenantiaid yn cael eu diogelu'n ddigonol. Mae angen gwneud mwy o waith.

Dewisiadau

Yr opsiynau i'w hystyried yw:

Opsiwn 1 - Parhau â'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn ei ffurf bresennol, lle mae trwyddedu yn berthnasol i:

- Tai Amlfeddiannaeth a feddiannir gan dri neu fwy o bobl, gan ffurfio tri neu fwy o aelwydydd ar wahân, waeth beth yw nifer y lloriau yn y wardiau penodedig canlynol yn unig:

Bronglais Aberystwyth, Canol Aberystwyth, Gogledd Aberystwyth, Penparcau Aberystwyth, Rheidol Aberystwyth, Y Faenor, Llanbadarn Fawr Padarn, Llanbadarn Fawr Sulien.

- Sir Ceredigion gyfan ar gyfer:
 - o Tai Amlfeddiannaeth a feddiannir gan 5 neu fwy o bobl, gan ffurfio dwy aelwyd neu fwy ar wahân, waeth beth yw nifer y lloriau, a
 - o Adran 257 TA (Deddf Tai 2004)

Opsiwn 2 - Trwyddedu pob eiddo sy'n bodloni'r meini prawf canlynol ar sail sirol gyfan:

- o yr eiddo hynny y mae 5 person neu fwy yn byw ynddynt, gan ffurfio dwy aelwyd neu fwy ar wahân, waeth beth yw nifer y lloriau, AC
- o Adran 257 TA (Deddf Tai 2004) a grëwyd drwy newid adeiladau yn fflatiau lle nad oedd y trawsnewidiadau yn bodloni safonau Rheoliadau Adeiladu 1991 ac nad ydynt wedi cael eu gwella i'r safonau perthnasol wedi hynny.

Dewis 3 - Caniatáu i'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol presennol ddod i ben ar 19 Ebrill 2023 a pheidio â chyhoeddi/dynodi cynllun ychwanegol yn ei le.

Argymhelliad

Ar ôl ystyried yr holl dystiolaeth a manteision cael Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ynghyd â'r ymateb i'r Ymgynghoriad Cyhoeddus, argymhellir ystyried Opsiwn 1 ar gyfer ail-ddynodi'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol am 5 mlynedd arall rhwng 2024 a 2029. Mae niferoedd TA yn ardal Llanbedr Pont Steffan ac Aberteifi yn isel. Nid yw'r data am y 5 mlynedd diwethaf yn cefnogi cyflwyno Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn yr ardaloedd hyn.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

**A oes asesiad effaith integredig wedi'i gwblhau?
Os na, nodwch pam, os gwelwch yn dda.**

Oes

AMH

Crynodeb o Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor: Mae'r cynnig am gyfnod o 5 mlynedd pryd y bydd y cynllun Trwyddedu yn cael ei adolygu a'i werthuso i benderfynu a ddylai barhau. Mae'r cynllun yn hunan-ariannu.

Cydweithio: Ar hyn o bryd rydym yn cysylltu â chydweithwyr gwasanaethau Priffyrdd a Gwarchod y Cyhoedd, ynghyd â phartneriaid allanol fel yr Heddlu, yr Awdurdod Tân a'r Brifysgol, Asiantau a Landlordiaid wrth gyflawni'r cynllun.

Cyfranogiad: Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus am gyfnod o 10 wythnos. Mae hyn wedi cynnwys gwybodaeth a holiaduron oedd ar gael ar y wefan ac ar gyfryngau cymdeithasol. Ymgynghori'n uniongyrchol â landlordiaid ac asiantau lle roedd y wybodaeth yn hysbys. Llythyrau, gwybodaeth a holiaduron wedi'u targedu at ddetholiad o eiddo yn ardal dynodi presennol Aberystwyth a Llanbedr Pont Steffan.

Atal: Mae'r cynnig yn mynd i'r afael ag eiddo penodol sy'n bodloni'r meini prawf ar gyfer y cynllun Trwyddedu Ychwanegol a'i nod yw gwella amodau ar gyfer y rhai sy'n byw yn yr eiddo a phreswylwyr eraill sy'n byw yng nghyffiniau'r eiddo trwyddedig.

Integreiddio: Mae'r cynnig yn ceisio cynorthwyo gwasanaethau Priffyrdd a Gwarchod y Cyhoedd mewn perthynas â rheoli gwastraff a materion ymddygiad gwrthgymdeithasol a sŵn.

Argymhelliad(au):

OPSIWN 1: Ail-ddynodi'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol i gynnwys:

a. Yr eiddo hynny lle mae 3 neu fwy o bobl yn byw ynddynt, gan ffurfio tair aelwyd unigol neu fwy yn y wardiau penodedig canlynol yn unig: **Aberystwyth - Gogledd, Canolog, Penparcau, Rheidol a Bronglais; Llanbadarn Fawr – Padarn a Sulien, Y Faenor**

A

b. Trwyddedu pob eiddo sy'n bodloni'r meini prawf canlynol ar sail sirol gyfan:

- yr eiddo hynny lle mae 5 person neu fwy yn byw ynddynt, gan ffurfio **dwy** aelwyd unigol neu fwy, waeth beth yw nifer y lloriau, AC
- Adran 257 TA (Deddf Tai 2004) a grëwyd drwy newid adeiladau yn fflatiau lle nad oedd y trawsnewidiadau yn bodloni safonau Rheoliadau Adeiladu 1991 ac nad ydynt wedi cael eu gwella i'r safonau perthnasol wedi hynny.

Risg(au): Bydd y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol presennol yn dod i ben ar 19 Ebrill 2024. Bydd Trwyddedau Ychwanegol a gyhoeddwyd eisoes yn parhau i redeg nes eu bod naill ai'n dod i ben neu'n cael eu dirymu gan yr ALI. Ni fydd unrhyw drwyddedau newydd neu adnewyddu yn digwydd. Bydd hyn yn arwain at gollu incwm os ystyrir nad yw'n briodol datgan cynllun newydd. Fodd bynnag, dylid nodi na ddylid ystyried colli incwm fel rheswm i ddatgan Cynllun Trwyddedu Ychwanegol.

Pwerau Statudol: Deddf Tai 2004

Papurau Cefndir: Adolygiad o Gynllun Trwyddedu Ychwanegol ar gyfer Tai Amfeddiannaeth yng Ngheredigion 2018 - 2024

Atodiadau: **Atodiad 1** Adolygiad a Gwerthusiad o'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol 2018-2024

Atodiad 2 Ymateb Ymgynghoriad Cyhoeddus

Atodiad 3 IIA

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Greg Jones

Swyddog Adrodd: Llyr Hughes

Dyddiad: 23 Chwefror 2024

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Review of Additional Licensing Scheme for Houses in Multiple Occupation in Ceredigion

2018 - 2024

Contents

1. Introduction and General Background in Wales and UK. 3

 1.1 Mandatory HMO (House in Multiple Occupation)Licensing 3

 1.2 Additional Licensing Scheme HMO (House in Multiple Occupation) 3

2. General Background and History in Ceredigion 4

3. HMO Licensing Facts and Figures 5

 3.1 Operational Licences 5

 3.2 HHSRS Analysis: Ceredigion (2018 to 2023) 7

 3.3 HHSRS Hazards Identified 8

 3.4 Housing, Environmental and Nuisance Complaints/Service Requests in the Private Rented Sector..... 9

 3.5 The effects of the Covid19 Pandemic 12

 3.6 Summary Findings..... 13

4. Rent Smart Wales 13

 4.1 Summary Findings..... 13

5. Links to Policies, Plans and Strategies..... 13

 5.1 Local Housing Strategy 2023 – 2028 – ‘Housing for all’ 13

 5.2 Corporate Strategy 2022 – 27..... 14

 5.3 Through Age & Wellbeing Strategy 2022 – 2027 14

 5.4 Summary Findings – Housing Strategies..... 14

6. Implementation of an Additional Licensing Scheme 15

7. Public Consultation..... 16

8. Key Questions and responses relating to the continuation of the Additional Licensing Scheme 16

 8.1 Summary of Findings 19

9. Benefits of having an Additional Licensing scheme 20

10. Proposals for the future of the Additional Licensing Scheme in Ceredigion 21

11. Recommendation 22

12. Appendix 1 23

 11.1 Map showing extent of current Additional Licensing Scheme in Aberystwyth

1. Introduction and General Background in Wales and UK.

1.1 Mandatory HMO (House in Multiple Occupation)Licensing

A scheme under the Housing Act 2004, that came into force in Wales in June 2006. It requires landlords to obtain a licence for certain types of Houses in Multiple Occupation (HMOs). HMOs are properties that are rented out to three or more unrelated people who share facilities such as a kitchen and bathroom.

The Mandatory Licensing Scheme applies to HMOs that meet the following criteria:

- They have three or more storeys and five or more occupants who do not form a single household.
- They are converted buildings that have been converted into flats or bedsits, even if they have fewer than three storeys and five occupants.
- They are purpose-built flats that are let to three or more unrelated people who share facilities.

Landlords of HMOs that are subject to the Mandatory Licensing Scheme must apply for a licence from their local council. The licence application process typically involves providing the council with information about the property, including its condition, amenities, and management arrangements. The council will then inspect the property to ensure that it meets certain minimum standards.

If the council is satisfied that the property meets the standards, it will issue a licence. The licence will specify the conditions that the landlord must comply with, such as requirements for fire safety, electrical safety, and gas safety.

Landlords who fail to comply with the Mandatory Licensing Scheme can be fined up to £20,000. They may also have their licences revoked and be served with a Prohibition Notice, preventing them from renting out their property.

In April 2007, the Welsh Assembly Government issued guidance to local authorities, (The Housing Act 2004 (Selective Licensing) (Wales) General Approval 2007) indicating that councils may introduce an Additional Licensing Scheme without obtaining Assembly approval, providing that certain requirements of the legislation with regard to evidence, consultation with interested parties and implementation are carried out.

1.2 Additional Licensing Scheme HMO (House in Multiple Occupation)

An Additional Licensing Scheme HMO is a type of HMO that is licensed by a local council under Part 2 of the Housing Act 2004. Additional Licensing Schemes are introduced in areas where the council believes that there are issues with smaller HMOs and that their management would also benefit from inclusion in a management and licensing scheme.

The scope of Additional Licensing Schemes can vary from one council to another, but they typically cover most rented property with 3 or more occupiers who form 2 or more households. This means that even if a property does not meet the criteria for the Mandatory Licensing Scheme, it may still be subject to an Additional Licensing Scheme.

Additional Licensing Schemes run for a period of 5 years, after which the council must re-declare the scheme. If the council decides not to re-declare the scheme, then the licences that have been issued will expire.

The following property types **are** classed as HMOs under the Additional Licensing Scheme:

- An entire house or flat which is let to 3 or more tenants who form 2 or more households and who share a kitchen, bathroom or toilet.
- A house which has been converted entirely into bedsits or other non-self-contained accommodation and which is let to 3 or more tenants who form two or more households and who share kitchen, bathroom, or toilet facilities.
- A converted house which contains one or more flats which are not entirely self-contained (i.e., the flat does not contain within it a kitchen, bathroom, and toilet) and which is occupied by 3 or more tenants who form two or more households.
- A building which is converted entirely into self-contained flats if the conversion did not meet the standards of the 1991 Building Regulations and more than one-third of the flats are let on short-term tenancies. (Housing Act 2004 s257)

2 General Background and History in Ceredigion

In Ceredigion, as from 1st April 2009, Ceredigion County Council introduced an Additional Licensing Scheme covering the following categories of HMOs:

- Occupied by three or more persons, forming two or more households.
- Section 257 HMOs (Housing Act 2004), created by converting buildings into flats where the conversions did not meet the Building Regulations 1991 Standards and they have not been subsequently brought up to the relevant standards.

The Council chose to vary the scheme so that different rules apply to different areas or wards in the County. This approach has been taken elsewhere by other councils - often where areas of larger cities are wholly dominated by student lets, for instance. This approach was based on there being evidence of significant variations in the character of a region and in the demands on the Council's services historically.

To this end it was originally decided that the following wards were included: **Aberystwyth North, South, West, East; Llanbadarn Fawr, Faenor, Borth, Tirymynach, Cardigan, Lampeter.**

Since April 2009 as required by legislation, the Additional Licensing Scheme has been reviewed and following public consultation, re-declared at the end of two five-year periods in 2014 and 2019. Therefore, at this time it is necessary to undertake a reappraisal and consultation exercise to establish the effectiveness of the existing scheme and to consider the options for whether an Additional Licensing Scheme should continue for a further 5 years from 2024-2029 (unless revoked sooner).

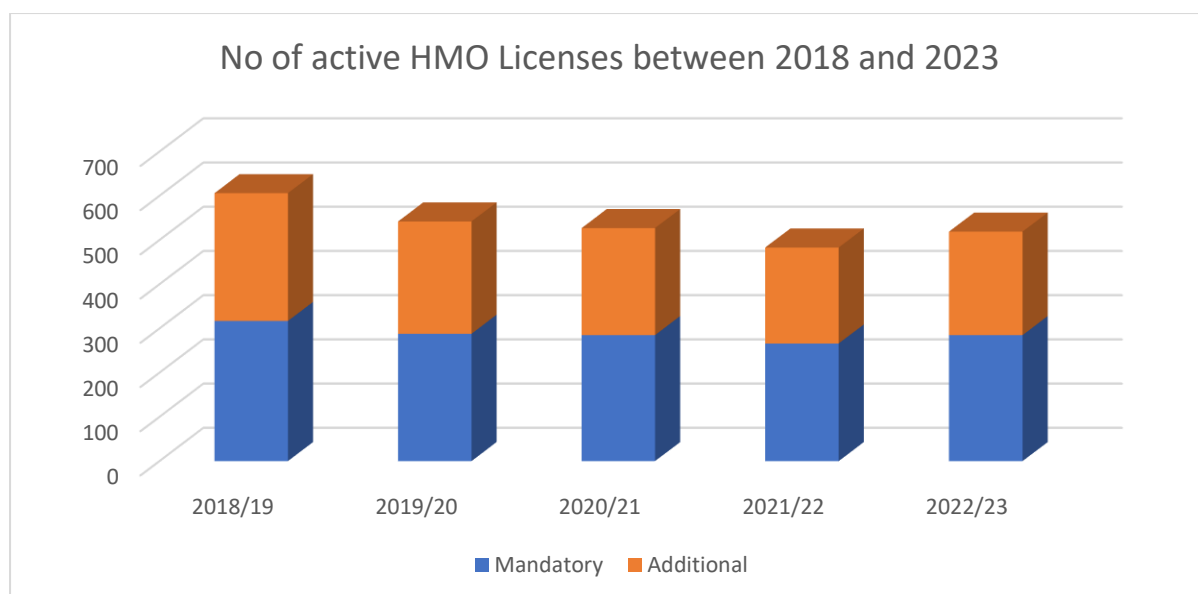
3. HMO Licensing Facts and Figures

An evaluation of the Additional Licensing Scheme has been undertaken to evidence what has been achieved during the scheme and to provide background to the issues within the areas covered.

- 20.6% of population in Ceredigion are in Private rented properties (equivalent of 6,371 households) according to the ONS Survey 2021 (this compares to an all-Wales average of 14%).
- Of the total private rented sector there were 519 licensed HMOs (31st March 2023) A further 149 in the application process for renewal of licences. Of those licensed, 234 were properties licenced in accordance with the current Additional Licensing Scheme parameters.
- Of those currently licensed 56% are Mandatory, 40% Additional Shared Houses & 4% Additional Converted Flats.

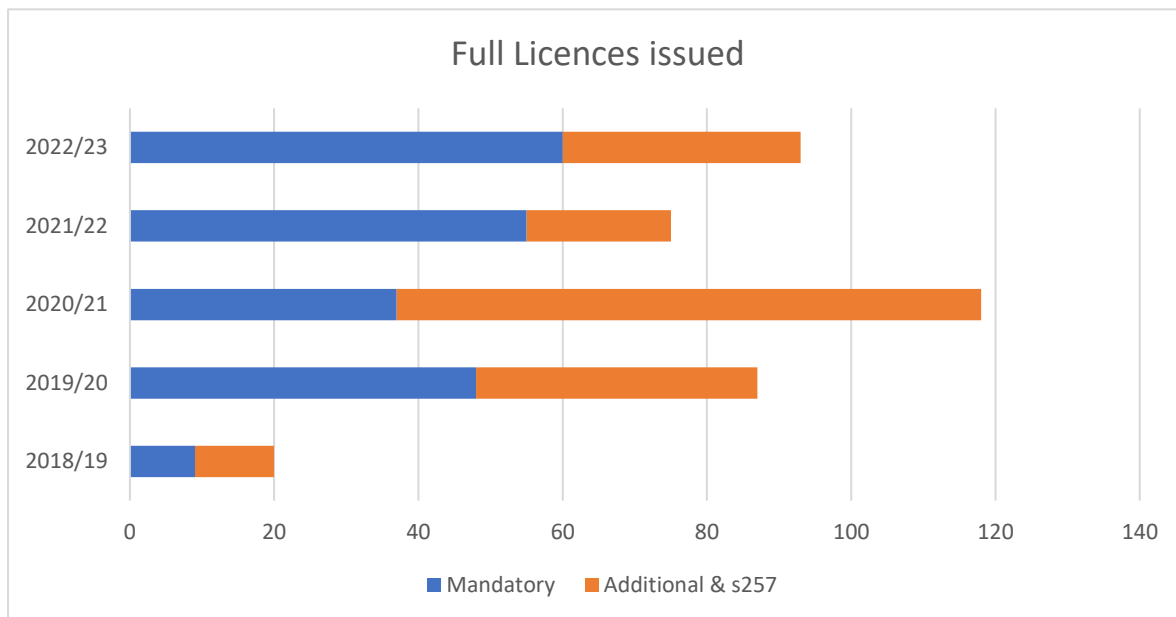
3.1 Operational Licences

Fig. 1 Operational Licensed HMOs by Type 2019 to 2023

The Graph above highlights the number of operative HMO Licences (both Mandatory & Additional) from the introduction of the initial Additional Licensing Designation on the 19th April 2019 up to the 31st March 2023. It should be noted that the dip in licensed premises between 2021 & 2022 is likely to be attributable to the impact of the Covid 19 pandemic when it was not possible to undertake licence inspections. This led to a delay in the renewal of expiring licences and the inability to issue licences to new premises. As can be seen from the figures the number of licensed properties has increased in the last 12 months.

Fig. 2 Number of Full and Conditional Licences 2019 to 2023

The graph above shows the split in the number of mandatory and additional licences issued without conditions since the introduction of the current Additional Licensing Designation on the 19th April 2019 up to the 31st March 2023.

The table below shows the percentage of licences issued with and without conditions.

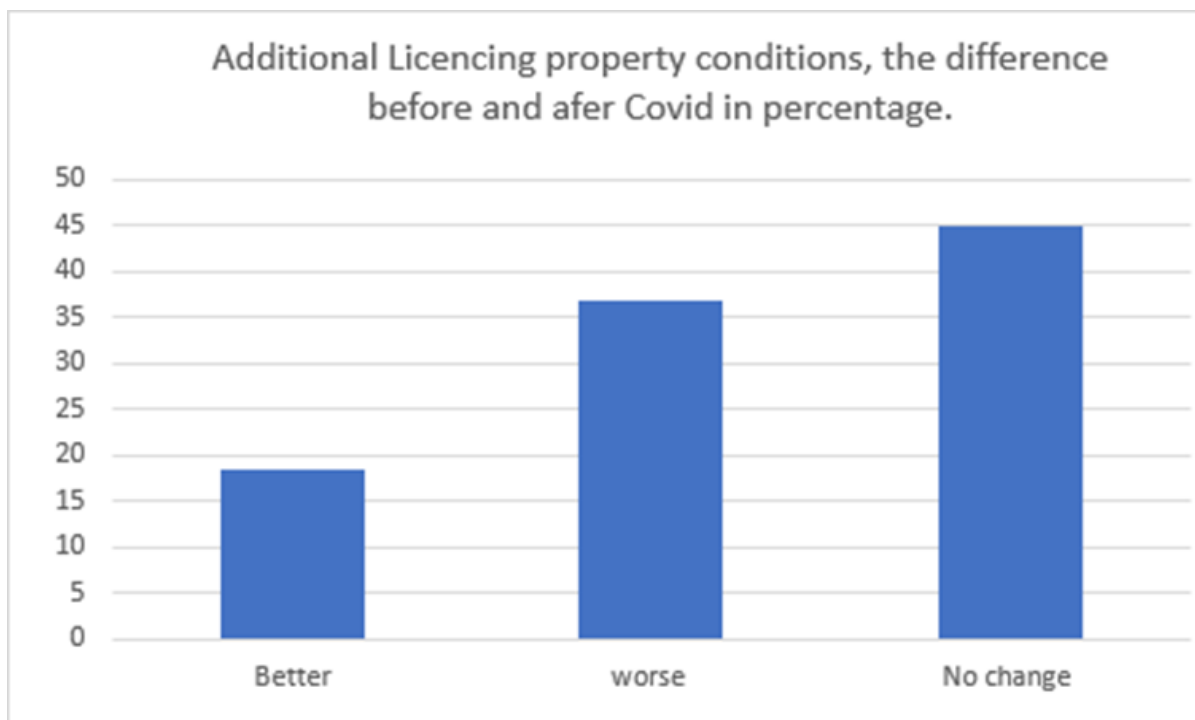
Fig. 3 HMO Licensing: Total Licences Full / Conditional 2019 to 2023

Year	Number of full licences issued	Number of conditional licences issued
2019/20	89 %	11%
2020/21	92 %	8 %
2021/22	84 %	16 %
2022/23	78 %	22 %
2023/24	68 % (April – Nov)	32 % (April to Nov)

Programmed inspections were suspended during lockdown. This impacted the number of renewal and new licences that were issued in this time. It can also be seen that the ratio of licences issued with conditions has increased post Covid -19 suggesting a slip in overall standards during this period.

Analysis of a 25% sample of inspection records for properties with additional licences indicate that 37% were in a worse condition post Covid than their last inspection prior to the Pandemic.

Fig. 4 Percentage difference in condition before and after Covid 19 Pandemic

3.2 HHSRS Analysis: Ceredigion (2018 to 2023)

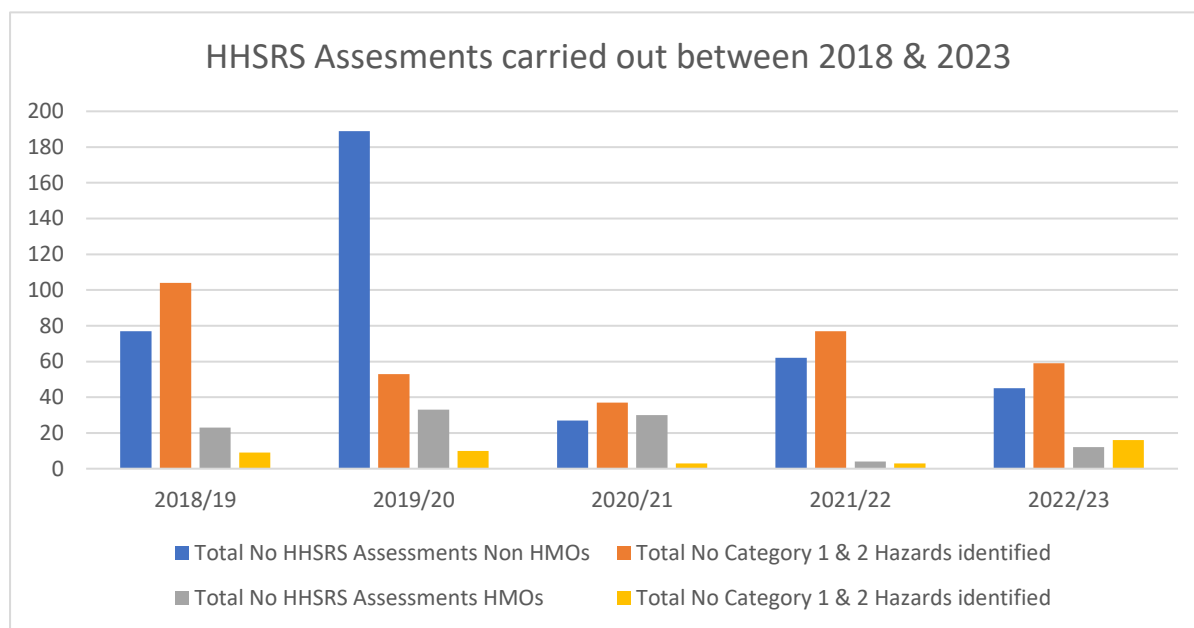
The information presented here covers the condition of residential properties, including Houses in Multiple Occupation (HMOs), assessed under the Housing Health and Safety Rating System (HHSRS).

Below is an analysis of significant Category 1 and 2 Hazards identified in Ceredigion over the period April 2018 to 31st March 2023.

Fig. 5 Category 1 and 2 Hazards identified in Ceredigion 2019 to 2023

Year	Total No HHSRS Assessments Non HMOs	Total No Category 1 & 2 Hazards identified	Total No HHSRS Assessments HMOs	Total No Category 1 & 2 Hazards identified
2018/19	77	104	23	9
2019/20	189	53	33	10
2020/21	27	37	30	3
2021/22	62	77	4	3
2022/23	45	59	12	16

Fig. 6 Category 1 and 2 Hazards identified in Ceredigion 2018 to 2023

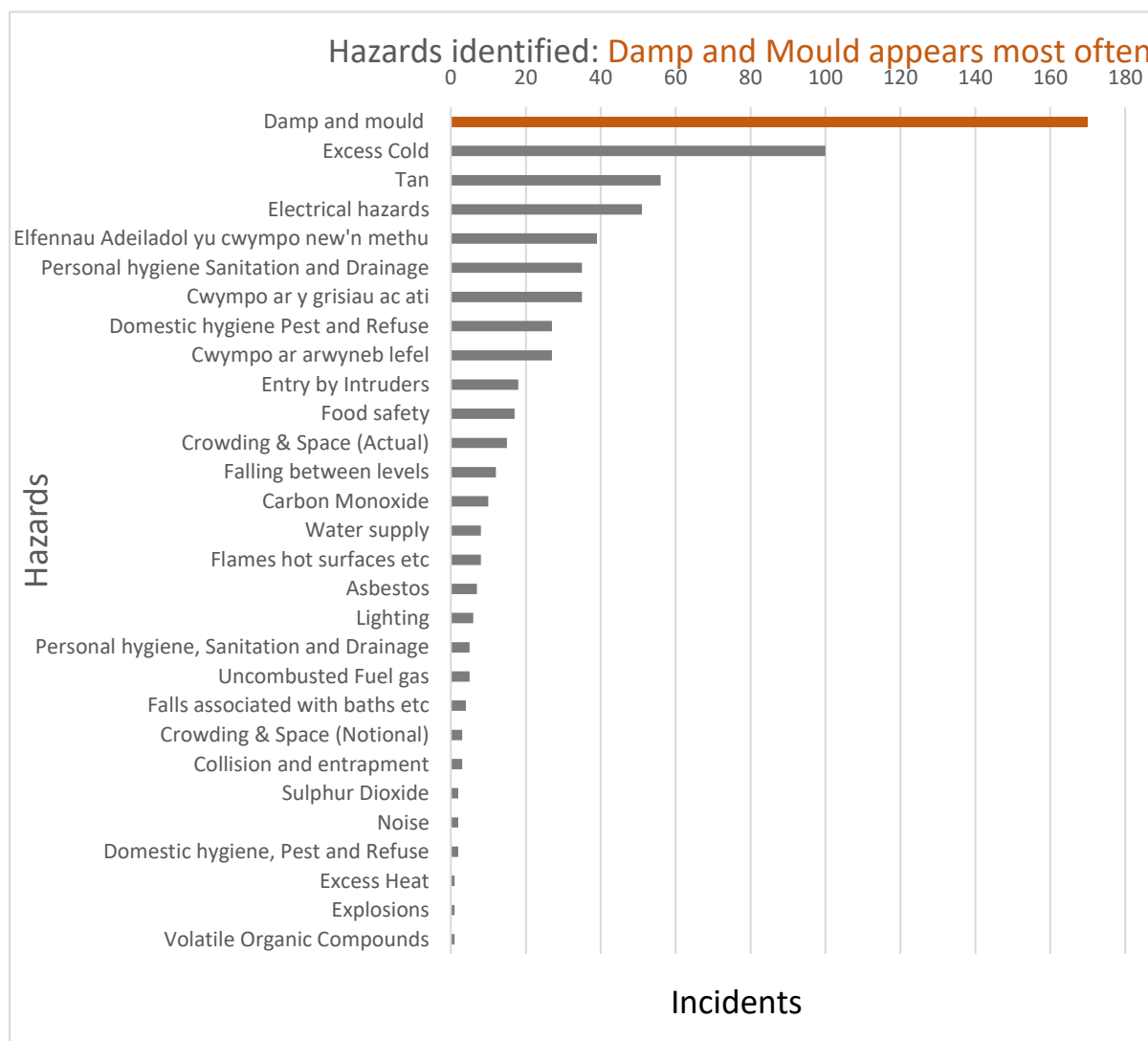
The HHSRS is used to determine whether residential premises are safe to live in. It replaced the Fitness Standard in July 2006. Local authorities use the System to determine whether a hazard exists that may cause harm to the health and safety of a potential occupant. Hazards are divided into two categories. Those which score high on the scale (and therefore the greatest risk) are called Category 1 hazards. Those that fall lower down the scale and pose a lesser risk are called Category 2 hazards. Where a condition is classified as a Category 1 hazard the local authority has a **duty** to take the appropriate enforcement action. The local authority **may** take enforcement action in respect of Category 2 hazards.

3.3 HHSRS Hazards Identified

A range of Hazards are identified during HHSRS assessments – Damp and Mould and Excess cold occur most frequently as indicated in Fig.7 below.

Within Ceredigion there are significant incidents of Damp and Mould Growth deficiencies identified within HMOs which may be attributable to inefficient heating systems, lack of insulation and disrepair. Fire safety defects in HMOs are also significant. Excess cold hazards illustrate the adequacy of the heating, insulation, and ventilation measures within the property. SAP/ EPC data is also taken into consideration. HMO licensing within the county has helped to ensure sufficient heating and insulation is provided within licensed properties.

Fig. 7 Category 1 and 2 Hazards identified in Ceredigion 2019 to 2023

3.4 Housing, Environmental and Nuisance Complaints/Service Requests in the Private Rented Sector

Below we consider the demand on the service in relation to licensing visits, housing inspections and following complaints in relation to housing standards, management, tenancy and nuisance related complaints associated with Houses in Multiple Occupation. These are categorised into the following.

- Licensing and Programmed Inspections:** Relates to inspections of licensed HMOs and includes both those initiated on receipt of an HMO application and any risk based programmed inspections required during the license period based on the size of the property and housing and management standards.
- HHSRS and Property Conditions:** These relate to complaints associated with housing and management standards which may present either Category 1 or 2 hazards under the HHSRS or maintenance and management concerns. These are usually in response to complaints made by the occupants or their representatives.

- **Eviction and Tenancy Matters:** These include complaints of instances of alleged harassment, illegal eviction, and tenancy agreement disputes as examples.
- **Empty Property Complaints:** Previously licensed HMOs which are vacant and having a negative impact on the local community.
- **Unlicensed HMOs:** Includes proactive and complaint lead investigations made by the authority into unlicensed HMOs.
- **Noise Complaints:** Complaints directly attributable to the occupants and/ or their visitors in HMOs.
- **Nuisance – Waste:** Complaints made to the authority regarding waste and refuse accumulations, fly-tipping and wrongly presented domestic waste directly attributable to HMOs.
- **Nuisance – other:** Relates to issues causing a nuisance to either occupants or local residents and may include drainage and odorous complaints as examples.

The last 5 years have seen a reduction in nuisance and waste related complaints associated with licensed HMOs. This may be due to the existence of the licensing regime but is also likely to be impacted by the Covid 19 Pandemic and fewer properties being occupied during the various lock downs.

The graph below indicates the number of noise complaints received that were associated with HMO premises in the Aberystwyth area. No complaints were received relating to HMOs in the towns of Lampeter and Cardigan during this period.

Fig. 8 Nuisance and refuse related complaints associated with HMO premises.

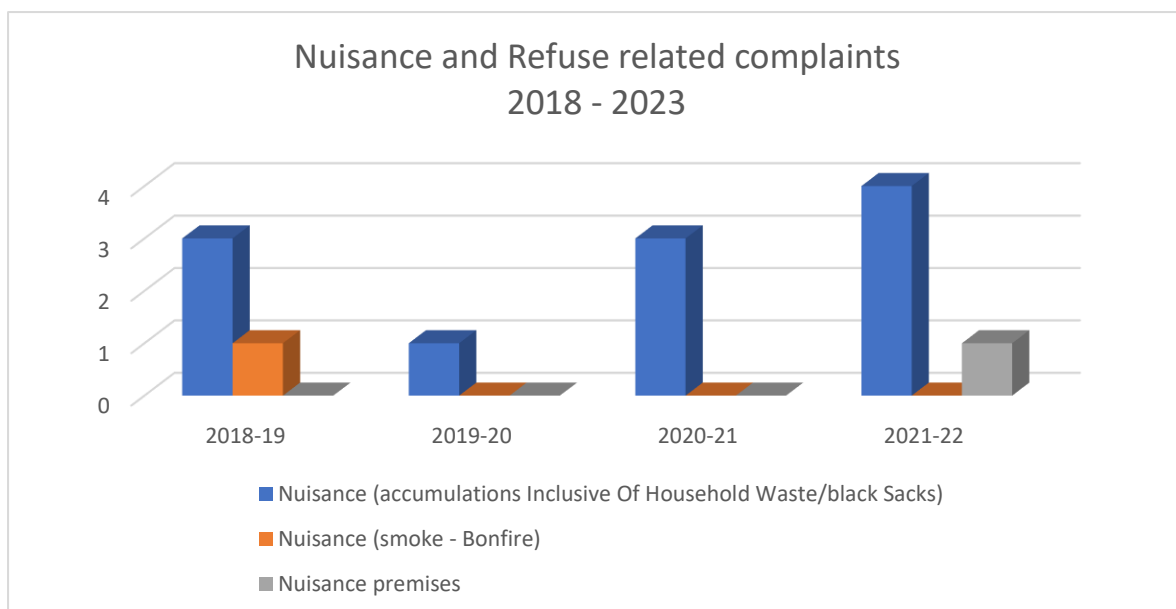

Fig. 9 Noise complaints received between 2019 and 2023 associated with Licensed HMOs

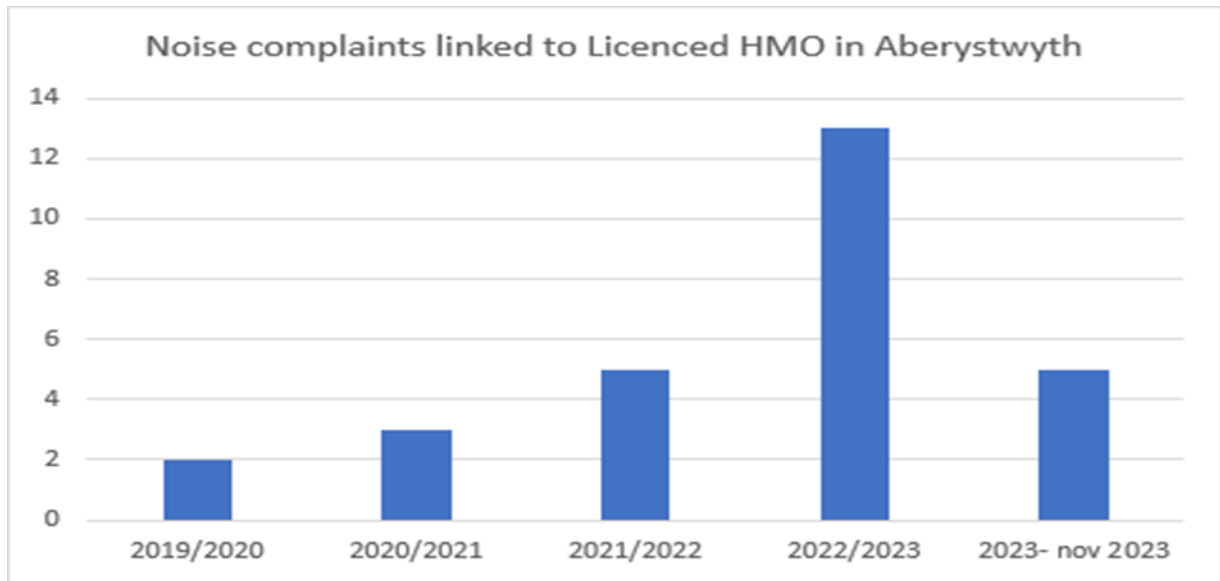
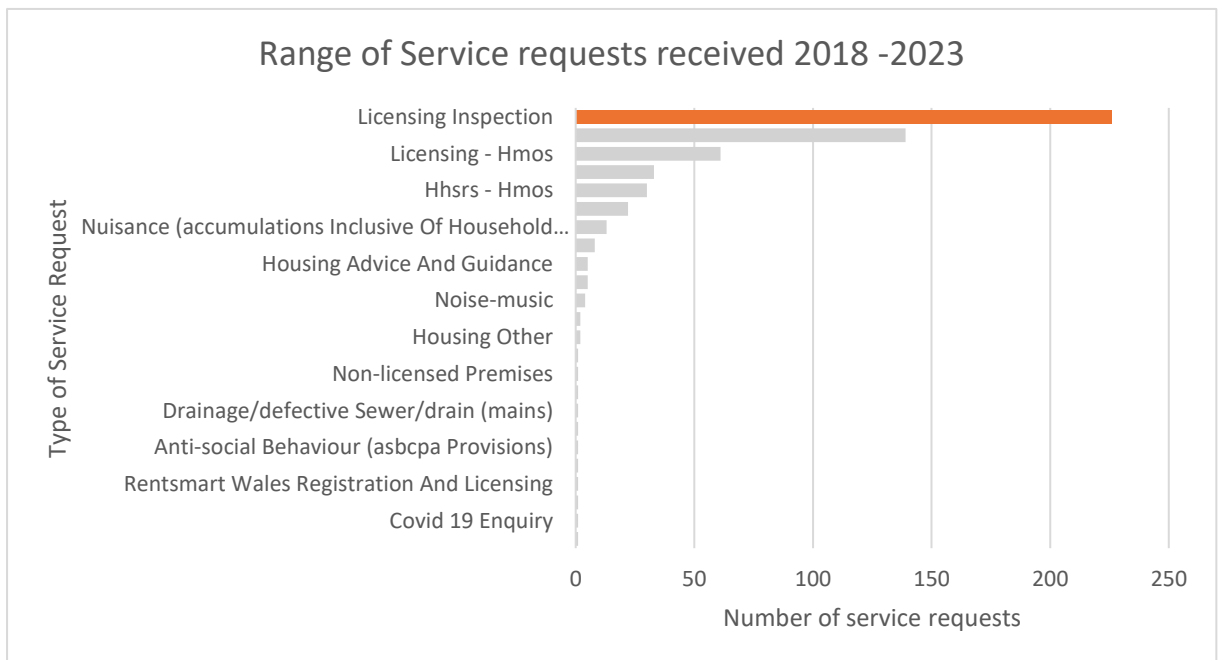

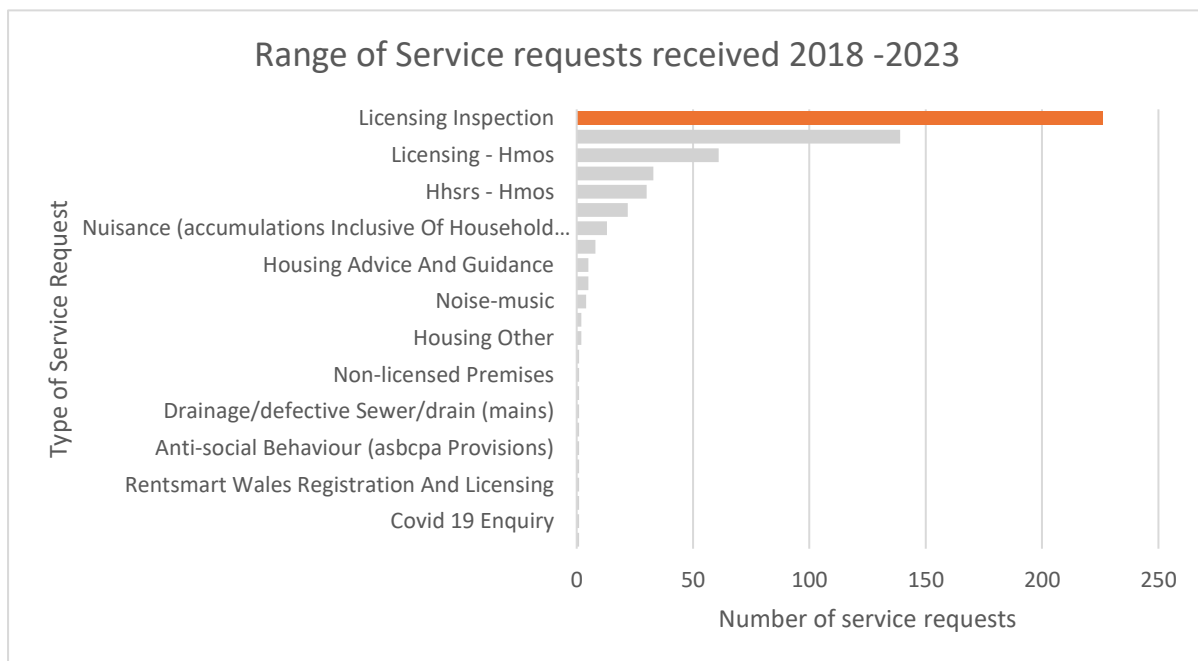
Fig. 10 Housing related Service requests received 2018 – 2023.

The above graph indicates the range and number of service requests received by the Housing Service during the last 5 years.

Fig. 11 overleaf indicates the range and number of service requests relating to HMO properties between 2018 -2023.

Fig. 11 Range of Service Requests received 2018 – 2023.

3.5 The effects of the Covid19 Pandemic

The Covid 19 Pandemic had a significant impact on both the mandatory and additional HMO licensing schemes. The County has 2 Universities and a significant number of HMO’s particularly in Aberystwyth are occupied by students. During the Pandemic students returned to their homes and undertook their studies online. In addition, all physical inspections of residential premises including HMOs were suspended for long periods. This included both programmed licensing inspections and licence application checks.

The suspension of inspections had a knock-on effect of delaying licenses being renewed and an interruption to routine licence programme creating a large backlog of properties requiring inspection. This in turn has impacted the standards of repair experienced in HMO properties that have been inspected in the last 18 months as we recover from the Pandemic. This is reflected in the data recorded in Fig.3 in respect of the number of Licenses issued in 22/23 with conditions attached.

During the Pandemic, Ceredigion saw a significant growth in property prices as demand outstripped supply. Prices began to increase as soon as the Pandemic reached Wales in March 2020 and grew significantly throughout 2021.

As a result, nationally, Ceredigion has the 4th highest Housing Affordability Ratio behind Monmouthshire, Vale of Glamorgan and Cardiff. This makes it harder for local people and first-time buyers to purchase in their chosen communities, especially when considering earnings in Ceredigion are below average. The median annual earnings, by place of residence, was £23,576 in 2021 in Ceredigion.

This in turn increases the demand for accommodation in the County. Several Landlords have taken the opportunity to leave the rental market and have sold their

properties. This in turn has resulted in a decrease in the number of HMOs in the County.

3.6 Summary Findings

Whilst much progress has been made in recovery from the pandemic, the continuation of the Additional Licensing Scheme will assist the Authority in the continued improvement of housing standards in Houses on Multiple Occupation.

The decline in complaints relating to anti-social behaviour, noise and waste management issues show the effectiveness of having the Additional Licensing Scheme in place.

4. Rent Smart Wales

Licensing by Rent Smart Wales and both Mandatory and Additional HMO Licensing are continuing to work well in tandem.

HMO licensing is dealt with under Housing Act 2004 and is entirely enforced by local housing authorities. Rent Smart Wales registration and licensing requirements were introduced by Housing (Wales) Act 2014. Cardiff Council, working as Rent Smart Wales, is the single licensing authority for Wales. Elements of enforcement are shared between the single licensing authority and local housing authorities by agreement and delegation of authority.

A Mandatory or Additional HMO licence relates to a specific licence holder concerning a specific HMO. Each property requires a separate HMO licence. Anyone letting or managing a residential property in Wales let under a domestic tenancy requires a licence from Rent Smart Wales. This applies to properties let to single households as well as those let in multiple occupation. They do not require a separate licence for each property they let or manage.

4.1 Summary Findings

An HMO licence cannot replace a Rent Smart Wales licence and vice versa. Licensing by Rent Smart Wales and both Mandatory and Additional HMO Licensing are continuing to work well in tandem and are combining to improve housing conditions and tenancy standards.

5. Links to Policies, Plans and Strategies

5.1 Local Housing Strategy 2023 – 2028 – ‘Housing for all’

The Housing Strategy for Ceredigion has been reviewed and a new Strategy for 2023-2028 developed in Partnership with the RSL’s operating in the County. The Strategy sets out Ceredigion’s vision and plans for Housing in the County for the next 5 years providing a firm foundation for dealing with the priorities facing housing and housing related services in Ceredigion.

The priorities identified by the strategy are as follows:

- Increasing supply and improving housing conditions
- Supporting people in their own homes and communities

Licensing of Houses in Multiple Occupation helps to deliver in key areas within the strategy. Those key areas include providing affordable and good quality accommodation in Ceredigion with the improvement of housing standards at the core of the strategy, in summary this includes:

- Improving housing standards by removing Category 1 hazards that impact on health and safety in all tenures
- Ensuring homes are safe from fire
- Working to improve thermal efficiency and reduce fuel poverty
- Supporting the delivery and enforcement of Rent Smart Wales requirements
- Ensuring the use of model contracts, introduced by The Renting Homes (Wales) Act 2016
- Ensuring all qualifying Houses in Multiple Occupation in the county are licensed

5.2 Corporate Strategy 2022 – 27

The Corporate Strategy sets out our priorities called Corporate Well-Being Objectives, along with our ambitions and the steps to achieve these over the next five years. The Strategy informs everything the Council does. It is based on a wide-ranging review of evidence and needs-assessments.

The strategy outlines four well-being objectives, which include:

- Boosting the economy, supporting businesses and enabling employment
- Creating caring and healthy communities
- Providing the best start in life and enabling learning at all ages
- Creating sustainable, green and well-connected communities

The Objectives have also been identified through the lens of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015. This involved identifying how we could maximise our contribution to the national well-being goals and ensure that we used the sustainable development principle to ensure that the needs of the present are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs.

5.3 Through Age & Wellbeing Strategy 2022 – 2027

This strategy is a key part of the Ceredigion County Council Corporate Strategy that illustrates the main priorities for the Council. The priorities aim to enable the delivery of services that will enhance the social, economic, environmental and cultural well-being for the people of Ceredigion.

The current economic crises together with low incomes has placed increasing difficulties on the ability of people to access safe, affordable housing.

One of the key priorities within the corporate strategy is to enable individual and family resilience. Access to an improved choice and quality of safe affordable housing is a key factor in achieving this.

5.4 Summary Findings – Housing Strategies

1. The Housing Strategy for Ceredigion has been reviewed and a new Strategy for 2023 -2028 developed in Partnership with the RSL's operating in the County. The Strategy sets out Ceredigion's vision and plans for Housing in the County for the

next 5 years. Licensing of Houses in Multiple Occupation helps to deliver on several key areas within the strategy.

2. The Corporate Strategy (2022-2027) highlights the main priority areas for Ceredigion County Council over the next 5-year period. The Additional Licensing Designation and associated Review takes into account the aims of the Corporate Strategy and has a particular role in achieving improved accommodation standards and the condition of housing across the County.
3. The Through Age & Wellbeing Strategy focuses on preventative services which help people to remain independent or regain the independence they want and value. Additional HMO Licensing helps to deliver on this element of the Strategy.

6. Implementation of an Additional Licensing Scheme

The overall purpose of an Additional Licensing Scheme is to improve the standard of rented property within the county. This includes all properties that are considered HMOs within the definition of the scheme. The department will continue to work closely with members of the public and organisations noted below to ensure the Additional Licensing Scheme will secure real benefits for tenants and the neighbouring communities in general as well as other Council services and external organisations and agencies. This will be achieved through:

- Continued engagement with landlords and lettings agents, to ensure well managed and safe HMO accommodation using licensing regulatory provisions.
- Improve the condition of HMOs relating to amenities and repair through Licensing and associated legislative controls and ensuring overcrowded conditions are avoided.
- Continued engagement with the local communities and their representative to improve management practices around waste, noise and anti-social behaviour concerns in neighbouring communities.
- Continued partnership working with colleagues in Highways and Environmental Services, Mid and West Wales Fire Authority, Universities and Guild of Students representatives and Rent Smart Wales as examples. This is to ensure targeted and intelligence led enforcement of those not in compliance with appropriate licensing and housing and safety standards.

When considering the implementation of the Additional Licensing Scheme, the Council firmly believes that securing sustained improvements to the private sector stock in Ceredigion can only be achieved through a robust partnership approach involving tenants, landlords, Universities, local communities and the voluntary and private sectors including various council services working collectively. The department continues to deliver on service improvement in relation to HMO Licensing, areas that have been addressed to date include:

- Changes to the HMO Application Form making the process of applying for a licence easier through the simplification of the licensing application form and introduction of a Renewal Licence Application Form.
- Introduction of a reduced licensing fee for landlords on renewal of an HMO Licence in circumstances where:

- a) Application is received prior to the expiry of the existing licence and
 - b) Licence Renewal Application is full and complete including all certification, documentation and appropriate payment and
 - c) The licence holder has, for the previous licence period complied with all licence conditions (including submission of the annual Gas Safe Certificate if applicable) and
 - d) The licence holder and/or nominated manager are appropriately registered and licensed with Rent Smart Wales, and
 - e) There has been no Housing Act 2004 Part 1 Notice has been served on the licence holder/person in control within the previous licensing period.
- Continued review and updating of information on the Ceredigion Web Pages providing information on licensed HMOs through a GIS enabled Public Register and the provision of advice and guidance to landlords on a range of housing standards and HMO Licensing matters.
 - The introduction of a new Web-based database system which has streamlined the application process for local authority officers introducing wholesale changes to the way HMO Licensing, enforcement and housing inspection information is recorded by the authority.

7. Public Consultation

As part of the review of the HMO Additional Licensing Scheme, every five years, it is a mandatory requirement that a Public Consultation is carried out. The authority is required to ensure that a thorough consultation exercise is conducted with all those likely to be affected by the licensing designation. A guide for practitioners from Local Government Regulation recommends a minimum consultation period of 10 weeks and this was carried out in Ceredigion between 15th December 2023 and 23rd February 2024.

Questionnaires were delivered by hand within Aberystwyth town and Lampeter to a mixture of owner-occupied properties, Houses in Multiple Occupation and other rented properties. The questionnaire was also online and available at the county's libraries.

County Councillors, members of the Landlords Steering-Group, The University, Dyfed-Powys Police, Mid Wales Fire and Rescue and all other relevant departments of the Council with an interest were also consulted.

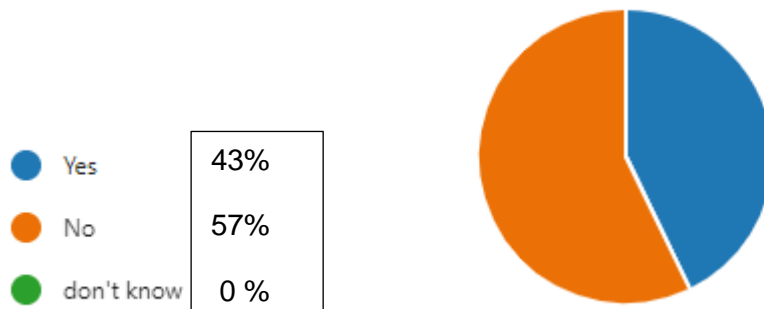
In addition, the Consultation was placed on the Ceredigion County Council corporate website, utilising the Engagements and Consultations facility. Various social media outlets such as Facebook, X / Twitter were similarly deployed.

A complete copy of the findings of the Public Consultation is included in Appendix 2

8. Key Questions and responses relating to the continuation of the Additional Licensing Scheme

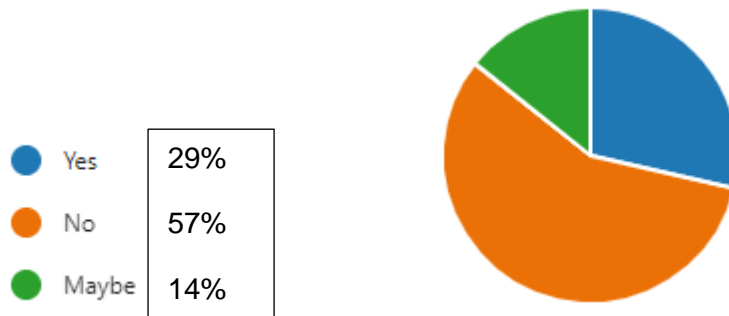
There was a total of 17 responses received to the Public Consultation. The graphs below indicate that 65% percent of those that responded to the questionnaire generally support the re-designation of the Additional Licensing Scheme and only 6% opposed the re-designation with 29% unsure.

Q. Do you think that landlords and agents manage properties in your area to an acceptable standard?

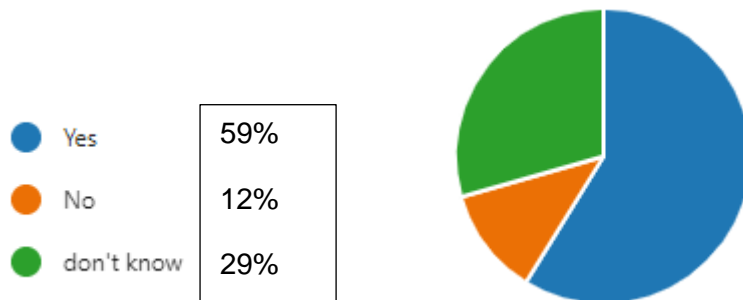
A: Results show that there is almost a 50:50 split in the public's general opinion regarding the current good management of HMOs. Over 50% feel that more work is needed to raise the standard generally and continuation of the scheme will assist in this provision.

Q. Do you think Rent Smart Wales licensing of landlords is sufficient to ensure proper management of your property?

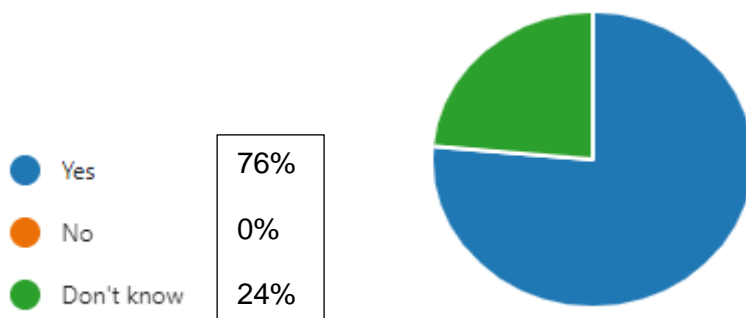
A: The findings would indicate that there is a general opinion that Rent Smart Wales on its own is not sufficient to ensure the effective management of private rented properties and that a combination of the two schemes is desirable to raise standards.

Q. Do you think that HMO Licensing benefits the community as a whole?

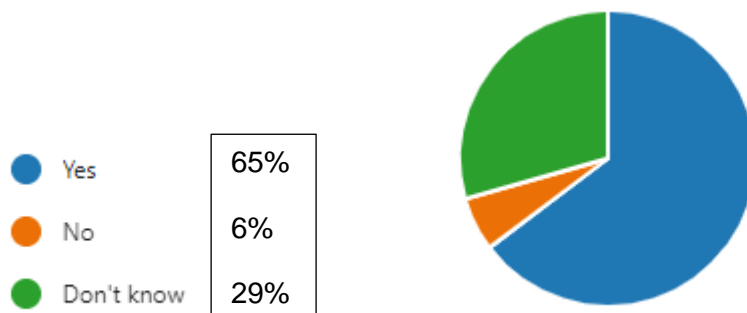
A: This chart would indicate a strong support for HMO licencing generally and that it does benefit the community.

Q: Do you think the HMO Licensing Scheme benefits tenants of HMOs?

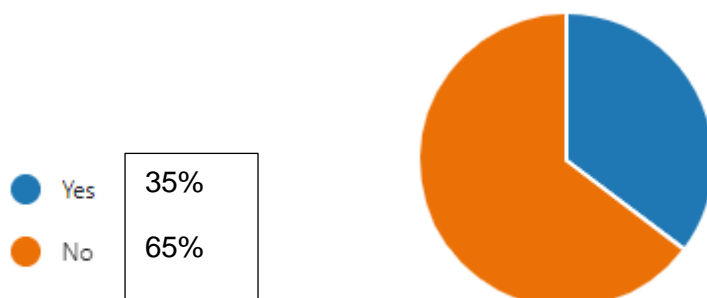
A: The evidence in this chart strongly supports that HMO licencing does benefit tenants with regards to housing conditions, safety and tenancy.

Q. Do you support the continuation / introduction of an Additional Licensing Scheme?

A: Only a very small minority of the responses oppose the continuation of the additional licencing scheme in the Aberystwyth area. The majority recognise the benefits of the scheme.

Q: Do you think the number of storeys should be taken into consideration as part of the HMO Licensing Scheme?

A: The evidence extracted indicates that most respondents feel the number of stories in a property should not be considered with regards to HMO licencing and that they recognise the benefits of licencing all HMOS.

8.1 Summary of Findings

From the questions and answers received it can be reasonably concluded that there is a good understanding of and broad support for the continuation of the Licensing Scheme from both tenants and the broader public.

9. Benefits of having an Additional Licensing scheme

The HMO Additional Licensing scheme has been running for nearly 15 years and the Council has significant experience of this area of regulation and believes the continuation of the scheme within Ceredigion will deliver the following benefits:

- New HMOs can make a valuable contribution to housing stock. HMOs provide accommodation for a wide range of groups, including young professionals, students, refugees and persons on low incomes. However, such conversions must be completed appropriately, and licensing provides a mechanism to regulate such properties.
- Ensure properties are maintained to an appropriate standard to protect tenants' health and safety and are appropriately managed.
- Ensure standards of accommodation provide a safe and healthy environment by examining hazards such as damp, cold, heat, falls, fire, electrical safety, gas safety, suitable room sizes, adequate kitchens / bathrooms for the number of tenants, food safety, biocides, lead, asbestos etc.
- Reduced levels of anti-social behaviour and crime. Licence conditions require the landlord to deal with this within the curtilage of the licensed properties. We would expect the landlord to inform tenants that their behaviour was unacceptable in the first instance and if the behaviour continues, to seek possession of the property.
- A more secure and stable living environment for tenants and neighbours. Reduce complaints of poor housing conditions, noise, rubbish, overgrown gardens, rodents and pests.
- A more attractive area for businesses and residents. Continuing the work with the Council's Waste Management team by including waste storage requirements as licence conditions to improve waste and recycling compliance.
- Direct benefits for tenants include regular inspections of properties by Council Officers leading to improved welfare and confidence in the landlord due to compliance with standards set by licensing.
- Benefits for the community as a whole, including fewer environmental problems, protection of vulnerable persons who might otherwise live in poor condition properties and inclusion of the properties on the Public Register.

Since the introduction of the Council's 3rd Additional Licensing scheme in 2019, significant numbers of properties have been improved, many of which would have been outside the scope of Mandatory licensing and as such it is likely that, without the Council's Additional licensing scheme, a much smaller number would have been improved.

Evidence indicates problems with housing conditions and more generally for the community may be found in and caused by small as well as large HMOs.

Without the designation of an Additional Licensing scheme in the county, the Council will not have such an effective, proactive mechanism to ensure that these smaller properties are regulated and brought up to a satisfactory standard and properly maintained at that standard.

Despite the good work undertaken to improve properties through the current Additional Licensing scheme, it is evident that many properties still require improvement, and some tenants are not being adequately protected. Further work is required.

10. Proposals for the future of the Additional Licensing Scheme in Ceredigion

After considering the evidence gathered during the review and evaluation of the Additional Licensing Scheme 2018 – 24, the options below are being offered for consideration to determine whether the Ceredigion County Council Additional Licensing Designation should be renewed for the period 2024 - 2029. Proposals to consider include:

Option 1 - To continue with the Additional Licensing Scheme in its current form, whereby licensing applies to:

- HMOs occupied by three or more persons, forming three or more separate households regardless of the number of storeys in the following specified wards only:
Aberystwyth Bronglais, Aberystwyth Central, Aberystwyth North, Aberystwyth Penparcau, Aberystwyth Rheidol, Faenor, Llanbadarn Fawr Padarn, Llanbadarn Fawr Sulien.
- The whole of the County of Ceredigion for:
 - HMOs occupied by 5 or more persons, forming two or more separate households, regardless of the number of storeys, and
 - Section 257 HMOs (Housing Act 2004)

Option 2 - Licensing all properties which meet the following criteria on a county wide basis:

- Those properties occupied by 5 or more persons, forming two or more separate households, regardless of the number of stories, **AND**
- Section 257 HMOs (Housing Act 2004) created by converting buildings into flats where the conversions did not meet the Building Regulations 1991 Standards and they have not been subsequently brought up to the relevant standards.

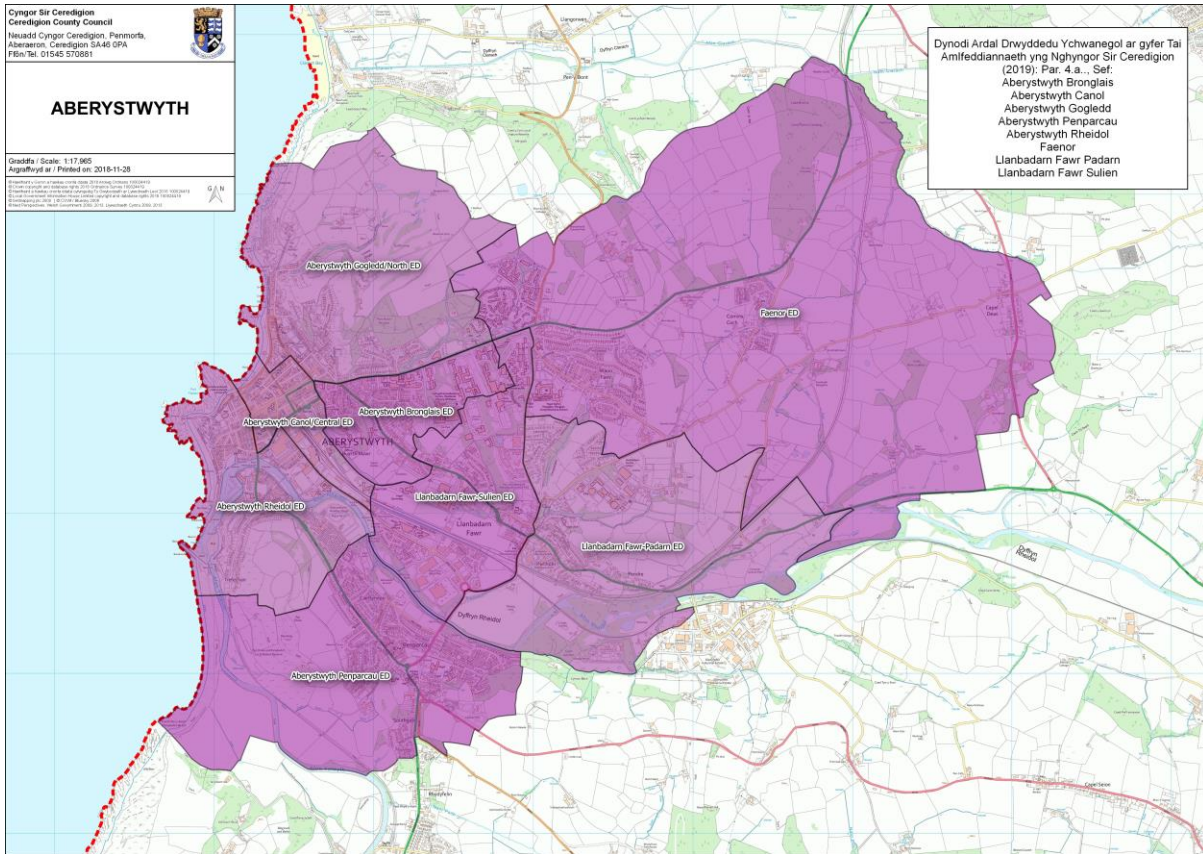
Option 3 - To allow the existing Additional Licensing Scheme to expire on the 19th April 2023 and not declare/designate an Additional scheme in its place.

11. Recommendation

Having considered all the evidence and the benefits of having an Additional Licensing Scheme together with the response to the Public Consultation, it is recommended that Option 1 be considered for re-designation of the Additional Licensing Scheme for a further 5 years from 2024 – 2029. The numbers of HMOs in both the Lampeter and Cardigan area are low. The data for the last 5 years does not support the introduction of an Additional Licensing Scheme in these areas.

12. Appendix 1

11.1 Map showing extent of current Additional Licensing Scheme in Aberystwyth

Tudalen 324 HOLIADUR PRESWYLLWYR

Adolygiad Tai sy'n rhan o Gynllun Ychwanegol Trwyddedu Tai Amlfeddiannaeth (HMOs) yng Ngheredigion

Cyflwynodd Deddf Tai 2004 ofyniad i rai Tai Amlfeddiannaeth (HMO's) gael eu trwyddedu. Mae hyn yn galluogi Awdurdodau Lleol i sicrhau fod y Tai Amlfeddiannaeth yn cynnwys chyfarpar addas gyda mwynderau a chyfleusterau ar gyfer y nifer o breswylwyr sydd yn byw ynddynt, ac yn cael eu rheoli yn effeithiol gan 'bersonau addas a phriodol'.

Mae Tai Amlfeddiannaeth yn dai rhent caiff eu rhannu gan fwy nag un uned e.e. tai myfyrwyr sy'n cael eu rhannu, tai sydd wedi eu trosi i fflatiau / ystafelloedd gwely i'w rhentu .

Bydd y Cynllun Trwyddedu **Gorfodol** yn briodol i Dai Amlfeddiannaeth mwy o faint, sef 5 preswlydd neu fwy dros 3 llawr neu fwy.

Cynllun trwyddedu dewisol yw'r Cynllun Trwyddedu **Ychwanegol**. Ers mis Ebrill 2019 mae Cyngor Sir Ceredigion wedi rhedeg cynllun Trwyddedu Ychwanegol sydd wedi ymgorffori'r canlynol;

- Tai Amlfeddiannaeth a feddiannir gan dri neu fwy o bobl, gan ffurfio tri neu fwy o aelwydydd ar wahân, waeth beth yw nifer y lloriau yn y wardiau penodedig canlynol yn unig:

i. Aberystwyth Bronglais	v. Rheidol Aberystwyth
ii. Aberystwyth Canolog	vi. Faenor
iii. Gogledd Aberystwyth	vii. Padarn Llanbadarn Fawr
iv. Aberystwyth Penparcau	viii. Llanbadarn Fawr Sulien

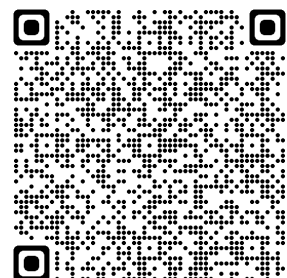
- Sir Ceredigion gyfan ar gyfer:
 - Tai Amlfeddiannaeth 5 neu fwy o bobl, gan ffurfio dau neu fwy o aelwydydd ar wahân, waeth faint o loriau, a
 - Adran 257 Tai Amlbreswyliaeth (Deddf Tai 2004)

Disgwylir i'r cynllun ychwanegol hwn ddod i ben ym mis Ebrill 2024 ac mae'r Cyngor yn adolygu a ddylid parhau â'r cynllun hwn yn ei ffurf bresennol, ei ymestyn, ei leihau neu ei newid fel arall.

Bydd canlyniadau'r holiadur hwn yn galluogi Cyngor Sir Ceredigion i sicrhau bod y Cynlluniau Trwyddedu Gorfodol ac Ychwanegol HMO sy'n gweithredu yn y Sir yn cyflawni'r canlyniadau a ddymunir, a byddant yn cael eu defnyddio i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon mewn cynlluniau yn y dyfodol y gallwn eu cyflwyno.

Bydd yr ymgynghoriad yn cau ar Dydd Gwener 23ain Chwefror 2024

Gellir cwblhau'r holiadur ar-lein hefyd trwy tudalen we Ymgysylltu ac Ymgynghori Cyngor Sir Ceredigion neu defnyddiwch y cod QR hwn.

Tudalen 325

1. Beth yw cod post eich cyfeiriad cartref?

2. Ydych chi yn denant neu'n berchennog / preswlydd?

Tenant Preifat

Tenant Tai Cymdeithasol

Perchennog Preswlydd

Landlord

Asiant Gosod

3. Pa fath o eiddo ydych chi'n bwy ynddo? (Perchnogion a thenantiaid yn unig) (*ticiwch y bocs*):

Fflat meddiannaeth un teulu

Tŷ meddiannaeth un teulu

Tŷ wedi ei rannu gydag eraill (nid un teulu)

Fflat wedi ei rannu gydag eraill (nid un teulu)

Os yw'n fflat, sawl fflat sydd yn y bloc?

Os yw'n dŷ wedi ei rannu, faint o bobl sy'n byw yno?

Sawl llawr sydd yn y tŷ/ fflat 'rydych chi yn byw ynddo?

4. Pa mor hir ydych chi wedi byw yn yr eiddo?

Mae cwestiynau 5 - 10 ar gyfer tenantiaid yn unig.

5. Os ydych yn denant, rhowch fanylion yr hyn a ddarparwyd gan eich landlord pan wnaethoch chi symud i mewn? *Ticiwch bob un sy'n briodol*

Cytundeb Tenantiaeth Ysgrifenedig

Gwybodaeth am y diwrnodau casglu sbwriel

Manylion ar sut y caiff y blaen-dâl ei ddiogelu

Eich cyfrifoldebau fel tenant

Copi o dystysgrif diogelwch nwy

Copi o dystysgrif perfformiad egni

Rhestr Eiddo

Lleoliad y metrau nwy, trydan a dŵr

Sut i ddiffodd y larwm tân

Llyfr rhent

Tudalen 326

6. Os ydych yn denant, ydych chi yn pryderu am unrhyw un o'r canlynol o ran eich cartref?

- Nid oes digon o fwynderau (h.y. toiled, cyfleusterau'r gegin)
- Gwastraff, ysbwriel & storio
- Diogelwch tân
- Dim digon o le/ gormod o bobl
- Diogelwch
- System wresogi effeithiol/digon o insiwleiddio (Effeithlonrwydd Ynni)
- Eiddo mewn cyflwr gwael
- Lleithder a llwydni
- Diogelwch eich tenantiaeth (cael eich troi allan)
- Arall, nodwch os gwelwch yn dda

7. Os ydych yn denant, a ydych chi yn ymwybodol o'r gofyniad i landlordiaid gael eu trwyddedu o dan Rhentu Doeth Cymru?

- Ydw Nac ydw

8. Ydych chi yn meddwl bod Cynllun Rhentu Doeth Cymru wedi gwella ansawdd eich cartref neu eich perthynas â'ch landlord?

- Ydw Nac ydw

Gwnewch sylwadau pellach fel y bo'r angen:

9. Ydych chi yn meddwl fod landlordiaid ac asiantau yn rheoli eich eiddo neu eiddo eraill yn eich ardal i safon dderbyniol?

- Ydw Nac ydw Ddim yn gwybod

Gwnewch sylwadau pellach fel y bo'r angen:

Tudalen 327

10. Ydych chi yn meddwl bod trwyddedu landlordiaid drwy Cynllun Rhentu Doeth Cymru yn ddigon i sicrhau bod eich eiddo yn cael ei reoli'n iawn?

- Ydw Nac ydw Ddim yn gwybod

Gwnewch sylwadau pellach fel y bo'r angen:

Mae'r cwestiynau hyn ar gyfer PAWB

11. Ydych chi yn pryderu am unrhyw un o'r canlynol yn eich ardal chi?

- Sŵn, poendod
 Sbwriel a gwastraff
 Gerddi / blaengyrtiau anniben a gordyfiant
 Eiddo sy'n niweidiol i amwynder yr ardal (eiddo anghyfreithlon)
 Byrgleriaeth
 Ymddygiad gwrthgymdeithasol
 Trwydded arall
 Arall, nodwch os gwelwch yn dda

12. Oes gennych chi unrhyw syniadau ynghylch sut y gellir mynd i'r afael â rhain?

13. Ydych chi yn credu bod y Cynllun Trwyddedu Tai Amlfeddiannaeth presennol wedi bod o fudd i'r gymuned?

- Ydw Nac ydw Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau pellach os oes angen

14. Ydych chi yn credu bod y Cynllun Trwyddedu Tai Amlfeddiannaeth I wedi bod o fudd i denantiaid Tai Amlfeddiannaeth?

- Ydw Nac ydw Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau pellach os oes angen

Tudalen 328

15. Ydych chi'n cefnogi parhad / cyflwyno cynllun trwyddedu Ychwanegol?

- Ydw Nac ydw Ddim yn gwybod Yn dibynnu ar y cynllun / yn rhannol

Eglurwch eich ateb:

16. Nodwch pa un o'r mathau canlynol o eiddo yr hoffech chi eu gweld yn drwyddedig?

- Tŷ a rennir gan 5 person neu fwy a 3 llawr neu fwy - *Mae hyn yn orfodol, bydd yn parhau*
- Annedd a feddiannir gan un teulu
- Annedd a rennir gan 2 neu fwy o deuluoedd / aelwydydd
- Annedd a rennir gan deulu / aelwydydd a lletywr nad yw'n gysylltiedig
- Annedd a rennir gan deulu / aelwydydd a dau neu fwy o letywr
- Tŷ a rennir gan dri person sengl, nad ydynt yn gysylltiedig
- Tŷ a rennir gan bedwar person sengl, nad ydynt yn gysylltiedig
- Tŷ a rennir gan bump person neu fwy, nad ydynt yn gysylltiedig

17. Ydych chi yn meddwl y dylid ystyried nifer o lorïau fel rhan o'r cynllun trwyddedu?

- Ydw Nac ydw

Os ie, pa nifer o lorïau ddylai gael eu trwyddedu? Nifer o lorïau?

Os gwelwch yn dda, dychwelwch yr arolwg hyn i'r cyfeiriad canlynol:

Cyngor Sir Ceredigion, Lles y Gymuned

Canolfan Rheidol

Aberystwyth

Ceredigion

SY23 3UE

Cyf: Adolygiad Trwyddedu Ychwanegol 2023

E-bost: Housing@ceredigion.gov.uk

Bydd yr ymgynghoriad yn cau ar Dydd Gwener 23ain Chwefror 2024

Ffurflen Monitro Cydraddoldeb

Mae'r cwestiynau hyn yn ddewisol, fodd bynnag mae'n ofynnol i'r Cyngor ddeall a yw'r ymgynghoriad wedi cyrraedd y bobl iawn (yn unol â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010) ac i ddeall sut y gallai'r cynnig effeithio ar wahanol grwpiau, gan ein galluogi i fynd i'r afael â hyn os gallwn ni.

Yn unol â'r Ddeddf Diogelu Data, cedwir unrhyw wybodaeth y gofynnir amdani yn y cwestiynau canlynol yn gyfrinachol at ddibenion dadansoddi data yn unig.

1. Oedran: Beth yw eich grŵp oedran?

O dan 16	☐	45 – 64	☐
16 – 24	☐	65+	☐
25 – 44	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐

2. Rhyw: Beth yw eich rhyw?

Gwryw	☐	Benyw	☐
Arall	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐

3. Trawsrywiol: Ydy'ch rhyw yn awr yr un fath â'r un a ddyrannwyd i chi ar eich genedigaeth?

Ydy	☐	Na	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐

4. Cyfeiriadedd Rhywiol: Pa un o'r opsiynau canlynol sy'n disgrifio orau'r ffordd rydych yn meddwl amdanoch chi eich hun?

Heterorywiol / Strêt	☐	Deurywiol	☐
Dyn Hoyw	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐
Merch Hoyw / Lesbiad	☐	Arall (nodwch os dymunwch)	

5. Partneriaeth: Beth yw eich statws partneriaeth?

Sengl	☐	Gweddw	☐
Priod	☐	Partner Sifil	☐
Byw gyda Phartner	☐	Wedi Gwahanu	☐
Wedi Ysgaru	☐	Arall	☐
Gwell gennyf beidio â dweud	☐		

6. Hunaniaeth Genedlaethol: Sut fydddech chi'n disgrifio eich hunaniaeth genedlaethol?

Cymro / Cymraes	☐	Prydeiniwr / Prydeinwraig	☐
Sais / Saesnes	☐	Gwyddel / Gwyddeles	☐
Albanwr / Albanes	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐
Gwyddel / Gwyddeles o Ogledd Iwerddon	☐	Arall (disgrifiwch)	☐
		_____	

7. Grŵp Ethnig: Beth yw eich grŵp ethnig? Dewiswch un opsiwn sy'n disgrifio eich grŵp neu gefndir ethnig orau.

Gwyn	☐	Teithwyr Sipsi	☐
Asiaidd	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐
Du/Affricanaidd/Caribïaidd	☐	Unrhyw gefndir arall (nodwch)	
Cymysg	☐	_____	

8. Iaith: Beth yw eich dewis iaith?

Cymraeg	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐
Saesneg	☐	Arall (yn cynnwys iaith Arwyddion Prydain)	
		_____	

Ydych chi'n deall, siarad, darllen neu ysgrifennu Cymraeg?

Deall Cymraeg llafar	☐	Ysgrifennu Cymraeg	☐
Siarad Cymraeg	☐	Dim un o'r uchod	☐
Darllen Cymraeg	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐

9. Anabledd: A oes gennych gyflwr iechyd corfforol neu feddyliol neu salwch tymor hir sy'n lleihau eich gallu i gyflawni gweithgareddau o ddydd i ddydd

Oes	☐	Nac Oes	☐
Gwell gennyf beidio â dweud	☐		

Os ydych wedi ateb 'oes', nodwch yr hyn sy'n berthnasol i chi:

Nam ar y Clyw	☐	Materion Iechyd Meddwl	☐
Nam ar y Golwg	☐	Nam Corfforol / Symudedd	☐
Nam Lleferydd	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐
Anableddau Dysgu	☐	Arall (nodwch)	

10. Cyfrifoldebau Gofalu: Ydych chi'n gofalu am rywun neu'n darparu cymorth neu gefnogaeth i aelodau'r teulu, ffrindiau, cymdogion neu eraill oherwydd cyflwr iechyd, anabledd corfforol neu feddyliol hirdymor neu problemau yn ymwneud â henaint.

Ydw	☐	Nac ydw	☐
Gwell gennyf beidio â dweud	☐		

11. Crefydd neu Gred: Beth yw eich crefydd?

Cristion (pob enwad)	☐	Iddew	☐
Bwdhydd	☐	Anffyddiwr	☐
Hindŵ	☐	Dim crefydd	☐
Mwslim	☐	Gwell gennyf beidio â dweud	☐
Sikh	☐	Arall	☐

Diolch am lenwi'r ffurflen hon.

TECLYN ASESU EFFAITH INTEGREDIG (AEI)

Manylion y Cynnig

Teitl y Polisi / Cynnig / Menter	
Ail-ddynodi Cynllun Trwyddedi Ychwanegol ar gyfer Tai Aml-Feddiannol	
Maes Gwasanaeth	Enw'r swyddog sy'n cwblhau'r AEI
Tai	Tracy Evans
Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Cyfarwyddwr Strategol
Greg Jones	James Starbuck
Rhowch ddisgrifiad cryno o bwrpas y cynnig	
Ystyried Adolygiad a Gwerthusiad o'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ar gyfer Tai Amlfeddiannaeth 2018 – 24 ac ystyried a ddylid ail-ddynodi'r Cynllun am gyfnod pellach o 5 mlynedd	
Ar bwy fydd y cynnig hwn yn effeithio'n uniongyrchol? AWGRYM	
Landlordiaid, asiantau, aelodau'r cyhoedd	
A yw'r rhai y bydd y cynnig yn effeithio arnynt wedi cael cyfle i wneud sylwadau arno?	
Cynhaliwyd Ymgynghoriad Cyhoeddus rhwng 15 Rhagfyr a 23 Chwefror 2024	

Rheoli Fersiynau

Dylid defnyddio'r AEI yn ystod camau cyntaf y broses benderfynu, ac yna dylid ei fireinio drwy gydol y broses benderfynu. Mae'n bwysig cadw cofnod o'r broses hon fel y gallwn ddangos sut yr ydym wedi ystyried a chynnwys ystyriaethau o ran datblygu cynaliadwy, y Gymraeg a chydaddoldeb lle bynnag y bo modd.

Rhif y Fersiwn	Awdur	Cam yn y broses benderfynu AWGRYM	Dyddiad yr Ystyriwyd	Disgrifiad o unrhyw newidiadau a wnaed AWGRYM
0.1	Tracy Evans	Yn dilyn ymgynghoriad	23/02/2024	AMH

Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor

Pa un o Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor y mae'r cynnig hwn yn mynd i'r afael ag ef a sut? Cliciwch yma i ddarllen crynodeb o'n [Strategaeth Gorfforaethol 2022-27](#)

Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth	
Creu cymunedau gofalggar ac iach	
Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi i bobl o bob oed ddysgu	
Creu cymunedau cynaliadwy sy'n fwy gwyrdd ac sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd	Mae'r argymhelliad yn ceisio rheoleiddio tai amlfeddiannaeth llai er mwyn sicrhau bod trigolion y Sir yn gallu byw mewn tai fforddiadwy diogel sy'n bodloni safonau tai perthnasol.

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru Lewyrchus

Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol a charbon isel lle mae gan bawb waith addas a lle nad oes tiodi.

Cliciwch [yma](#) am wybodaeth am Gymru lewyrchus.

Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol. (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Mae trwyddedu Tai Amlfeddiannaeth yn sicrhau bod trigolion y Sir yn byw mewn llefydd **fforddiadwy diogel** y gellir ei fonitro a'i rheoleiddio mewn modd cyson i fodloni safonau tai presennol.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae dystiolaeth yn dangos pan na wneir gwaith monitro ac arolygu rhagweithiol ar y math hwn o dai bod safonau tai yn llithro. Mae'n arwain at bobl yn byw mewn amgylcheddau sydd ddim yn iach, sy'n gostus i'w cynnal a sy'n effeithio ar iechyd a thlodi. Roedd hyn yn amlwg yn ystod Pandemig Covid pan gafodd archwiliadau rheolaidd o'r math yma o adeiladau eu hatal am gyfnodau hir.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at y Nod Llesiant Cenedlaethol hwn?

Effaith negyddol y cynllun trwyddedu yw'r gost i'r landlord o gael trwydded. Mae hyn yn cael ei liniaru gan y manteision i'r tenantiaid o fyw mewn llefydd sy'n bodloni'r safonau tai presennol.

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru Gydnerth

Cymdeithas lle mae bioamrywiaeth yn cael ei chynnal a'i gwella a lle mae ecosystemau yn iach ac yn gweithredu.

Cliciwch [yma](#) am wybodaeth am Gymru gydnerth.

Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol. (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Nid yw'r argymhelliad yn cyfrannu'n uniongyrchol at y nod hwn.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at y Nod Llesiant Cenedlaethol hwn?

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru Iachach

Cymdeithas lle mae pobl yn gwneud dewisiadau iach ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.

Cliciwch [yma](#) am wybodaeth am Gymru Iachach.

Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol. (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar breswylwyr.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at y Nod Llesiant Cenedlaethol hwn?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi.

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru sy'n Fwy Cyfartal

Cymdeithas lle mae gan bawb gyfle cyfartal beth bynnag fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau.

Mae'r adran hon yn hirach oherwydd gofynnir i chi asesu effaith eich cynnig ar bob grŵp sydd wedi'i ddiogelu gan **Ddeddf Cydraddoldeb 2010**.

Cliciwch [yma](#) am wybodaeth am gydraddoldeb yng Nghymru.

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hoedran? (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Plant a Phobl Ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol
--	------------

Pobl 18-50	Cadarnhaol
-------------------	------------

Pobl hŷn 50+	Cadarnhaol
---------------------	------------

Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol.

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar breswylwyr.

Pa dystiolaeth sydd gennych i gefnogi hyn?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Ni ddylid cael unrhyw effaith negyddol oherwydd yr argymhelliad hwn ar y boblogaeth gyffredinol.

A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?

Dim wedi'u nodi.

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hanabledd? (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Amhariad ar y clyw	Cadarnhaol
---------------------------	------------

Amhariad corfforol	Cadarnhaol
---------------------------	------------

Amhariad ar y golwg	Cadarnhaol
Anabledd Dysgu	Cadarnhaol
Salwch hirdymor	Cadarnhaol
Iechyd Meddwl	Cadarnhaol
Arall	
Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol	
Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar breswylwyr.	
Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	
Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.	
Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?	
Ni ddylid cael unrhyw effaith negyddol oherwydd yr argymhelliad hwn ar y boblogaeth gyffredinol.	
A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?	

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl sy'n drawsryweddol? (Cliciwch yma am wybodaeth)	
Menywod Traws	Cadarnhaol
Dynion Traws	Cadarnhaol
Pobl Anneuaidd	Cadarnhaol
Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol	
Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.	

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Ni ddylid cael unrhyw effaith negyddol oherwydd yr argymhelliad hwn ar y boblogaeth gyffredinol.

A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol gyfeiriadedd rhywiol? (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Pobl Ddeurywiol	Cadarnhaol
Dynion hoyw	Cadarnhaol
Menywod hoyw / lesbiaid	Cadarnhaol
Pobl Heterorywiol	Cadarnhaol

Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Ni ddylid cael unrhyw effaith negyddol oherwydd yr argymhelliad hwn ar y boblogaeth gyffredinol.

A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?

Ydych chi'n meddwl y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl sy'n briod neu mewn partneriaeth sifil? ([Cliciwch yma](#) am wybodaeth)

Pobl sy'n briod	Cadarnhaol
------------------------	------------

Pobl mewn partneriaeth sifil	Cadarnhaol
-------------------------------------	------------

Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Ni ddylid cael unrhyw effaith negyddol oherwydd yr argymhelliad hwn ar y boblogaeth gyffredinol.

A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?

A ydych chi'n meddwl y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth? ([Cliciwch yma](#) am wybodaeth)

Beichiogrwydd	Cadarnhaol
----------------------	------------

Mamolaeth	Dim/Fawr Ddim
------------------	---------------

Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi

A ydych yn meddwl y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu tarddiad ethnig? (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Asiaidd / Asiaidd Prydeinig	Cadarnhaol
Du / Affricanaidd / Caribiaidd / Du Prydeinig	Cadarnhaol
Grwpiau Ethnig Cymysg/ Aml-ethnig	Cadarnhaol
Gwyn	Cadarnhaol
Grwpiau ethnig eraill	Cadarnhaol

Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi

A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol grefyddau, credoau neu ddim cred? (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Bwdhaidd	Cadarnhaol
Cristion	Cadarnhaol
Hindŵaidd	Cadarnhaol
Dyneiddiwr	Cadarnhaol
Iddewig	Cadarnhaol

Mwslim	Cadarnhaol
Sikh	Cadarnhaol
Pobl heb gred	Cadarnhaol
Eraill	Cadarnhaol
Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol	
Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.	
Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	
Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.	
Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?	
Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi	
A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?	

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar ddynion neu fenywod? (Cliciwch yma am wybodaeth)	
Dynion	Cadarnhaol
Menywod	Cadarnhaol
Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol	
Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.	
Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	
Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.	

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi

A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?

A ydych yn credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl o Gymuned y Lluoedd Arfog? (Cliciwch [yma](#) am wybodaeth)

Aelodau o'r Lluoedd Arfog	Cadarnhaol
Cyn-filwyr	Cadarnhaol
Gwŷr/gwragedd	Cadarnhaol
Plant	Cadarnhaol

Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol

Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw yn ddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar breswylwyr.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi

[Dyletswydd economaidd-gymdeithasol](#)

Mae anfantais economaidd-gymdeithasol yn golygu byw ar incwm isel o'i gymharu ag eraill yng Nghymru, gydag ychydig neu ddim cyfoeth cronedig, sy'n ei gwneud hi'n anoddach cael gafael ar nwyddau a gwasanaethau sylfaenol.

Mae cefndir teuluol neu lle mae person yn cael ei eni yn dal i effeithio ar ei fywyd. Er enghraifft, mae plentyn o deulu cyfoethog yn aml yn gwneud yn well yn yr ysgol na plentyn o deulu tlawd, hyd yn oed os yw'r plentyn tlotach yn fwy naturiol academaidd. Gelwir hyn weithiau yn anghydraddoldeb economaidd-gymdeithasol.

<p>Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol?</p>	Cadarnhaol
<p>Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol</p>	
<p>Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sydd heb gyflyrau fel lleithder a llwydni. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar breswylwyr.</p>	
<p>Pa dystiolaeth sydd gennych i gefnogi'r farn hon?</p>	
<p>Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd.</p>	
<p>Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol? Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi</p>	
<p>A oes cyfle i ddefnyddio'r cynnig hwn i gael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal neu annog cysylltiadau da rhwng pobl yn y grŵp hwn a gweddill y boblogaeth?</p>	

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru o Gymunedau Cydlynus

Cymdeithas gyda chymunedau deniadol, hyfyw, diogel, sydd â chysylltiadau da

Cliciwch [yma](#) i weld gwybodaeth am gymunedau cydlynus.

<p>Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol. AWGRYM</p>
<p>Mae byw mewn tai fforddiadwy diogel yn ffactor allweddol sy'n dylanwadu ar iechyd meddwl a lles pobl, yn ogystal â chreu amgylchedd iach iddynt fyw ynddo sy'n cael effaith gadarnhaol ar eu iechyd corfforol. Lle mae pobl yn hapusach yn eu cartref a'u hiechyd cyffredinol, mae hyn yn cael effeithiau cadarnhaol ar eu lles cymdeithasol a'u cyfranogiad cymunedol. Mae'r cynllun wedi gweithredu ar ryw ffurf neu'i gilydd ers 2009. Mae hyn wedi dangos effaith gadarnhaol dros y blynyddoedd mewn perthynas â rheoli gwastraff a chwynion ymddygiad gwrthgymdeithasol a chwynion niwsans a all gael effaith negyddol ar gymunedau. O'r herwydd, bydd parhad y Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn cael effaith gadarnhaol ar bawb.</p>
<p>Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?</p>
<p>Mae cyfoeth o dystiolaeth ar gael sy'n dangos bod tai yn ffactor pwysig o ran iechyd a lles e.e. mae tai diogel wedi'u cynnwys yn Benderfynyddion Iechyd fel y'u</p>

diffinnir gan Sefydliad Iechyd y Byd. Mae cyflwyno Cynllun Trwyddedu Ychwanegol dros y 15 mlynedd diwethaf wedi dangos gostyngiad cyffredinol yn nifer y cwynion a adroddwyd gan y gymuned mewn perthynas ag ymddygiad gwrthgymdeithasol, sŵn a materion rheoli gwastraff.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at y nod?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn amddiffyn diwylliant, treftadaeth a'r iaith Gymraeg ac sy'n annog pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, chwaraeon a hamdden.

Cliciwch [yma](#) i ddarllen gwybodaeth am ddiwylliant a'r iaith Gymraeg

Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol.

Ystyrir fod yr effaith ar y nod hwn yn niwtral

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae'r Gwasanaeth Tai ar gael i siaradwyr Cymraeg a Saesneg. Mae dros hanner y staff yn siarad Cymraeg.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?

Dim wedi'u nodi

Gan gyfeirio at y canlynol, a ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar y Gymraeg?

Cliciwch [yma](#) am wybodaeth

Cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg

Dim/Fawr ddim

Trin y Gymraeg, dim llai ffafriol na'r Saesneg

Dim/Fawr ddim

Pa dystiolaeth sydd gennych i gefnogi'r safbwynt hwn?

Mae'r Gwasanaeth Tai / Cynllun Trwyddedi Ychwanegol ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Pa gamau y gallwch eu cymryd i gynyddu'r effaith gadarnhaol neu liniaru unrhyw effaith negyddol ar y Gymraeg?

Mae'r dogfennau ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Mae dros hanner y staff yn siarad Cymraeg a Saesneg.

Nod Llesiant Cenedlaethol: Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Cymdeithas sy'n ystyried sut y gallai ein gweithredoedd effeithio ar wledydd a phobl eraill ledled y byd.

Cliciwch [yma](#) i ddarllen am gyfrifoldeb byd-eang.

Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol. AWGRYM

Ystyrir bod yr effaith ar y nod hwn yn gadarnhaol gan fod rheoleiddio'r safleoedd hyn yn caniatáu i eiddo gael ei wella i fodloni'r safonau presennol. Mae hyn yn cynnwys mynd i'r afael ag effeithlonrwydd tanwydd sy'n effeithio ar newid hinsawdd.

Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?

Mae yna gyfoeth o dystiolaeth i gefnogi'r farn y bydd mynd i'r afael ag effeithlonrwydd ynni mewn cartrefi yn helpu i leihau allyriadau carbon.

Pa gam(au) allwch chi ei gymryd/eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at y nod?

Dim effeithiau negyddol wedi'u nodi

Cryfhau'r Cynnig

Os ydych wedi nodi unrhyw effeithiau negyddol yn yr adrannau uchod, rhowch fanylion am unrhyw newidiadau a champau gweithredu ymarferol a allai helpu i ddileu neu leihau'r effeithiau negyddol.

Beth fyddwch chi'n ei wneud?	Pryd?	Pwy sy'n gyfrifol?	Cynnydd
AMH			

Os na chymerir camau i ddileu neu liniaru effeithiau negyddol, a fyddech cystal â chyfiawnhau pam. (*Os ydych wedi nodi unrhyw wahaniaethu anghyfreithlon yna mae'n rhaid newid neu ddiwygio'r cynnig.*)

Yr unig effaith negyddol o'r argymhelliad a nodwyd oedd y gost i landlordiaid o gael trwydded. Ystyrir bod y manteision i breswylwyr, cymunedau a newid yn yr hinsawdd yn goresgyn yr effaith hon. Cyfrifir y costau ar sail adennill costau yn unig ac maent yn seiliedig ar nifer yr ystafelloedd y gellir byw ynddynt yn yr eiddo.

Sut fyddwch chi'n monitro effaith ac effeithiolrwydd y cynnig?

Bydd effaith ac effeithiolrwydd y cynnig yn cael ei fonitro drwy'r Bartneriaeth Tai Strategol.

Egwyddor Datblygu Cynaliadwy: 5 Ffordd o Weithio

Disgrifiwch isod sut rydych wedi gweithredu'r pum ffordd o weithio yn unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

<p>Hirdymor Sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr ac anghenion tymor hir a'r angen i gynllunio ar gyfer y dyfodol</p> <p><u>AWGRYM</u></p>	<p>Mae'r cynnig am gyfnod o 5 mlynedd pryd y bydd y cynllun Trwyddedu yn cael ei adolygu a'i werthuso i benderfynu a ddylai barhau. Mae'r cynllun yn hunan-ariannu</p>
<p>Cydweithio Cydweithio â phartneriaid eraill i gyflawni canlyniadau</p> <p><u>AWGRYM</u></p>	<p>Ar hyn o bryd rydym yn cysylltu â chydweithwyr Priffyrdd a Gwarchod y Cyhoedd, ynghyd â phartneriaid allanol fel yr Heddlu, yr Awdurdod Tân a'r Brifysgol, Asiantau a Landlordiaid wrth gyflawni'r cynllun.</p>
<p>Cynnwys Cynnwys pobl sydd â buddiant a gofyn am eu barn</p> <p><u>AWGRYM</u></p>	<p>Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus am gyfnod o 10 wythnos. Mae hyn wedi cynnwys gwybodaeth a holiaduron sydd ar gael ar y wefan a thrwy gyfryngau cymdeithasol. Ymgynghori'n uniongyrchol â landlordiaid ac asiantau hysbys. Llythyrau, gwybodaeth a holiaduron wedi'u targedu i sampl o eiddo yn ardal benodol presennol Aberystwyth a Llanbedr Pont Steffan.</p>
<p>Atal Darparu adnoddau i atal problemau rhag codi neu waethygu</p> <p><u>AWGRYM</u></p>	<p>Mae'r cynnig yn mynd i'r afael ag eiddo penodol sy'n bodloni'r meini prawf ar gyfer y cynllun Trwyddedu Ychwanegol a'i nod yw gwella amodau ar gyfer y rhai sy'n byw yn yr eiddo a phreswylwyr eraill sy'n byw yng nghyffiniau'r eiddo trwyddedig.</p>

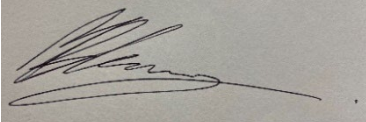
<p>Integreiddio Ystyried effaith eich cynnig ar bedwar piler llesiant (cymdeithasol, economaidd, diwylliannol a'r amgylchedd), amcanion cyrff cyhoeddus eraill ac ar draws meysydd gwasanaeth yn y Cyngor.</p> <p>AWGRYM</p>	<p>Mae'r cynnig yn ceisio cynorthwyo gwasanaethau Priffyrdd a Gwarchod y Cyhoedd mewn perthynas â rheoli gwastraff ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.</p>
--	--

Risg

Crynowch y risg sy'n gysylltiedig â'r cynnig.

	1	2	3	4	5
Meini prawf asesu effaith	Isel iawn	Isel	Canolig	Uchel	Uchel iawn
Meini prawf asesu tebygolrwydd	Annhebygol o ddigwydd	Llai tebygol o ddigwydd	Yr un mor debygol o ddigwydd ag o beidio digwydd	Mwy tebygol o ddigwydd	Tebygol o ddigwydd
Disgrifiad o'r risg		Effaith (difrifoldeb)	Tebygolrwydd (y gallu i gyflawni)	Sgôr (Effaith x Tebygolrwydd)	
Safonau Tai yn disgyn a risgiau tân		Uchel	Mwy tebygol o ddigwydd	16	
Cynnydd mewn ymddygiad anghymdeithasol		Uchel	Mwy tebygol o ddigwydd	16	
Cynnydd rheoli gwastraff a chynnydd plâ		Uchel	Mwy tebygol o ddigwydd	16	

Cymeradwyo

Swydd	Enw	Llofnod	Dyddiad
Rheolwr Corfforaethol	Llyr Hughes		28/02/2024
Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Greg Jones		27/02/2024
Cyfarwyddwr Corfforaethol	James Starbuck		27/02/2024
Deiliad y Portffolio	Cyng Matthew Vaux		28/02/2024

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

DYDDIAD Y CYFARFOD: 11 Mawrth 2024

TEITL: Gwasanaethau Arbenigol Porth Cynnal (Plant ac Oedolion)
ADRODDIAD RHEOLI PERFFORMIAD Y
GWASANAETH ADOLYGU ANNIBYNNOL
Adroddiad Rheoli Perfformiad
CHWARTER 2 2023 - 2024

PWRPAS YR ADRODDIAD: Monitro cynnydd plant sy'n derbyn gofal trwy waith craffu Swyddogion Adolygu Annibynnol o'u cynlluniau a'u lleoliadau yn ystod ail chwarter 2023/2024. Mae'r wybodaeth hon yn cynorthwyo'r Aelodau i gyflawni eu swyddogaethau fel Rhieni Corfforaethol.

Y RHESWM MAE'R PWYLLGOR CRAFFU WEDI GOFYN AM Y WYBODAETH HON:

Sicrhau bod yr Awdurdod Lleol a'r Aelodau yn gallu cyflawni eu dyletswyddau fel Rhieni Corfforaethol.

Cefndir

Atodir Adroddiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol ar gyfer Chwarter 2 2023/2024.

Caiff adroddiadau chwarterol eu rhoi gerbron y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach fel rhan o'r ystyriaeth barhaus o'r pwnc i sicrhau bod yr Awdurdod Lleol yn cyflawni ei ddyletswyddau fel y Rhiant Corfforaethol.

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys safonau a'r targedau cenedlaethol a lleol a ddefnyddir i fesur y canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n gadael gofal adeg eu cyfarfod adolygu, ac mae'n cynnwys Dangosyddion Perfformiad Llywodraeth Cymru.

Ar sail y wybodaeth sydd ar gael a'r hyn a fynegwyd yn ystod y cyfarfod adolygu, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn llunio barn broffesiynol ynghylch effeithiolrwydd Cynllun Gofal y plentyn/person ifanc o ran bodloni ei anghenion, a gall argymhell newidiadau i'r Cynllun Gofal.

Yn ystod y cyfarfod adolygu bydd y Swyddogion Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes angen cymorth ar y plentyn/person ifanc i adnabod pobl eraill berthnasol i gael cyngor cyfreithiol/cymryd camau ar ei ran. Roedd y Swyddog Adolygu Annibynnol o'r farn bod angen gweithredu ar gyfer 2 person ifanc yn ystod y cyfnod hwn.

Yn ogystal, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes unrhyw dramgwydd yn erbyn hawliau dynol y plentyn/person ifanc ac, os oes, gallai gyfeirio'r achos i CAF/CASS Cymru. Ni chododd yr angen i wneud hynny mewn unrhyw gyfarfod adolygu yn ystod y cyfnod hwn.

Y sefyllfa bresennol

CRYNODEB O'R PWYNTIAU ALLWEDDOL;

- Ar ddiwedd Chwarter 2, roedd 130 o blant/pobl ifanc yn derbyn gofal o'i gymharu â 125 ar ddiwedd Chwarter 1.
- Cafodd 88 o blant eu hadolygu yn ystod y chwarter hwn o'i gymharu â 95 yn y chwarter blaenorol. Adolygwyd 95.5% o blant o fewn yr amserlen statudol.
- Roedd 7 plentyn wedi gadael gofal yn y chwarter hwn o'i gymharu ag 20 yn Chwarter 1. Y rhesymau dros y nifer uchel yn Chwarter 1 oedd bod nifer uchel o orchmynion gofal wedi'u dirymu. Cafodd 2 plentyn eu mabwysiadu yn y chwarter hwn, dychwelodd 3 adref i'w teuluoedd a symudodd 2 berson ifanc ymlaen i lety â chymorth neu ddarpariaeth byw'n annibynnol neu i leoliad cysylltu bywydau.
- Y ddarpariaeth lleoliad ar gyfer y plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn oedd bod 20 mewn gofal maeth Awdurdod Lleol yn y sir, a 1 mewn lleoliadau gofal maeth yr Awdurdod Lleol y tu allan i'r sir, 15 mewn lleoliadau gofalwyr sy'n berthnasau yn y sir a 5 y tu allan i'r sir, 2 mewn Asiantaeth Faethu Annibynnol yn y sir a 5 y tu allan i'r sir, cafodd 7 plentyn eu lleoli gyda rhieni a chafodd 21 eu lleoli mewn darpariaeth gofal preswyl y tu allan i'r sir. Roedd 2 mewn lleoliad Preswyl Mam a Baban, roedd 1 mewn llety â chymorth/byw'n annibynnol ac roedd 2 mewn lleoliadau eraill.
- Ar gyfer plant a adolygwyd yn y chwarter hwn, y cynlluniau parhad oedd yn eu lle oedd: 30 o blant yn aros mewn gofal maeth tymor hir, 18 o blant yn cael gofal gan berthnasau, 5 plentyn mewn lleoliad gyda rhiant, 10 o blant yn cael eu tracio'n gyfochrog, 4 plentyn yn cael eu mabwysiadu, 6 plentyn mewn gofal preswyl, 1 plentyn yn cael ei gefnogi i ail-fyw gyda'i rieni, 1 plentyn o dan gynllun Gwarcheidwaeth Arbennig a 2 o blant mewn lleoliad byw'n annibynnol.
- Roedd 41 o blant yn derbyn gofal o dan statws cyfreithiol Gorchymyn Gofal Llawn, 26 o dan Orchymyn Gofal Dros Dro, 2 o dan Orchymyn Lleoli, ac 19 o dan Adran 76.
- O'r plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn, cafodd 95.5% o'r plant ymweliad statudol. Roedd hyn yn cymharu ag 100% yn Chwarter 1.
- Cofnodwyd bod 27.3% o'r Cynlluniau Gofal a Chymorth wedi'u sefydlu yn yr adolygiad cyntaf o'i gymharu â'r 54.5% a oedd ar waith yn Chwarter 1. Roedd y ganran isel y chwarter hwn oherwydd problemau staffio yn y Tîm Gofal

Tudalen 351

Wedi'i Gynllunio oedd wedi atal y cynlluniau rhag cael eu cwblhau mewn pryd. Roedd sylw yn cael ei roi i'r materion staffio ar hyn o bryd.

- Nododd 88 o adolygiadau fod safbwyntiau diwylliannol y person ifanc wedi cael eu bodloni.
- Cafodd 55 o bobl ifanc eu lleoli gyda Gofalwyr Maeth Lleol oedd yn gallu siarad yr un iaith â nhw.
- Nododd 6 adolygiad fod y person ifanc yn blentyn heb fod yng nghwmni oedolyn a chafodd ei roi mewn lleoliad gofal nad oedd yn bodloni ei anghenion iaith gyntaf. Roedd cyfieithydd yn yr adolygiad er mwyn i'r person ifanc allu cyfrannu'n briodol.
- Cydnabuwyd mewn 49 o adolygiadau bod anghenion crefyddol y person ifanc yn cael eu bodloni, ac ar gyfer 37 adolygiad pellach nid oedd yn hysbys a oedd yr anghenion wedi'u bodloni neu beidio.
- Cadarnhawyd bod Awdurdod Dirprwyedig wedi'i sefydlu ar gyfer 59 o blant a adolygwyd, gyda 9 adolygiad yn nodi nad oedd hyn eto wedi'i wneud eto. Ni wyddys a oedd hyn wedi digwydd mewn 6 adolygiad, a gwnaeth 14 adolygiad arall gofnodi nad oedd yn berthnasol i'r person ifanc.
- Roedd gan 63.6% o'r plant a adolygwyd yn y chwarter hwn Gynllun Parhad yn ei le a oedd wedi'i gytuno erbyn yr ail adolygiad, os na chynlluniwyd i ddychwelyd adref.
- Canran y plant (â digon o grebwyll) sy'n deall y rheswm dros dderbyn gofal oedd 90.3%.
- Canran y plant â digon o grebwyll oedd wedi cymryd rhan neu a gafodd eu hymgyngori ynghylch eu hadolygiad oedd 97.1%
- Canran y plant a gafodd wybod am eu hawl i gael Gwasanaeth Eirioli oedd 83.3%
- Nifer a chanran y rhieni roedd y Gweithiwr Cymdeithasol wedi ymgynghori â hwy cyn yr adolygiad neu a fu'n bresennol yn yr adolygiad oedd 98.7%.
- Nifer a chanran y cynlluniau lleoli (gan gynnwys darpariaeth addysg ac iechyd) yr aseswyd eu bod yn bodloni anghenion plant/pobl ifanc sy'n derbyn gofal oedd 97.7%.
- Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal oedran ysgol oedd â Chynllun Addysg Personol o fewn 20 diwrnod ysgol ar ôl cael eu derbyn i ofal neu ar ôl dechrau mewn ysgol newydd yn ystod y chwarter hwn oedd 98.1%.
- Canran y Plant sy'n Derbyn Gofal a dderbyniodd Asesiadau Iechyd yn unol â'r gofynion statudol oedd 95.4%
- Cynhaliwyd 23 o Gynlluniau Llwybr yn ystod y chwarter hwn. Cynhaliwyd 91.3% o Adolygiad o Gynlluniau Llwybr o fewn y terfynau amser.

- Canran y bobl ifanc ag Ymgynghorydd Personol / Gweithiwr Cymdeithasol dynodedig oedd 100% yn ystod y chwarter hwn.
- Canran y bobl ifanc yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfer eu cyfarfod adolygu yn ystod y chwarter hwn oedd 91.3% ond dim ond 39.1% a gofnododd fod y person ifanc wedi mynychu eu hadolygiad.
- Mewn 95.7% adolygiad cadarnhawyd bod y Cynllun Llwybr yn bodloni anghenion y person ifanc.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Os naddo, esboniwch pam.

Naddo.

Crynodeb:

Caiff yr adroddiad hwn ei ddarparu'n barhaus ac mae'n dangos y gwaith parhaus a wneir gyda phlant sy'n derbyn gofal yng Ngheredigion.

Hirdymor: Cael cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a chynllunio hirdymor ar gyfer y dyfodol.

Cydweithio: Cydweithio â phartneriaid eraill i gyrraedd y nod.

Cynnwys: Cynnwys y rhai hynny sydd â diddordeb a cheisio eu safbwyntiau; ymgysylltu ac ymgynghori â rhanddeiliaid.

Atal: Defnyddio adnoddau i atal problemau rhag codi neu waethygu.

Integreiddio: Effeithio'n gadarnhaol ar bobl, yr economi, yr amgylchedd a'r diwylliant a cheisio dod â budd i bob un ohonynt.

ARGYMHELLIAD (ARGYMHELLION):

Nodi cynnwys yr adroddiad a'r lefelau gweithgarwch gyda'r Awdurdod Lleol.

RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLIAD (ARGYMHELLION):

Er mwyn monitro dull llywodraethu gweithgarwch yr Awdurdod Lleol a'i asiantaethau partner ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.

Enw Cyswllt: Audrey Somerton-Edwards

Swydd: Swyddog Arweiniol Corfforaethol: (Plant a Theuluoedd)

Dyddiad yr Adroddiad: 8 Ionawr 2024

Acronymau:

IRO - Swyddog Adolygu Annibynnol

LAC - Plant sy'n Derbyn Gofal

CAFCASS - Gwasanaeth Cynghori a Chymorth i Blant a Theuluoedd

APR - Cofnodion Gweithredu a Chynnydd

PEP - Cynllun Addysg Personol

PI - Dangosyddion Perfformiad

CAMHS - Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed

NEET – Heb fod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant

PRU - Uned Cyfeirio Disgyblion

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

Gwasanaeth Diogelu

Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol

Chwarter 2: 1 Gorffennaf 2023 – 30ain Medi 2023

...yn gofalu i wneud gwahaniaeth
...taking care to make a difference

CYNNWYS		
TUDALEN:		
ADRAN UN:	CYFLWYNIAD	3
ADRAN DAU:	CYNLLUNIO GOFAL	4
ADRAN TRI:	YMGYNGHORI A CHYFRANOGI	22
ADRAN PEDWAR:	PROTOCOL DATRYS PROBLEMAU	25
ADRAN PUMP:	GWERTHUSO	25
ADRAN CHWECH:	CYNLLUNIAU LLWYBR	26
ADRAN SAITH:	GOFAL SEIBIANT BYR RHEOLAIDD	28
ADRAN WYTH:	GOFAL SEIBIANT BYR	29

ADRAN UN: CYFLWYNIAD

Mae'r adroddiad hwn yn darparu'r wybodaeth a gasglwyd gan y Gwasanaeth Sicrhau Ansawdd ac Adolygu Annibynnol er mwyn monitro perfformiad a sicrhau ansawdd y gwasanaethau i blant sy'n derbyn gofal, plant sy'n gadael gofal, plant sydd mewn lleoliadau preswyl, a phlant sy'n derbyn gofal seibiant a seibiannau byr. Mae'r wybodaeth yn seiliedig ar y ffurflenni monitro sy'n cael eu cwblhau gan y Swyddogion Adolygu Annibynnol yn dilyn pob cyfarfod adolygu yn ystod y chwarter hwn ynghyd â gwybodaeth arall am berfformiad a gedwir gan y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd.

MEINCNODI

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys y mesurau a'r targedau cenedlaethol a lleol a ddefnyddir i fesur y canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n gadael gofal ar adeg eu cyfarfod adolygu.

Ar sail y wybodaeth sydd ar gael a'r hyn a fynegir yn ystod y cyfarfod adolygu, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn llunio barn broffesiynol ynghylch effeithiolrwydd cynllun gofal y plentyn/person ifanc o ran bodloni ei anghenion, a bydd yn tynnu sylw rheolwyr at unrhyw ymarferion gwael.

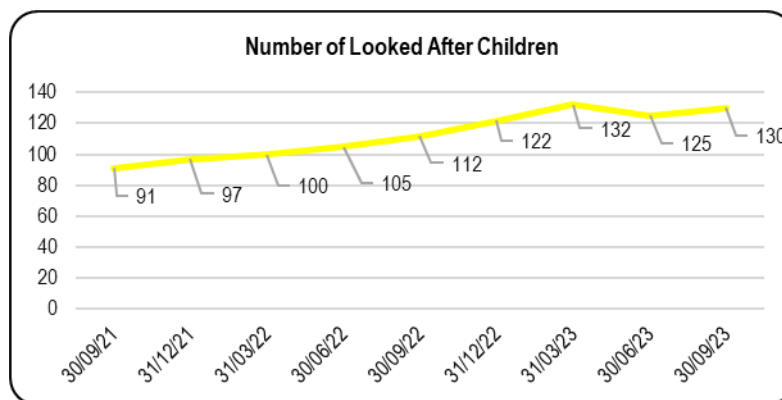
Yn ystod y cyfarfod adolygu bydd y Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes angen cymorth ar y plentyn/person ifanc i adnabod pobl eraill berthnasol i gael cyngor cyfreithiol/cymryd camau ar ei ran. Barnwyd bod angen gweithredu ar gyfer 2 blentyn/person ifanc yn ystod y cyfnod dan sylw.

Yn ogystal, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes unrhyw dramgwydd yn erbyn hawliau dynol y plentyn/person ifanc ac, os oes, gallai gyfeirio'r achos i CAF/CASS Cymru. Ni chododd yr angen i wneud hynny mewn unrhyw gyfarfod adolygu yn ystod y cyfnod hwn.

ADRAN DAU
CYNLLUNIO GOFAL

1. Y Prif Ffigurau ar gyfer Chwarter 2:

Mae'r tabl a'r siart isod yn rhoi cyfanswm y data plant sy'n derbyn gofal ar ddiwedd pob chwarter gan ddechrau gyda'r chwarter diweddaraf.	
30 Medi 2023	130
30 Mehefin 2023	125
31 Mawrth 2023	132
31 Rhagfyr 2022	122
30 Medi 2022	112
30 Mehefin 2022	105
31 Mawrth 2022	100
31 Rhagfyr 2021	97
30 Medi 2021	91

2. Nifer a chanran yr adolygiadau o blant sy'n derbyn gofal a gynhaliwyd o fewn y terfynau amser statudol.

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 95.5%

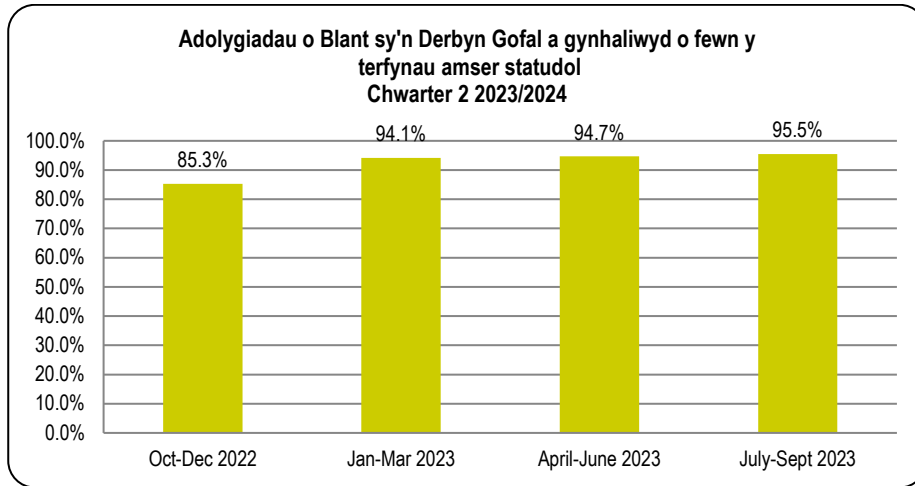
Adolygwyd 88 o blant yn ystod y chwarter hwn.

- Cynhaliwyd 84 (95.5%) cyfarfod adolygu plant sy'n derbyn gofal o fewn y terfynau amser statudol.
- Cynhaliwyd 4 (4.5%) cyfarfod adolygu plant sy'n derbyn gofal y tu allan i'r gofynion statudol; cofnodwyd y rhesymau fel a ganlyn: -
 - Bu oedi o ran adolygiad 1 plentyn oherwydd newid yn y Swyddog Diogelu ac Adolygu Annibynnol.

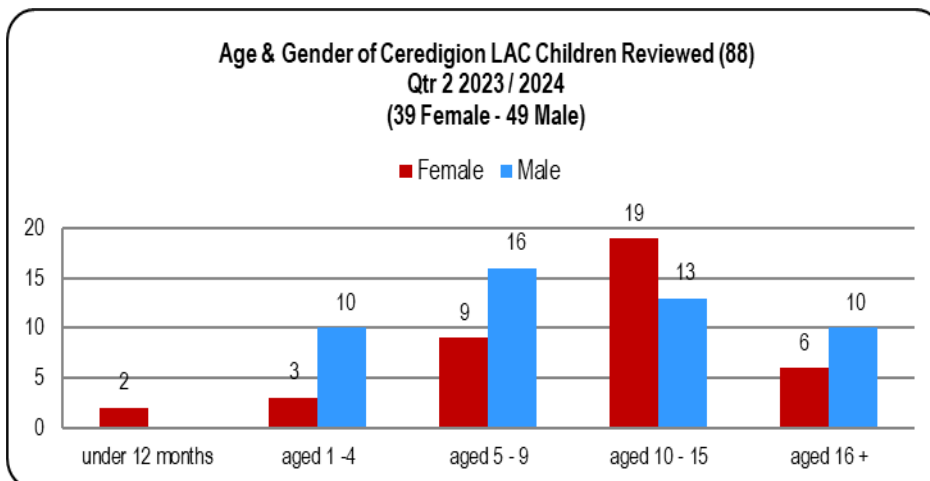
Tudalen 357

- Yn achos 1 plentyn arall roedd hyn oherwydd gwyliau ysgol / argaeledd gweithwyr proffesiynol yn ogystal â'r angen i gynnal ymweliad ar y cyd â'r rhiant.
- Marwolaeth perthynas agos oedd y rheswm dros yr oedi ar gyfer 1 plentyn arall ac roedd yr adolygiad ar gyfer 1 plentyn ychwanegol y tu allan i'r terfynau amser oherwydd oedi cyn i'r asiantaethau gael gwybod am newid yn statws cyfreithiol y plentyn.

	Gorff-Medi 2023	Ebrill-Meh 2023	Ion-Maw 2023	Oct-Rhag 2022	Gorff-Medi 2022
Nifer y plant a adolygwyd yn ystod y chwarter	88	95	101	116	63
Nifer yr adolygiadau a gynhaliwyd o fewn y terfynau amser	84	90	95	99	56
Nifer yr adolygiadau a gynhaliwyd y tu allan i'r terfynau amser	4	5	6	17	7

3. Oed a rhyw plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn:

4. Anghenion Diwylliannol, Crefyddol ac Iaith

Nododd 88 (100.0%) adolygiad fod safbwyntiau diwylliannol y person ifanc yn cael eu bodloni.

Cydnabuwyd mewn 49 o adolygiadau bod anghenion crefyddol y person ifanc yn cael eu bodloni ac ar gyfer 37 adolygiad pellach nid oedd yn hysbys a oedd yr anghenion wedi'u bodloni neu beidio.

Roedd angen cyfieithydd a chafodd cyfieithydd ei ddarparu ar gyfer pob un o'r 6 adolygiad. Yn achos 1 adolygiad arall gofynnwyd am gyfieithydd ond fe'i gwrthodwyd gan y person ifanc, gan ei fod/ ei bod yn gallu siarad Saesneg rhagorol.

5 Dinasyddiaeth

Cofnododd 81 adolygiad fod y plentyn / person ifanc yn Ddinesydd y Deyrnas Unedig, gyda 7 adolygiad yn nodi nad oedd y plentyn / person ifanc yn Ddinesydd y Deyrnas Unedig.

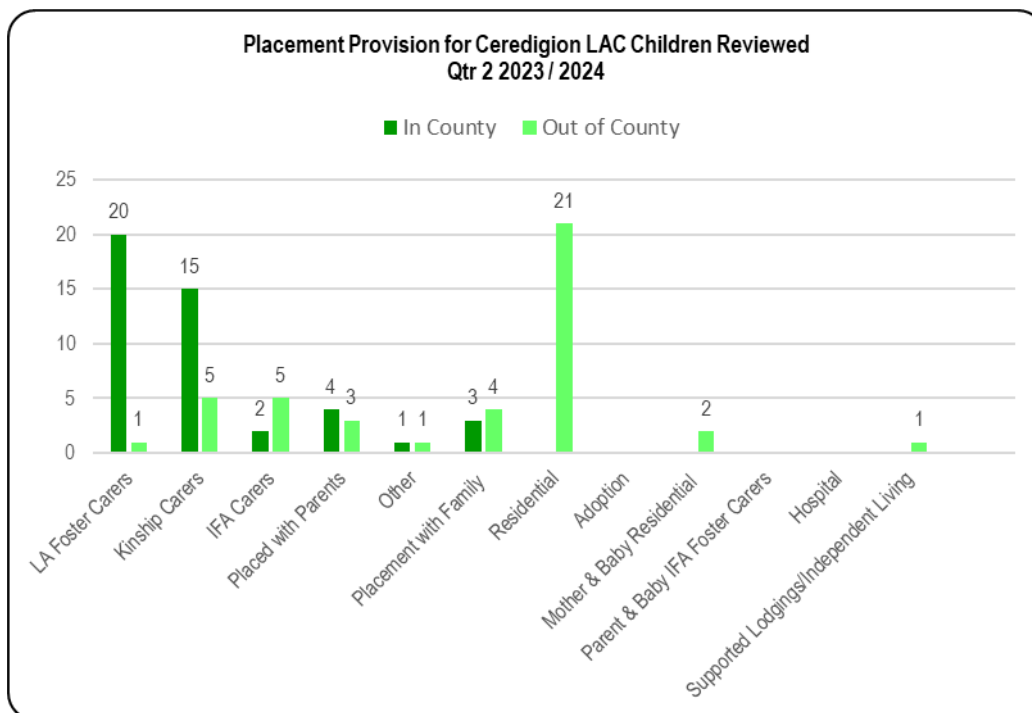
Roedd 6 plentyn / person ifanc yn blant ar eu pennau eu hunain sy'n ceisio lloches, nid oedd gan yr un o'r plant / pobl ifanc hyn Gynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr EU wedi'i sefydlu.

Roedd gan 1 plentyn / person ifanc arall nad oedd yn Ddinesydd y Deyrnas Unedig Statws Preswylwyr Sefydlog i Ddinasyddion yr UE.

Cofnododd pob un o'r 6 adolygiad nad oedd cais wedi'i wneud ar gyfer Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr EU; fodd bynnag cofnododd 3 adolygiad fod y person ifanc yn cael ei gefnogi yn hyn o beth.

6 Natur lleoliadau'r plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn:

Math o Lleoliad	Yn y Sir	Tu Allan i'r Sir	Cyfanswm
Gofalwyr Maeth yr Awdurdod Lleol	20	1	21
Gofalwyr sy'n Berthnasau	15	5	20
Gofalwyr Asiantaeth Faethu Annibynnol	2	5	7
Lleoli â Rhieni	4	3	7
Arall	1	1	2
Lleoli â Theulu	3	4	7
Preswyl		21	21
Mabwysiadu			
Preswyl Mamau a Babanod		2	2
Gofalwyr Maeth Asiantaeth Faethu Annibynnol ar gyfer Rhieni a Babanod			
Ysbyty			
Llety â Chymorth/Byw'n Annibynnol		1	1
	45	43	88

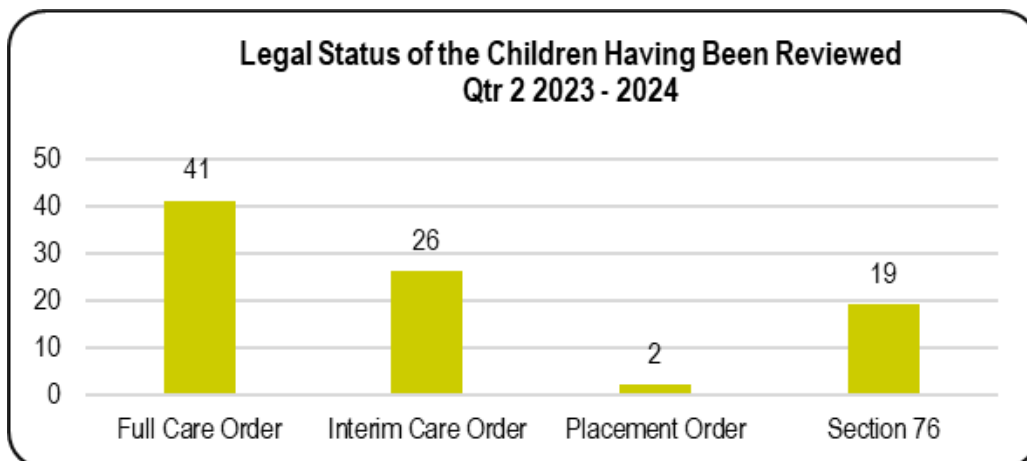

Roedd 55 o bobl ifanc a adolygwyd wedi cael eu lleoli gyda gofalwyr oedd yn siarad eu hiaith eu hunain.

Nododd 6 adolygiad fod y person ifanc yn blentyn heb fod yng nghwmni oedolyn a chafodd ei roi mewn lleoliad gofal oedd heb fodloni ei anghenion iaith gyntaf. Roedd cyfieithydd yn yr adolygiad er mwyn i'r person ifanc allu cyfrannu'n briodol.

7. Statws cyfreithiol y plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn:

Statws cyfreithiol y plant a adolygwyd	
Gorchymyn Gofal Llawn	41
Gorchymyn Gofal Dros Dro	26
Gorchymyn Lleoli	2
Adran 76	19
Cyfanswm	88

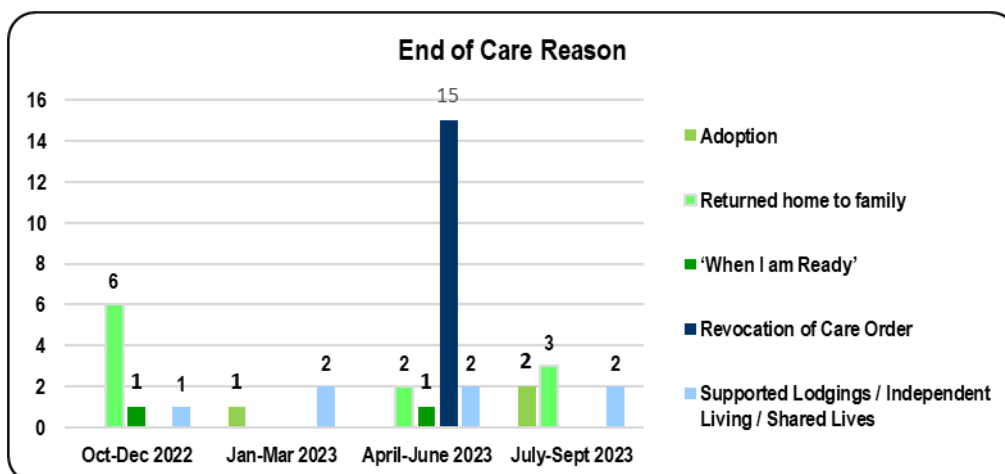

Awdurdod Dirprwyedig

Cadarnhawyd bod awdurdod dirprwyedig wedi'i sefydlu ar gyfer 59 o blant a adolygwyd, gydag 9 adolygiad yn nodi nad oedd hyn wedi'i wneud eto. Nid wyddys a oedd hyn wedi digwydd mewn 6 adolygiad, gyda 14 adolygiad arall yn cofnodi nad oedd yn berthnasol i'r achos.

8. Y rhesymau pam bod y plant a adolygwyd wedi gadael gofal

Cyfnod	Y nifer sydd wedi gadael gofal	Y rheswm droes adael gofal				
		Mabwysiadu	Dychwelyd adref at y teulu	Pan dwi'n barod	Dirymu'r Gorchymyn Gofal	Llety â Chymorth / Byw'n Annibynnol/ Cysylltu Bywydau
Gorff-Medi 2023	7	2	3	0	0	2
Ebr - Meh 2023	20	0	2	1	15	2
Ion - Maw 2023	3	1	0	0	0	2
Hyd - Rhag 2022	8	0	6	1	0	1
Cyfanswm	38	3	11	2	15	7

9. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal sydd â Gweithiwr Cymdeithasol dynodedig.

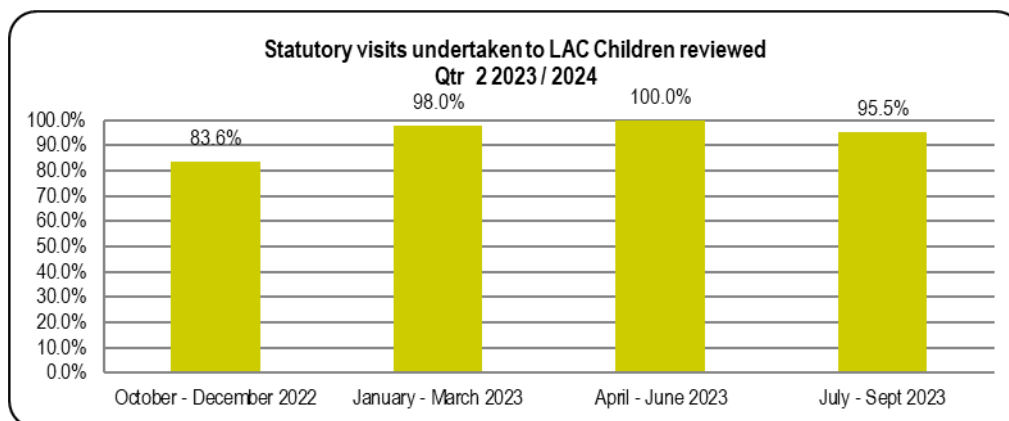
Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 98.9%

- Cofnododd 87 (98.9%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal fod Gweithiwr Cymdeithasol cymwysedig yn gweithio gyda'r plentyn.
- Cofnododd 1 (1.1%) adolygiad Plentyn sy'n Derbyn Gofal bod y plentyn wedi'i ddyrannu i'r tîm heb fod unrhyw weithiwr cymdeithasol wedi'i nodi.

10. Nifer a chanran yr ymweliadau statudol â phlant sy'n derbyn gofal a adolygwyd o fewn y terfynau amser gofynnol.

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 95.5%

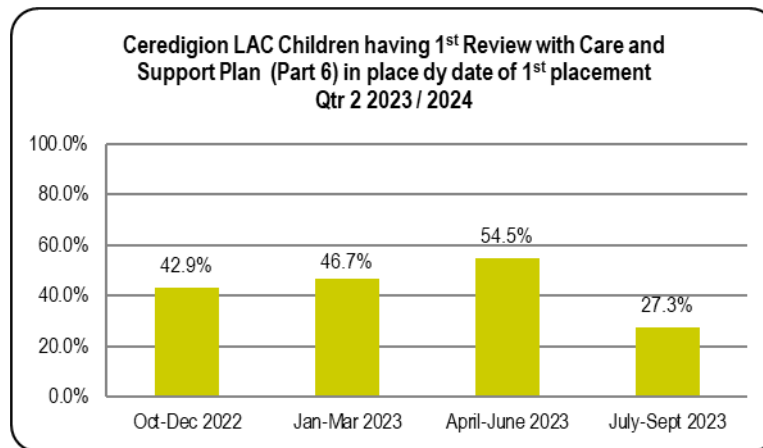
- Derbyniodd 84 (95.5%) o blant sy'n derbyn gofal ymweliadau gan Weithiwr Cymdeithasol yn unol â'r gofynion statudol.

11. Nifer a chanran y Cynlluniau Gofal a Chymorth (Rhan 6) a oedd wedi'u sefydlu erbyn dyddiad y lleoliad cyntaf a'r cynlluniau cyfredol a oedd ar gael ar gyfer yr adolygiad.

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 27.3%

- Daeth 11 o blant yn blant sy'n derbyn gofal yn ystod y chwarter hwn; cofnodwyd mewn 3 (27.3%) cyfarfod adolygu fod gan y plentyn / person ifanc Gynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) wedi'i sefydlu erbyn dyddiad ei lleoliad. Nid oedd y Cynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) wedi'i sefydlu erbyn dyddiad y lleoliad ar gyfer y 8 plentyn / person ifanc arall.

- Cofnododd 63 (71.6%) adolygiad fod y Cynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) yn gyfredol.
- Nododd y Swyddog Adolygu Annibynnol fod angen diweddarau cofnodion y Cynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) ar gyfer 25 o blant. Nodwyd bod angen diweddarau'r Cynllun Gofal a Chymorth o hyd ar gyfer 14 plentyn/person ifanc.

12. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal sydd â Chynllun Parhad wedi'i sefydlu erbyn yr ail adolygiad os na chynlluniwyd ar gyfer dychwelyd adref.

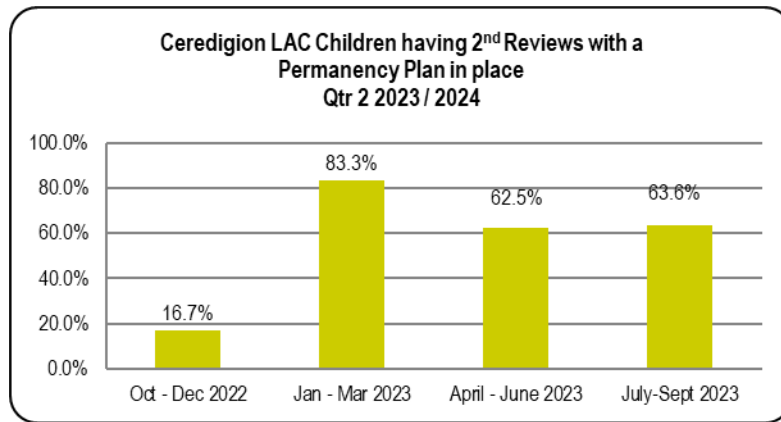
Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 63.6%

- Cynhaliwyd 11 ail adolygiad yn ystod y chwarter hwn, a chofnododd 7 (63.6%) adolygiad fod Cynllun Parhad wedi'i gytuno. Mae hyn yn cymharu ag 62.5% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 4 (4.5%) adolygiad yn ystod y cyfnod hwn cofnododd y Swyddog Adolygu Annibynnol bryderon ynghylch cynnydd y Lleoliad/Cynllun Gofal a Chymorth/Cynllun Parhad.

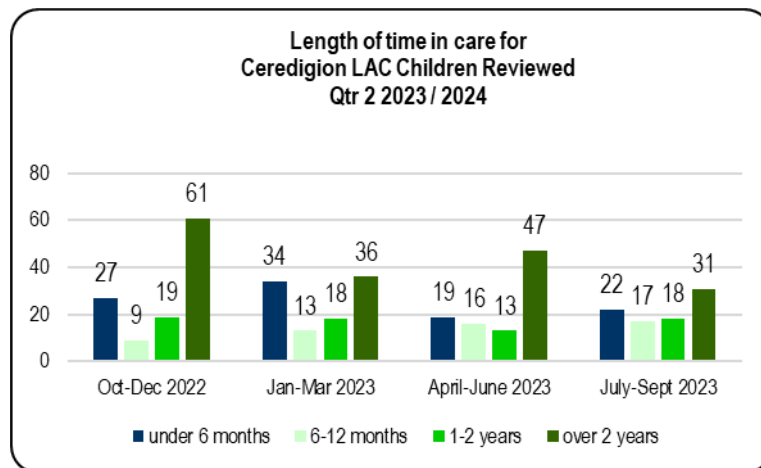
Roedd natur y pryderon fel a ganlyn: -

- Dim Cynllun Gofal ar System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru er y byddai'r achos yn mynd gerbron llys.
- Nid oes cynllun clir ar gyfer y person ifanc, dywedwyd bod y Gweithiwr Cymdeithasol yn 'chwilio am leoliad'. Roedd y Person Ifanc yn aros gyda pherthynas ar hyn o bryd. Nid oedd asesiad wedi'i wneud o'r sefyllfa.
- Nid yw'r Gweithiwr Cymdeithasol wedi cwblhau gwaith papur ar gyfer Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig oherwydd cyfyngiadau amser a llwyth gwaith. Nid ydyw wedi rhoi gwybod i'r Swyddog Adolygu Annibynnol.
- Cafodd y person ifanc ei leoli gyda gofalwyr maeth tymor byr a'r cynllun oedd symud y person ifanc i ofalwyr maeth newydd yn yr hirdymor. Mae hyn wedi'i nodi yn yr adolygiadau blaenorol ond nid yw wedi'i ddatrys eto. Cafodd y person ifanc wybod am y lleoliad a nodwyd ym mis Chwefror ond ni

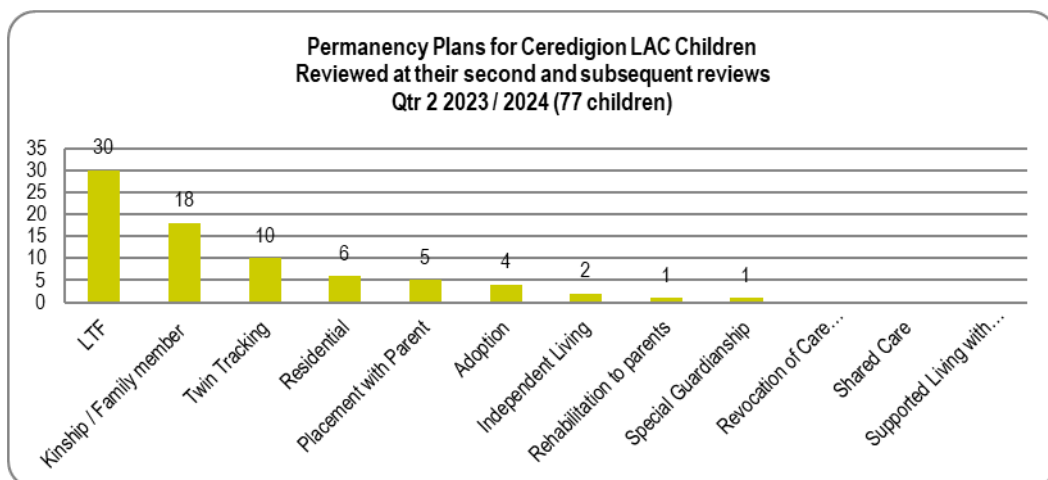
symudodd i'r lleoliad hwnnw. Mae hyn wedi bwrw'r person ifanc oddi ar ei echel ac mae tanseilio ei berthynas â'r gweithiwr cymdeithasol a ddyrannwyd.

13. Faint o Amser Mewn Gofal:

14: Natur y Cynlluniau Parhad:

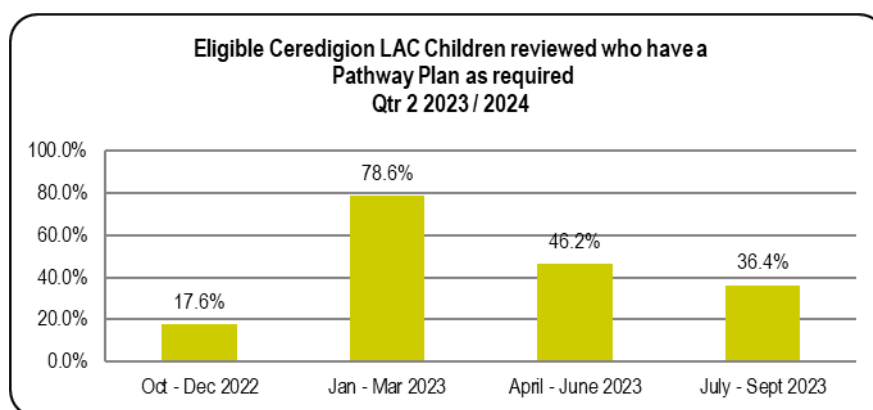
15. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a gafodd ofal seibiant gan rywun heblaw eu prif ofalwyr

- Mewn 1 (1.1%) adolygiad nodwyd bod y plentyn/person ifanc yn cael gofal seibiant byr i ffwrdd o'i brif ofalwr; nododd yr adolygiad o blant sy'n derbyn gofal hyn fod y gofal seibiant yn bodloni anghenion y plentyn/ person ifanc.

6. Nifer a chanran y bobl ifanc gymwys sydd â Chynllun Llwybr yn unol â'r gofynion.

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 36.4%

- Mewn 2 (36.4%) adolygiad o berson ifanc cofnodwyd bod gan y person ifanc Gynllun Llwybr wedi'i sefydlu a bod Ymgynghorydd Personol wedi'i benodi ar ei gyfer.
- Mewn 7 (63.6%) adolygiad cofnodwyd nad oedd gan y person ifanc Gynllun Llwybr wedi'i sefydlu.
- Nododd 8 o'r adolygiadau uchod fod Ymgynghorydd Personol wedi'i benodi ar gyfer y bobl ifanc, fodd bynnag, nododd 3 adolygiad fod Ymgynghorydd Personol heb ei benodi eto.

17. Nifer a chanran y Plant sy'n Derbyn Gofal (o oedran a lefel dealltwriaeth briodol) sy'n deall y rhesymau pam eu bod yn cael eu gofalu amdanynt

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 90.3%

- Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 72 o blant/pobl ifanc oherwydd barnwyd nad oedd 16 o blant / pobl ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll i ddeall pan eu bod yn derbyn gofal.

- Roedd 65 (90.3%) yn y grŵp hwn yn dangos rhyw fath o ddealltwriaeth pam eu bod yn derbyn gofal gan rywun heblaw am eu teuluoedd o'i gymharu â 93.2% yn y chwarter blaenorol.
- Nododd 7 (9.7%) adolygiad fod y gwaith Taith Bywyd angen ei wneud gyda'r plentyn/person ifanc i'w helpu i ddeall y rhesymau pam ei fod yn derbyn gofal.

18. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal (fel y bo'n briodol o ran eu hoedran a'u crebwyll) a oedd yn deall eu Cynllun Gofal a Chymorth.

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 69 o blant/pobl ifanc oherwydd barnwyd nad oedd 19 o blant / pobl ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Roedd 57 (82.6%) yn y grŵp hwn yn dangos dealltwriaeth o'r hyn a oedd yn eu Cynlluniau Gofal a Chymorth (rhan 6).
- Nododd 12 (17.4%) adolygiad fod angen rhannu hwn gyda'r plant/pobl ifanc.

19. Mesur Cenedlaethol 33: Nifer a chanran yr achosion o symud plant sy'n derbyn gofal.

- Mewn 10 (11.4%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi symud lleoliad yn ystod y chwarter hwn o'i gymharu â (17.9%) yn y chwarter blaenorol.

Y rhesymau dros newid y lleoliad oedd:

- Roedd 1 person ifanc wedi symud i leoliad yn nes at Geredigion.
- Bu rhaid i frawd a chwaer a oedd wedi'u lleoli gyda gofalwyr gwahanol adael oherwydd bod y ddau ofalwr wedi rhoi rhybudd. Roedd y ddau wedi symud at ofalwyr maeth gwahanol am gyfnod byr, tra bo aelodau gwahanol o'r teulu yn cael eu hasesu. Yn dilyn hynny cafodd y ddau eu symud yn llwyddiannus at berthnasau.
- Yn achos person ifanc arall, rhoddodd gofalwyr rybudd o ran eu lleoliad a gwnaed symudiad wedi'i gynllunio i leoliad preswyl.
- Cafodd 1 person ifanc symudiad wedi'i gynllunio i leoliad cam i lawr fel rhan o'i asesiad.
- Roedd lleoliad addas yn dal i gael ei nodi ar gyfer 1 person ifanc a oedd wedi gadael lleoliad blaenorol.
- Cafodd 1 person ifanc arall symudiad heb ei gynllunio i'w ofalwyr presennol ac roedd angen cadarnhad a oeddent yn fodlon darparu lleoliad 'Pan fyddaf yn Barod', ar ôl i'r gofalwyr blaenorol benderfynu dod â'u lleoliad i ben.
- Symudodd 1 person ifanc i leoliad gyda rhiant arall.
- Symudodd 1 person ifanc i leoliad preswyl o fewn yr un cwmni. Nodwyd bod y lleoliad yn fwy priodol i fodloni anghenion y person ifanc.

- Symudodd 1 person ifanc o leoliad preswyl yn Lloegr i leoliad preswyl arall a oedd yn nes at ei deulu a Cheredigion.

Roedd y symudiadau yn achos 4 o'r plant heb eu cynllunio, ni chofnododd yr un o'r adolygiadau fod Cyfarfod Sefydlogrwydd wedi'i gynnal o fewn 6 wythnos i symud lleoliad.

20 Nifer a chanran y cynlluniau lleoli (gan gynnwys darpariaeth addysg ac iechyd) yr aseswyd eu bod yn bodloni anghenion plant sy'n derbyn gofal.

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 97.7%

- Cofnodwyd bod 86 (97.7%) o gynlluniau lleoli/gofal a chymorth yn bodloni anghenion plant / pobl ifanc o'i gymharu â 95.8% yn y chwarter blaenorol.
- Cofnododd 2 (2.3%) adolygiad nad oedd y lleoliad/gofal a chymorth yn bodloni anghenion y plentyn/person ifanc. Y rhesymau a gofnodwyd oedd: -
 - Nodwyd bod 1 person ifanc yn NEET (heb fod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant) ac felly mynegwyd pryder gan nad oedd lleoliad addas parhaol ar gael.
 - Yn achos person ifanc arall, roedd lleoliad blaenorol wedi methu ac roedd angen cadarnhad y gallai'r lleoliad presennol gynnig lleoliad 'Pan fyddaf yn Barod'.

21. Nifer a chanran y pryderon diogelu a nodwyd mewn perthynas â phlant sy'n derbyn gofal yn ystod y chwarter hwn

- Mewn 6 (6.8%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal nodwyd pryderon diogelu ar gyfer y person ifanc; cadarnhawyd bod y pryderon yn cael sylw.

22. Nifer y plant sy'n derbyn gofal a enwir ar y Gofrestr Amddiffyn Plant.

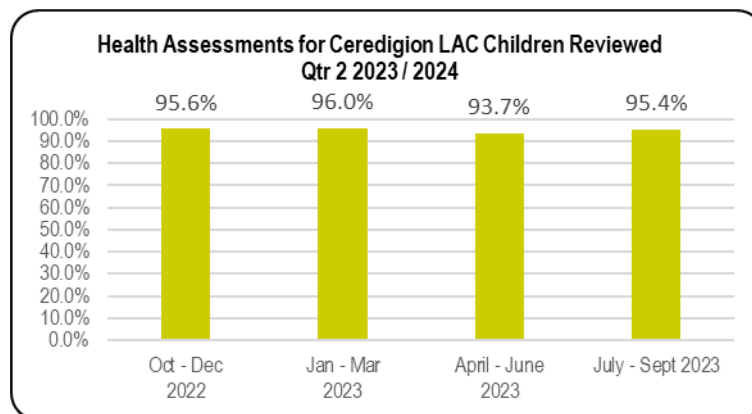
- Nodwyd mewn 8 (9.1%) adolygiad bod y person ifanc wedi'i enwi ar y Gofrestr Amddiffyn Plant.

23. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a gafodd Asesiadau Iechyd yn unol â'r gofynion statudol

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 95.4%

- Roedd gan 83 (95.4%) o'r plant/pobl ifanc sy'n derbyn gofal wedi cael asesiad iechyd cyfredol erbyn eu hadolygiad o'r gymharu â 96.0% yn y chwarter blaenorol.

- Cofnodwyd mewn 7 (63.6%) o'r Adolygiadau Cyntaf fod yr Asesiad lechyd wedi'i gwblhau o fewn 4 wythnos i'r plentyn ddod yn blentyn a oedd yn derbyn gofal.
- Yn achos 4 (36.4%) adolygiad cyntaf, cofnodwyd nad oedd yr Asesiad lechyd wedi'i gynnal o fewn 4 wythnos i'r plentyn ddod yn blentyn a oedd yn derbyn gofal. Fodd bynnag, cofnododd 2 o'r adolygiadau hyn fod Asesiad lechyd wedi'i gwblhau wedi hynny, gyda phlentyn / person ifanc arall yn gadael gofal o fewn cyfnod byr o amser. Roedd un Asesiad lechyd arall dal heb ei gwblhau.
- Yn achos 76 (100.0%) adolygiad pellach, cofnodwyd bod Asesiadau lechyd yn cael eu cynnal bob 6 mis ar gyfer plant o dan 5 oed a phob 12 mis i blant dros 5 oed.
- Gwrthododd 1 (1.1%) plentyn/person ifanc sy'n derbyn gofal gael asesiad iechyd wedi'i gwblhau ac felly fe'i tynnwyd allan o'r hafaliad.

Sylw: Mae oedi yn digwydd yn aml oherwydd na chaiff gwybodaeth ei rhannu am blant newydd yn symud i leoliad, bod lleoliad yn newid neu fod yr Awdurdod Lleol yn dod â lleoliadau i ben.

24. Canran y plant a oedd wedi cofrestru gyda deintydd o fewn 20 diwrnod gwaith ar ôl dechrau derbyn gofal

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 72.7%

Wedi cofrestru gyda deintydd

Mae'r data ar gyfer cofrestru plant/pobl ifanc gyda deintydd o fewn 20 diwrnod gwaith ar ôl iddynt ddechrau derbyn gofal yn ymwneud â 11 plentyn/person ifanc.

- Mewn 8 (72.7%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi cofrestru gyda deintydd o fewn 20 diwrnod gwaith ar ôl dechrau yn y lleoliad.

- Mewn 3 (27.3%) adolygiad nodwyd bod y plentyn/person ifanc heb gofrestru eto gyda deintydd.

Wedi cofrestru gyda deintydd

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud ag 77 o blant / pobl ifanc oherwydd diystyriwyd 11 plentyn/ person ifanc a oedd yn cael eu hadolygiad plant sy'n derbyn gofal cyntaf o'r ffigurau uchod er mwyn bodloni gofynion y Mesur Cenedlaethol.

- Roedd 69 (89.6%) o blant a phobl ifanc wedi cofrestru gyda deintydd. Mae hyn yn cymharu â 83.3% yn y chwarter blaenorol.
- Roedd angen i 8 (10.4%) plentyn/person ifanc gofrestru gyda deintydd.

Sylw: Mae pob plentyn wedi cael ei atgyfeirio / cofrestru gyda deintydd lleol.

25. Mesur Cenedlaethol 30: Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal oedd wedi cael eu gweld gan ddeintydd o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal.

Wedi cael ei weld gan ddeintydd

Mae'r data ar gyfer cael ei weld gan ddeintydd o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal yn ymwneud ag 10 plentyn.

- Cofnodwyd mewn 6 adolygiad (60.0%) bod y plentyn/person ifanc wedi cael ei weld gan ddeintydd cofrestredig o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal.
- Cofnodwyd mewn 4 adolygiad (40.0%) nad oedd y plentyn/person ifanc wedi cael ei weld gan ddeintydd cofrestredig o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal. Fodd bynnag, cafodd 1 plentyn ei weld 2 fis cyn iddo ddod yn Blentyn a oedd yn Derbyn Gofal.

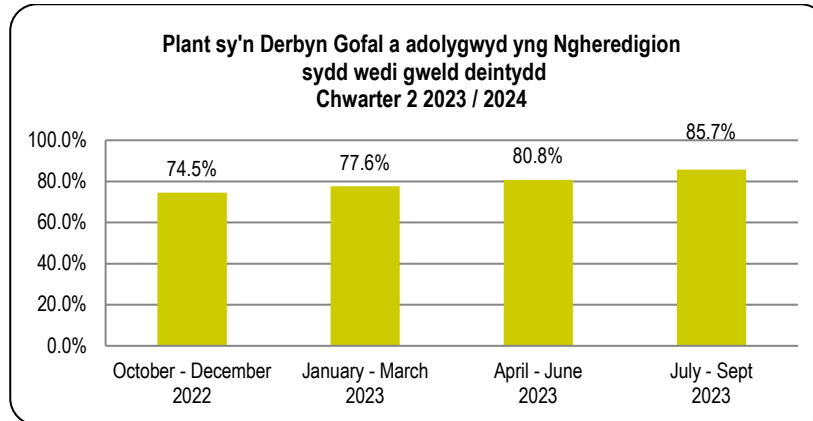
Wedi cael ei weld gan ddeintydd

Targed a bennwyd 90% - Yr hyn a gyflawnwyd 85.7%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 71 o blant/pobl ifanc gan fod 17 o blant/pobl ifanc yn iau na 2 oed a/neu'n cael eu hadolygiad o blant sy'n derbyn gofal cyntaf, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau uchod er mwyn bodloni gofynion y Mesur Cenedlaethol.

- Cofnodwyd bod 60 (85.7%) o blant a phobl ifanc wedi gweld deintydd yn y 12 mis blaenorol o'i gymharu â 80.8% yn y chwarter blaenorol.

- Cofnodwyd nad oedd 10 (14.3%) o blant a phobl ifanc wedi gweld deintydd.
- Cofnodwyd bod gan 1 (1.4%) person ifanc ffobia deintyddol ac felly cafodd ei dynnu allan o'r hafaliad.

26. Mesur Cenedlaethol 31: Canran y plant sy'n derbyn gofal a oedd wedi cofrestru gyda Meddyg Teulu o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl dechrau yn eu lleoliad.

- Mewn 19 (95.0%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn wedi cofrestru gyda darparwr gwasanaethau meddygol cyffredinol o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl dechrau yn y lleoliad.
- Adroddwyd mewn 1 (5.0%) adolygiad bod y cam gweithredu hwn heb ei gymryd adeg yr adolygiad. Nodwyd bod y person ifanc hwn wedi'i gofrestru gyda meddyg teulu lleol pan oedd yn ei leoliad blaenorol ond nad oedd wedi symud i feddyg teulu lleol.

27. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a oedd wedi cofrestru gyda meddyg teulu.

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 100.0%

- Roedd 88 (100.0%) o blant a phobl ifanc wedi cofrestru gyda meddyg teulu, sy'n gyson â'r chwarter blaenorol.
- Roedd 77 (91.7%) o blant wedi cael eu holl frechiadau.
- Roedd 7 (8.3%) o blant yn hwyr yn cael eu brechiadau. Mae 4 o'r bobl ifanc hyn yn blant ar eu pennau eu hunain sy'n ceisio lloches a chynhigir rhaglen garlam iddynt gan fod ganddynt hanes brechu blaenorol anghyflawn.

Cafodd 4 adolygiad eu diystyru o'r ffigurau oherwydd roedd y rhiant yn gwrthod y brechiadau.

Sylw: Mae diweddarau'r sefyllfa o ran imiwneiddio yn broses barhaus er mwyn medru cydymffurfio â'r amserlenni imiwneiddio.

- Mewn 80 (90.9%) adolygiad o blant cofnodwyd bod iechyd meddwl/emosiynol y plant/pobl ifanc wedi cael ei ystyried yn ystod asesiad lechyd a/neu wrth drafod yn y cyfarfod.
- Mewn 8 (9.1%) o adolygiad cofnodwyd nad oedd y problemau iechyd meddwl wedi cael eu hystyried.
- Mewn 12 (13.6%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal nodwyd bod problem iechyd meddwl gan y person ifanc.
- Cafodd problemau ymddygiad eu nodi ar gyfer 13 (14.8%) o blant/pobl ifanc yn ystod y cyfnod hwn.

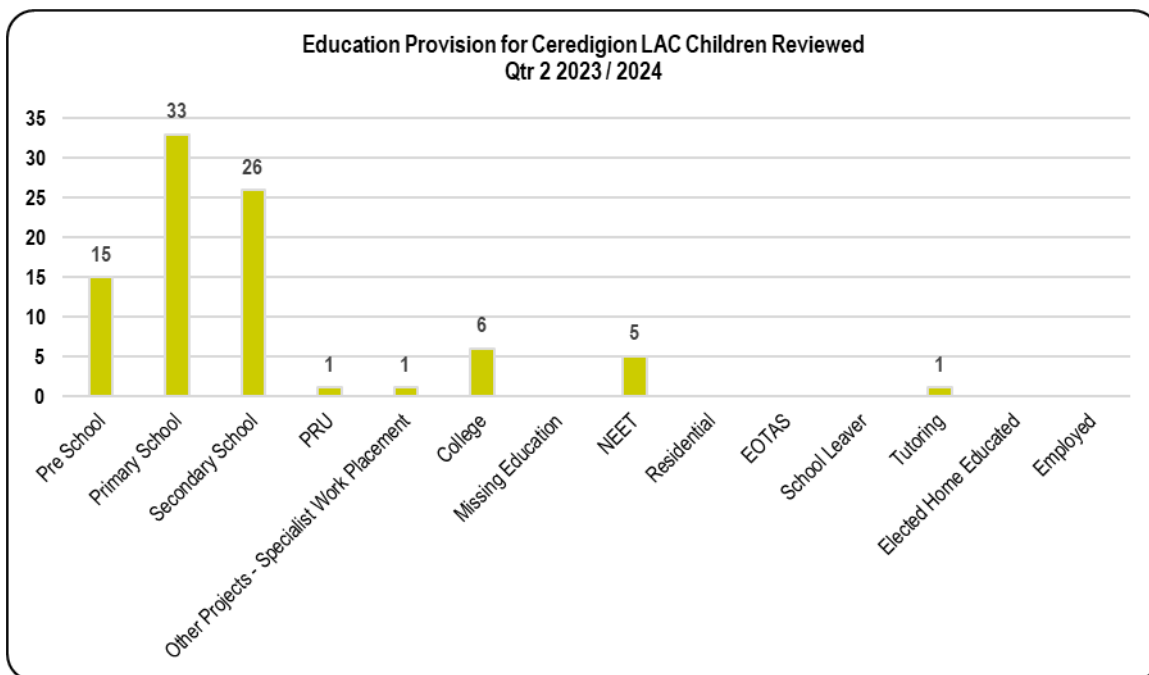
28. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal yr aseswyd eu bod angen cymorth gan Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) a gafodd eu hatgyfeirio ac a dderbyniodd asesiad/gwasanaeth.

- Mewn 2 (2.3%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi cael ei atgyfeirio i CAMHS, a chadarnhawyd mewn 1 o'r 2 adolygiad bod yr atgyfeiriad wedi cael ei dderbyn ar gyfer y plentyn/person ifanc.

29. Natur y ddarpariaeth addysg:

Yn ystod y chwarter hwn roedd y plant a'r bobl ifanc a adolygwyd yn y ddarpariaeth addysg ganlynol.

Darpariaeth Addysg	
Plant cyn-ysgol	15
Disgyblion ysgolion gynradd	33
Disgybl ysgol uwchradd	26
Uned Cyfeirio Disgyblion (PRU)	1
Prosiectau eraill - Lleoliad Gwaith Arbenigol	1
Coleg	6
Colli addysg	
Heb fod mewn addysg, gwaith na hyfforddiant (NEET)	5
Addysg heblaw yn yr ysgol	
Preswyl	
Wedi gadael yr ysgol	
Tiwtora	1
Addysg Ddewisol yn y Cartref	
Cyflogedig	
Cyfanswm	88

30. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal oedran ysgol a oedd â Chynllun Addysg Personol o fewn 20 diwrnod ysgol ar ôl dechrau derbyn gofal neu ar ôl dechrau mewn ysgol newydd.

Targed a bennwyd 70% - Yr hyn a gyflawnwyd 98.1%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 58 o blant/pobl ifanc oedran statudol i ddechrau'r ysgol ac felly'n gymwys i gael Cynllun Addysg Personol.

- Roedd gan 52 (98.1%) o blant a phobl ifanc oedran statudol i ddechrau ysgol Gynllun Addysg Personol cyfredol.
 - Mewn 6 (85.7%) adolygiad cofnodwyd bod y Cynllun Addysg Personol wedi'i gwblhau o fewn 20 diwrnod ysgol o fod yn blentyn sy'n derbyn gofal, neu 20 diwrnod gwaith ar ôl newid ysgol, yn unol â'r gofynion.
 - Mewn 46 (100.0%) adolygiad cofnodwyd bod gan y person ifanc Gynllun Addysg Personol cyfredol.
- Mewn 1 (1.9%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y Cynllun Addysg Personol wedi cael ei gwblhau o fewn y terfynau amser; wedi hynny gadawodd y plentyn / person ifanc ofal o fewn 6 wythnos o ddod yn blentyn a oedd yn derbyn gofal.
- Nid oedd gan 5 plentyn / person ifanc Gynllun Addysg Personol ar waith adeg eu hadolygiad cyntaf ac fe'u tynnwyd allan o'r hafaliad oherwydd eu bod wedi dod yn blant sy'n derbyn gofal ar ddiwedd tymor ysgol haf a'u bod wedi cael eu hadolygu yn ystod gwyliau'r ysgol. Cafodd Cynlluniau Addysg Personol eu rhoi ar waith ar ôl i'r ysgol ddychwelyd ym mis Medi.

Tudalen 372

20

- Roedd gan 14 (23.7%) o blant a phobl ifanc a oedd yn mynd i'r ysgol/coleg anghenion dysgu ychwanegol cydnabyddedig.
- Mewn 21 (36.2%) adolygiad daethpwyd i'r casgliad bod y plant/pobl ifanc a oedd yn mynd i'r ysgol/coleg yn tangyflawni o ran eu haddysg. Ym mhob un o'r 21 adolygiad cofnodwyd bod y bobl ifanc yn cael cymorth.
- Mewn 8 (61.5%) adolygiad nodwyd bod y ddarpariaeth addysg wedi'i sefydlu ar ddechrau'r lleoliad.
- Mewn 5 (38.5%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y ddarpariaeth addysg wedi'i sefydlu ar ddechrau'r lleoliad.
- Mewn 2 (3.4%) adolygiad cofnodwyd y bu cyfnod pan oedd y plentyn/person ifanc heb fod mewn addysg am gyfnod tra ei fod aros am le mewn ysgol

31. Mesur Cenedlaethol 32: Canran y plant sy'n derbyn gofal sydd wedi symud i ysgol arall, ac eithrio trefniadau pontio

Targed a bennwyd 0% - Yr hyn a gyflawnwyd 3.5%

- Mewn 2 (3.5%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi symud i ysgol arall ac nad oedd yn symud yn dilyn pontio, o'i gymharu ag 0.0% yn y chwarter blaenorol.

32. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a gafodd eu gwahardd o'r ysgol

Targed a bennwyd 12% gwaharddiad dros dro –Yr hyn a gyflawnwyd 3.4%

Targed a bennwyd 1% gwaharddiad parhaol – Yr hyn a gyflawnwyd 0.0%

- Mewn 2 adolygiad (3.4%) adroddwyd bod y person ifanc wedi'i wahardd o'r ysgol dros dro yn ystod y cyfnod adolygu. Mae hyn yn cymharu ag 3.1% yn y chwarter blaenorol.
- Ni adroddwyd mewn unrhyw adolygiad (0.0%) bod y person ifanc wedi'i wahardd yn parhaol o'r ysgol, sy'n gyson â'r chwarter blaenorol.

Y gwaharddiadau yn ystod y chwarter hwn oedd: -
1 sesiwn - 0.5 diwrnod

ADRAN TRI

YMGYNGHORI A CHYFRANOGI

- 1. Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a oedd yn ddigon hen ac yn meddu ar ddigon o grebwyll fel bod Gweithiwr Cymdeithasol wedi gallu ymgynghori â hwy neu roeddent yn bresennol yn eu cyfarfod adolygu.**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 97.1%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 70 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 18 adolygiad nad oedd y plant/pobl ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll i fod yn rhan i'r broses ymgynghori, er bod 2 blentyn/person ifanc wedi bod yn bresennol yn eu hadolygiad.

- Cofnodwyd mewn 68 (97.1%) adolygiad fod ymgynghori wedi digwydd.
- Cofnodwyd mewn 2 (2.9%) adolygiad nad oedd ymgynghoriad wedi digwydd

Dadansoddiad o'r ymgynghori

Roedd 29 plentyn/person ifanc yn bresennol yn eu cyfarfod adolygu ar Teams. Roedd 39 plentyn/person wedi cwblhau papurau ymgynghori wedi siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol a/neu gweithiwr proffesiynol, rhieni, gofalywr neu eiriolwyr wedi'u cynrychioli yno.

- Cafodd y Swyddog Adolygu Annibynnol gysylltiad uniongyrchol ag 20 plentyn/person ifanc yn ystod y cyfnod adolygu y tu allan i'r cyfarfod adolygu.

- 2. Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y plant a oedd yn gwybod am eu hawl i gael Gwasanaeth Eirioli / Cynllun Ymwelwyr Annibynnol**

Targed a bennwyd 100% - Yn hyn a gyflawnwyd 83.3%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 72 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 16 adolygiad nad oedd y plant/pobl ifanc a adolygwyd yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll i gael gwybod am eu hawl i gael Eiriolwr/Cynllun Ymwelydd Annibynnol, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Cafodd 60 (83.3%) plentyn/person ifanc wybod am eu hawl i gael Eiriolwr/Cynllun Ymwelydd Annibynnol.
- Ni hysbyswyd 12 (16.7%) o blant / pobl ifanc am eu hawl i gael Eiriolwr / Cynllun Ymwelydd Annibynnol.

3 **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y plant a gafodd wybod am y drefn gwyno**

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 90.8%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 65 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 23 adolygiad nad oedd y plentyn/ person ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll, felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Roedd 59 (90.8%) o blant/pobl ifanc yn gwybod am y drefn gwyno o'i gymharu â 95.1% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 6 (9.2%) adolygiad cofnodwyd bod y Swyddog Adolygu Annibynnol yn ansicr a oedd y plentyn/person ifanc yn gwybod am y broses gwyno neu beidio.

4 **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y rhieni y bu i'r Gweithiwr Cymdeithasol ymgynghori â hwy cyn yr adolygiad neu a fu'n bresennol yn y cyfarfod adolygu.**

Targed a bennwyd 80% - Yr hyn a gyflawnwyd 98.7%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud ag 79 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 9 adolygiad nad oedd y rhieni yn rhan o'r broses adolygu statudol, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Cwblhaodd 78 (98.7%) o rieni bapurau ymgynghori neu roeddent wedi cwrdd neu siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol cyn a/neu ar ôl y cyfarfod adolygu, a/neu roeddent wedi bod yn bresennol yn y cyfarfod adolygu eu hunain, a/neu roedd gweithwyr proffesiynol wedi'u cynrychioli yno.
- Nododd 1 adolygiad (1.3%) nad oedd dim ymgynghori wedi digwydd. Roedd hyn oherwydd amgylchiadau'r teulu ar y pryd.

Dadansoddiad o'r ymgynghori

Cafodd papurau ymgynghori eu hanfon ar gyfer pob un o'r 78 o adolygiad.

Mewn 40 adolygiad cadarnhawyd bod y rhieni'n bresennol neu eu bod wedi siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol dros y ffôn cyn a/neu ar ôl yr adolygiad.

5 **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y gofalwyr maeth y bu i'r Gweithiwr Cymdeithasol ymgynghori â hwy neu a fu'n bresennol yng nghyfarfod adolygu'r plentyn.**

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 98.8%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 82 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 8 adolygiad bod y plentyn wedi'i leoli â rhiant neu'n byw'n annibynnol, felly diystyriwyd yr adolygiadau hyn yn y ffigurau.

- Cwblhaodd 81 (98.8%) o ofalwyr maeth bapurau ymgynghori a/neu buont yn bresennol yn yr adolygiadau yn ystod y cyfnod hwn.
- Nododd 1 (1.2%) adolygiad nad oedd ymgynghoriad wedi bod â'r gofalwyr. Roedd hyn oherwydd sefyllfa'r person ifanc adeg yr adolygiad.

6 **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y cynrychiolwyr iechyd a fu'n bresennol mewn adolygiad neu a anfonodd adroddiad**

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 88.6%

- Mewn 78 (88.6%) adolygiad cadarnhawyd bod gwybodaeth am iechyd ar gael ar gyfer y cyfarfod.
- Mewn 10 (11.4%) adolygiad adroddwyd nad oedd gwybodaeth am iechyd ar gael ar gyfer y cyfarfod.

Sylwadau: Pan fydd pobl ifanc yn byw y tu allan i'r sir, mae'n fwy anodd cael y gweithwyr iechyd proffesiynol i fynychu

7. **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y cynrychiolwyr ysgol a fu'n bresennol mewn adolygiad neu a anfonodd adroddiad**

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 86.4%

- Mewn 57 (86.4%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal roedd rhywun o'r ysgol yn bresennol neu wedi darparu adroddiad ysgrifenedig o'i gymharu â 81.4% yn y chwarter blaenorol.
- Cofnododd 9 (13.6%) o'r adolygiadau Plant sy'n Derbyn Gofal nad oedd unrhyw gynrychiolydd ysgol nac adroddiad ysgrifenedig.

8. **Dangosydd perfformiad lleol: Nifer a chanran y dogfennau adolygiad o blant sy'n derbyn gofal a gwblhaodd y Gweithiwr Cymdeithasol cyn yr adolygiad.**

Targed a bennwyd 100% - Yr hyn a gyflawnwyd 44.3%

- Mewn 39 (44.3%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal cadarnhawyd bod y gweithiwr cymdeithasol wedi cwblhau'r ddogfen adolygu cyn y cyfarfod adolygu o'i gymharu â 49.5% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 49 (55.7%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal cadarnhawyd nad oedd y ddogfen adolygu wedi'i chwblhau gan y gweithiwr cymdeithasol cyn yr adolygiad.

ADRAN PEDWAR: PROTOCOL DATRYS PROBLEMAU

Gwnaeth y Swyddog Diogelu ac Adolygu Annibynnol roi'r Protocol Datrys Materion ar waith ar gyfer un person ifanc yn ystod y cyfnod hwn.

Cynhaliwyd 4 adolygiad canol cyfnod yn ystod y cyfnod hwn a lle'r oedd angen roedd y Swyddog Adolygu Annibynnol yn cynnal adolygiadau yn gynharach pan oedd pryderon.

Tudalen 377

25

ADRAN PUMP

GWERTHUSO

Nid oedd y wybodaeth hon ar gael ar gyfer y chwarter hwn.

ADRAN CHWECH

CYNLLUNIAU LLWYBR

Ar gyfer pobl ifanc dros 16 oed nad ydynt yn blant sy'n derbyn gofal/pobl ifanc dros 18 oed sydd wedi gadael gofal

Cynhaliwyd 23 Adolygiad o Gynlluniau Llwybr yn ystod y chwarter hwn.

1 Dangosydd Perfformiad: Canran yr Adolygiadau o Gynlluniau Llwybr a gynhaliwyd o fewn y terfynau amser.

- Cynhaliwyd 21 (91.3%) o Adolygiadau o Gynlluniau Llwybr o fewn y terfynau amser o'i gymharu â 82.4% yn y chwarter blaenorol.
- Cynhaliwyd 2 (8.7%) Adolygiad o Gynlluniau Llwybr y tu allan i'r terfynau amser. Roedd y rhesymau a gofnodwyd fel a ganlyn: -
 - Aildrefnwyd 2 adolygiad oherwydd argaeledd y Swyddog Adolygu Annibynnol / Ymgynghorydd Personol.

2 Dangosydd Perfformiad: Canran y bobl Ifanc ag Ymgynghorydd Personol /Gweithiwr Cymdeithasol dynodedig

- Ym mhob un o'r 23 (100%) adolygiad nodwyd bod gan yr holl bobl ifanc Ymgynghorydd Personol a/neu Weithiwr Cymdeithasol dynodedig.

3 Dangosydd Perfformiad: Canran y Cofnodion o'r Adolygiad o Gynlluniau Llwybr a oedd wedi'u cwblhau erbyn y cyfarfod

- Roedd y Cofnod Adolygu wedi'i gwblhau ar gyfer 18 (78.3%) Adolygiad o Gynlluniau Llwybr o'i gymharu ag 94.1% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 5 (21.7%) adolygiad adroddwyd nad oedd y Cofnod o'r Adolygiad wedi'i gwblhau adeg yr adolygiad.

4 Dangosydd perfformiad: Canran y bobl ifanc yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfer y cyfarfod adolygu

- Cadarnhawyd mewn 21 (91.3%) adolygiad y bu'r bobl ifanc yn bresennol yn y cyfarfod adolygu a/neu fod rhywun wedi'u cynrychioli yno.
- Nodwyd mewn 2 (8.7%) adolygiad fod barn y plentyn/person ifanc heb gael ei chynrychioli yn yr adolygiad a/neu heb fod yn bresennol yn yr adolygiad.

- 5 Dangosydd perfformiad: Canran y bobl Ifanc a oedd yn bresennol yn eu cyfarfod adolygu**
- Mewn 9 (39.1%) adolygiad cofnodwyd y bu'r person ifanc yn bresennol yn y cyfarfod adolygu.
 - Mewn 14 (60.9%) adolygiad cofnodwyd na fu'r person ifanc yn bresennol yn yr adolygiad.
- 6 Dangosydd Perfformiad: Canran y Cynlluniau Llwybr oedd yn bodoli anghenion y person ifanc**
- Mewn 22 (95.7%) adolygiad cadarnhawyd bod y Cynllun Llwybr yn bodloni anghenion y person ifanc.
 - Mewn 1 (4.3%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y Cynllun Llwybr yn bodloni anghenion y person ifanc.
- 7 Dangosydd Perfformiad: Canran y Cynlluniau Llwybr a ddiweddarwyd cyn gadael gofal/ pen-blwydd yn 18 oed.**
- Adroddodd 3 (0.0%) Adolygiad o Gynlluniau Llwybr fod y Cynllun Llwybr wedi'i diweddarau cyn i'r person ifanc adael gofal/ troi'n ddeunaw oed.
- 8 Gwerthuso - Nid oedd y wybodaeth hon ar gael ar gyfer y chwarter hwn.**

ADRAN 7

GOFAL SEIBIANT BYR RHEOLAIDD

Ni chynhaliwyd adolygiad o ofal seibiant byr rheolaidd yn ystod y chwarter hwn.

ADRAN 8

GOFAL SEIBIANT BYR

Ni chynhaliwyd unrhyw adolygiadau o ofal seibiant byr yn ystod y chwarter hwn.

Tudalen	Math	Teitl Saesneg	Teitl Cymraeg
4	Tabl – Teitl	Number of Looked after children	Plant sy'n Derbyn Gofal
5	Tabl – Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebr – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
5	Tabl – Teitl	Age and Gender of Ceredigion LAC Children Reviewed (88) QTR 2 2023/2024 (39 Female – 49 Male)	Oed a Rhyw Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion (88) Chwarter 2 2023/2024 (39 Benyw – 70 Male)
	Tabl – Manylion rhyw ac oedran	Female Male under 12 months aged 1 – 4 aged 5 – 9 aged 10 – 15 aged 16+	Benyw Gwryw o dan 12 mis 1 – 4 oed 5 – 9 oed 10 – 15 oed 16+ oed
7	Tabl – Teitl	Placement Provision for Ceredigion LAC Children Reviewed QTR 2 2023/2024	Lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion Chwarter 2 2023/2024

		In the County Out of County	Yn y Sir Tu allan i'r Sir
	Tabl – Lleoliadau	LA Foster Carers Kinship Carers IFA Carers Placed with Parents Other Placement with Family Residential Adoption Mother & Baby Residential Parent & Baby IFA Foster Carers Hospital Supported Lodging/ Independent Living	Gofalwyr Maeth yr Awdurdod Lleol Gofalwyr sy'n Berthnasau Gofalwyr Asiantaeth Faethu Annibynnol Lleoli â Rhieni Arall Lleoli â Theulu Preswyl Mabwysiadu Preswyl Mamau a Babanod Gofalwyr Maeth Asiantaeth Faethu... Ysbyty Llety â Chymorth/ Byw'n Annibynnol
8	Tabl - Teitl	Legal Status of the Children Having Been Reviewed Qtr 2 2023/2024	Statws cyfreithiol y plant a adolygwyd Chwarter 2 2023/2024

	Tabl – Manylion	Full Care Order Interim Care Order Placement Order Section 76	Gorchymyn Gofal Llawn Gorchymyn Gofal Dros Dro Gorchymyn Lleoli Adran 76
8	Tabl – Teitl	End of Care Reason	Y Rheswm Dros Adael Gofal
	Tabl – Rhesymau	Adoption Returned home to family When I am Ready Revocation of Care Order Supported Lodgings/ Independent Living/ Shared Lives	Mabwysiadu Dychwelyd adref at y teulu Pan dwi'n barod Dirymu'r Gorchymyn Gofal Llety â Chymorth/ Byw'n Annibynnol/ Cysylltu Bywydau
	Tabl - Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebr – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
9	Tabl – Teitl	Statutory visits undertaken to LAC Children reviewed Qtr 2 2023/2024	Ymweliadau statudol â Phlant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd Chwarter 2 2023/2024
	Tabl – Misoedd	October – December 2022 January – March 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hydref – Rhagfyr 2022 Ionawr – Mawrth 2023 Ebrill – Mehefin 2023 Gorffennaf – Medi 2023

10	Tabl – Teitl	Ceredigion LAC Children having 1st Review with Care and Support Plan (Part 6) in place by date of 1st Placement Qtr 2 2023/2024	Plant sy'n Derbyn Gofal yng Ngheredigion ag Adolygiad Cyntaf gyda Chynllun a Chymorth (Rhan 6) wedi'i sefydlu erbyn dyddiad y lleoliad cyntaf Chwarter 2 2023/2024
	Tabl – Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebrill – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
11	Tabl – Teitl	Ceredigion LAC Children having 2nd Reviews with a Permanency Plan in Place Qtr 2 2023/2024	Plant sy'n Derbyn Gofal yng Ngheredigion ag ail adolygiad gyda Chynllun Parhad wedi'i sefydlu Chwarter 2 2023/2024
	Tabl – Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebrill – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
11	Tabl – Teitl	Length of time in care for Ceredigion LAC Children Reviewed Qtr 2 2023/2024	Faint o amser mewn gofal ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion Chwarter 2 2023/2024

	Tabl – Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebrill – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
	Tabl – Oed	under 6 months 6 – 12 months 1 – 2 years over 2 years	o dan 6 mis 6 – 12 mis 1 – 2 flynedd dros 2 flynedd
11	Tabl – Teitl	Permanency Plans for Ceredigion LAC Children Reviewed at their second and subsequent reviews Qtr 2 2023/ 2024 (77 children)	Cynlluniau Parhad ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion yn eu hail adolygiad a'u hadolygiadau dilynol Chwarter 2 2023/2024 (77 plentyn)
	Tabl - Lleoliadau	LTF Kinship / Family Member Twin Tracking Residential Placement with Parent Adoption Independent Living Rehabilitation to Parents Special Guardianship Revocation of Care... Shared Care	Maethu hirdymor Perthnasau / aelod... Olrhain dwbl Preswyl Lleoli â rhiant Mabwysiadu Byw'n annibynnol Adsefydlu at rhieni Gwarcheidwaeth... Diddymu Rhannu gofal

		Supported Living With...	Byw gyda Gofalwyr...
12	Tabl – Teitl	Eligible Ceredigion LAC Children Reviewed who have a Pathway Plan as required Qtr 2 2023/2024	Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion sydd â Chynllun Llwybr yn unol â'r gofynion Chwarter 2 2023/2024
	Tabl – Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebrill – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
15	Tabl – Teitl	Health Assessments for Ceredigion LAC Children Reviewed Qtr 2 2023/2024	Asesiadau Iechyd ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion Chwarter 2 2023/2024
	Tabl – Misoedd	Oct – Dec 2022 Jan – Mar 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hyd – Rhag 2022 Ion – Maw 2023 Ebrill – Meh 2023 Gorff – Medi 2023
17	Tabl – Misoedd	October – December 2022 January – March 2023 April – June 2023 July – Sept 2023	Hydref – Rhagfyr 2022 Ionawr – Mawrth 2023 Ebrill – Mehefin – 2023 Gorffennaf – Medi 2023

19	Tabl – Teitl	Education Provision for Ceredigion LAC Children Reviewed Qtr 2 2023/2024	Darpariaeth addysg ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a adolygwyd yng Ngheredigion Chwarter 2 2023/2024
	Tabl – Manylion	Pre School Primary School Secondary School PRU Other Projects – Specialist Work Placement College Missing Education NEET Residential EOTAS School Leaver Tutoring Elected Home Education Employed	Plant cyn-ysgol Disgyblion ysgol gynradd Disgyblion ysgol uwchradd Uned Cyfeirio Disgyblion... Prosiectau eraill - ... Coleg Colli addysg Heb fod mewn addysg... Preswyl Addysg heblaw yn yr ysgol Wedi gadael yr ysgol Tiwtora Addysg Ddewision yn y ... Cyflogedig

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

<u>Adroddiad i'r:</u>	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
<u>Dyddiad y cyfarfod:</u>	11/03/23
<u>Teitl:</u>	Adroddiad Blynyddol Uned Gofalwyr Ceredigion 2022-2023
<u>Pwrpas yr adroddiad:</u>	Sôn am gyflawniadau Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol Ceredigion a'r cynnydd yn erbyn eu targedau a'u hamcanion y cytunwyd arnynt yn ystod y flwyddyn 2022-2023.

Rheswm pam fod Craffu wedi gofyn am y wybodaeth: Er gwybodaeth

Cyflwyniad

Mae'r Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol yn dod â'n Swyddogion Datblygu Gofalwyr, Cysylltwyr Cymunedol a Swyddog Heneiddio'n Dda at ei gilydd i weithio mewn un tîm sy'n canolbwyntio ar roi gwybodaeth, cyngor a chymorth i ofalwyr di-dâl a chefnogi aelodau'r gymuned yng Ngheredigion.

Diffinnir gofalwr fel 'Unrhyw un sy'n gofalu, yn ddi-dâl, am ffrind neu aelod o'r teulu sydd, oherwydd salwch, anabledd, problem iechyd meddwl neu gaethiwed, yn methu ymdopi heb eu cymorth'.

Mae gan ofalwyr hawl i fywyd y tu hwnt i'w rôl ofalu ac i wneud hynny, mae angen gwasanaethau effeithiol arnynt i gefnogi'r bobl y maent yn gofalu amdanynt ac ar eu cyfer nhw fel Gofalwyr yn eu rhinwedd eu hunain.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at "Gymru sy'n Gyfeillgar i Ofalwyr", gan nodi bod Gofalwyr di-dâl o bob oed yn rhan werthfawr o gymdeithas. Dangosodd cyfrifiad 2021 fod tua 310,000 o ofalwyr di-dâl yng Nghymru sy'n cyfateb i 10.5% o boblogaeth dros 5 oed y wlad. Dangosodd y cyfrifiad hefyd fod 7,246 o bobl yng Ngheredigion yn rhoi gofal di-dâl. O'r nifer hwn roedd 3,664 yn rhoi mwy nag 20 awr o ofal di-dâl yr wythnos. Mae adroddiad a ysgrifennwyd ar y cyd gan Carers UK a Phrifysgol Sheffield yn dangos bod gofalwyr di-dâl yng Nghymru a Lloegr yn cyfrannu £162 biliwn y flwyddyn i'r economi. Ar ben hynny, mae gofalwyr yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol trwy ddal teuluoedd ynghyd, gan alluogi anwyliaid i gael y gorau o fywyd wrth wneud cyfraniad enfawr i gymdeithas.

Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi eu disgwyliad o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru 2014) y bydd iechyd, awdurdodau lleol a'r trydydd sector yn gweithio mewn partneriaeth i gefnogi Gofalwyr o dan y Ddeddf. Yn 2021, pennodd Llywodraeth Cymru o dan ei Strategaeth ar gyfer Gofalwyr Di-dâl, bedair blaenoriaeth:

- Adnabod a gwerthfawrogi gofalwyr
- Rhoi gwybodaeth, cyngor a chymorth

- Cefnogi bywyd ochr yn ochr â gofalu
- Cefnogi Gofalwyr Di-dâl mewn Addysg ac yn y Gweithle.

Mae rhoi gwybodaeth drwy lwyfannau'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd a DEWIS yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol.

Y sefyllfa bresennol

DEDDF GWASANAETHAU CYMDEITHASOL A LLESIANT (CYMRU) 2014

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn ymrwymedig i ddarparu'r gwasanaeth gorau posibl sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau i wella bywydau gofalwyr, ac i wella cefnogaeth, gwasanaethau a chydabyddiaeth gofalwyr yng Ngheredigion yn barhaus. Mae'r Ddeddf yn darparu diffiniad o Ofalwr fel "person sy'n darparu neu'n bwriadu darparu gofal i oedolyn neu blentyn anabl". Mae hyn yn dileu'r gofyniad bod yn rhaid i ofalwyr fod yn darparu "cryn dipyn o ofal yn rheolaidd".

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

A oes Aseiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam.

Nid oes ei angen, gan nad yw hyn yn newid polisi

Crynodeb o'r Aseiad Effaith Integredig:

Hirdymor:	Ddim yn berthnasol
Cydweithio:	Ddim yn berthnasol
Cynnwys:	Ddim yn berthnasol
Atal:	Ddim yn berthnasol
Integreiddio:	Ddim yn berthnasol

Argymhelliad:

Fod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach yn ystyried yr adroddiad, ac os ydynt yn cytuno, i dderbyn Adroddiad Blynyddol y Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol.

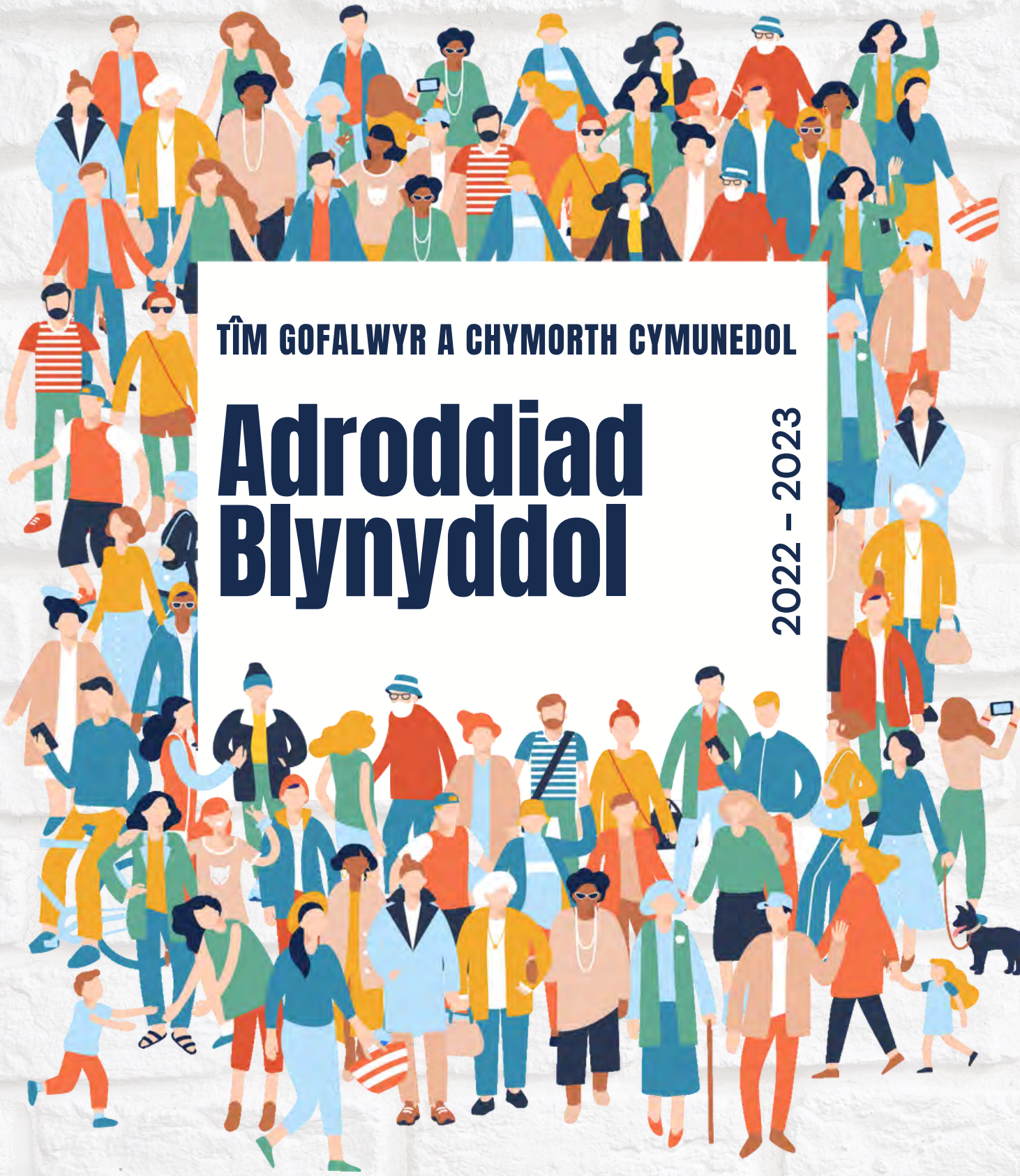
Rhesymau dros y penderfyniad:

Enw Cyswllt: Iwan Davies

Rôl: Rheolwr Corfforaethol Ymyrraeth Gynnar

Dyddiad yr Adroddiad: 11/03/23

Acronymau:

TÎM GOFALWYR A CHYMORTH CYMUNEDOL

Adroddiad Blynyddol

2022 - 2023

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Cysylltu Ceredigion
Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
Connecting Ceredigion
Carers and Community Support

TABL O GYNNWYS

Meet the team	2
Cyflwyniad	3
Amcanion Busnes	4
Ymgorffori Strategaeth Weithredol Llesiant Gydol Oes a gweithio hybrid i fewn i'r tîm	4
Darparu cymorth, gwybodaeth a chyngor	5
Datblygu gwaith gyda grwpiau, busnesau a'r trydydd sector i adeiladu gwytnwch cymunedol	10
Datblygu seibiannau cynaliadwy ar gyfer gofalwyr	12
Uchafbwyntiau'r Tîm	13
Beth sydd angen i ni ei wneud nesaf?	19
Amcanion Busnes 2023 - 2024	19

CWRDD Â'R TÎM

RHEOLWR TÎM - Sara Humphreys

CYDLYNYDD DATBLYGU GOFALWYR A'R GYMUNED (Gogledd Ceredigion) - Mel Walters

CYDLYNYDD DATBLYGU GOFALWYR A'R GYMUNED (De Ceredigion) - Bethan James

SWYDDOG DATBLYGU GOFALWYR - Susan Kidd

CYSYLLTYDD CYMUNEDOL - Enfys James

SWYDDOG DATBLYGU HENEIDDIO'N DDA - Paul Lewis

CYSYLLTYDD CYMUNEDOL - Carys Owens

CYSYLLTYDD CYMUNEDOL - Sarah Kendall

CYSYLLTYDD CYMUNEDOL - Sian Salcombe

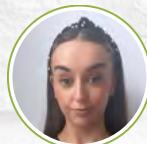
CYSYLLTYDD CYMUNEDOL - Sam Henly

CYSYLLTYDD DIGIDOL - Lucy Steere

CYSYLLTYDD CYMUNEDOL - Diane Williams

PRENTIS GWEINYDDU BUSNES - Sophie Richards

CYSYLLTYDD DIGIDOL - Fraya Grattan

CYFLWYNIAD

NEGES WRTH RHEOLWR CORFFORAETHOL - YMYRRAETH GYNNAR, IWAN DAVIES

Rwy'n falch iawn o gyflwyno adroddiad blynyddol Gofalwyr a Chymorth Cymunedol. Mae'r adroddiad yn adlewyrchu ehangder y gwaith a wneir gan y Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol a'i bartner comisiwn Gofalwyr Ceredigion ynghyd â'r effaith gadarnhaol ar y rhai sy'n derbyn gwasanaethau.

Wrth wraidd gwaith y tîm mae darparu gwybodaeth o ansawdd uchel i ddefnyddwyr y gwasanaeth ac mae'n galonogol gweld bod nifer y gofalwyr di-dâl sydd wedi'u cofrestru ar y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr a'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc wedi cynyddu, sy'n golygu bod mwy o ofalwyr di-dâl y sir yn cael mynediad at wybodaeth fel y Cylchgrawn Gofalwyr.

Mae'r tîm hefyd wedi bod yn rhagweithiol wrth ymgysylltu â chymunedau Ceredigion yn trefnu digwyddiadau, galw heibio gyda'n Cysylltwyr Cymunedol ac wedi cefnogi'r mentrau Mannau Cynnes, unwaith eto yn darparu'r wybodaeth ddiweddaraf i'r rhai sy'n mynychu.

Felly, hoffwn ddiolch yn fawr i'r tîm a'r sefydliadau partner am eu gwaith caled a'u hymrwymiad parhaus dros y flwyddyn ddiwethaf ac edrychwn ymlaen yn fawr at ddatblygu a chyflwyno meysydd gwaith newydd yn 2023-2024.

Iwan Davies

AMCANION BUSNES

YMGORFFORI STRATEGAETH WEITHREDOL LLESANT GYDOL OES A GWEITHIO HYBRID I FEWN I'R TÎM

Beth wnaethon ni?

Ail-frandio'r tîm

Creu logo tîm newydd, manylion cyswllt a diweddarau ein taflenni.

Gwaith tîm

As a team we have got back into the swing of being out and about engaging with a range of groups and individuals.

Cysylltu Ceredigion
Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
Connecting Ceredigion
Carers and Community Support

Cymunedau Oed-gyfeillgar

- Penodwyd Swyddog Heneiddio'n Dda.
- Ymgysylltu mewn archfarchnadoedd lleol i gyd-fynd â Diwrnod Rhyngwladol Pobl Hyn.
- Dechreuwyd gwaith ar gysylltu ac ymweld â grwpiau i gasglu adborth ar yr **8 parh gwahanol**:

- 1 Mannau ac adeiladau allanol
- 2 Cludiant
- 3 Tai
- 4 Cyfranogiad Cymdeithasol
- 5 Parch a chynhwysiant cymdeithasol
- 6 Cyfranogiad a chyflogaeth ddinesig
- 7 Cyfathrebu a gwybodaeth
- 8 Cefnogaeth gymunedol a gwasanaethau iechyd

Bydd yr adborth yn sail i'r hunanasesiad Cymunedau Heneiddio'n Dda, y bydd y cyngor yn ei gyflwyno i Sefydliad Iechyd y Byd yn gynnar yn 2024. Y nod yw i Geredigion ddod yn Gymuned Oed-gyfeillgar.

Gwella eich iechyd a'ch lles, trwy gysylltu â'ch cymuned

Yr hyn rydym yn ei wneud

Mae'r Tim Gofalwyr a Chymorth Cymunedol yn gweithio gyda phobl o bob oed ac yn darparu:

- Gwybodaeth
- Cyngor
- Cymorth
- Hyfforddiant
- Digwyddiadau

Cysylltu â ni
Tim Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
01545 574200
cysylltu@ceredigion.gov.uk
www.ceredigion.gov.uk

Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
CYSYLLTU CEREDIGION
Cyngor Sir Ceredigion
Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn
Llanbedd Fawr, Aberyswyth
Ceredigion, SY23 5UE

Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr

Mae'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr yn wasanaeth RHAD AC AM DDIM ar gyfer gofalwyr di-dâl yng Ngheredigion. Drwy ymuno â'r gwasanaeth byddwch yn derbyn:

- Cylchgrawn y Gofalwyr deirgwaith y flwyddyn
- Gwybodaeth am gymorth, gwasanaethau, digwyddiadau, hyfforddiant a Fforwm y Gofalwyr
- Mynediad i Gronfa Gofalwyr Ceredigion
- Cerdyn Gofalwyr Ceredigion neu'r Cerdyn Adnabod Gofalwyr Ifanc
- Y cyfle i ddweud eich dweud ar faterion sy'n effeithio ar ofalwyr yn lleol a chenedlaethol

Cysylltwyr Cymunedol

Mae Cysylltwyr Cymunedol Ceredigion yma i'ch cefnogi gan eich helpu i gysylltu â'ch cymuned.

Siaradwch â'n Cysylltwyr Cymunedol i gael gwybod pa weithgareddau a gwasanaethau sydd ar gael yn lleol. Gallant eich helpu i gael mynediad atynt.

Dewis Cymru
Call dewis a chyngordd rheolaeth

Dewis Cymru yw gwefan Cymru ar gyfer lles.

Mae gan gyfeiriadur ar-lein Dewis wybodaeth am dros 6000 o wasanaethau lleol a chenedlaethol a all eich helpu gyda'r pethau sy'n bwysig i chi.

www.dewis.cymru

Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd

Cyngor ac arweiniad RHAD AC AM DDIM ar ystod eang o faterion gofal plant a chymorth i deuluoedd.

Mae hyn yn cynnwys:

- Darpariaeth gofal plant leol
- Grwpiau rhieni a phlant bach
- Cyfoedd chwarae a chybiau gwylau
- Cymorth i Deuluoedd
- Adysg a hyfforddiant
- Credydau Treth, materion ariannol a chyfreithiol
- Iechyd a lles

Deuddeg Cymunedol
Deuddeg Cymunedol
Family Information Service
Ceredigion

DARPARU GWYBODAETH, CYNGOR A CHYMORTH

Beth wnaethon ni wneud?

Cynnydd o

14%

yn Aelodaeth Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr.

Cynyddu aelodaeth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc

144%

Printiwyd a rhanwyd

4250

cylchgrawn ar draws Ceredigion.

Siarter ar gyfer Gofalwyr Di-dâl

Dosbarthwyd Siarter Llywodraeth Cymru ar gyfer gofalwyr di-dâl i

100%

o'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr.

Dosbarthwyd

3000

Llyfryn Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc i ysgolion ar draws y sir.

Gweithio gyda Gofalwyr Ceredigion i gefnogi

158

o ofalwyr ifanc i gael bywyd y tu hwnt i'w rôl fel gofalwr.

Derbyniwyd

607

o atgyfeiriadau gan Gysylltwyr Cymunedol

Cysylltodd

78

o ofalwyr di-dâl â'r Cysylltwyr Cymunedol am gefnogaeth

Cafodd

13

gofalwr di-dâl eu cyfeirio at y Porth Gofal ar gyfer asesiad anghenion gofalwr

Y tri phrif reswm y cysylltodd pobl â'r Cysylltwyr Cymunedol oedd:

Unigrwydd ac unigedd

Ceisiadau Bathodyn Glas

Materion sy'n ymwneud â chostau byw

O'r **137** o gleientiaid a ofynnodd am gymorth oherwydd unigrwydd ac unigedd, nid oedd gan **117** unrhyw aelodau o'r teulu na ffrindiau y gallent ddibynnu arnynt am gefnogaeth.

Gogledd Ceredigion - 177 atgyfeiriad

21

£
17

Canol Ceredigion - 220 atgyfeiriad

35

£
19

De Ceredigion - 210 atgyfeiriad

37

£
30

Cefnogi Gofalwyr Ceredigion i ddarparu cyngor gwybodaeth ac arweiniad i

805

o oedolion sy'n ofalwyr a darparu

2016

awr o ofal newydd i roi cyfle i ofalwyr gael saib o'u rôl.

Cefnogi gofalwyr yn eich gweithlu

Llawlyfr rheolwr

employersforcarers.org

Mae Cyfngwyr i Ofalwyr (ETC) yn watsonaeth aneladeth i gyn ddiarparu gan Carers UK.

39

aelod o staff, gan gynnwys rheolwyr, wedi'u cefnogi drwy hyfforddiant a digwyddiadau gwybodaeth i ofalwyr.

Ymgysylltu â'r cyhoedd ar draws y sir

2022-23 yw'r flwyddyn gyntaf ers pandemig Cofid-19 i'r tîm fedru cynnal a mynychu digwyddiadau cyhoeddus. Rydym wedi cynnal a mynychu **96** o ddigwyddiadau ar draws Ceredigion.

243

o bobl wnaeth fynychu digwyddiadau galw heibio cymunedol

49

digwyddiad galw heibio cymunedol

24

o ddigwyddiadau partneriaethau wedi'u mynychu

16

o ddigwyddiadau thema wedi'u trefnu gan y tîm

Cymryd rhan mewn

7

grŵp mynd i'r afael â chaledi

Gwasanaeth Cymorth i Ofalwyr Ifanc Ceredigion-ail-gomisiynu a'i gyflwyno.

Ym mis Ebrill 2022 roeddem yn falch o gyhoeddi bod Gofalwyr Ceredigion Carers (GCC) wedi llwyddo i ennill y tendr i ddarparu'r Gwasanaeth Cymorth i Ofalwyr Ifanc yng Ngheredigion. Trwy gydol y flwyddyn, mae **357** o ofalwyr wedi ymgysylltu â'r gwasanaeth ers iddo ddechrau. Mae GCC wedi cefnogi gofalwyr ifanc a'u teuluoedd drwy ddarparu cefnogaeth 1:1 ac amrywiaeth o weithgareddau.

Gofalwyr ifanc yn cael eu swyno gan fyd y panto

Ddiwedd mis Ionawr, estynnodd Gofalwyr Ceredigion wahoddiad i ofalwyr ifanc o bob rhan o Geredigion wylïo'r pantomeim, Mother Goose, yng Nghanolfan y Celfyddydau Aberystwyth.

Cafodd y gofalwyr ifanc o bob oed eu swyno gan y sioe, a hynny yng nghwmni cynulleidfa a oedd yn llenwi pob sedd yn Theatr y Werin. Roedd y perfformiad digrif yn llawn hwyl yr ŵyl, gyda chaneuon cofiadwy, comedi slapstic, a digonedd o fŵan a hisian!!

Ar un adeg, rhedodd y cast oddi ar y llwyfan, i fyny'r grisiau ac ar hyd y rhesi, gan wlychu'r gynulleidfa â gynau dŵr. Roedd yn gyfle perffaith i'r gofalwyr ifanc ymlacio a mwynhau eu hunain. A does dim dwywaith iddyn nhw wneud hynny, gyda'u bonllefau nhw'n uwch na neb arall!!

Trefnwyd yr ymweliad gan Jamie, Gweithiwr Allgymorth Gofalwyr Ifanc a Theuluoedd Gofalwyr Ceredigion. Dros y deuddeg mis diwethaf, mae Jamie wedi trefnu llawer o ymweliadau a gweithgareddau hwyliog i ofalwyr ifanc, gan gynnwys laser tag a phadlfyrddio.

Dyfyniad o'r Cylchgrawn y Gofalwyr (Mawrth 2023)

"Ro'n i'n poeni mai fi byddai'r hynaf yma a do'n i ddim yn siŵr iawn os oeddwn am ddod. A dweud y gwir, dwi wedi cael amser da. Do'n i ddim yn siŵr beth i'w ddisgwyl ond dwi'n sicr am ddod nôl y flwyddyn nesaf."

"Roedd hwnna'n wych! Fy hoff ran oedd pan wnaethon nhw redeg at y seddi gyda drylliau dŵr. Ges i wlychad a hanner ac ro'dd e mor cŵl.."

NEWYDD
Cydnherthedd a llesiant:
cwrs hunangymorth i ofalwyr di-dâl

Mae'r cwrs ar-lein newydd hwn yn atgoffa gofalwyr di-dâl eich bod chi'n bwysig hefyd.

Mae'n hawdd anghofio gofalu am eich llesiant eich hunan pan fyddwch chi'n gofalu am aelod o'ch teulu neu ffrind y mae angen eich cymorth chi arno/arni.

Mae'r cwrs ar-lein newydd hwn yn atgoffa gofalwyr di-dâl eich bod chi'n bwysig hefyd.

Yn ystod y cwrs, byddwch chi hefyd yn dysgu am ffyrdd o wneud y pethau a ganlyn:

- Lleihau straen
- Cadw'r ddydd yn wastad o ran eich lles chi
- Meithrin cydnherthedd emosiynol

Mae'r cwrs ar-lein yn rhad ac am ddim, a gallwch chi ei gwblhau wrth eich pwysau yn eich amser eich hun.

www.ceredigion.gov.uk/cwrsogofalwr

SCANWCH FI

Hyfforddiant cydnherthedd a lles i ofalwyr

Datblygodd y tîm adnodd ar-lein ar gyfer gofalwyr di-dâl sy'n ceisio cefnogi gofalwyr di-dâl i:

- leihau lefelau straen
- gydbwyso lles
- fagu gwytnwch emosiynol

Gellir cael mynediad at y pecyn cymorth ar-lein, am ddim, gan unrhyw un ar wefan Cyngor Sir Ceredigion.

Dewis Cymru

Mae'r holl Gysylltwyr Cymunedol wedi'u hyfforddi yn olygyddion Dewis. Gallant nawr gefnogi busnesau a grwpiau i gyhoeddi eu gwybodaeth ar Dewis. Gall staff gweinyddol hefyd ddarparu cymorth wrth adnewyddu a chynnwys

Sefydlu'r Gwasanaeth

Gwnaethom gyflwyno cyflwyniadau sefydlu gwasanaethau i **91** aelod o staff y cyngor, staff y trydydd sector a gweithwyr iechyd proffesiynol. Mae hyn yn cynnwys:

- Gweithwyr Cymdeithasol a Chynorthwywyr Gwaith Cymdeithasol
- Gweithwyr Cymdeithasol Asiantaethau
- Therapyddion Galwedigaethol Ysbyty Bronlais
- Tîm Allgymorth Cymunedol Hywel Dda
- Rhagnodwyr Cymdeithasol Hywel Dda
- DDAS
- CAMHS
- CMHT
- Fforwm Gofal Pobl Hŷn

DATBLYGU GWAITH GYDA GRWPIAU, BUSNESAU A'R TRYDYDD SECTOR I ADEILADU GWYTNWCH CYMUNEDOL

Beth wnaethon ni wneud?

Cyflogwyr dros Ofalwyr

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn parhau i anrhydeddu a chymryd rhan fel aelod rhanbarthol o gynllun 'Cyflogwyr dros Ofalwyr' Gofalwyr Cymru. Fel rhan o ymrwymiad y cyngor i gefnogi gofalwyr di-dâl o fewn ein gweithlu ein hunain, mae'r Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol wedi darparu dwy haen o gyngor a chymorth drwy raglen o sesiynau ar gyfer rheolwyr a staff.

Rhannwyd

12

cylchlythyr i staff sy'n ofalwyr trwy'r Newyddion staff misol.

Cafwyd

11

sesiwn galw heibio i ofalwyr

Cyflwynwyd

4

sesiwn 'Gwybod eich hawliau gofalwyr'

Cynhaliwyd

4

sesiwn gwybodaeth 'Rheolwyr-cefnogi'r sgwrs dros ofal'

Lleihau niwed

- Daeth yr holl staff a hyfforddwyd fel Cyfeillion Dementia'r Gymdeithas Alzheimer's a dau aelod o'r tîm yn Llysgenhadon Dementia. Gall Llysgenhadon Dementia ddarparu hyfforddiant y cyfeillion.
- Hyfforddiant alcohol a phobl hŷn
- Menywod a gamblo
- Hyfforddiant budd-daliadau

Nodi bylchau – cyfeillio a thrafnidiaeth

Fel y gwelwyd mewn blynyddoedd cynt, **y ddau fwch mwyaf yr ydym yn ei weld o fewn y gwasanaeth yw'r ddarpariaeth o drafnidiaeth a chyfeillio gwasanaethau.** Mae'r astudiaeth achos canlynol yn esiampl o sut yr ydym yn adnabod bylchau fel hyn a sut ydym yn mynd ati i fynd i'r afael â hwy.

Sylwodd y Cysylltydd Cymunedol, Sarah Kendall, ar yr angen cynyddol am wasanaethau cyfeillio a chymorth trafndiaeth i hwyluso gweithgareddau cymdeithasol a thasgau dyddiol yn Aberystwyth. Ar ôl ymchwilio i'r gwasanaethau sydd ar gael, darganfu gynllun Canolfan Ddydd Hafan Y Waun i ddechrau clwb cymdeithasol newydd sy'n agored i'r gymuned, gan gynnig gweithgareddau amrywiol. Cefnogodd Sarah ofalwr a'i phriod sydd â dementia i fynychu'r clwb, a oedd yn bleserus ac yn foddhaus iddynt. Roedd Sarah wedi'i phlesio gyda'r effaith gadarnhaol gafodd y clwb, ac felly fe wnaeth Sarah argymhell y clwb i eraill ond nododd bod heriau o ran trafndiaeth. Ar ôl trafod hyn gyda Rheolwr y Ganolfan Ddydd, dysgodd Sarah eu bod wedi derbyn grant ar gyfer bws mini trydan, gan eu galluogi i gynnig cludiant i'r mynychwyr. Ehangodd y Ganolfan Ddydd ei gwasanaethau drwy gychwyn gwasanaeth siopa bob pythefnos. Parhaodd Sarah i gyfathrebu'n agos â'r Ganolfan Ddydd, gan eu cynorthwyo i gael mynediad at Grantiau Hwb Cynnes, gan arwain at y clwb yn dod yn Hwb Cynnes yn ystod y gaeaf a chyflwyno clwb cinio poblogaidd mewn gwahanol leoliadau yn Aberystwyth.

Canlyniadau:

- Bellach mae gan gleientiaid a gyfeirir rhwydwaith gymdeithasol ac maent yn mynychu gweithgareddau yn rheolaidd
- Gwnaeth Hafan Y Waun gais llwyddiannus am gyllid i ddod yn Hwb Cynnes ac mae bellach yn lle diogel i bobl yn y gymuned
- Nodi gwasanaeth siopa a chludiant ar gyfer cleientiaid sy'n ynysig yn gymdeithasol i fynychu gweithgareddau

Mae wedi bod yn bleser mawr i mi weld fy nghleient yn mwynhau mynd i'r Clwb Ddydd Mawrth a gweld fy nghleient yn gwneud ffrindiau newydd.

Rwyf hefyd wedi mwynhau gweithio'n agos gyda'r Rheolwr a rhoi gwybod iddi am unrhyw grantiau posibl a allai gefnogi'r prosiectau ymhellach.

Rwyf bellach yn hysbysu cleientiaid yn rheolaidd am y Clwb Dydd Mawrth, y Clwb Cinio a'r triapiau siopa bob pythefnos.

**Sarah Kendall -
Cysylltydd Cymunedol**

Mynd i'r afael â'r argyfwng costau byw

Er mwyn mynd i'r afael â'r argyfwng costau byw, cydweithiodd y tîm ag amrywiol bartneriaid a thimau o fewn yr awdurdod lleol i gyflwyno digwyddiadau a lledaenu taflenni gwybodaeth. Roedd yr ymdrechion hyn yn canolbwyntio ar ddarparu gwybodaeth a chymorth hanfodol, gyda'r nod o addysgu a chynorthwyo'r gymuned i reoli heriau ariannol yr argyfwng. Fe wnaeth ein dull cydweithredol wella cyrhaeddiad ac effaith y mentrau hyn yn sylweddol.

Cylchlythyr arbennig i ofalwyr - Cyhoeddiad 'Costau Byw' Ionawr 2023

CYLCHLYTHYR GOFALWYR CEREDIGION
RHIFYN COSTAU BYW
IONAWR, 2023

CYNGOR AR BOPETH (CAB)
Mae CAB yn cynnig cyngor cyfrinachol am ddim ar lawer o bynciau yn cynnwys:

- Dyled ac arian
- Budd-daliadau yn cynnwys Lefans Gofalwr
- Ynni
- Materion tai
- Gwaith
- Cyfraith a hawliau

Swyddfa Ceredigion: 01239 621974
Advalink Cymru: 0800 702 2020
citizensadvice.org.uk/cymraeg

NYTH
Mae cynllun Nyth Cartrefi Cylid Llywodraeth Cymru yn cefnogi pobl ar incwm is sy'n derbyn budd-dali praf madd neu bobl â chyflwr anatol, cylchrediad y gwaeod neu lechyd meddwl.
Mae Nyth yn cynnig cyngor diddiedd am ddim, ac os ydych yn gymwys, pecyn o welliannau effeithlonwyd ynni i'r cartref am ddim fel boeler newydd, gwres canolog neu inswleiddio.

0808 808 2244
nyth.llyw.cymru

Paratwyd gan: Dilm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol Ceredigion
cysylltu@ceredigion.gov.uk
01545 574200

DATBLYGU SEIBIANNAU CYNALIADWY AR GYFER GOFALWYR

Beth wnaethon ni wneud?

Cerdyn Gofalwyr Ceredigion

Cyhoeddi

189 o gardiau gofalwr newydd i oedolion, cynnydd o **136%** ers y flwyddyn flaenorol.

Mae cyfanswm o

394 o ofalwyr di-dâl yng Ngheredigion yn defnyddio Cerdyn Gofalwr Ceredigion i gael mynediad at gyfleusterau hamdden am ddim yn y sir.

Cyhoeddi

55 o gardiau gofalwr ifanc newydd, cynnydd o **500%**

Ydych chi wedi gwneud cais am eich Cerdyn Gofalwr Ceredigion **AM DDIM?**

Ymgeisiwch yma heddiw, am...

Mynediad diderfyn **AM DDIM** i gyfleusterau canolfannau hamdden

Am ragor o wybodaeth ac i wneud cais ewch i:
www.ceredigion.gov.uk/cerdyngofalwyr

GOFALWR IFANC YOUNG CARER

Dyddiad geni/DOB: 08/10/10
Dyddiad dod i ben/Exp: 01/25

Gofalwr Ifanc

UCHAFBWYNTIAU'R TÎM

TALIAD CYMORTH O £500 I OFALWYR DI-DÂL

Gweithiodd y tîm gyda'r adran Cyllid a Chaffael i brosesu a thalu cais ar gyfer taliad cymorth Llywodraeth Cymru o £500 ar gyfer gofalwyr di-dâl a oedd ar gael i wneud cais rhwng mis Mai a mis Medi 2022. Roedd y tîm yn allweddol wrth gynghori gofalwyr di-dâl o'u hawliau. Gwnaed hyn trwy'r cyfryngau cymdeithasol a thrwy'r post. Trwy ein hymdrechion, llwyddodd Ceredigion i gyflawni un o'r cyfrannau uchaf o hawliadau yng Nghymru, a dderbyniwyd gan ofalwyr a oedd yn gymwys i gael y taliad.

“

Hoffwn ddiolch i chi am eich cefnogaeth a'ch gwaith caled ar y cynllun hwn. Ar hyn o bryd, 77.5% yn manteisio ar hyn, sy'n ganlyniad rhagorol a gwn fod Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol yn falch iawn o'r ffigwr hwn ac y byddai hithau hefyd yn dymuno ymuno â mi trwy ddiolch i bawb a gymerodd ran. Hyd yma, mae bron i 44,000 o ofalwyr di-dâl wedi elwa o'r taliad hwn.”

**Neges o ddiolch oddi wrth Duncan Hall,
Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael**

Derbyniodd

703

o ymgeiswyr
cymwys £500

Cyfanswm o

£351,000

wedi'i dalu

Cofrestrwch â ni ar
gyfer y taliad o **£500**
i ofalwyr di-dâl, cyn
15 Gorffennaf 2022.

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Os oeddech yn cael
Lwfans Gofalwr ar 31
Mawrth 2022, efallai y
bydd gennych hawl i
£500 ychwanegol gan
Llywodraeth Cymru.

**Cofrestru ar
agor nawr.**

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CRONFA GOFALWYR CEREDIGION

Gwnaeth gofalwyr gais am hyd at £150 i wella eu hiechyd a'u lles.

BETH OEDD GOFALWYR YN GWARIO'R ARIAN ARNO?

Y 5 prif gais

- Gwyliau byr (179)
- Therapiau a Thriniaethau (84)
- Chwaraeon, ffitrwydd a gweithgareddau awyr agored (67)
- Dillad (56)
- Technoleg (52)

DYWEDODD GOFALWYR...

"Diolch yn fawr iawn, mae hyn wedi gwneud gwahaniaeth mawr i'm cyflwr meddyliol. Mae'n achos arbennig"

"Diolch o waelod calon. Roeddwn i mor falch, nes i ddechrau llefain... Bydd hyn yn gwneud cymaint o wahaniaeth i mi."

"Diolch yn fawr am hyn, mae fy merch yn gyffrous iawn, mae hi wedi bod eisiau gêm Harry Potter newydd... Diolch unwaith eto-mae hi ar ben ei digon."

"Ro'n i ond am ddiolch yn fawr iawn am hwn. Dwi mor gyffrous i fwcio gwyliau yn fuan iawn. Rwy'n ddiolchgar iawn i chi i gyd."

"Rwyf bellach wedi defnyddio'r gronfa yn effeithiol iawn ac wedi prynu'r bysellfwrdd cerddoriaeth ro'n i wedi'i lygadu ers tro byd - diolch i chi does dim rhaid i mi freuddwydio am ei feddu rhagor."

Cronfa Gofalwyr Ceredigion

Ydych chi'n edrych ar ôl rhywun?
Gallwch wneud cais am y Cronfa Gofalwyr Ceredigion os ydych chi neu'r unigolyn yr ydych yn gofalu amdanynt yn byw yng Ngheredigion.

Gallwch wneud cais am hyd at

£150

i'w wario ar rywbeth a fydd yn helpu i wella'ch iechyd a'ch lles.

www.ceredigion.gov.uk/cronfagofalwyr

Cinger Se CEREDIGION County Council

Cyffwrdd Ceredigion Ceredigion & Carmarthen Cyngorau Connecting Ceredigion Caring and Community Leaders

Cafodd

£116,197

ei ddyfarnu

Cafodd

591

cais unigol a theuluol eu prosesu

Elwodd

776

o ofalwyr

MANNAU CROESO CYNNES

Trwy gydol gaeaf 2022/23, bu tîm Cysylltwyr Cymunedol Ceredigion yn cydweithio â CAVO a grwpiau cymunedol ledled y sir i sefydlu Mannau Croeso Cynnes.

Mae Mannau Croeso Cynnes yn lleoliadau cynnes a diogel sy'n rhad ac am ddim ac yn groesawgar i bob oedran, mae rhai ohonynt hefyd yn darparu diodydd poeth, byrbrydau a gweithgareddau.

Agorodd caffis, eglwysi, canolfannau cymunedol, neuaddau pentref, llyfrgelloedd a siopau llyfrau ar draws y sir eu drysau a chroesawu pobl o bob oed.

Roedd y Mannau Croeso Cynnes yn fan cyfarfod cymdeithasol i bobl ddod at ei gilydd ac adeiladu cyfeillgarwch.

Astudiaeth achos Cysylltydd Cymunedol:
Yn ystod cyfarfod tîm, buom yn trafod y prosiect Mannau Croeso Cynnes a chytunwyd y byddai cynnwys Cysylltwyr Cymunedol yn allweddol wrth ledaenu gwybodaeth am y cyllid sydd ar gael ledled Ceredigion. Penderfynwyd yn unfrydol i estyn allan yn rhagweithiol i bob cymuned yn y rhanbarth.

Yn fy rôl i, cefais fewnbwn gwerthfawr gan fy Rheolwr Tîm, a rannodd fanylion yn syth ar sut i wneud cais am y cyllid. Heb betruso, es ati i ddsbarthu'r wybodaeth i wahanol hybiau cymunedol, gan gynnwys Hwb Cymunedol y Borth, Eglwysi Lleol, Caffi Cymunedol Cletwr, Hafan y Waun a Neuaddau Cymunedol.

Ar ben hynny, gwnes i ymweliad personol â'r Bore Coffi a sefydlwyd yn ddiweddar yn Neuadd Rhydypennau i ddweud wrthynt am y cyfle cyllido newydd. Roedd ymateb Pwyllgor Neuadd Rhydypennau yn hynod gadarnhaol, ac fe wnaethant gais yn brydlon am y grant ar yr un diwrnod. Roeddwn wrth fy modd eu bod wedi llwyddo i gael y grant, a gefnogodd eu menter Bore Coffi Croeso Cynnes.

Oherwydd ein hymdrechion rhagweithiol i estyn allan, roeddwn yr un mor falch bod sawl man cymunedol arall wedi gwneud cais am gyllid manau Croeso Cynnes ar gyfer eu gweithgareddau. Roedd hyn yn cynnwys, Hwb Cymunedol y Borth, Caffi Cletwr, Hafan y Waun, Eglwys Llanbadarn Fawr, Yr Iron Room yn Eglwysfach, Neuadd Talybont a Neuadd Rhydypennau yn Bow Street.

Mae'r ymateb gan y grwpiau cymunedol hyn wedi bod yn gadarnhaol iawn, a mynegwyd eu diolch am ddarparu gwybodaeth yn brydlon ac effeithiol ynghylch y cyllid sydd ar gael ar gyfer y prosiect Mannau Croeso Cynnes.

Oherwydd y berthynas gref, gadarnhaol y mae'r tîm wedi gallu meithrin gyda sefydliadau wrth ddatblygu'r Mannau Croeso Cynnes, byddwn yn parhau i adeiladu ar y gwaith hwn yn 2022-23.

Roedd

42

o Fannau Croeso Cynnes ar draws Ceredigion

Gwnaeth y Cysylltwyr Cymunedol ddsbarthu:

150

o adlewyrchwyr rheiddiadur

300

o nwyddau atal drafft

50

o flancedi

60

Bwlb golau arbed ynni

GWEITHIO GYDAG IECHYD - PRESGRIPSIYNAU CYMDEITHASOL

Tîm Amlasiantaeth Borth (MAT)*

Mae'r Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol wedi sefydlu cysylltiadau da ac wedi creu perthynas waith gref ymhlith aelodau MAT sydd wedi bod yn hynod hawdd i weithio â hwy pan fo angen cymorth pellach. Rydym wedi dod i adnabod tîm y feddygfa yn dda iawn ac o ran yr hyn rydym wedi'i ddysgu, rydym wedi dod i ddeall mwy am y rolau proffesiynol o fewn y feddygfa megis nyrsus Admiral, nyrs ardal, a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd eraill. Mae gennym hefyd syniad mwy clir o'u cyfranogiad yng ngofal unigolyn, lle mae'r person hwnnw ar ei daith yn gorfforol ac yn feddyliol ac mae'n ein hysbysu yn ein gwaith i sicrhau'r canlyniadau cadarnhaol gorau. Mae unrhyw rwystrau oedd yn bodoli rhwng ein tîm a'n cydweithwyr iechyd bellach wedi cael eu dileu trwy gymryd rhan yn y prosiect hwn.

150

o gleifion wedi eu gweld gan MAT Borth a Thregaron

Cyfeiriwyd

19

claf yn uniongyrchol at y Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol

Ehangu presgripsiynau cymdeithasol yng Ngheredigion

Ym mis Ionawr 2023, yn dilyn cydnabyddiaeth eang o gyflawniadau MAT Borth, gwahoddwyd y feddygfayn Nhregaron i ymuno. Mae gennym agwedd gadarnhaol ynglŷn â'r manteision posibl y bydd yn eu cynnig i gleifion a chymuned Tregaron drwy gydol 2023 - 2024.

**Noder: roedd MAT (Tîm Amlasiantaethol) yn cael ei adnabod ynghynt fel MDT (Y Tîm Aml-ddisgyblaethol) tan mis Chwefror 2023*

Gwylwch y fideo i weld gwybodaeth am MAT y Borth (Saesneg yn unig)

bit.ly/BorthMAT

Canlyniadau cleifion:

- **11** wedi'u cefnogi i ymuno â grwpiau cymdeithasol yn eu hardaloedd lleol
- Cyfeiriwyd **4** at wasanaeth cefnogi gofalwyr a gomisiynwyd ar gyfer cefnogaeth ddwys
- Cafodd **3** gymorth i gael mynediad at wasanaethau iechyd meddwl
- Cefnogwyd **2** i gael mynediad at gymorth ymarferol yn y cartref wrth y Groes Goch ac Age Cymru
- Cefnogwyd **2** i gael mynediad at feddygfeydd Canolfan Cyngor ar Bopeth
- Cefnogwyd **1** i gael mynediad at Country Cars i gael cymorth gyda thrafnidiaeth

BLWYDDYN LLAWN GWEITHGAREDDAU

SESIYNAU GALW HEIBIO CYMUNEDOL

Beth am siarad am gadw'n gynnes

Ymunwch â Chysylltydd Cymunedol, Sarah Kendall am wybodaeth a chyngor

Dydd Mawrth, 6 Rhagfyr
3pm - 5pm

Tafarn Y llew Gwyn, Talybont

Mae Cysylltwyr Cymunedol yn arbenigwyr ar yr hyn sy'n digwydd yn eich ardal chi!

Mae hyn yn cynnwys grwpiau cymunedol, a gweithio gyda grŵpiau ac unigolion i ddod o hyd i wybodaeth a danfon gwytodaeth i'ch cadw mewn cysylltiad â'ch cymuned.

“Doeddwn i ddim yn siŵr os oeddwn am ddod gan fy mod i mor brysur. Gwnaeth fy ngŵr fy annog i ddod heddiw ac rwy'n falch iawn fy mod i wedi dod gan fy mod wedi mwynhau'n fawr.”

TE A CHACEN I OFALWYR DI-DÂL

Ymunwch â'ch Cysylltydd Cymunedol lleol am sgwrs a phaned hamddenol.

Lleoliad: Talbot Tregaron
Dyddiad: 27/09/2022
Amser: 3pm

Nifer cyfyngedig o leoedd - rhaid archebu lle

Sesiynau galw heibio

Siop gwisg ysgol ail-law

Rhoddi gostyngiad i bawb sy'n dangos Cerdyn Gofalwr

Hwb Eco Aber
Stryd y Baddon, Aberystwyth, SY23 2NN

Dydd Gwener 8 Gorffennaf 4 - 6pm

Dydd Sadwrn 9 Gorffennaf 11am - 1pm

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch â Mandy, Gofalwyr Ceredigion Carers drwy Ffônio 07976 806975 neu drwy anfon e-bost i mandy@ceredigion.gov.uk

DIGWYDDIAD AM DDIM Diwrnod Hawliau Gofalwyr 2022

Ydych chi'n helpu i ofalu am aelod o'r teulu neu ffrind? Os ydych chi, ymunwch â ni i gael cyngor a chymorth.

Neuadd Pentref Gorsgoch
10 Tachwedd
10am - 3pm

Prifysgol Aberystwyth
17 Tachwedd
12pm - 4pm

Y Man a'r Lle
24 Tachwedd
10am - 3pm

Dysgwch fwy am eich hawliau fel gofalwr a chaet y gefnogaeth y mae gennych yr hawl i ddi!

- Cyngor am gyllid
- Cyngor am gyflogaeth a budd-daliadau
- Cynghorion sy'n arbed ynni
- Hefyd, llawer mwy
- Cawl, bara, te a choffi am ddim

Tim Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
Ffôn: 01545 574200
E-bost: cysylltu@ceredigion.gov.uk

CYSYLLTWYR CYMUNEDOL

Sesiynau Galw Heibio - Cadw'n Gynnes

COMMUNITY CONNECTOR

Drop-in Sessions - Keeping Warm

“Roedd hi'n grêt dod wyneb yn wyneb gyda'r bobl ro'n i wedi siarad â nhw dros y ffôn. Roedd pawb yn gyfeillgar ac yn addysgiadol. Rwy'n edrych ymlaen at y digwyddiad nesaf!”

BETH SYDD ANGEN I NI EI WNEUD NESAF?

AMCANION BUSNES 2023/24

- 1 Darparu cyngor a chymorth gwybodaeth o safon i amrywiaeth o grwpiau ledled Ceredigion yn rhagweithiol
- 2 Datblygu gwaith i adeiladu gwytnwch cymunedol ar draws Ceredigion
- 3 Datblygu ystod o seibiannau byr cynaliadwy i ofalwyr

Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
Porth Cymorth Cynnar
Ceredigion County Council

 01545 574200

 cysylltu@ceredigion.gov.uk

Cysylltu Ceredigion
Gofalwyr a Chymorth Cymunedol
Connecting Ceredigion
Carers and Community Support

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

DYDDIAD: 11 Mawrth 2024

TEITL: Blaenraglen Waith Ddrafft 2023/2024

PWRPAS YR ADRODDIAD: Adolygu rhaglen waith bresennol y Pwyllgor

Y RHESWM PAM FOD

CRAFFU WEDI GOFYN AM Mae blaenraglen waith y Pwyllgor yn cael ei harolygu a'i
Y WYBODAETH HON: diweddarau ymhob cyfarfod

CEFNDIR:

Mae'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu'n goruchwyllo gwaith y Cyngor er mwyn sicrhau y darperir gwasanaethau yn y ffordd orau posib a hynny er budd y gymuned leol. Swyddogaeth Trosolwg a Chraffu yw ystyried y gwasanaethau a'r materion sy'n effeithio ar bobl yng Ngheredigion. Mae'r broses yn rhoi cyfle i Gynghorwyr archwilio amryw swyddogaethau'r Cyngor, holi cwestiynau am sut y gwnaethpwyd penderfyniadau, ystyried os ellir gwneud gwelliannau i wasanaethau a gwneud argymhellion yn unol â hynny. Mae craffu'n hanfodol wrth hyrwyddo atebolrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth i'r Cyngor fynd ati i wneud penderfyniadau a'r ffordd mae'n darparu gwasanaethau.

Prif swyddogaethau'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yw'r canlynol:

- Galw'r Cabinet a'r Swyddogion i gyfrif ynghylch eu penderfyniadau
- Bod yn 'gyfaill beirniadol', drwy holi cwestiynau am sut y gwnaethpwyd penderfyniadau, fel bod y bobl sy'n penderfynu'n destun 'rhwystrau a gwrthbwysau', gan wneud y drefn o benderfynu yn fwy dilys
- Cynnal adolygiadau o wasanaethau a pholisïau'r Cyngor
- Cynnal adolygiadau ar gyfer datblygu gwasanaethau a pholisïau'r Cyngor
- Ystyried unrhyw fater arall sy'n effeithio ar y sir
- Sicrhau bod Ceredigion yn perfformio hyd eithaf ei allu ac yn darparu gwasanaethau o'r radd flaenaf i'w ddinasyddion
- Asesu effaith polisïau'r Cyngor ar gymunedau lleol, ac argymhell ffyrdd o wella
- Gweithio gyda'r cyhoedd i ddatblygu polisïau a gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar y dinasyddion.

Gall trefn effeithiol o Drosolwg a Chraffu arwain at y canlynol:

- Penderfyniadau gwell
- Gwelliant o ran Darparu Gwasanaethau a Pherfformiad
- Trefn gadarn ar gyfer Datblygu Polisïau, yn seiliedig ar ymgynghori â'r cyhoedd a chyfraniad arbenigwyr annibynnol
- Gwelliant o ran Democratiaeth, Cynhwysiant, Arweinyddiaeth Gymunedol ac Ymgysylltu

- Ychwanegu haen eglur o dryloywder ac atebolrwydd i brosesau gwleidyddol y Cyngor
- Rhoi cyfle i bob Aelod feithrin sgiliau a gwybodaeth arbenigol a allai fod o fudd yn y dyfodol wrth lunio polisiâu a monitro perfformiad
- Creu diwylliant o hunan-herio ar sail tystiolaeth.

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

Cwestiynau i'w hystyried wrth ddewis pynciau

- A oes amcan clir dros archwilio'r pwnc hwn?
- Ydych chi'n debygol o lwyddo i gael y canlyniad a ddymunir?
- Beth yw'r manteision tebygol i'r Cyngor a dinasyddion Ceredigion?
- Ydy'r mater yn un sylweddol?
- Oes yna gysylltiadau â'r Strategaeth Gorfforaethol?
- A yw'n fater allweddol i'r cyhoedd?
- Ydy'r materion wedi cael eu codi gan archwiliad allanol?
- A yw'n wasanaeth sy'n perfformio'n wael?

Dewis pynciau

Dylai Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ystyried gwybodaeth o'r Strategaeth Gorfforaethol, Cynllun Strategol, Cynlluniau Gwasanaeth, y Gofrestr Risg Gorfforaethol, arbedion yn y gyllideb – cynigion ac effaith, cyfarfodydd chwarterol y panel Rheoli Perfformiad Corfforaethol a mewnbwn adrannol wrth ddewis pynciau a chynllunio eu Blaenraglenni Gwaith, ynghyd ag unrhyw waith sy'n parhau.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Na

Crynodeb o'r Aseiad Effaith Integredig:

Hirdymor:

Cydweithio:

Cynnwys:

Atal:

Integreiddio:

ARGYMHELLIAD (ARGYMHELLION):

Adolygu a diweddarau'r Blaenraglen Waith bresennol.

Enw Cyswllt:

Dwynwen Jones

Dynodiad:

Swyddog Trosolwg a Chraffu

Dyddiad yr Adroddiad:

1 Mawrth 2024

Acronymau:

BW- Blaenraglen Waith

FWP- Forward Work Programme

Tudalen 407

Pwyllgor	Eitem (disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
Cymunedau Iachach			
24 Mai 2023	Adroddiad CSSIW a'r Cynllun Gweithredu	Audrey Somerton-Edwards	
	Diweddariad ar Gofal Cartref	Donna Pritchard	Ar gais y Pwyllgor
	Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar Gorllewin Cymru	Iwan Davies/Elen James	Cyn-Cabinet
	Trefniadau mabwysiadu ar y cyd	Audrey Somerton-Edwards	
3 Gorffennaf 2023	Recriwtio/Cadw staff Gydol Oes a Llesiant	James Starbuck	Ar gais y Pwyllgor
	Taliadau Uniongyrchol	Donna Pritchard	Ar gais y Pwyllgor

Tudalen 408

	Adroddiad ar y Gofrestr Tai	Llyr Hughes/Cerys Purches-Phillips	Ar gais y Pwyllgor
18 Medi 2023	Strategaeth Tai	Llyr Hughes	Cyn-Cabinet
	Cynllun Gweithredu Dementia	Donna Pritchard	Cyn-Cabinet
	IRO	Elizabeth Upcott	Cyn-Cabinet
22 Tachwedd 2023	Adroddiad ynghylch arolygiadau safonau bwyd ac arolygiadau ffermydd	Carwen Evans	Cais gan y Pwyllgor
	Anifeiliaid fel Gwobrau	Heddwyn Evans	Cyn-Cabinet
	Arolygiaeth Gofal Cymru (CIW) adroddiad arolygiad – monitor 6 mis	Ricky Cooper	
	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol 2022/23	Audrey Somerton-Edwards	
	Gwasanaethau Seibiant a Gwasanaethau Dydd	Donna Pritchard	
	IRO	Elizabeth Upcott	
8 Chwefror 2024, 9:30	Paratoi'r Gyllideb		

Tudalen 409

<p>11 Mawrth 2024</p>	<p>Cynllun Ailgartrefi Cyflym</p> <p>Cynllun y Strategaeth Tai</p> <p>Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (LHMA)</p> <p>Adolygiad o'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ar gyfer Tai</p> <p>Adroddiad Blynyddol Gofalwyr</p> <p>IRSPMR CWARTER 2</p>	<p>Greg Jones</p> <p>Greg Jones</p> <p>Cerys Purches-Phillips/Caitlin Theodorou/Llyr Hughes</p> <p>Iwan Davies</p> <p>Elizabeth Upcott</p>	<p>I gyd Cyn-Cabinet</p> <p>Gwybodaeth yn unig</p>
<p>Eitemau agenda ar gyfer y dyfodol</p>	<p>3 Gorffennaf 2024 - Cymunedau oed-gyfeillgar – hunanasesiad</p> <p>3 Gorffennaf 2024 - Polisi Taliadau Uniongyrchol</p> <p>Adroddiad ar yr 15 pwynt y 'Pledge' – Gofal Cartref</p>	<p>Greg Jones</p> <p>Heather West</p> <p>Donna Pritchard/Heather West</p>	<p>Cyn Cabinet</p> <p>Monitro</p>

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CYMUNEDAU IACHACH a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Iau, 8 Chwefror 2024

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Caryl Roberts (Cadeirydd), y Cynghorwyr Ceris Jones, Carl Worrall, Mark Strong, Amanda Edwards, Eryl Evans, Keith Evans, Ann Bowen Morgan, Gwyn James, Wyn Evans, Elaine Evans, Sian Maehrlein (tan 12:15pm) a John Roberts.

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Democraidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth.

Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cyllid a Chaffael. Y Cynghorwyr Alun Williams, Clive Davies, Catrin M.S. Davies, Matthew Vaux, Keith Henson a Wyn Evans. (Aelodau'r Cabinet).

Y Cynghorwyr Euros Davies, Meirion Davies, Chris James, Gwyn Wigley Evans, Hugh Hughes, Maldwyn Lewis, Elizabeth Evans, Gareth Lloyd a Rhodri Evans.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Eifion Evans, Prif Weithredwr, Barry Rees, Cyfarwyddwr Corfforaethol; James Starbuck, Cyfarwyddwr Corfforaethol, Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael, Elin Prysor, Swyddog Arweiniol Corfforaethol a Swyddog Monitro, Audrey Somerton-Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Donna Pritchard, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Elen James, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Greg Jones, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Justin Davies, Rheolwr Corfforaethol, Carwen Evans, Rheolwr Corfforaethol, Kirsty Dawson, Rheolwr Corfforaethol, Robert Davies, Veronica Evans, Ann James a Carys Fowles, Cyfrifwyr Cynorthwyol, Dwynwen Jones, Swyddog Trosolwg a Chraffu, Neris Morgans, Swyddog Gwasanaethau Democraidd a Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Democraidd.

(9.30 am - 1.10 pm)

13 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol am ei hanallu i fynychu'r cyfarfod oherwydd ei bod ar ddyletswyddau eraill y Cyngor.

14 Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswilt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Dim

15 Adroddiad am Gyllideb ddrafft 24/25

Amlinellodd y Cynghorydd Caryl Roberts, Cadeirydd y Pwyllgor, drefn y cyfarfod a chroesawodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Bryan Davies, y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cyllid a Chaffael, Aelodau'r Pwyllgor, gweddiill Aelodau'r Cabinet, Aelodau nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor a Swyddogion i'r cyfarfod.

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Bryan Davies, yr adroddiad ar y gyllideb ddrafft ar gyfer 2024/2025. Dywedodd yr Arweinydd fod hon yn sefyllfa ariannol eithriadol o anodd sy'n wynebu'r Cyngor gyda phwysau ariannol sylweddol. Dywedodd nad yw erioed wedi gwybod sefyllfa ariannol mor heriol yn ystod ei gyfnod fel Cynghorydd gan mai dim ond cynnydd 2.6% a gafodd Ceredigion yn y setliad drafft 24/25 gan Lywodraeth Cymru. Dywedodd wrth Aelodau'r Pwyllgor ei fod wedi cyfarfod â rhai Cynghorau Tref a Chymuned i drafod y sefyllfa ariannol a bod rhagor o gyfarfodydd wedi'u trefnu'r wythnos nesaf.

Cyflwynodd Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael, y Cynghorydd Gareth Davies, y wybodaeth sy'n weddiill yn yr adroddiad. Dywedodd y Cynghorydd Davies hefyd mai dyma'r sefyllfa ariannol waethaf y mae wedi ei hwynebu o bell ffordd fel Cynghorydd wrth bennu'r gyllideb.

Dywedwyd bod meysydd o Atodiad A papurau'r agenda y gallai'r pwyllgor hwn fod am eu hystyried fel a ganlyn:

a) Adran 3 - Canlyniad Setliad Dros Dro 24/25 Llywodraeth Cymru ar gyfer Ceredigion.

b) Adran 4 – Ystyriaethau Cyllideb lefel uchel gan gynnwys:

• Adran 4b) - Cyfanswm lefel y Pwysau o ran Costau ar y Gyllideb

Refeniw.

• Adran 4d) - Cyfanswm lefel y cynigion ar gyfer Lleihau'r Gyllideb Refeniw.

• Adran 4f) - Cynnig y Cabinet ar Breimiymau Treth y Cyngor

• Adran 4g) - Sefyllfa bosibl Treth y Cyngor

c) Adran 5 – Gofyniad y Gyllideb Ddrafft

d) Adran 6 – Risgiau'r Gyllideb

e) Adran 7 – Rhaglen Gyfalaf Aml-Flyddyn arfaethedig

f) Adran 8 – Cydnerthedd ariannol (gan gynnwys Cronfeydd wrth Gefn a Balansau Cyffredinol)

g) Adran 9 – Rhagolwg ariannol Tymor Canolig

h) Yr 11 Argymhelliad y cytunwyd arnynt gan y Cabinet ar 23/01/24.

i) Unrhyw fater arall ynghylch y Gyllideb y mae'r Pwyllgor yn ei ystyried yn briodol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi datgan yn agored mai ei Chyllideb Ddrafft ar gyfer 24/25 yw'r 'llymaf a'r fwyaf poenus ers datganoli'. Dim ond cynnydd 2.6% yn y cyllid y mae Ceredigion wedi'i gael (14eg o'r 22 Awdurdod Lleol), mae hyn hefyd yn cyfateb i Geredigion yn cael y cynnydd isaf y pen o'r boblogaeth ar draws Cymru gyfan. Felly dyma hefyd Gyllideb fwyaf llwm

Cyngor Sir Ceredigion eto sy'n waeth nag a ragwelwyd yn flaenorol ac yn llai na'r 3.1% y cyfeiriwyd ato gan Lywodraeth Cymru yn yr Hydref.

Y pennawd ynghylch Setliad Ariannol Dros Dro Llywodraeth Leol yn Lloegr oedd bod cynnydd cyffredinol o 6.5% mewn cyllid gyda £1 biliwn o gyllid grant ychwanegol ar gyfer Gofal Cymdeithasol o'i gymharu â 23/24. Gan fod Llywodraeth Cymru yn weinyddiaeth ddatganoledig, mae ganddi'r rhyddid i ddefnyddio ei harian fel y myn. O ganlyniad mae nifer o benderfyniadau ynghylch polisiau gwahanol yn bodoli yng Nghymru o gymharu â Lloegr.

Mae canlyniad Setliad Ariannol Dros Dro Llywodraeth Leol, ynghyd ag amryw o grantiau unigol penodol yn cael eu torri, yn ogystal â phwysau costau sylweddol iawn ar wasanaethau, nad ydynt yn dangos dim arwyddion o leihau, yn golygu nad yw bellach yn bosibl parhau i ddiogelu Gwasanaethau. Bellach mae penderfyniadau anodd iawn i'w gwneud o ran y gyllideb fel rhan o'r pwysu a mesur ynghylch sut a lle i leihau costau gwasanaethau'r Cyngor, ochr yn ochr ag ystyried y lefel briodol o gyllid i'w godi drwy Dreth y Cyngor.

Y pwyntiau allweddol a amlygwyd o'r adroddiad yw:

- Amcangyfrifir bod y pwysau o ran y costau refeniw diweddaraf y mae'r Cyngor yn eu hwynebu yn £18.1m digynsail, sy'n cyfateb i ffactor chwyddiant penodol o 10.1% ar gyfer Ceredigion. Mae hyn yn cymharu â'r sefyllfa lle y mae chwyddiant yn gyffredinol yn rhedeg ar 3.9% (ffigwr CPI Tachwedd 2023). Felly mae angen dod o hyd i ddiffyg o £14.6m yn y gyllideb drwy gyfuniad o ystyriaethau ynghylch Gostyngiadau yn y Gyllideb a chodi Treth y Cyngor.
- Mae gofynion cystadleuol ar y Rhaglen Gyfalaf yn gwaethygu oherwydd gostyngiad mewn cyllid cyfalaf Craidd gan Lywodraeth Cymru. Mae lefel bresennol y cyllid cyfalaf craidd (£5.8m) yn dal yn is na'r hyn a gafwyd dros 15 mlynedd yn ôl ac mae'n cynrychioli toriad mewn termau real o £5.1m (neu bron i 50%) dros y cyfnod hwnnw.
- Bydd y gost o barhau i gyflawni polisi Llywodraeth Cymru o sicrhau bod y Cyflog Byw Gwirioneddol (cynnydd o 10.1%) yn cael ei dalu i staff Gofal Cymdeithasol cofrestredig yn costio £0.9m ychwanegol i Geredigion ar gyfer 24/25. Dyma'r gost ychwanegol y tu hwnt i ariannu cynnydd sy'n gysylltiedig â'r Cyflog Byw Cenedlaethol ac mae'n rhan o gyfanswm pwysau'r costau amcangyfrifedig o £2.7m i ariannu chwyddiant sylfaenol ar wasanaethau Gofal Cymdeithasol a gomisiynwyd yn allanol (e.e. Gofal Cartref, Taliadau Uniongyrchol a lleoliadau preswyl i Bobl Hŷn).
- Mae'r galwadau a'r pwysau ar gyllidebau sy'n ymwneud â Gofal Cymdeithasol yn parhau i gynyddu - cyfanswm o tua £6.2m ar ben dyfarniadau cyflog gweithwyr a darpariaethau o ran chwyddiant sylfaenol ar gyfer gwasanaethau a gomisiynir yn allanol.

- Mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn parhau i gynyddu'r Cyflog Byw Cenedlaethol (cynnydd o 9.7%) ond mae hefyd yn parhau i beidio â darparu unrhyw gyllid ar gyfer hyn. Felly mae disgwyl i ddyfarniadau cyflog gweithwyr ar gyfer 24/25, nad ydynt yn cael eu pennu gan Gyngor Sir Ceredigion, barhau i gynyddu. Gyda phwysau costau amcangyfrifedig o tua £4.8m, mae hwn yn newidyn sylweddol iawn o ran y gyllideb. Mae'r dull tuag at Gyflog i'r gwrthwyneb i'r hyn a brofwyd yn ystod y cyfnod cyni blaenorol, pan mai dull George Osborne oedd gorfodi cyflogau, am sawl blwyddyn, i gael eu rhewi / gosod capiau cyflog o 1% arnynt, fel modd o reoli costau.
- Am yr ail flwyddyn yn olynol, mae cynnydd sylweddol wedi'i gynnig gan Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer yr ardoll Tân sy'n rhan o Gyllideb Cyngor Sir Ceredigion. Byddai'r cynnig presennol yn arwain at gynnydd o 12% yng nghost ardoll tân presennol y Cyngor o £4.9m a byddai'n cyfateb i dros 1% ar Dreth y Cyngor.
- Mae effaith gudd ar y Gyllideb yn sgil gostyngiad yng nghyllid grantiau penodol Llywodraeth Cymru. Er enghraifft - mae toriad arfaethedig o dros 20% yng nghyllid y Gweithlu Gofal Cymdeithasol (colled ddangosol o £250k) yn ddryslyd ar adeg pan fo her sylweddol o ran recriwtio a chadw staff i'w gweld yn y sector Gofal Cymdeithasol.
- Er gwaethaf y setliad is na'r disgwyl, mae'r Cabinet yn dal i gynnig cynyddu Cyllidebau Ysgolion Dirprwyedig gan 3.1%, sef y senario a gyflwynwyd i Benaethiaid a Llywodraethwyr ddiwedd mis Medi diwethaf.
- Mae'r Gofyniad drafft cyfredol ar y Gyllideb ar gyfer 24/25 yn gynnydd is (6.9%) na'r cynnydd yn y Gofyniad ar Gyllideb 23/24 (8.6%). Serch hynny, cynnydd o 2.6% yn unig a geir yn setliad Llywodraeth Cymru ar gyfer 24/25, o gymharu â 8.1% yn 23/24.
- Lefel y Dreth Gyngor Band D bresennol yng Ngheredigion (i bob cydran) ar gyfer 23/24 yw £1,908, sydd ychydig yn uwch na'r Dreth Gyngor cyfartalog ar gyfer Band D yng Nghymru, sef £1,879. Mae lefelau Treth Gyngor cyfartalog yng Nghymru dal yn is na'r cyfartaledd cyfatebol ar gyfer Awdurdodau Unedol yn Lloegr (£2,139 ar gyfer 23/24). Mae elfen bresennol y Cyngor Sir o Dreth Gyngor Band D 23/24 gwerth £1,553.60.
- Cytunodd y Cyngor yn ddiweddar i gynyddu premiymau Treth y Cyngor y gellir eu codi ar Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag hirdymor, yn weithredol o fis Ebrill 2024. Mae gan y penderfyniad hwn y potensial i gynorthwyo gyda Her y Gyllideb drwy osgoi cynnydd uwch eto yn Nhreth y Cyngor, os bydd yr Aelodau o'r un farn.
- Mae'r Cabinet yn ymwybodol bod tua 85% o'r holl anheddau trethadwy yng Ngheredigion yn perthyn i Fandiau A i E. Mae ffigurau cyfredol Cyllideb ddrafft 24/25 yn nodi cynnydd posibl yn Nhreth y Cyngor (ar gyfer elfen Cyngor Sir Ceredigion) o ychydig yn fwy na £4 yr wythnos (neu £18 y mis) ar gyfer eiddo Band D.

Tudalen 415

- Cadarnhawyd nad yw'n anghyfreithlon defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol, er ei fod yn cael ei gydnabod fel arfer gwael os nad yw ffyrdd eraill wedi'u harchwilio a'u hystyried yn y lle cyntaf. Rhoddodd Aelod y Cabinet a'r Swyddog Adran 151 eglurhad ar y polisi presennol ynghylch defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac atgoffodd yr Aelodau mai dim ond unwaith y gallwch ddefnyddio cronfeydd wrth gefn.
- Mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i weld ymhle / os gellir gwneud gostyngiadau pellach yn y gyllideb i wella'r sefyllfa ymhellach.

Mae'r broses Graffu ar y Gyllideb a chyfranogiad yr holl Aelodau yn rhan o'r broses hon. Mae'n amlwg iawn nad yw cynnydd o 2.6% yng nghyllid craidd Llywodraeth Cymru, ynghyd â thoriadau mewn cyllid grant penodol gan Lywodraeth Cymru, yn darparu agos ddigon o gyllid i allu delio â rhannau sylweddol o gyllideb y Cyngor sy'n amodol ar chwyddiant ymhell uwchlaw lefelau CPI ac mewn sawl maes yn cyrraedd lefelau digid dwbl. Golyga hyn fod her anferthol o ran y gyllideb ac na ellir canolbwyntio bellach ar wneud pethau'n wahanol ac mewn modd arloesol, yn unig. Mae angen i'r Cyngor wneud arbedion sylweddol yn y Gyllideb, ac y mae angen iddynt gynnwys lleihau ac mewn rhai achosion dileu gwasanaethau'n llwyr.

Yn anffodus, nid yw'r sefyllfa hon yn debygol o gael ei chyfyngu i'r flwyddyn ariannol nesaf yn unig, oherwydd mae'r rhagolygon o ran cyllid cyhoeddus yn y tymor canolig bellach yn edrych hyd yn oed yn fwy llwm, er y ffaith bod Etholiad Cyffredinol y Deyrnas Unedig i'w gynnal erbyn diwedd mis Ionawr 2025. Wrth symud ymlaen, mae angen i Gyngor Sir Ceredigion ail-werthuso ei bwrpas a'i berthynas â'i drigolion i gynnwys dull gweithredu sylfaenol sy'n canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau statudol craidd, wedi'u seilio ar lefelau priodol o ymyrraeth. Oni bai bod cyfnod newydd o rewi cyflogau a'r pwysau lleiaf posibl o ran costau Gofal Cymdeithasol, yna yn absenoldeb ail-werthuso ei bwrpas a'i ddull gweithredu, mae Cyngor Sir Ceredigion yn debygol iawn o fod yn anghynladwy yn ariannol yn y tymor canolig.

Yna rhoddodd Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael, ddiweddariad byr ar lafar ar sefyllfa ddiweddaraf y Gyllideb fel a ganlyn:

- O ganlyniad i gyhoeddiad o £600m i Gynghorau Lloegr ar 24/01/24, deallwyd y byddai Llywodraeth Cymru yn cael swm canlyniadol Barnett o tua £25m. Gallai hyn fod werth tua £600k i Geredigion - ond mae eto i'w gadarnhau. Yn ogystal, mae'r gwaith newydd ddod i ben ar y broses gaffael ar gyfer contract gwastraff gweddilliol newydd y Cyngor. Dywedir am hyn wrth y Cabinet ar 20/02/24 gyda chanlyniad dros dro o fudd ariannol o £300k. Mae'r cyfuniad o'r ddau ffactor, unwaith y bydd wedi'i gadarnhau ac os caiff ei gadarnhau, yn werth tua 2% yn nhermau Treth y Cyngor.
- Rhoddwyd gwybod i Aelodau'r Pwyllgor fod llythyr wedi'i anfon at Lywodraeth Cymru gan Arweinydd y Cyngor

Tudalen 416

sy'n cynnwys 12 pwynt lobio. Mae'r llythyr hwn bellach wedi'i rannu gyda holl Aelodau'r Cyngor.

- Ail-gadarnhaodd DH raddfa'r her ariannol tymor canolig os yw cyllid y sector cyhoeddus yn cael ei gyfyngu i ddim mwy nag 1% o gynnydd blynyddol neu o bosibl yn waeth o 25/26 ymlaen.

Yna rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau a atebwyd yn eu tro gan yr Arweinydd, Aelod y Cabinet, neu'r Swyddog perthnasol. Mae'r prif bwyntiau oedd yn codi fel a ganlyn:

- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd y gellir cyflawni cyllideb fantoledig gadarn.
- Dywedodd Aelod y bydd angen ymgynghori ar lawer o gynigion, o ystyried yr amserlen ar gyfer y gyllideb hon, gofynnodd pa mor hyderus oedd y Swyddog Adran 151 y bydd y rhain yn cael eu cyflawni? Mewn ymateb, dywedwyd efallai na fydd dim arbedion i'r gyllideb yn 100% yn gyraeddadwy, ond bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r tebygolrwydd o gyflawni a'r cwantwm dan sylw. Dywedwyd y bydd angen i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol perthnasol sy'n gyfrifol am yr arbedion arfaethedig gael mandad gwleidyddol cyn gynted â phosibl os cytunir ar gynigion yr arbedion.
- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd bod llythyrau ar eu cais wedi'u hanfon at bob Ysgol Gynradd ac Uwchradd yng Ngheredigion, gan roi'r dewis i Benaethiaid a Llywodraethwyr wahodd Staff (lle mae Ysgol yn ystyried ei bod yn briodol) i gyflwyno datganiad o ddiddordeb, mewn egwyddor, i archwilio'r opsiwn o ddiswyddo gwirfoddol.
- Mewn ymateb i gwestiwn, dywedwyd wrth Aelodau'r Pwyllgor fod Arweinydd y Cyngor ac Aelodau'r Cabinet yn mynegi eu pryderon i Weinidogion a Dirprwy Weinidogion Llywodraeth Cymru ar bob cyfle.
- Wrth symud ymlaen, mae angen i Gyngor Sir Ceredigion ail-werthuso ei bwrpas a'i berthynas â'i drigolion yn sylfaenol i gynnwys dull gweithredu sylfaenol sy'n canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau statudol craidd, wedi'u seilio ar lefelau priodol o ymyrraeth.
- Awgrymwyd a chytunwyd gan Aelodau'r Pwyllgor y dylid cael eitem ar yr agenda yng nghyfarfod mis Gorffennaf i ystyried cyllideb y flwyddyn nesaf.

Yna, rhoddodd Aelodau'r Cabinet yn eu tro wybodaeth fanwl am symudiadau penodol y gyllideb fesul gwasanaeth, pwysau ar y gyllideb o ran costau a chynigion o safbwynt arbedion fesul gwasanaeth a ddangosir yn Atodiadau B, C a D.

D1 - Porth Cynnal

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Alun Williams

Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Gydol Oes a Llesiant

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £123k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £33.7m

D2 - Porth Gofal

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Alun Williams

Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Gydol Oes a Llesiant

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £996k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £15.5m

D3 - Porth Cymorth Cynnar

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

• Y Cynghorydd Alun Williams – Aelod y Cabinet dros Gydol Oes a Llesiant

• Y Cynghorydd Catrin MS Davies – Aelod y Cabinet dros Ddiwylliant, Hamdden a Gwasanaethau i Gwsmeriaid

• Y Cynghorydd Matthew Vaux – Aelod y Cabinet dros Bartneriaeth, Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £ 222k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £4.1m

D4 - Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd (elfen Diogelu'r Cyhoedd)

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Matthew Vaux, Aelod y Cabinet dros Bartneriaethau, Tai,

Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £64k (allan o £70k ar gyfer Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £2.5m

Yna, ystyriodd yr Aelodau Atodiad E, Ffioedd a Chostau yn ymwneud â'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach, tudalennau 1-49 papurau'r agenda.

Yna ystyriodd yr Aelodau Atodiad F, cynnig y Cabinet ar Breimymau Treth y Cyngor.

Y prif bwyntiau oedd yn codi o'r drafodaeth yw:

- Mewn ymateb i gwestiwn, esboniwyd pam fod canran y chwyddiant yn 10.1%. 180 miliwn yw'r gyllideb, 18.1 miliwn yw'r pwysau o ran costau, dyna pam mae chwyddiant yn 10.1%.
- Codwyd cwestiwn ynghylch yr her a wynebir gan yr Awdurdod Lleol i gadw staff Gofal Cymdeithasol presennol a allai gael eu cymell i ddod yn Staff Asiantaeth, ac felly'n cael cyflog uwch. Dywedodd y Prif Weithredwr fod pecyn cyflogaeth cyfan yr Awdurdod yn llawer gwell

gan fod gwerth ychwanegol cynllun pensiwn ynghyd â llawer o fuddion eraill.

- Cadarnhawyd bod Ceredigion wedi'i chofrestru ar y gwasanaeth micro-fenter a chytunwyd y byddai diweddariad yn cael ei roi i'r Pwyllgor Cymunedau Iachach yn ei gyfarfod Hydref.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r Gwasanaeth Gofal i Ofalwyr a'r adolygiad o ofalwyr sy'n cael y gwasanaeth hwn, cadarnhawyd bod llawer o ddefnyddwyr y gwasanaeth yn cael pyliau ailadroddus y tu allan i'r cyfnod o chwe wythnos a ddyrannwyd. Mae cyfle i ystyried anghenion y gofalwyr hyn ochr yn ochr â'r Gwasanaethau Dydd a'r Adolygiad Seibiant. Nid yw hwn yn wasanaeth statudol.
- Wrth ymateb i gwestiwn ynglŷn â chostau sy'n gysylltiedig â phlant ar eu pennau eu hunain sy'n ceisio lloches yn cael eu gosod yng Ngheredigion gan y Cynllun Trosglwyddo Cenedlaethol, cadarnhawyd bod y nifer wedi cyflymu yn ystod 2023/2024 a bod arwyddion bod y nifer yn debygol iawn o gynyddu yn 2024/2025. Nid yw'r Swyddfa Gartref yn talu am yr holl gostau.
- Cadarnhawyd bod sgyrsiau yn parhau gyda'r Bwrdd Iechyd, mewn ymateb i gwestiwn ynghylch diweddariad mewn perthynas â gwneud y defnydd gorau o Hafan y Waun.
- Cadarnhawyd bod gweithdy Adolygu Gwasanaethau Dydd a Gwasanaethau Seibiant i Aelodau yn cael ei gynnal yng Nghanolfan Padarn ar Chwefror yr 22^{ain} 2024,
- Gofynnodd Aelod pa mor hyderus yw'r Cabinet bod modd cyflawni'r gyllideb? Mewn ymateb, dywedwyd efallai na fydd dim arbedion i'r gyllideb yn 100% yn gyraeddadwy, ond bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r tebygolrwydd o gyflawni a'r cwantwm dan sylw. Cadarnhawyd y gellir cyflawni cyllideb fantoledig gadarn.
- Dywedwyd y bydd angen i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol perthnasol sy'n gyfrifol am yr arbedion arfaethedig gael mandad gwleidyddol cyn gynted â phosibl er mwyn dechrau ymgynghori lle bo angen.
- O ran cynnig yr Arbedion Tai, Atodiad D3, Porth Cymorth Cynnar, rhif pwynt 2, tudalen 140, gellir ond cyflawni'r cynnig hwn oherwydd cyllid cyfalaf untro y mae'n rhaid ei wario erbyn mis Medi 2024.
- Cadarnhawyd y bydd y ddyletswydd cŵn crwydr yn cael ei hintegreiddio i'r tîm diogelu'r cyhoedd sy'n bodoli eisoes.

Yn dilyn trafodaeth, **CYTUNODD** yr Aelodau eu bod wedi ystyried yr argymhellion canlynol:

ARGYMHELLION:

Ar gyfer y Gwasanaethau priodol sydd o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu hwn:

1. Ystyried:

a) sefyllfa gyffredinol cyllideb ddrafft 24/25.

b) elfennau perthnasol Symudiadau'r Gyllideb Refeniw.

c) elfennau perthnasol Pwysau Costau'r Gyllideb Refeniw.

- d) elfennau perthnasol y Cynigion i Leihau'r Gyllideb Refeniw.
 - e) elfennau perthnasol cynigion y Ffioedd a Chostau.
 - f) cynnig y Cabinet ar Breimymau Treth y Cyngor.
 - g) elfennau perthnasol y Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn.
- 2. Gwneud argymhelliad/argymhellion i'r Cabinet eu hystyried ar 20/02/24, fel y mae'r Pwyllgor yn ei ystyried yn briodol, mewn perthynas â'r Gyllideb.**

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd Aelodau'r Pwyllgor eu bod wedi ystyried yr argymhellion uchod a gwnaethant gytuno i argymhell bod y Cabinet yn:

1. Archwilio'r posibilrwydd o ddefnyddio Meysydd Parcio Ysgolion ar gyfer defnyddwyr y Canolfannau Lles, yn enwedig yn Llanbedr Pont Steffan, gan fod lleoedd parcio yn gyfyngedig iawn ac yn broblemus. Mae defnyddwyr wedi dweud eu bod, oherwydd y broblem hon, wedi rhoi'r gorau i ddefnyddio'r cyfleusterau.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLION: Cynorthwyo gyda pharatoi cyllideb fantoledig, sicrhau craffu priodol ar y Gyllideb gyffredinol sy'n cael ei chynnig ac i wneud argymhelliad/argymhellion, fel y bo'n briodol, i'r Cabinet eu hystyried yn eu cyfarfod nesaf ar 20/02/24.

Diolchodd y Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor i'r Swyddogion am eu gwaith caled wrth baratoi papurau'r agenda.

16 Cadarnhau cofnodion y cyfarfod diwethaf ac i drafod unrhyw faterion sy'n codi o'r cofnodion

CYTUNWYD i gadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar Dachwedd yr 22^{ain} 2023 fel rhai cywir. Nid oedd dim materion yn codi o'r munudau hynny.

Unrhyw fater arall y penderfynodd y Cadeirydd fod arno angen sylw brys gan y Pwyllgor

Ni chodwyd dim materion eraill.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach a gynhaliwyd ar Dydd Llun, 11 Mawrth 2024

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol